بسم الله الرحمن الرحيم

ميقات الحج

العدد ٣٢

رجب ـ ذوالحجة ـ ١٤٣٠ هـ ـ

السنة : ١٦

مجلة نصف سنويّة تعنى بالشؤون الثقافية والتّاريخية والسياسية والاجتماعية للحج

ميقات الحج

المدير المسؤول: محمّد المحمّدي الري شهري
رئيس التحرير: السيّد علي قاضي عسكر
مدير التحرير: محمّد علي المقدادي
العنوان: ايران، طهران ـ شارع آزادي ـ منظّمة الحجّ و الزيارة ـ الطابق ٢
صندوق البريد: ٥٨٥٦ / ١٤١٥٥

www.hadj.ir
E-mail: Beseh@Hadj.ir

السعر: ٨٠٠ تومان
٢٠ دولاراً أمريكياً أو مايعادلها في بقية أنحاء العالم

ميقات الحج

الفهرس

الصلاة جماعة بالاستدارة حول الكعبة / ٥
آيةالله الشيخ جعفر السبحاني

الحج... رموزٌ و حكَم (٩) / ٢٥
آيةالله الشيخ عبدالله جوادي آملي

كيف نحافظ على مكاسب الحج؟ / ٧٩
آيةالله الشيخ محمد مهدي الآصفي

التزاحم بين الحج و الفرائض الآخرى(٢) / ١٠٩
أحمد المبهوتي

الأماكن المأثورة المتواترة في مكةالمكرمة(١) / ١٦٥
د. عبدالوهاب إبراهيم أبوسليمان

شخصيات من الحرمين الشريفين(٢٦) / ٢٣٣
محسن الأسدي

تكفير أهل القبلة (فتوى سياسية) / ٢٨٥
آيةالله الشيخ جعفر السبحاني

قواعد النشر

ترحب مجلة "ميقات الحج" بملاحظات القراء الكرام ومقترحاتهم وينبغي أن تتوافر البحوث المهتمة بالحج والعمرة والزيارة على الصفات التالية:

١ ـ أن تكون المادة المرسلة غير منشورة سابقاً.

٢ ـ أن يتسم البحث بالجدة والأصالة والمنهجية.

٣ ـ أن يقترن البحث بذكرالمصادر والهوامش بدقة وتفصيل.

٤ ـ أن لايتجاوز البحث٤٠ صفحة وأن يكون البحث مطبوعاً بالحاسب الآلي، ويرفق معه القرص المنسوخ عليه.

٥ ـ أن يرفق بالبحث ملخص باللغة الإنجليزية إن أمكن.

٦ ـ تحتفظ المجلة بحقها في الحذف والتعديل اليسيرين، مع مراعاة المنهج العلمي المتبع.

٧ ـ لايعاد البحث إلى صاحبه، سواء نشر أم لم ينشر.

٨ ـ لاتعبر الأبحاث المنشورة بالضرورة عن رأي المجلة.

٩ ـ يعتمد ترتيب البحوث في المجلة على أسس فنية ولا غير.

١٠ ـ ترسل البحوث والآراء على عنوان المجلة : إيران ـ طهران ـ شارع آزادي ـ منظمة الحج والزيارة ـ الطابق ٢ . صندوق البريد: ٥٨٥٦ ـ ١٤١٥٥.

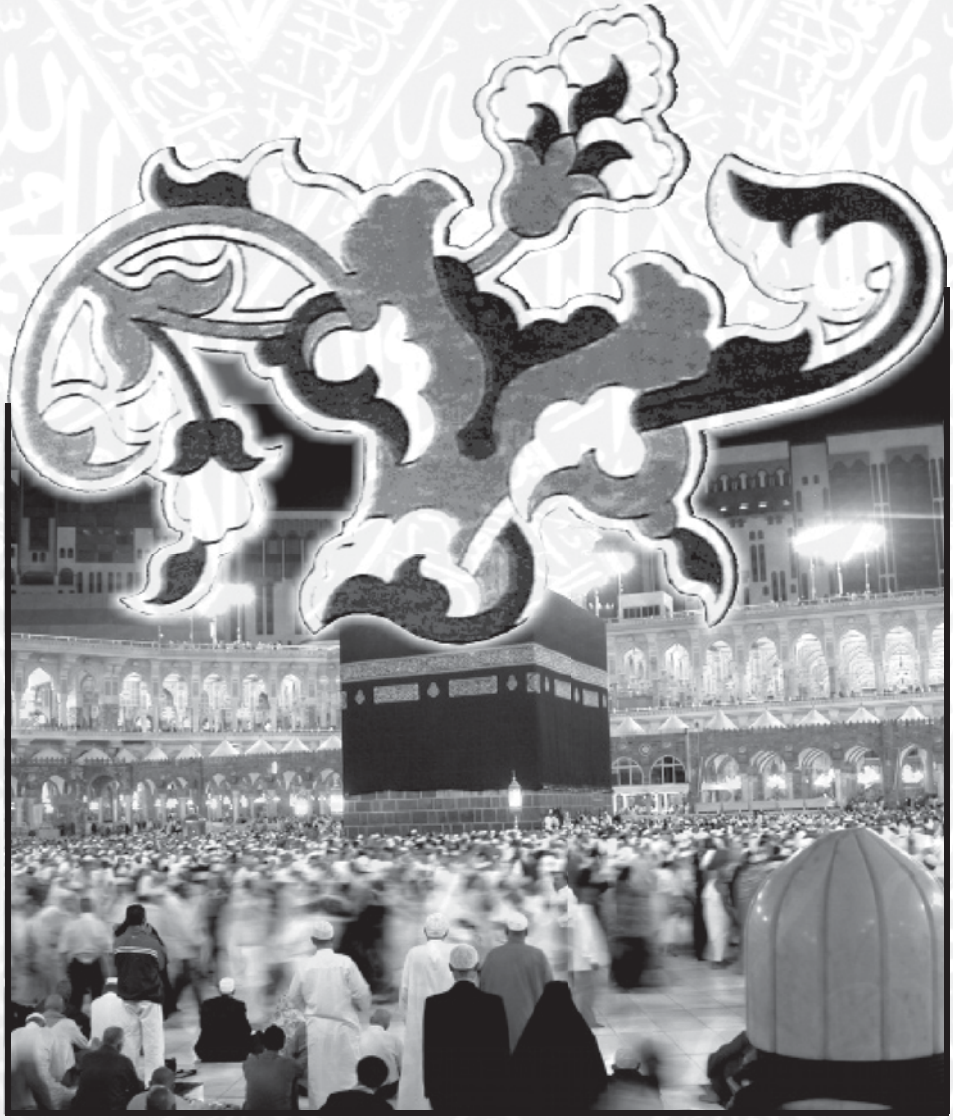

الصلاة جماعة بالاستدارة حول الكعبة

آية الله الشيخ جعفر السبحاني

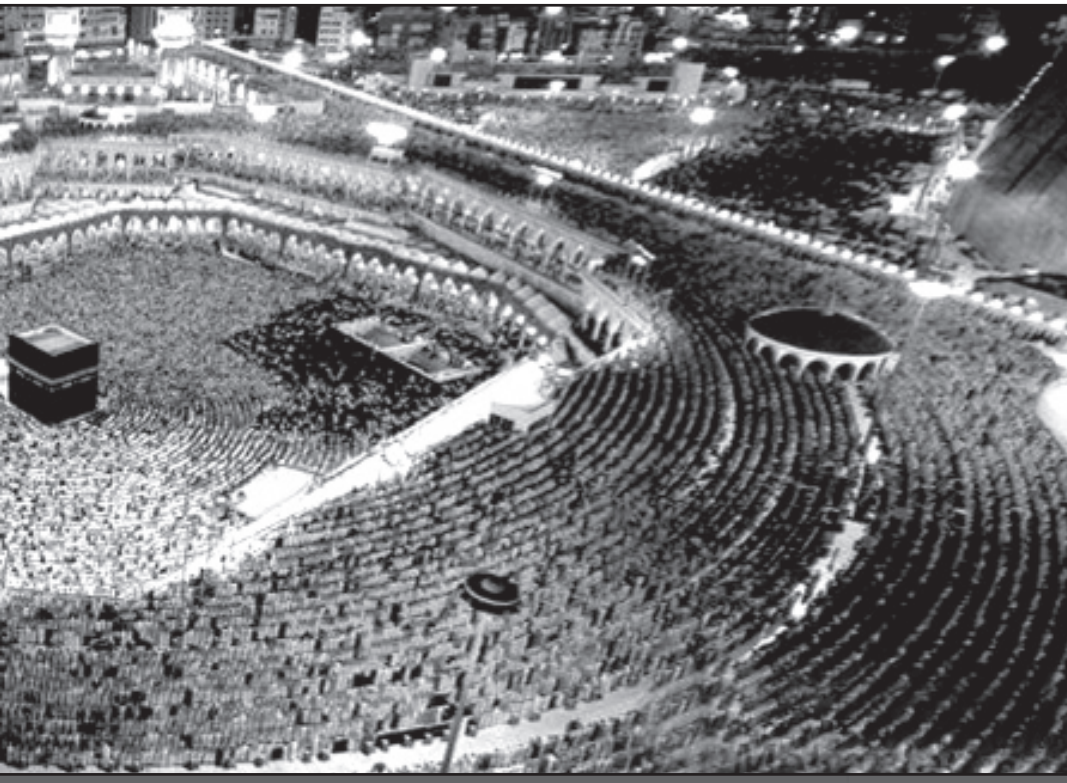

¢Ez ȳzÖΛ ،ȳäÀΣä ÆDzÊţä Ž î Åȵ ȳÅÖȵ ČĦäóɟä ÆŁäØţä dbȵ ÆŁØȵ Ōůö ȷ ÅÛ
،ČzÀøÎţä ČGĦůöä ţ¥ȓÛ dbȵ ƷŸȓ Ž ȳÅȵŬ ÕÛ ،ȷzȲÔţä ¢ä ƁÆQÖΛş ÆŁØţä ȳÅȵŬ
ÅŁzŸĦDZş ČĦäóɟä ğ ÅȵÅÖţä ØØŁ äzöäàÛ ȷůΣä ČÊΛȵ ƁÛ ȷzΛäzĦøÊöä öÅDZ ȷÛ ÆĦäş
ȯzǵ góäÆQøèä Č3ÅP g¥Ôöä äşäÅ3Û ÕöØäş ،ÙÖz ČŸäÅΣä dbȵ ȳÅȵq ÞÆǵäş ŝȵÅÖȵ
.ČΛÀÎöä ČGĦůöä

ŘÞÅÛ ÅȵÆĦä ÆΛÆDZ dbȵ ÅΛäÅ¥ÖZ ƙä ê ÅÖÞş ŌШ äózȵ ČöüÊţä ØØŁ ŘĦÞÒÒÛş
ČöüøÊţä ÕÆäå ČøèäóäŽ ô z ȷä ÕÞęş ،ŝŘΛÛ ƙȵÆÖQţä ÆQÛ Ž ČÞzΛĦȵ ČöüøÊţä
:pózȵ ȳÆÖÞ ،päÅÊzş ČĦÒÒ

الأوّل: تاريخ ظهور الصلاة جماعة بهذه الكيفية

ȯƶǵ ȣƶÁÔää øäåÜ ȣƺ ȯşÜ ɹÜ ¬ǦƺÀůƭä Ǧůƺ ÑΛøÁǩ¼ Ž Ʊęøà ɟä ȣƺ ÀΤŢΛ ɹÁŘƺø ÀΤÌ ȳÁÆę ɹƶƺƶÕΛ â ÁΑää ɹÁÜ :ȯƶÕΛ ،ƀÀøÊÕää ! äÆG3 ȣä ÆäÁÌn ƶŁ ǦGĦůää ،ǦäÀΣä Ƶŷn ȳÁƺqä ƱŷÔÆƶ gƶäÀä ȳÁÕƭä Ƶŷn ǦäÀǵ ÂŮÀǩ ȳäÀΣä ÆDƶÊƭä ƲŷƷÜ Ž ،ȳÁÕƭä Ƶŷn ƷŮøş ǨÆGäÁä ȣÁù ãäøÜ ȣƺş ȳÁƺqä Ʒƺ Ʋŷò ãäøÜ ȣƭƶ ℂõäøş â ÁΑäş ɹÜ õäÀÕää ÆäÁn ÀƺÜ ،ɹÁŘƺø ÀΤÌ ÀŘǵş Ǧůƺ ƀÀøÊÕää ! äÆG3 ȣä ÆäÁn Бş Áƭŷƶ ȧÁÌ â ÁΑää ɹÜ Õäæş ،ǦGĦůää ȯƶǵ ȣƶÁÔää øäåÜş ،ȳÁÕƭä Ƶŷn äƶŷÔÆƶ äƶøƺÁÕÕΛ .ǦGĦůää ȯƶǵ ǀŁøäåüƶ ،ÆDƶÊƭä Ƴŷ3Ü ǀΤÆŷ3

ÕÛ ƙ ɟ ƷƷƷÛΛ ĻøŁÀŋŬ Ăąüz :ȯÅę ،ĞĦzǫůţĦ ƚøø8ĭ 8ĦzÛïĦ ƷÛÕĭk :¢øĭ ÕøØĬÕz
.ƷĠè 8ĦzÛĦ ƙǫƷşÀĭk ÕÛ ƙĦ ĦzŸÔÅz ĻŁÀŋüz ،ŧĦĞè ƙǫƷşÀĭk
8ĦzÙ ŏÅĨŘÕąÅĦ ĻŸĦΛ ɾ ɔøøŋ ĂƲĠąĦzDZş ĞĠĦůïĦ ÀÙúŋ Ž ɟzůΛ ¢ąüz :¢øĭ ÕØĬÕz
،ĞĠĦůïĦ ȯzǵ ĦşƎůΛ ɟÛ ĞĠĦůïĦ ÆØĠƷ Àŋüz ،gŸÔŸĭ üĢƲǫØz ℓƙdş ÕÔŋ ɔŋ ZĦÅÛïĦ
ƙĦ Ħzǫůè â ăÅÊïĦ 8ĦzÛïĦ Ž ăzèɟĦ ɔůÀïĦ Ħz8ŸĦ ĦæüZ ،ƎÚÛ !Ħş ! ÆŧΣÛ :ɟzȯzÕΛ
ÕÔŋ ɔŋ ÆDzÊţĦ ÆąĦzDZ Ž ɔŋş ÀDzΣĦ Ž ɔŋŧ â ÅΛĦ üĢƲǫΛ ɾĢg ĞǫůèĦ ƙĭƙĠůǫïĦ
ɟşăzĦΛ Ż ¢ĭŸò ŬŸÔţĦ ZĦƧş ŬŸÔΛş ،ƙĠůǫïĦ ţÅÛÕąÅĦ Õïé ɟzøzÀĦØz ،ℓƙdş
.!Ħ ĻůÞø gŸÔïĦ ƁăÅÅØz ƷŧÊŋ ȳzÕΛş ،ƷĠÊïĦ ɔŋ Ħzďą̀ÀΛ ɾĢg ƙĠůǫïĦ ƁŬ
ɟşÀΛ ŏÅŧŸĦïĦ ɔŋ ĻŁÀɔÅŢąş øÅΛΛă ɔĦ şÀŧƷş dzÅĦø ŸÛ ɔĦ ŏÅÛƷ ɟÅŬş :ȯÅøę
.¢ąşÀůΛΛɾş Õïé
ÆĢǵÛ ȳĦÀΣĦ ÆDzøÊţĦ Ž â ÅΛĦ Õę ĦæŬ :ŏÅÛĦĭ ŘŸę ǰΛÀDZ ɔĦĦ ɔƷ ØøØą Ż
ÝĞĠĦůïĦ ȯzǵ pÆǵĦş ŧÅò ĦzǫzůΛş ȳÅÕţĦ ZŸn ĦzŸÔΛ ɟÛ ÕĬĭÛ
:ŸĭĭŞ ĞĠĦůïĦ ȯzǵ pÆǵĦş ŧÅò ɟzůΛ ÕĦ :ȯÅę

﴿وَ تَرَى الْمَلائِكَةَ حَافِّينَ مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ﴾ [Č,Č]

zŁ ،gøĦÆǪøèĦ ĞĠĦůïĦ ȯzǵ gŸÔïĦ ƁŬ ƷzĦÆïĦ ɟÛ Ưęøà ɟĦ ȳŸÚ ɔøøŋ ÀøØŢΛş
ÕŸţĦÆĠƷ ƲÆÔĭk Æęş ،ÅT ĞÕĦÅè ƁÛ ¢ŸĠę ɔůΛ Bş ،ĞΛşĦÀǪïĦ gŸò Ž ɟÅůţĦ ĘØŕ
.ŁēđŸÅƷ Ưęzĭkş ĻůΣĦ ɔĦ ɟĦşÀŋ ¢ØĦÛ gÅzş ÆĦĦ ŁđĐŸÅƷ ĞzŸÅŸĭ
ƂzǫèĦ Æę ɟÅÛ hüĦ ĞŋÀůţĦ Ğůŋ ƁÛ ɟĦşÀŋ ɔĦ ÕŸţĦÆĠƷ ĞÛŸè ÆǪǫ B ¢ąÛ Ăŋş

Č. ĒĐ :ÀŋÂïĦ.
Č. đđ _ đĐ : č Ưęøà Ąą ،ĞůŋÀΛøÅĭk.

الثاني: أوّل من تعرض إلى المسألة من الأصحاب

[illegible]

[illegible]

[illegible]

الثالث: نقل كلمات الآخرين

ÏÑïøÆÐZ ÐÜ ÕĞÕQøÊΛ ÏT ÆŁÏøÎŋ zŁş ĞĞĦÜüï ƷøÏn ÜŸÔţï :ĞŋƲŸĦüï øÏøęş ĻńŸò ÜÏz ţÏŧQDZŕï ïşâïøÜş ïşâÆĦĦk zïş ،ÆŁÏøÎţï ĻÜğ Ž ĵÏÜzï ïØÜş ،øÏøì Ð.ďΛâÀÀΛŋ ïzţÏÜzï øÏÜïìÜ ŕş ،øÏÜïìÜ ÏTzğ ďΛÀΛÆQÊŋ

ƆÏƷüï ÆΛƷ øÏÜïìqÏz ،ÆÆΛƨï ďüï ÆΛƷ ℂKď ĞŋƲŸĦüï ÆΛƷ øÏÜïìqï ¢DZş ÕĦüş ĸï ƆÏÜţï ÕøÏΛüï ĵÏÜzï ÕüØüş ،ĸΛÏğĵï Ř Ħï Ž ÿÏŋqï ƨŸƷ ÿzŋÜţï ÿÆÕĦ zŁ gøïÆQøèŕÏï ℂÆΛƷ ïÏƨ ÿÏŋqï ĸïş ÏTΛÆï ƆÏÜţï ÕøÏΛüï ďŋ ÏƷÜÜ ÿzŋÜţïş ĞĞĦÜüï .ĞŸŋÏÜüï

ŧTDZïzŋ ÿzŋÜţï ĵzÜş ĞTDZïzţï ĞüÜÊŋ zŁ ¢ŸĦŸz ĞŋƲŸĦüï ÆΛƷ øÏÜøìqï ÏŋÜş .ÆΛÏď ÏŋÜ zŁş gÏïÆüï Z Ôţ Ž ÿÏŋRü

Z Ôţ Ž ¢ÜüÜş ،gÆğïş ĞTDZ ƨŸƷ ÿÏŋqï ƷŋşÜ ÿÏŋqï Z Ÿn Z ÕΛ ÿzŋÜţï ĵüz .8øÏĦŋ ĸď ÏŋÜ zŁş ¢ü ƲïÏÕŋ ş ÿÏŋRü ŧTDZïzŋ Z ÕΛ gÏïÆüï

ÐÜ ÿïÏΣï ÆDzøÊţï Ž ÿÏŋqï ÜŸü zøü :øÏęş ƨTQΛţï Ž ïØøł dzÏü Æøęş ÿÏŋqï Z Ÿn ďŋ gŸü ĸüü ،ÏTzğ ĵzŋzŋÜţï øïÆQèïş ĞĞĦÜüï Ügïzţ ďŋ ĞĞğÏţ ،ŕ şÜ ÿÏŋqï ÆĦï ďŋ ÏƷÜÜ ÏTΛƷ ƨÏnğï ĞTƨï Ž ĸŋzŋÜţï ÆĦï ĵÏÜÜ øïzè ،ĞüÏn .ĞΛÆΛğ ŸÜş ÜĦzÏÎŸü ŧzŸn

،gÆğïş ĞTDZ Ž ÕÔƷ ÏŧÜş ¢ĞţÏDZ ÐÜ şÜ ÿÏŋqï Z Ÿn ÿzŋÜţï Zęzŋ ĵÜ :ÏΛü ĻńŸò ÕÛĞQz ÿÏŋqï ÐÆΛ ĸï ïzΛęş ĻÑĵş ،ĞŸÜïΛï ÏŁÏΛÏď ďŋ gŸÔz

د. Ĥğ : Ħ øÏTÕΛüï gÏÜÜØk .Ð
ď. ČÐĒ : đ ŵTQΛţï .đ

،ȳÅŋRi ¢QTDZäzŋ Ōä ȳzŋūţä ȳÆÕk zŁ È Ei øşØHţä ţÜ Ž ĆΛÀÔiÅÛ ¢ǩøÅG3ş

.¬ȳÅŋqä ƀÆΛ kä äzÅeş ţTäjş¼ :¢izę ĆΛÀò äØŁş

:JäÀŋÜ gÀΛÆQÊŋ gŸÔiä ĞŸů Îŋ ţÜ ¢ÅΛŸÕp Åţ ÀTTţz

.øzÔiä Ř Hä Ž ȳÅŋqä ɔŸ3 ȳzŋūţä ȳÆÕk ȳşÂi .Č

.tpÅEgÜ ȳÅŋRi ȳzŋūţä ĞTDZäzŋ .č

zis :oÅę oşjä ¢øDZziä zŁ ¢ÆΛ3 3pÅţä ţÜ ¬JÅøEGiä¼ Ž ÆETøÎiä dŋ ÀTTţΛş

dŋ ā ÀęÜ ÅTEiÜ ȳzŋūţä JzůΛ ŕ JÜ Ŭ8GΛΛş ،ÅTzg gøäÆQøèŕä ţTŸz Ğ3ÅP äzŕò

.ȳÅŋqä

Ōg JÅEGiä Ž ¢ÀÛæ Åŋ È Aŋ zŁ 3pÅţä ţÜ ¬ â şøÆiä¼ ā ÅQÛ Ž ﷺ¢Aŋ ÀTTţΛş

dΛÀΛÆQÊţä Ž ŕÜ ¢ÆDzøÊŋ gƎ3 ŕş ،¢GÕHä ȳÅŋqä ɔŸ3 ȳzŋūţä ȳÆÕQΛ ŕ JÜ :oÅę

.[E] ÅTEiÜ ā ÀęÜ ȳzŋūţä JzůΛ ŕ ŌEIII ĞGHůiä ozg

dɔ3 ǯÀn ɔ@g gÆŁÅÎţä 3ŋ kŋzŋūţä Z ò oÅÛQèä zi :¬ÀÛØiä¼ Ž oÅęş

ţÅPRi ،Ğò äşøäÆQøèä zis ÜÅΛŁ ĞTɔä øäÂDZÜ ȳÆHi ǯøÅ ä gŸò ŘŸÛä ،ĞGHůiä

БÜ ā ÀęÜ ȳzŋūţä JzůΛ ŕ JÜ ŕ ÀQÎΛ ،ţHp ÜĞÅiÅøÊiä øÅÔ3jä Ō̄Ü Ž ƀŸt3 ¢EŸ3

.[e] ȳÅŋqä dŋ ĞGHůiä

ȬiØis ،ȳÅŋqä ɔŸ3 ȳzŋūţä ȳÆÕk zŁ ¢ÆøΛ3 oÅůøìqä ţÜ ȳŸůiä äØŁ ÀŁÅşş

.ȳÅŋqä dŋ ĞGHůiä БÜ ā ÀęÜ ȳzŋūţä JzůΛ ŕ JÜ ŕ ÀQìä

ȳÅŋqä ɔŸ3 ȳzŋūţä ȳÆÕk zŁ oÅůìqä ţÜ ŝŘΛÜ ¢Aŋ ÀTTţz ƆÅǯiä ÆETÎiä Åŋ̄Ü ş

.ččċ : Č â şøÆiä .E

.ČdČ : Ď ĞHEÎiä ɔÀÛæ .e

¬ȳÅ̧ąq̄ȧ ȳȧÆę ȳẓąūţ̄ȧ Ẓ ÕÅ ȷ Ů ȧẓẓ ȓṣ¼ Ę̄ÕHuţ̄ȧ ȯẓę ȷ Ů :ȯÅÕẓ ،ǵȯȧÆQÈȧ ǵ¥Ôȯȧ Ž
ţẓŮÀȯȧ ȯÅǵ Ž Å̧ą Ů ṣ :ȯÅę ȷ Ů Б Ů ...،ȳÅÆÕȯȧ ȯÅǵ ȳȧÆęȷ̄ȧ Ьṣ̄ÅÊQȧ øÅGQ3ȓȧ ¢ąẓ¥Åą
ṣ ẓDzøÊȯȧ ȯÅǵ ȧØŮṣ ،ȳẓąūţ̄ȧ â Ůø ȳÆÕQȧ øÅGQ3ȧ ȓ ¢ą Ů ṣ ȬøȯØŮ ¢ą Ů ą̄øŁÀŁÅṬẓ
ǵ¥Ôȯȧ Ǩą ÅŮ ẓȯÅą ¢Aą l ǰQÊÅ ȯůȯ Ü¢ÈŮø ȓ¥3 ȳẓąūţ̄ȧ â Ůø ȳÆÕǩ ÀẓDzÆẓ ÆẦÎQȯȧ
Ě.ÅẦÈȯŮ ā ÀęŮ ȳẓąūţ̄ȧ ÆDzÊą ȷẓůA ȷ Ů Àẓẓȓ ¢ą̄ŭẓ ،ĞGĦůȯȧ ȯẓǵ
ÆÈẦÎȯȧṣ ÆÈAẓȧ ȯbȧ ȳ¥Ů ÀŮæ Q̄Eǵ ،ǩȯÅůìqȧ ¥Ů Б Ů Ǵţ̄Ů ÆÕẓ ¢ÛGøÈ Å̧Ůṣ
ℂÀŮØQȯȧ Ž ĞąQ¥Ȯȧ ȳ¥Ů Ō̄øÕą Ż ،ȯṣȷ̄ȧ ȯÅůøìqȧ ȓ¥3 ȧÂĞ̄ø ȯAØĞ̄ȧ ȮÀøŮØȯȧ Ž
Ȭȯæ Ž Ẓę̄Ů Bṣ :¢ą¥Ů ÀnŮ Ž ȯÅęṣ ،ƆÅǰȯȧ ȯÅůøìqȧ Б Ů ǨøÎA ВØȯȧ ȓẦQAţ̄ȧṣ
ĞẦDZ Ž 8ẓęẓȯȧ ȷ Ů ÆAø ȓṣ ،ǻ̄ǻÀǩ Ō̄Ţ ĞȯüÊţ̄ȧṣ ،ā ÅȦòȷ̄ȧ ȧÀù ȯbą ĞAȧṣø ȓ¥3
Čċ.ȓẓǵ̄Ůṣ Бṣ̄Ů ȳÅ̧ąq̄ȧ
ȷQŁȧ Åţ̄ą̄Ů ṣ ƆÅǰȯȧ ȯÅůøìqÅȧ ȷQẦA ȷ¥ẓ ǩÅÛ8ȯȧ Ẓøìİ̄Å̄Ů ƎŮȷ̄ȧ ÑÆøÎȯȧ Å̧Ůṣ
ℂẓDZẓȯȧ ĞŸȧÅÕąṣ Ẓ Ôȯȧ Ž ȷ̄ȧøṣÆøȯȧ ǴÔA ĞGĦůȯȧ ȯẓǵṣ :ȯÅęṣ ȯṣȷ̄ȧ ȯÅůøìȓÅȧ
ČČ.ƷèṣŮ ǩąẓąūţ̄ȧ ÆąÅDZ ȯbą ĞŸȯÅÅȯȧ ȷẓůǩ ȷ Ů ȓ À Î ȧ ¢DZẓȯȧ
.ÀṬQąÅẓ ȳẓąūţ̄ȧ ǩȧṣ ÅẦAÆȧṣ ،ĞGĦůȯȧ ṣ ȳÅ̧ąq̄ȧ ǩȧ ȳàYȯȧ Ō̄ȯÅÅȯȧ Æǵ ẓūÆèṣ
ȷńÅţ¥Ů ȓ¥3 Ąy Åţ̄ąóṣ ȯAÀȯÅĦţ̄ȧṣ ȯAÀnüQţ¥ȯ ǧÅţ¥ůȯȧ ȯbą Ȭøȯæ Ǩą Б Ů
.ĞȯüÊţ̄ȧ ȷůǵ ȓ¥3 ȯȓÆQèȓȧ ÆA3

.Ďċē : Č ȳÅẓȷ̄ȧ ȬȯÅÊą .Ě
.ĎĎč : ď ȳÅůǵȷ̄ȧ ōǵȧÆą .Čċ
.čđĐ : Č ǩÅÛ8ȯȧ Ẓ Î Ů .ČČ

الرابع: ماهو الأصل في المسألة

ﺟﺞ ﺑﻴﺎﻥ ﴿ﻭﻳﺴﺄﻟﻮﻧﻚ ﻋﻦ ﺍﻟﺮﻭﺡ ﻗﻞ ﺍﻟﺮﻭﺡ ﻣﻦ ﺃﻣﺮ ﺭﺑﻲ ﴾ ﺍﻟﺴﺎﺋﻞ ﻋﻦ ﺍﻟﺮﻭﺡ ﻫﻞ ﻫﻲ ﺟﺴﻢ ﺃﻭ ﺟﻮﻫﺮ ﻗﺎﺋﻢ ﺑﻨﻔﺴﻪ ﺃﻭ ﻋﺮﺽ ﻣﺎ ﻟﻪ ﺍﻟﺴﺎﺋﻞ ﻋﻦ ﺍﻟﺮﻭﺡ ﻫﻞ ﻫﻲ ﺟﺴﻢ ﺃﻭ ﺟﻮﻫﺮ ﻗﺎﺋﻢ ﺑﻨﻔﺴﻪ ﺃﻭ ﻋﺮﺽ ﻣﺎ ﻟﻪ :ﻗﻴﻞ ﻗﻴﻞ ﺍﻟﺴﺎﺋﻞ ﻋﻦ ﺍﻟﺮﻭﺡ ﻫﻞ ﻫﻲ ﺟﺴﻢ ﺃﻭ ﺟﻮﻫﺮ ﻗﺎﺋﻢ ﺑﻨﻔﺴﻪ ﺃﻭ ﻋﺮﺽ ﻣﺎ ﻟﻪ ﺍﻟﺴﺎﺋﻞ ﻋﻦ ﺍﻟﺮﻭﺡ ﻫﻞ ﻫﻲ ﺟﺴﻢ ﺃﻭ ﺟﻮﻫﺮ ﻗﺎﺋﻢ ﺑﻨﻔﺴﻪ ﺃﻭ ﻋﺮﺽ ﻣﺎ ﻟﻪ :ﻗﻴﻞ ﻫﻲ ﺟﺴﻢ ﺃﻭ ﺟﻮﻫﺮ ﻗﺎﺋﻢ ﺑﻨﻔﺴﻪ ﺃﻭ ﻋﺮﺽ ﻣﺎ ﻟﻪ ﺍﻟﺴﺎﺋﻞ ﻋﻦ ﺍﻟﺮﻭﺡ ﻫﻞ ﻫﻲ ﺟﺴﻢ ﺃﻭ ﺟﻮﻫﺮ ﻗﺎﺋﻢ ﺑﻨﻔﺴﻪ ﺃﻭ ﻋﺮﺽ ﻣﺎ ﻟﻪ :ﻗﻴﻞ ﻫﻲ ﺟﺴﻢ ﺃﻭ ﺟﻮﻫﺮ ﻗﺎﺋﻢ ﺑﻨﻔﺴﻪ ﺃﻭ ﻋﺮﺽ ﻣﺎ ﻟﻪ ﺍﻟﺴﺎﺋﻞ ﻋﻦ ﺍﻟﺮﻭﺡ ﻫ

ā ʒDZʂ ğ ÅÛÖøÊŋ dbŋ ÅŅŬ ŕ ،ƀKŁÅǫäā ÆDZäʒŸö ȯÆ3 ƱŁ ÅŅŬ Б Ů ÅøŤǫÖŁÖǵ Ž
ɟʒŮ ƙäʂ ،Ğ3Åtʂäā ĘŸÛŋʂ ʔäāÀÅäā ʒŁ ÆDZäʒäā ɟʒŮ ƙä Àŋĵäā øʂÆΛ pæŭʒ ،gŸÔäā
ʒŁ Ōòĵäā ɔ ŘǫÖŋʂ ،gøäÆǫøèŕäā K8ä ÅŅüä gÆĘÖţäā Ğ3Åtʂäā ʂ ƀäāÀÅäā ʒŁ ÆDZäʒäā
Čč.ÆŁŁÖǫäā äØŁ dbʒ göäƎäā

dbŋ Ŵäāʒʂ Ğ3ÅP gŸøÔäāʂ gŸÔäā ĞĦŁGù ʒŁ ¢ä øʒøŋūţäā ɟŮ : **يلاحظ عليه**
ɟʒůŁʒ äØŁ ɔŸ3ʂ ،Ʊ3Àì ŕ ƱŸÖ3 ƙęäÆÔţäā ƙä KŁÅǫäāʂ ،ÆDZäʒäā äØŁ ĘΛäÅÔŋ
ȯÅ8ǫì ŕäā gÆ3Åę ɟüʒ ،¢ʒŸn Ōòĵäāʂ î Å ǫäā äÀäÅäā ĞĦŁGÛäā ŕʒÖè Б Ů Õ Îäā ƷDZÀŋ
،ĞÅŸǫŬ ĘΛäÅÔŋ Åł øʒŋūţäā ĞĦŁGÛŸö Ků ÅÛ äæŬ ĞŸtʂÅäʂ ÜȯÅƷǫŋŕäā Ků ƷΛ ɔ ǫǵ ĞtůŢ
ɟʒůΛ ،Àànäā Ř ĦĞäÅä ¢äʒÔǵ Ž Õ Î ʂ ĘΛäÅÔţäā Ř ĦĞä ȯÅƷǫŋŕäā ȯʒÔШ ƷÛÖΛʂ
KŤÛǫä Бʒţäā ÀŋÜ ʒŸʒ Ü ŕ ʒÖÊäā Ž Õ Îäā ÖŁGę dbŋ ¢ǫĵ ،ȯÅ8ǫøì ŕäā ʂŋʒůŢ ŷÅÖţäā
ÅÆŁ dbůΛ BÅŋ ůŢ ȯÅ8ǫì ŕäʒ ،ŘΛƎůäā ŏÅŋ KŤÛǫäā ĞHòò Ž Õìʂ ŏÅţäā È DzÆäā
.Ōòĵäā ɔŸ3 ůÅǵ ƱŢÅä ȧŸùŬ

ʂ �به ȯÅę Ǫǵ ÀànŬ KĞĦǫä ůΣäā ÆŁÊäā Åǫ ÀÛæ Åŋ dzÀò Æęʂ:
ɟÅÛ ɟüʒ ،pŏÅÖä ɟʒůΛ ʔÀànäʂ ʂøǫʂÆǵ Ğ3Åtʂäā ĞHòò Ž Õøî äā ɟʒůΛ gøÅŘ
ĞŋÅŋqäā ŌĦŦ ɟʒůΛ ÅyŮ ÅŁäÅÖĦǫäā ɟĵ ÜĞ3Åtʂäā äÅÖĦǫäā ŷÆ3 ĞøäÅòÜ ƷDZÀţÅʒ ȯʂĵäā
ʂÜ äʒÖÅŋ ŏƱì ĞŁùÀì Ž Ōì äæüʒ ،ÙäāÀÎäā ţÅtǫDZäā 8Àʂ Ž ŷʒŋūţäā dbŋ ŷÅŋRä
ŷàŸţäā äÅÖĦǫäā Ž Õøì ÆÖʒ _ ŷÅtǫäāʂ ʂÜ ŷʒŋūţäā ʂÜ ŷÅŋRä _ äʒDZʒŋ ŏƱøì ĞŁĦǫÅŋ
،Ōäæ ƷŁP Ž ŷÆĦäā Ōòĵäāʂ ،ŷʒŋūtŸö ĞŁŋʒŋūţäā ʂ ŷÅŋRä ĞŋÅŋqäā ȯʒÔǵ Ž Õ Îŷö

ŕäÀǫìäā ĞüÊŋ Ž Ʊäʒ ǫäā ÆŁÊäā ŷŸÜ dbŋ ¢ÀŤŢǫèäā Æęʂ ،(Ěď) î (ďď)äÆĦäā ،ŘŁGäā ÖŁÜ ¢Öʒ ĞŸf .Čč
.ȯʒÜØţäā ʒHäÅä ÅŋÅÔŋ Ž ƀÀz ʒŁʂ :ȯÅęʂ ĞŁÖŁÖΣäā gäʂÅÊţäā ĞÅÅÅÜ ŷÆ3ʂ Ààüǫäā

يلاحظ عليه: : علیه السلام ك ا ن ت ا ك ا ك ن : علیه السلام ا ا ا

الأوّل: شرطية عدم تقدّم المأموم على الإمام

[1] .ȳÅŋqä ȳäÆęę ȳzŋüţä Z̄ÖΛ ɿÛ àzz ŕȘ :ĘÖHuţä ȯÅę ÆÖz

¢ÆŸȝ ţÅPqä ƎøøQHţä ÀŁÅşȘ ،ā ÅHuòɿä ƙä ȽŸøɿä ȳÆĦä ¢ÆŸȝ ȯÆęøèäȘ

Ž pøÅÔQęä ÅTŘĦä ÆÖĦŋ ĠøΛÀò zŁ Åţů ،ĠŋäÆQøèŕäȘ ǒäÆQäŕä ƙä ȧÀz Ƙdŋ ɒøøŋ

ĠäÅHuÔäȘ ، ﷺFΛää ÖĦz ɒŋ ¢ƙzGǫ ɿŸȝ Åŋ ɾŸȝ ،ĠÆÆęzQää gÅÅøGHää

،øÅÔŋɿäȘ øÅÔȝɿä ȝÆP Ž ƙţŸÊţä ȧÀz ÀəÅè gƘèȘ ƙHäÅQää ƱHäÅƙȘ ƙHäÅQäȘ

[2] .Ōäæ ÖŽŋ ȯȘÅAƙ ɒȝ ℂƘ8ä ĞęÅÊţä ğÅęŸùqä øzÔę ÆĦä

ȳÆȝ ɾŸȝ ȯÆΛ ƱŢÅä ÖÆäå ōÅAŁ È Æä ¢ůÛ ɒΛÀnǿä ȳŸÛ ÀŁÅŢÛ ¢ŋŸÛ ÀŁÅşȘ

ɿÛ Ƙdŋ ،ğÅHuÆţŸƙȘ ğäøÅøìÛ zŁ Åţęüz ɿÅÛ zäȘ ،ȳÅŋqä ɾŸȝ ȳzŋüţä ȳÆÖƙ àäzDZ

.ℂƘdŋ ȳÛ ȳäÀΣä ÆDzÊţä Ž ɿÅÛÜ öäzè ğŕÅΣä Ğęäȝ ɿĦΛ ţÅPqä ÆÖĦŋ

zŁȘ ɒÖÆQţä øÆÖää ɾŸȝ ¢Æz ÀÔQÖΛ Ʊęä ÖÆäå ţÅPqä ɿÛ :ȯÅÖΛ ɿÛ ɒøůz ŕȘ

.gÆgäȘ ĞTDZ ɾŸȝ äzŤò äæÛ Åŋ

ȯäzęɿäŽ ¢ä ƤÆQÖΛ ȳÅøŋÛ ¢ŋüä ȳÅŋqä ĞţŸÛ ɒŋ ÖäæÀTQøÊΛ ɿÛ ɒůz Ōøä

åøȘ ¢ŋÛ ƤÀŋ ÖäØäȘ ÜȳÅŋqä ɾŸȝ ȘŋÆÖQŋ ȳzŋüţä ɿzÛ ȳÆȝ Ōäæ ȳàŕȘ ،ȯÅøĦzɿäȘ

Ý ğÅŋ Ż ĞĦÛø ɿŁ ɾøŸÔz ȘŋzęȳÛ ÖDZø ɒȝ ÖÅøè Æę ȳÅøŋqä ɿÛ ğÅøΛäȘÀää Ž

ÖøÊQ8ΛȘ ɿTÅŸn ŘÆţä ɿzǵÀÛΛȘ ĞĦÛÀäÅä ÆQĦÆz ÀnÛ ƱDZø ɿzŋÆÖΛ¼ : عليه السلام ȯÅøę

[3] .¬¢Êŋ ɒŋ

ȳÅŋqä ɾŸȝ ȳzŋüţä ȳÆÖƙ ȳÆȝ ĞÆùÀøì Ž ÕøÎφ ɿÛ ɒůz ÀΛÆÖƙ ÖÛ ɾŸȝȘ

---

[1] .ČčĎ : Č ȝäÀÎää .Čđ

[2] .ččČ : ČĎ ȳŸÒää ÅŁäzDZ .Čē

[3] .Č ǫΛÆΣä ،ĞȝÅţää ā äzÛ ɒŋ đĎ ā ÅGää : Đ ÖäÅèzää .Čē

ȳÅŋqä gäşÅÊŋ ȁäzDZ ȳÆ3 ɟÅÙ ɟŮş ،ÆDzÊŋ ɟşå ÆDzÊŋ Žş ȯäzǵɟä ɗŋ ȯÅǵ Ž
. ê ÅÖŋş Ōŋüǩ Ʒȑzŋ ȳzŋüţäş

.¢ŮŸŋş ȳÆÖQää øäÆŋ ǩEǩ zŁ ĮŦţÅz Ōäé ǨŧŸ3 äæŮ

،ȳÅŋqä ɗŋ ĞGĦůää БŮ ȳzŋüţä ĞEäÀęŮ ȳÆ3 zŁ ȀȀüQäş ȳÆÖQää Ž ōŸţä ɟÅÙ zŸz
ĞHȯò Ōäé ȳȁŸz ،ȳÅŋqä ɗŋ ĞGĦůää ɗŋ ÆĦäÙ ȳzŋüţä ɟzůΛ şÙ ǩΛşÅÊQŋ ɟÅŋzůΛ Ōä
Ƶ ÖΛ hɷä gȀääÆää Ǩd ȳÅŋqä ÅŦEŸ3 Ƶęş hɷä gȀääÆää ɟzůǩ ɟÙ ŕȀÎä ،gøäÆQȅä gŸÔää
ǩä ĞzÅÊţä ɟzůǩ ɔęǵ Бşǵä gȀääÆää ɗŋ ÆĦäÙ ĞEŋÅžää gȀääÆää ɟzůǩş ،ȳzŋüţä ÅŦEŸ3
.ğ ɤÅΣä ĞŋÅ3 Ž ĞGĦůää ş ȳÅŋqä ǩä ĞzÅÊţä ɗŋ ȀžÙÙ ĞGĦůääş ȳzŋüţä

ŕzÛÁz ،gȀääå ÅŦEŸ3 ğääå zŸz ĞŸEÛQøÊŋ ĞHäȀŋ ǨŋÅÙ Åţ ĞGĦůää ɟ j Ōäés
ā ȀęÙ ÅÅşÂää ÅŦAŋ ƁäÆÅƵ Åŋ Ōä ،ĞΛşÅÊQŋ ǨÊEä ĞGĦůää БŮ ĞzÅȑqÅä gȀääÆää ¢ØŁ
ŌEÛQÊţä ƵäȀţä Ōůøì ɔŸ3 ĞGĦůää ɟzŮ ô ȀÅä ،ȯÅΣä ĞHEGÛä ţŸȑ jä ƁäÆÅƵ Åţ
.gøşȀŘäÅä ĞΛşäÂŸä ŌäÅŌţä Ùɭä БŮ ĞGÊAäÅä ĞGĦůää ɗŋ ÆĦäÙ ƵŸŘŸä ŌäÅŌţä Ùɭ Åz
ɗŋ ƎŮÙ ɟzŋzŋüţä ÅøŦEŸ3 Ƶ ÖΛ hɷä gȀääÆää ɟzøůǩ ɟÙ ÆDzÆz Ōäé ɔøŸ3ş
åȀDzŧz ŕŮş ،ŕ ÅÖAää ƵEP Ž ĞøGĦůää ɗ3 ÆĦäÙ ƁÙ ،ȳÅŋqä ÅŦEŸ3 ȳÅę hɷä gȀøääÆää
_ŦÅůΛɤ ،ĞGĦůääş ȳÅŋqä ǩä ¢Aŋ ƎŮÙ ĞGĦůääş ȳzøŋüţä ǩä ƆÅůţä Ōòäää ɟzøůÙ
ŌÔäää ɟzůΛ Æǵ ɔŸ3 ŌøÔäää ɗůΛ ƁÅŋ_ĞEŕÅţä ǵÅŧŸůää ɗŋ ȀŁÅȚää zøŁ ÅŧÙ
.ğ ɤÅΣä ĞŋÅ3 Ž ƎŮÙ

.ğ ɤÅΣä ƵEP Ž ûzÅȚ_ȳzŋüţä ȳÆÖǩ ȳÆ3 : Ł 3Ù_ŕȀÎää ɟüz
ɤ ،ĞEäÅÙƎää gȀääÆää ÆÊШ ŧGŋÅDZ şÙ ŧÅŸn ȳzŋüţä ɟzÙ åȀf ɟÙ ĮŸĦΛ ÕäØäş

.ČĎ ȳŸȯää ÀŁäzDZ .ČĚ : ČĎċ

.ČĎċ ȳŸȯää ÀŁäzDZ .ČĚ

.ſĀò ÕĒóā ʒŧzā øĀĞQʒr È Ēó ďůóş ŕ ĀĒQǵŸó Ęzāzŋ ƆĀǯóāş ،ĞĀůŋǰā ĀŋŬ ĞΛóāÆQèrā gŸÔóā Ž ȳĀŋqā ɔŸʒ ȳzŋūţā ȳÆŌk ĞŸů Îŋ ǰŬ ÀŤŢΛ ÕóÓóş Ƙďŋ ĀŋŬ ş ،ȳĀŋqā Ƶęzŋ ĞŢǵŸŋ zŁ ǰāÂĒţā ǰüā ĀAŸę āæŬ ،ŧÕŸÛŋ ĘȭHUQŋ Ƙøďŋ .Àńǿā Ř ĦGóā Ž ĘȭHUQŋş ÀāāşÆóā Ř Ħā Ž ĘȭHUQŋ

الثاني: إشكال المواجهة

ŧŤDZāzŋ ȳzŋūţā ǰzøůΛ ǰüā ،ĞŤDZāzţā ȳşÂó zŁ ĞóüøÊţā Ž ƆĀǯóā ȯĀůøìqā ƆĀǯóā Ƶ Ôóā Ž dzzřzā ĞŤDZāzţā ÀŤŢǩş ،¢ĀŸń şŬ ¢GADZ Ž ǰzůΛ ǰŬ ǰşā ȳĀŋRó ǰzůā àāzzĀā ƙŸəĀÕóā Ř Ħā ŕ ÀQøìā ÕóÓóş ،āzŤĦŋ Ƙď ÀŋŬ ¢ęŬ ʒŋ ،gÀəāÆóā ďøøŋ àāzDZ ȳÂŸΛ ŧÕŸÛŋ àāzzĀā ÕĒę zó æŬ ،gÆǵāş ĞŤDZ БŬ ƙŋzŋūţā ş ȳĀŋqā ȯĀGÕQøèā zŁş Àńǿā БŬ ĀŧŤΛŋ ÕŬ ¢DZş ǰzůΛ ǰüā ،È ůĀĦQóā ɔŸʒ ĞGĦůóā Õńāā Ž ĞʒĀŧzā ČČ.¢ā ȳāÂQóŸó ȯĀſ r Ā

gŸÔóā ĞŋĀęŬ àāzDZ ɔŸʒ ȯā Āŋş ،Õŋūóā ĘHUQøÊΛ ȯĀůøìrā āØŁ ǰŬ ĘΣāş ô Āz ɔŸʒ Ğóāǰā ȧŸùūz øāĀóā āÀĀóā āØŁ ĀŋŬş ،ʒəĀÎóā āÀĀóā БŬ ȣÀÔΛŋ Ğʒ̄ĀP .¢Aʒ ĞzÀÔΛŋ ℓāzDZş

ƘĒAā ǰŬ ØΛŋ ŧΛÀāāā ǰĀŬ ȳāÀΣā ÆDzøÊŧŸó ȣøèÆATā Õůø Îóā ǰŬ :ƘŸę ǰūz ¢ā ʔāĀŋ ƀØóā ـ ĘĒQĦóā ƘĒGóĀā ȣāzøÛóā ǰj ،عليه السلام ǰĒŁāÀāŬ !ā Ƒŋ ÕGę dbŋ ĞøGĦůóā ـČČ.﴿ĘĒQĦóā ƘĒGóĀā āzźzÛĒó ş﴾ :¢ízę Ž ÕĒŸ ǰā ǰĒŁāÀāŬ ǰĀøÊó ɔŸʒ ÕDZşÂʒ !ā ȳÂŸQèā ǰŬş gøāÆQèā Ğʒ̄ĀŧzĀā gŸÔóā àāzDZ ɔŸʒ ĞΛÀę Õóá È ĒóşŬ ،ÕóÓó ÆŤÎΛ

.čďē : Ē ŵÕózóā gşÀĦóā ÕĒŧQÊŋ .čċ
.čĚ : ǰ Σā .čČ

Ýȳ̄ÅŋŘöä ȳȥŋüţä ǦȦDZäȥŋ ǧ ŕÅΣä Ř Ĥä Ž
ƑÄöä ÀÔ3 Ž ÉDzøÊţä ȷȥŮ ÅŋŮş ȿøÀÀääǻ ȷȥůÄ 8ÅøÛţä ȷŮ Ō̄øìŕ :ǨŸę
Ō̄ÖŮ ¢ŋȥŮ ô Àȥ ȥŸ3ş ÜŌ̄ÖäǻÄ ¢ÉŸ3 òÉÄ ȷŸȥ ǧÀääǻ Ōůøì ȥŸ3 Ĥä ﷺ ȷÉÄäÀäŮ
.gøäÉǫèŕÅä Ǧ3ÅP gŸÔöä ÀäȥDZ ȥŸ3 ŸÉöǻ ȷȥůÄ ŕ
.Ǫöäǫ òÅůìŮ ōÅÄŁş ǒÅȦÖÅöä ȳŸŮ Ž ȼÄøȥŮØţä ǩöÅůìŕä ǦèäøǻÄ ǨǪ ÅÄŁ ÉŮ

الثالث: وجود الحائل بين الإمام والمأموم

ȼ3 3Äξ ŌǻÅǵ ȳȥøŋüţä ş ȳÅŋqä ǩä ȷȥůÄ ȷŮ ǦøȥÅŧȥä ǦŸÄò î ŞÀøì ȼŋ
òÅęş ،gÉŁÅÎţä 3Äξ ȳȥŋüţä ş ȳÅŋqä ǩä ŌǻÅǵ 3ŋ ǦÔǩŕ :Ę̄ÄŸţä òÅę ،¢ǩÉŁÅÎŋ
ǦÄÀò Ž Ō̄ÖŮ ȥŁ Ōä ø gǨnØöä Ž ÅŧŮ ø Ÿ3ÅPŮ ¢ŋŮ ÀŁÅŢöä :ÀŁäȥȥä Ēǵ̄Åò
.ōöäÉţäş ȥŸǪÄţäş 8ŸŲä
ȳÅŋqä ǩäş ŁŸÄÄäş ȳȥę ȥŕò ȷŮ¼ : ﷺÀęÅǦöä ȼ3 gøäøà ǦÄŸÄò ¢ÉŸ3 òÉÄş
ȳÅŋŮ gŸÔä ȷȥŸÔÄ ¢ŸŁŮ ȷÅŮ Ȥò ÐŮş ،ȳÅŋüä ŁT ȳÅŋqä Ō̄öä È ÉŸȥ ȥÛÅǫÄ ŕ Åŋ
ȷüȥ ،gŸÔä ŁT Ō̄ŸǩÈ ÉŸȥ ،ŵÛÅǫÄŕ Åŋ øÉę ŁŸŋÉÖǫÄ ÐØöä ȤÔöä ǩäş ŁøŸÄÄäş
،ā ÅǦöä òÄÄǵ ȼŋ ȷÅŮ ȼŋ ŕŮ ،gŸÔä ŁT Ō̄ŸǩǨøÊÉŸȥ øäÉDZ şŮ gÀǫøè ŁŸÄÄä ȷÅŮ
،ȷşøÅǦȥä ÅŸǫÉǵŮ ÅŧǫŮş â ÅÄöä ȼŋ Éǵ̄Ů ȷÅŋà Ž ȼůǩ B ǨòÅÖţä ℂØŁ :òÅęş :òÅę
.¬gŸò ÅŸÄȥ ȼŋ gŸÔä ȿÄÉǫÖŋ ÅŸÄŸn ŵŕò ȼţ ǨÊÄö
ǩŋȥüţä ȼŋ ǨȚŮş ȳÅŋqä ǩä òȥƠ ǦȥÀøÎţä ǦǦǨůöä ȷŮ :òÅůøìqä ¢DZş ş
.¢ŋşÀÄŕ ŁŸǫŮ ǪÉШ gÀääÉöä ȼŋ ƆÅȚöä Ž ȥŕÔÄ ȼÄØöä

.čǪÄÉΣä ،Ǧ3ÅŧȥÄ gŸò ā äȥŮ ȼŋ đč ā ÅǦöä : Ð ŌǻÅèȥöä .čč

ƱÅůΛ Ōä ،ȳÅŋqä ƙŋzŋūţä ƷƎP gÁŁÅøÎŋ ŕÀQøÎΛ ŕ ¢ęŬ :ȯÅÖΛ ɹŬ ɗůɛȘ
ČĎ.ÙəÅèzöä ğåÁĚǩ ɹŬȘ ƙŋzŋūţä ɗŋ ℂÁŁÅÎΛ ɗŋ gÁŁÅÎŋ
ɹ ɟ ÜȳÅŋqä ÁŁÅÎΛ ŕ ɹÅŬ ɹŬȘ zŦz ĞĒęÅŽöä gÀääÁöä ZÔę Ž ȳzŋūţä ZęȘ äæüz
ȳÅŋqä gŸÔä ȳÅÖţä â ÅÖΛŕȘ ÙəÅøèzä ȳÅŋqä ÁŁÅøÎΛ ¢ęŬ ŕŬ ÅŧŦÆä ȯzƠ ĞGĦůöä
ɗůΛ ƁȘ Ƙ8öä ȯzȵå ɗ3 ÂDzƷ ÕůøÎä ǨęÅŬ ÁDzøÊţä gøzÔÖŋ ɹüz ،gøzÔÖţÅä
åzDzøÊöäȘ ţzŬÀöä ɗŋ ¢öäzǵŬ ɔŸ3 ɹzŋzŋūţä ƷŸÛΛ ÅŧęŬ ȘŧÕŸÛŋ pÁŁÅøÎŋ ȳÅŋqä
.ɗΛƎůţä ƘGůǩ ĞÛèäzä
ɗŋ ţzÁöä äØŁ ɗ3 ŌəÅΣä åzDzȘ ȳÁø3 ɔŸ3 ȯåÅŋ 8äÀÔęä ÕöÁ БŬ ZøȒŬ
.ɹÅůţä ÕöÁ Ž Ğ3Åŧɔä gŸȯ ĞĦEGù ¢QŘQęä ƁØöä ŌəÅΣä
ƆÅƷöä ȯÅůìqä ɹŬ ƘzÀ3 ÁęȘ ،ȳÅÖţä Ž ĞęŸƷöä ğ ŕÅůìqä ÅAøèøå ÅAŁ БŬ
gøäÁQèŕä zŬ ɔŸ3 Ğ3ÅP gŸÔöä ĞŋÅęŬ Ž øÅÔQęŕÅz ،Ƙnɟä Ș ȯȘɟä ɗŋ ƷzęŬ
.ŕzǵɟä zŁ ĞęŸƷöä ƷęäzţÄ ÄǵŬ ¢Ez ÁDZzΛŕ Åŋ ɔŸ3

الاستدلال على الصحة بالسيرة

ȯȘɟä ÁÆŦÎöä ŋŦQŋÁÖŋ ŽȘ gƘÊöÅä ĞHÔöä ɔŸ3 äzÁQèä ŏÅŦÖÅöä ɗŋŧŧÊę ɹŬ
øÅÔ3ɟä ŌŬ Ž ƔŧƷ ¢ÆŸ3 ţÅPRä ĞÒ äȘøäÁQøèä zȯȘ :ȯÅę ǨÆǵ ¬ƷÀŬØöä¼ Ž
čď.ĞÁöÅÊöä

ȘŬ 8ŕŬ gÀÎ3 äz8Ÿä ĞQÁöä ȳÅ3 Ž ﷺFÁöä ā ÅHòŬ ɹüä gƘÊöä ğÁÆä ÁęȘ
Ž ƙÖzäÀţä åÁ3 ŋŸä Ōä ÝŋÆÖQøÊţä ÙŋÅ zHÁä ¢Ez gŸÔöä ŋT ɗůɛ ZÆůz ،ÀøƷŬŬ

.ČĐĚ : ČĎ ȳŸÓöä ÀŁäzDZ .čĎ
.Čđč :ŴÀŬØöä .čď

.Ζ ïÜ ĞəÅŋ Ƃŭ ţäåzïä ĞDzǵ

pÅŋÜ ÅŃzÛ ɔŸ3 ŌƐïåǩ Ǩn ĞĦƐøÎïä Ğtəü ÅŦƐŸ3 ô ÀǫĦΛ Β hüää gǩøÊïä ℂØŁş

ČĐ.ĻŁÆÆ3 ăɾzGÕŋ

ɔŸ3 ȣzęzïä ȳÆ3 ȣ3 3ïÅφ gǩøÊïä ℂØŁ ȯzǵ ℂşÀÜæ Åŋ Ō̄Ů ĵÜ :يلاحظ عليه

!ïÆG3 ȣæ ÆïÅn zŁ øäåÜ ȣŋ ȯşÜ ĵÜ Ǩz3 Æęş ،ĞƐÆƐůïä ℂØøł gŸÔïä ŏÆæ Ǩøęş

،ǴΛşäÀǫïä gŸò Ž â ÅÆïä ɔŸ3 ɟ Åůţä ĘƐŕ zŁ gøäÆǫèŸï ÆGøÊïä ĵÜş ،ƀÀÊÕïä

.ĞƐŋzƐïä ğäzŸÔïä Ž pǻzDZzŋ ōŸţä äØŁ ȣůΛ Bş

ƀŸƐïåǩ È Ɛï ¢ůï ǴƐHüò ÀŋÜ zŦz ĞÆïúţä ȣ ɾ ɟï ȳäÀΣä ÆDzÊţä ĞĦè ȳÆ3 ÅŋÜş

،ÆDzøÊţä ǯøÅn ﷺƑ ÆÆïä ÅŦŋÅęÜ Åtţø Ōæ ،ȳäÀΣä ÆDzøÊţä Ž gŸÔïä ĞŋÅęÜ ɔŸ3

ŌƐÕ3 ōÀǫΛ Β ،ȯÅÕz ÆGÊïä ȣ3 ÕÅę̄ Æęş Ğůŋ ǯøÅn ȳÅęÜ ﷺƑ ÆÆïä ĵÜ ȿòzÔn

.Ğůŋ Ž ȿǫƐæ ÅÆï

ȿƐzÅÜ ȿRΛÜ ȣůΛ Bş ĞĦøÊïä ℂØŁ ȣůΛ Β ȳäÀΣä ÆDzøÊţä ĵÜ :ȳŸůïä ĞÕƐÕǵş

ŏÅÆæ ÅÆï Ζ ÔΛ ƀàzɾä ȣïä ïØŁş ،gøäÆǫøèä ﷺƑ ÆÆïä ƷŋgŸÔïä äzŋÅęÜ zȯş ɔøęǵ

Åtţ̄Ů ،øäÆDZ ¢ƐŸ3 ȣůΛ Bş pǩ8ò ɟ ÅÜ ȳäÀΣä ÆDzøÊţä ĵÜ :ȯzÕΛş ȳäÀΣäÆDzøÊţä

ɔŸ3 ȧÅŘz ،ĞƐǵÅφ Ō̄Ů ȣŋ â ÅÆïä ÕnÆΛ ā äzæÜ øşÆïä ǩæş ،¢æ ĞęÆŢ øşÆïä ǩφÅÜ

pøäÆDZ ¢ƐŸ3 î Åǵ̄Ü Ż ،ÅŦŋÆŦz pøşǻ ā ÅÛţä ȣæ ÄtƷ ŴÀǫøìÅz ،ÆDzøÊţä â ÅÆïä

Ž ǩæÂïä ȣæ ǻäà Ż ،ȳzę ȣŋ ƤÀǫìäş ɟÅƷ ȣæ ɟÅtƷ3 ÆDzøÊţä Ʒøèş Ż ،pǩÔę

¢ÁÕèş ȳÅnÀïä ǩùÅèÜ ¢ƐïÜ ŌÕφ ȣŋ ȯşÜş ،¢Ęz ÅŦŸnǻÜş pøşǻ ƤÀǫøìäş ÆDzøÊţä

ǻäà Ż ƲŋÅøÎïä ¢Õøì Ž øzÔÅţä ǻäà Ż ،ÕŸţäÆG3 ȣæ ÆƐïzïä ȣÀnÂţä ƷÅøÊïÅæ

.ČĐđ :ĞƷÅtɾä gŸò ،ƆÅŦÅòɾä ĘÕHüţä .čĐ

âÅÁöä ďbη ƤÀQøìÅz ،ѕÛøèş ɹzůǩ ɹÛ Æǵüz ÆφÅDZ Ž ĞGĦůöä ǨφÅŮş ،ƁÁøƤtţä
čđ.äØŁ ÅAηzΛ БŮ ¢Ez ğäǻÅΛÂöä Ǩöäzǩ Ż ،ÅƤÛèşş øşÁöä

❋ ❋ ❋

čđ. ÐĐē : Č Ƀàzƨä ďä ƷÀÁöä Ÿɟ ďõÅηɟä 8ÀƳÛ БŮ ďůÅÊöä ȳÂĦöä ƚƷη.

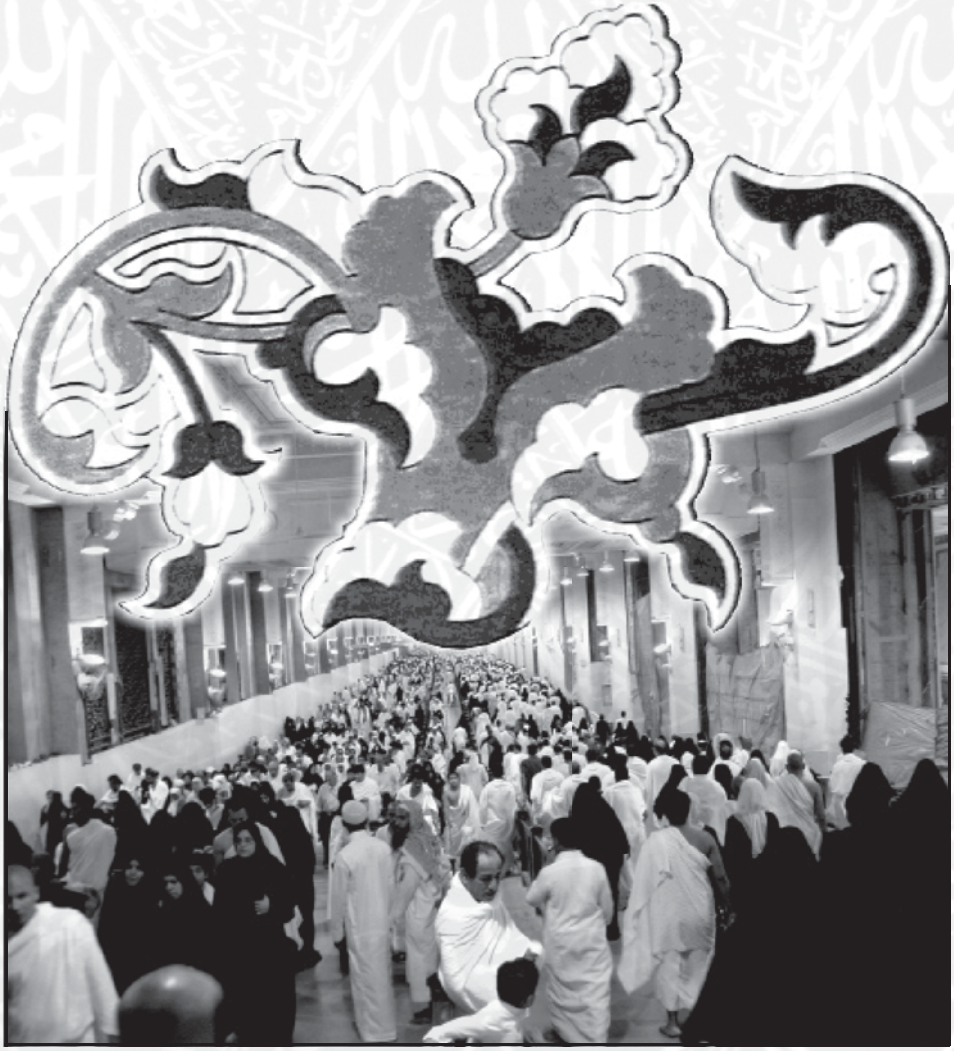

الحجُ رموزٌ و حكَم(٩)

آيةالله الشيخ عبدالله جوادي آملي

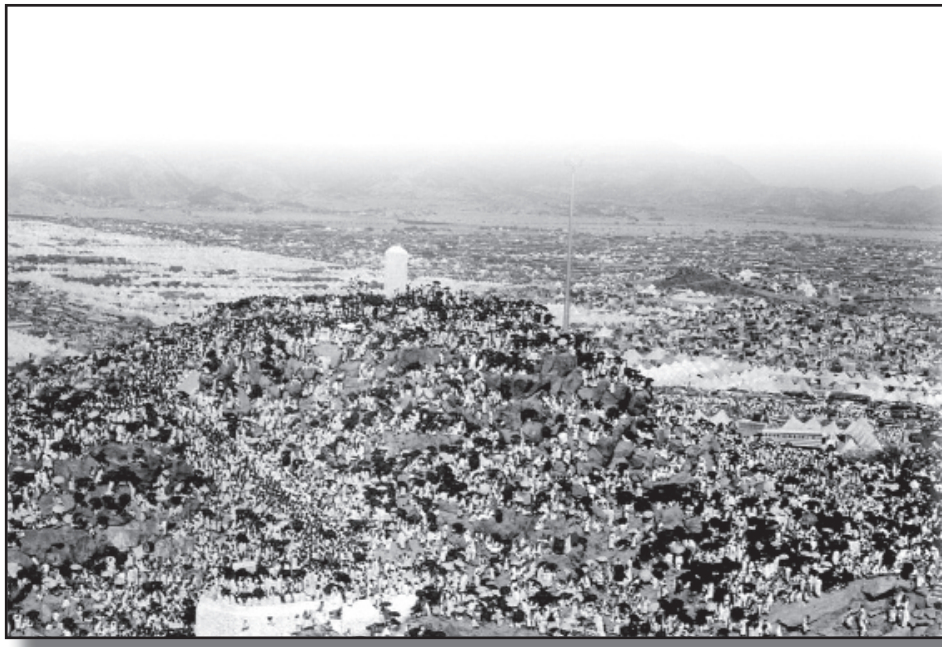

الوقوف في عرفات

ƷøèÅǫïä ȳƶΛ ƶŁ ş_ǦƶÀƷ ȳƶΛ ɗƞ ƆÅǰïä Ƶ ÔÅöä Ž ǧÅƶÀƷ ô øÜ Ž ȣƶęƶïä ô À3 Åŧõ ،¢ƞäÀǵÜ ÆĦä Ʒǫŧǫïä ǰ øǵ ÕøèÅÅƞ ɗƞ ǦŸǵÀƞ ȯşÜ ƶŁ_ǦDƶΣäƀǽ ɗƞ ¢ŧŸƷ ƀØïä ƱŧÆŁäÀäqä ǰ øΣä ƶŁş ،¢ŧŸ3ş عليه السلام ǀÆŁäÀäq ǰ Σä ÕøèÅÅƞ ŵïÅĦǩ !ä ȯƶèø !ä صلى الله عليه وآله.

ÀƬøì Ž ¢ï ÀÅ8Λ B ɗƞ¼ : عليه السلام ȧåÅÔïä ȳÅƞqä ¢ïÅę Åƞ ǦøƶÀƷ ǦÆƵÜ Ž ƱøÅÒΛ ørÜ ÀÅ8Λ r Åƞ ā ƶǫØïä ɗƞ ɟÜ> č،¬ǦƶÀƷ ÆƬÎΛ ɟÜ ørÜ ،ÕäÅę ƀÜ ¢ï ÀÅ8Λ B ɟÅŘƞø č.<ȳäÀΣä ÀĦÎŧäş ǦƶÀĦä

.đđ :đ' ŽÅÒïä .Č

.čđČ :Ěđ øäƶǫrä øÅШ .č

ȳÀΣäş ¢ǢÊä ĞǦĦÒüä ǥ ǰ¼ : ğÅzÀĦä ȣzøęzüä Ąøè òzǵ ﷺ ÜŸ3 ȳÅıqä òzÕΛ
ĞzÀ3 ȳzÊò ȷÅõ ÅΑŁ ɒȵ ،ĎȷzØ3ąÀŘǢΛ ā ÅĠüÅä ǀŦÅęş ،ɒΛÆzäş ǢşÆÔę ÅŁŸz ،¢øäÅä
.ĞȵÅTä ¢ÅəÅşşş ǥàóÅĠüä ĞzÀ3 ȳzΛ ÕəÅŘz ɒȵ ÜŁ ،ĞòÅn ĞÊ3ǻÜ ¢ǢŸÊõş
ÜŸĠÎüä ǢΛÆǵ Ž ÅŦŘĦä БŬ ĶøìÜ Æęş ،ǵĶǯõ ğÅzÀĦä ȣzęzüä óäÀøèÜ ǥÜ
:ÜŁş ،ȳÆÕǢŧä

،ĞÊΑΛÆüä ȳzŸĦüäş ȣóÅøĦŧä ŵŸ3 ZÕΛ ȷÜ ğÅzÀ3 Ž ¢zzęzä ǯÅøΣä ɔøŸ3 .Č
Õõ ɔŸ3 Zęäş ¢ǢÅHȷGè !ä ǥÜ ǀŸĦΛş ،ĞÕŸǀä ȳÅŢǢ Ž ĞÊTqä óäÀøèǰä ŵŸ3 3ŸĈΛş
.ÅŦĦPüä ÅŦĦzó ɔŸ3 óǻÅęş ،¢ǩÅDZÅǵ

:ĞzÀ3 ȳzΛ Ž ĈäÆDzǢèä ÐØüä ÕəÅÊŸô ﷺ ǻÅDzÊüä ȳÅıqä òzÕΛ ÅΑŁ ɒȵ
äØŁ Ž БÅĠΣä ȷzÛä Ž Åţ ɔDZĶô ¢ǢÜ .ȳzÊüä äØŁ Ž òüÊǩ !ä ĶǢÜ !ÕǯŞ¼
ď.¬ǢÆÊĦè ȷzÒΛ ȷÜ ȳzÊüä

ﷺ ǻÅDzÊüä ȳÅıqä òzÕΛ ŏřúŁ ،¢ÊÅΑä ÀÂΛ БÅĦǩ !ä ĶǢ ɒȵ ÅΑŁ ÆŸÛΛ ɒȵ ǥÜ
Ď.¬ â ÅΑüä ɔŸ3 ȷzŸĠÕȵ ǀŁŞ !ä ɔŸ3 ȷzŸĠÕȵ â ÅΑüä ،!ä ĘŸn ɒȵ óäÀì ŏřúŁ¼ :ǀŦÊz
ɒŸĦΛş ÀŦŢΛ Åȵ ɔŸ3 3ŸÛȵ БÅøĦǩ !ä ǥÜ ĞzÀ3 Ž ŏóÆΛ ȷÜ ǯÅΣä ɔøŸ3 .č
ř ĞÕΛÀÛä ŧΑÒǢøÊȵ ȷzÒΛ ş ¢øÊÅı ǯÅΣä ɔŸ3 ŵÅƆ Åȵ ŵǢǵ ،ÜÅƆş ÀøÊΛ Åış
،ĈÆŦÎış БÅĦǩ ĘΣä ÀÂŢ Ž ¢ĠŸę ǥÜ ȷÅÊıqä ǀŸĦΛ ÅıÆΑ3 ،¢ęÅŧ3Ü Ž ĞΛózĦøì
¢ĠŸę Ĉƒ Λş ،ĞÊǵóäzɔä ā zıÓüÅä ǫzŸǢüä ɔøìÅHǢΛ Åŧõ ĞÊUäzɔä ā zıÓüä ÆΑDzǢΛ

.ďđ :ĘÅÊüä óÆÔǯä :ÀŢıä ş ،ččď : ď ŽÅûüä .Ď
.čē :ČčĞĦÎüä ÕəÅèş .ď
.čđČ :Ěđ óäzıřä óÅШ .Đ

.Ğǫzŷţäş ĞÂÆÊöä Ãùäzǫä ɔŷ3

gzHuřş Ğzà3 ĞÆøÎ3 ɹÂõ äæŭ ÕDZşÂ3 !ä ...¼ :عليه السلام åÂDzøÊöä ȳÂnqä ȯzøÔΛ

ÞåÂG3 ŏrűŁ :ǫT ȯÂęş ،lønş ğÂzÃHä ĸÂęäzȯÂä ĞȯƳn ȳäÃõ ɔøŁÂä ،lnȳzΛ

ǫńäzTì äzęøÂz Æę ،pƎdǫ ŧƷHì gÆÆĞGöä ĞÕÆHuøÊöä åƳGöä dbn ÂAŦŁ ƆşÃÊg UəÂnǫŭş

،ÂŦÆz Ânş ǫłzŷę Бŭ äşÃŢǫÂz ŕŭ ،źÂøřÃn ŏÂ8ǫää ǫNäÆnŭş ǫNÂüşŭş ǫøŁåƳäş

ǫłzŷę ɔŷ3 ĞȯƳţä ƷŷÛǫz ،ÂŦÆŷ3 ţƳùŕä ɔŷ3 huȯƳn ÂΛ ǫõøÂÔäŭ ĸΛzę ÆøÕz

đ.¬...ɹzȯzÕÆz

dbn ĸƷȯöä db3 ğÂnzŷĥn ÂŁÆA3ş ،ÆÆ8öä ɔŷ3 ţƳùŕä Ř Hä ĞøȯƳţä Õŷǫ

ĞȯƳŧŷö ɹÂHŧÊΛ ŕ ¢ǫβøş ¢ÂÛöş БÂĥĸ ĸΣä ÃǫÈ ɹŭ ŕŭ ،ĞĥÆGÛöä ÆĥÄ Ânǫ ÕəÂÊnǫ

øäÃèŭ dbn ĸƷȯöä ǫŦÂä_ǫŁÃùäznş ÃøÎGöä ȯÂŧ3ŭ ÕÆDzøÊǫä ĸÆAĥţä Õäöşŭ dbn_

dbn ɹæüä ÆÆĥöäş ĞzÃ3 Unz Ž ĞȯƳţä ƷŷÛΛ ȳÆÕǫţä Ǫ ΛÆHuŷö ŧÕzş ¢ǫŭ ŕŭ ،â ÂÃöä

pÆDZ ŏäåzè ƷÂDzΣä Ř Hä ãzŷę ɹŭ ɹşÃΛş ،dbΛÃäâöä ãzŷę ÂΛÂÂn ɔŷ3 БÂĥĸ !ä

dbΛØöä Õäöşŭ :ĞȯƳŧŷö ¢ǫÂHuGè !ä ȯzÕΛ ÂAŁş ،åzèjä ɹÂnÆöä îzÆn ÂŦÂnǫ БÂĥǫĸ

ÕÔǫΛ Ânǫ Ř Hä db3 ɹzȯzÕΛş_ !Âä æÂÆĥöäş_ŧęåÂò ℂşƎǫĥΛ Bş ﷺ ƒAöä äzęÆÔΛ B

!äØŁ ¢Anǫ øÆÔΛ Bş Õöæ ÕĥÂΛ B ﷺ !ä ȯzøèø ɹŭ :عليه السلام UŷƷ3 ĸAnzţäĸnŭ ĞzƳN

äzǫÂõ ŏrűŁ ɹŭ :¢ǫÂHuGøè !ä ȯzÕΛ ÂAŁş ،gÃÆǫ ǫłzŷę ÃnŭŧÕΛÃz ĞȯƳţä ƤÃΛ Ż

dbn ŧÂÆì ÕÕΛ B ¢ǫŭş Ugzöä ɔŷ3 ŧÆÆnŭ ﷺ ƒAöä ɹşƎǫĥΛş ،¢ȯzøèøş !ä ɹzĥÆÛΛ

øÆò Âŧǫŭ_ℂÆĥä dbn gåÂÆÕöäş ĞnÂnqä Õöæ Ž Ân_¢ä ɔĥŭş ¢ȯÂę Ânǫ Õõ ɹŭş ،ℂÆøA3

.Ugzöä dbn ℂŏÂDZ Âţ ŧÕGù ¢A3

.đ .ĞÐĔ :ĘäÂÊöä øÆÔţä

ﺟﺰﺍﻧﻲ ﺑﺎﺩﺍﺷ ﻭ ﺣﻜﻢ

ﺟﺰﺍﻧﻲ ﺑﺎﺩﺍﺷ ﻭ ﺍﺣﻜﺎﻡ ﺍﻟﺤﺞ

﴿وَ رَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ فَسَأَكْتُبُها لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكاةَ وَ الَّذِينَ هُمْ بِآياتِنا يُؤْمِنُونَ﴾ [ČČ]

ﺍﻟﺤﺞ ﺭﻣﻮﺯ ﻭ ﺣﻜﻢ .ﺩ

ﺍﻟﺤﺞ ﺭﻣﻮﺯ ﻭ ﺣﻜﻢ .ﺩ

ﺍﻟﺤﺞ ﺭﻣﻮﺯ ﻭ ﺣﻜﻢ .ﺩ

¢ĶøØǵ Æę ɟzõÜş ĝŤ ŝÅĦøì ţåÜ ŕş ،Õïæ Ōĝę ¢ä pÀQúŋ ɟzõÜ ɟÜ ĝŤ ðŬøÎä ÀŋÜ .¢ÇĝAΘş Ōĝę ďŋ

ŬŁÅääş Àŋǿä ɟzÒΛ ɟÜ ÀÒAţä ďƷ ŬŤAääş ȣşÀĦţÅä Àŋɟä ŕşÀøì Ž åÀĶ B ȯÅţÇǵäş ،ÀÒAţäş ȣşÀĦţÅä ĻŸĦää zŁ ōÅAŁ ā zŸÛţä Åţ¢Ůş ،È øÁAää pÀŁÅù ăŕåÅ3 ¢ĦŸ3 ȳzÕΛ ƁØää â ÅøèQů sÕzş ƷDZÀΛ Õïæ ďùÅä ¢¢Ü ĝŤ ÜŬŤAääş Àŋɟä Ž ĸçüçää ،¢ä ÀŋüΛ Åŋ ÀQüΛ ɟÜ ȣşÀĦţÅä Àŋǿä ɔŸ3 ɟÜ ƁÜ ،ĞääÆĦää ɟÜ Ü(gÀy) Ž ȣzęzää Ąè .¢A3 ɔŤΛ Åţ3 ÀDZƒΛ ɟÜ ÀÒAţä ďƷ ŬŁÅääş øä ŬŸGøÎää ÇΛÆg Ž ¢A3 ÀĢĦţä ¬gÀy¼ Ɓåäş Ž ¢ózŘg ÆA3 ǯÅΣä ɔŸ3_Đ !ä ɟÜ Åţõ ƁÜ ،ɟÅzÀ3ş ĞzÀĦŋş gåÅŤì ô øÜ ŬŁ ô øɟä ¢ØŁ ɟÜ ōøÆΛ ɟÜ ¬ğäÀy¼ ȯÅţ3Ü ɔŸ3 gÆŁÅì ŝŘΛÜ ŬŁ ĞĦèäzää ô øɟä ¢ØŁ ɟüz ،ɟşÆŁÅøì ¢ÇÒəŸŋş ƁÅĦĶ ŸÆŤÎk äæÅŋ Ÿ3DZÀΛ ƷzäÅ Ɓüäş ŸÅł ɔkÜ ĞĦq Ɓüäş ĻŸĦĶş ،ÿäÀΣä !ä ĶĦä øäşà

عرفات أرض الدعاء

ÿÅŋqä ÿŸõ ȯŸn ďŋ ĞĦèäzää ĞĦTqä Ğþ Àää ƁÜ ȯzòzää Ž øÅ3Æää øşÅ ǴŘÇΛ ČčÜ¬ÀÛţä ZŤõ ā ÅĦøØÊää ɟÜ Åţõ ĞäÅDZqä ZŤõ øÅ3Æää¼ :ȯÅę ÇĦg ،عليه السلام ȧåÅÔää :ɔÀnÜ gøÅĞĦäş ،ÅŤAùzŋş ĞäÅDZqä ĄÕŋ øÅ3Æää ÕïØõ ،ÀÛţä ĄÕŋ ā ÅĦØÊää ɟÜ ÅţÒz .ÿÅţ8ää Ž ɟÂƆş ÀÛţä ĄÕÇÊΛÅţõ ŝŋÅÇ ،øÅ3Æää Ōnäå Ž ƷÕk ĞäÅDZqä gÀnäÂää ǰΣä gÀÇz ɟÜ ŕÜ ،ţĄŘÇääş øÅ3ÆŸä ĞĢøèÅAŋ ÅŤĦõ gÅÆΣä ğ ŕÅg ɟÜ ŝÆzÅŕÜ pĶçüĶ ¢ä ÿÆÕΛş ،ĞØţŢ3ş ĞĢĦŁ øÅ3Æää ƷAƆ ¢Åęäzŋ Ž øzŘΣäş gøÅøÛĦţä

.ďĒČ :ĉ ŽÅÒää .Čč

ČĞĦÒüä ā ʒòş ÿäÀǵRış ،òʒĞÕÿı ǻóʒŋ ȣÅò Ƙŧŕ ɗŋ ŏÅ3Æüä ɟÛ ÅøŧÒʒ ،pÀʒäş
ŏÅ3Æüäş ǰΣä Ž ţÀRQÿı ɟÅõ ÕüØı ،ƘŧRüä äØŁ ĞŁÁÔǩ Ž ŧęŸn pÀǫÛ ÀŁÅÛüä ÀΣä
¢ŧŢǫş ¢ÆŁǫäʒę ǰΣä Ž ǰŋÅǫÀä ÕÒı ɟÅõ ÅÆŁ ɗŋ ،ÅŁÅƧÜş ǿÅǫǿä ÕRʒÛ ¢øÁęäʒŋ Ž
.ğÅʒÀ3 ŏäÀHòò Ž ĞʒÀ3 ŏÅ3ǻ ʒŁ ¢ŧõ Õüæ gÆŧ3ş ،ŏÅ3Æüä ȯÅƒ Ž ĞòÅ ǫä
ŕÛ ÆŁHǫÊŋ ÿʒŁüä äØŁ ÿÅŁò ɟÛ ĞŁHǫÔʒ ،ţÀRQüäş ŏÅ3Æüä ÿʒΛ ʒŁ ĞʒÀ3 ÿʒΛ
،ŏÅ3Æüä ɗŋ ɗÒŧǫΛ ŕ ǪŁШ ɟÅøÊǫRı ƵĦRüä ȯʒÔΣ ŧGDZʒŋ ÿʒÔüä ɟÅõ ʒı ¢øǫÛ
ČĎ.ØÅÆǵ ÿÅŁÔüä ʔÿ3 ŧŋÆÕŋ ɟʒÒΛ ŏÅ3Æüä ɟŭʒ
،ğÅʒÀ3 Ž ȣʒęʒüä ÆÁ3ş ĞʒÀ3 ÿʒΛ ȯÅŧ3Û ȯʒǵ gƘǰõ ğÅΛäşǿ ÅÁı ŘÿÕǫ ÆÕı
î ʒÔn ɗ3 ğÅΛşÀţä ℂØŁ Ř Ĥä ǫ ÆHǫǩ ǪŁǵ ،ŏÅ3Æüä ĞŁÁŁõ Ò Ɛ ÅŧŁʒ ÅŧŁèŕ
،ɗΛÀn ɟı ŏÅ3Æüä Ž ÆŁdÀǫüä ɗøʒ Àneä ÅƵRĦä ǫ ÆHǫΛ ÅŧŁʒ ÿʒŁüä Õøıæ ĞŁ3ǻÛ
ÿʒŁüä äØŁ Ž ¢Ƶ Ôõ ɟÅõ ﷺgøÅƵÛüäş ĞŧÔĦüä ŘŁä ÔŁÛ gØŋŸǩ Ř Ĥä ɟÛ ʔøǫǵ
.ℂƘ8ı ʒ3ÆΛ ɟÛ ğäʒ3Æüä ÅƵŁʒ ā ÅDzǫÊǩ hʊüä ô ǿɟä Õÿǩ Ž
:ȯÅę ¢ǫÛ ɟøìÅŁ ɗä ɟŁŁäÀäÛ ℂÆüäş ɗʒ ȯÅDzţä äØŁ Ž ɟŁŁäÀäÛ ɗä ƱÿʒÕøÔΛ
ȯäÀäŋ ،¢Áęʒŋ ɗŋ ɗøÊǵÛ ɟÅõ ŧÁęʒŋ ǿÛ ɟÿʒ ،Ʒęʒţä Ž ā ÆÁDZ ɗä !äÆǵ3 ǨΛÛǿ
ǿÆò Åŧÿʒ ، ô ǿɟä ŋÿǵǩ ʔǫǵ ¢ΛÆn ʔÿ3 ÕŁÊǩ ¢3ʒŋǻş ،ŏÅŧøÊüä БÛ ¢ΛÆΛ pǻÅŋ
Åŋ !äş :ȯÅę ،ÕÅęʒŋ ɗŋ ɗøÊǵÛ Ùę ŧÁęʒŋ ǨΛÛǿ Åŋ ÆŧŢ ÅıÛ ÅΛ :¢ı ǨÿÕę â ÅÁüä
¢Łnɟ Å3ǻ ɗŋ¼ ɟÛ ƆƎnÛ ﷺʔèʒŋ ɗÊΣä ÅıÛ ɟÛ Õüæş ،ƆäʒnQ ŕÛ ğʒ3ǻ
ĞəÅŋ ţǻÛ ɟÛ ǨŁÀÒʒ ، ¬¢ÿƷŋ ƵĦŕ ƵüÛ ĞəÅŋ Õüş ê ÀĦüä ɗŋ Ƀǻʒǫ ÆŁ8üä ÀƵŢıä
Čď.ŕ ÿÛ ā ÅDzǫÊǩ Ƀóǻ ŕ gÆǵäʒı ĞǫʒŧÊŋ Ƶüı

.ČčĎ _ ČčĎ :Ěď óäʒǫɟäóÅШ .ČĎ
. ďđĐ : ď ş ، Đċē :č ŽÅÒüä .Čď

قرب الله من عباده

،ĞĒöÅQöä ÅŤΛzƠ ŕ ĞĒòzÔò ŎŧƠ ÅŤΑŋ gÆǵäş Ŏõ ،ÕØèÅΑŋş Z ęäzŋ ǰ HuŸö
ǰ Σä¼ :ZΛÀØÎöä Ьz GΑöä Q̄ΛÆΣä ĞΑΛÀÕäş ÅØΑŁ dbŋ ،ÅŤΑŋ ŝÛĒØÊä pØÆę Ьz Ơ şŬ
،ÀnŬ ɿÅÓŋ ЬŬ Ž ĘÕHuQk ŕ ĞzÀĤŋ ğÅzÀ3 Ž ÀŤŢk ɿŬ ÆĒĤGöä dbŋ È Ēö ،ČĐ¬ĞzÀ3
¬ŀĒŢĤöä ĘŸŀ¼ ЬŬ ،ɿÅÓŋqä BÅ3 ŀŧę ɔŸ3Ŭ ¢ŸĒęş ،ɿÅÊęqä БÅĤQö ÆĞØè ǰ ΣÅz
.ğÅzÀ3 Ž ŕŬ ĘÕHuQk ŕ huöä ĞòÅŀä ĞzÀĤţä ČØŁ ĞõΞä

ǯÅΣä ĘÕǯ ɿüä ŕŬ pÀØÊĒŋ È Ēö î Ånˀ ȳÅÕŋ ğÅzÀ3 ô øŬş ĞzÀ3 ȳzØĒŸz
ȬöØäş ،øÅ3Æöä ōäøåq ŝÅĒŤŋ ɿzÒĒö ǰ Σä Ž ƤÀnˀɟä ĞΑÒŋɟäş ĞΑŋàɟä ÒəÅ̄Ôn
Čđ.ĞŧĒŢ3 ĞĞÔĭkş ŀĒŢĤöä ɿÆĤŋ БŬ ÕÔQz ،ƱTqä ê ÀĤöä ÂĤä dzşÀöä ĘĒĤQk
БŬ ȯzòzöä dbÒȽ Q̄ĒĝĞ ،ğØDZøåş ĀĒkäÀŋ ČåÅĞ3 dbŋ БÅĤĭk !ä ā ÀØÕö ɿŬ
،ţÄÊRQöä dbŋ pÆΛÆDZ ŝ3ÅĤì ¢HuΑŋ Õöæ ĞĒòzÔnş ،ÅŤŸGę Ånˀ ŀÛä ĞÕĝŸöä ĞŸĝÀţä
pĭÅΑä ƱŁş ،Ànɟä dbŋ ā ÀęŬ ÅŤŘĤä ĀØkäÀţä ČØŁ ɿŬ ،ŏÅ3ÆŸö ŝQÆHuQØÊŋ ŝäÓÕäş
:БÅQöÅõ ĞĒpäÀÕöä ğÅΛɟä ɔŸ3

Č. :ĞΑΛÀØÎöä ĞΛJö ŝÅęş ﴿وَ إِذا سَــأَلَكَ عِبادِي عَنِّي فَإِنِّــي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذا دَعانِ﴾.ČĒ

øåÅä Ŏä ،ŀT ŎÕz :¢ĒĞΑö ŎÕΛ B ĞΛɟä ČØŁ Ž БÅĤĭk !ä ɿŬ ŋŸä ƱTqä ā ÀÕöä ɿŬ
.ČåÅĞ3 dbŋ ¢äÀÕä pÀõØŋ ،ÀìÅĞŋ ŎÒÎä ā äzɔä БŬ zŁ

dbÒöş ¢əÅäÀęŬ ā Àę dbŋ ÀǯõŬ ğzţä ɔŸ3 ȣÀÎţä ÀŘQHuţä dbŋ ÆΛÀę !ä ɿŬ .č

.čċď :č ŏÅŘĒGöä ĞDzHuţä .ČĐ
.ĞĒpÅĞĦÎöä gÅDZÅΑţä ،ɿÅΑɔä ĞĒĦÅÅŋ .Čđ
.Čēđ :gÀÕöä .ČĒ

Б: ﴿وَ نَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ وَ لكِنْ لا تُبْصِرُونَ﴾.[Čē]

Б: ﴿وَ لَقَدْ خَلَقْنَا الإِنْسانَ وَ نَعْلَمُ ما تُوَسْوِسُ بِهِ نَفْسُهُ وَ نَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ﴾،[ČĚ] ژ ژ ژ

مُهاجِراً إِلَى اللهِ وَ رَسُــولِهِ ثُمَّ يُدْرِكْهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللهِ وَ كانَ اللهُ غَفُوراً رَحِيماً﴾.[čď] ŏäÀèɟä gÆŁÅÎɳ ɟüz ğäÓöä ĞʌÚó dbɳ zDzΛΛ ɟÜ ɟÅÊɸqä ţÅÛǫøèä äæÜş

.¢ɳÅɳÜ ʂǵzǫÅɳ pƙÊɳ ĞɢÔʌ ŏÅÖÿöä ĞΛDZ Ō℮ǫş ،ĞℓTqä

dbɳ óÄHʊǫÿö ĞòÀz ƎõÜ ƱŁ ğÅzÀʒ ô óÜ Åŧℓøèɾ ¢ÒøèÅΛɳş ǰΣä ȳÅǫÜ ɟÜ Ž gÀDzTä ℂØŁ CÄøÒöä ɟÜÄÖöä dbℓä ÆÖö ، È ÅΛöä Ƙøℓä dbɳ gÀDzTÿöş ، ğäÓöä ĞøʌÚó dbɳ ʒÄƧş ، r̂ ÅÛƱɾäş ÂDZÄöä ÄDZÅTΛ dbøŧz ، ﴿وَ الرُّجْزَ فَاهْجُرْ﴾[čĐ] :¢öz Ō℮ Ğøǫ̂ÅÒţä :¢ǫÅHʊGøè òÅę ، Ƃ̂ÅĦk ! ä ¢ÿÅÒℓøè ℂÄDZÜ ɟüz ، ¢ɳÅɳÜ ʂkzɳ ¢DZäzΛ Ż ، ĞĦℓGÛöä ĘℓÈr :¢ǫÅHʊGøè

﴿وَ مَنْ يُهاجِرْ فِي سَبِيلِ اللهِ يَجِدْ فِي الْأَرْضِ مُراغَماً كَثِيراً وَ سَعَةً وَ مَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهِ مُهاجِراً إِلَى اللهِ وَ رَسُــولِهِ ثُمَّ يُدْرِكْهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللهِ وَ كانَ اللهُ غَفُوراً رَحِيماً﴾.[čđ]

مقاطع من دعاء عرفة للإمام الحسين عليه السلام

،ÅŁƙdş ĞℓǫÅÒţäş ĞℓǫÅɳÂöä ğÅõƎøöä dbɳ ƙʒÒöä ĞòÅʅä ǰΣä Ğℓ3ǵÜ ɟÂøǫơ zŁ gøÅΛÂöäş ǰHʊÿö ĞΛǵÅĞHöäş ĞℓèÅℓÊöä ǵÅĦäɟä Ō̃ÖÓõ dbℓĞk ţÀŘkş gÅDZÅΛɳ ŌRzÜş zTz ، عليه السلام ƱÿƷ dbä ƙÊΣä ȳÅɳqä gǵÅTÎöäş ǵzTÎöä Ʊg öäÆTì ÆŁøÊö ،ĞzÀʒ öÅʒǵ ȣzęzöäş ، ğzdÅÛöä ŌℓĞgøè ĞöøÅŢş ،ÀÅÒöä ĞTDZäzɳ Àɳäşɟä ɔÛʒÜ öÅʒÆöä äØŁ Ž ĞTDZ dbɳ ¢ǫÜ Åŧõ ، ŢTùÅÖøèäş ŢTǫTDZäzɳ ǰTΛɳ È ℓèüǫö ، ƙɳÀDzţä ȳÅɳÜ ţÅDzøÎöä ɔÿʒş ،ĞℓTqä ĞΛɾzöä ózTşş ،ÅŁÀΛÆÖƙş Ğℓɳƴøèqä ĞöşÆöä dzÆɳ ɔÿʒ Ōäǵ ƤÀnÜ

. Čċċ :öÅÊΛöä .čď
. Đ :ÀǫÆţä .čĐ
.Čċċ :öÅÊΛöä .čđ

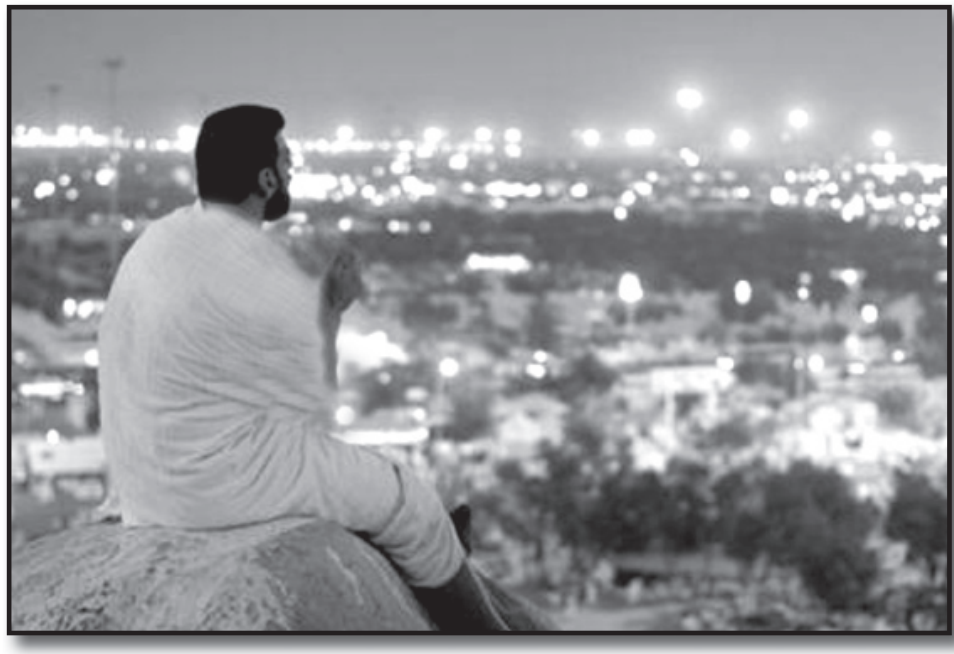

ÖŋÅÎöä ÅŁØźŤşş ، â Æęɟä ČĒTqä ğäØŸö ÞåźDźöä ŦŸDźQöä ɒɜ Ź Îõ ŐöÅǫ Ùn
،ℂKd Ğţęę ŕ ÅÕèŬş ،¢ä ¢ţŤźş ،ÅŤ3ÅĦìş ÅŤəźŕ Ž ÅŁäźøè Åŋ Õõ öÅÅn 3ŋ ȳÅQöä
.ÅT ÆŤÎQÊΛ ɟŬ ɒɜ ČĒA8öä ¢ĭäæ ɟźÒQö ،¢ä ℂKd ĞźÀĦŋş

:öÅ3Æöä äØŁ ğäÀìúŋş ĆŋŸŋ Ř Ħä ℂØŁş

ğäź3ÆŸö źŁş¼ :òźÕĒź ČĒTqä gøÆÕöä ɒɜ Q ÆĦUQΛ öÅ3Æöä äØŁ ɒŋ 3øÛÕŋ Ž
.¬3ŋÅę gÀäÅGDźŸöş ،3źäø ğÅDźØÆŸöş ،3źäå ğÅäÀÒŸöş ،3ŋÅè

،ÅŤÅÅõ Ž Ì ĒĦöäş ،¢QöşÆä ÞÅĦĭ !ä ČΛÅÅ3 ɒɜ öÅ3Æöä Q ÆĦUQΛ ÀnÙ 3ŕźŋ Žş
Ÿ ÕQźÜÀö Ł DźÀơ B ...¼ :òźÕĒź ÞÅĦĭ !ä ÆùÅƎ ¢ŋÜ ،¢ŋÅÒǵş ÀÅÒöä ɒŋ ǵÅDźÅöäş
،ÕŸøèó äźäØõş öÆŤ3 äźŘÕŋ ɒΛØöä ÀÅÒöä ČţäÜ Čöşå Ž ßÜ ÕŋÅøÊǵÜş Þ ÕÅÛöş
.¬ Ł ĭü Îŋ Ü ¢ĒźŞ Ł ĭÀÊΛ ¢ö ÞØöä ŤÆTä ɒŋ Þ ĘĞè ÞØŸö Ł QDźÀnÜ ÕÅÒö

ÅŤŘĦā ŬÅz ،ÆĒǵzÇöä ÆĕkäÀŋ ɔŸ3Ů Z ΛÀÎöä ŏÅ3ÆöääØŁ ƷùÅÖŋ Ř Ĥā Ž ĶAĒā ÆÖö
¢ĕkÅΛŮş ČØÅÇŮ Ǝ3 ¢ĒöŮ ȯzȯzöäş !ä ĻŤz ɟüā ،ĞΛÀȯş Ǵřäş ÕȮÎā ǬΛÆΣä ƤÀDZ
ĞĒTqä ğäØöä ɟj ،ZĒĦŘöä ĞĦŧøÎöä ŏzř Ǝ3 ÀĒǫş 8Åȯ ǯDZ Ž È ŧøÎöä ĥzŸĞõ
،ÆäŮ ÆĒ8ĕŗş ŬŲę Æ8ĕ Ļŷz ،ózǫ Õõ ɗŋ ózøǫŮş ÀŁÅş Õõ ɗŋ ÀŤşŮ ŬŁ â Æøęɟä
.ČØÅÇŮ ČÆĦā ƤÀΛ Ż Čäzè ¢ŸĞę ƤÀΛŗ 8øÅĦöäş ،ÅŤĒŸ3 ȯÆΛ ɗŋ БŮ ƷÅǪƠ ɔ@ǵ
øÅǫǿä Ž ƀäǫÀĭ ŬTŮ¼ :ŬŸΛ Åŋ ŏÅ3Æöä äØT gĶnɟä ƷùÅÖţä Ř Ĥā Ž ŏÅDZ ÆÖö
Åŋ ȬĒŸ3 ȯÆǪøÊΛ ZĒõ ،ȬĒöŮ ŧŸȯzĭ ĞŋÉJN ȬĒŸ3 ŧĦPÅz ،øäÂţä ÆøĦā ÆDZzΛ
zŁ ɟzȮΛ ɔ@ǵ Õö È Ēö Åŋ ózŤŢöä ɗŋ ökÆö ɟzȮΛŮ ŸȬĒöŮ ÀÖǪÅŋ ČäzDZş Ž zøŁ
ɟzȮĭ ɔ@ǵ ğÆĦā ɔ@ŋş ŸȬĒŸ3 ȯÆΛ ÕĒää БŮ ƷÅǪƠ ɔ@ǵ ĶĞd ɔ@ŋ ŸÕö ÀŤŢţä
ČÖÅȯ ğÀøÊnş ،ŧĞĒęó ÅŤĒŸ3 öäÀĭ ŗ ƙ3 čĒĶĒŧ3 ŸȬĒöŮ Õȯzĭ ɦöä ŬŁ óÅǫǿä
čē. ¬...ŧĞĒÔǫ Ȭǵ ɗŋ ¢ö ÕĦΘ B ÆĞ3
ğÅΛŮ ¢ĕõ BÅøĦöä ɟÅõ ɟŮş !ŬTŮ :¢øęó ÅAŁ ÆùÅƆ عليه السلام ƙøÊΣä ȳÅøŋqä ɟŮ
БŮ ŧǪĦDZóŮ ɟŮ Õøęüz ،ğÅŋŸĦöä ČØøŁ БŮ ƷDZÀĭŗ ɗøȮö ¢ĭkÅŋŸ3ş öÆøĒǵzĭ
ÀŤşŮ ،ĘΛÀÛöä ȯzÛΛ 8zÊz ȬĒöŮ ÅŁƎ3 ȬȯŮ ŬõĞĒøÊÅǫɟä şŮ ĞĒęÅzǿä ğÅŋŸĦöä
ô øŮ ɔ@ǵ ،ĞŋÅĭ ČĦȯÅǫ gøzÔā ȬĒŸΘ ɟŮ ɗ3 gÂDZÅ3 øÅǫǿä ČØŁ ɟüz ،ȬÊÅǫ Б
:ÅŤĒz ĶŸę ɦöä ǰΣä Zęäzŋş ĞÔŋş ğÅzÀ3
﴿فِيهِ آياتٌ بَيِّناتٌ﴾. čĒ Ŧ ÕĒŸzş öÀŤŢą pózŤş ȬŸǫ.

øÅĞŋŮ Åŧ¸ŲŮ 3ŋ ،ČÖÅÔöäş ƙĦöä ČØŁ ɔŸ3 ŏÅ3ÆöäÅä ¬ğÀÊŋ¼ş ¬ĶŁŧ3¼ äşÀÊÅz ČĞäÀĦöä ɗ3 ŏÅ3Æöä äØT ƙ ƤÀǪǫä Ř Ĥā ūÛŋŮ .čĒ
.äzŤÎŋ Ķd ÀŋŮ ɗ3 ɟÅĞAĭ ŏÅÎǫŮ Ŧ
.عليه السلام ƙÊΣä ȳÅŋRö ČzÀ3 ŏÅ3ä ،ɟÅ≈ä ĞĒĭÅÅŋ .čē
.ĚĒ : ɟäÀŧ3 öŮ .čĚ

﴿اللهُ نُورُ السَّماواتِ وَ الأَرْضِ﴾[٢٤]، ثُمَّ يُبيِّنُ أنَّ الحجَّ يُعَدُّ مِن أبرزِ مَظاهرِ الإيمانِ بِالله، وَ يُعَدُّ مِن أهمِّ الأعمالِ الَّتي تُعَبِّرُ عَن الإيمانِ الحَقيقيِّ

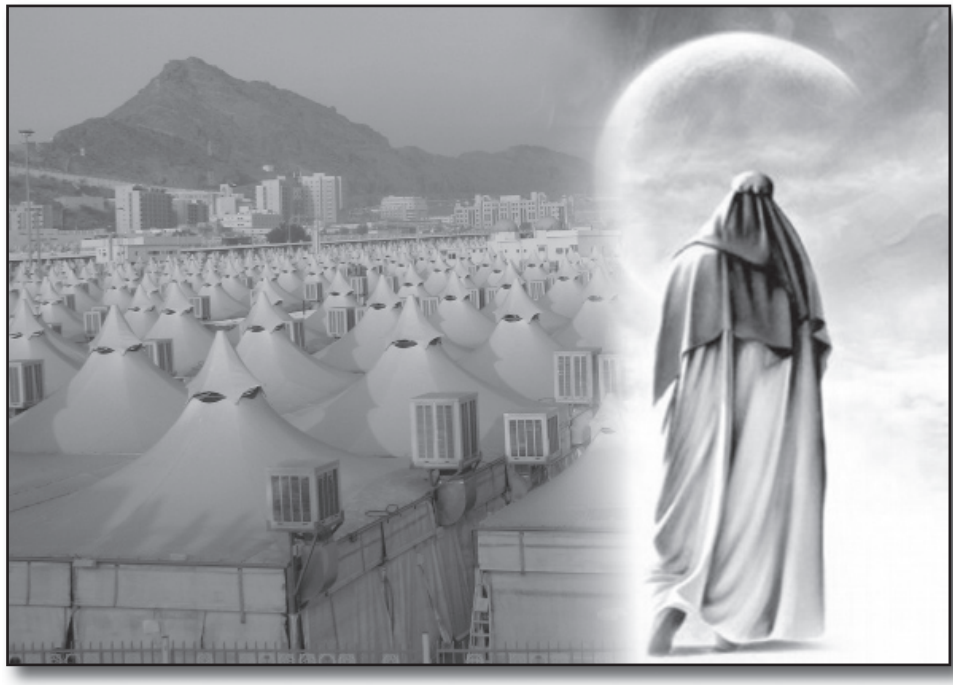

. Ðčċ : č ¢ÆÕÅïä ¢ÀÂŘƷ ŕ ďŋ .ÐĎ

الوقوف في المشعرالحرام

﴿لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُناحٌ أَنْ تَبْتَغُوا فَضْلاً مِنْ رَبِّكُمْ فَإِذا أَفَضْتُمْ مِنْ عَرَفاتٍ فَاذْكُرُوا اللهَ عِنْدَ الْمَشْعَرِ الْحَرامِ وَ اذْكُرُوهُ كَما هَداكُمْ وَ إِنْ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلِهِ لَمِنَ الضَّالِّينَ﴾[1]، [2]

،ţT ȣÀĦţä ƷŁ ȳƷę Ȯõ ȿÀĦÌȘ ،ÀŁ ȣÀĦƵ ᴰᵈ،ƵƷÖǫäȘ ȣƷţä ¢ǴŸę ȷäƷÁ3 ȮĦƷȘ
ÆÁ3 ȷƷȮ î Ìţä ÌŦĦȣΘ ȷÜ ƣÜ ،ǰΣä ÕÈÌÁŋ ȳÌǫ Ž ÌŁåƷDƵȘ 3ŋ ƵƷÕǫÌÁƷ ¢ĦŸ3Ș
.øäÀèjä ƵŸ3 ƙÁęäƷŸö påƷŦÎŋ ÀŦŢΛȘ ȳäÀΣäÀĦÎţä Ž ȣƷęƷää
ĆŸøÊǫΛȘ gƷÕää ØÌüΛ ÌyÜ ،ğÌĦÔΣä 3ŧƷȘ ،ĞÁäåÂţä Ž ǯÌΣä Ƶ,øÕΛ ÌŋÆÁ3
.ğÌ3ÌÛää ÀŘŢ Ž ¢èÜø ĘŸ3Ș ،ȷÌĦÔ3 Ƀj ȘŦDƵäƷŋ ÆŦΛȘ ،ȷÌÛĦÎää ĞäøÌHŧ
ŵÁŋ ƃÜ ǯÌΣä ¢DƵǫΛ ،ȳäÀΣäÀĦÎţä Ž ŘĦǴţä ŦŦǫΛΛȘ È ŧøÎää 3ŸÛŘ ÌŋÆÁ3Ș
ÕΛÌŧǫΛƙ ȘƷ ،åȘÉǵȘ ĘƷÀä ŘÊΛ ȷÜ ÌŦĦÜ ¢ǫÜÀǵ ÆÁ3 ¢ö ÆĦǫØÊΛ ÌÁŁȘ ،ÌŦŸÌÁĦƷ
ÀèȘ ،åÆĦŧţä ŘÊţä Ž ŵŋȘ ÀĦÎţä ƙä ĞŸòÌÁää ĞƷÌØÊţä ƃƷÛΛȘ ،ƙÌƽ ƙȘ ȘÁĦƷ
ƙȘ ȧÀÎää ƃÜ ÕĦƷŸƷ ،ȷĦÕǫÊţä ŕäÀÔää ƵŸ3 ĞÜÀΣä ǯÌΣä ȷÜĦǫΛ ȷÜ ȷÓΣä äØŁ
.ȷĦÕǫÊţä ŕäÀÔää ƷŁ ÙèƷää ÕĦĞÊääȘ ،ȣäÀUä øÌÊĦääȘ ƙŧĦää ȷj Ü ā À8ää ƃÜ
ᴰĒ.¬gåÌƨä ŦŁ ƵÛèƷää ĘΛÀÛääȘ ،ĞŸŘŋ ȯÌŧÎääȘ ƙŧĦää¼

.ȳÁÕǫţä ŦŸĞÎää ǫΛÁǵ :ÀŢţÜ .Ðđ
. ē _ Ē : ğäÀÔÌää ،Čđ :ĞĞÛȷä ،ĞqŸĞää ǰŅ .ÐĒ

ÆÕƷ ،ĞDzΣä Ьáé dbŋ ÀÌÅĦüä dbŋ È ŧÎüä ţzŸù ÁĦä ŵÄŋ БŬ ƷÅDzΣä ¢ƵZzQΛ ƱÒü Õüæş ،¢ƵZ ȣzęzüäş ÀĦÎţä БŬ ğÅzÀƷ dbŋ ĻŁÀÀè Ž ĞÕüÅÊüä ĞŸƵŸüä ĻƵƵÊRŋ .Ğ@ÅĻä ŵÄŋ ȯÅŧƷŬ ЬÃüΛ

ŘƵŋøş ،ŵÄŋ ŘŸòş¼ :¢ü ȯzÕƵZ ƱŸGÎüä Ƹŋ عليه السلام ÃÅDzÊüä ȳÅŋqä ǫ ÁƵHQΛ ÅAŁş ŵüŬ ŘĦDZøş ،ZƵĻä ÁDzÊŋ Ž ŘƵŸòş ،ÕΛÁŁ ŘШæş ،ÕèŬø ŘÕŸǵş ،ǵÀŧƨä ¬. . .ÝĞřÅzqä ȣzù ŘÁùş ،ĞÒŋ

ЬØüÅz ، ŧŧäÃ ¢øĦŋ ÕŢΛ Åŋ ĞÅƵń Ž ÕŋüΛ ÅøAŁ dbŋ ،ÃzŸĻä ȷÅøÊǫqä ÆƷ Ƴş ¢øÊÁǫ ĞÅƵń ōÀk Áę ȯÅΣä Ƹęäş Ž ȷzůΛş ،üÛn ÆůkÀΛ ȯÅţä ƷP Ž ÀøůÁΛ ȣÀÔţä Ž ƷǫÅÕüäş ،ƷÅǫqä Ž ƱƷÅÊüä ōäæ ÅŋŬ ،¢ƵŸƷ ȯÅzüäş øàzüä ƤzøèƷŧz ÕƵŸę ƷÅǫqä ÂøΛÂƷ ¢ǫŬ ЬŬ ،¢ůŸ£ Åư ȯŸøΣä Ƙzzk Ž ĞøDZÅÀüäş ،ōŸŸQøèŕäş ÕƷŋ ȷŬ . .ŵüÅĦk !ä ÅřÀü ŧGŸù dbΛÀnøä ÕõÅÎŋ ÕƷş ،Õ£ŕş ÕÕΛŕ ،ōŸŸQèŕä ŋŸGΛ ğzţÅŧş ،ĞΛÁäȷä øÅΛÁüäş ĞŋÅƵÕüä ŵüŬ ŧÕGÊŋ ¢üÅŋ â Ŭø ÕèÀΛ Ò ÁøÎüä äØŁ .¢ƵüŬ ÕÔΛş ¢üÅŋ

ℂÁƵĦz ƆÅƷüä ĘΛÀÀüä ÅŋŬ ،ȳzŋØŋ ÕŋŬ ȷŸΛÁü ȯşȷä ĘΛÀÀüä ȷŬ :ȯzÕüä ĞòŸnş ȯÅøä ş ،ĞäæÅůüä ÕŸk ŕ ،ĞęåÅÔüä ƆÅȷä ÕƵ ô øŬ ƱŁ ŵÄŋş ،dzşÁŧţä Ł øŧQüä .ℂÁèÅÀüä ŵÄţäş ،ĞŸùÅGüä

ŘΛzǫ :ȯÅę .ȷĦǫ :ȯÅę ÝŵÄŋ ŵüŬ ŘDZÀnŬ¼ :¢ü ȯÅÕz ƱŸGÎüä ÃÅDzÊüä ȳÅŋqä ȯüè ÁÕü ¬.ŵÄŋ ŵüŬ ŘDZÀnÅŧz :ȯÅę .ŕ :ȯÅę ÝõÁΛş ÕGŸęş ÕǫÅÊü dbŋ â ÅÀüä ŘÄŋŬ ÕǫŬ

ŵÅĦŋ ،¢ĠŸęŞ ¢ΛÆΛŞ ƷÅΣä ɟÅøÊö ďŋ ÅŁÀùÅJN dzÅkÀĂ ɟÜ â ÅÅöä ɔŸĦz ،¢ĒŸ3Ş
ğÅĒtøÊŋ ŘƠ ȯÂTä ƷHUÅä ŕŞ Æɔä ƷHUÅä ŕ ،Æǵü ¢DZŞ ŏÅŋ ÆŁØΛ ŕ ƷÅΣä ɟÜ
ƷÅΣä ɟÅÊö Ž â ÅÅöä dzÅĒkøä È ĒÖ ،ĠäƷQůtä ŞÜ ĞŞƷÅŸtä ،gÀƷÅÊöä ĞQůÅöäŞ ĞƷÀÛöä
ĞĒĠŸÖöä ĞΛæɟäŞ ƑŸÖöä øÀŘöÅƷ ،pÆǵÜ ŏƷÊöÅä ȯÅΛŕ ǾĒǵ ŝŘΛÜ ¢ĠŸę ďŋ Ōä ،¢ΛÆΛŞ
.ŏƷÊöä ¢ö ÀŁŘΛŞ ℂÆÊƷ ŞÜ Æǵü ɔŸ3 pÆÖǵ øÆÔöä ɟÂQƐ ɟÜ ŬŁ

تصفية المناسك من العادات الجاهلية

ℂØŁ ďŋ ɟůǵ ŌůöŞ ،ŝŋÅůǵÜ ŵÅŋŞ ÀĦøÎŢäŞ ،ğÅƷÀĦö ƁÅĦĭk !ä ţÀøì ÆÖö
ĞŁĦφ ɔŸ3 ℂÀůìŞ ℂÀßØĭk ş ،!ä ɟèä ÀŮæŞ ،ɟĒŢĦQöÅä Àŋɟ ÅŮ ،ĞÅĒĠŋ ɟůǵ ȳÅůǵɟä
Ďē.ĞĒTqä ĞΛäÆTä

ŏÅÅŁ ȯäàÅŋ ȳƷĒöä ƂüƷ ،ĞΛÆĒǵƷQöä ÆəÅÖĦöä ÀøÎφ ǰΣä ğ ŕÅøèó ƷƷóÜ ďŋŞ
B ȳƷĒöä ɟÅQŞɟä gÅĞƷ ɟÜ ɟĦφ ،ɟÅQŞɟä ɟŞÆĠĦΛ BÅĦöä ŏÅDZóÜ Ž â ÅÅöä ďŋ ĸΛŸtä
ȳÅΛòɟä ŘƠ ďŋ ŕÅÊĠöä ÆĦè ɟŸĦöä óƷÛQƷ ،ĞÅèäó ĞÖΛÀƷ ĞèóÆŋŞ ŝĠŁØŋ ÆĦĭk
ɟüƷ ،góƷŁĦtä ŏÅDZóÜ Ž ÅΤÛÊäŞ ĞΛÆĒǵƷQöä ÆəÅÖĦöä ÀøÎφ ÀƷ B äæÜ ďůö ،ÅńÅĞƷŞ
Ž ɟƷĦÖĒƷ ،ďΛÀnøä ďŋ ȯŸŕüä â ÅÅöä ďŋ ĸΛŸtä ĞöŸŕ Ž ŝŁəÅę ŌŢĒè ÀÛlä
ÅφƷŸÖQΛΛ ،ŵŸŘÅöä ĞφÅΛÆöä ƁÜ ĞŸùÅĞöä ĞφÅΛÆöä ďŋ äƷŸÖQΛΛ ɟÜ ȯÆĞƷ ،ĞĒΛΛåŸöäŞ åÅΣqä
!!ĞĒΛΛåŸöä ŵöÜ ÅΤÅŋ

،ŵÅŋ Ž â ÅÅöä ƷŁQƷ ǰΣä ďŋ ĦäÀÅöä ÆĦä ¢φÜ ɔŸ3 ĞĒŸŁÅɔä Ğφøè ğÀDZ ÆÖö
ÀĦÎöÅä ɟŁöÅäÜŞ ĞĒƷÀĦtä ɟTƷòÜ ɟŞÀÜØĒƷ ،ɟłÅÊφÜŞ ɟΤƷäÀ3ÜŞ ɟńƷÖä ɟŞÀnÅÅQΛŞ

.ĉĉČ ـ ČĒē :gÀÖöä .Ďē

ﻟﻠﻌﻴﻮﻥ ﻭﻟﻠﻌﻘﻮﻝ ﻭﻟﻠﻌﺒﺮﺓ ﻭﻟﻠﺘﺬﻛﺮ ﻭﻟﻠﺘﺮﺑﻴﺔ ﻭﻟﻠﺘﺮﻗﻲ ﻭﻟﻠﺘﻌﺎﻟﻲ ﻭﻟﻠﺘﻌﺎﻳﺶ ﻭﻟﻠﺘﻌﺎﻭﻥ ﻭﻟﻠﺘﻌﺎﺭﻑ ﻭﻟﻠﺘﻌﺎﻃﻲ ﻭﻟﻠﺘﻌﺎﻣﻞ

﴿يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعاً﴾؛ ĎĚ: Ğ̄ŷ̄ ā ẓŷę ŷ̄ ŷ̄ ŷ̄

ɔŸʒ ČŸŧǫÎŋ ،ğäKÅŸö ČΛşÅǵ ā ɀŸę ÕŸǩ .ŧŠHAò ÅƬEɀ äɀΛøÊǵÜ Æę ĻŅüɀ ،ÅEǫÆöä
dbŋ ČǫÅŁŮş ℂÅΛŧŢʒ dbŋ ĻEŢŠǩ ÆÕǫŠǩ .ğÅɀÀøÎţä ğÅEDzΛţä ɔŸʒ ČΛŋÆŋ ،ğÅʒÅÛöä
ČƬDZ dbŋ ɸÅÁnjş ĻƬΛÀäɀŋ ğÅΛÊΣä ČƬDZ dbŋ ɸŸÕǫj ȬöØŮ ƆɀzäŞ dbÅö .ℂÅΛöæóÜ
hυþó ÀÕǫÊŋŞ hυŋäÀÜ óäå Ž ɸŸŠDZjş ،ĻŁóäɀǫÜ ɸŧŢʒjş ،ĻƬΛÀäɀŋ ğÅÅEøÊöä
Ō̄Ů Ž ȧåÅÔöä ɀŁ ﷺ! ä ȯɀøèó pÆŧŢ ĻÜ ğÆÕǫʒä ā ɀŸę ȬŸǩ .ĻŁóäÀęŞ ĻƬŢ
،ℂöÅÔn ʒEP Ž ŌRÅöÅä ÀƎţä ،ℂöŸn ŌŮ Ž ƵΛÀÎöä ،ℂöÅŠɀÜ ŌŮ Ž ĘHυţä ،ℂöäɀęÜ
،ŧHυřäş !ä dbΛå ɔŸʒ ŧŧŤʒŞ ،ŧøøŋÅŋÜ ŧEŸʒ ƙΛŋűţäKŋÜ ℂΛÔǫ Ž ā ÅòÜ Æę ℂøǫÜş
ā äɀÔöäş ،ℂEöÜ Åʒå Åŋ Ę.Σä ،ƤåÀöä dbøŋ ŧEęäşş ƤÆŁ ȳÅŋÜ ƙΛŋűţäKŋÜ äşØøơäş
dbŋ ʒÀn dbŋ ÕöÅTä ŲÕÎöäş ،ℂŸGШ ℂŸGǵ Ōòş dbŋ ÆEŠÊöäş ،ℂEŸʒ ôåÅŋ ČŧůΣäş
.¬...ℂö ƙŠEÛţäş ℂä ƙΛŋűţä ČŸP

!ä ĻÜ¼ :ȯÅę ℂøǫÜ ﷺȳÀÜjä ȯɀøèÀöä dʒ Ȭöæ dbŋ ،ȬöÅŋ dbä È øǫÜ ȯɀøÕΛ
ŧƷŠøì ƀåÅGʒ БÜ äşÀŢǫ !hυůɀŸŋ ÅΛ :ȯɀÕΛ ،ČůɀŸţä ğÅɀÀʒ Ō̄ŁÜä ƱŁÅGΛ БÅŠǩ
،ĻŁȯÅʒå ǨGDZÜ Æę ƱǫÜ ĻÜÆƬøìüɀ ،ĘEŧʒ ĵɀ Ō̄Ů dbŋ ƑÜ ɟɀäÀŘΛ ،äɀŸGęÜ pƎøďǫ
Ɔɀöüè Åŋ ʒEP ĻƬΛÊŢ ǨEÛʒÜş ،ĻƬΛøÊHŧ ĻŁüEÊŋ ǨGŁŞŞ ،ĻƬQGďǫ ǨŠÅøìş
ČGďÀöä Ž äşåÅʒş äɀøÅęŞŞ ʒŧƷZ БÜ ȳɀÕöä ô ÅɀÜ äæüøɀ .ĻƬΛEä hυöä ğÅŠGQöä Ǩøďǫ
،ÆŸÛöäş ČGďÀöä dbŋ äşåÅøʒş äɀÅęş ƀåÅGʒ !hυůɀŸŋ ÅΛ :ȯɀøÕΛ ،!ä БÜ ÆøŸÛöäş
،ĻƬΛÊHŧ ĻŁüEÊŋ ǨGŁŞŞ ،ĻƬQGďǫ ǨŠÅøìş ،ĻŁȯÅʒå ǨGDZÜ Æę ƆÜ ĻÜÆƬøìüɀ
ďċ.¬ĻƬΛEä hυöä ğÅGŠQöÅä ĻƬʒ ǨŸÅÜş ،ŧöüè Åŋ ʒEP ĻƬΛÊŢ ǨEÛʒÜş
Ǫǵ ÅGQöä ،ŵΛŋ ǨEGţä ÆΛʒ ȳäÀΣä !ä ǨEä ƀÀäÂö ÆøèÅΛţä dbŋ ،ℂEŸʒ pȯÅΛäş

.ČčĚ : ē _ Ē ɟÅEGöä ʒŧf Ů ďč : Čċ ÕΛÅèɀöä ōóÆǫÊŋ .ďċ

ğ Ÿ Ȧ ǵ Ğ ŋ Ȧ ę Ů Ǩ ę ş Ǩ ø Ê Ë ȯ ş ، â ó ǻ Б Ȧ Ë ȯ ŵ Ȧ ŋ Б Ȧ Ë ȯ ţ ŭ z Ü Æ ə Ȧ Ö Ȟ ö ä ş ȯ z ȯ ȯ j ä ȯ z ǵ
ȯ Ȧ ž ŋ Ů ş Ğ Ȧ ŕ z ö ä ş Ğ ö Ȧ ø è Ȁ ö ä ş Æ Ë ǵ z Ǫ ö ä ȯb 3 Ǫ Ȧ Æ Σ ä ţ Ǫ Ȧ ø Ȧ Ł ş . ğ ä Ȁ ŋ Ȧ ø Ê ţ ä ş È ţ j ä
Ü Ō Ŕ z Ů Ō ů Î ä Ć ǻ ä Æ D Z Ů ş ¢ ə Ȧ ä Ů Ę ǵ Ů Ȧ Ȧ ş ، Ğ Ȧ z Ȧ Ȟ ŋ ş Ğ Ł ŧ Ÿ 3 Ğ Ÿ Ë Ŕ z ǯ Ȧ Σ ä ȯ Ȧ Ë z ، Ō ö ä
Ǩ ŋ z Ŧ z ، Ů T Ů ǻ ä Æ ŋ Ů ş Ę ø Ë z z Ǫ ä z Ł Ȧ y ŭ z Ȧ Ë Ÿ 3 ȯ Â ţ Ǩ ŋ Ō Ů ţ ū ä ¢ ø ȯ ţ ø Ł ö ä Æ ţ ţ j
ö Ȧ Ë G ţ j ä ɔ Ÿ 3 Ł ǯ ţ ş ، Ć Æ ŧ U ţ Ů Ȧ Ë Ÿ 3 ، Ȧ Ÿ ə Ȧ Ŕ Ȧ ä Ȁ ŋ Ȧ Ȧ Ǫ ö ä ȯ Æ G z ، ǻ z ŧ Ţ Ǩ ŋ ş Æ ø ŋ Ȧ ǵ
. ¢ Ë ä ş Ȧ Ë Ë ä Ř Ë Ȧ ö ä Ž Ğ Û è ä ş ä z ţ Ȧ ō ȯb Ó ö ä ﷺ ǩ Ë T q ä ö Ȧ Ë ȯ ş j ä ş

الحج فيّاض بإسم الله وذكره

ş Æ 8 Ȧ ¢ ţ ŭ z ، ğ ä ǻ Ȧ G Ȟ ö ä Ȁ ə Ȧ è Ž ¢ Ÿ Ë Ž ŋ Ō ö Ȧ î Ȧ ŋ Ȁ Ů ǻ ȯb ŋ ţ Σ ä ¢ ä ȁ Ȧ Ǫ ε Ȧ ŧ ţ p Ȁ Ţ ţ
! Ȧ ä p Ȁ ǻ Ø ŋ ¢ Ê Ȧ Ȧ ä ţ Ȧ Ů ţ Ů ş ţ Σ Ȧ z ، Ć Ǩ ŋ Ȧ Ł Æ Ŧ Î Ȧ ŕ ǵ z ŋ Ů ǻ z Ŧ ì ǯ Ȧ Σ ä Ō Ë Ȧ ö ŧ ë Ȧ è Ů
Ǩ ŋ ¢ Ë Ê Ȧ ǩ Ğ Ȧ Ȁ Ů ǻ ǵ Ğ ö Ȧ ǵ ğ Ȧ ę ş j ä Ř Ȟ ä Ž Ǵ Ȧ ε ţ Σ ä Б Ů Æ Ł ä Ó ö ä ţ Ů ŕ Ů ، ¢ ţ Ȧ H ʊ G ø è
. ŧ ŋ Ȧ ŧ Ǫ Ł ä Ȧ ł Ć Ǩ Ȟ Ȧ ŕ ş ! ä

ȳ Æ 3 ɔ Ÿ 3 Ǫ 3 Ȧ ä ¢ ǩ Ȧ Ȧ Ů ş ! ä ţ Ȧ Ë ø Ê ţ ţ Ů Ȧ ŧ Ů ، ¢ ǵ ş ǵ ş ţ ø Σ ä Ę Ē ö z Ł ! ä Ȁ ø Ů ǻ
ȳ z Ȧ Ž Ȁ Ŧ Ţ Ȧ ȣ z ø è ŵ ŧ 3 z Ł ş ، ţ Σ ä Ō ø è Ȁ Ȧ ŋ ǵ ä Ȁ ø è Ů ǻ z Ŧ ø ì Ğ Ȧ Ú ǵ ɔ Ÿ 3 ğ ǵ Æ Ō ö ä
: Б Ȧ Ȟ ǩ ȯ Ȧ ę Ȧ ŧ Ů ŧ ŋ Ȧ Ǫ ، Ğ ŋ Ȧ Ë Ō ö ä

﴿وَ مَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَــةً ضَنْكاً وَ نَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيامَةِ أَعْمى * قالَ رَبِّ لِمَ حَشَــرْتَنِي أَعْمى وَ قَدْ كُنْتُ بَصِيراً * قالَ كَذلِكَ أَتَتْكَ آياتُنا فَنَسِــيتَها وَ كَذلِكَ الْيَوْمَ تُنْسى﴾.[٤٦]

ȯb Â D Z Ȧ ţ z ů Ȧ ş Ć Ǩ ŋ Ć ä Ȁ Ȧ ŕ Ȧ ŋ ǯ Ȧ ø Σ ä Ь Ȁ Ȧ ، Б Ȧ Ȟ ǩ ! Ȧ ä Ȁ ǻ Ø Ȧ Ь Ø ö ä ţ ø Σ Ȧ z

[٤٦] Ččđ ـČčđ' :¢ù .đČ

تفاوت مراتب الحجّاج

﴿فَإِذا قَضَيْتُمْ مَناسِكَكُمْ فَاذْكُرُوا اللهَ كَذِكْرِكُمْ آباءَكُمْ أَوْ أَشَدَّ ذِكْراً﴾.[ďď]

Ę.Ĉ ďøøŋ ďHUŷö ĞĞĞøÊŷö ĞĞĞĞĞĞö ďøøŋ ĞĞĞĞĞĞö ĞĞĞĞĞĞö ĞĞĞĞĞĞö

رمى الجمرات

..ČŁäÀůäş gääóqä gózÔä ČžöÎęş ÜgşäÆĦäş ČęHuţä

ÞÓää ǰΣÅz ،ÞƎęäş ÜęzęäÜŁş ،ąóÜ ÕůÎä gózÔäÀŦŢęz ƙÅŋúţä Ž ÅŋÜ

ŵÅŋ ŘĦGţä Ž ¢ĦęzŘş ¢ÆØDZ ŵĦDzęÅ ،ĠĦHuÔäÞƎęäş ÜÕĦÕΣä ÜęzęäČŸǵÀŋ ŋŸGÅ

.ÅŦŋÅÅÜ ÕèÅŋ Ž ¢ÅƎŘş ¢ĦzäÀŦŢÅ Åţů ،ÞÅĦŘ !ä ÀÜäé Ž

:ÜǵÅŕ ǰä Ćäé òzǵ ŵöÅĦŘ ¢özę-óÅøGQ3ŕä ÀŢÅä Ónǰä Ʒŋ-òzÖää cøůĦöş

﴿لَنْ يَنالَ اللهَ لُحُومُها وَ لا دِماؤُها وَ لكِنْ يَنالُهُ التَّقْوى مِنْكُمْ﴾.[ďē]

ŕ góÅDzΣä ǰÜ zŁ-ğäÀţzä Uŋó zŁş-ÞƎęäş ŵŸf òzǵ ǰŬÀÖää ǰÅøĦä ǰÜ

،ǰůö ÜŸnäÆäş ŁùÅGää óÅDZÂęŕä zŁ ¢ĦzÆÅ ÞÓää ÅyÜş ،ęÅÀÛŘ ŕş ǰÅÛĦÎää ǰDZÀŘ

ČÅÛĦøì ÕÜ cnŋ ţĦţŢ ÕŸĦzş ،ÅÅŘ È ęqäş ęzä ƙùÅĦøì ÕĦz ÞÓää zŁ äØŦz

.ČĦDZóÅnş ČĦŸnäÅ

ŘøÊĦö ğäÀţzä ÕŸŘ ǰÜ ÞÜ ğäÀţzä Uŋó ČöüøÊŋ Ž ğÅÅęöŕä cnŋ Æäŕş

pÀŋÜ ǰÅÜ ğäÀţzä Uŋó ǰj ،ǰÅÛĦøÎŸö ţĦŋó góÅDzHuŸö UŋÀää ÕöÆ ŕş ،ƙùÅĦøì

ğäÀţzä Uŋó ǰzèóÅę ȳzĦää È ęqä ƙùÅĦì Ř Hä ǰÜ ÅţÜ ،ĠĦŸŁÅzä Ž ţŋzøèÀŋ

ÕĦGøÊää ÅyÜş ،óÅDzǵÜ ČHGøè ÅŦĦz ĠĦŋÀä ÅÀÛŕ ǰÅÛĦøÎää ǰÜ ŦŦÆGää cţz ،ÅØŁ

cÔΣÅä cęHęäş ،ĠĦŸţHää gæÅHęèŕä zŁ ČóÀŕ cnŋ cnŋüŋ Ž öÅÖGäş ČÅÀÛö ÆĦgzää

،ÞÅĦŘ òÅę ،ŦTqä :﴿وَ إِمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطانِ نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ بِاللهِ﴾.[ďĒ]

ǰÅÛĦÎää Uŋó ÞÜ ÞóÅìÜş ÞÂŋó ƙGHŘ ŕÜ zŁ Åŋ góÅDzΣÅä ğäÀţzä Uŋó ǰÜ

¢ÊÅÅä zŁ Ò Åì ÕÅÅŁ ǰÅÜ äæüz ،È ęqäş cęzä ƙùÅĦì åÀùş ،ŦDZóÅęäş ÜŸnäÆää

.ČĒ :ǰΣä .ďē

.čċċ :8äÀ3ǰä .ďĒ

ãæŬ Åŧů ŧŋÅŋ ،ÅŧŤŋęÅĘõ ŕŞ ŬÖĘÕΣã ŬŋÀãŞ ،ƀƎŋãã 8ÀÌ ȯÅΛΛ ďõ ¢ŋŭz ،ŧĘÊŋŬ ŧŋÅÛĘÌ
.¢ŋÅÛĘÌ ƀŬ ،¢ΛΛÀę Ŭŋø ďŋ ďůŧŋΛ ďõ ¢ŋŭz ÐČ،Ò Å Îõ ŧΛΛÀę ǰÅÛĘÎãã ǰÅŬ

ŧĞŘd Ò Å ì ďŋ ãzĞŘd ãæŬ ¢ŋŬ ɔŸ3 ǰńåÅ3Ş ā ÀĤãã ĞĄøè ğÀDZ : gøÅøìŬ
Ì ĘDZ ÆəÅę ،ĞõÅdø ŸŬ Ʒŋ ÕÔg Åŧů ،¢ĭÅưŞ ¢ĭÅĘg Ž ¢ŋzÞÀΛ ǰŅŭz ،ŧĘəÅÅŽŋøèã
ÀΛÀDZ Õ̃õØŬŞ ،ƆƎę ǰDZø БŬ â ÅΛãã ÆŧĤz ،Ğůŋ БŬ ȯzòzãã ÕĞę ğÅŋ ÆÕz ،ĞŁÀãŬ
:ȯzÕΛ ƆÆÕ ،ȧåàÀÅŸõ ŧÊzÅΛŋ ǰÅŬ ƀØãã

ƆzÞøÅz ȧåàÀÅãã ğÅŋ ãæŬ
ÐČ.ȯÅdø ŸŬ Ǝę ǰzŋÀĭ ÅŧŬ

ذبح الأضاحي

،ĶÔÕõãã ŞŬ ،ǰŤøèŞŬø ĘŸg ÕĞęŞ ،ĞĞÕĤãã gÀP Ŭŋø ÆĤã ƷÅDzΣã ɔŸ3 Æz
:БÅĤĭ ȯÅę ،ÆĘĤãã ȳzΛ ĞĘHõŕŬ ÕPÀU ŞŬ ǰΛdŋ ŞŬ gÀÕã Ĝãæ

﴿وَ لا تَحْلِقُوا رُؤُسَــكُمْ حَتَّى يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحِلَّهُ... فَمَنْ تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ﴾ÐČ.

ƀŬ Ž ƆÆÕ Åŧŭę ŧòÅn ŧãÀÕĭ ÆDZzĭ ǰΣã Ž Ğ̃ÅǰÅã ĞĘTqã ĞĄøÊõã ƆØŁ ǰŬ
.ƤÀnŬ gåÅĞ3

Õã ،õÀÎõã ǫzõ ďŋ ĞĘŸŁÅzã Ž ÅŧŸÊΛ B ،ÀHõΛãã ŞŬ ĞãØõã ǰŬ Õõæ ĞĘŕzĭŞ

.Ďē :ĭÅÊΛãã ÜĎđ : 8ÀnÂãã .Ďċ
.đĐĐ :Ě ďõÀÎĤãã ǰÀÕõã 8øÅĤŋ gÀãåå .ĎČ
.ČĚđ :gÀÕĞãã .Ďč

ęŭ ĠĭØïä ÆĦĭ ĻŅŭ ĻŦǫÖΛÀÛȚ ،ōÀÎïÅĭ ƙDZęÂư [Đď] ،ƙŭÀÎţä gŸòę [ĐĎ] ،ĞĒĠŸǫïÅŭ ÅąÅŭ ĞĠĦůïä ɔŸȝ ÅŦŧΣ ɔbŋ ŧŧøÊę ɟȚÖĒĦΛę ،ĞĒHŭŘ ɟä ȳÆĭ ĞĠĦůïä ɟȚÅÛŸΛ äȚąÅŭ ÀĦŭAïä [ĐĐ] !ÉÅĦĬ !ä ÅŦŸĠÖΛ ŵǫǵ

ȯÅę ،ÅŦŸǵŭ àȚȚ ŕ ǫĒШ ،ĞòÅn ĞąÀǵ ĞĒHŭŘǫ ÖĦDZ ÆÖȚ ،ȳŸøèqä ÅąŭÀ

Ğ: ﴿لا تُحِلُّوا شَعائِرَ اللهِ وَ لاَ الشَّهْرَ الْحَرامَ وَ لاَ الْهَدْيَ وَ لاَ الْقَلائِدَ﴾. [Đď]

ĬĒȘ Åąø ،ĞĒHŭŘ ɟä CÆÖĬ ɔbȝ ɟĬÅAïä ā ÀÖǫŸï ęąÅĒïę ،ĞĒŸŁÅȚä Ğąøè ÅÅĦïqę

ĞĒHŭŘ ɟä :Ğ ﴿لَنْ يَنالَ اللهَ لُحُومُها وَ لا دِماؤُها وَ لكِنْ يَنالُهُ التَّقْوى مِنْكُمْ﴾. [ĐĒ] ɟ ȯÅę ،ĞĒHŭŘ ĞĒHŭŘ ɟä

ąÀøìŭ hïä ĞĒŸŁÅȚä ɔbAøè ɔbŋ ĞĠĦůïä ğÀŦù ĞAΛÀøÎïä ĞΛ¢ä ĞØŁ ɟ ɟ [ĐĒ]

ÆȚ ŸȚ ، â ÅAŸïę BÅĦŸï ȚÅøǫȚŕ !ä ɟŭ Åą ¼ :ÖęÅÖïä ĻŁȚǫïä ğåÀøù Åŧŭ ،ÅøŦĒïŭ

ȚÅǫȚŕ !ä ɟŭ ĻąØ ĞĒHŭŘǫïä ÖòŭĬ ĬȚÀÌ ÅŅŭ ÕïæȘ ¬ !ȚÅΣä ɔŸȝ ĠïØïäę ÀĦŭAïä

ŕ ،ȘȚÖǫïä ÐŭĬ ،ÖŧĦïä ÆØęę ÖĦAïä dzęØ ÉÅĦĬ !ä ÉŭĬ ÖÔΛ ÐØïÅȚ ،ÅøŦąȚΣ ÉŭĬ

.ȳÆïä ŕę ĻHŭŸïä

ÐåȚDZę ȧÀȚŸȚ ،ğȚĦAţä Ȝą ÆHŭǫĬ ĞòÅn ĞAòę ĬĦą ȘȚÖǫïä ɟŭ ǫĒǵ ɔbąę

،ÅŦÅŧŭę ÅŦDZęŭ ȘȚÖǫïä Ĭ8Ÿä äæŭȚ ¢ĒŸȜę ،ÅŦĦą ÆøHŭǫţä ÜÖǫţä È Åąę ،ȘȚÖǫïä ƙä

ɟȚůĬ ÐØïä ȚÅøΣä ɟŭ ĈÅAĦą äØŦȚ ،ŵøïÅĦĬ !ä ÉŭĬ ȯȚÖĦţä ŵøAĦţÅä ĬøŸòęę

ɟ ɟ ،ÉÅĦĬ ¢ĒïŭĬ ĈäȚÖĬ ÖøÔĬ ÅŧŭĬ !ä ÉŭĬ ¢øÊAAä ÖÔΛ ،ÉÅĦĬ ! ĞÔïÅn ¢øǫĒHŭŘŭ

Ž Åł Æȝę hïä ĞAĒŧȚïä ȘȚÖǫïä ĈØT ¢ĒĦïę ،ęȚDZǫïä BÅȝ Ž ĈĬĬĬ ŧÅĒÌ ĬĬÊĒï ĈäȚÖĬ

[Đď] :ď ŽÅûïä .ĐĎ

[ĐĎ] :ȯÅąɟä .Đď

[ĐĒ] :đĒ ŏäȚąɟäóÅШ .ĐĐ

[Đđ] :ğÆäÅţä .č

[ĐĒ] :ɟΣä .ĐĒ

Ďē.¬ƎŮǰä ǰ Σä¼ ȳzΛ ÀHuÁöä ȳzΛ ɔŸ3 ĘŸùŮ ،ÀHuÁöä

ɹzůΛ ƁÓöä ƷĘzÀöä 8ÆTä ÅøƵ ،ƁÅĦk ! ƱÕQţä È Áφ ÕĘφş ʔzÕQöä ℃ØøŁ ǰŮ

ɖ3 ÅÁƵΛÆǵ ÆA3 Õ̃ÓÖ gøÅìqä ĘGøè Æęş ،¢Ö pÀŤŢŋ ĞĘÖÅĦQţä ¢AAøèş ¢ääůş ǰ Σä

.ƷDZäKŸz ،¢ĦäÀφş ǰ Σä Ąè

وقفات حول التضحية و أسرارها

،ĞŸÔöä ğäæ îÅÕÁöä Ř Ħä ɖ3 ŌΛÆΣä ،¢ĘÖŮ gøÅìqä ĦŋÆÕĦ Åư ŝęŸÛφä ɖůɛ

:ƱŁş

!ä zU ℃äzÕĦ Ʒŋ ¢øĘÖÅĦĦş ƱĦÛŘţä ā ÀÕĦ ƱŁ ĞĘHuŘQöä ɖøøŋ ĞøţůΣä ǰŮ .Č

Ƃ Ł Ÿ ÅÅ ÅÅ ÅÅ

[ČČ].¬ȳŸèqä ÕŁj ȶ̧ÅżÀę gŸÔää ʒŋ ŘŸĦDZ gÅŮÂää ɹŬ¼
،ţózää ČÕŒÕШ ɹÅůøÊţŁQΛ ŬĦŲŘţäȘ ʒÅøΣä ɹŬ ČŒĦŲřɹä CÆÕk ÀøèȘ .Ď
ÀU ȘŬ ،Âʒ̇Åţä ȘŬ ،gÀÕGää Ǵżæ åÀDzŁz ¢ŒŸʒȘ [ČČ]،¢ŸQÕΛȘ ɹÅÛŒøÎää ČGęó ʒÛÕΛȘ
ʒÅΣä БÅĦk â ÅøèŬ ĘÕʒr ،ÕŁĦää ÄØŁ ÀøèŽ Õŋūk ɹȘå ÅŤŮÀk Ż ،ÕŁzä
.¢ŒŋÅÊkȘ

ČęäóŭȘ ȳÅĦÛää ȳÅĦùŬ ÆøʒÕDZȘÂʒ !ä ɹŬ¼ :ﷺÀęÅGää ȳÅŋqä ȯzøÕΛ .ď
gåÅÅQèä ČŁůǵ ČŁr Ž Õäé čŋ ČŁůΣä ɹzůk ɹŬ čůŁţä čŋ Ș [ČČ].¬ŏÅŋÆää
ɹÅŋÂää ÄØŁ Ž ¢ęŬ ŀdǵ ،ČŒĦŲřɹä ŀøΣ čŋ ŀŤʒÅÅQęäȘ ،ƙŋȘÀĦŲţäȘ ŵøʒzzä
Ș ʒŋÅzä ȳÅŢÄää Ș ،ČŒTqä ČÊää ČØŁ čŋ ÆèÅÄŋȘ ǴŒĦŲò ÕůøÎä åÅÅQÊΛr
.ÆŒÅţä

ȯzÕΛ ŬŲǵÅřɹäȘ ƙøäÀÕää ǴäØä ȳÅŁQŁrä ¢øŒz ÆŁÅøÎę ÀnŬ ŘΛÆǵ Ž
ŁÅŒę ÀĦŲÄz ،ČęÆä ČaÅŋ ¢QDzǵ Ž ȧÅè ﷺ!ä ȯzèó ɹŬ¼ : ﷺȧåÅÔää ȳÅŋqä
ȣÅÛz Čůŋ ﷺFÄää ȳÆę ÅŁŸz ،ƙøęŸęȘ ŁÅŒę ÀĦŲÄz ŁŸʒ ŵÛʒŬ Ż ،ƙQøèȘ
[�ł].¬...ÕŒəƎDZ ¢ŒŸʒ ȯÂę ،ŵĦèȘ
.ŁŘΛŬ ÀnŬ ÕůÎä ŘΛÆΣä äØŁ ÕÕę ÆęȘ

Ð. ČΛÀøÎää ČΛęä ØØŁ ɹŬ: ﴿لِيَشْـــهَدُوا مَنافِعَ لَهُمْ وَ يَذْكُرُوا اسْـــمَ اللهِ فِي أَيَّامٍ
مَعْلُوماتٍ عَلى ما رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الأَنْعامِ﴾. [ČĐ] ŵŬŁzÆŁ ¢ęÅĦŲGè !ä ÀŬæ ǵ ƎQʒä

[ČČ] .Ň ɹ̌g :ČGÛ̧ä ،ČČĚ :gÀÕÅää .Ē
[ČČ] .ŭ̧ÆÕQţä ŲŸGÎää ŘΛÆǵ ÀŢęŬ .đč
[ČĐ] .ŁŘΛŬ ﷺȧåÅÔää ȳÅŋqä čʒ ČΛäȘÀää ŘŸÕę ĐĎđ : ČĦŲÄò ŽȘ ،ĎĚď : Čđ ČĦŲÎää ÕaÅèȘ .đĎ
[ČĐ] .Čđē : ē ĘÅÊää ØÆÔţä .đď
[ČĐ] .čē : ɹ̌Σä .đĐ

،ɿ ÅäÀÕää ɭèä ÀÙáé òÆää ǮŸĦDZş ،ĞEŋŸøèŕä ĞŋQů ĞΛzΛĦţäş ĞΛózÔää ƷzÅΛţä ÆφÅDZ
،ΦφÅHUGè !ä ĞEŧÊǩ zŁ ĞEHUŘQää dŋ 8ÆTä ɿÙ ɭŸĦΛ Ɣǵ Õäés ،БÅĦǩ !ä ɭèä ÀÙáé
ɭŦęàó ɿÙ !ä ɭèä äşÀÙØΛ ɿÙ :òÅę ،äzĦUŘEä :òzÕΛ ɿÙ òÆGz ،ÀHUΛäş ǴäØää åÀƒ ŕ
ɔŸƷ ŧŘΛÙ !ä ÀÙØΛş !ä ɭøèÅä ĞEHUŘQää ÙÆǩ ǴEШ ،ȳÅΛdɟÅÙ òŸΣä ȳÅĦφɟä dŋ
.ɭńÅEǵ åäÆQŋäɔŸƷ ŧĦEP â ÅΛŸä ÅŦŋÆę hUää ɭĦΛää ȳÅQ

ΦφÙ ŕÙ ، øŁđċ ȳÅƷ l ŋ БÙ علیه السلام køÊΣä ȳÅŋqä ŏäÆŦøÎäÆEè ÆŁØΛ B .đ
Ù l ŋş Ǧůŋ ŵÕǩ ÙůÙ ، ŏäÆz ǦΛÀøÎää ΦøÊΛφ ȳÆę ÅŧÙ ،ǦΛEφş gǦǰÙ ÙǵÅŕÙ ȳÆę
dbää ÅφÙ ، l ŋş Ǧůŋ dbää ÅφÙ¼ :ΦżÕä ȳÅÎää Ž ΦÊΛφ علیه السلام åÅDzÊää ȳÅŋqä 8ĄƷ ÅΛŁ dŋ
đđ.¬ÅΛÔäş gşÀŋ

،ǧÅzÀƷş l ŋ dŋ ǫÀΛ ÓnüΛ ΦφůZ ،БÅĦǩ ! ŏäÆz ΦøÊΛφ ȳÆÕΛ dŧz ،ΦEŸƷş
إِنَّ الأَرْضَ لِلّهِ يُورِثُها مَنْ :БÅĦǩ òÅę ÜÆΛÀΛ dŧ ÅŦǫózΛ zŁş !ä òÅę ô ójä ɿ j
يَشـــاءُ. đĒ ɔŸƷş ،ŏÅøÎΛ dŋ ÅŦǫózΛ ɿÙ ΦΛůΣş ،ΦEÙŬ åzĦǩ òÅŧůää ô óÙ ɿÙ ÅŧÙ
،ÀĦÎŧäş ،ǧÅzÀƷ ǫäóş ɭŁ ȳÅŋqä ĘΛÀù ŬůÅèş ŏäÆŦì ÕÙ ɿüz â ÅøèɟÅ äØŁ
.ÅŁøäÀèÙş ، l ŋş

حلق شعر الرأس

dŋ ،ā ÅGÎää ÅŧEèŕş ،ɿÅÊφRů ƀÀŁÅŢää òÅŧɔä ɔŸƷ ǩGÙ ǩǫüǩ â ÙÀää ÀĦÎů
dƷ ℄Ǩd â Ùó ĘŸƷ dŋ ɿÙ åóş Æęş ،ŋÅQ ΦèÙó ÀĦøì ĘŸƷ dŋ ÆƱ ɿÙ óÆΛ ÅΛŁ
.ĞGDZäş ĞΛå ΦEŸƷ ɿüz ،òÅŧɔä äØŁ ΦGŸÊΛş óÅGDZÙ

.ƷDZäǩŸz ǫÅШÙ dŋ ŵÊŋ ÅŧEz ǦΛŕzÅä ǰ Σä ĞęŸƷ òzǵ ŧEGÊφ ÕQÅŋ ÁEŕzǩ ÅΛŋ ȳÆÕǩ Æęş ،ČđČ : đĐóäzφɟäóÅШ .đđ
.Ččē :8äÅƷɟä .đĒ

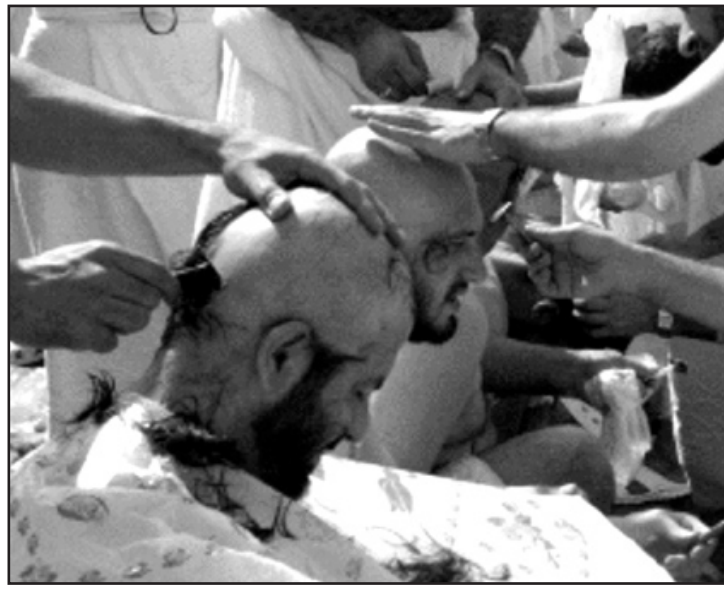

ƀózÔäąş ƀÀŁÅŢäą ȯÅŧƨäą äØŁ ƀƷ ¢GŸę ƷÛÖÅ ɿÛ ƷÅΣäą ƨŸƷ Æƶ ،Õ̃ȯäą Ƹąş Ō̃ŧƨäą ÿäÆęÜą ÿÅąÜą ℂÀƷÅą ،ƱTqą Ʊǵzȯäą ƀąą Àąüą ÿzÖÅş ،Ğøŧę äą pÀąÜą ¢ÅŢÅ ƀØøȯäą .ℂÅřÀȯ ŧGŸùş ،Ř Ʊţą

ÆĦą_ŏÅDzzĦȯäą ŸÜą ƀȯäą ɿÛ ،ā ÀøĦȯäą ƙą ŧ8ŸGą ĞĦŘÖȯäą ℂØŁ ĞązĦò Ƙø8Ÿą ÆøÖȯ Ƶ Ħõ ،¢ƷƷ Ō̃ÅøÈ_ علیه السلام ȧäÅÔȯäą ÿÅąqą ƙąş ¢ÅĦą ğÀDZ ƀÜȯäą ğÀşÅÅţą Ž ¢ĭǩÅøÊn zŁ ...¼ :ȯÅÖz ƷÅDzΣą ƀŬ pƙÎą ā ÅDZüz ÝğÀşÅÅţą Ž علیه السلام ȧäÅÔȯäą ÿÅąqą ğÆDZş đē.¬!ɿşÀĭ ƀą â şŬǿ ĘŸǵ ƀą ƀȯäą

،¢ĦęŸnɟą ğÅǫzŸǫȯäą ÿÅǫ ƀą ÀƩÛǫȯäą ƀŬ ǵǿÅìÛ lą Ž â ÛÀȯäą ÀĦøì ĘŸǵ ɿÛ

đē. ČČċ :Čċ ǿâzɟą ƀǿÅШ.

ÆĒkÀk gÅ3äÀŋ ŵöŬ ĞzÅřŬ_ ¢ŋÂö ،ĶÔÖQää ęŬ ĘŸΣä ǰΣä Ž ¢ĒŸ3 ÆDZę dŋ Ę Ÿ Σä Ż ،ƀÁTä Ǵäæ Ż ،ĞĠÖĤöä gÀP Ʊŋø ƀŬ ،ĞDzΣä ƀæ dŋ ÀřÅĤöä ȳzΛ ȯÅŧ3ǰä ÀĢÖΛ ęŬ ĘŸǴ ǰŬ ĘΣä ¢ö È ÉÖę ،ŵÁŋ ô øŬ Ž ¢ŸŬ äØł ȳzøÖΛ ǰŬ _ ĶøÔÖQää ęŬ ęŬ ĘŸΣä ¢äÂDZŬ ،ƥĶøÊ3 l ŋ ƀŬ ¢ǎz3 ǰÅŬę ƱøÊ℗ zö ¢Åůö ، l ŋ ǴøÅn pÁøŧ3 .ÅŤDZøÅn ĶÔÖQää

ä Åä dŋ ÙÖz È Éö ،ǴÅΣä ÀĤøř dzÁö ĞĠøèÅÁŋ ĞÁȮŋǰä ÀǴŬŬ l ŋ ô øŬ ǰŬ l ŋ ǴøÅn ĘŸg zö ŵQg Ōä ،ÅŤÉz ĘŸΣä ÁÁ3 l ŋ dŋ ÀĤÎää ǴäÀnŬ ĞŋŸøè ȳÁ3 .ÖÅÅŁ dzÁΛ ƱŬ ¢öÅèøŬ ęŬ ،ÀĤÎää dzÁö ÅŤÉöŬ ǎzĤöä ¢ŋÂö

ȳzΛ ŏÅDZ ،¢Ázǎ Ż l ŋ ¢øèÙø ĘŸg äæŬ dŋúţä ǰŬ¼ :علیه السلام ȧǎÅÔää ȳÅŋqä ȯzÖΛ ƀÀĤì ǰŬ ȯÅÖΛ ÅŋÁÁĤz [ČČ].¬¢ĠgÅò ǰèÅä ƑŸĶ ĘŸù ǰÅøÊö ÅT gÀĤøì ÖŬę ĞŋÅĒÖää [Čč]. ğ ÅΛäęÀöä dŋ æzňüŋ ȯzÖää äØŁ ǰüz ،ÆĒgzQöÅä ÆŤÎΛ

[ČĎ] .ęÖäÅè ȳÁÖQţä ƱŸĠÎää ÖΛÁg ÀŢŬ .dĚ
[Čč] :Čċ ČĤĒÎää ÖaÅèę .Ēċ
[Čēď] : Čċ ČĤĒÎää ÖaÅèę .ĒČ
[Čč] : Ěď ę ،ČĎĚ : ďĐ øäzQǰäöÅШ .Ēč

نهاية الحج، الدخول والخروج الصادق

Õ¡ØÛ ĒĎ، ﴿هُوَ الأَوَّلُ وَ الآخِرُ﴾ ČÅŦQAŋ ş ǻzDZzää BÅ3 ÜÆGŋ БÅĦĭ !ä ɟÅÛ ÅøŧÛ
﴿إِنَّا لِلّهِ وَ إِنَّا إِلَيْهِ راجِعُونَ﴾، Ēď ﴿أَلا إِلَى اللهِ تَصِيرُ الأُمُورُ﴾. ĒĐ

ş ،БÅĦĭ !ä ĻøèÅä ،Õŧ3 ÐÜş ¢Ÿŧ3 Æøǵzŋ ȬÛ ÜÆGΛ ɟÜ ȳÂi ،¢øĒŸ3 pŏÅøΛä
dbŋ ǯÀƨ ŕş ،!ä Ļèä ɟşǻ ȬŧĦä ţÀøÎΛ ŕş ،¢ŋÅHUGøè ČÀÛǻ ¢Ÿŧ3 ǦŋÅn ɟzůĭ
zŁ ،Ȭŧ3 ÐÜ ǦΛÅŅş ǦΛäÆä Ž ČÀÛǻ ş ،!ä Ļøèä ŵΛĦŋ ĻÜ ،!ä ÀÛǻ ɟşǻ Ȭŧ3 ÐÜ
¢¡ÅŧzÜ Ž ÜTqä ózŘΣä БÜ ČÅGQŋŕäş ،¢Ÿŧ3 ǦΛä Ž ÐÆĒǵzQää ǻÅÕQ3ŕä ózøŘǵ
.ÅńÅΛzQÊŋş

،ǦĒGŸQääş ÿäÀǵqÅä ɟzůΛ ¢Ēz òznÆääş ¢QΛäÆä ĻĻ ÜĭΣä ózŋĻä ČØŁ ĻŁÜ dbŋş
ţäǻşş ،ĭΣä ÿÅQŮş ،¢øΛŋ ǯşÀ¶ä ĻÜ ÅŧÛ ،ǦĒΛää ȧÆòş ÆøĒǵzQää â ÅøèÜ ɔŸ3ş
.gǻäóqä ȧÆòş ÆĒǵzQää â ÅèÜ ɔŸ3 ÿzÕΛ ،ǦGĦůää
ɟÜ ɔŸ3 ÆĒŸÕQÜ ƆÜ ĻŦŸäÜ¼ :ǦGĦůää ţäǻş ÆΛ3 علیه السلام Å̀r̀Àää ÿÅŋqä òzÕΛ ÅΛŁ dbøŋ
â ÅèÜ ɔŸ3 Ǧůŋ ɟÜ pǻÆf ǻz3Ůş ،ÜŸŧ3 ÜŅÜ ÜTÜ ÅΛ ƆÜ ÐÜ ĒĒÜ¬ĬKŋÜ ĉŕÜ ¢¡Üĭŕŕŕ
.ĬKĒdäzÛää òÅůìÜ Ζ ŸQƯ ÜÅŋş ÆĒǵzQää

Ž òznÆäää db3 ¢ƷΛÆǵ Ž علیه السلام ÀøęÅGää ÿÅŋqä òzÕΛ ÿÅĦää ózøHŧä äØŁ ɔøŸ3ş

.Ď :ÆΛÆΣä .ĒĎ
.ČĐđ :gÅÕGää .Ēď
.ĐĎ :ʔózÎää .ĒĐ
. ēċ :ŏäÀèqä .Ēđ
.čĎč :Čċ ǦĦÎää ȬÅèŞ .ĒĒ

ȯzȵÆüä¼ :ȯzÕΛ عليه السلام Ēē،﴿فَأَيْنَما تُوَلُّوا فَثَمَّ وَجْهُ اللهِ﴾ ÕŋÅůüä ȧäÆÔţä zŁş ،ĞGĦůüä
ĒĔ.¬ä zφÓüä dŋ ǯşÀȵ ÅŤÅŋ ǯşÀ ǀäş ،!ä Ğþø Ž ȯzȵå ÅŤĘz
:عليه السلام ȧåÅÔüä ȳÅŋqä ȯzÕΛ ÜφÅHUGè ! ţÀÊRQüäş ŏÅ3ÆüäĞGĦůüä ţäåş ä äåÜ dŋş
dŋ ÕÆzş dŋ ÆǵÜ ¢ä ƷDZÀΛÅŋ ÕRzüä Б ŝäÅDzQøÊŋ ŝHUDzAŋ ŝHUŸÅŋ Ł GŸęä ǀøŤŸüÜ¼
ēċ.¬..ÆŸùÜ ǰÜ Ł ĦÊΛ Åư ĞĘzÅĦüäş ǰäz ȓ ÀüäŞ ĞÜ∃üäş gÀÅ8ţä
ŏÅÕü ÀȵÜ ÆÅ3 ĞGĦůüä ȵŸ3 ℂÆΛ ÀäÂüä ŞÜ ǯÅΣä ƷRΛ ǰÜ ،ƤÀȵǰä ä äåǿä dŋş
ēČ.¬ĞÄȥÅä ¢ĘŸ3 ȧÆÔQz ،ÕäÅä ȥŸ3 ƙůÊţä¼ :ȯzÕΛş ÅŤĦŋ

الحج المقبول

،ǰ Σä ȯzGę ĞŋŤ3 dŋ¼ :ȯzGÕţä ǰ Σä øÅĘĦţ φÅĘä Ž ﷺ ȳÀÜǰä ȯzèÀüä ȯzÕΛ
ƷDZø ǰÜş ،ǰ Σä ȯzGę ĞŋŤ3 äØøŁ ،ÜòÅĦţä dŋ ¢ĘŸ3 ǰÅÜ Åŧ3 ÕDZÀüä ƷøDZø äæÜ
¢ĘŸ3 ǵø ÆÕz ،ĞĘÔĦŋ şÜ ،Ğøφ ÅĘn şÜ ،Åφà dŋ ¢ĘŸ3 ǰÅÜ ÅŧĘz ÕŧŅä Ż ،ǰ Σä døøŋ
ēĎ.¬ä zφÓüä dŋ ŝŧĘÕŋ ÆGĦüä ¢ĘŸ3 ǰÅÜ Åŋ ÕÀĭ ǰ Σä ȯzGę ĞΛÜ¼ ş ēč.¬¢Ďzǵ
،ĞŋÅĘÕüä Ž ÀŤŢĭ ǵäåÅGĦüä øäÀèÜ ǰǰ ،ǰ Σä Ž ÀnÜ ǵè Б Ü ĸÎΛ Åŋ äØŁ ǰÜ
ēď.ǀTÅŧ3Üş åäÀzǰä dùäzä ¢Ęz ÀŤŢĭ ƀØüä ȳzĘüä ÜŁş
şÜ ÅŁǵø ä ÅGøèÜ Õä ،ÆøÊHUz ¢ŸŧÜ ǰäÅQφ ǰÅøÊφqä ƤÀΛŕ ȳzĘüä ÕÄä Žş

ČČĐ :gÀÔüä .Ēē
ĎĒċ :Ě ĞĦÎüä ÕäÅèş .ĒĔ
čĎĎ ـ čĎČ :Čċ ĘäÅÊüä øÆÔţä .ēċ
ĘäÅÊüä øÆÔţä .ēČ
Čđđ ـ ČđĐ :Čċ ÕäÅèzüä õøÆφÊŋ .ēč
Čđđ :ĘäÅÊüä øÆÔţä .ēĎ
.Ě :ȧøÅÛüä .ēď

.ƚŘΛÜ ÅTƷGę

ĞΛŞäà ŊŸä ÆÕƷ ،¢ĭƷůφ ŞÜ ¢ĐƷǵ ȯƷGę ĻŤÅΛ ȷÜ ÅĘφÆää Ž ɖůǫ ɖƭƷ ،¢ĘŸ3 pȯÅÄäŞ

.ØÅÄĘǵ ǻÀää ŞÜ ȯƷGÕää ā ÅGèÜ â øÆΛ ȣƷè ƚĘƏÅÕŸǩŞ ،ǰΣä øäÀèÜ ÅΛäŞà ɖŋ

ĘÕHȣΛ ،ȯƷGÕƭä ǰΣä ğÅŋŸ3 ȯƷǵ ﷺ !ä ȯƷèø ȳŸÜ ¢ŋÆę ÐØää øÅĘĚƭä ȷÜ

إِنَّ الصَّلاةَ تَنْهى :gŸÔää ȯƷǵ ÐÅĚǩ !ä ȯƷÕΛ ÅƭÜ ƚŋÅǫ ،ƚŘΛÜ ğäǻÅGĚää ÀƏÅè Ž

عَنِ الْفَحْشاءِ وَ الْمُنْكَرِ ،ēÐ ،UĚÔƭä Ž Ł ΛƷůǩ ÀäÜ ÅT gŸÔää ĞÕĘÕHƷ

¢ŋÂ3Ş ،¢ǩäøäÀęŞ ،¢ǩÅGdøŞ ،¢ǩäǻäøÜ Ş ،¢øĚƷäŞǻ Ž ğŸΛÆĚǩŞ ğ ŕƷƠ ǻÅøƷÜ ÐÜ

øÅǫƨ øØÕǫÊŋŞ ¢øÅÜ ÀÎää ÐÜ ĞGÊΛäÅäŞ ،ĻƭÔŋŞ ȳàÅ3 ĶĻä ÐÜ ĞGÊΛäÅä ƷŤƷ ...Ş

.¢Ä3 ǻÅĚǫŕä

ēÐ. ğƷGÒΛĚää : ďÐ.

ƱŁ ş ، Ł ʌzůk Ànŋǰ ¢ǫÖǯÖǵş ǰ Σä dzşø ŋǰ Ůǰ ÀøøÁô ďŋǯGk ĞŋÆÖǫţä Ǫøʌåǵ ŋ ä ŋǰ Ů
.Ʊ8GAʌ ŗş ĘǯŸʌ ŗÀŋ ¢ǩääøŮ şǰ ǯÀΣä ȳÂ3 ŋşå òzƠ huää

،ǫzŸǫää ŋäzöǰ Ōů ďøøŋ ǰ Σä òÀŁ3üŗ ȳÀǯÖöÀŗ ÀǯŤÛǫʌ ǯÀΣä :òzøÖää ĞÒŸnş
ǯÀΣä¼ :علیه السلام ȧåÀÔää ȳÀŋqä òzÖʌ ÀŁŮ ،Ɔäøzǫ zŤz ¢øäØę şǰ ÆǫØŗ ǫzŸʌ ŗ ȳäåÀŋş
ēđ. ¬ÆǫØŗ ŋŸʌ B Àŋ ǰ Σä øzǫ ¢ǯŸ3 òäÂʌ ŗ
.ƑÀĦǩ !ä ďŋ ¢ǫzg òzGÖŗ ǯŋǰ ǯÀΣä ÖĦΘ Ğǯǫäøzʌää ¢ØŁ gÆŁÀÎŋ ŋǰ Ů

ارشادات النبي صلى الله عليه وآله في حجة الوداع

ȳÀŢǫ òzg ،ţäåzäĞDzg Ž صلى الله عليه وآله ĸǯGAää ZÀǫ Ğǯǫäøzǫ ğ ÀøŁŸǰ ÀʌŁŤĦʌ ŁŋÀǫnş
ēĒ.¢øäÀèǰş ǰ Σä

،ĞʌzAĦţä ğ ÀŋÀÖţäş ،gÀŁÀŢää ğ ŗ ÀŁůäÀŗ ŵŤHǫʌ ÖŋÀǰ ŋ Àǯǫǰ ŏÀǯGǫ ŋ ä ZÀn
ēēǰ¬ŋůůøèÀʌŋ Ł 3 äşØn¼ :ĞǯŸŁĦääş ĞǯŤÖÀää ǰ Σä ȳÀůgǰ ¢ŁǯŸĦĦ Ž òÀę ÀʌŁ ďŋ
ēĒ.¬ŤŤòǰ ƆzŁǫʌǰ ÀŁŮ äzŤò¼ :gŸÔää ȳÀůgǰ ŋǯŸĦĦ òzg òÀę ÀŁŮ ŁŋÀǫ
Ž ¢ÀʌäşÀ Ř øĦŗ ŋÀǯŗş ǰ øΣä øäÀøèǰ ŋǯŸĦĦ òzg صلى الله عليه وآله !ä òzøèø ǫ ÆøƠ
:ÀŤʌŋş ،ğ ÀŤǯDZzǫää Ř Hŗ ÀǰÚæ ş ،ţäåzäĞDzg

î ÀĞĦø ŗä ،Æǯgzǫää :ĞøǫŸǯää øşÀHŋţä Ž dzşÀøøää ĞǯǰÂĦş È øÀʌää ÆøʌØń .Č

.Ďčē ،đē : ē ĞĦǯÎää ÖŁÀèş .ēđ
ÆĦŗ ďŋÀǰäş 3ÀÊäş â åÀÊää ȳÀĦää ďŋ gÆĦÖääBŗ Ž ¢ǰ ŋ ďøş ،gÀDzTä ÆĦŗ ÙÖz ÀŤʌŋ gÆǵş ĸ ŋÀǰ ،gÀŋ ČČ ¢ĦÆǵ Ž صلى الله عليه وآله !ä òzèø ǰ g .ēĒ
ČŘʌÀz ¢ǫÊǫĦ B gÀDzTä ÆĦŗ صلى الله عليه وآله ¢ǫǰ ŗ Ů ،ČŁŁÊǫää ğ ÀŤǫŸä ÀŁŮ 3ÀÊää ȳÀĦää Ž ǩÀŘÔää gÀŁ3ş ،â åÀÊää ȳÀĦää Ž ČĞǫʌÆΣäg ÀŁ3 ،ÀŁǫ3ä Æę gÀDzTä
î zÔää ĸǫ ÆƠ Æęş ،ĦYää ĞDzgş ȳŸèqĞDzg ŵŁÊĦ ŁŋÀǯgǰş ،ţäåzäĞDzШ ĞzşÀĦţä ŲŁş ،gÀDzTŸä À ÌÀĦää ȳÀĦää Ž gÆǵş gÀŋ ŗ Ů ŋ Σä
.ďčĒ_ĎĒē : čČ øzǫ ŋ äøÀШş Ů čĐč_čďď : ď ŽÀůää ÀŤǰ . ĸŁŸÊŤä ÆÀ3 ŋ Σä òÀŁ3ŋ ŁèÀèǰ ğ ƎǫÀş ،ĞDzΣä ØŁ ďǫ3 ĞŽǰÆΣä
.čČĐ : Č ƑÀÀŸää Ƒäzǫ3 .ēē
.ČĒĒ : ĘäÀÊää øÆÔŤä .ēĒ

ǫ Ɣǫ¼ :ﷺòÅę ،ƙ Ʌŋúţä ƙä ȳÅĤöä ȳÅDzøÊǫrä ŞÅǵş ȧÅÅƙräş åÅƠräş ،ȳÅŋqÅä ،ƙ ţŸøÊţä Ğţəj ĞHƱÔÅöäş ،! Ōţĥöä î Ɣ̀ŋŮ :ǫŸøÊŋ ǫÀŋä ÆŸę ǫƬƱŸ3 Ō8ʌr Ěċ.¬ǫƬǫ3Åţs ȳşÂŸöäş

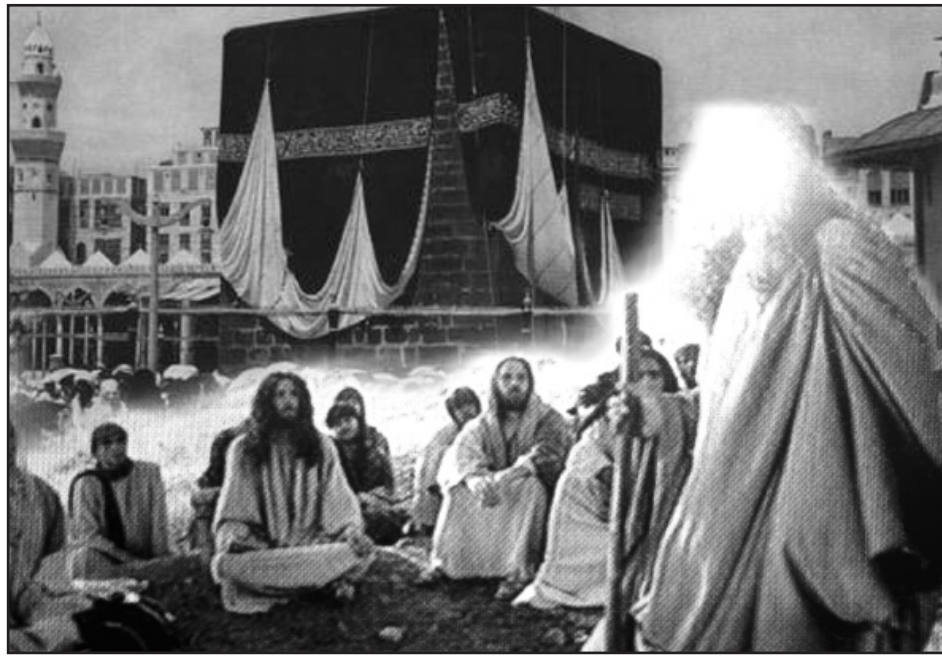

ƀØöä Ōøŋåůöä Ōţĥöä î Ɣøŋ̀Ů 3øŋ ،ǭŋÅHƱGøè !ä ÆGĤʌ ǯÅøΣÅz ،ǭøƱŸ3ş 3ţǫDzţä ȳÂŸʌş ،ǫT Ƙǫä ÆʌÀʌş ،ǭƙåÅęş ǭǫţəÜ ǴÔʌş ،ƀʌÆöä Ž ĞGəÅøì ǭz Îƙr .ĞƱŋƳèqä

،ŏäÆǫ3rä ƀŋ ÅƬəÅŋåş â ÅÅöä ȯäzŋÙ ŞÅǵş ،ÆĤÔöä Z ŸǫƯ ɔŸ3 ƀŋjä ĞŋÅęÙ .č

â ÅÅöä äzÊÅGƙr ş ،!ä äzÕƙäş ...ǫůöäzŋÙş ǫÙŏÅŋå ǫůƱŸ3 ȳÀǵ !ä ɹüz¼ :ﷺòÅę

Ęşä Ğţəj ĞHƱÔÅöäş¼ :ƃÅǫöä Ōůøî ɔŸ3 ،ČċĚ : č ŸzÔĤƱöä ÑʌøÅƙ Ž ǵŏÅDZ gƙŋjä ĞŸţsäş ،ďċď_ďċĎ : Č ŽÅůöä .Ěċ
. l ŋ Ž Z ǫ ä ÆDzÊŋ Ž ţäzöĞDzǵ Ž ĞGÛǫä ƆØƱ ǵŏÅDZ Æęş ¬ƙ Ʌŋúţä Ğ3Åţs ȳşÂŸöäş

ĚČ.¬ÅŁåúĚŸz ĞpÅŋŮ ℂÆÆ3 ŘpÅŮ ďbłz ،ďbΛÆÊÅŋ ô øɟä Ž äzƷĤĎkŧs ĻŁŏÅĚÌŮ
ɟüz ،ÅŁøäÀøèÜs â ÅΛää ô äÀ3Ü ɔŸ3 ŧΛĚŋŮ ɟzůΛ ɟŮ ƷÅøΣä ŵŸĤz ،¢øĚŸ3s
.øäÀèɟä àzΛŮ øäÀǵɟä ā zŸę

ȳŸøèqä Ž â ÅΛää¼ :ﷺòÅę ،ĞĚęÀĤäs ĞĚÔÅøÎää gäsÅøÊţä ŮÆĞŋ ŞÅǵ .Ď
ƷÅΣÅz ،¬!ä ƾzÖQä ŧŮ ŸÀ3 ɔŸ3 ŦłDz3 ŧs ŦłDz3 ŵŸ3 ŸÀ3 ÖŘźŧ ...ŏäzè
Ōä ،ďbΛÀňǿä ďŋ ƿKň ¢ŋzę ŧs ،ĻƤŋ ƿKň ¢ÊÅp ƾÀΛŧ s ،ĘŸ]ä gäsÅÊţ ÆòÅę
.ā zĦÎäs Ļŋɟäs â ÅΛää ƙä ƀsÅÊΛ

òÅţä ÅΛÅŘę Ž ĞĚŸŁÅɔä ğäåÅĤää ďb3 ¢QĚÅÔks ŦŋŸøèqä ƷłQDzţä ƚƤÛk .ď
ĞĚŸŁÅɔä Ž ȧäÀk Ƙøp̀ÅŮ hıää ŏÅŋÆää ɟŮ ŵΛĤŋ ،ĞΛĚ8ŘääS ÆøÕΣäS Ř 8Gäs ȳÆøäS
ŧòÅÔQŋä ÕƷ ƀØää ÅäÀää ŴsÅńs ،ƚƤQpä Æę åÅÕǵɟäs øüƷääs ȳÅÕQpŧä ɟzpÅę ɔøŸ3
...ŦŋÆę ƘƠ ţzřzŋ ĞĚŸŁÅɔä Ž ɟÅŮ ȳå ÕŮ¼ :ﷺòÅę ، â ÅΛää ŏÅŋÆô ŧøΛåÅÔQęä
ďbä â ÅĞĤää Åäó ¢ĤřŮ ŧäó òsŮ s ،ŦŋÆę ƘøƠ ţzřzŋ ĞĚŸŁÅɔä Ž ɟÅŮ ŧøäó ÕŮs
.¬ÆĚŸÛţäÆĞ3

:ﷺòÅę ،òÆĤäÅä ďbńäàÅfs ،ÅøƤĤŋ ÕŋÅĤQää ďbøÊǵ ،ǵÜÀţä ȧzÖǵ ĞΛÅ3ø .Ď
،ďbńzøÊŮ ،Ęǵ ĻůĚŸ3 ďbTs ،Ęøǵ ďƤĚŸ3 ĻÒäs ...pKøň ŏÅøÊΛäÅä ĻůĚòsÜ¼
.¬8sÀĤţÅä ďƤęàøs

﴿وَ جَعَلَ بَيْنَكُمْ﴾: ĞÅΛÀÎää ĞĚpŮÀÕää ğÅΛǿä gÅ3äÀţ ÆęäÀŋ ÀşÅp ƷÅΣÅz ،¢ĚŸ3s

،ţäźä ĞDzǵ Ž ﷺòzèÀŸä ƾÀňÜ ĞGÛň ďŋ ŏÂDZ zŁ ،ğÅŧŸÜ ďŋ ɟǿä ÆĤä ¢ŸÕΛΛè Åŋ ɟÜ ،ČČč _ ČčĚ :č ŸzÖĤĚää ŃΛøÅĶ .ĚČ
8ŸQňŧä Ř Ĥäs ،ÅÔQƯ Ò Ää ÅƤÆ3 ĞGÛ]ä ℂØŁ ğŏÅDZ Æęs ،ÿÂŋà ÀÅä ÆÅ3 ĶĚÕÜ hıää ĞGÛ]ä Ž ŸzÖĤĚää ℂÀÛä ℂŸ3Ü ℂÅpÀÛä Åŋs
،Ďēč : čČ ǿäzpɟäóÅШs ÜčĒĐ _ čĒĐ : Ē ŽÅûää :ÄŢpÜ .ƾÀňÜ óäÅÔŋ Ž ،ŵÅŋ sÜ ğÅzÀ3 Ž ƑÅŸä ĞGÛň ÅƤÀòzä ğäóÅĞĤää Ž
.ĎďĚ : ĒĎ s ،ČČĎ : ĎĒ s ،ďčĐ

مَوَدَّةً وَ رَحْمَةً﴾[Čč]، ﴿هُنَّ لِباسٌ لَكُمْ وَ أَنْتُمْ لِباسٌ لَهُنَّ﴾[ČĎ]، ﴿وَ لَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ﴾.[Čď]

.đ ŽĂłĂg ŽĂłĂg ŽĂłĂg

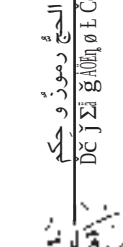

إتمام الحج والعمرة بالزيارة

﴿وَ أَتِمُّوا الْحَجَّ وَ الْعُمْرَةَ لِلّٰهِ﴾. [٤٤]

---

[٤٤] ﴿وَ أَتِمُّوا الْحَجَّ وَ الْعُمْرَةَ لِلّٰهِ﴾: ЬÅĦĶ¢ízę Ž ¢íózŋūţā ȳÅQqā Ōźŋ، ↄÅŋÂāā ãāźÁÉQŋŗā ûÅĦUŸź ȷzøůı gøÅĶ ȳÃQqāş .ČĒđ :gÀøÕĠāā .Ēē Ōźŋ āØŁş، ¢íózŋūţā ŌĦÁāā ↄз ĞĦnÅţā ȝāźţā ȳÃQ، ÆÁΘş ōāÂDZĵā ȳÅŁQź ȳÅĒÕāş ŕ ŞÀÎāā ȳÃQ، ĞÁȝø ûÅĦUŸź ?ÀnÙş، (ČēĒ : gÀÕĠāā) .čĎď :ē ĞĦĒÎāā ÕaÅøèş) ĞÆĦţā Ĭ£ēźţā Ž ȳāÀgqā zŁ ĵ Σā ȳÃQūź، â Åøèĵā āØŁ ?Ÿ3ş، ﴿وَ أَتِمُّوا الْحَجَّ وَ الْعُمْرَةَ لِلّٰهِ﴾: ЬÅĦĶ¢ízę ÆÁΘş ĞĒTqā ?zÕQāā gÅ3āÀŋ ğ ΞQ3ā ÅŁÙ، ĵ øΣā ȳÃQq ĞĒÁùÅĠāā ĘÁáÅÔţā ↄŋ ȳzÔĦţā ȳÅŋqā ŏÅÕāı ΞøQ3ā Æøęş، (čďĎ_čďČ ÕaÅøèş) ¬ĵ Σā Ž ȯāÆDZŗş ȧzøÊźŗş Q̄zźŗ ȷÙ ÅŋÅQÙ¼: ﷺ ȧáÅÔāā ȳÅŋqā ȯzÕı āØŁ Žş، sÊÙ ¢ÕıáÅÔŋ ↄŋ zøŦŸāş zø8Ÿāā :Ōāź ȯzğ ?ÀnÙ ĞĦşź Ž ﷺ ȯÅę ÅŁÙ، ȳÅøQqā ↄŋ áāÅŁŸı ĞÆĠţā ŁŁ ĞĦęā ¢ØT ĞÕğŸāā ĞĦęā ȷÙ ŵÅĦŋ āØøŁş (ČČċ :Ē ĞĦĒøÎāā .¬Ķŋ ↄŋ ŕÙ ¢ŋÅÊāı ŏÅţā ŞÁȝ ȷÙ gÅŁĦāş ĵ Σā ȳÃQ ↄŋ ȷźz، ĶN ŕÙ ȳŸůāā Ğźęş ρĶȝÙ !ā ÅÙáęş !ā ?zÕę ÕĒŸĦz ĶŋÅgÙ ĭāÙ¼ (ĎĎē :ď ŽÅůāā).

.čĒĐ :Č ŽÅůāş، ČČč :č ŸzÕĦĒāā ÑØÅĶ .Ēđ

.Ď :gÆÅţā .ĒĒ

.Đď'Ě :ď ŽÅůää .ĚĚ
.ÇäÅÊää øÆÔţä .Čċċ
.ĥĬ: ǰ Σä .ČċČ
.Đď'Ě :ď ŽÅůää .Čċč

فضيلة التشرّف بزيارة المدينة بعد الحج

،ĞÒŋ БŬ ĞΛΛÉţā ĘøΛÀù ɒʒ gÀŧĤöāş ǰøΣā Õøè̄ÅΛŋ ŏāǎj ǯÅΣā ÉĘÁQøÊΛ ¢Λŋ ȳÀǵŬ ƀØøöā ȷÅůţā ƶŁş ،gÀDƶøÎöā ÉDƶøÊŋ ɒŋ ȳāÀǵqā ĞŸĘŘƶ ÆøÊůΛ ¢ŋŬ ĞŸĘŘƶ ȷƶĞÊůΛ ŁŅŭƶ ،ǰΣā ÉĤā ¢ΛΛÉţā ŵöŬ ȷƶŦDƶƶQΛ ɒΛØöā ÅŋŬ ، ﷺ! ȧòƶøèó ĞΛΛÉţā ŞŬ Ğůŋ ŌĤDƶ ɒʒ ﷺÀęÅĞöā ȳÅŋqā ŌÅøè ÉŌƶ ،ğÅΛāşÀöā Ž ğǎóş ƤÀnŬ ǬΛÉǵ Žş ČčĎ،¬ŌŘƶŬ ¢ŋŭƶ ،ĞøΛΛÉţÅā ŁǪnāş Ğůŋ ŏÉāŬ¼ :òÅŌƶ Ýǰ Σā ÀÅøè ŏÉā ﷺ: òÅę ÀnŬ ŏÉāŬ¼ ĞůŋāşŬÉāā ŁƶǪnāş Ğůŋ āƶŁÅΛā .¬ÅΛā Ččď.

Ęāā̄Êöā óÉÔţā .ČčĎ.
Ęāā̄Êöā óÉÔţā .Ččď.

Ž ğäÆŁÅøÎţä dbą ĞĒkǿä ğ ŕzÕÅţä dbą Ƙƺůŷöş [ČċĐ]،ğÅÅäşÀöä Ř ĦĞö ŝøÕĞù
ÕÛ ¢ƧäÀąş ǰΣä Ļøèzą Ž (ĈäÆz ÅÅǵäşøÜ) ıÅąÂöä ȳÅąÜ øzŘǵ ĻÜ ،ĞĞĒ8öä dbøąà
ƀÆǵşǰä ÆĒÔą ŕÜ ızůÅŕ علیه السلام ¢ƏÅÕŷä 8ÀøÎQöä ĻÜ ǾĒǵ dbůö ،ĻŤøÊą ÀąÜ ȳÅ3
ĞŧÔĦöä ŘĒä ÕŁÜ øzøĞę gøÅÅÂä Àąǰä ،gÅÆøĦQą ğÅÅäşø Ž åøş äØö ، â ÅøÅöä dbøą
[Čċđ].ĻŁÀŘŢ Žş ĻŦÅÆÅÜ ƙä ĞĞHŧţäş ā åǰä ÀŁÅŢą ô À3ş ، علیه السلام gøÅŦÛöäş

الزيارة حضور في مقام الإنسان الكامل

Ļèqä ÀŦŢąş ÕąÅůöä ıÅÊąqä ĻNzÜ ǾĒǵ dbą- علیه السلام gøÅŦÛöäş ĞŧÔĦöä ŘĒä ÕŁǰ
.ŝŘÅÜ Ğ@Åà ğÅęÅÕHƺQèäş ŝęzÕǵ Ƙ3ÆQÊƙ ĞòÅà ĞÅǵzDZş ÅÅäÂą-ƱTqä ĻŢ3ǰä
ȳàŸöä dbą ،ĞøèÆÕŧä ğäşØöä ĈØøŁ ĈÅΘ dbÅàǿä Zøøäşş ŕŷ3 8ÀøĦQŷöş
ƀÜ ،ĻŦŁÅΘ dbÅàǿä ÆDZäzä ĻŷĦöä ŵÅøÊQÅ Ɣǵ ĻŦÔąÅÔà Ř Ħä Ƃü gøÅøìqä
.ĻŦąÅÕą ĻŷĦöä
ışÆDZäzöäş ، Ł ÅşÆQöäş Ł ÅzůQöä ȳŸůŷö ızĦąÅƨä ĻŁ علیه السلام Ʊǵzöä ŘĒä ÕŁÜ .Č
ĞŧŷĦöä ĻŦQĒĦąÅƛ ÆÔÕÅşøÅGQ3ŕäş ĞÕĒÕΣä źüÎÅö ızŷąÅÎöä ،ĞĦÅÀÎöäş ĞÕĒÕΣä ā ÅQůö
dbą ızÔą ĻŁÆÅ3 Åą ÕÜ ĻÜş ، Ò ÕąŸä dbůư ȯÅŧÜ ÕÜ ŵŷ3 ışÂąÅǵ ĻÑÜ ĞĒÆĒĦöäş
.ŝŘÅÜ ðÅÕĞöä ĞŷǵÀą Ž ĻŁÆÅ3 zŦz ǫşÆΣä ĞŷǵÀą Ž ĻŁÆÅ3 Åą ÕÜş ،ÆĒĦöä
Ɣz ،¢ĒŷÅş ،ƱąÅÜ ıÅÊąqä gøşKÔä ŕÜ ÕąÅůöä ıÅÊąqä ĞzÀĦţ ÕĒĞøèŕ .č
ĞĒąÅzÀĦöä ĞzÀĦţäş ƀøzøŘΣä ĻŷĦöÅä ŕ ،ĻŁK8ö ĞÅøzÅöä Ļńäşæ ¢ÅÜ ōäøåÜ dbøůţ
şÀŦŢą ş ızŷąÅůöä ĻŁ ،ĞĒÅÊŷÅöä ĞĒŧÒΣä ĞzÀĦţäş ƃzÔΣä ĻŷĦöÅä ŕş ،ĞÅǵzŦÎöä

.Đčċ :č ¢ĒÕÅöä ĈÀŘƷŕ dbą ÚĎĐĒ :Č ŽÅůöä .ČċĐ
.đĐĐ - čĐČ :Čċ ĞĦÎöä ÕąÅèş .Čċđ

�мотрите, что Аллаха Всевышнего, Который ниспослал Ислам, Который ниспослал Ислам, Который ниспослал Ислам

[٢٢] .Čď_Čč :gÀÔÅää ،č :ĞGÛ ٦ä ،ĞďŸGää ǰŅ .ČČč

[٢٣] .ČĐ_Čď gÀÔÅää ،Čēč :ĞGÛ ٦ä ،ĘäÅÊää ǿÄÔţä .ČČČĐ

[٢٤] .ĐďĒ :ď ŽÅůää .ČČď

[٢٥] .¬ĞďÅŸÔää ĞGÛ ٦ä ،ĞďŸGää ǰŅ .ČČČč

[٢٦] .¬Ğďäóźäş ĞĘòźäş ČČč

الزيارة مظهر المحبة

أولاً: ČČĐ.

ثانياً: ČČđ.

ČČĒ.

ČČĒ.

ČČĒ.

ЗЕÛQøèÜ Ãą ! ! ã òzøèó ÃΛ :òÃÖz ﷺFÃõã БÜ øÃÔ¶ã dbą ÕDZó ŏÃDZ¼ :عليه السلام ЧŸЗ ѕGǵ ÕЕõÜ ÀŢ¶Ü ŵQǵ ÕGęÜş ،ЬЧĚŕ õÀküz õÀøÜæüz Б f ą Õnåj ↄÜş ،Õęãz Ζ Еůz ،kЕĞЗ ɔŸЗÜ Ž ŘŸzÀz ،ĞΑɔã ŘŸnåÜ ş ،ĞąÃЕÕõã ȳzΛ ɟÃÜ ãæÜ ğÀÜØz ،Õõ Б Fą ÃΛ Õã :òfz Ý!ã ﴿وَ مَنْ يُطِعِ اللهَ وَ الرَّسُـــولَ فَأُولئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَ الصِّدِّيقِينَ وَ الشُّـــهداءِ وَ الصَّالِحِينَ وَ حَسُنَ أُولئِكَ رَفِيقاً﴾.[ČČē]

Ãz Æz ÃÖõã ﷺFÃõã ÕDZÀõã ÕŁÜÀÖz ¢ЕŸЗ ÃŁÜÀÖz ¬Õõ Ãõã ¢À Îãş

ĞŁÔĤõã ŘЕã ÕŁÜ øzGę gøÃΛà ¶Ü_ÕÔÃõã ãØŁ ЗŸÛą ÃąÀìÜ ÃŁÜ_ÀÜØõÃã ÀΛÆɔã ،gÀøèjã ¢ØŁ Ęg Ž kĄúţã Ζ ãÃşş dbą ÆąÃDZş ،ĞGHŁŸõ ÀŢŢą علیهما السلام gøÃøŢÛõãş ،ąÃHGè òÃę ،¢Ąą ɟşÆЕÃQøÊΛş ÕŁĤõã ãØł ɟzĤÃQΛΛ kĄúţã ¶Ü ŬĤЕGÛõã dbąş :﴿قُلْ لا أَسْـــئَلُكُمْ عَلَيْـــهِ أَجْراً إِلاَّ الْمَـــوَدَّةَ فِي الْقُرْبى﴾،[Ččč] ﴿قُلْ ما سَـــأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ﴾.[Ččč]

أدب الحضور

،gz3Æõãş ¢Ąą ɟæqã ØnÜ ﷺFÃõã ɔŸ3 òznÆõã îÀì dbą ¶Ü ¢ÃHGè !ã dbĚã ،ÃĤĬk òÃę :﴿يا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ إِلاَّ أَنْ يُؤْذَنَ لَكُمْ... إِذا دُعِيتُمْ فَادْخُلُوا...﴾.[Ččč]

øÃůzÜş òãzęÜş òÃŁ3Ü db3 ﷺ !ã òzèó ÀŘHąŋ kzÀøÎQţã ÃĤĬk !ã ŵŢΛΛş

ĐĚ: ŏÃÊÃõã .ČČē

Čēē: ē øãzą¶ãøÃШ .ČČĚ

čĎ: ?øzÎõã .Ččċ

ďĒ: ūûè .Ččč

ĐĎ: ããÃǵ¶ã .Ččč

ǰ ǰ ČčĎ؛ ﴿وَ لا مُسْتَأْنِسِينَ لِحَدِيثٍ إِنَّ ذلِكُمْ كانَ يُؤْذِي النَّبِيَّ﴾ صلى الله عليه وآله: ƒÁää ƀæüøǩ ÆÁÂŋ źüÁ ȣzøèş، È ǰäş zŤäö ƀÁŢ È ÄŞ Ǧţůǵş ǰøŸ3 È Ÿƒ ¢øÊŸƒ صلى الله عليه وآله.!ä ǒÄì ǰŮ ǦÁǿä ČØT ǴÄřzǩ

ȳÀŮǰä ƒÁää ÆÁ3 øzŘΣä ā ǎŮ ǧÅ3äÀŋ ƀŮ ǩÁŋűţä CÀůää ǰŮÀÖää Å3ǎ ÆÖä صلى الله عليه وآله ČØŁş ČčĎ، ȯzÖÁ ¢ǰŮ: ﴿يا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لا تَرْفَعُوا أَصْواتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ﴾، ČčĎ: ŁzŢş ȯÅøţ3ǰä řÅǦǵŮ Ʊ3ÆQøÊǩ ǧÅzÀÔQää ﴿وَ لا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ أَنْ تَحْبَطَ أَعْمالُكُمْ وَ أَنْتُمْ لا تَشْعُرُونَ﴾. ČčĐ

ǰäÀÅȣäş، ƒŸÖää ŘzÖQää ɔŸ3 ǦŋŸ3 ČØŁ ā ǎǰä Æ3äzę ǧÅ3äÀŋ ÆĚÁ، ÖäÅÖţä Ž ȚTqä، ȯÅę ÈÅøĚǩ: ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَغُضُّونَ أَصْواتَهُمْ عِنْدَ رَسُولِ اللهِ أُولئِكَ الَّذِينَ امْتَحَنَ اللهُ قُلُوبَهُمْ لِلتَّقْوى لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَ أَجْرٌ عَظِيمٌ﴾. Ččđ

ȣư zŤz، ƷÁǩÀŋ ǧzÔä ¢Ĥŋ ǰzţŸůQÁş، صلى الله عليه وآله ¢øĤŋ ā ǎǰä Ʊ3äÀÁ ɾ ȣŋ ÅøŋŬ ǰŤ ÖÖ3ɾ: ﴿إِنَّ الَّذِينَ يُنادُونَكَ مِنْ وَراءِ الْحُجُراتِ أَكْثَرُهُمْ لا يَعْقِلُونَ﴾. ČčĒ

Ö3ŋ ŘÀnŮ ǧÅÁŮş، ǧÅÁǿä ČØŁ â ÅèŮ ɔŸ3ş وَ نَذِيراً * لِتُؤْمِنُوا بِاللهِ وَ رَسُولِهِ وَ تُعَزِّرُوهُ وَ تُوَقِّرُوهُ﴾. ČčĒ صلى الله عليه وآله ƒÁää ÖĚŸΘ ǰzůÁ ǦäÅèÀää ȳÅÖŋ ǰ ǰ، ¢ǩÅzş ÆĚäş ¢ǩÅĚǵ Ž ÀţQÊǩ ǦĚǵ ǦÁĚşş، ȣĚŋŸèŮ póÅĚì ¢Ȯzä ȣŘÁŮ ŁŤŋÂŸÁ، ÀŤÛţä ¢ŋÀǵ gøÅÁÂä øäşÂää ȣÀøÎQÁ ÅŋÆÁ3 ȳzĚäÅz، ȳäşÆää ɔŸ3 Ʊǵ

ČčĎ. ā äÂǵǰä : ĐĎ.
Ččď. ǧäÀDzΣä : č.
ČčĐ. ǧäÀDzΣä : č.
Ččđ. ǧäÀDzΣä : Ď.
ČčĒ. ǧäÀDzΣä : ď.
�čē. ǦQÁää : Ē ـ ē.

.øzÊΣä ā åÜ gÅ3äÀą

ﷺ ! äòzèø ÀÊHuą øÅÖŸöä ā åÜş ĞąÀg gÅ3äÀą òzg ℂÅAŸę Åą ĵÜ ÀÜØöÅä ÀΛÆ ɔä

Åą ɔŸ3 ،ƏĘÊöä ¢QΛøæş ĸązÔĦţä ¢ƏÅAŸn Ęøg Ž ɜÊΛÜ ÐÀz ،¢ąÀgş ℂÆøęÀąş

.ĞąÀgş ĞòÅn ĞąäÀÜ dąą ﷺ¢ò

ضيافة النبي ﷺ

ﷺ ! äòzèø ÆA3 øzÊΣÅä 8 ÀøÎQöä ā äåÜ dąĘGk CÃÜöä ĵÜÀÖöä Ž ğ ÅΛÜ Ğą

øzÊΣäş ،8 ÀøÎQöä ā äåÜ gÅ3äÀą ĵÜ ،Õöæ òÅžąÜş ¢ĘäÜ Q ÆHuQöäş ،¢käåÅAą ĞĘAĘÜş

.Ğą̃Å ą̃ä ğ ÅΛÅAHöäş ÆŁäzţä dąą gåÅAQèɜä Ž Ō3Åz øşå ÅT ،ℂØŁ

يا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ إِلاَّ أَنْ يُؤْذَنَ لَكُمْ...﴾ :ĞAΛÀøÎöä ĞΛøæä dąą åÅAQøÊΛ

:øząÜ gÆ3 ČčĚ.

ĵÅõ ÅAŁ ā ÅÛą̃ä ĵ ĵ Ü ﷺ ȳÀÜĵä òzèÀöä ĞzÅĘRä ÙÜz ĸAąúţŸö ĞţÊΛ :ɜ̃ɜşÜ

.ĵÅzqä ŌŁÜ ÐÜ ɜŸDZzą.

şÜ ZĘRöä ŌGę dąą ĘGøÊą ĵäØÅQøèä dɜ øzÊΣä äØŁ ĵzůΛ ĵÜ Æz :ɜøĘqÅQ

إِلاَّ أَنْ يُؤْذَنَ لَكُمْ... وَ :øÅøDZ äØT ،gz3å şÜ ZĘRţä dąą ĵæüä ĵzůΛ ĵüøä ،ÀøəäÂöä

لكِــنْ إِذا دُعِيتُمْ فَادْخُلُوا...﴾ ،ÐzGAöä ȳÅHùÜ ȳÅHùqä ĵzůĘøè ĞöÅΣä ℂØŁ Žş ،øÅę

:¢qÅHuGè ﴿فَإِذا طَعِمْتُمْ...﴾.

ĵzůΛ ĵÜ důz ŌöØů ،ɜΛåÅąş ɜΛÀŁÅş ĵzøůΛ ĵÜ důz ÅŁÜ ȳÅHùqä äØøŁ ĵÜ

ååÅÔöä ȳÅąqä òzÜΛ ÅøŁů ɜąÅQ ،ÆøÊɔä ɜ dzşÀöä öäØd dąą ÐÜ ،ɜΛzAHąş ɜøĘAùÅä

.ÐĎ : ā äÁgĵä .ČčĚ

Ž ÓΛé ĒΛĎĭk ¢ĭzę Б: ﴿فَلْيَنْظُرِ الإِنْسـانُ إلى طَعامِهِ﴾. : ČĎċ ¢ŧŸ¾ ƷØÏä ČØÏüΛ ČĎČ.¬ČØÏüΛ

ČĎČ.¬ČØÏüΛ

ȯzèÀŸĭ ĞΛzΛĤţäş ĞŧŧŸĤïä ĞΛØ8ïä ďηφ gåÀÀQèŧä ŕ ŞÀøì ďƷ Q ÆĤUQΛ !ä ţŬ

ţzφ Ƀj ÆęÀz ŷŸȮä äzφÆĤUQkŧ ş ،ĞÊφäŭŧŸĭ äzÊŸΘŧ ƒΛïä ÀŘŢ Ž : ﷺŷÀŬjä

،ȷÀøÊφRĭ ÆŸÀŢ È ŧäş Ğŧůgş ţŸƷ È Ÿf ƒΛïä È Ÿf ţŬ ،ĞŧůΣäş ĞzÀĤţä ďηφ

äzòz8φkŸz ğŧÀŧůïä ŌøŧΛφş ĞzÀĤţä ÆøÊůĭ ţφŧkŬ äæüz ،Ķęzïä ĞŧŘφş ŬţŸφïäş

ƒΛïä Ƀæŭ Ân ﷺ.. ﴿وَ لا مُسْتَأْنِسـِـينَ لِحَدِيثٍ إِنَّ ذلِكُمْ كانَ يُؤْذِي النَّبِيَّ فَيَسْتَحْيِي مِنْكُمْ﴾. ČĎČ

Ž È φjä È ïÀfş ،ĞøÊφäŭţäş ، â ÀÀÀQøèŧäş ،ĞŧÁQïäş ،ŏŬøÊïä ŌŬjä ţŬ

góÀΛÂïäş gÀDZÀΛţä gØŸä â ÀÊǵqä ďƷ ƷφÀη ¢ŧõ Õïæ ...ďΛÀzÀÊţä ȯàÀΛηş ،ȧåÀΛΛïä

:ﷺȯÀŌz ، Ì DzQΛ zŁş ﷺƒΛïä ĞΛŧDzǵzäŬ ɔkŬ ¢φŬ ĞΛäşÀïä ŬΛz ،gózΛţä ĞΛΛÆţä Ž

.¬ĞηÀŧÕïä ȳzΛ ŧ3zDZ ţŁÀŽŬŬ ŧHφÌ ÀŧφÆïä Ž â ΛΛïä ÀŽŬŬ ţüz ،ŏŏÀÎDZ ZΛÀŬåĭ¾

ďƷ ŧHφÀη ŞŬ ŧGDZÀǵ ŘÊŧĭ ÀŧTÀŽηŬş ÙəÀΣäş ā ÀGïä ţŬ ƁŬ ğÀÀQĭŧä ďηφ Æäŧ

ŏÀŧǵŬ ﷺõŏÀΛŸnş Õĭzøèó ţŬ ţŸƷŬ ... ƆŬ ţŸŸĭŬ¾ :ÀəäÂïä ŌÕΛ B ŕŬş ،ózŘΣä

ÆŤìŬş¼ ş ١٣٤.¬...ŬηŸè ȷşåÀΛş Uη¥Ů ȷzĤŧøÊΛş UηÀÕη ȷşÀΛ ،ȷzęàÀΛ ŏÆΛƷ

.¬ā äzɾä åÀŘş ȳŸůïä ƷŧÊŘ ÕφŬ ČĎÐ

.čď : È ƷΛ. ČĎċ

.ďĚ :Č ŽÀůïä. ČĎČ

.ÐĎ : ā äÂǵjä. ČĎč

.ĎĎč: đĎ óäzφjäóÀШ. ČĎĎ

.ﷺĞŧaQφ ĞzÀÎţä ÁŧÀÎţäş ÿÀΣä ƁŬ ȯzńÆïä ȷæŬ ،ȷÀΛɾä ĞŧŘÀÀη. ČĎď

.ÆÐZó ďηφ ZÔΛïä Ž ﷺkÊΣä ÿÀηqä góÀΛä ،ÆäÂÊïä óÆÔţä. ČĎÐ

Ułş ،Ōłżïä gŤò ¢øÄŋş ،ĞïÅøèÀïä 8złÊÒï ÆĚţä ïäØ8ïä ÐÅĚĭk !ä ąÆg ÆøÕï

ÐÅĚĭk ïÅę ﷺ: ﴿وَ مِنَ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ نافِلَةً لَكَ عَسى

أَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقاماً مَحْمُوداً﴾. ČĎđ ﷺ ÆłżÏQïä ÅŋÜ ،ÆłżÏQïä ﷺ Ƒ Ïä ĞzÅłŕ ïüz ،ŌłżÏä ïÅłgÜ dŋ kŋşÀŢ ïzÕGÄ ıÜ dùţ

،ŌłżÏä Ž ÆłżÏQïä ïÅf ıÅÊ¢qä ÆżÊÄ ÐØïäş øÅŤÄïä Ž ŌÄzÛïä Ǵ¢Ê¢ïä Ɜŋ ŌłżÏä Ž

.ŁDzÊÄŋ ŕş Łdłïä ÄQŋ Ƙdł ÀŋÜ zŤz

Ğ¢øzïä ŁŤèş ، ﷺïïzèÀŤï ¢ïøş Ōï ťzzłŕ ÙÕz ïzÊłï kłÕłÕΣä øïşÂïä ïüÜ

¢QůïŤŋş !ä gŤò Łg ŋŤGłï ¢¢Ů ،8złÊÒïä Şg dŋ ÀŽÜÜş ÕŘzÜş Ɜzøü ŁøŤGłÔ¢ş

Ł¢ŤłŤ3 ،¢¢ÅHÜGè ïÅę: ﴿هُوَ الَّذِي يُصَلِّي عَلَيْكُمْ وَ مَلائِكَتُهُ لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُماتِ

إِلَى النُّورِ﴾. ČĎē

ɔŤ3 ¢QůïŤŋş !ä ğïzŤò zŁ ﷺŤÀÜ ïzèÀïä ĞzÅłŕ Ōòïg ïüz ،¢łŤ3ş

،kłłïzq Łńøş Ƙò ĞłTqä ĞøłHQïä ¢ØŁş ŤŤøÊïä ïØŁ ĞDzłQ¢ş ،kłÕłÕΣä øïşÂïä

،øÅGQ3ŕïş ĞtłÕïä gÆęÅz ğÅłÅŢÅïş ĞtłŤŢïÅï ÙĞkÀłŕş ŞHÜŤłŕ ƆïøzÄïä ıÅøÊ¢qïş

ÆtŢ dŋ ÅłqÆïä ŘÊłÕ¼ :ﷺ !ä øzèø øÅę ÆÕz ÜĞ3åÅŁä ÅłqÆïä ÀŁïzŢï ĘłHQłŕ ¢¢Ů

ɔÕèÜ Åŋ ،ĞŕzHï dzÅÄDZ ƙŁä dŋ !ä ÆÄ3 øÆĚĭk ÅłqÆïä Ř¢ÅÜ zøş ،ÆtŢ øÜ dŋŕş

.¬øÅŋ ĞïÀì pÀzÅÜ ÅŤłz ČĎē

.ĒĚ :øïÀèqä .ČĎđ

.đĎ : ïäÂgjä .ČĎē

.čċ :đĎ øïz¢jäøÅШ .ČĎē

بيوت الحقّ الرفيعة

﴿يا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ إِلاَّ أَنْ يُؤْذَنَ لَكُمْ﴾.[ČDĚ] ﴿رَبِّ اغْفِرْ لِي وَ لِوالِدَيَّ وَ لِمَنْ دَخَلَ بَيْتِيَ مُؤْمِناً﴾.[Čďċ] ﴿فِي بُيُوتٍ أَذِنَ اللهُ أَنْ تُرْفَعَ﴾.[Čďč]

﴿يا نِساءَ النَّبِيِّ لَسْتُنَّ كَأَحَدٍ مِنَ النِّساءِ إِنِ اتَّقَيْتُنَّ فَلا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ وَ قُلْنَ قَوْلاً مَعْرُوفاً وَ قَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَ لا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجاهِلِيَّةِ الْأُولى وَ أَقِمْنَ الصَّلاةَ وَ آتِينَ الزَّكاةَ وَ أَطِعْنَ اللهَ وَ رَسُولَهُ إِنَّما يُرِيدُ اللهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ يُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيراً وَ اذْكُرْنَ ما يُتْلى فِي بُيُوتِكُنَّ مِنْ آياتِ اللهِ وَ الْحِكْمَةِ إِنَّ اللهَ كانَ لَطِيفاً خَبِيراً﴾.[Čďč]

﴿فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَ إِنَّكَ بِالْوادِ الْمُقَدَّسِ طُوىً﴾.[ČďĎ]

.ČDĚ: ā ăÂǵjă. ČďĎ
.čē: dzzţ. Čďċ
.Ďđ: øzţÄă. ČďČ
.čĐđ: đ ŽÅůă. Čďč
.Čč: ¢ù. ČďĎ

.gKGüä ĞĦŋÅ ƨä gøÅÅÂää ،ɿÅÅƨä ÓĦkÅÅŋ .ČďĎ

.ČĚď _ ČĚĎ :öäÀĦÎüä .ČďĐ

رسول الله

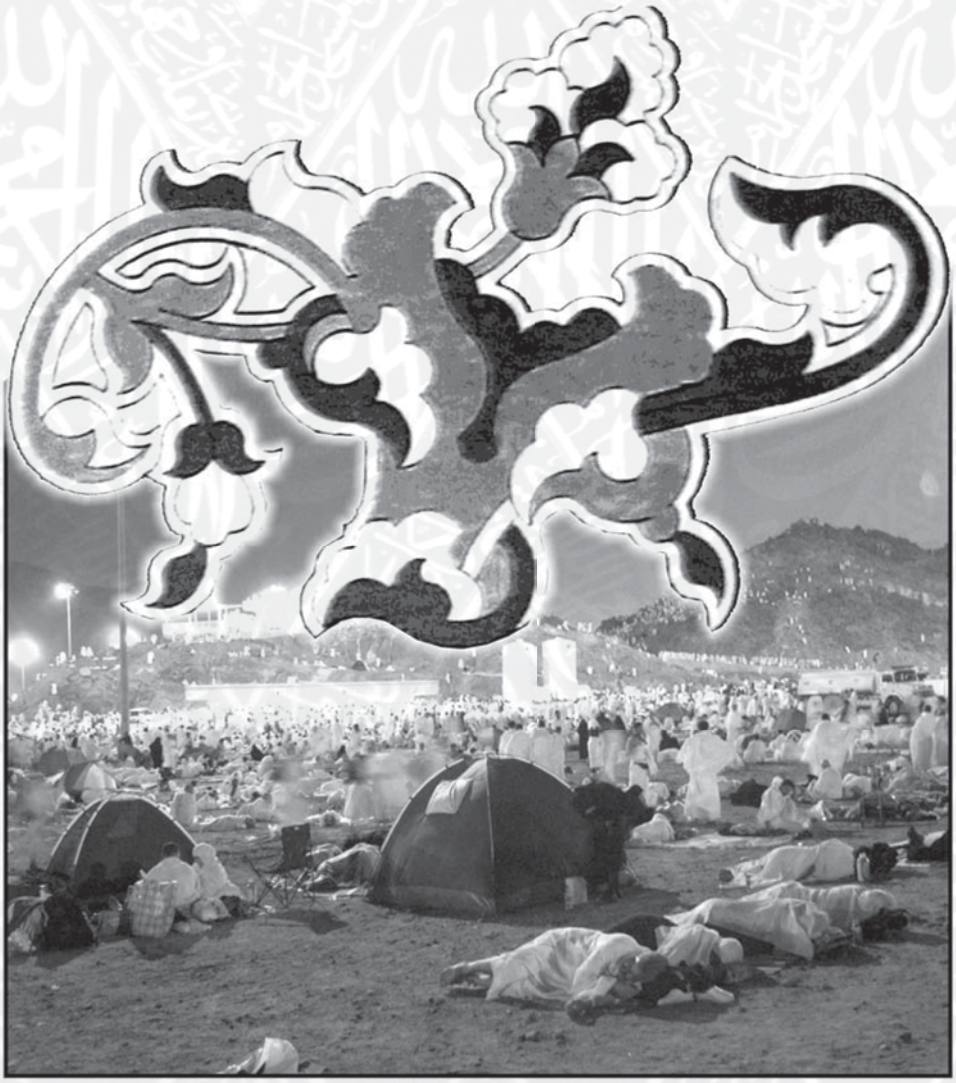

كيف نحافظ على مكاسب الحج؟

آية الله الشيخ محمدمهدي الآصفي

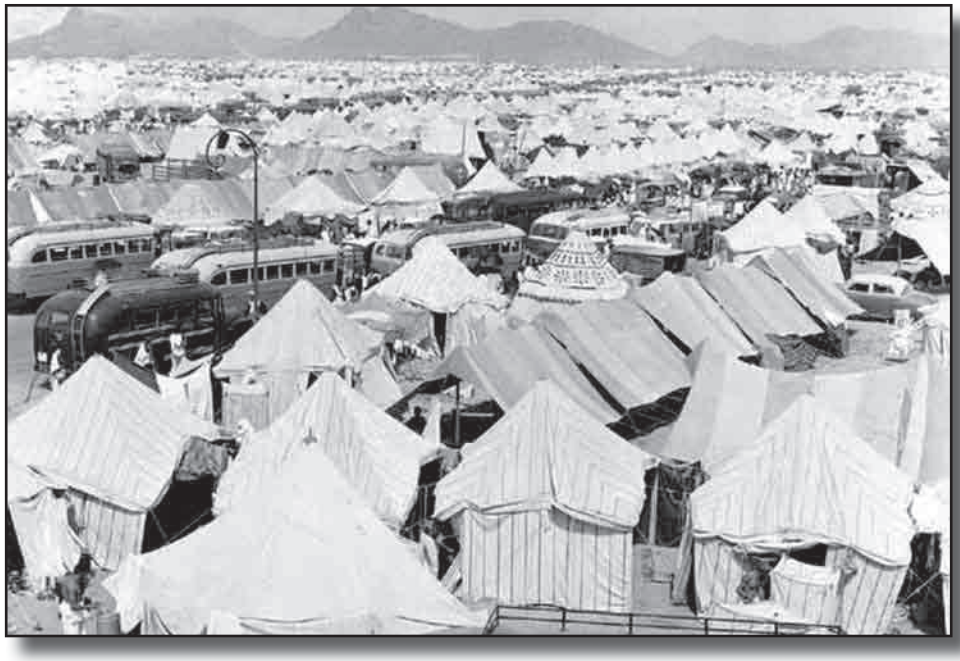

. ǰΣä Õȅ̄ÅΛŋ ŏäåÛ ÆĦä ǯÅDzΣä ¢ïŏÅÊQΛ ȳÅŁ ȯäúè äØŁ

.ŵïÅĦǩ !ä ŏÅì ɹÛ ،ȯäúÊïä äØŁ ɗȝ ǦäÅDZqä ƱŸΛ ÅŧƵzş

ضيافتان من الله تعالى لعباده

:ǦΛÊïä gøşå Ž ℂåÅǦĦï ɹÅQzÅƵȑ Ƃ̄ÅĦǩ !

.ɹÅRŋø ÀΛÌì Ž Ƃşɟä ǦzÅƵRïä

.ǦDzΣä Ƃǽ ÀΛÌì Ž ǦƵŋÅǯïä ǦzÅƵRïäş

.ȳÅƵÔïÅä ŵïşɟä ǦzÅƵRïä

.ǰΣÅä ǦƵŋÅǯïä ǦzÅƵRïäş

ƙǩÅł ǴΛÀÔQïä åøş Æę ş !ℂåÅǦĦï ƙţÅĦïä ǥø ɗŋ ɹÅQƐÀõ ɹÅQzÅƵȑ Åŧł ȬƵŁÅφ ş

.ČÀŸQƯ ŋÊÔä ČÊηŸèqä øåÅÔţä Ž ƙQzÅÊŘöä

،ČəÅäŬ ɗ3 علیهم السلام Å ř Àöä ɗ3 ƎQĦη ÉÆÊä ȧşÉÔöä ʔşø ،ɿÅŘηø ÀƬì ČzÅÊ ř ɗĦz

Ž ğÅäşÀöä Ř Ħä Ž ş) ȳzΛ ğäæ ÅAGÛn صلى الله عليه وآله ! ä ȯzøèø ɿÛ علیه السلام ƙ Aηűţä ĶηÛ ɗ3

:ȯÅÖz ، (ɿ ÅGĦì ÀƬì ɗη ČĦP ÀnÛ

ÉA3 zŁ ÀƬì ،gÀÅ8ţäş Čþ Àöäş Čõ ƎȯÅä ! ä ÀƬøì ţȮÊÛ ÕGęÛ Æę â ÅAöä ÅƬΛÛ¼

ŌŘzÛ ČkÅ3Åøèş ،ÉÅÊŸöä ŌŘzÛ ČÊȯÅÊȯş ،ȳÅΛ ɟ ä ŌŘzÛ ČηÅΛÛş ،ózƬø Îöä ŌŘzÛ ! ä

.¬ ! ä ČηäÀõ ŌŁÛ ɗη ČÊz ţQŸĦDZş ،! ä ČzÅÊ ř ÉÛ ČÊz ţQÊ3å ÀƬì zŁ ،ğÅ3ÅÊöä

ÅƵ ŕ şÛ dzÀÔk Ō ΛåÅǵ ɟ ä ɗη ɿ ÅQȧÅȧÅù ğåøş ÉøÖz ،ǰ Σä ČzÅÊ ř ɗ3 Åøηø Ş

ǯÅDzΣä ɿÛ ÅŁƬQÊqÅǫ dzÀøÔkş ؛! ä ÉÛ äşÉzş Éęş ،ÉÅĦk ! ä (Ézş) ǯÅDzΣä ɿüøä

.ɗþÀöä ȣzÊ ř

،ÉàÅ8öä :ČǫŸǫ ! ä Ézş¼ : صلى الله عليه وآله ! ä ȯzøèø ɗ3 Ɐşø ÉÖz ،Éş ɟ ä ČȧəÅÛöä ɗ3 ÅηÛ

.¬ǯÅΣäş ،ÀŁQĦţäş

ȳÀȮΛ ɿÛ ! ä ʔŸ3 Ęgş ،! ä Ézş ÀŁQĦţäş ǯÅΣä¼ : علیه السلام ƙ Aηűţä ĶηÛ ɗø3 ş

.¬. . . ℂÀÅ8ţÅä ℂzGƷş ،ℂÉzş

şÛ ŧDZÅǵ ǯÀn ŌDZø ...ÉÅĦk ! ä øäzDZ Ž ČǫŸǫ¼ : علیه السلام ɗÊΣä ȳÅηqä ɗ3 ş

.¬ČŸŁÛ ÉÛ ƷDZÀΛ Ɣǵ ÉÅĦk ! ä Ézş ɗη zƬz ،ÉÅĦk ! ŕä ǯÀƨŕ ،ÀŁQĦη

Ęgş¼ :ȧzÖΣä ČȯÅèø Ž علیه السلام ƙ øÊΣä ɗä ŸŸ3 ɗΛÉäÅĦöä ɗΛà ȳÅηqä ɗ3 ş

.ČČĎ : Ð ŸȧÅÊΛöä ɗΛè ؛ čÐdz ، ďČ : ē ÕȧÅèzöä õøÉQÊη .Č

.Čďč_ ČĎÊ : ČΛÊöäş ā ÅQÓöä Ž gÀŁĦöäş ǰ Σä ؛ ČčĎ : ȯzÖĦöä ƷƠ .č

.ĘäÅÊöä øÉÔţä .Ď

ŏÄŘęş ،Ȭǫżǩ ȯżǦę ¢Ężş ،Ȭżǫé ďǫ ¢ĘŏŬ øäÀżş ،Ȭǫø Ƃŭ ǧǻżş ¢ǫŭ ǫŸĦǩ ɿŭ ǰ Σä
ď.¬ȬĘŸ3 !ä ¢ǦDZşŭ ƂØöä ô ÀÁöä

ℂż3ǻ ɿŭş ،ǫŁÄÛ3ŭ ℂżöüøè ɿŭ ،!ä Ázş Àŧǫĥţäş ǯÄΣä¼ : علیه السلام ȧǻÄÔöä ď3ş
Ð.¬. . . ǫŁŭÆǫää äżǫȮè ɿŭş ،ǫŦĦÁì äżĦÁì ɿŭş ǫłÄDZŭ

ÄǫŭÕDZşÂ3 !ä ɔǵşŭ Äţŧ¼ :Ƃşø ÆÕż ،(!ä ǦżÄĘŕ) ǦĘǫÄǯöä ǦÁəÄÛöä ď3 ÄǫŭŞ
ÕŁŭş ŏÄŧøÊöä ÕŁüä ℂÀŧ3ŭ ،ŽÄĘŕŭş ƂÁżş ÄŁóäşàş ،źǮDZ ¢ŸŁŭ ،ǦøȮä şé !ä
ÆΛÀΛŕ ℂÀŧǫ3ä ďŧż ،ǦĘǦŸǫöäş ǮǦȮǫöÄä ɿżDzĦΛ ،ƥƎď ŧǯĦì ŧDZäżżŭ ¢ǫżkülΛ ،ô ǿǰä
đ.¬źÄǫäÀȮä ¢ÁOŭ ɿŭ Ƃ Ęǵş ،Ÿ ȯÂǫş ،Ƃ Ázş żŁş ،Ɔóäà ÆÕż ℂǮď
¢Dzəäżǵ Ŕ Ħä Ž ǦøȮǫ Õńǻ علیه السلام ǩΛǫúţäǮǫŭ ǫŭ :ƦøĦäó ďä ÆöÄń ďø3 ş
،ȬǫĘä ǮĘǦöä ،ǮĘǦöä ÆǵÄò ΛΛ :ȯżÕΛ żøŁş ،ǦǦĦÓöä óÄǫøèüä ÄÕĞĦǫ ŧĘäÀ3ŭ ÆDZżż
،gÀÁ8ţä ǦŸĘŸöä ȬΛǫ ƂäÀę ÕĦDZÄż ،ŴÀę ¢ÁĘŔǫ ďǫ ǮĘŕ ÕȮöş ،ȬÁĘŕ ǮøĘŔöäş
:ȯÄę .ǫĦǫ :äżöÄę ÝŸäÀ3ǰä ȳŸõ ɿżĦŧøÊǩ ÄǫŭÄ¼ :¢äÄƦòǰ علیه السلام ǩΛǫúţäǮǫŭ ȯÄÕż
Ē.¬¢ÁĘŕ ǻÀΛ ɿŭ ďǫ ȳÀõŭ !ä
żŦż ،Àŧǫ3äş ǰǵ ÕDZż ÔȭDZş Âõ !ä ǮĘŕ ǫŭ¼ : علیه السلام ȧǻÄÔöä ȳÄǫqä ď3 ş
ē.¬¢ǰƒǫ Ƃŭ ƷDZÀΛ Ǵǵ !ä ǮĘŕ
.(ǦΛżä Ƃäę ÕĦDZÄż ȬÁĘŕ ÄǫŭÕ) :ǦżÀĦä ŏÄ3Æöä Ž ş

ď. ČĊĊ: ČĊĘÕÄöä ؛ ĘżÄÊöä øÆÔţä.
Đ. ČďdZ ČĐĐ : ďŽÄÓöä ؛ ĘżÄÊöä øÆÔţä.
đ. ēĊ : Č ǦżÄżäş ǰżÄǫä ؛ ĘżÄÊöä øÆÔţä.
Ē. ČČdZ ĐĎĎ:żşÆÔöä Ƃ Äǫŭ ؛ ĘżÄÊöä øÆÔţä.
ē. ČčĒ : ȯÄÔǫä ؛ ĘżÄÊöä øÆÔţä.

ÌŁózŤøìş ĞÀøÊää òzÔz dbţ Ķęş Ôõõ Ž !ä Ğþó gÆəÌţ ɔŸ3 !ä åÌøG3 ş ĸÕøèÌzş ĸΣÌò dbţ !ä Ğþó gÆəÌţ ɔŸ3 ózŘΣä dbţ Ægü Øø Îęŕş ،ÌøŤţÌÀÜş .dbÀÆHŸţş ĸłŸÊţş

Ě.﴿pózŢŤ Ôäó ęÌÛ3 ţÌõõ Ìţş Ôäó ôÌÛ3 dbĝţ ôŕúłş ôŕúłę Æy ŤÕõ﴾ ǯÌDzΣ ،ĞDzΣäBæ ÀŤìş ،ţÌŘţó ÀŤì ،dbÀŤÎää dbØŁ Ž ĞłTqä ĞzÌłŘää dbÒäş .ŬTqä CÀÒQäş ôÌÛHää ŐłĝdbţÌZKdŽ ÆDZzkŕ gÂłţş ĞłòzÔn !ä ĶłÄ ŬŁ ÌyÚş ،ÿÌÊDZjä ĞzÌłŘ Ôłęş dbţ ĶøÊłä dbÀŤøÎää dbØŁ Ž ĞzÌłŘää ţÚ gÆəÌţ dbÀŤÎää dbØŁ Ž dbÀää 8złŘä gÆHţä ĞłTqä gÆəÌţäş ،äzŸÕää ĞzÌłŘ dbţ ĞłĦţ ÆHä ţÌøÊqä gÌłĝ Ž ĞłTqä Æəäzţä ţŢ3Úş ... äzŸÕŸä ôäØdş ،ôÌÀøìş Ğþó .äzŸÕää Æəäzţş ،òzÔHää Æəäzţ åzDZzää Ž ¢kÌqÌHţ dbţ ţŢ3Ú âzÀääş dzäşójäş äzŸÕää äzŘq Ž ţÌÊqä ÆəÌÔţş .!ä åÌG3 ɔŸ3 ô ójä åøäzţ 3ÀäzQää ôzè ĞDzłQq ¢Hìş ،ÿÌÊDZjä ôäØd ÀÕz ôäØd Ž ţÌõ ôäzè ،ÂDzHääş ÀÕÌää ţÌõ ÌłŤţ ،ţÌÊqRä äØ3ş gÌqÌHţ ÀŤÀţ Ôõş .äzŸÕää ÿÚ ،òzÔHää ÿÚ ،ÿÌÊDZjä äzŸÕää BşÀk hää ،Æøzäş Àää äzŘq Ž zł ɔłŢHää ţÌøÊqä ĞłÊÔţ dbøÒäş Ôõ ţÌõ ţÚş ،Ułŷäş BåÌÔQęŕä ÂøDzHää Ž ¢QłÊÔţ dbţ ţŢ3Ú ÌŤø ÎHÌkş ÌŤłÊÒş .ţÌÊqä gÌłĝ Ž ĞłÊÔţ Ôäé dbţ dbţ ĞDzΣäBæş ţÌŘţó ÀŤì Ž ¢åÌGHää BÌHk dbÀää ÌłÆ3Ú hää gÆəÌţ ¢ØŁş

.Ĥĝ : ôäÀèqä .Ě

.gKÔGüä ÀTGTΛş ÀTÛøÎΛΛş .ÀTŸÄΛş .ā zŸÕüä ŬŁƷ Ìη ÕÀƠ .ā zøŸÕüä Æäzη ţzφ
БŬ ȧzøÎüäş .õÀ3Æüäş ÀõÓüÀä !ä ŵŸ3 ȯÀGęqäş .!Àä kÕŁüäş .ĞøΛäÆTäş .ózøAüäş
.ÇäÀŁüşŬ üäÆ3Üş .ÇäÆ3Ü ŘÕηş .ÇäÀŁüşŬ Ǣgş .!ä Ǣgş .!ä ÀøõÓä È φ ǰäş .!ä
.ĞäzQüäş .!ä üÀDZóş .!ä ĞzÀUşş .! ţzøÎ ϒäş ğ ÀGnqäş .ĞäÀφRü ā zŸÕüä ĘŁęÀŘş
.ȧÀÀφqäş .gŸÔüä ɔŸ3 ȯÀGęqäş .ÀTŁz Õηǰä ÀÔęş .ÀTηÀÛgş ÀŁφÆüä cøø3 ÆŁÂüäş
!ä ÆŁäzη cøη ÇüÀøÔgŬ ƷŁÛQøèÜɤ Àηş .!ä ƁÆΛ kä üÀÒGüäş .åzDzøÊüä ȯzùş
.ĞÆÊüä Ž kŘÀη ÇåÀG3 ÀTŁz !ä ZŁŘQÊΛ hüä ĞŁφÀäÀüä ĞzÀŁŘüä ÇØŁ Ž ÇåÀGHü
dzÆÒüäş .ğäzTøÎüäş üäzŁǰä cø3 ƷÒüäş Ì ÛHüäş ţzøɔä ǰŬ ÆDz3 cøøηş
ÆŁäzţä ÇØŁ ȯäƒQèä БŬ ÕŁGøÊüä zŁ kQzÀŁŘüä kŘÀŁ Ž ÆÆHQüäş ÆTɔäş ȯØGüäş
.!ä Ğþø cøäÂη cøη ÕüøÀGţä ĞŁŁŢHüä

Čċ.﴿ ô øǰäş ğäşÀŁÊüä cøäÂη ! ş﴾

ČČ.﴿ŷzŸHη øÆÕä ŁŬ ¢ƒφ Àηş ¢ÆüÂη ÀφÆÆ3 ŁŬ øŵÌ cøη ǰŬş﴾

üÀ3ş ¢HøÊΛ Àη ĞÛäÀTä ĞþÀüä ÇØŁ cøη ØnüΛ ǰŬ kŁŸøÊţä cøη ÜÀηä ÕÒüş
È ŁÕ ǰΣä Ž ĞDzΣä Ƀæ ÀTÌş ǰÀRηø ÀTøÌ Ž ĞÛäÀTä ĞþÀüä ǰüz .¢GŸęş ¢øÊÀφ
.ÇÚÀ3ş ¢HÊΛ Àη ĞþÀüä ÇØŁ cøη ØnüΛ ÀAη Õõ ş ...åşÆg ÀT

Ē: ǰzÕzÀAţä .Čċ
ČČ:ÀDzΣä .ČČ

المقارنة بين الضيافتين

ﺟ ﺃﺨﻮﺓ ﺑﻴﻨﻲ ﺃﺭﺃﻳﺖ ﴿ﻭﺃﺗﻤﻮا ﺍﻟﺤﺞ ﴾ ﻭﺍﻟﻌﻤﺮﺓ ﻟﻠﻪ ﻣﺎ ﻣﻌﻨﺎﻫﺎ ﻭﻣﺎ ﻫﻲ ﺍﻟﻌﻤﺮﺓ ﻭﻫﻞ ﻫﻲ ﻭﺍﺟﺒﺔ ﻭﻫﻞ ﻳﺠﺰﺉ ﻟﻠﻤﺴﻠﻢ ﺍﻟﺒﺎﻟﻎ ﺍﻟﻌﺎﻗﻞ ﺍﻟﺤﺮ ﺍﻟﻘﺎﺩﺭ ﺃﻥ ﻳﺘﺮﻙ ﺍﻟﺤﺞ ﻭﻳﺘﺮﻙ ﺍﻟﻌﻤﺮﺓ ﻟﻌﺬﺭ ﻣﺎ ﻟﻴﺲ ﻟﻪ ﺍﻟﺴﻔﺮ ﺑﺴﺒﺐ ﺍﻟﻔﻘﺮ ﺃﻭ ﺍﻟﻤﺮﺽ ﺃﻭ ﺍﻟﺨﻮﻑ ﺃﻭ ﻟﻌﺪﻡ ﻭﺟﻮﺩ ﺍﻟﻨﻔﻘﺔ ﺍﻟﻮﺍﻓﻴﺔ ﺃﻭ ﻟﻌﺪﻡ ﻭﺟﻮﺩ ﺍﻟﻤﺤﺮﻡ ﺍﻟﺬﻱ ﻳﺴﺎﻓﺮ ﻣﻌﻪ ﺃﻭ ﻟﻌﺪﻡ ﺍﻟﺼﺤﺔ ﺍﻟﺘﻲ ﺗﺴﺎﻋﺪ ﻋﻠﻰ ﺍﻟﺴﻔﺮ ﻭﺍﻟﺘﻲ ﻻ ﻳﺴﺘﻄﻴﻊ ﺍﻟﻤﺮﺃ ﺍﻟﺴﻔﺮ ﺑﺪﻭﻧﻬﺎ ﺃﻭ ﻟﻌﺪﻡ ﺍﻟﺴﻜﻦ ﺍﻟﻠﺎﺋﻖ ﺑﻪ ﺃﻭ ﻟﻌﺪﻡ ﺍﻟﺨﺎﺩﻡ ﺍﻟﺬﻱ ﻳﺨﺪﻣﻪ ﺃﻭ ﻟﻌﺪﻡ ﺍﻟﺮﺍﺣﻠﺔ ﺍﻟﺘﻲ ﺗﺼﺤﺒﻪ ﺃﻭ ﻟﻌﺪﻡ ﺍﻟﻌﺪﺓ ﺍﻟﺼﺎﻟﺤﺔ ﺍﻟﺘﻲ ﺗﺼﻠﺢ ﻟﻠﺴﻔﺮ ﻭﻟﻴﺲ ﻟﻪ ﺃﻫﻞ ﻳﺴﺎﻓﺮﻭﻥ ﻣﻌﻪ

.ČDZÅΣä øÆę ÅŤÄŋ ÀõØφ ČŸΛzù ČΛäşÀöäş ،ČΛäşÀöä dbŋ ÀńŬ pÀÛì

¢Ez ĻÒèÅÄφÜ ،! ä ČŋäÀõ ÕŁÜ dbŋ ¢Ez ĻQŸHDZş ،! ä ČzÅEŕ БŬ ¢Ez ĻQE3å ÀŤì¼

äzφüèÅz ،ā ÅDzQÊŋ ¢Ez Ļõ̃ÚÅ3åş ،òzČÕŋ ¢Ez ĻÒŸŁ3ş ،gåÅG3 ¢Ez ĻÒŋzφş ،ĆEGÊk

ĻŭÜz ،¢äÅQõ gşŸǩş ،¢ŋÅEÔö ĻÒÕzzΛ JÜ ،gÀŁÅù ā zŸęş ،Čøęå̃Åò ğÅEÄä ĻÒęø ! ä

.¬ĻEŢĬHöä ÀŤÎöä äØŁ Ž ! ä JäÀÄd dbŋ ȳÀǵ dbŋ ŬÕÎöä

قيمة الضيافة في الحج

ŝĤEP ÅŁÀõØφ JÜ ÅAĤÊΛŕ ﷺ ! äòzèø db3 gKǰõ ÕΛåÅǵÜ ǰ Σä ÕÎRz Ž åøş

ﷺ ! äòzèø db3 gÉǵäş ČΛäşø ŕŸ3 ÀÔQÕφ ÅŁęÜş ،ÅŤÄŋ ŝGøèÅÄŋ pÀÛøì ÀõØφ şÜ

:òÅŁ3ĵä ā äzφ Ž äşÉÔöä ÑEÎöäş ،ŽÅÒöä Ž ŁEŸÒöä ȳŸèqä ČÕφ ÅŁåøşÜ

:òÅÕz ،ĆÛäĵä Ž ŸäÀ3Ü ¢ÅÕŸǩ ﷺ ! äòzøèø ô ÅzÜ Åţ¼ : عليه السلام äåÅÔöä dbø3

ƆÀŁz ،òÅţä KǰõÕDZø ÅφÜş _ ĘəÅ3 Ł ęÅŕz _ ǰ Σä ÉΛøÜ ŘDZÀń ŬęÜ ! ! ä òzèø ÅΛ

zφ :òÅÕz ،È EGę ŸÜ БŬ ﷺ ! äòzèø ŘÄQφÅz .ǰÅΣä ŋŸä Åŋ ŋŸäÜ Åŋ БÅŋ Ž ƆÄòÜ

Čč.¬ǰÅΣä ŋŸä Åŋ Ř8Ÿä Åŋ ! ä ÕEGè Ž ¢QÕÄφÜ ،ôäÀþ ČGŁé ¢Qφà Õ̃φ È EGę ÅäÜ ĻÜ

ČGDZäzöä ČRΛÀÄöä Ļĵĵĵ

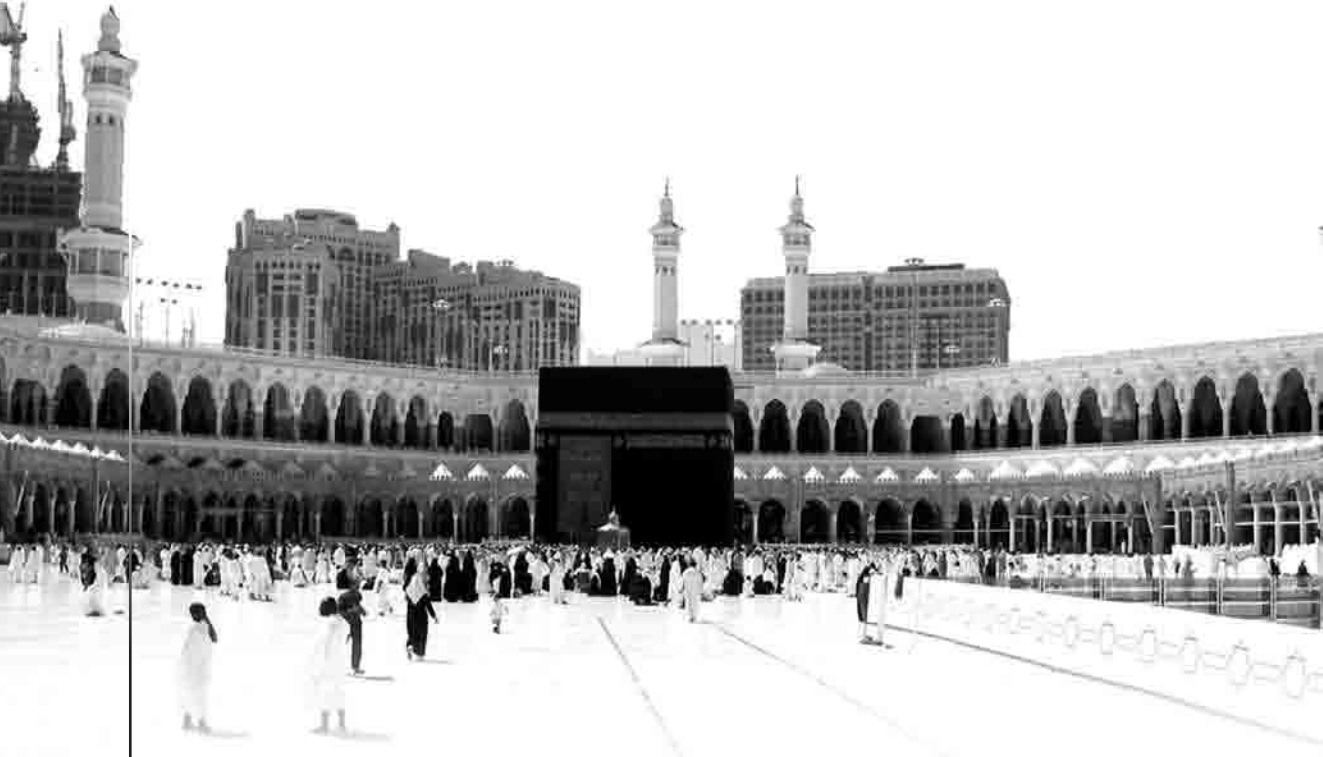

المكاسب الخمسة في الحج

ş (À̀õÓïä)ş (ȯØ̀Güä)ş (dzÆȮïä)ş (Ɔzø̄ÕQüä) ǰ Σä Ž ǯÅΣä ¢GøÊȮΛ Åŋ ĻŢ3Ü ǰÜ
ǯÀĦΛ hüä ǦøÊŧ ĻÃ ǦHüADZǰä ÜŁş (ǦŒøÅȮţäş ǦŒøÅŋÂüä !ä Ǧþø ȯà̀ÅΛŋ Ž øzR̂Σä)
ÅŒøÆüä Ž ȷ ÅøÊφqä gÅŒǵ Ž ĻŢ3ǰä ǯäÀĦţä zŁş ،!ä БÜ ƆzTäş Åφǰä dbŋ ÆGĦüä Åł
ÿäÀǵqä ǧÅŋÀŢ dbŋ ǦÅəÅù db3 ¢ÊÅφ ǯÅΣäş À̀ŧQĦţä Ƶ ȮΛ ǰ Σäş gÀŧĦüä ÿäÀǵÜ ÜÅz
ǦŒøÊΛzä gÂΛÀ8üä ǧÅŋÀŢ ÅƲƵÜ dbŋş ،ǰ Σäş gÀŧĦüä ÿäÀǵÜ Ž ،ÿäÀǵqä gÀQz ǦøŸŒù
(Åφǰä ÕŋÅ3 БÜ ǻzĦk hüä) ȯäÆøzäş ƀÂüä ǧÅŋÀŢş (Ɔz̄Tä ÕŋÅ3 БÜ ǻzĦk høüä)
ǦǵäÀüä Æǵ ÕŋÅ3 ǦHüzÅȮŋş ،Ƶ Î ÕQüä dbŋ ȷÅøÊφqä dbȮQ hüä Ɔ̀Àǹǰä ǧÅŋÀHüţäş
.(È ÀÀüä Ƶõ)ş (Ɔz̄ÕQüä) ÜŁş ،ǰ HüŸü Бşǰä ǦŧŒÕüä ÜŁ ℂØŁş ، ǦŒzÅĦüäş
ÕŒGøè Žş ! ȷÅõ äæÜ (dzÆȮïä) ǰÜ Ȭøì ŕş ،(dzÆȮïä) ǰ HüŸü ǦŒøÅǯüä ǦŧŒÕüäş
ÜĦÊüäş 8äzÛüä dbŋ ،Ƙǯõş ÆΛÆøì dzÆõ ǰ Σäş gÀŧĦüä Žş ؛gƘGõ ǦŧŒę Õŧǯ ،!ä

ĞöÅǵ ØńÜ ŲŋŸèqä ƷÀÀÎQöä ǰÜ Õøìr ş ،ÅŁKdş ŲŋÀöäş Ğřİzqäş kzzęzöäş ğÅĦÀÀÎQöä Ž ȣÀĦφrş ،ǰΣä Ž ĞòÅń gøzÔäş gÀŁĦöä Ž øÅĞQƷrä ÀŢÄä (dzÆÒöä) ĞŋφÅƷöä ĞŁŋÕöä ŲŁ ℂØŁ ş (åÅŤzä) ârÜ ǰΣä dŋ ÀƷõÜ ŧǵÆõ ÆŸÛQk gåÅG3 ĞŋŋŸèqä .ǰ HŲŸö

KƷõ dzÆõ ¢Ez Åłõ ،öäzŋQö ŋŋŢ3 öØä ǰΣä ŲÅz (öØGöä) ǰ HŲŸö ĞƷöÅƷöä ĞŁŋÕöäş ȬÎφ rş . . .ĞŋöÅłä Ğ3ÅÛQèrä ÆŸÛQk ĞŋöÅ3 ğÅÖÅφ ǰΣä ğÅÖÅφ ǰüz ،ÿÅøÊDZQö ÀÔÄ3 Şǵzö Åłõ ،ǰΣä ƷÀÀÎk Ž øÅĞQƷrä ÀŢÄä ŧŘÀÜ ØńÜ Æę ȧÅÅφqäş öØGöä ǰÜ .(ȧÅŁøqäş dzÆÒöä)

öÅłƷÜ ĘzäÀÀ ،! pKƷõ pÀõæ dłŘQÀ ǰΣä ǰüz (ÀõØöä) : ǰ HŲŸö ĞĦäÀöä ĞŁŋÕöä ş .ĞÅöåÂłäş ĞzÀƷ БÜ ¢Ąφş ،ÿäÀΣä ŘŋGöä ŵöÜ Ğřİzqä БÜ ĞŋGŸQöä dŋ ،ǰΣä

ČĎ.﴿ğäåşÆĦφ ÿÅłÜ ŵźÔ! ä äşÀõæäş﴾

Čď.﴿pÀõæ Æřİ Ü şÜ łõφÅłÜ łõÀõØõ! ä äşÀõæÅź łÔÔÈÅφ łŋŋŘź äæüź﴾

ÀõØöä dŋ ÿäÀøǵqä ğÅφÀŢ ōÀQä ÿäÂøQöφäş ،ǰΣä öÅøłƷÜ ĞφÅ3 ǰÜ ÅøłƷõ ÀõØöä zŁş î Ąä ÀõØöä ţÀÀQÀ ¢Ąφş ،ÀøõØŸö ÿÅĦöä łøÊÔłä zŁ ÿÅĦöä ÀõØöäş ،ÿÅĦöä .ǰ ÅÊŸöÅä

:علیه السلام ! äÆG3zäÜ öÅę :öÅę ،ääÂGöä kÊǵ dƷ øÅGnǰä ƆÅĦφ Ž äşÆÔöä Ŵşø dŋ â ÅAöä ȣÅÔφÜ :öÅę .ƨŸä :ŘŸę Ý¢ÕŸn ƨŸ3 ! ä ô Àz Åφ Æøìüä ȬęÆǵÜ rÜ¼ ! ä ǰ ÅHUGè :özęÜr ŲφÜ Åφ ،dùzφ Ôõ Ž ! ä Àõæş ،Õŋnǰ ȬkÅøèäzφş ،ȬÊÅφ

ČĊĎ :gÀÖöä .ČĎ

Čď :gÀÖöä .ČĊĊ

.ČĐĐ : ČĐ ČĦĒÎäā ÕaÅèş ؛ ČĚč:óÅĠnĵā ÇÅĦŋ .ČĐ
.čċČ:8äÅ3ĵā .Čđ
.ĎĚ : ČdèÅHuţā .ČĒ

Ž ĞĒąĀÒţāş ĞĒąĀnąÂāā !ā Ğþó òàĀĀą Ž ÆĞĤāā øzŘg ،ğ HŪŸō ĞÊnąĀ ąā ĞţĒÕāāş
.gKžõ ŪŁş . . .ŝĤĒP ąĒÕāā ĈØŁ ąŢ3Ū zŁş ،ğ Σā

،ŪĤøÊāāş ،8āzÛāāş ،ȳāĀΣā ŘĒĞāā :ĀŦĀąş ،ĞĒĞŸQāāş ȳāĀøgqā ŘĒęāzą :ĀøŦĀą
òāşÂāā ÆĤā ،ĞzĀ3 Ƀāāzā 8zęzāā ĀŦţŢ3Ūş . . .ĀHŪĀāāş ،ŪąĀāāş ،ŵĀąş ،J Āzzęzāāş
ô øjā ¢DZş ɔŸ3 cbþĀāā 8zĒŘō øzŦP ąŢ3Ū Ž ،ĞDzΣā Ƀé cbą ƷèĀQāā ȳzΛ cbą
.ĞĀÊāā gøşā Ž ĀŦŸõ

ĞĒąĀÒţāş ĞĒąĀnąÂāā òàĀĀţā ąŪ :òzęūz ،ĞĒřzķş ŌĒÔĀĭk cbą ¢ō Æāŗŗŗŗ òĀPŪ āØŁş
.ĞþĀŸō J ŗ f ą JāØŁş . . .ĞþĀāā òàĀĀą cbą ،ğ Σā ĀəĀĤÎō

.ɔHŪřjā ÆĒ3ş ،ĘMĀÎQāā ƁĀĒōş ،ĞzĀ3 ȳzΛ Ōžą ĞĒąĀnąÂāā òàĀĀţā
ĀĀÔāāş ،ɔĤøÊţāş ،ąĒÛΣāş ،ȳāĀΣā ŘĒĞāāş ،ŘĒęāzţā Ōžą ĞĒąĀÒţā òàĀĀţā ş
. l ąş ،ĞĀāāÂţāş ،ĞzĀ3ş ،gşĀţāş

cbą Āńāāæ Æg Ž ŪŦz ،ž ĀΣā ĀŦΛąúΛ hūāā ÕèĀĀţā ،ĸōf ţā cbΛØŁ ƁŪ 8ĀRΛ ş
ĞĸzQĒĞāāş ،ĸzzęzāāş ،ŪĤøÊāāş ،8āzÛāāş ،ȳāĀgqāş ،ĞĒĞŸQāā Ōžą ،! ā Ğþó òàĀĀą
.ğ Σā Ž ĞþĀāā òàĀĀą cbą ŌōĀžāā ò f ţā zŁ āØŁş .ĀHŪĀāāş ،ŪąĀāāş ، l ą

JĀÒţāş ،Æøgāzāā JĀnąÂāā Ž ĸøĀąúţŸō ąĒŢĤāā ţĀøţQDZŗā ،ƷāāĀāā ò f øţā ş
.Ægāzāā

ţĀţQDZā ÆŽ ƁĀĤĭk !ā ąŪ pÆĒDZ JzţŸĤΛ ،cbΛÆāā āØŁ ȳĀÒgŪ ĘəĀęó JzzĀĤΛ cbΛØāāş
gşŸĭkş gāĀGĤāāş ōĀø3Æāāş ĀõØāā Ž ĸĀąúţā 3ţΘş .¢øQ3Āùş ¢ĭkāĀG3 Ž ĸøĀąúţā

.ğäåÅĞĦŸö ÞåÀÀää öäåĵä dbŋ ¢Qþøş ¢ŋäzřø БŬş !ä БŬ ā ÀęŬ ،ĵŬÀÖää

ÀŦì ȳÅÆò Ž Åŧõ ،ĵÅŋÂää gåÅĞĦöä Ž kŧŸøÊţä ƷŧƵ ÞØöä ƷŧDzţä ĵzȯΛ Æęş

ĻÆöÅęŬ dbŋ Ğ3ÅÛöäş gåÅĞĦöä Ž kŧŸÊţä dbŋ kΛŸţä ƷŧƵ ĵÅŘŋø ÀŦì ĵŭz ،ĵÅŘŋø

.ÞÅĦöä dbŋ ŵęì

Ž Åŧõ ،ĵÅȯţä Ğ3ÅÛöäş gåÅøĞĦöä Ž kŧŸøÊţä ƷŧƵ ÞØöä ƷŧDzţä ĵzȯΛ Æęş

kŧŸÊţä dbŋ kΛŸţä ğäÀøÎ3 ƵŧƵ ،ȳäÀΣä ŘÆĞöäş ،ZΛÀøÎöä ȳÀΣä ĵŭz ،gÀŧĦöä

.ĞęÊöä dbŋ gÆΛÆ3 ÀŦìŬş ،ĞÅŸQŬ ğÅęşŬ Ž dȯöş ،gÀŧĦŸö

ş ...ĞΛåÅĞĦöä gKĦÎöä öäåĵ ،Æğäş ĵÅŋàş ،Æğäş ĵÅȯŋ ،kŧŸøÊţä ƷŧƵ Æęş

.(ğΣä) Kdŋ ğäåÅĞĦöä dbŋ pÆŁÅì ÕöÓö ȣÀĦęŕ

،Æğäş ĵÅȯŋ Ž ğHŸö kĦÆÛQøÊţä kŧŸøÊţä Ğŋ3 ȳÅ3 Ōõ Ž ƵŧƵ ğΣä ĵŭz

ş ،ĵÅÊęqä gÅÆğ Ž ĞþÀöä ȯàÅΛŋ ĻŢ3Ŭ dbŋ äØŁş ...ğΣä ĞŘΛÀz öäåĵ ،Æğäş ĵÅŋàş

.ÞÅĦk !ä ŌÆGè Ž ȯÅQÖöä ârŬ ، â ÅΛöä gÅÆğ Ž ĞþÀöä ȯàÅΛŋ dbŋ ÀnŬ ȯƒŋ ¢ŦĞÎΛŕ

،ĞÆęÅȯţä Ƶøęäzţä ŌÆğ dbŋ ğΣä Ž ĞøþÀŸö gÆΛÆ3 ȯàÅøΛŋ Ƶŧ0Θ ÕØöÓäş

،Æğäş ĵÅŋàş Æğäş ĵÅȯŋ Ž ƆzÆŸţä ţÅŧQDZrä ş ،ÀəÅĦÎöäş ،ÕèÅΛţäş ،ĞÆęÅŋÂöäş

.ĞzÀ3 ȳzΛ ،ĞzÀ3 Þåäş Ž Õöæ Ğţęş ...

،ā ÅøÊğ Kdŋ dbŋ ĞzÀ3 ȳzΛ ،ĞzÀ3 Þåäş ŕŸ3 ÆęøÔk ĞÆTqä ĞþÀöä ĵüøz

.ğΣä ÀəÅĦì ÀəÅè Ž dbÀöä ȣzÆŕ ŕŸ3 ȯƒkş

ȣzÆŕ ŕŸ3 ȯƒk hUöä ĞęęÅżÀöä ğÅõΞöä ÜÔƷ ĵŬ ĵÅęqä øşÆÕŋ Ž È Æöş

.¢zzÆŘö ÞÅĦk !ä ÅŁÆ3Ŭ hUöä ȯàÅΛţä ¢ØŁ Ž ،dbÀöä ÆęÅDZ dbŋ dbÀöä

ĻŻĦЬÀQ ،!ä Ğþó ɒøŋ ĞŧĒŢ3 ĀĒŁäzŋ ǯÀDzΣä ɔøŸ3 ȯƒǩ ȯàÀÀŧǰä ℂØøŁ Ž
،ǩÖĒöäş ،ȳÂĦöäş ،ȳÀŧǫŁ ɾäş ،Ǽɔäş ،!ä ɔŸ3 ȯÀǦęqäş ،ózÀöäş ،ƤÆTäş ،ǧKøÔǦüä
ÀĒǫÆüä Ž ÆŁÂüäş ،¢øɔÀĒöşÜ ŏäÆ3Üş ،!ä ŏäÆ3Ü Ř 8äş ،¢øɔÀĒöşÜ Ǽǵgş ،!ä Ǽøǵgş
Ž БÀĦǩ !ä ĀĒŁäzŋ ɒŋ ¢ĒÔǵÜ ɾ Ànş ،ÀŤŧĒĦǫş ǧÀnǵä ɔŸ3 ȯÀǦęqäş ،ÀŤŋÀÛǵş
.ǰ Σä Ž ¢ǫþó ȯàÀÀŋ

باقة الحديث

ÀÀĦÀÀΛ ɟÜ ƺDZøÜ ،ǰ Σä Ž Ğþ À̀üä ȯàÀÀŋ Ž ƵΛÀ̀ Îüä Ǫ ΛÆΣä ɒŋ ĞęÀä ĻÖĒöÜş
.Àł !ä

منزلة الحاج عند الله في الجنة

ŧÔüÀn ،!ä ¢DZƺ ℂäǻÜş ،ǰ Σä ɒÊǵÜ äæÜ ،ĞÀɔä Ž !ä ÆÀ3 ǯÀΣä Ğƒŋ Ž ǻøş
،öäÆŤ Îüäş ،ǩ ĒGÀüä øäzƛ ĞÀɔä Ž ¢ƒΛ БÀĦǩ !ä ǰÜ :ĞŸŤ Ţ ĞĞĒù ĞÖÀǫ ɒŋ ǰ ǵgş ،ĞĒÀüä Ž
!ĞÀɔä Ž Ğƒŋ ĞĦĒƺÀüä Ğƒ ŧä ℂØł ÕĒŁÀǫş ،ŧÖĒƺø ÕÀüşÜ ɒÊǵgş ،ǩ ÖΛÆÔüäş
ÖĒɔƎDZ ¢ĒŸ3 ȯÂǫ ،ﷺ ɔèƺŋ ǰ ǵ Àŧ¼ :ȯÀę ﷺ ȧǻÀÔüä !äÆǦ3 ŸÜ ɒ3
ÝĞǦęù ĞÖÀǫş ĞęǻÀò ĞĒÀä ǨĒGüä äØŁ ǰ ǵ ɒŧÀŋ !ÖĒɔƎDZ ÀΛ : ﷺ ɔøèƺŋ ¢ȯ ȯÀÖƺ
،ǩ ÖΛÆÔüäş ،ǩ ĒGÀüä Ʒŋŋŋŋŋ ɔøŸ3ɟä ĘĒƺÀüä Ž ¢ŸĦDZÜ :¢ȯ Ôę ¢ĒöÜ БÀĦǩ !ä ɔøǵgşüƺ
،öäÆŤ Îüäş ،ǩ ΣÀÔüäş ،ǩ ÕĒƺø ÕÀüşÜ ɒÊǵgş .¬ŧÖĒƺø ÕÀüşÜ ɒÊǵgş .Čē

.čĎđ:č¢ĒÖÀüä ℂÀÂŘƷɾ ɒŋ .Čē

،¢ǫǢǡ Ƃǔ ǻƶǦΛ ɟǔ Ƃǔ ،¢ǫǢǡ ȣǫ ǯÀƷ ɟǔ ØΛǫ ،ƂǦǦǩ ! ǡ ɟǦøŧŕ Ž ǯǦøΣǡ ş
ğǦǫ şǔ ،ǰΣǡ ȳǦǫǔ ȣǫ ¢ǦΛǫ ô øǦ3 ¢ȷ ô À3 şǔ ǰΣǡ ƶǔ ،¢ǫǢǫş ¢ǢǦè ¢ȷ ȣŧŘΛ
.ȳÂǦǡş ÆƵƨǡş ƱǦÊǡǡ ɟƶŧŘǫ ƶƵƶ

¢ǡǦòǔ ɟǔƶ ،ƥÀǡÆǫş ƸƶGÕǫ ÕDZşÂ3 ! ǡ ɟǦŧŕ Ž ǯǦΣǡ¼ : ﷺ ! ǡ ȯƶèø ȣ3
ČĚ.¬. .¢ǩǦǦǢè ÕǡØǡ ¢ȷ ÀǦǫ ،ÆÔƥ şǔ ،ÆǦǩ ℂÀǦè Ž

čċ.¬ ! ǡ ɟǦŧŕ Ž ÀŧǫǦţǡş ǯǦΣǡ¼ : عليه السلام ȧǡǦÔǡǡ ȳǦǫǡ ȣ3 ş
ℂÀǦè Ž ğǦǫ ɟǔ ،! ǡ ƨŸ3 ȣǫúţǡ ǯǦΣǡ ɟǦŧŕ¼ : عليه السلام ȧǡǦÔǡǡ ȳǦǫǡ ȣ3 ş
čČ.¬ÆƥǢ ¢ǢŸ3 ÆǫȮΛ B ¢ŸŁǔ Ƃǔ ℂǡǡ ɟǔş ،ĞΛƨǡ ¢Ÿǹǡǔ

čč.¬ŧǢGŸǫ ÀÎǵ ŧǫÀŢ ğǦǫ ȣǫ¼ : ﷺ ! ǡȯƶèø ȣ3 ş
ȯǦǔƶ ،ğǦøŧƶ ȳÀŢ ƶŁş ،¢øǫŸǵǡø ¢ǫÔęşǔ ƸøDZø ɟǔ : â ǦøG3 ȣǡǡ ȣø3 ş
ş ،¢øèǔø ǡşÀŧơŦş ،¢ǢƶƵ Ž ℂƶΛǦõş ،øÆøèş øǦǫ ℂƶŸøÊǫǔ¼ : ﷺ ! ǡȯƶøèø
čĎ.¬ŧǢGŸǫ ĞǫǦǢÕǡǡ ȳƶΛ ǪǦHGΛ ¢ƥǔƶ ،¢ƵDZşŦ

şǔ ƶǦǵ ȣǫ (ǰΣǡ ĘΛÀù) ¢DZƶǡǡ ǡØŁ Ž ğǦǫ ȣǫ¼ : ﷺ ! ǡ ȯƶøèø ȣ3 ş
čď.¬ĞΛƨǡ Õǹǡǡ : ¢ǡ ÕǢęş ،ÆèǦƷ Bş ، ô ÀǦΛ B ،ÀŧǫǦǫ

.ČđČ: ĞΛÊǡş ā ǦǫØǡ Ž gÀŧǦǡş ǰΣǡ ،ČČēď ċdz ،Čď : ĐȯǦŧǦǡ ƒõ .ČĚ
.čĐđ :čŽǦØǡ ؛ ĘǦÊǡ øÆÔţǡ .čċ
.ďĚ : Ěđ øǡƶƨǡ øǦШ ؛ ĘǦÊǡ øÆÔţǡ .čČ
. ē :ĐȯǦŧǦǡ ƒõ ؛ ĘǦÊǡ øÆÔţǡ .čč
.ČĒĒ : čÕǦèƶǡ ōøÆǫÊǫ ؛ ĘǦÊǡ øÆÔţǡ .čĎ
.ČČēď ē dz ،ČĐ : ĐȯǦŧǦǡ ƒõ ؛ ĎĎč : ĐÀΛÆ8ǡ ؛ ĘǦÊǡ øÆÔţǡ .čď

ثواب الحج الجنة

ďbů ş ،ĞÁƨä ǰ Σä ā äzţ ǰÜ ،ɿ ÅøÊΣäş dzÅHʊÔüä ÅŤEzş ğ ÅÁäşÀüä Ǩ ř ÅÁQøèä
.ĞÁƨä ɿ şå ¢ääzţ ɿzȮΛ

ČĐ.¬ĞÁƨä ŕŬ ā äzţ gøşƎţä ĞDzHʊŸů È È¼ : ﷺ ! äòzèø ďɜ
ĞŸĠÕQţä ĞDzΣäş ،ÅŤŤAEä Åŋ gøÅøÁõ gÀŤĦüä Ъ Ů gÀŤĦüä¼ : ﷺ ! äòzøèø ďɜ ş
čđ.¬ĞÁƨä Ał äzţ

ŕş ĞŸEŸń ďŋ ÕĒŁŕş ĞHʊEĠÊǩ ďŋ ǯÅΣä Ǵ ø è Åŋ¼ : ﷺ ! äòzøèø ďɜ ş
čĒ.¬gǨÎĠǩ (ĞÁƨä) Ał À Îä ŕŬ gǨĠȮǩ ďŋ À õ

أفضل الأعمال بعد الجهاد

.ǰ Σä ďŋ ÕŘzŬ Õŧɜ ،åÅŤƨäş ! ä ÆEgzǩ ÆĦä È È¼ş
:ÕEę .¢ìzèøş ! Åä ɿ Åçqä¼ :òÅę ÝÕŘzŬ òÅŧɜjä ÞŬ : ﷺ ! ä òzèø ÕÅøè
čē.¬øşƎŋ ǰ g :òÅę ÝäæÅŋ Ż :ÕEę . ! ä ÕEĠè Ž åÅŤDZ :òÅę ÝäæÅŋ Ż
ÕDZø ŕŬ ،ǰ Σä ďŋ ÕŘzŬ ! ä ÕĠè ďŋ ÕEĠè Åŋ¼ : ﷺ ȧåÅÔüä ȳÅŋqä ďɜ ş
čĚ.¬ÆŤÎQÊΛ Ɣg ! ä ÕEĠè Ž ÆŁÅDzEz ¢AEÊä ǯÀƆ

.ČčČēđdz ،ČČĎ : Đ òÅŧĦüä ƒ ō ؛ ÇäÅÊüä øÆÔţä .čĐ
.ĎĒ : ē ÕäÅèzüä ōøÆQÊŋ ؛ ÇäÅÊüä øÆÔţä .čđ
.čČċ : Čózǰ¼ţä øÆüä ؛ ÇäÅÊüä øÆÔţä .čĒ
.Îhh : ÎhózǰŧţøÆüä ؛ ÇäÅÊüä øÆÔţä .čē
.Čċ : ēÕäÅèzüä ōøÆQÊŋ ؛ ÇäÅÊüä øÆÔţä .čĚ

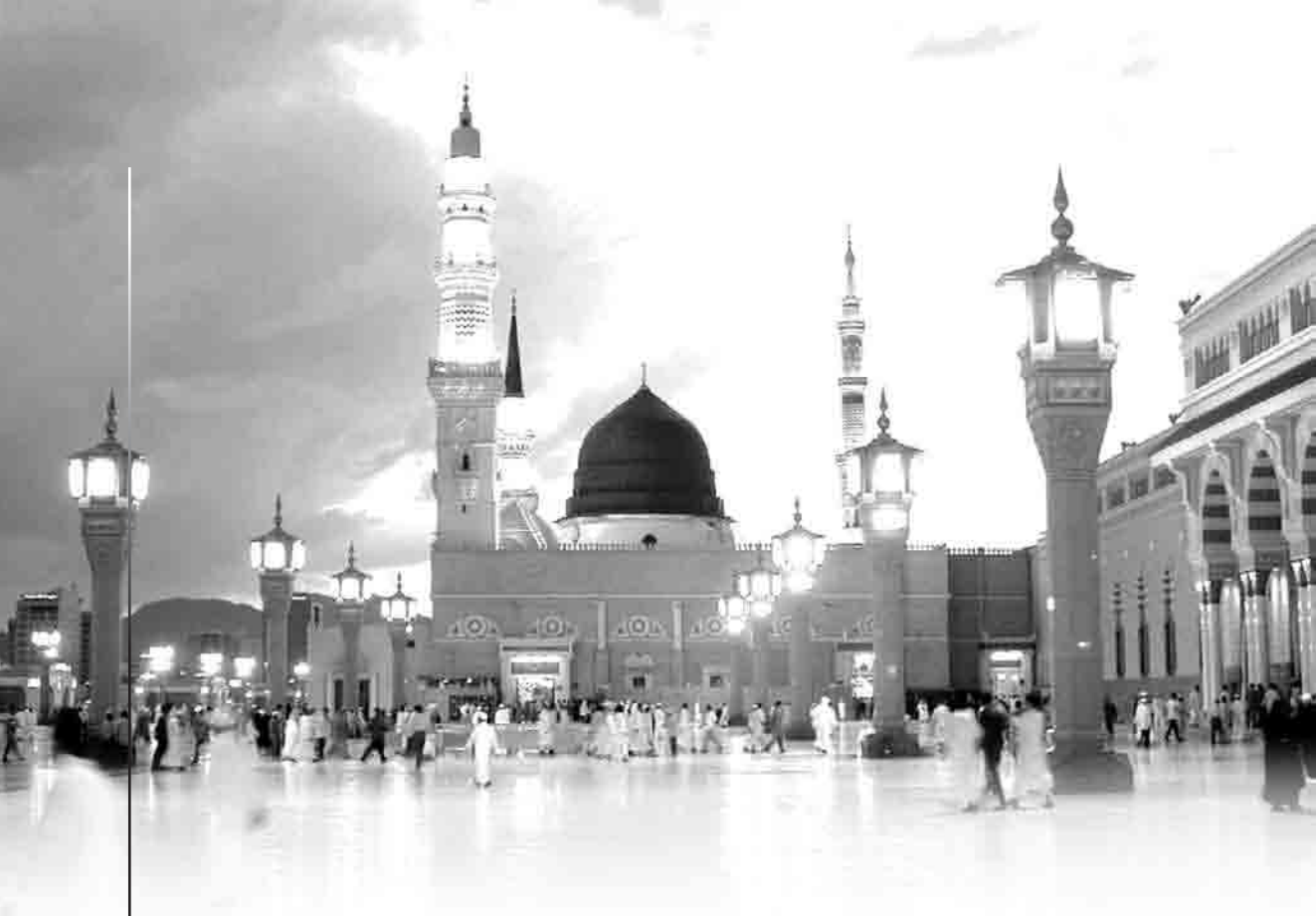

الدعاء المستجاب للحجاج

ÃççÕÅ ÷ç ،õÅÎ Å ÅÞ òüÊÊÿç ،ã ÅDçÇÊÞã õÅ3ÆõÅã ÞÅDçΣã Б ÅÅk !ã ÿÃõÕ Æçç

ÞçÒ Þ Õç ÃõÞ òçúÊÞã Þõã ãæÕ ÿúÿõã ÓÇçÕ ÞÞç ،CÃõ òçúÊÞã Þüç ،òãúøÊõã Ž

.òãúÊõã Ž ،pÃçÕÞ ،çHÊHÙì ãÿÊN ÕçÅÊõã

Ççõüøèç ،ÇçãÅDçüç ÞÅ3å ،!ã Æçç øÅçHõãç ÞÅDçΣã¼ : ﷺ !ãòçøèó Þ3

Ðc.¬ÞÅÛ3üç

نور الحج

،ÞÅçqã óçÇ çÅ ،ÇçDçõã ÇÿÞ3 pÃÅÅç póçÇç ،ã çÿÕõã Ž gKÔã Þ Σã õÃøÇÅç

.Čc : Čóççÿçã óÆõã ؛ Čdč : ČÆÊõç ã ÅÇÒõã Ž gÃçHõç Þ Σã .Ðc

...ãzGØΛ B Ãn، ƷÃDzΣã CzDZS ƨŸ3 ózΛöã ãØŁ öãÂΛ ŕS، ÀõØöãS، ƤzÕQöãS، Ğ3ÃÛöãS
.ĻŁózΛã ! ã ÆŁæ ãzGæÜ ãæüz

ĎČ.¬ÆGØã ĻŸΛ B Ãn ǰΣã ózG ¢ÆŸ3 öãÂΛŕ Ƴ ÃΣã¼ : علیه السلام ȧåÃÔöã ȳÃnqã ƀ3

خير الدنيا والآخرة

.¢ǩÀnŬS CÃÆGå Ž ƷÃDzHUŸö ĞŁÆŢ3 ğÃõÀã ǰHUŸöS

ÆG3 CÃǩÜ ÃŁz، ĶÆGöã ãØŁ ȳúÆŸz، gÀnǿãS ÃÆGÆöã åãøÜ ƀ¼ : صلى الله عليه وآله ! ãözèø ƀ3
ĎČ.¬ÃƬAn ¢ö ÀnąÃã ŕŬ gÀnŬ ¢öüÊΛŕ S، ÃƬAn CÃÛ3Ü ŕŬ ÃÆGå ! ã öüÊΛ

غفران الذنوب

ğÃΛãSÀöã ÃøƬÆzS، ğÃΛãSÀöã ¢øã ğÀǩãzǩ Ãn ǰΣã ğÃõÀøã ĻŢ3Ü ƀn ÕøĦöS
،ĻŁåŸãS ĻńzÆã БŬ ãSåÃ3 ãæüz، ŁøĦÆP ĻŁzGæ Ʒ ÃDzHUŸö ÀÃ8Λ ! ã ĻÜ :ĞøHUÆHUÔöã
.ŁĦÆP ĻŁzGæ ƀn ãzÔŤơS ãSǿÀO Æę، ĻńÃƬnÜ ĻńÆöS ȳzΛ ĻƬQÃÆƬõ ãSåÃ3
ÆŁŢ ƀ3 ـ ĞĦÆÎöã ÕÃèS ـ ĞŁÆÕöã ¢Q3zøèzn Ž ŬŸnÃĦöã ÀΣã Q ÆHUţã ŴSø
Ż، ğÃzÀĦã ZęS ƀn، ŁGæ â ÃÃöã ĻŢ3Ü ƀn¼ ĻÜ ÞSø :ȯÃę، ǩÊΣã ƀã ŬŸ3 ƀã
ĎĎ.¬¢ö ÀÃ8Λ B ! ã ĻŬ ƀS

ÆĦã ŸÜ ÕƀZø ȯüè¼ :ȯÃę، علیه السلام ȧåÃÔöã ȳÃnqã ƀ3 ĞÆÆ3 ƀã J ÃÆÃè ŴSø S
ãØł ZęS Ãn :ŸÜ ȯÃÕz Ý¢ŤÕ ĘŸÀã ãØŁ ! ã ÆÆz ƤÀǩÜ :ȯÃÕz، ZęzÃã ƀn ¢zÀÔÃn

ĎČ. ǰΣã ğÃØÃn ø Ł ĞdĎċ ĞDzΣãSǿ ø ÆDZø

ČĐĐ : ď ŽÃÔöã .ĎČ.
Đċ : Ěđ øãzGǰãóÃШ .Ďč.
.Čēď̇ČĒdz ، ĐďĒ : ČĎ ĞĦÆÎöã ÕÃèS .ĎĎ

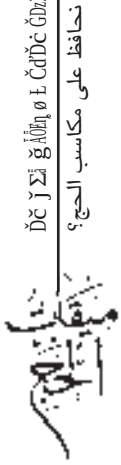

ǫ Ɣǫ ɔɣ ɜ ɭńÀÅ8ŋ Ž ɭƬǫŭ ŕŭ ،pÀzÅõ Șŭ ɟÅõ ȘAŋűŋ ،¢ȯ !ä ÀÅd ŕŭ Ágŭ Ζøęζţä ɭƬAŋȘ . .øÅǫää dŋ ¢ÕǫɜŭȘ Àŋüǩ ÅŋȘ ¢Gǫæ dŋ ȳÆÕǩ Åŋ ¢ȯ !ä ÀÅd Æę dŋűŋ :ȯàÅAŋ ΖęȘ ÀzÅõȘ . . õÀŧɜ dŋ ƱÕä ÅŧƵζ dÊgŭ :¢ȯ ÕƵęȘ ،¢Gǫæ dŋ ȳÆÕǩ Åŋ !ä ÀÅd dŋ ÅŧƵζ õÀÎää dŋ ā Åǩ ɟŭ ¢Gǫæ dŋ ȳÆÕǩ Åŋ ¢ȯ !ä ÀÅd ÅƵǫÆää gÅƵΣä ǦAΛÂȯ Ζęζţä äØł ĎđΛ.¬ . . ℂÀŧɜ dŋ ƱÕä

ÝpóàȘ â ÅAää ɭŢɜŭ ȯŋ :ȳäÀΣä ÆDzÊţä Ž ÕDZø عليه السلام ȧåÅÔää ȳÅŋqä ȯüè ȘŻ ،ƙ ŸGƨä dΛØŁ ƙä ɔHøèȘ ،ǦÀȯäåÂţäȘ ǦzÀɜ :ƙ Åęζţä dΛØł Ζ ÕΛ dŋ¼ :ȯÅøÕζ ÀÅ8Λ B !ä ɟŭ ȯȘȘ ،¢ÊÅǫ Ž ȯÅę Ż ،ɭƵŁäÀäŭ ȳÅÕŋ Ζ Ÿn ɔŕòȘ ،ǨƵGää äØł 8Åù ĎĐΛ.¬póàȘ â ÅÅää ɭŢɜŭ dŋ ζƬζ ،¢ȯ

،¢Qǫζ Îns åÅƬƨä ǨȭÀǩ : عليه السلام ƙøÊΣä dä ƱŸHȯ ÕDZø ȯÅę : ƑÅŧžää gÂþ Ÿŭ dɜ ȯÅę Åŋ Ȭ8Ÿä Åŋŭ ȬȜȘ¼ :ȯÅęȘ ،È øŸDzζ ȘÅȯQŋ ɟÅõȘ :ȯÅę Ý¢QAƵȯȘ ǰΣä ǨøŋÂȯȘ ،ÆƵ8ǩ ɟŭ È ŧøÎää ǨƵȘ ،ǦζÀÄä ΖęȘ Åţ ¢ŭ Ýţäåζää ǦDzg Ž صلى الله عليه وآله !ä ȯζøèø ɭȯǫø ɟŭ :ȯÅę ،äζQÔǫä Åŧŷζ ،äζøQÔAƵŷζ â ÅǫŷȯÕę !ȯƱä ÅΛ : صلى الله عليه وآله !äȯζøèø ȯÅÕζ äζŘƵzüζ ،ɭȯÅƵÊŋ Ž ɭȯAÊŢ ȜÅÎǩȘ ،ɭȯAÊƱţ ÀÅdȘ ،ȳζƵää äØŁ Ž ɭȯƵŷɜ ȯζÛǩ ĎđΛ.¬ɭȯȯ pøζÅ8ŋ

يرجع الحاج كهيئته يوم ولدته أمّه

ÅƬƵζȘ ،ǧÅäȘÀää ¢ä ǧÀøǩäζǩ Åŋ ،ȘŘΛŭ ɟΣä ǧÅõÀä ɭŢɜŭ døøŋ ɟζȯΛ ÆøęȘ

. īdz ƵĪ ā ÅGää ، ĥĥ.ĥĤ : Ĥǧ ĞĦƵÎää ÕäÅèȘ .Ďđ
.Ðdz ، ĘäÅÊää øÆÔţä .ĎĐ
.čĐē : đ ŽÅÓää .Ďđ

.ČČēčČdz Čċ : ÐòÅţĦää ƒõ ؛ Čđč:ĞÀÊääş ā ÅQÓää Ž gÀţĦääş ĭ Σä .ĎĒ
.ČČēċēdz .Ē : ÐòÅţĦää ƒõ ؛ ČđĎ:ĘäÅÊää óÆÔţä .Ďē
.čĎĐ : ĒčÅĦäş j ä ČĒŸg ؛ ĘäÅÊää óÆÔţä .ĎĒ
.ĸ Ţ3äzää Ğ ř şó ɒ3 ؛ ĘäÅÊää óÆÔţä .ďċ
.ĥĨĥ : ďŽÅÓää ؛ Čđď : ĘäÅÊää óÆÔţä .ďČ
.Ēđ : ē ĞĦÎää ÕäÅèş ؛ Čđď:ĘäÅÊää óÆÔţä .ďč
.čĐĒ : ď ŽÅÓää ؛ ĘäÅÊää óÆÔţä .ďĎ

ȼ₩ÂQƷ ƀØÖää ɹȘÂÅȚä ɹ₩Ů :ğÅõƎääȘ ÆŁäzȚä ȻØŁ ₩Dzǵ Ž ȯzÕ₩ ɹŮ ƱÀȮΛ Ș

.ÅȚŁŸȝ ȘzÅǵȘ î Àǵ äæŮ ،ÅȚŁõ ÀŧŁää ǦŸǵÀȯ ȼŁÀȮΛ ǰΣä ǦŸǵØ Ž ÆǦŁää

:ƒȝzɸ ɔŸȝ ğäåÅǦŁää ɹŮ :ȯzÕÅz ،ǦŧŸȮää ȻØT ǴŁřzǩ dɳ ÆäɾȘ

Ǧǩ̄ȘÅÀQɳ ǦŁ₩ÅɳÀ ȰØØäzÅä ɹÅɳÂää åzŧȝ ɔŸȝ ğÅØǦǩÀɳ ğäåÅǦȝ **النـوع الأول:**

.ɹÅŘɳØ ÀȚÌ ȳÅŁÒȘ ǥŸÔäÅõ

8ȘÀŁŧÅä ÀɳɟÅõ ǥØȘÀØŘäȘ ǦDZÅΣä ÆØÊǵ ǦäzŁf ğäåÅǦȝ **النـوع الثاني:**

.ɭńÆŌȘ ƒÅɳúŧä ǦǤÅdŮȘ ،åÅȚɔäȘ ،ÀȮÅŧä dȝ ŲȚÅääȘ

ǥÅŁǵ ȝęäȘ Ž ǦØŁȝzřzŧä ǦDZÅΣä ÅØȚřÀÅǩ ،ğäåÅØǦŁää dɳ ƆÅØȝää ŧzØÅääȘ

. â ÅÅää

ǦŁŸɳÅȮQää ȼQõÀǵ Ž ɹÅÊɸqä ÅȚDZÅQȝ hɹää ŲȚz ،ğäåÅǦŁää dɳ ȯȘɟä ŧzÅää ÅɳŮ

،ǥŸÔää Ȱȝɳ ،8ȘÀŢää Ȱõ Ž â ÅÅää ɔŸȝ ÅȚřÀÅΛ ƁÅŁǩ !ä ɹüz ȰØäȘ ...!ä ƁŮ

ÅȚDZÅQȝ hɹää ğäåÅǦŁää ŲŁȘ ،(ÆǩäȘÀää) dØØɳ ÅŁÆÔÔ₩ hɹää ŲŁȘ ،ǰΣäȘ ،ȳzØÔääȘ

ǦŁȝzřzɳ 8ȘÀȘ ǦÅŮ dȝ ÀŢÅää ŘR 8ä ،ŲŸÖŁääȘ ،Ůǵ̄ȘÀääȘ ،ŲÊÅÅää ȼŸɳÅȮQä ɹÅÊɸqä

.ÅȚŁäŮ ɹÅÊɸqä ǦDZÅǵ ÆÊǵ ȳÅÊęŮ ɔŸȝ ŲŁȘ ،8ȘÀŢää Ȱõ ŽȘ

ŲȚz ،ǥŸÔää ŲŁȘ ،ğäÀɳ ǥÆȝ ȳzΛ Ȱõ Ž ɹØÊɸqä ȼDZÅQȝ Åɳ ÆǩäȘÀää dŧz

äæŮȘ ...!ä ƁŮ ȼQõÀǵȘ ȼŸɳÅȮǩȘ ȻzȲ Ž ɹÅÊɸqä ÅȚDZÅQȝ ǦŸÔQɳ ǥÀŧQØÊɳ ǦDZÅǵ

،ÕɳÅȮQää ǦõÀǵ dȝ ɹØÊɸqä Zęzǩ؛ȼŸɳÅȮǩȘ ȻzȲ Zęzǩ ÅȚA3 ɹØÊɸqä ȝÛÕɸä

.ǦÛÕÅää ȻØŁ dzÀÌ ɹęä ÅÅŘÊΛɾȘ ،ȝDZäÀQää l Řɳ

Ž ȷ ÅÎŘŋø ÀȚÌ ȳÅÆÒ ȝŁȘ ،ǥÀŋ ĞÁÈ ÕÕõ ȷ ÅøÊŋqä ¢DZÅǫƷ Åŋ ÆĚkäȘÀää ɗŋ Ș
،ǥÉǵäȘ ǥÀŋ ȳÅ3 ÕÕõ Ž ȷ ÅøÊŋqä ɔŸ3 øÀȮǫk ĞǦĚkÀää ĞŘÁÀÁää ĞØŁ ȷüȝ ،ȳÅ3 ÕÕõ
.ȺŸŋÅõ ÞÀȚÌ

äÉ3ÅŋȘ ـ ǥøȘÀŘäÅ ـ ǥÉǵäȘ ǥÀŋ ÀŧŘää Ž ȷ ÅÊŋqä ¢DZÅǫƷ Åŋ ÆĚkäȘÀää ɗŋ Ș
ǰ Σä ȷüȝ ؛ǰ Σä ȝŁȘ ، ā ÉÁää ǥÀøääå Ž ÕÒÉÁȘ ،ǥøȘÀŘää ǥÀääå ɗ3 ȝÀȜ ÕØäé
.ÀŧŘää Ž ǥÉǵäȘ ǥÀŋ ŏÀŧä ɔŸ3 Ēz

ȾÁȮÁ ǰ Σä ĞŸǵø Ž ȝÅΣä ¢ǦøÊǫȮÁ ƁØää ȾøÊÁÁää ɗÁÂ ȷä ȷÜ ÕäÉ l Ňŋ Ș
ĞĚÊÁÁäȘ ĞĚǵȘÀää ĞÅĞŇǫää ȷÜȘ ،ØÉȚÁ ɃȘ ،ȝÅΣä ¢ĚŸ3 ȘȝÅǵ äæŬ ،¢Ÿõ ÀŧŘää ĞŸǵÀä
ÀŧŘää ĞŸǵÀä ȾÁȮk ĞĚäÅ3 ĞÅĞŇk ،ĞŸǵÀää ØØŁ Ž ȝÅΣä ÅȚǦøÊǫȮÁ huää ĞĚõȝŸøÊäȘ
.ÅȚǫĚŧÁk ɔŸ3 î ÀǵȘ ،ȝÅΣä ÅȚĚŸ3 ȘȝÅǵ äæŬ ،ÅȚŧõ

كيف يتناقص خزين الحج في ساحة الحياة ؟

ÅȚǦÊǫõä huää ÆèÅȮää ɔŸ3 ĞȚȝÅHȚää ɗŋ ȝÅΣä ɗÕǫ huää ÕÅèȝää ɗ3 ǪHǦää ȷæŬ
.ǰ Σä ɗŋ ǵȝŇää ÆŇä ȝÅΣä ÅȚȝÀŇÁ ȷÜ Æäɪ huää ǦÁøȘÀŘää ÕÅÊää ɗŋ ،ǰ Σä Ž
ǥKÒØää ØØŁ ɔŸ3 ȝÅΣä ȘȝÅȜ ȚøĚõ ȾÀŇǫȘ ،ȮÅøÊǫ ȷÜ ƁøȘÀŘää ɗŋȘ
ƁÜ ǵȝŇÁȘ ،¢ÀøèÜȘ ،ØäǵȘ ،ØÁĚäȘ ƁÜ ǵȝŇÁ Åŋ ÆÁ3 ،ǰ Σä Ž ÅȚǦøÊǫõä huää ĞĚÅȾää
¢Ez ÕÒÁÁ ÅŧĚz ÕÒÁÁȘ ،ǰÀÌÅŇÁȘ ، â ÅÄÅäÅ ÙŸǫƷȘ ،ȚóÅÎää ƁÜ ȮƒÁȘ ،ȮȝÊää
ÝǰŁÅĚǫǵ ȷȘúÌ ɗŋ â ÅÄää
ÕęÜ Ž ،ǰ Σä Ž ÅŁȝǦøÊõä huää ĞŧĚȚŇää ǥȘÀǰää ØØŁ äȘóÆŁÜ ɗÁÓää ÀǰõÜ Åøŧȝ

Âư ،ČĚ3ÂŧQDZ ŕä ğÂęŸĤöäş ،góÂDzQöäş ،Ôŧ Ĥöäş ،ČĚŸ3ÂĤöä gÂĚΣä ǰ ŭz ... ĆĚHÔöä zŁ .ČǰĚǰg gz3å ȳŸèqä ¢ĚöŬ z3ÉΛ

ɔŸ3 ŏÀŧä ŞzÂǰ ZĚõ ȣÀĤ ǰŬ zøŁ ،ĘĚęå ÕÒø Îä ¢ĚöŬ z3É ÐÓöä Âŧ ŬŞ ،ŝÁŬ ÂŁÂŬåÉ3 höä ČŸǰöä ÂõäÀŧä Ùøèş Ž ČĚöÂĤöä ČĚøÊÁöä ¢QÂČĤkş ،ǰΣä dΛÂn !ä dΛå dn È Ěö ،ȯäÂøQ3ŕäş ČĤùÂÕŧä ČÓŁ ǰ ŭøz ÝÂŦĤùÂÕΛ ŞŬ ،ÂøTÂQĤΛ ǰŬ ǰşå .ŝęŸùŬ

كيف نحافظ على مكاسب الحج؟

،!ä ŏÂøì ǰŬ gÂDZzn Čøèäóå Ž ،ȯäúøÊöä äÓŁ dз ČäÂDZŕä dzÀøÛ ǰ ¢ä Ş :ȯzęüz

dn ǰΣä Ž ¢ČÊQõä Ân ¢ö ŞÁOş ،ǰÂÊqä ŞÁO höä ČĚęäzöä Ônäz Ĥöä ǰŁŬ ǰŬ ÕĚÔÁk ȬĚöŬş ،ÀõÓöäş ƆzÕQöä ŬŁ ،ČQŸǰöä gÂĚΣä ğÁgÂè Ž õŸŦQèŕäş ä ÀÊQöä .Õöä

١. **التقوى**

ČÂĚGöä Ž ČĚ3z ŕzŧä Ônäz Ĥöä dn ǰÂÊqä ŞÁǰ ÐÓöä ȯàÂĤöä â ÂGŸöä zŁ ƆzÕQöä ğäzŦÎöä dn ،È ÁÁöä Ônäå ،ČĚÊÁÁöä Ônäz Ĥöä dnş ،ğÂΛÀ8ŧäş GÁöä dn ،ÙøèzöäS ،ğÂΛÀ8ŧäş GÁöä ¢ÂøΘ ğäzŦøÎöäş öäzŁǰä ¢ÓÂQŬ Ž ǰÂÛĚøÎöä øşå dnş ،öäzŁǰäş Ž ǰÂÛĚÎŸö ŬÊĚɔÀöä øşÉöä zŁ äÓŁş ،ğäzŦøÎöäş öäzŁQö ğÂΛÀ8ŧäş GÁöä ÕĚŧΘş .(øÂÊŧÊöä øşå) ،GÁöäş öäzŁǰä ƙä ČùÂèzöä øşå zŁş ،¢ÛĚÕÊkş ǰÂÊqä öäzqŬ

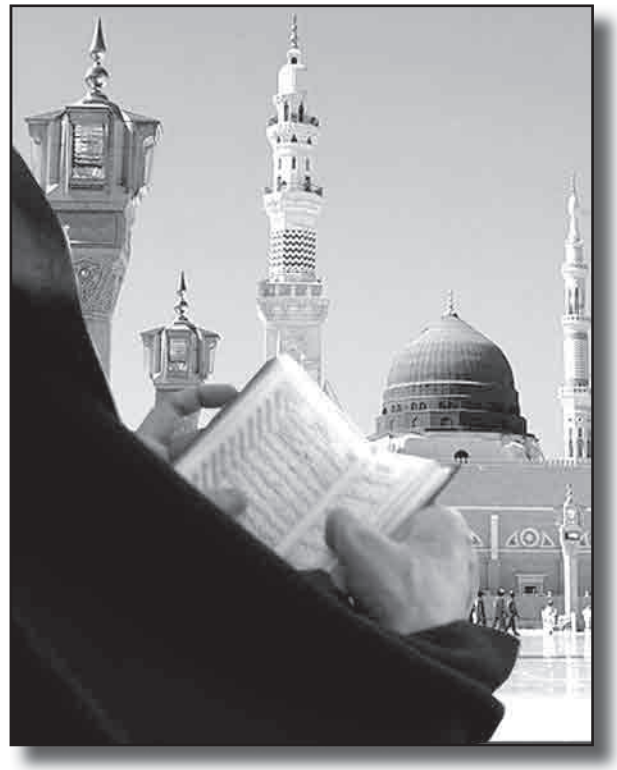

gøşÉöä ℂØŁ Ž ǯÅΣä ¢GøÊQõä ƀØöä È ÅÄöä ÙGřş ƤzÖQöä cbΛÂň ǰüz ، ţäåzøöäş .¢Ňŋ ŵÖGΛ ĞÅǯÒţä

¢GøÊQõä Åŋ ¢ȯ ŞÅǯ ş ،ǰΣä cbŋ ¢ǩåz3 ÉŇä ǯÅΣä ŞÅǯ Åŋ Ƙň Ƥzø̃ÖQöä ş gzęş ،ÆŸÖöä ĞŁzÅÅøìş ،gƘÔGöäş ،!ä БŬ ā ÀÕöä ĞöÅǵş ،!ä ĞzÀŇŋ cbŋ ǰøΣä Ž ğ ŕÅǵş ،!ä Àõǽş ،¢ŁöŬ ğ ÅGňqäş ،! î Ÿňqäş ،!ä Ğ3Åù Ž ȳÂŇöäş ،È øÅÄöä Æøèİ̇Òŋ cbŋ ¢ŁÔǵŬ ŕ Åŋş ،!ä Æǵş ،!ä ŏÅÕö БŬ ȧzøÎöäş ،!ä ÀõØä È ţǰä .ĞŧŁŢŇöä ǰΣä

!äÀõǽ cb3 ÅŁţÆöÅä ȯÅ8Îţŕäş ،ƯòÅŇţäş ā zţØöÅä ǫzŸǫΛ B Åŋ ȷÅøÊţqä ǰüz cb3 ÅŁţÆöÅä ȯÅ8Îţŕä)ş (ā zţØöä) Ōǯŋ ŏƯøì ÅŁÆøÊÄΛ ŕş ،ÆŁäzţä ℂØŁ ¢ȯ ŵÖGǩ .(!ä Àõǽ

ĘΛÀÛöä cbøŋ ȯşǰä ÀÛøÎöä zŁş ،ā zţØöä cbøŋ ȷÅøÊţqä ŞÅƠ Ƥzø̃ÖQöä ş .ÆŇÔöä

¢ŁŸǩ ȷŬ cbŋ ȷÅÊţqä ŞÅǯ ƀØöä !ä Àõǽ zŁ ĘΛÀÛöä äØŁ cbŋ ƆÅǯöä ÀÛøÎöäş ǫÉHƱǫ ȣzèş ďď؛ ﴿ƘŁÊǫ äǽŬ Õäø Àõǽäş﴾ :ŵöÅŇǩ ¢ȯzę zŁş ،!ä Àõǽ cb3 ÅŁţÆöä .ǪΛÉΣä äØŁ cbŋ źüΛ ÅŧŁz ،!ä ŏÅÌ ȷŬ ¢Å3

Ž ÅŸGÊQõä hυöä ÆŁäzţä cbŋ ƥƘGõ ƥÀÛøì Ƥzø̃ÖQöä ¢ȯ ŞÅƠ ،Ƥzø̃ÖQöä ȳÂQöä äǽüz .ǰΣä

.čď : ZŸÒöä .ďď

ş ، «Ḳḥ Ōøòáé ʔzÕǫöä âÅǤÕĈş» â ÅøǤö :ŵöÅĦk !ä òzÕΛ Åøłõ ،ʔzøÕǫöä ş
ÀǫøÊΛş ، â ÅÄöä ɹzĒ3ş ،ʔǽɟä dnş ،åƎöäş ،ÀΣä dn ¢ǤǵÅò â ÅǤŸöä ŞÁƷ Åøłõ
ǴÄöä) ŏŸǫǽrä ǦøĒǫŸǫ dn ɹÅøÊǫqä ŞÁƠ ʔzÕǫöä ÕöØõ ،¢ĭŬŏzøè ş ¢ĭäØz3 ¢øö
.(ḳùÅĒÎöä _ ǧäzƬÎöäş ŏäzŁɟä _ ǧΛÀ8ţäş

Åłõ ،ǧäØz3 ǦĒǫÅøÊǫqä È ÄÄŸö ɹüz ،¢ĭŬŏzøè ş ¢øÊÄǫ ǧäØz3 ¢ö ŞÁƠ ş
.ɹÊɾä ǧäØz3 â ÅǤŸöä ÀǫÊΛ Åłõ ،È ÄÄöä ǧäØz3 ʔzÕǫöä ÀǫÊĭş ،ɹÊDzŸö

ǦnÅøèzöä dn ¢ǤǵÅò ¢ŢÁƷ ÕöØõ ،¢øǤǵÅò â ÅǤŸöä ŞøÁƷ Åłõ ،døÒö ş
.ǦǫÅĒÔöäş ŞÁΣä Ž ، â ÅǤŸöäş ɹÅÊǫqä ḳä òåÅǤǫţä øşÆöä zŁ äØŁ ş ؛àÂłǫöäş

dn ÅƬǤǵÅò ŞÁƠ (ʔzÕǫöä) ɹüøz ، (ʔzÕǫöä)ş (ɹÅøÊǫqä) ḳä ǦęŸĦöä ÕöØõ
ǦǵşÆÄnr ɹĒŢ3 Ŭøəäęş øşå zŁş ،ŬòÅĦţäş ، ā zǫØöäş ، î zÕøÊöäş ،8äÀøŬrä
.ÕÕĦöäş È ÄÄöäş dzşÀöä ǦnŸè Ž ¢Ä3 ɹÅÊǫRö

،¢õzŸèş ¢ÊÄǫ Ž (ʔzÕǫöä) ÕnÅ3 ÆęäÀΛ ɹÜ ɹÅÊǫqä ɾŸ3 Æz ÕäÅÕţä Ž ş ...
Æärr ،ɹÅÊǫqä ɾŸ3 ǦŢzÅĦuţä Ž ÅŁøşå ʔzÕǫöä Ƀåúk ŬÒöş ...ÕǫƆ şÜ ZĦRΛ ŸÅö
.ʔzÕǫöä ¢ö ɹŸÊkr Õöæ ɹşå dnş ،ÅƬĒŸ3 ŞzÅƷş ،ʔzÕǫöä ÆęäÀΛ ɹÜ ɹÅÊǫRö

ɹÅÊǫqä ḳä òåÅǤǫţä øşÆöä äØŁ Ž ، علیه السلام ÆöÅù ŸÜ dä ŬŸ3 ḳΛnúţäǦnÜ òzÕΛ
ʔzÕǫöäş :¼Ü rz ،«Åł äzǫzÔkş ÅŁzǫzÔz ،ʔzÕǫöäş.[ḍĐ]

ɹÜ Æärr ،ʔzÕǫöäÅä ¢øÊÄǫ ɹÅøÊǫqä ɹzÔΛ ŬÒŸz ...ǦÕĒłş3 ǦÕĒęå ǦłŸõ ŬŁş
.ÅƬǤęäÀΛş ʔzÕǫöä ɹzÔΛ

ḍĐ. ČĚČ : ǦǤÛ ɹä ،ǦdŸǤä ǰ Ṇ .

:ʔzÖQöä ČGçäÀŋ ğÁÆöŬ ǰŁŬ

.ČŸÔQţä ČGçäÀţäş ،ČGèÁHuţä .Č

.ƙõØQöäş Ş3zöä .č

.ğzţä Àõæş ،!ä Àõæ .Ď

.ǰŤÊöÁf øzŘgş ،ǰŤQÊöÁfş ƙΣÁÔöä ČÕzäÀŋ .ď

٢. الذكر

ǰŋÁφÀä ɷtr̀ БÁĤǩ !ä Àøõæ ،ǰΣä ÆøèÁÒŋ ʔŸ3 ČŢzÁHutŸö Àòŋ≠ä ÕŋÁĤöä gŸò) ČÆŸÆŸöä Õzäzäöä ĵ Áò ÕÒøÎäş ،gŸÔöä Õzäzφ Õtøî∧ ÀõØöä äØŁş ...ǰŢäŋ zöş ،øÁŤäöäş ÕÆŸöä Ž gäøäzöä øÁõæǰäş ،ääøşǰäş ،øÁ3Æöäş ،ǰŬÀøÕöä gøäÀęş (ÕÆŸöä ÆŤĤQöäş ،Ğ3Átsä øzŘШ ȳÁtQŁräş ،gŸÔöä ğÁGÆÕĤQä ȳäÂQöräş ،ÕtĤöä gÀQz ȯŸò .ČäÊöä Ž !ä ȳÁÀŬ ÀaÁèş ،ČĤtsä ȳzäş ،ČĤtsä ČŸÆö gäøäzöä ČÆ3äǰÁä

ǨĤGäş ،ŵöÁĤǩ !ä ʔŸ3 ÆŸÕöä ØzÁäŋ ĠQÁä ،ÀõØöä ɷŋ ätzäǰä ØŁ ȳäÂQörä ǰŬ ،ƙÕÆöä ǰÁÊφqä ĠÁŤş ،!ä БŬ ǰÁøÊφqä ä ÀÕäş ،ČÆzÁÁøÎöäş ،gƙÔGöäş ،øzÁöä ¢Æz Æ̨gş ،!ä öÁÕö БŬ ȧzøÎöäş ،!ä Àõæ БŬ È φǰäş ،!ä Ğ3Áù Ž gzÕöäş ،ȳÂøĤöäş huöä ÆŁäzţä ɷŋ ¢ÆÔgŬ r Áŋş ،!ä ɷøŋ öÁDZÀöäş ČÆøÎ ǰäş ،!ä БŬ ČäÁφqäş ،!ä ÀõØöä Ž !ä ÁŤŸĤDZ.

ÁÆφÉöä ¢Ÿ8øÎǩ ǰŬ ɷŋ ǰÁøÊφqä ŞÁƷ !ä Àõæ ǰŬ ، ÆŁäzţä ØŁ ǰŢ3Ŭ ɷŋ ş ŧÁφŬ ØÁφÀõæ ƀØöä ÆĤÔöä ĘÀÛöä ɷŋ ƆÁƷöä ÀÛøÎöä zŁ äØŁş . . . !ä ɷ3 ¢ÆŤŸǩşŬ ätzφØöä zŁ ،ŵöÁĤǩ !ä ɷ3 ÆGĤöä ǰÁGDzƷ ƙäÁDzg ǰŢ3Ŭ ǰüz ، !ä БŬ ƱĤøÊöä Ž

.ŝĔ₪Ăõ ĂĔ₪ÆöĂä ĘĔĤõä ŝ ،ăŕŝŰ ŬòĂĤţäŝ

:ĂĂŸę ĸŸ₪ĂĤöä ďĺØŁ ĞĤzĂÒţ ŝ

ā z₪Øöä ďŋ ĵĂÊ₪qä ŞĂŽ ،ÆĤÔöä ĘĺÀÛöä ďŋ òŝĵä ÀÛÎöä zŁ (ƤzÕõöä) ĵŰ

ŞĂŽ ،ĘĺÀÛöä äØøŁ ďŋ ƆĂŽöä ÀÛøÎöä zŁ (ÀõØöä)ŝ ؛!ä ďƷ ĞĠDZĂΣä ŬøòĂĤţäŝ

.!ä ďƷ ¢öĂ8Îäŝ ،ĵĂÊ₪qä öĂTŰ Ž ƀÀ8ţä ĂŁóŝäŝ ĂĔ₪Æöä ďƷ ¢ĠgĂò

المداومة

Ž ÿĺzù ŝĂŋà ĵĂÊ₪qä ¢ŸòäzĺB Ăŋ ،ĵĂøÊ₪qä gĂĔg Ž ¢øĂq ÀõØöä ź ûĺŕ ŝ

.ÀŧĤöä ā ĂÊg

ďđ.¬¢Ăŋ òzŸư ĸŽõ ďŋ ĸÀ ¢ĔŸƷ ŷŝÆŋ ÕĔŸę¼ : عليه السلام ĸ ĂŋúţäĸŋŰ ďƷ ƀŝø ÆÕz

ƁĂĤĸ !ä ďĂøè ÆŸďŰ Ž òĂΣä zŁ Ăŧõ ،gÆgäŝ gÀŋ ÀŤţĸŕ ÀõØöä ğĂõÀä ĵŰ

Æäŕ ،ÀõØöä ğĂõÀä ĵĂÊ₪qä ÆÊQÒĺ ŬÒö ŝ .ĞĔzøÆĸ gøzÔä ÀŤţĸ ĂyŰŝ ،ĵzÒöä Ž

.¢ŋŝäÆŋŝ ÀõØöä ĞŸòäzŋ ďŋ ¢ö

المراقبة والمداومة

ĵŰ ŬŁ ،ÀõØöä (ĞøŋŝäÆŋ)ŝ ƤzÕöä (ĞĠęäÀŋ) ƨøŸƷ ÆĔõüöä ďŋ ĂĂŁ ĞøĺĂ8öä ŝ

B Ăŧz ؛ĞöäÃõ ĞÁøèäø ĞÒŸŋ ƁŰ ĵĂøÊ₪qä gĂĔg Ž ÀõØöäŝ ƤzÕöä ďŋ Õõ òzHöĺ

È ĂĂöä Ž ĸöÁøèäø ĸöŸŋ ƁŰ ĵĂøÊ₪qä gĂĔg Ž ÀõØöä òzHöĺŝ ƤzÕöä òzHöĸ

huöä öŸöäŕä ĞĔöŸõ ÆŰĂDZ ďŋ gĸøžõ ğäÆĺÆńŝ øĂÛòĵ ĵĂŕÀĤŋ ĂŧŤz ،ĸøööäÃõ

.Õĝę ďŋ ĂŁĂĂgÀì

. Čċ dz ČČē : ČĞĤĔÎöä ÕäĂèŝ .ďđ

Ǎ₺ȮHʊǫȅǎş ،È ȦAȫǎ Ž ǦÅȅǎǿş ǦǫǾÅǫ ǦǾÅǵ БŬ ǦŋşǎÆţǎş ǦǦęǎÀţÅǽ ȷʒƠ ǎǽŭʒ
(ȶùÅǼøÎȫǎ)ş (GȦȫǎ)ş (ǒǎʒŁȷǎ) ǧÅʌÆƠ ɑbŋ ØəÆȦ3 Ǎ₺ƬǼŸ3 8Å₵ ŸƷ ،È ȦAȫǎ Ž
ǦȮŸŋ БŬ ،ǦǫǾÅǫ ȶɑ ǦDƵǎÀDƵø ǦȫÅǵ ɑbŋ Ø@əÆȦ3 ÀõØȫǎş ƷʒÕǫȫǎ ɑbŋ Õõ ȯʒ@HʊǫʌŞ
.ȷÅÊφqǎ È Ȧφ Ž ǰΣǎ ÆèÅȮŋ ȶǦƷǰk ØəÆȦ3ş ... È ȦAȫǎ Ž ǦÅȅǎǿş ǦǫǾÅǫ

❊ ❊ ❊

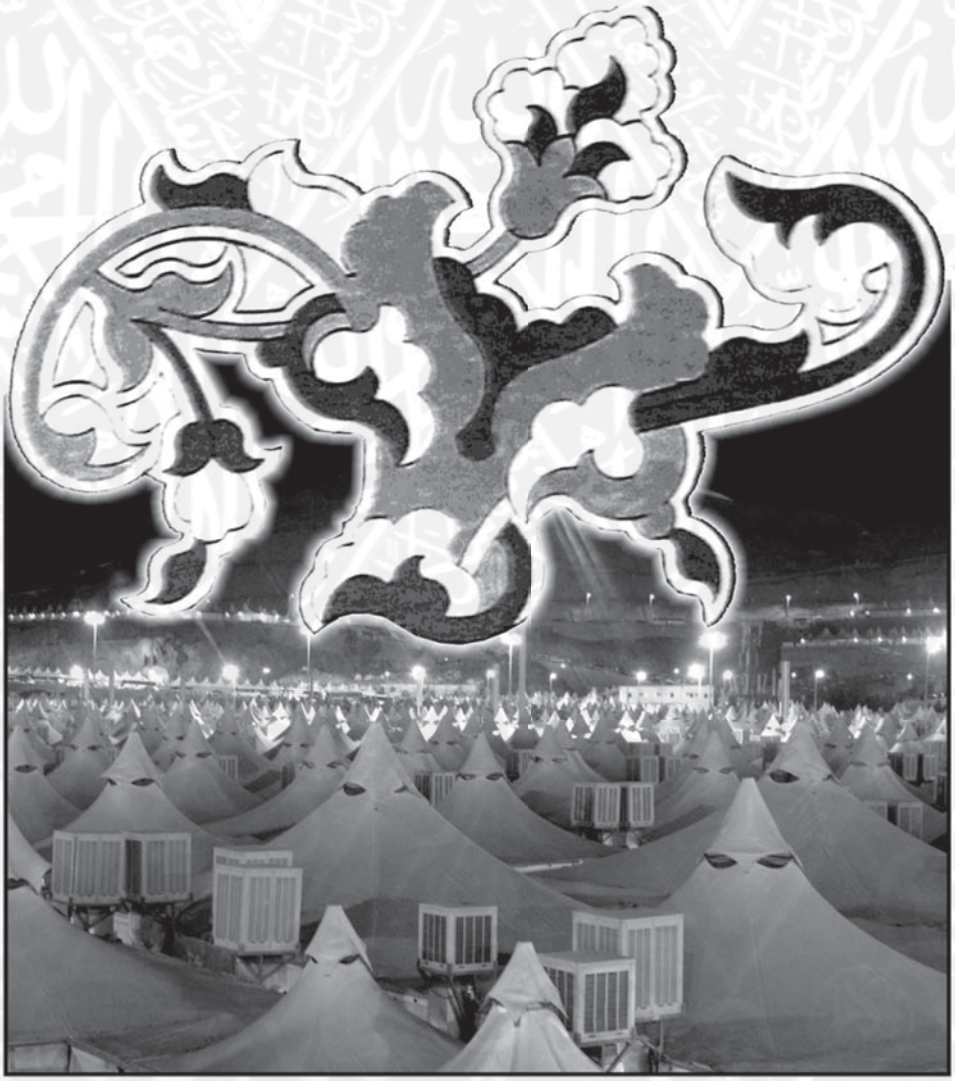

التزاحم بين الحج و الفرائض الأخرى

دراسة و علاج (٢)

أحمد المبهوتي

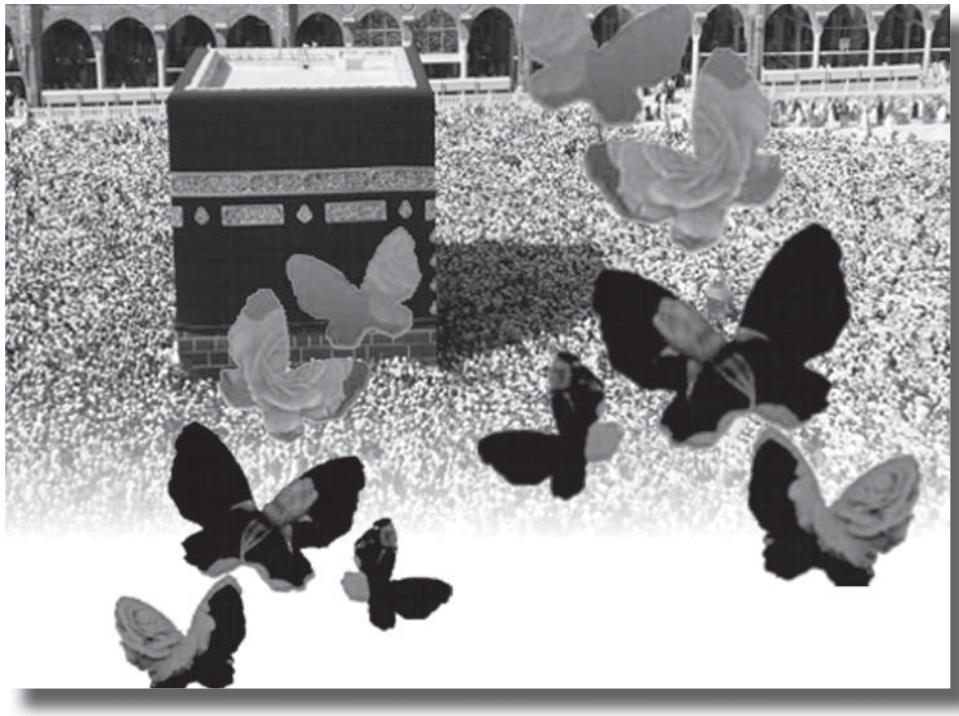

٤ ـ تزاحم الحج والنذر

تحرير المسألة :

óØ¢ dbÞõ ، ğ ãzÁøè Ž ¢Ù ، gÆgã¢ ĞÁøè Ž ğ Σã óãåÙ ¦gãÂÁ Ãη ÆÞÃ3 ¢Ù óØ¢ z

، ğ HÞŸó Ğ3ÃÛ¢è ÞãĈÆÁ3 ŘÖÖØ Ż ĞÁè Ōõ dbη ĞzÀ3 ȳzÁ Ž علیه السلام k ÊΣã ȳÃη¢ã ó¢ÂÁ ğÙ

ĞDzg ōÀ¢Á ğÙ Æã Ÿz ĈóØ¢ ğzÞÊRηzÞ ÃÞõ k ÊΣã ȳÃη¢ã góÃÁà ƤåÙ ğüz Ý ƀåüÁ ÃÞŦÁüz

.ó¢ØÁÞÃã ŌÞĦãã ōÀřk dbη ¢ó Æã Ÿz ،ȳŸèq¢ã ĞDzШ ƨřÙ ğÜ¢ ؛ĈÀÞ3 ĞŸÆù ȳŸèq¢ã

Ō¢Ш ،Ōæ zU ¢Ù ĞÁÂřQã ¢Ù góÃÁÂŸó ÒÃÞã dbη póãÆÕη ȣÀÔÁ ğÙ óØ¢ dbÞõ ¢Ù

dbÒ¢ ãØõ¢ Ýr ȳÙ ğ Σã ĈŸ3 Æz ŌŦz ،Ğ3ÃÛ¢øè ãŘãÂó óØ¢ ÃÞŦz ÒÃÞã ȣÀò z

Ý ŦŦÖÁã ƀÙÀãã Ęzs Ž ŸÒÞã ĞÁŦs¢ ŦŁ ÃÞz ،óØÁãã ŌGę Ğ3ÃÛ¢è ãŌÔØ ğÙ

تاريخ المسألة و صورها:

ǰ Σä Ž ŵŋäÆÖïä ŏÅøƬÖÅïä ğ ÅŧŸõ Ž ŘøǵÀù Æę ĞüüøÊţä ₡ØŁ ₫Ü ŵÅƇ ŕ ،ÀŁäzƨä ā ÅǫÕ Ƶ ÊüüǫÄ _ ÑΛÅ Îţä ŵÒǵ Åŧõ _ ÀŁäzƨä ÆǵÅò Ō8ǫìä Åţ Ż ،ŸÆÅïä ŏƱÎä ȯÅ8ǫì ŕä ȳÉ3ş ،Ƶ ÊüüǫÄä ŵŸ3 åzƬƨä Æò ȯŁó ţşÀøÎţä ȳÅǫŬ ₫Ü È g Ü Ęŷ̈́ȯŋ póØøǵ Ğ,À3 Ō̄ō Ž عليه السلام ȯøÊΣä óşÂΛ ₫Ü óØ ÕïÓïş ؛ ȯǫÄøÊïÀnŬ Ž ₡àÅƱŬ ŌGę ÀùÅÁη ţşÀøÎţä ₵DZäzΛ ŕ Ʊŏ ،ţÅÛǫøèä äæŬ ₵ŸŸ3 ǰ Σä ā zøDZş ¥ÔÅη ȯΛÀnüǫţä ȯä ᶜ،ĞüüÊţä ₡ØŁ dzÀÛï ŧGGè Ō̄ïæ óÅÔz ،₵ǩÅÆǵ.

وبذلك تنحصر المسألة في أربع صور:

الأولى: Ğ3ÅÛǫèŕä ĞÄè Ž ÅΝzÒä pÆÆŌη ȳŸèqä ĞDzǵ 3ÊÛǫÊţä óØ zï.

الثانية: ţÅÛǫèä Ż ĞòÅn ĞÄè Ž ÅΝzÒä pÆÆŌη ȳŸèqä ĞDzǵ 3ÊÛǫÊţä Ƙd óØ zï ĞÄÊïä È Äφ Ž.

الثالثة: Ğηå3 Ž şŬ Ğøòn ĞÄøè Ž ȳŸøèqä ĞDzǵ Ƙd 3ÊÛǫøÊţä Ƙd óØ zï Ğ3ÅÛǫèŕä ŘŸÔǵ Ż ğäzÄÊïä.

الرابعة: Ğ3ÅÛǫèŕä ĞÄè Ž ÅΝzÒä pÆÆŌη ȳŸèqä ĞDzǵ Ƙd 3ÊÛǫÊţä óØ zï.

؛øØÄïäş ǰ Σä ₫ǵäÂǩ zŁş ،Ƹ ĞüüÊţä ŌƬ ȯ3 ₫ÅǫDZøÅn ƙÊïşjä ƙǩózÔïä ₫Ü ،øØÄïä ÆŌĥǫä Ğ3ÅÛǫèŕä ÆøĥÄ şŬ Ğ3ÅÛǫèŕä ŌGę ȳŸèqä ĞDzǵ øØ äæŬ ₵ǫǫj ÆDZäzïä ǰ Σä zŁ ş øØ Åη ȯÅŽǫηÅä ȳÅę ₵ǫj ؛ĞøDzÊǫÄïä Ž ₫ŸnäÆǫǩ ƙøǫÅΣä Ÿõş øØÄïäş ǰ Σä ƙä ₫ǵäÂǫïä ô ÀZ ȯÒƲ ŕş ،3ÊÛǫÊŧŸï.

 Č. ǰ Σä ā ÅǫÕ ،ÀÄĬDZ ،ƆÅĥüGÊïä: Čēċ.

ŵŸ3 ÜÆGą ،ąŸŤÔÁk ÆÖÁäąş ǴHUGäąş ĠøèäøÆŸö ĠHżäÀäąş ĠǯÁǯäą ɿÁkøzÔäą ŘŤÖż
:ÆŤkÀQäą ÆÊǵ

الصورة الثالثة :

Ž şÜ ،ĠòÁn ĠAøè Ž ȳŸøèqą ĠDzǵ Ŕą ƷŤÛQøÊţą Ŕą øÓą zö ¢ąÜ ŬŁ ş
Æz şÜ ȳŸøèqą ĠDzǵ ¢ŤŸ3 Æz ÖŁ ،Ġ3ÁÛQøèżą ŘŸÔǵ Ż ،ğązAøÊäą ĠnÁ3
ÝȳÆÖΛ ÁŁTąÜş ÝøşØAţą ɿÁŤkŬ

كلمات الفقهاء:

،øØAäą ŵöŬ Õäæ 8Àò ،ţÁÛQøèą Ż ǰΣą øØą zŸz : â şøÆäą Ž ÆŤTøÎäą ȯÁę
ÀŁÁşş ،ŝŘΛŬ ȳŸèqą ĠDzǵ ŘĠDZş ،ÕżÁÖäą ŵöŬ Ġ3ÁÛQèżą ğÀŁQøèąş ÕŽŬ ɿüz
،ÁTŤäŬ øØøAäą ÆŘż Ġ3ÁÛQøèżą 8Àòş ،ŝÕŸÛą ȳŸøèqą ĠDzǵ CÆÕk ą ÁøHòǰą
[č].øØAäą ǰǵ ŵöŬ ÁTŤz Ġ3ÁÛQèżą 8ÀÔŤz ،øØAŸö ĠAè ćąŤHą ɿŬ żŬ
،Ġ3ÁÛQèżą ȯzÔǵ ÕĠę (ǰΣą) ¢øØą zöş :ÕäÁÊţą Ž ƆÁǯäą ÆŤTøÎäą ȯÁęş
ćɜ ÆΛÂk ǵÆą ÆŤŤÖQäą şÜ ȧŸùqą Ʒą ȳŸèqą ĠDzǵ ŘąÆę ،ÕŘÁäą ÕĠę ŘŸÔǵ Ż
¢ąŤHk Ƴąş ،Ġ3ÁÛQèżą ȳÁ3 ćɜ ǵÀnüQą ĠAÊż şÜ Õäæ ÆŘż ¢ŸŘz ćȯÇ ŌŤШ ،ĠAøè
[D].ĠąŤHţą ĠAÊäą ÕŸk Ž Ġ3ÁÛQèżą ĘÕƠ ȳÆŘö ؛øØAäą ȳÆÖΛ ĠAÊäą ÕŸQż
ǰΣÁż ɿÁŤkqą ÕĠę Ġ3ÁÛQøèżą ȯzÔǵ ĘÁką zøöş :ÕöäÆţą Ž ¢ÛGøè ȯÁęş
ĠAÊäą ÕŸk ćɜ ÆΛÂΛ Áą pÆŤÕą şÜ ŝÕŸÛą øØAäą ɿÁõ ɿÜ ȳŸèqą ĠDzǵ ŘąÆę ،øşØAţą

ČĒď :Č â şøÆäą ،ÆŁŢ ،øşǰäÆŤTÎäą .č
ČĐĒ :č ÕäÁÊţą ،ćɜÆäą ćɜÀą ،ƆÁǯäÆŤTÎäą .Ď

ȳÆȩ ȓŬȘ ،ȻDZȚää ÄØŁ ŵŸ3 gøȘØÄȚä Ȣ ŸøØN øȚÄää ŵŸ3 ÄŁȚDZȘ ȷ ȷ ؛ÄøŁÀÄÄ8ȵ ȘŬ ،ȣŸÖŬää Ȝ ȵÄȚÄõ Ȣ3ÀÎää Ȝ ȵÄȚä ȷ ȷ ؛ČÄøÊää ÕŸk Ž Ğ3ÄÛȵøèȓä ĘÕÓ ȳÆŬää ؛øØÄää ď.ČŁȵÄȜää ČÄÊää ŵäŬ Ğ3ÄÛȵèȓä ŏÄÕä ȳŸèqä ǰǵ ä ȚDZȘ Ž ȝ3äKȚ äØŁ ŵŸ3Ș ÆDZȘ ،Ğ3ÄÛȵøèȓä ȳÆø3 ȯÄǵ ČøØȵ ȷÄõ ȚøäȘ :ÀøŁäȚȝä ÆǵÄò ȯÄøęȘ ȣȵ ČKd Ž Äŧõ ،ČŁ3ÀøÎää Ğ3ÄÛȵøèȓä ÕÔÓ B ȷŬȘ، gøÆÕää 3ȵ øØÄäÄä ȷÄŁkqä Đ.ČKd ȷȘå ÕŁäÆŸä ȳŸèqä ǰǵ ä ȚDZȘ Ž ȓÀì ȣŁ æŬ ،ǧÄGDäȚää Ğ3ÄÛȵøèȓä ȯȚÔǵ ÕČę øØȵ äæŬ :ŵøÕȵȚää gȘÀŸää Ž ƀåÂøŁää ÆŁøÊää ȯÄęȘ äæŬ äØõȘ.. ǰΣä ČøŁŸ3 Æȝ B ،ŸÔǵ Ż ،ĞøȚÀ3 Õõ Ž علیه السلام køÊΣä øȘÂΛ ȷŬ käȘ ČÆä 3ŧȚä ȣØȚ BȘ ،Ğ3ÄÛȵøèȓä ȯȚÔǵ ÕČę ƀøȚȚ ĘŸÛȵ ÆDZäȘ ČŁŸ3 ȷÄõ øØŸää ȷ ȷ ؛ǰΣä ȣȵ ȷŁŬ ÆDZäȚää Õäæ ȣØΛ B ȷŬȘ ،Ğ3ÄÛȵèȓä ŸÔǵ Ż ،ǰΣä ÕÔǵ Ż ،ȓȘŬ Ğ3ÄÛȵèȓä ŸÔǵ ȚÄȵŬȘ ؛äȚDZää Ž 3ÄȚä Ž ȣŸÖŬäÄõ Ȣ3ÀÎää ȳÆÕŁȚ ،ĞÞäÂȚä äÄä ȣȵ ȷȚØΛ ،ǰΣä käȘ ČÆä 3ŧȚä ȣØȚȓ ،ÀnŬ ƀøȚȚ ÆDZäȘ Đ.ÄŧŦÄȵ ȷŁȷä

! äÆG3 ŸŬ gøÄøΛà Ğ3ÄÛȵøèȓä ȯȚÔǵ ÕČę øØȵ ȚÄ : ŁŧȚä ȳÄøȵqä ȯÄøęȘ ȯÄΣä äØõȘ ،ȯÄØÌŬ Ŧä ǰΣä ČŁŸ3 Æȝ ،ȚÄÛȵèÄȚ ،ĞȚÀ3 Õõ Ž علیه السلام kÊΣä ŦȜȵ Đ. ǰΣä ÄÄRΛ Äȵ ŦȜȵ ÆŁÄ3 ȘŬ øØȵ Ț

: käȚęȘ ÄÄŁÄŁ ȷŬ øÄŦØÄää ǧÄŧŸõ ȣȵ ÕÔHȵȚ

Ď. ĥǵǵ ـ ĬĬ : Ī ȳÄØǵȷä øäÄȵ ،ÆŧŢ ،ŬŸȵÄŬää
Ď. ĎďĒ :ĤĪȳŸØää ÀŁÄȚDZ ،ȣÊǵ ÆŧŢ ، ŬÄDzÄää
Ď. ĎčČüüÊŧä ،ǰΣä ÄÄȵø ȣȵ ƆÄȜää ØØÄää :č ŵØȵȚää gȘÀŸää ،ȷȘÄØäÄŧŢ ،ƀåÂŁää ÆŁÊää
Ď. ȳŸèqäGDȚǵ äȚDZȘ ÙäÀì ȣȵ ĥĬ ČüüÊŧä ،ǰΣä ÄØõ ،ČŸŁèȚää ÀΛÀØ ، ŁŧȚä ȳÄȵqä

أحدهمـا: ، â ŞøÁïä Ž òşjä ÁÉŤøÎïä ¢ÉïÜ ÆŁæ Åţõ ،ǰΣä ŵŸ3 øØÁïä CÁÉøÖǩ ،
ÁÉøÊïäş ÀŁäz ƨäş ÖøäÁţä ÆgÅò äØÒŁş ،ȳÅŤzjä ÕïÅøÊŋ Ž ƆÅžïä ÁÉŤøÎïäş
.ŵÖqzïä gşÀĦïä Ž ÐåÂÉïä

ثانيهما: .pKňÜ ŏÅŤÖÅïä Ř Ĥä ¢ÉïÜ ÆŁæ Åţõ ،øØÁïä ŵŸ3 ǰΣä CÁÉÖǩ

أدلة القولين:

القول الأول: تقديم النذر على الحج

:øzŋüä ǰΣä ŵŸ3 øØÁïä CÁÉÖQä òzÖïä ŵŸ3 òÁęèä

الأمـر الأول: ƎQĦΛ zŁş ،ÆDZäş ÀŋÜ Ğ3ÅÛQèrää òzÔg ÖGę øØÁïÅä JÅÉǩqä ǰÜ
ƱŸÖĦïä 3ęÅţÅõ Ʊ3ÀøÎïä 3ęÅţä ǰj ؛Ğ3ÅÛQøèrää ĘÖĦUQǩ r øØĦïä ĘÖÓ 3ŋş ،pøØ3
.¢ä ǰΣä ā zDZş ĘŸĦǩ cb3 3ÅΣ

øÁę äæÜ¼ :òÅę ، علي ! äÁG3 ŸÜ cb3 ،ƑŸΣä ĞĦÉĦòò zŁ øØĦïä øÅGQ3ä ÕÉïåş
cbŋ ĞĦΛÀì õÀǩ ÁÖz ،¢ä ¢øØĦΛ Ō8ì ¢ï È ïş ،Õïæ 3zå Ż ¢ä ǰZ Åŋ ŵŸ3 ÕDZÀïä
ē.¬ȳŸèqä 3äÀì

،ǰΣä õÀǩ Ž ¢ÉŸ3 ŵïÅĦǩ ! ä ¢øØĦΛ øØø3 ¢ï JÅõ zï ¢ęüä ÁÉÅΛ ĄΛÁΣä äØøŁ
! ä ¢3ęÀì ¢Qęş Ž øØÁïÅä ŏÅzzïä ǰÜ ȳzŸĦŋş ،ȳŸøèqä 3äÀì cbŋ ĞĦΛøì õÀQΛ B
ā zDZş ĘŸĦǩ cb3 ŧĦęÅŋş pøØ3 ¢ƎQ3ä ş ،¢øÊÅę ¢ä ȳÂïÜ Åŋ ZŸÖţä ȳÂïÜş ،ŵøïÅĦǩ
äşÁÉÐzǩ ęŸȳ: ŵïÅĦǩ ¢ïzę Ōźŋ Ž ŧÉGÔą pŏÅŋ ÅęÁDZş zï Åţõ ،Ǩęzïä Õïæ Ž ¢ä ǰΣä

.ē ā zDZş ā äzÜ cbŋ đ ā ÅGä : ēÕäÅèzïä .ē ،ǰΣä ā zDZş .Ď dz

Ě.«ŧSGĦŷŭ pÆĔĦĕĎ ăzŧŧĔĔĕ ĕĎĂŋ
¢ąăÆDZŞŞ ،¢ă ŏz ř z ăă ā zDZŞ ĘŶĦĭ ɗ3 3ąĂŋŞ ،ŬŶŎ3 ŕŕØ3 ŏĂţă ɟăÆŎz ɟŬ ĘĔg
ŕØĦŏĂŏ Ŭ3ÀÎăă ŕØĦăă ĂAŦz ،¢ă ŭřzĕăă àzz ŧ Ŭ3ÀÌ ŕØ3 ĞĔGÔ8ăă Z òză ŧŘ∧Ŭ
Čċ.ŏĂŦŎĂăă ğĂŧŶŏ ÀĭŏŬ Ž ŏzŏØţă zŁ ăØŁŞ ،¢ă ā zDZzăă ĘŶĦĭ ɗ3 3ąĂŋ ŬŶŎĦăă
ĞĦò ŵŭŬ ĕzĂřŬ Ğ3ĂÛĕèŧă Ž ∃ĕĦ∧ ¢ąŬ ŏŧÆĕąøèŧă ŎĈŢ :ŴÀnŬ gøĂĞĦă
،ÀnŬ ÆDZăzŏ ĂŦĕ ąăÂŋ ŷÆ3Ş ،ĞĔąĂŋÂăăŞ ĞĔŏĂţă Ğ3ĂÛĕąøèŧă ،ā ÀÊăă ĞĔŶơŞ ɟÆĞăă
.ǰΣă ā zDZŞ Ž gΣĕĦţă Ğ3ĂÛĕèŧă 3ĂĭÀĭ Ğ ąăÂţă 3ŋŞ
ℂ∃ĕĦĭŞ ،¢ă ăÆĂĭŞ ŕØ3 Ŷă ǰΣă ŏÀĕ ô ÀĦĭ Ăţą̃Ŭ ĞΛăŞÀăă ɟŬ ،ĞĔŶ3 ŞgŶ∧Ş
ŏŞŬ ăØŦz ،ŕØ3 ăŶŋ ŕØĂŏĂă ŏĂzzăă ɟzõ ĂąŬŞ ؛ŷŶøèqă 3ăÀì ɗŋ ĞĦ∧ÀøÎĕ ŧõÀĭ
ŕÀÊăŞ ǯÀΣă ăŕăzøŋ Ž ŕØĦăă Ĭ̃ĕĕ Ăţõ ،ǯŕĂøn ɗŋ ¢ĭĂĞĕŬ ɗŋ ÆăŶz ،ŷŶØøăă
،ĞřŞŬ gŕĂĞĦă Ş ،ŕØ3 ŕØĂŏĂă ŏĂzzăă ɟzõ Ĭ̃ĕĕ∧ B Ş ،ǰΣă ¢ĔÊĕŎ∧Ăŋ ŵŷ3 ɗ∧ÆăăÂăă
ČČ.ŕØ3 zŁ Ăŋ ŕØĦăă 8ąĦĭ Bş ،ŴÀ8Ôăă ɗąĞĭ B ĞΛăŞÀăă ɟŬ
ăØŁ ،¢ă ŭřzĕăă àzz B Ş ŕØØ3 ℂ∃ĕ3ă ţŕĂøÎăă ɟŭz ،āzÔ8ţă ŏĂţă ĂąŬ Ş
.ŕØ3 ŕØĂŏĂă ŏĂzzăă ŕĂĕĕ3ă Ž ÞŞÀ8ò ĘŲ
ɗŋ ∃ĕĦ∧ ŌŁ ،ÀnŬ ÆDZăză ĞąăÂţă ŷÆ3 ɟŬ ŵŷ3 ŏŧÆĕąøèŧă Ž ĘĦĞăă ĂąŬŞ
Ýŧ ŷŬ Ğ3ĂÛĕèŧă
Ğ3ĂÛĕąøèŧă ɗŋ ăăÀţă ɟăă ،ĂŁĂĂĦŋ ĘĔŌŞ Ğ3ĂÛĕąøèŧă Ž ŷŶŏăă ĂAŶĕz Ăą̃Ŭ
zŁ Ăŋ ŵŷ3 ĞĔzÀ3 Ğ3ĂÛĕèă ŬŁ ،ĂT gÀÊĂţă î zÔĂăăŞ ĞĂ∧ÀøÎăă ĞĂ∅ă Ž găăăzăă

Ě.
.ďĎ : ŏĂÊĂăă
.ŷŶèqă ĞDzg ā zDZŞ ÙĂăÀì ɗŋ Ďč ĞăăÊţă ،ŵŎĕzăă gŞÀĦăă .Čċ
. 8ÀÔĕ ،Čđē :Č ǰΣă ā Ăĕõ ،ĞĦ∧ÀÎăă ŎĔÔĂĭ ،ÆŁŢ ،ĈăÀÓĂŶăă ŎřĂĭăă .ČČ

أولاً: ǰ Σä ā ɀDZş ɖɜ ÀŢÀää ƷÛę Ɜŋ Ğ3ÅÛǫèŕä ǰ Ü ɖɜ ǵøÁG3 ŬŁş ،ČÖÖHǫŋ ǰ Σä ā ɀDZş ɖɜ ÀŢÀää ƷÛę Ɜŋ Ğ3ÅÛǫèä ،ĠĔɀÀ3 Ğ3ÅÛǫèä ،ĠĔ3ÀÎää ǵøÁÖäş .ČDZɀä ÅŢĔɀ ƎǫĦkŕ ĠĔ3ÀÎää ǵøÁÖäş ،ČĔɀÀ3 Ğ3ÅÛǫèä

.8 ÀÔǫä Čċč : Čċ ǵşÀĦää ÕÊŧǫÊŋ ،ɖÊŢ ،ŢĔÔΣä .Čč

الأمر الثاني: ǰ Ü ÆɀŁøÁää ĠĦòò ¢ä ŕ ŞÀøÎŢä ŁøÁää ǰ ÅĦDZø ǰ Ü ،øÁää ɖɜ ÀŢÀää ŘǫäÄäüɀ ؛Ğ3ÅÛǫøèŶò øÁää ĠÞäÄŋ Ɜŋş ،øÁää ɖɜ ÀŢÀää ƷøÛę ŧĦDZäø øşÁŢä ǰ ɀøÒΛ ÅŧǫÜş ،ǰ Σä ōÀĭ ĈäǫÜøŋ ǰ ǰ ؛ĠDZäø Ĭǫ øşÁŢä ǰ ɀøÒΛ ¢ŸŽŋ ،øÁää ĠĦòò Ž ŬÀÒΛŕ ǰ ÅĦDZÀää äØŁ ÕŽŋş ،Ğ3ÅÛǫèŶò ƷäÀää øÁää Ùèɀǫä ǰ ǵ ā ɀDZş Ž ǵƎǫĦŢä Ğ3ÅÛǫèŕä ǰ üɀ ، ô ÀÅää Ž ŷŶèqä ǰ ǵ ā ɀDZş Ž ƁÀɀ äæÜ ŷÅÕŢä Žş ،ǰ Σä ā ɀDZş ɖɜ ÀŢÀää Ř ǫ Ɜŋ ĞŸòÅǵ ǰ ɀÒĭ ǰ Ü Æɀ ŷŶøèqä Øòǰä ǰ ɀÒΛ äØŁ ŵŸƷş ؛øÁääÅä Ğ3ÅÛǫøèŕä ƷÅĭÀĭ ǰ Σä ā ɀDZş ɖɜ ÀŢÀää Ř ǫ øÁääÅä ŏÅɀɀä ā ɀDZş ŵŸƷ ǰ Σä ĠøĔDZÀĭş ،Àòǫä ţɀŕɀţ ŧĦɀäø ĭŧÒΣä ÆøǵÜä ǰ ɀÒΛ ÅŧǫÜ ǰŁǰä ĠĔDZÀĭ ǰ ǰ ؛ǰŁÜ ǰ Σä ā ɀDZş ǰ ɀõ ĞŢǵŶη ŵǫ ،ĠøDZÀη Ŷä Ž ŕ ، ȯÅŽǫŋŕä ŷÅÕη Ž ÅŧŢÞäÄĭ ǰ ɀÒΛş ،¢õŶţ ÅŧŢÄη Õõ ÆøDZäɀä ĭŧǵäÄǫţä Ž ţɀDZÀää ɖĔĦǫΛ ÅŧŢĔɀ Õä ،Àøòǫä õŶţ ŧĦɀäø ÅŧŢÄη Õõ ǰ ɀÒΛ ɖΛØŸää ɖøΛäøäɀǫţä ĞĔ3ÀÎää ÕŸĦŸò ŶΛƒĭ ĘǵŶää ǰ ŞäÅ ĘäÅÊäÅä Øòǰä ɀŁş ،ĠĔDZÀǫŸò ÀòÜ üÎÄη ŵòÜ :¢Ĕɀ ǰ ǰ Õäæş ؛ŷÅĭ Ĭǫ äØŁş ČČ.ĞĔŸÕĦää ÕŸĦää Ğòƒη

ثانياً: [illegible]

[illegible]

[illegible]

الأمر الثالث: ĠłÕõ ǰ Σä ćbą ,ćłz ,øØÀäş ǰ Σä ćbU Łłz ,ćłz ćbą ÕõÕä.

ęÕÕƠ ćb3 gøÅG3 øÅQÅţä ş ęłÕHćQää zŁ Łą ŵŸ3 ¢ø3z ř zą ą zÒŸz ,ǰ Σä ÅęÜ ĞłŸơş ą ÆGää ĞøHćòş ĞŸǵäÀäş åäÂää Àzzk Ž ÕøǰłQk ŦŁş ,ĞłzÀĂää Ğ3ÅÛQøèłä řÀQÎą Bş ,ô şÀÅţä Ž ÙäÀÎää ØØŁ ƷłP ęÕHćQk Æę ŁÅŁş. Ğęzää ĞĂèş ā ÀÊää ęÕÕƠ ÆĂä ÆDZäş ǰ Σä ą ůz ,äØŁ ŵŸĂz ;ÀnÙ ÆDZäzä ¢QþäÂą ŷÆ3 ǰ Σä ā zDZş Ž .ÀnÙ ÆDZäzä ćbÂą ą Åõ zäş ,ÙäÀÎää

zŁ ¢ä åäÀøţäş ,¢øÕŸĂQą ą ÅHćDZø řŬ ØåÅøÕĂää Ž řÀQøÎ Ŷz ,øØøÀää Åøęüş ćRÀÜ zŁş ,¢ä gøzÔQţä åäÆř ǰä ƷłP ŵäÜ ĞGÊÀäÅä ř ,ōÀQää ŵäÜ ĞzÅřqÅä ą ÅHćDZÀää ÅŦęÆÕk ŷÆ3 şÜ Ğ3ÅÛQøèłä ŷÆ3 ą zõ ŵŸ3 ƁÆęĂk ÕłäÅ øÆ Bş ,ŷÅÕţä Ž ęÕÕƠ Æę Åą Ƶą ōŸłŸä ą ÅÆDZäş ą ÅÀąǰÅz ;øØÀää ÅÅÕĂää øÅØęq øÅf Ŷz ,ØåÅÕĂää ÙäÀøì ćbą .øØÀäÅä øÅzzäş ǰ Σä ā zDZş kä ęgÂQää ĞGę äØłş ,ą ÅHćDZÀäş ÙäÀÎää ćbą ÅłT ā ÅÕĂäş gøÅÅØää ğzGę ¢łz ¢DZzäş ,ǰ Σä ŵŸ3 øØÀää CÆÕQä zŦz ĞłDZÀQää ÅęÜ Łłłèł ,gøÅÅØää ąşå ÙÕz ā ÅÕĂää ¢łz ęǰ ;ǰ Σä ōÀk 8ŸN ,øØÀää ĞÅäÅƯ Ž ŧĂą ÅÑüz ,ĞzÀ3 ŷzΛ Ž علیه السلام kÊΣä !äÆG3 Ÿǰ Z ΛÀøÎää ÆęÀţä gøÅΛà øØÀää ą Åõ äæÜ علیه السلام køÊΣä øäęà ŵäÜ ÀŢΛΛ ŵäÅĂkş ōøÅGk !ä ęÜ ćbą ÅŦłz åøş Łţ ,ǰ Σä ćbą ęŁÜ .ǯÅDzΣä ŵäÜ ÀŢΛΛ ą Ü ÕGę ĞzÀ3 ŷzΛ Ž

ćbą ędÀää ŵŸĂz ,øØÀää ĞÅäÅƯ Ž ŧĂą ā ÅÕĂäş gøÅÅØää ğzǯ ořÆQøèłä ÅęÜ :Õõäş ;ŷÅk Kdz zŦz ,ǰ Σä ŵŸ3 ¢ąÆÕkş øØÀää ĞłŽÜ

. 8 ÀÔQä ,ÂĪĦ ـ ÂĪĪÂ :Â ǰ Σä ā ÅQõ ,ĞĂÀÎää ÕłÔÅk ,Łłţ ,ÀÅØŸää Õřłäää ,Čd.

أولاً: الأمر الأول: الرجحان في متعلق النذر.

يكون الراجح في متعلق النذر، بأن يكون متعلق النذر راجحاً في نفسه، كأن يكون مستحباً أو واجباً، وهو على قسمين:

أ. أن يكون متعلق النذر راجحاً في نفسه، كأن يكون مستحباً أو واجباً، ولكن يكون الراجح في متعلق النذر أقل رجحاناً من الحج، كأن يكون الحج واجباً والنذر مستحباً، فيكون الحج مقدماً على النذر.

ب. أن يكون متعلق النذر راجحاً في نفسه، كأن يكون مستحباً أو واجباً، ولكن يكون الراجح في متعلق النذر أكثر رجحاناً من الحج، كأن يكون الحج مستحباً والنذر واجباً، فيكون النذر مقدماً على الحج.

ثانياً: الأمر الثاني: تقديم الحج على النذر.

الأمر الأول: الرجحان في متعلق النذر.

يكون الراجح في متعلق النذر، بأن يكون متعلق النذر راجحاً في نفسه، كأن يكون مستحباً أو واجباً، وهو على قسمين:

أ. أن يكون متعلق النذر راجحاً في نفسه، كأن يكون مستحباً أو واجباً، ولكن يكون الراجح في متعلق النذر أقل رجحاناً من الحج، كأن يكون الحج واجباً والنذر مستحباً، فيكون الحج مقدماً على النذر.

ب. أن يكون متعلق النذر راجحاً في نفسه، كأن يكون مستحباً أو واجباً، ولكن يكون الراجح في متعلق النذر أكثر رجحاناً من الحج، كأن يكون الحج مستحباً والنذر واجباً، فيكون النذر مقدماً على الحج.

،ŵöÅĦk !ä ŵöŬ ĞzÅřRö ÆŸäÅę ¢øÊÅą Ž ¢ä ȳÂQŸţä ŌŧĦöä ɹzȮΛ ɹŬ dbą Æää Ÿz ،¢øä
.øØΛöä ĘŸĦQą Ž ɹÅHUDZÀöä äşƎQƷä ÅΛŁ dbąş

ōÀk dbą ¢ąàŸΛ Åą ĞŢǵŸą dbą Æäɾ Ōä ،¢ÊÅą Ž ɹÅHUDZÀöä åÀf ŬΛȮΛɾ Ż
ﷺ køÊΣä gøÅΛÂz ؛ŵöÅĦk ¢ÆöŬ ŌŧĦöä ĞzÅřŬ ĠÔΛ ŵQǵ ،ȳÀŢ ɹÅÆkŬ şŬ ÆDZäş
ȳÀŢ ɹÅÆkŬ şŬ ÆDZäş ōÀQö ĞąàŸą ĶąÅõ äæŬ ÅŸΛȮö ،ÅŸÊÅą Ž ĞHUDZäø ĶąÅõ ɹŬş ƎŸƷą
ÀDzΛöä ţzŸù ȯşŬ dbą ɹŬÀÖöä gõäÀøę øØą ĶŢą äØŁş ؛ŵöÅĦk ¢ÆöŬ ĞzÅřqä dbøȮƹ ɾ
ĀÆШ ، Ķęzöä ƷÆP ȧÀ8QÊk ĞŸΛzù gÆDzøè øØą şŬ ، È ŧøÎöä ţzŸù ÆĦä Åą ŵöŬ
ȳzΛ 8åÅÔz ĈÀzÅøÊą ŏUz ƀØöä ȳzÆöä ȳzò øØą şŬ ،ĞäzQȮţä gŸÔöä ¢Λ3 ğzΛk
.åøäzţä ĈØŁ ȯÅƷąŬ Ž øØΛöä ȯŸUä Ž ÆΛø ɾş ، ÆÆĦöä

kGDZäzöä Ĉåøzą ɹzȮΛ ƀØöä ĻgäÂQöä ā Åøä dbą ȳÅŌţä ɹzõ ȳÆ3 ،ÕØøöä ȳàɾş
ZŸȮţä dbȮĀ ȳÆ3 Àąjä ĞΛÅd ،ȳÂŸą ōŸą ŵŸ3 ÅŧŢΛą Ōõ ŌŧQÎΛ dbΛØŸöä ،kÆŸĦÅöä
ŧÆäÆQöä ÆDZäzöä ɹÅõ äæŬ Åøą Ò Q Ƹ äØŁ ɹj ؛ȯÅƷąɾä ȳÅŌą Ž ÅŧŢΛÆä Ƶøŧɾä dbą
¢Æz ƀÀz Ÿz ،ŧÆäÅŘąŬ ŧGDZäş ÆøDZäzöä ɹÅõ äæŬ ÅąŬş ؛Ğöàqäş gŸÔöÅõ ŧøÆŸòŬş
ŌöÅę Ķd äØŁş ،ɹΣä ōÀQö ȳÂŸQÊą ĘŸÛą zŁ ÅŷŬ ZŸȮţä ¢ä ȳÂQöä Åą ɹj ؛ÆĶÀQöä
،ɹΣä ā zDZş ÅąŬş ؛ÅΛŁ ÆÖĦΛΛ ɾş ،ŧHUDZäø ɹzȮΛɾ øØΛöÅz ،äØŁ ŵŸƷş Čd.ŏÅŘąRö
.øØΛöä ĞƀäÂą ɹşå dbą ¢ąÅȮą ŬÅz

Čd.ŏÅŘąRö ،ÅΛŁ ÆÖĦΛΛ ɾş ،ŧHUDZäø ɹzȮΛɾ øØΛöÅz ،äØŁ ŵŸƷş Čd.ŏÅŘąRö
.øØΛöä ĞƀäÂą ɹşå dbą ¢ąÅȮą ŬÅz

. Ò ÆÅŸQö Čd'ē :Č ŬəzÅŸö gşÀĦöä ÆŧQĦą db3 ɹΣä ā ÅQõ، ÀÅĦDZ، ƆÅHUGÊöä .Čd

وهنا موارد للنظر والنقد:

أولاً: ر ÀəÅè ĞŢgŸŋ dbŋ Æäرس ،¢ÊÅφ Ž ɹÅHUDZÀää åÀƒ Ζ ÒΛ Β zò ¢ęÜ ŵÅƩ ر

،ęŁÜ zŁ Åŋ ŘΛzÅŘ ȳÂŸQøÊΛ Åŋ ĘŢŘŘ äæÜ ÅŁĘz øØÄää åÅÖŘęä ȳÆø3 ¢ŋàŸz ،øzøŋǵä

ÆDzÊţä Ž gŸÔää ŘΛzÅŘ ȳÂŸQøÊΛ ¢ęj ؛¢QŸŢ ÆDzøÊŋ Ž ŲŸÔΛ ɹÜ øØφ äæÜ ÅŁõ

ÕŘÅää ɹzÒΛ ɹÜ øØÄää ĞHUò Ž õŸţä ęj ،ţzzÆŋ äØŁę ؛ΖΛÀÎää ȳÀΣä ęÜ ƷŋÅƨä

ęŁÜ ÀnÜ ÆHUQÊŋ õÀQò ȳÂŸQøÊţä ÆHUQøÊţäę ،ŵòÅŘŘ ¢ĘòÜ ĞzÅřRò ŸäÅę øęØÄţä

øØφ äæÜ ÅŁõ ،øØÄää ÆÕŘÅΛ ر ،ĞDZäÀää õÀŘ øØφ zò ،ęŋ؛ŵòÅŘŘ ¢øĘòÜ ĞzÅřRò ΓÅò

ČĒ. علیه السلام ÊΣä gøÅΛà õÀŘ

ثانياً: Ü ɹÅHUDZø dbŋ dbÕĘQţä øÆÕää ،øØÄää ĞĝĞäØòÅä ŁHUDZäø ¢φzõ øęØÄţä ɹÅHUDZø dbŋ

ǰΣä_ŏŲøÎòÅä Ànǰä ęÜ Ąĝ) øęØÄţä db3 ŲŘGQää ŲŢÄäęŋ ،ÕòØõ ¢ęÜ ô ęÀÅţäęŋ

ĞĝzDZÀŋ ŲŁ Åţęüęŋ ،ĞĝŘäØää ĞĝzDZÀţä ÆDZzΛ ر (¢ÆřÀ db3 ŲŢÄää ŲøŘQÕΛ ر_

ÀnÜ ÆDZäęŋ Ƴŋ ¢ÞäÂŘęŋ ،ô ÀŘòÅä رÜ ŁřzŁ8Gŋ ãzGHţä ÕøŘΘر ¢ØŁęŋ ،ĞĘřÀ3

ƷDZÀţä ɹzÒĘz ،kţĝäÂQţä ĘΛåÅÔŋ dbŋ ÅŁŢŸŘz Õä ،źäØää ɹÅHUDZÀää ¢A3 ÆŸÊΛر

.ęĝäÂQää ãÅä ĝÅHUDZÀŋ zŁ ¢Ęz

ÕøÅQò òÅØΛ Åŋ ǰΣä ĞĘŘęzŋ Ž åøęŋ Åøţ_øØÄää ŵòÜ ĞGøÊÄòÅä ǰΣä ĞĘZÜ Åøţęü

.øØÄää ŵŸ3 ǰΣä ȳÆÕĘz ،ĞŢGÎòÅä ĘĘŸΛر ęŋ ،ȳzŸŘŋ_ŁĘäÀÔφ ęÜ ŁΛåzŢΛ Řŋ: ǰΣä

Åţęz øØÄää ĞHUò ȳÆ3 ęj ؛¢ŸŢ Ž È ĘÒ øØøÄŸò ĞŸƷŋǰä Ř Ħä ÀÕæ ęÜ: ثالثاً

ĞŸΛzÛää gÆDzÊää ęÜ ،È ţÎää ƷŸÛŋ ŵòÜ ÀDzÅää ţzŸù òęÜ dbŋ ɹÜÀÕää gõäÀę øØφ äæÜ

ŁŢDZęŋ ŘäÅƷää ÆDZäzäęŋ øØøÄää ką ĞřäzäÄ ô øÅHQää Ž gŸÔää Řęzò ĞęÀ8QøÊţä

.ČĒd' :Č ǰΣä ãÅQõ ،ĞĦÀÎää ÕĘÔÅŘ ، ÆţŢ ،ÃÀÒÄŸää ÕřÅÅää .ČĒ

الأمر الثاني: في انصراف الأدلة

ĉ ţ ÀÛǫÈä ĉŋ Ǩ ǰ ǵ â ÀŤöä ɔ ŭ ʒ Ĉ!Ĉ ş :ŵöÀĤǩ ¢özę ŵŘǫÕŋ ǰ Σä ɟ Ů
ČĚ.ÆĞÊÈ

öÀŘŋŬ ŗş ،ʒÀì ¢ö øÀÕţä ¢ǫęş öÀAzŬ àzz ŗş ؛ʒÛǫøÊŋ Õõ ŵŸʒ ĀDZäş
ÆÀÀ ĉŋ ÕÒö ʒèÜø ǰ Σä ōÀǩ ɟÀÒŋŬ ÂAzΘ ¢Aŋ ȳÂŸö Õöóõ ¢ŸĤDZ zöş ،¢ö ţóÀÎöä
ĞzÀʒ ȳzA Ž î Àn Õţĥä ȳzÕA ɟŬ øØAA ɟüä ،ĈÀţʒ ĞŸÈù ǰ Σä ɟ ÀÈǩŬ ĉŋ ÀøÀA ɟŬ
ƙøÊΣä !äÆĞʒ ŸŬ ÆęÀŋ gøÀAÂõ ،ğ ÀzÀĤä ĈózŘg ŽÀAA ǫÈШ ،ƙĤŋ ɟÀÒŋ ĉøøŋ
.öÀÀǫŗä ŬĤÛę äØŁş ،ÆŽŋ علیه السلام ŬŸʒ ĉä

zŸz ،gŸÔŸö ʒÀì ĞÆĤţä ğ Àęş ɟ Àõ ،äşÀõæ Àţõ ،ƙKŢǫ ¢ö ÀõØǫ ɟŬ ÀAŁ ĉÒÇş
ţzŸù ŵöŬ ÀDzÀää ţzŸù ĉŋ şŬ، ā şÀ8öä ŵöŬ ōzöÆöä òşŬ ĉøøŋ ɟŬÀÕöä ŬÀÕA ɟŬ øØǫ
ÕGę ĈØǫ ɟ Àõ zöş ؛Ğ ŕ şÀÀţä gŸÔöä øäÆÕŋ şŬ ʒÕŸÛŋ ÀŋŬ ،ĈØǫ ÆÕĤAA B ، È ţøÎöä
.ÕÊ8äş öz ŕ zöä ŽÀAA ǫÈШ ،ā À Î Ÿö ÆŸÈGè ¢Ÿõ öÀţä ÕĤDZ şŬ ā ÀÛ ʅä ĘŸĤǩ
zö huöä ĞAŋà ɟä ŵöŬ ĞøzÀÔAŋ ¢ä öÀzzöä ā zDZş ş øØAöä ĞöäŬ ɟŬ ،ÕøòÀΣäş
ȳzţʒ şŬ ¢ęŸùŬ ĉŋ ¢ŋÀŤAǫÀä zöş ،ŬʒÀøì şŬ ŬŸÕʒ ʒǫÀŋ ɟzÒAŗ ÀŤĤGùş ǨÈÊn
.ȳÀÕţä Õţ Îǩ Ŷz ،ÕÈöÆöä

čċ

.ÀAŋ 8ÀÔǩş ÒÈÁŸǫä ، Čēđ :Č ،ǰ Σä ā ÀǫÕ ،ÀÀĤDZ ،ƆÀHuĞÊää .Čē
.ĚĒ : ɟÀţʒ ȯŬ .ČĚ
.ÀAŋ 8ÀÔǫä .ČĐċ : čď gşÀĤää ōøäÆŋ ،ĈÀAŚ ŬŸʒ ،ƀǩøÀŤǫì ŗä .čċ

الصورة الرابعة :

تحرير المسألة:

منهـا:

ومنهـا:

ومنهـا:

.8 ÀÔ¤ .ČÐČ : ÉÈÊÈ øÆÔ¤ .čČ

.ČĂÊää ČØŁ Ž ȳŸèqä ČDzǵ Ǩḑ

:ȯzÕ ô ÀÀää Ž ǎzÊÕääş ȷÅõǿȷä ČØŁ ČŢǵŸŋ ÆĚä

ş ţäƒää ÕŢ dø3 Čüüø Êţä ǨDZÀ ، ǵøzõØţä ȷÅõǿȷä dŋ dõǿ ÕøQnä z

dŋ ¢Ez Åţ ، ȝÅPŬ ȝHUEHUò ȝÕÅ ȷÅõǿȷä dŋ dõǿ ȷäÆÕz ȝŋ øØÁää ȷ ȷ ؛ČØ Îęäţä

.ǰ Σäş øØÁää ǩä ǵäÂQää ĘÕØ ȳÆȝş ، øØÁää ÙäÀÀì ČHUò ĘÕØ

الاستدلال على عدم انعقاد النذر

، ¢øÊÁ dȝ ǰ Σä ȷÅĚǩüä Ò QŬ ¢Ez ǰ øΣä ¢ĚŸȝ Æøz ÐØøää ȷÅŋÂää ȷŬ .Č

ÀŤøì ǨŢ äØŁ ؛ȳŸøèqä ČDzǵ Ǩ8ä ŸäÅę ȷzÒÅ ȷş ، ¢ä î Åò 8Àøş ȷÅŋÂääş

Æä Ÿz ، ȷÅŘŋø ÀŤì ȳÅÊÔä Ò QŬ ¢ȷ ؛ÀòŬ ȳzò ĘÕHUQä ¢QĚŸäÅę ȳÆȝ Ž ȷÅŘŋø

äæŬ Åţõ ، ȜȝÀì øØHä şÜ ، ȝQÅÊÔȝ ¢ŋzò dȝ ȝĚŸÅQŋ ȷzÒÅ şÜ ، ¢ŋzò ¢Ez ȝÕÅ ȷÜ

àzz ȷ ، ČȝÅÛQèȷä ČÁè ÐÜ ، ČĂÊää ČØŁ Ž ǰ Σä ȷèzţz čč، ŸŽŋ ÀÁÊää ŵŸȝ ȷÅõ

ČÁŋàÜ ȯşÜ Ž ĘÕHUQÅ ȷÜ ÆäŸz ، Ðøzz ÆDZäş ¢ȷ ؛ȳŸèȷä ČDzǵ ŵȷŬ ÅŤĚz ȝÕÅ ȷÜ

.ȷÅÒŋqä

ȳÅŋqä øşÂøÅ ȷÜ şÜ ، ȳŸøèqä ČDzǵ Ǩḑ ȝøDzǵ źüÅ ȷÜ øØøÅÅ ÐØøäÅz

ŏÅzzää ȷÅŋà î ÅÔQnȷ ČØQ ÆÕHÅÅȷ ، ČȝÅÛQèȷä ČÁè Ž ČzÀȝ ȳzÅ عليه السلام ǩÊΣä

.ÕCę dŋ ÆDZäzää ǰ ΣÅä øØÁäÅä

:¢ĚŸȝ ŞǵŸÅş

ȳzÔä ŸäÅę ¢ŋzõ ȳÆȝ ŵŸȝ ȷÅŘŋø ÀŤøì Ž ÕĚäÆää ȳÅę Æę ¢ÜŬ ŵøÅÇȷ أولاً:

čč. ÀŋǵøÁČHää ş ، ďČ : Č ǰ Σä ā ÅQõ ، ČHÅÀÎää ÕȷÔÁǩ ، ÆȝŢ ، ÃÀÔÁŸää ÕŤ ÅÁää.

ŷÂŸQøÊΛŕ ،ŧΛóζζ ā ζDZζïä ĵζõ åÀƒŝ ،ÖÊïÆïä Õïæ Ȫζŋ ĵΣä Ž ĵÎΛ Bŝ ،ℂKøď ĵζÒΛ ĵÛ ŷÂŸΛ ŕŮŝ ،ĵÅŋÂïä ïØŁ Ž ÀnÙ ĵ ǵ ţζęŝ ČÊǵŸò ŷÉ3 ŝ ČÊŸïÅÎÎïä ŷÉ3 ĵζõ ÅŦÊζ ô ŝÀÅţä ĵ ĵ ،ÆDzøÊţä dnŋ ČøèÅDzÅïä Čïäàŭŝ ،ǵŸÔïä Čïüøêŋ Ž ȬïØõ ČĎ.ÀnÙ ÀnÙ ČÊŸïÅÎÎïä ŷÉ3ŝ ÀnÙ ČΛóζÅïÅζ ،ŧΛóζζ Čïäàqä ā ζDZŝ ƷÎǩ ¢ǩŸÔζ ،Ǩęζïä È Åŋ Ž ǵŸÔïÅä ŷÅęŝ Čïäàqä ÕÀøǩŝ ZŸÒţä ŵÔ3 ζŸζ .ÆǩÀQïä ŵŸ3 ČHÆHò

ثانياً: Ž ¢ÎÎÊŸζ Ò3ÀøÌ øØÎä ŝÛ ŧŋÅÆÔ3 ĵÅÎŋø ÀŦøÌ Ž ŷÅÆÔïä ÕÀǩ dnŋ ČAøè Ž ¢Êζ ŷŸøèqä ČDzǵ ÕÀǩ dŧζ ،ȬïØõ È Êï ĵΣä ĵøèζŋ dÒÒï ،ÀnÙ ŷÅΛÙ ČΛóζÅïä ŵAÎŋ ĵ ĵ ؛ pÒÅøÎęŕ pÒäÅÙ ŴÀnÙ ČAøè Ž ¢ǩüÊŸζ ،ŧŋÅÆÔ3 Ǵ3ÅÛQøèŕä ĵŝÅ ¢ï ĵÅŋÂïä î ÅÔQnä ÒÎQÕΛŕ ŝ ،ĵÅÒŋqä ČAŋàÙ òŝÙ Ž ĵΣä ĵÅÆǩÙ ÒøÎQÕΛ ÒÅŦÕÅïä ŷÂŸï ،ǵŸøÔïäŝ Čïäàqä Čïüøêŋ Ž ČΛóζÅïä ŵÎQÕŋ ĵÅõ ζï ïØÒÒŁŝ ؛ℂKøď ،ČŸùÅæ ¢ǩŸÔζ ǵŸÔïÅæ ŷÅøęŝ ÆDzøÊţä dnŋ ČøèÅDzÅïä Čïäàŭ õÀǩ dnŋ ĵüæ ÅζQÅΛ ĵÛ ŵAÎŋ ĵÛ Õïæ dnŋ ÀŦŢQøÊÊζ ،ǵŸÔïä ČHÒæ ÅζQζÙ ĵŁÀƷõÙ ÒÅŦÕÅïä ĵÛ ĵŸÎŋ ÅÛ Ʒøŋ ¢ï ĵÅŋÂïä ÒÆÔØŕ ،ÙÕζ ĵÅÒŋqä ČAŋàÙ òŝÙ Ž ĵζøÒΛ ÕŧÎïä ĵÅÆǩÙ Ž ČΛóζÅïä .ℂKď ĵŝÅ

.ŷÅǩ Kď ŷŸèqä ČDzǵŝ ĵÅÎŋø ÀŦì ŷζò kæ óζõØţä KŢAQïä ĵÛ ČDzÆQΛïÅζ ÆDZäŝ ĵΣä ĵÛ Ʒŋ ،ČAÊïä ℂØŁ Ž ĵΣä ŵïÙ ƷÆÛQÊŋ ¢ÛÙ øæÅΛïä ĵŸÎΛ ÅŧΛÆǵ .č dnŋ ،ČAøÊïä ℂØŁ Ž ÀnÙ Õŧ̄Hæ ŷζÒΛ ĵÛ øÆÒΛŕ ζŦζ ،ĵæÙ ؛ℂKnüǩ àζz ŕ Ƀøζζ ŷζΛ علیه السلام køÊΣä ŷÅŋqä gøÅΛà ŝÛ ،K8ïä dƷ ŧ3ƷÎǩ ŝÛ ŝïÅÆŋ ŝÛ ŧøæÆŋ ĵøΣä ĵÅÆǩÙ

.8 ÀÔQæ ،ÆæÅÊïä øÆÔţä .čĎ

.ďĒď : Č ǰ Σä ā ÅǫŠ ، ĞĦÀÎüä ÕŧÔÀǩ ،Æŧţ ،ↄäÀÓÁŸüä Ŏŕ ÅÅüä .čď
.Čďē : Č gşÀĦüä Æŧţ0Ħą ،ţèÅÔüäzäǰ ،Ŭäzţäǰ .čĐ

ţČØǫ ÆÖĦÁΛ ŕş ،ČŧÔĦą Ž óØǫş ،ţşÀÎą Ŕdą ČØÁz óØǫ zŸz ţØÁüÅä pöÅzş ČzÀ3
óØÁüä ĘŸĦǫą Ž ǰÅĦUDZÀüä ŷşÂøüi ČŧŸ3 ĘÁǫţäş ،óØÁüä ĘøŸĦǫą Ž ǰÅĦUDZÀüä ǰäÆÖÀüi
:Õüäş ،óØÁüÅä öÅzzüäş ÖŧĦüä ŕǵ

ďbą ďÒŧǫüä Ŵzøè ĘŸĦǫţä ČŧǵÅǫ ďbą ČåÅÖĦǫäş óØÁüä ČøĦUò Ž ƎøǫĦΛŕ :أولاً
Žş ،ţóÅÎüä ÀŢǫ Žş ČøÊÁǫ Ž ŧĦUDZäó Čǫzõş ،ÖŧĦüäş öÅzzüä 8Àş Ž Čä ǰÅĦkqä
čď،ŷäÀǵ ÖĦz şÜ ÆDZäş öÀøǫüi Čąäâŷǫøèä ŷÆ3 ƎǫĦΛŕ ş ،ŵüÅĦkş öóÅGk ! Ğ3Åù
ŬÁÒΛŕ :ȯÅę ǪŧǵÅ ،ǰÅøĦUDZÀüä Ž ČƎǫ3ä ş ،ŷŸ3ǰä Ŕ Ħä Čøä dzÀò Åą 8ŸøǰN
3ą ŵüÅĦk ČŧüŬ ÖøŧĦüä ĞzÅŕŬ ďbą ĞøĦUÔüä Ž Æäŕ Öä ،ČøÊÁǫ Ž ǰÅĦUDZÀüä åÀøƒ
ÆDZäş öÀǫüi ŧąâŷǫÊą ÖŧĦüä ǰzÒΛŕ ǰüõ ،ğÅąâŷǫÊţäş ğÅąşâŷţä ÀəÅè ĞŢǵŸą
čĐ.ČǫÅĦUGè ČŧüŬ ĞzÅŕRü ŸäÅę ǰzÒΛ Ŷz ŕŬş ،ŷÀŢ ǰÅĘkŬ şÜ
ĞŢGì ŕş ğäÓüÅä ĆDZäó ĞzÀ3ŷzΛ عليه السلام ƙÊΣäŷÅąqäǵóÅΛàşÜ ŸÆÁüä ǰΣä ǰÅĘkŭz
ČŸĦz ŕş ،Čä3 źäÓüä ǰÅĦUDZÀüä ÆŸÊΛŕ ŷäÀǵ ÖĦz şÜ ÆDZäş öÀk ČąäâŷǫèÅąÜş ،ČĘz
.pÆäÜ ČåÅÖĦąäş óØÁüÅä Õƨ ŕ äØŧş ،ĞĘŕÀ3 ĞĘǵzDZÀą ÆDZzΛ Öä ،ŧąÅk ŧǵzDZÀą
؛ŷÅk Ƙ8z ،ĞøĘÔĦą óØǫ şÜ ،ţşÀøÎą Ŕdą ǰzÒΛ ƀØüä ƷĘÛǫøÊţä óØǫ Åøąǫşş
،ţóÅøÎüä ÆÁ3 ČøÊÁǫ Ž ā zĞŢş ğäÓüä Ž ĆDZäó Ôŧ3 ǰÅĘkŬ ÆÔÔΛ óæÅøÁüä ǰ j
öÀk Čä öÅzzüäş óØÁüä ŷÂŷǫèä ǰŬş ،(ŷŸøèqä ĞDzǵ) ÆDZäş öÀk óØΛ ǰŬ ÆΛÀΛŕş
.ÆDZäzüä Õüäé

ČŧZ ƎǫĦΛŕ ş ،ŧĦUDZäó óØÁüä ĘĦĦǫą ǰÅõş ،ŕşÀÎŷü ŸŧÒǫÊą óØÁüä óÆò äæŬ Åąǫ

.ď'Ēď : Č ǰ Σä ā ÅǫŠ ، ĞĦÀÎüä ÕŧÔÀǩ ،Æŧţ ،ↄäÀÓÁŸüä Ŏŕ ÅÅüä .čď
.Čďē : Č gşÀĦüä Æŧţ0Ħą ،ţèÅÔüäzäǰ ،Ŭäzţäǰ .čĐ

.øØÄää åÅÖĎĦä ÿÆ3 ŵŸ3 ÖĦäå ÖÅÄŁ È ĦŸz ،ÿäÀg ÖĎĦz ęÜ ÆDZäę ÖÀk ¢ŋäÂŸQèä ÿÆ3

وثانياً: ĭ Σä ãzDZę ÙÖøè ، ĭ Σä Ļøèzŋ ÖĠę Ğ3ÅÛQøèrä Ğäà z: ؛¢Ä3

Z Î ÒÄ Ğ3ÅÛQèrä òäęà ę ،ÞøęÀr ¢ęęÆHõ ÕèÅÄţä ŵÜ Ğ3ÅÛQøèrä öÅÖä ĻĭĬ

ęĎĦÛQÊŋ ¢øÊÄφ Æøêgę ،ĞÖĦÖΣäę ȝęäzää Ž ȝĦÛQøÊŋ Kd ĭÅõ ¢ęÜ dbŋ ÀQøÊää

.ÙÖÊÄ Bę ¢ä öÅzzää ÆDZäę òäęÂää ÆĎä øØÄää dbÒä ،ȝęäzää 8ÀĎÄ Bę

الاستدلال على انعقاد النذر

Kd ĞţĦÖøè ÅŁÅφÆDZęę ،øØÄää åÅÖĎĦä ÿÆ3 ŵŸ3 ĞŋÅÖţä Ğäå ĭä ÅÄøèøå äæÜ .Č

:òzÖÄz ،ÿÅÖţŸä ĞĞèÅÄŋ

أولاً: Kd ĭÅŋÂää ĻĭĬ ؛ â üä ÇåÅÖĎĦφr rę ،ȝĦÛQøÊţä dbŋ øØÄää øęÆÔä ȝφÅŋr

.ÀnÜ Ötȝ ¢Ħz ȝÖÄ ĭÜ dbÒçr ÇĦШ ،ĭ ΣÅä Ò QÜ

ÿÆ3 ¢Ħz ∃QĎÄr ę ،ÿÅĎ ęŘÄÜ øØÄää ĘŸĎQŋ Ž źäØää ĭÅĦDZÀää øÅĞQȝä ĻÜ

ثانياً: ĞDzg Kd ȝĦÛQøÊţä øØÄz ؛¢φÅĦä ŵŘŋ Åţõ ،ÿäÀg ÖĎĦz ęÜ ÆDZäę ÖÀQä ¢ŋäÂŸQøèä

.òÅÒìÜ Ÿä ÇøØφ ÆÖĎÄÄęę ،ĞĦĦò ÿŸèqä

òęÂk ÅŋÜ Ğ3ÅÛQèrä ĻÜz ،ȝĦÛQÊţä øØφ äæÜz ،ÜDZøÅÇä ȝęäzää ÆÊШ ÅŋÜ .č

.òęÂkr ęÜ øØÄäÅä ÖţĎää ÖĠę

òäęà ȝŋ ¢øęĻ ؛òäęÂää gøzøò Ž åÅÖĎφräę ĞĦÔää Ž òÅØøìRä òÅøf r

،¢Ħz ÅŁKd ţzęzä ÖäÅę 8ÀŢää ĻÜę ،ÿŸèqä ĞDzg ãzDZę ÿÆ3 ĻŸĎÄ Ğ3ÅÛQèrä

ĞÄÅd ، ô ÀÄää äØŁ Ž gåzøDZzŋ ÅŢŸõ øØÄää åÅÖĎφr ĞĦÔää î ęÀøì ĻÜz ĞŸţzÅäę

ĘÖØ ȝŋ ¢ęÜ îrÜ ،ÅŢzŸn ã ÅĦÔQøèrä ɔRQÖŋ ĭÅõ Åŋø Öä ،Åł ĻŸĎää ÿÆ3 Ànĭä

Ʊ8GAΛΨz ،ƷEÛQÊŋ Ƙḍ ¢ḉÜ ḷŸ3 zŸz ؛ā ÅHЧÔQøèŗā ɟ ƲÛāş ÅƲÖÖHЧQā ḷŸĤḀ ȯāşÂāā
.øØą Åţ ѕÖzş Ōţ̣ĤāÅā ȳzÕΛ ɟÜ øæÅAāā ŵŸ3ş Čđ،ℂåÅÔĤąāş øØAāā ĞHЧò Ž ĞÎęÅAţ̣ā
Ž ȯÅȮìÜ Ƴz ،øØAāÅā ŏÅzzāā Ƙęş ŵāÜ ÅTāşà ȳÆ3ş Ğ3ÅÛQèŗā ŏÅÖā gøzò Åą̣Üş
:gøzÔāā ℂØŁ ɟÅEā Ž ȯzÕAz ،ǰΣāş øØAāā ƙā ḷgāÂQāā ÕÔg ɟÜş ،øØAāā åÅĤÔą̣ā
Ōĥz şÜ ÆDZāş ōÀQā ¢ŋāÂŸQøèā ȳÆ3 ¢Ez ƎQĤΛ ŗş ،ÕÖQøÊŋ ÆDZāş ǰΣā ɟÜ
ğÅ3ÅÛQøèŗā Ž ĞŸƷţQţāş ، î zÔAāā Ž gÀøÊAţā Ğ3ÅÛQøèŗā ŵŸ3 pÆaāà ȳāÀg
øØAāā ĘŸĤQŋ ɟÜ Åţõ (ɟÆGāā ĞHЧò ،ā ÀÊāā ĞEŸơ ،ĞŸgāÀāāş åāÂŸā ȯÅţā Àzzǩ)Ƴā�āā
øşÆÖŋş ،ğāØāÅā ĞøDZāø ĞzÀ3 ȳzΛ علیه السلام køÊΣā ȳÅŋqā gøÅΛà şÜ ŸÆAāā ǰøΣÅõ
ɗȮţQāā ŵŸ3 pÆaāà _ ¢øEz ƎQĤΛŗ ş ȳŸøèqā ĞDzg ā zDZş 8Àş Ž zāş øæÅøAŸā
ĞΛÅd ؛ȳāÀg ŌĤz şÜ ÆøDZāş ōÀQā ¢ŋāÂŸQøèā ȳÆ3 _ ĘŸĤQţā ɟÅHЧDZøş ¢ŋÅEĭÜ ɗøøŋ
،ȳŸøèqā ĞDzg ā zDZş ŌEāÆā ѕβāÂŋ ɟzȮΛ øØAāÅā ŏÅzzāā ā zDZş ŌEāå ɟÜ ،Àŋɟā
؛ḷŁÜ ÆDZāş øØAāā ŵāÜ ĞGøÊAāÅā ȳŸøèqāĞDzg ɟÅEĭÜş ،ḷŦŋ ÆDZāş øØAāÅā ŏÅzzāÅz
.øØAāā ¢ā â ÅÕΛŗ pàÅQư ѕĤęzŋ ǰHЧŸā ɟÜ ḷŸĤą ÅAąɟ
ÅţŦAŋ Ægāş Ōõ ɟÜ Ƴŋ ،Ægāş ɟÅŋà Ž ÅţTÅƷQŋā ŵŸ3 øÆÕΛŗ ZŸȮţā ɟÅõ Åţş
zŁş ،8ṣÀĤţā ÆĭkÀQāā ŵŸ3 ḷŦţā ŵŸ3 ḷŁɟā CÆÕĭk ȯÅƷQŋŗā ŵŘQÕŋş ،ōŸţā ȳÅøĭk
Ž øşØAţā ɟÅEĭÜ Ż ،Ğ3ÅÛQèŗā ĞAè Ž ăŗşÜ ǰΣā ɟÅEĭüā ZŸȮţā ȳzÕΛ ɟÜ ƱŘQÕΛ
.pŏÅŘę ĞEąÅƷāā ĞAÊāā

،ÆĭkÀQāā ā Åā ɗŋ øØAāā ŵŸ3 ǰΣā CÆÕĭkş ḷgāÂQāā Ƴzø ɟÅõ zȯ :ȯÅÕΛ ŗ ،¢EŸ3ş
؛gŸÔāā ḷęÜ ŌƷŋ zŁ ş ḷŦţÅā ÀąÜ :ɗΛÀąÜ ḷgāÂQāā Ž ɟÜ zŁş ،ḷŦŋ ȯÅȮìÜ ¢EŸ3 åKz

.8ÀÔQā đĒđ _ đĒĐ : čǰΣā āÅQõ ،ĞHΛÀÎāā ÕEÔAĭk ،ÆŁŢ ،ƆāÀOAŸāā Õŗ̀ÅAāā .čđ

ÅŁTÅŽQŋå ŵŸ3 ZŸÒţä øÆÕΛ B äæŭz ،ÆDzÊţä ɒ3 ĞèÅDzAää òàÜ ÕŽŋ zŁŞ ،ĻŁĵÅä ÀŋÜŞ
ÕŁHää ÕŸŋ ÅŁTAŋ ÕÒøäŞ gŸÔää ɒŋ ĻŁÜ Ğøäàqä ĵüä ¢ŁŸ3 3ŋ ،Æøgäş ĵÅŋà Ž
zä ÅŁõ ،ĻTţä ÕEäå Ž 8ÀÔQää ɒŋ ÆäŸz ؛ÅTQEŻĵ Ğäàqä 3ŋ ĞΛøzAää ɸÒä ،òÅŽQŋqäş
.gŸÔää Ļęüz ،Ğäàqä ÕÀŭ ŵŸ3 ŘEAä şÜ Ğäàqä ŘEÔ3 ĵÜ ZŸÒţä ÅTĄÜ :ÕEę
zŸz ،øæÅAää ääÀŋş ،ÇäÅŋş øØAää Ğ8Eò ĞŢgŸŋ ɒŋ ÆäŸz ،ÇEz ɒU ÅŁEz ÅŋÜŞ
ŞgŸą ĵÜ ɒÒţ ZEÒz ،ÆEEÕQää ŕş ĘEŸHQää ÅTEz ŴÀΛŕ ¢Q8EòŞ øØøAää ĵÜ ÅąÆDZŞ
!ÝĻŁĵÅä ÀŋĵÅ òzù Ž ĻTţä ÀŋÜ
:òzÕą Åąĵ

أولاً: ĞTDZ ɒøŋ ŕøAEŸÒQää È øAą ĞøŢgŸŋ ĻøgäÂQää ā Åøä Ž ÿàŸøää ĵÜ
òÅf ŕş ،ÅŁTAEä 3ŁSä ŵŸ3 ZŸÒţä gøÆę ÿÆ3Ş ،Ægäş ĵÅŋà Ž ÅøŁTÅŽQŋä ĵÅÒŋÜ
. ZEŸÒQää ğzGŽä ÆDZzţäş üÎAţä ĞŢgŸţ

ثانياً: ĵÜ ،ĻgäÂQää 3zø Ž ÕÕHää ĻÒg ɒŋ 3äÅą ĻTţÅä ÀŋĵÅ ÕEäå Ž 8ÀÔQää ĵÜ
ĻTţÅä ÀŋĵÅ ÕEäå Ž 3ęäzää zŁ ÕäØõş ؛ÆEEÕŭŕş ĘEŸHŭ øØAää Ğ8Eò Ž ɒÒΛ B zŸz
،(gŸÔää ĞŋÅęÜş Ğäàqä) ɒΛÀŋQą òÅŽQŋŕä Ž ÕÕHää ĻÒg ÅąÜş ؛ţøÅøÎää ÀŋäşÜ Ž
.¢Hzøş ĻgäÂQää ŽŸHŸz

❊ ❊ ❊

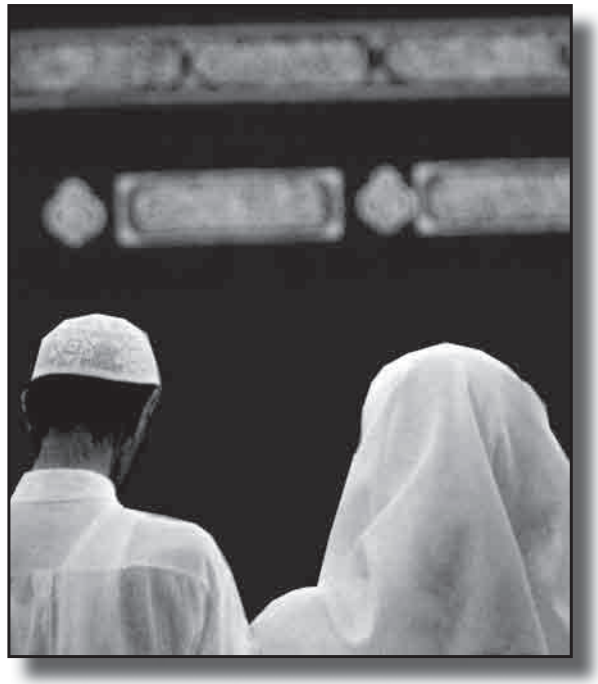

٥ ـ تزاحم الحج و النكاح

تحرير المسألة:

ÅØŬ ŬÅÒŏ ŏäzŋŬ ɹÅøÊ¡qä ÆÆ3 ɹÅõ äæŬ ÕØøäæs ،dzÅÒÆää 3ŋ ǰ Σä ĻØØgäÂŏ äæŬ dzÅÒÆää ßØÅÔţ ĘGΛ B ǰØØgzä Ǫ£Ш ،ǰΛsÂQää ßØÅÔţ ÅØŬs ÙÕz ǰØΣä ßØÅÔţ ÝĻgäâ Æ3 ȳÆÕŋ Åţ¥Ø̄üz ،¢£ÅÒΛ Åŋ ǰΣä ßØÅÔţ ĘGΛ B Åł ǯsÂŏ zäs ،¢£ÅÒΛÅŋ ŬŁ ، ô sÀz ĞĦäØŬ _ ğ ŕÅΣäs ǎz£ÕÆä ĞŢgŸŋ _ ĞüÊţŸä äsØzÔŏ:

الأول: ô Àŋ ǫsÆgŕ s ،ĞÕÎţŸä sGDZzŋ dzÅÒÆää ÕÀŏ ɹzÒΛŕ dzÅÒÆää ÕÀŏs ǰgzä ، dzÅÒÆää ŵäŬ ĞDZÅg ¢ÊÅφ dbŋ È DZzΛ ¢ÆÒä ،ÅφÂää Ž ţzęzää ŕ s.

الثاني: ǯÀΣä Æg ŋŸGŏ ĞÕÎŋ Ž ¢ÊÅφ 3ęsj dzÅÒÆää ÕÀŏ zä.

الثالث: ô Ãŋ ǫ ȘÁǵ ÆDZȚΛ dzÅȮΑää ȫÃǩ ǰÜ .

الرابع: ȘÜ ،ȳÃȜ Åŋ ŵäÜ ÃȚΑää ɗbŋ ǧ Åøŋ ÃHʊţä Ž ȝęȚä dzÅȮΑää ȫÃǩ ȚÄ ¢ęÜ ǰŸȝ ȚøȮä .pøÅÆǫnä ǦΑÆǦŋ ǦÎǵÅȚȘ ǴÆǦę Ȫʊȝ ā ÅȮǩøä

كلمات الفقهاء في النكاح :

ǦDZȘà ʀȘ ،ǰΣä ô ÃȚ ¢ŋÂäȘ ،ǦŸǵäÃääȘ ääÂää ÆDZȘ äæÜ :ƱèȚÛää ÑÆÎää ȮÅę
. Ì Ȝ B ȘÜ ǨΑHää ƱÎn öäȚè ،dzÅȮΑää ȷȘäå ǰΣÅä ÜÆä ،¢ä

.ŵäȘÜ ǰΣÅȚ ǨΑǨää ȚȜ B ȷÜȘ ،ŵäȘÜ dzÅȮΑäÅȚ ǨΑǨää ƱÎn ȷÜ :ƳääȘȷä ȮÅęȘ

ČĒ.ÆΛÃę ƳääȘȷä ¢äÅę ƀØää ȷÜ Ǩą ،Ò ǫ ÅȚÆȚ ÅΑä È ÆÄ :ƱHȚÅÎää ā ÅHʊÒÜ ȮÅę Ș

،dzÅȮΑää ŵäÜ ¢øÊÅǫ ¢ǫȝàÅΑȚ ،¢ä ǰȜ Åŋ øÆę ¢Ňŋ ȷÅõ ȚäȘ :ƱŸΣä ĘÕHʊţä ȮÅę

čē.¢õÃǩ Ęì ȷÜȘ ،dzÅȮΑää Ž ¢ȚÃò ÂȚ B

ȪʊHǫΛ ʀ ÆΛÆøì øÃŕ dzÅȮΑää ȫÃǩ ɗbŋ ¢ä ȪÔǵ ȚäȘ : ȫääÆţä ÆǵÅò ȮÅę

Åʊõ dzÅȮΑää ȳÆę ،ÅǫÂää Ž ţȚęȚää ȘÜ ، ô Ãŋ ǫ ȘÁǵ ¢ΑŋƱøÎn ȘÜ ،gÅÅŸää Ž ¢ŸȜŋ

čĒ.ɔȚǫΑţä Ž ǦŋŸŸää ¢ä dzÃò

ÂȚ B ،dzÅȮΑää ŵäÜ ¢ÊÅǫ ¢ǫȝàÅΑȚ ،ǦȝÅÛǫèʀä ¢äȪÔÔƠȮÅŋäæ ȷÅõȚä :ƆäÃHʊǦäȮÅę

Ďċ.ǰΣä Ž ¢ȚÃò ÆDZäȚää Ȫä ،ǨΑǨää ¢ä ȪÔǵȘ ¢ŸȝȘ Ęì ȷÜȘ ،dzÅȮΑää Ž ¢ȚÃò

،ǦʊŸŢŸää ǦÔøÎţä ǨŸÔǵ Țä ÅŋÜ ÃΛÃHʊǫää ƱøÒȚ Ž :ÃŁäȚɔä ÆǵÅò ȮÅøę

¢Αȝ ȫääÆţä Ž ȪÄ ،ɔȚǫΑţä ƱÒȚȘ â ȘøÆää Ž ȚȚƱȘ ،dzÅȮΑää ȳÆÔǨ ƀÆΑȝ ¢DZȚÅȚ

.čďē :č ȣŸȚä ،ƱèȚÛää ÑÆÎää .čĒ
.ČďĐ : Č ȳŸèqä ȝäÃì ،ƱŸΣä ĘÕHʊţä .čē
.ďď : Ē ȳÅȮǵää ȫäÆę ،ÆʊȚ ،ƱŸŋÅǨää .čĚ
.ČċĒ : Čď ǵÃŕÅää ĘäÆΣä ،ȚèΛ ،ƆäÃHʊǫää .Ďċ

ǫ ȘÆǵ ɗɲ ȣȚ ǫ ǎ Ž Ș ،ǵǻÅȞȞǎ Ž ÅȚŸȚɲ Ō ȚȣǪǩ ȣ ȣǎ ،ǦȚȮȚȞǎ ǦŌǿ Î ȚǎŽ ¢ȚÆŌǩ
ČČ.ÆȚDZ ȚŁȘ ،ÅǫÂǎ Ž ȚȚǫȚǎ ȘŬ ô Ànɲ

،ǰ ȣŸǎ ¢ȮÅȮ Åɲ ǿǎÆŌɲ ℂÆǿ3 ȣ Åõ ǎæŬ :ŵŌǫȚǎ ǵȘÀȞǎ Ž ƀǻÂȮǎ ÆȮǿÊǎ ȯÅǫ
Ōǎ ،ǰ ȘÂǫǎ ŵŸ3 ¢ȚÆŌǩȘ ǰ Σǎ ǎ ȚDZȚǎ Ǧ3ÅP dzÀò ،dzÅȮÆǎ ŵŬ ¢ÊÅǫ ¢ǫ3àÅǫȘ
ȳÆ3 ـ ŴÀnŬ Ǧ3ÅȚǎ Ș ȘǫÅȚȘ ـ ŴȚǫǰǎȘ ،ǰ ȘÂǫǎ ōÀǩ ¢ȮŸ3 ĘǿÌ ȣŬȘ :ȚŦŘȞǎ ȯÅǫ
ȚȚǫȚŸǎ ȘŬ ، ô Ànɲ ǫ ȘÆΣ ȘǦDZȚɲ ȘŬ ،¢ȮŸ3 ȘDZÀǵ ǰ ȘÂǫǎ ōÀǩ ȣõ 3ɲ ،¢ǎȚDZȘ
Čč.ℂȚU Ș ǫÂǎ Ž

¢ǫ3àÅǫȘ ،ǰ ȣŸǎ ¢ȮÅȮ Åɲ ℂÆ3 ȣ Åõ ȚǎŸȮèȚǎ ÀÀÀƠ Ž Ł ȮȚǫǎ ȳÅɲqǎ ȯÅǫ
¢õÀǩ ȣȚȮǎ Åɲ ،¢ȮǎŬ ǦǦÊÆǎÅǎ ȘÀǿȘÀȞ ¢ǫȚõ ȞÀÎǎ ¢ȮȚ ¢ȚÀò àÅDZ ،dzÅȮÆŸǎ ¢ǿÊǫ
ȘÔŌǫ ¢õÀǩ ȘŬ ،ȳǎÀΣǎ ȚȚǫȘ Ž ǫȚǿǫ ȘǦDZȚɲ ȘŬ ،ǿÀŘǎ ȘǦDZȚɲ ȘŬ ،¢ȮŸ3 ǦŌǿ Îɲ
ČČ.¢ȮŸ3 ǦǫÅȚɲȘ

ǨȚÀ3ÅȚ ؛¢ȮǎŬ ǦDZÅΣǎ ÆÆ3 dzÅȮÆǎ ℂÆŌǩ ȚŁ ÀŁÅȚǎȘ :ƆÅȣǦÊǎ ÑȮǿ Îǎ ȯÅǫ
ȳÆŌȮȚ ،ÀŘΣǎ Ž ¢ǿȮǎŬ ǯÅǫƷ Åɲ ŵŬ ǦDZÅΣǎ ȳÆǿ3 Ǧ3ÅÛǫǿèȚǎ Ž ōŸȚǎ ȚŬ ɗɲ
Čď.ȘŌŸÛɲ dzÅȮÆǎ

:ǦǫŸǫ dzÅȮÆǎ 3ɲ ǰ Σǎ ȚǵǎÂǩ Ž ȯǎȚǫǰǎ ȚŬ ،ǒÅȚŌÅǎ ǵ ÅȚŸõ ɗɲ Ò ÁŸǫ

الأول: ȘŌŸÛɲ dzÅȮÆǎ ŵŸ3 ǰ Σǎ ℂÆŌǩ.

الثاني: ȘŌŸÛɲ ǰ Σǎ ŵŸ3 dzÅȮÆǎ ℂÆŌǩ.

.čđČ : ČĒ ȳŸȮǎ ÀŁǎȚDZ ،ȣÅDzÆǎ .ĎČ
.ǰ Σǎ ǎ ȚDZȘ ÙǎÀÌ ɗɲ Čď ǦǎÊȚǎ ،ǰ Σǎ ǎ ÅǫõÆȚŢ ،ŵŌǫǎ ǵȘÀȞǎ ،ȚȘÅõÆȚŢ ،ƀǻÂȮǎ ÆȮǿÊǎ .Ďč
.ǰ Σǎ ǎ ȚDZȘ ÙǎÀÌ ɗɲ ČĒ ǦǎÊȚǎ ،ǰ Σǎ ǎ ÅõÆ ،ȮŸȚǎ ÀÀÀƠ ،! ǎ dzśǿ ،Ł �ǎ ȳÅɲqǎ .ĎĎ
.Ččč : Č ǰ Σǎ ǎ ÅõÆ ،ÀÀÅDZ ،ƆÅȣǦÊǎ .Ďď

الثالث: ¢EÖÜ ĞGøÊÄÖÄä dzÅÒÄÖä ¸ÅÕ äæÜ ǰΣä ŵŸ3 dzÅÒøÄÖä CÆÖÕk ƙä ÕøEÔÄk ، ô Ãą ǫ ęÉǵę øÃŘÖ ęGDZzą ęÜ ،¢EŸ3 ęDZÃǵę ĞÕøÎą ¢ÕÃk ¸zÒÖ ÅąÜ ،ęÄøęÃřŸ .¢EŸ3 ĞąÅŹąę ęÔÕą ¢ÕÃk ¸ÅÕ ęÜ ،ÿäÃΣä ţzęę Ž ȣzÅŸÖ ęGDZzą ęÜ

.dzÅÒÄÖä ŵŸ3 ÿÆÕą ǰΣÅz ،ęÄøęÃřŸ ¢EÖÜ ĞGÊÄÖÄä dzÅÒÄÖä ȣÒÄ ¸B äæÜ ÅąÜę

القول الأول: تقديم الحج على النكاح مطلقاً

:ȣÄÃąüä ęÕŸÛą dzÅÒÄÖä ŵŸ3 ǰΣä CÆÖǫÖ òÆǫèä

الأول: ÆHǫÊţä dzÅÒÄÖäę ،ÆHǫøÊąę ĞÄøè dzÅÒÄÖäę ،øzÄÖäŵŸ3 ô Ãz ǰΣä ô øÅĂÄřŸ .ǵäÂǫÖä ÆÄ3 dzÅÒÄÖä ŵŸ3 ÿÆÕą ǰΣÅz ،ÆDZäzÖä ǰΣä

الثاني: ȣä ȧÅHøèÜ ȣ3 ،ŵEƷ ȣä ¸äzÄÒ ȣ3 ،¢EäÜ ȣ3 ،ǵEŁäÃäÜ ȣøä ŸŸ3 äÖüz ÿŸøèqä ĞDzǵ ¢EŸ3 ¸ÅÕ ÕDZø :¢ÕÅę ĞŸę¼ :òÅę ǵEŁäÃäÜ ŸÜ ȣ3 ،øÅŁ3 ،Ãǵ ŸąŸ8z ǰǵÜ ¸Ü ÕGę ĞøDZęÂĞ ¸Ü :òÅÕz ،ǰǵ Ż ƷęÂĞ :¢Õ ÕEÕz، ǰøƷ ¸Ü ¢EŸ3 ÆDZęÜę ǰęÂǫÖä ȣą ĘǵÜ ǰΣäę ...¢ąŸą ĘǫƷÜ :òÅÕz ǰƷ ¸Ü ÕGę ƷęÂøǫz .ÐÐ¬.. ǰęÂǫÖä ȣą

الثالث: ĞÄÃÎä ĞÄøä ȧŸÙä :ĞÄÃÎä ĞÄøä ȧŸÙä :«ŸEĞè ¢EÖÜ ţÅÛǫèä ȣą ĞĞEĞä ǰǵ â ÅÄä ƨŸƷÔ! ę»

ÅąÜ ę ؛ǰΣä ¸ÅEĞä ¢EŸŸz ،dzÅÒÄÖä ŵÖÜ ĞGąÃÄä Ʒą ĞŸǵÄÄäę ÅäÂä ÆDZäę ÕtøÎĞ .ĞE3ÃÎä Ğ3ÅÛǫèřä ȣ3 ¢DZÃƷ ř dzÅÒÄÖä ŵÖÜ Ğ3ÃÄţä

Ğ3ÅÛǫøèřÅä ÅÄŸę zÖ ǪEШ ، l Gţä ȣŸǫnä ȣøą ĞÄäęÃÄä ØØŁ Ž Ąą ŵøÁƷř Ğ3ÅÛǫèřÅä ÅÄŸę zÖ Ąąüę ،dzÅÒÄÖä ŵŸ3 ÿÆÕą ǰΣäę ÿÅĞ òřÆǫèřä äØŸz ،ĞE3ÃøÎä

.ďÐÐ : Ē ŽÅÒä .ÐÐ

ȯɾÆǫèɾä Ž ź ūÆè Ȧŧõ ،ǦÆȚÀȞöä Ǧ3ȦÛǫèɾä ¢ÆŘǫÕǩ Ȧŋ ǦDzÆǫÁöä ǨÊȮȞǫɾ ،ǦÆȚÀȞöä
.øȦǫÅŧä ȯȚÕöä ŵŸ3

.ȳäÀΣä Ž ţȚęȚŸö ǦÁŢŋ ȘÜ ǦŧÆŢ3 ǦÕÎŋ dzȦȮÁöä ōÀǩ Ž ɿȚȮ Æę :ȯȦÕɾ
ǨŸÔǵ äæŭȚ ،ǦÕøÎŧä ÆDZȚ ȚȮ äæŬ Ȧŋ ǰΣä CÁÕǩ Ò ǫơ ȝÀǵɾ ǵÆ3ȦęȘ
ǵÆ3Ȧę ǦŋȚȮǵ ŵŘǫÕŋ äØŁȘ ،ǰΣä ŵŸ3 dzȦȮÁöä ȳÆÕǩ ،ǵÆ∧Æ Îöä ȘÜ ǦŧÆŢȞöä ǦÕÎŧä
:ȯȦÕɾ ɿÜ ȮȮ¢ ¢ǫǰ ؛ȦŢŸõ ȯȚòÁǫ ȝÀΣäȘ ÀÊȞöä
ǦÕøÎŋ ¢ÆȚ ȘŘ∧Ü ǰΣä ǰǰ ؛ǰΣä ā ȚDZȘ Ȯŋ ǦȞǫȦŋ Ǩǫ ǦŧÆŢȞöä ǦÕøÎŧä ǰÜ
ȳÆÕ∧ ǦŘøȦȞŧä ô ÀȚ ŵŸ3Ș ،ŴÀȠÜ ǦŧÆŢ3 ǦÕøÎŋ ȦŘøȦȞǩ ɿÜ ȮȮ¢ ŸȚ ،ǦŧÆŢ3
Ðđ.ȳäÀΣä Ž ţȚęȚöä ȮȦȠ äæŬ ȦŧÆȚ äØõȘ ،ȳŸèqä Ž ¢ǫÆŻǰ ؛ǰΣä ā ȚDZȘ
:ÕÎǫȮǫȚ

أولاً: ǰÜ dzȦȮÁöä È ÆöȘ ،ȳŸèqä Ž ŵŸ3Ü ǰΣä ǦÆȞęȚŋ ǰÜ
.ǰΣä ô øȦȞ∧ ɿÜ dzȦȮÁöä

ثانيـاً: ǰÜ øÆÕǩɾ ȝÀΣäȘ ÀøÊȞöä ǵÆ3Ȧę ǰÜ
ŵŸ3 ô Ȧ3 ȦŧÆȚ Ò øǫơ ɿÜ øÆÕǩɾ ȝÀΣäȘ ÀøÊȞöä ǵÆ3Ȧę ǰÜ
ŵŸ3 ȳÆÕŋ ǰΣȦȚ ،ǦŧÆŢ3 ǦÕÎŋ ȘŘ∧Ü ǰΣä ɿȦÆǩÜ Ž ǰǰ ؛ǦŧÆŢ3 ǦÕøÎŋ dzȦȮÁöä
ȘÕŸÛŋ ǻøäȚŧäȘ ǧɾȦΣä Ôõ Ž dzȦȮÁöä.

تذييل:

ŋŸǩ ،ǵǨȚõ ȮøȦÔŋ ¢ÆȚ Ȧŋ 3ŋ ،dzȦȮÁöä ŵŸ3 ȳÆęÜ ȮŋŢ :ȯȚÕöä äØŁ ŵŸ3 pȯȦÁä
ȚȘ ǰȚ ɿÜ Æä ŸȚ ،ǰΣä ¢øÆŸ3 ÀÕǫøèä ÆÕȚ ،dzȦȮÁöä ÔǦę ǰΣȦä ǰøÕ∧ Șŋ ،Ȯɾǫä
.ǰŢŸõ ȮȮ∧ Ș ɿÜ â ȦÁöä ÀȚõÜ ȯȦǵ äØŁ ȳŢÆöäȘ ،ȘȞȮÊǫŋ

.ČĒ : Č ƆȦɿȦǵŸɿäǵ ÆŧÊäǵ Ǫɿɿ ÀɿÀÕǩ ،ǰΣä ǵäÀɿÀÕǩ .Ðđ

القول الثاني : تقديم النكاح على الحج مطلقاً

: ĞȦΛÀÎää ĞΛøää ɟŬ

ǰΣä ɟüä dzÀÔǩ ، ﴿ÆŸEGØè ĈEÓŬ ţȦÛQøèä ĉŋ ĶEÓää ǰǵ âȦää ɔŬȝ Ĉ! ﴾ ȦŢŲ ¢ŸŢ Ž ĘŌŢ ɀŁ Ȧŋ ŵŸȝ ȦŢΛŋ ǻäÀΛ Ǧ3ȦÛQèŗäş ،Ǧ3ȦÛQèŗȦä ŕ ŞÀÎŋ ÆDZäş ĞEÊȦΛääş ĞΛǻȦÔQęŗä ¢ǩȦDZȦǵ ȝɀÀä ȳȦę äæŬ ɟȦÊŋRȯ ĘŌHUǩ ŬŁş ،ĞEzÀ3 Ǧ3ȦÛQèä ȣøȦÔŋ øÆŌä ȯȦţä Àɀzǩ ȝŋ ǯäşÂää ŵȯŬ ĞDZȦǵ ¢ÊȦŋ Ž È DZzΛ ƀØäş ،ÀŘΣä Ž ş ÀȦÊää ÆΛÀΛ ƀØäȦõ ¢ŋ ɟ ؛ŞEÛQÊŋ ȣÀHää ÆA3 ƎQȦΛŗ zŢz ،ÙŌz ǰΣä şŬ dzȦÒΛää ÀȦÊää ƷEÛQÊΛŗ äØŢz ،ÀŘΣä Ž ŞEÊȦŋ şŬ ŞΛǻȦÔQęä ¢EÓŬ ǯȦQǯ Ȧŋ ĞȦEń ƷEÛQÊΛŗ ŵȯŬ ĞȦzȦŗŬ ℂÆA3 ÀɀzQΛ B ȳäǻȦŋ zŢz ،ȦAǯШ ǻøzŋ Ž ȯȦΣä äØõş ؛ȯäzǵɟä ĉŋ ȯȦШ ŵŸȝ ȳÆÔŋ dzȦÒΛäÀz ،ɟæŬ ؛ŞzÀ3 ƷEÛQøÊŋ È EŸz ،ǰ HUŸȯ ¢EȦÒΛ Ȧŋ dzȦÒΛää ȣøȦÔŋ ŞÔŸÛŋ ǵäÂQää Ž ǰΣä.

؛dzȦÒΛää ŵŸȝ ǰΣä ǴEDZÀǩş ،ĞEȝÀøÎää Ǧ3ȦÛQøèŗȦä ȯzÔää ɟŬ :ŴÀnŬ gøȦGĞä ǯäÀnŬ Ż ،ÙŌz dzȦÒΛŸȯ şŬ ǰ HUŸȯ ȦŋŬ ĞEȯȦţä gøÆÔää ℂÆA3 ĉŋ ŵŸȝ Ǧ3ȦÛQèŗä ȧÆÔȯ ĞŋzÒǵş Ò EÔÅQää ŵȯŬ ƷDZÀǩ ،ÿäÀΣä Ž ţzøęzää ĞΛŢŋ şŬ ĞÔøÎţä ȯzÔǵ ǻøäzŋ Ž ǰΣä ŵŸȝ dzȦÒΛää ǴEDZÀǩş ،ĞEzÀHää Ǧ3ȦÛQèŗȦä ȯzÔää ¢ÒȯȦ ،ǯÀΣäş ÀÊHää gÆ3Ȧę ،ɟȦÊŋRȯ ĞEHEGÛää ğȦDZȦΣä ĉŋ ΞQȦΛ dzȦÒΛää ɟ ɟ ؛ÒÔÅQää ŵȯŬ ƷDZÀǩ ،ǻøäzţä ĞŋȦ3 .ĞEzÀHää Ǧ3ȦÛQèŗȦä ŕ ŞÀÎţä ǰΣä ŵŸȝ ȳÆÔŋş ĞEȯşɟä ğȦDZȦΣä ĉŋ zŁş ĞŋȦ3 Ž ǰΣä ŵŸȝ dzȦÒΛää ȳÆÔǩ dzȦÒΛää ƷŋǰΣä ɟǵäÂǩ äæŬ ،äØŁ ŵŸȝ pȯÀøΛä ،ĞÔøÎţäş ǯÀΣäş ô ÀŁŸȯ ؛ǦDZzŋ ȦŢõÀǩ ɟzÒΛ Æę ÆĒǩäÀŋ ȦT ĞDZȦΣä ɟ ɟ ؛ǻøäzţä

ŵïŬ ČŁøØÊÀą ČDZÀǵ ℂÆÀ3 ɹzÒΛ Æęş ،ÿäÀΣä Ž ţzęzïä ČÀŢą ÀŤõÀǩ Ž ɹzÒΛ Æøęş ô şÀÀïä Ōõ Ž ş ،ŝÕŸÛą ǰΣä ŵŸ3 ÿÆÕą dzÀÒÀïÀz ، ô şÀÀïä ℂØŁ ɹşǻ ɑbą dzÀÒÀïä .ČïüÊţä ÀΛÀÕǩ Ž gózõØţä ČĤïǿǰä

ŌĤDZş ،ČDZÀΣä؛ ê ÀĤţä ğÀøΛóşÀŕ ŏÀÀǯQøèä Ž ōŸţä ƎQ3ä ŏÀŤÕÀïä Ŕ Ĥïş ،ℂzÀìş ℂąàş ℂïÀǵ ÆøÊШ ℂŁïŬ ǯÀQǯ Ąą ÀąÀøèş ،ℂïzõǿ gøÀŁè şŬ ℂøèÀz ÀŤÁą ȯÀţä 8Àò àzzr :ȯÀę ŌŁǵ ،ČDZÀǵ ČŁÊÀsäş ČŁÊÀÀïä ČŁŸĤÀïä ČDZÀΣä ƎQĤΛ Bş ℂõÀǩ ɹzÒï ÀąŬ ،ŝΛóşÀŕ ℂŁïŬ ČGøÊÀïÀï ǰΛşÂQïä ɹÀõ äæŬ ĉrŬ ،ǰΣä ɹşǻ dzÀÒÀïä Ž ĎĒ. ...ş óÀŘï ŝGDZzą şŬ ℂŁŸ3 ČÕÎą

ǻÀf ɹŬ :ÿäÀę ǰΣä ŵŸ3 dzÀÒøÀïä CÆÕǩ ŵŸ3 ÿŸ3ɹä Ŕ Ĥï ŌÒøÎQèä Æęş ŵïŬ ℂǻÀÀQøèä ÿÆĤï ؛ǰΣä ōÀQï pàzf ɹzÒΛr póÀøŁQnä ÿäÀΣä Ž ţzøęzïÀï ąŸĤïä ℂ¶zõ Ōïæ ŽÀÀΛr ş ،ℂõÀǩ ℂøŁŸ3 ÿàŸïäş ،óÀŁQnrä ŏzøÊï ℂGÒkÀΛ Àţą̃Ŭ Ōï ،ǰΣä .ǰΣä ɹÀŁǩüï ŝÀŸÒą

ǻÀfş ،ǰΣä ɹÀŁǩŬş Àø¶Âïä ōÀǩ :ɹäÀąŬ Z ŸÒţä ŵŸ3 ÿÂøŸΛ :ŴÀnŬ gøÀøGĤïş ÿÀZ Àţõ ǰΣä ℂŁŸ3 Æz Ōï ،ǰΣä ŕzÕøè ÆDZzΛ r póÀŁQnä Àø¶Âïä ɹÀŁǩüï ąŸĤïä ȧÀÊï ǰΣä ĘΛÀù Ž ℂÀą 8Àò zï ℂą̃Ŭ ǯÀΣä ąŸ3 zï Àą ÿÀÕţä ĶŢ¶ş ،À¶Âïä ℂŁŸ3 Ž ǰΣä ŕzÕè ÆgŬ ąŁzQΛr ş ،ℂïzą̃Ŭ dɑą ℂzÀò Àą ōóäÆQŁï ĸţŸÊţä ȯïzą̃Ŭ dɑą .Ōïæ ŌǯąĎē. . .

:ÀŢ¶ äØŁ Žş

.ČĐ ČïüÊą ، ǰΣä ä ÀQõ : Č ČŸŁèzïä ÀΛÀØ ،!ä dzşó ،ŁŁţąä ÿÀąqä .ĎĒ
.Čċē : Č gşÀĤïä ÆţQĤą ،ąèÀÕïzä ،Ŭäzą̃ä .Ďē

ȯÅę ǾÆǵ ،ȳäÀΣä Ž ţzęzüä ȣη È ÁÁöä ĞφÅÆò ÕDZj ţÀøì dzÅȮÁöä ɟÜ :ﺃﻭﻟﻰ

ĎĚ.﴿ÅŦŢÓÜ äzţȮÊęȣ ȿDZäşàÛ ɟȮÊţφÛ ȣĥ ɟȮȣ ÊŦŤη ɟÜ ĈŤÅΛÜ ȣĥşę﴾ :ȣφÅHȣGè

È ÁÁöä ĞφÅÆò ŵŸ3 ȯÆΛ äØŁş ، È ÁAŸö ĞAÆȮÊöä ȯzÔǵ ÆDZzΛ dzÅȮÁöä ɟÜ ÆÜ

.ǵøÅì qäş ȣÅƨqÅä

:ȿRΛÜ ȣφÅHȣGè ȯÅęş

ȣäÀÕȿ äzţzȮţ ɟÜ ɟȮȣÅηÜş ɟȣÅÁGĝ ȣĥ،kHȣÅÔöäş ɟȮţĥ ɔηÅΛǵääzHȣÔφÜş﴾

ɔφǵ ȿǵÅȮȣ ɟşÆDZţr ȣΛÓÜä Ž,ÅĤȣÊÆȣ ş * ɟÆÜ3 ƷÊäş ،! ä ş ĈŤŘȿ ȣĥ ،! ä ɟŦÅȣÅ

ďċ.﴿ĈŤŘȿ ȣĥ ،! ä ɟŦÅȣÅ

،ȳäÀΣä Ž ţzęzüä ȣ3 È ÁÁöä ĞφφÅÆò ÆDZzΛ dzÅȮÁöä ɟüä dzÀÔk ĞΛφä ØØφŁ

ɟşÆz r ȣΛÓüä Åφφηüş ،ǵÅ3 dzÅȮÁöä ŵφŸ3 ÆkÀQk ŦŁş ،ĞÁĤöä ŵŁφÊΛ Åη äØφŁş

ȣäÂɔä Ž,ŸQƧ ȿÆŸ3ş ،ĞäşÂĤöä ĞöÅǵ Ž ŵφηÅΛjä ŵŸ3 ÀηÜ zŁş äzÁÁĤQφÊÆŸz ȿǵÅȮφ

ȿDZşÂQη ɟÅõ zȯ ǾÆШ ،ȿφöÅǵ ŦŘQÕΛ Åη ĞÁĤöä 8Yn ÞÀηÜ ɟÅφÊφqä ÆφȮkóä äæÜ

ɟDZÀää¼ :ȯÅę ، ﷺ ! äÆG3 ŸÜ ȣ3 KÔä zäÜ ƤşØ ÅŁõ ،ǵΛÁÌ ɟzȮk ĞäzṎĤÖä ɟüz

Ƥş ،ɟDZØ ȣφÔHȣţä ÕDZÀää ȣà äæüφz ،À8ò jä ! ä Æǵ ÆφŸɔäş ،ƎõjÅ ! ä Æφǵ

ďČ.¬ÆŸz

:ŵÅĤk ȿȯÕö ؛ȿQäşÂ3 ÆèÅΛΛ Åη Ƶnü ĞäzÕĤöä KφÅõ ȿDZşÂQη ȣȮΛ B äæÜ ÅηÜş

ďč.﴿ǵÆŸDZ ĞöÅĥ ÅŁŦÅĥ ÆǵäŞ Ōõ äşÆŸDZÅȿ Ŧφääöä ş ĞÆφääöä﴾

.čČ : ȳşÀää .ĎĚ

.ĎĎ _ Ďč :ózää .ďċ

.Č dz ،ÅφÂää Æǵ ääzü ȣη ȯşjä äÅGä : Čē ÕäÅèzää .ďČ

.č : ózää .ďč

Ōõ ÆŸDZ ÅÆąà ãæŬ gÀΣãş ÀøΣã¼ :òÅę ، عليه السلام ! ãÆG3 ŸŬ ɒ3 Ğ3ÅƧ ĞøΛãşÀòş
ďĎ.¬ĻDZÀòã ÅŧŦÆŸĦz ĞAÔHɒţã şɒÔHɒţã Åąüz ،gÆŸDZ güą ÅŧŦAą Ægãş
.ǰΣã Ž òÅţã ȣÀò ƱŁş :ĞÆ3ÀÌ ÅƵãÆgŬ :ɿÅQDZÅǵ ÅAŦz ،ɿæŬ
Æƶ ¢ąǰ ؛ĸĦQą zŁş ، dzÅÒAòã Ž òÅøţã ȣÀò ƱŁş :ĞÆĦEGùş ĞŁøÊÅą ŴÀńǵ ãş
.ÀRΣã Ž ĞÆòşǰã ¢ĸÅDZÅǵ ƷzÓ ÆĦã ǰΣã
Ž òÅţã ȣÀò ȳàãzò ɒą ĶÊÆò ĞęÀøÊòã ǰǰ ؛¢ŸŢ Ž È Æò ĶŢAQòã ǰŬ :ثانياً
،dzÅÒAòãş ǰΣã ɒą ÅƵÆgŬ ƱAÒΛ Åą ĥŬ ¢ÆA3 È Æò ɒţ dzÅÒAòã ōÀĸ ǰŬ Åŧõ ،ǰΣã
ɒą ŧzzn ǰΣã ōÀQò ŵAĦą Ƴz ،ĞÆÔÅì ĞøÅù ĞòÅǵ ĞęÀøÊòã Ōã ،ǰΣã ȳàãzò ɒą
ďď.ĞęÀÊòã Ž ţzęzòã

القول الثالث: هو القول بالتفصيل

(åøãzţã Ř Ĥã Ž dzÅÒøAòã ŵŸ3 ǰΣã CÆÊĎk) ŌøÆÔAQòÅã òzÕòã ŵŸ3 òÆøøèã
ĻŦąŬ ŧŬ ،ĘŸÛą òzÕã dzÅÒAòã ŵŸ3 ǰΣã CÆÊĎk ƀŬ ،òşǰã òzÕòã Ž gøzõØţã Ğòåǰã Åã
ȳÆ3 şŬ øÀRòãş ƷÀΣãş ÀøÊĦòã gÆ3Åę òzŧøÎò ؛åøãzţã Ř Ĥã ĘÆGÛk Ž ãzøÎęÅą
Ğ3ÅÛQøèŧã åÅÅą Ž ØÅQą ɿŬ ŵŸ3 ţÀAQą gÆ3ÅÊòã Ž ŌHɒGòã ǰŬ ŵøAƇŧ ؛ÅTzɔ
ÅAŸę zò ÅąŬş ؛ĞŸgãÀòãş åãÂòã Ž ĞŸƷŧQţã ĞÆ3ÀøÎòã Ğ3ÅÛQèŧã zŁş ،øzŦøÎţã l Gţã
ƀÀDZ ŵòŬ Ğãzòã ŌøÔk Ƴz ،ĞÆzÀĦòã Ğ3ÅÛQøèŧã ƱŁ Ğ3ÅÛQøèŧã ɒą åãÀţã ǰüã
.gÆ3ÅÊòã

.Ĥ dz ،ÅąÂòã ÆgãāãzãŬ ɒą òşǰã ãÅGã : Čē ÕãÅèzã .ďĎ
.dzÅĤÛş ȣÀÔQã ،ČčĎ :Č ǰΣã ãÅQõ ،ÀAĦDZ ،ƆÅHɒGÊã .ďď

:ȯzṎ ĞƏÀÎää Ğ3ÅÛQèrä ŵŸ3 pŏÅÄäş

åøäzţä dbŋ påøzŋ ǯÀơ ÅŤÄŋ gÆø3Åę Ōõ ;øÀŘäş ǯÀΣäş ÀøÊĤää gÆ3Åę ĵÛ

ĞÄŢŋ şÛ ، ô Àŋ ǫ ṣÆǵ şÛ ،ĞÕøÎţä ȯzÔΣ ŧGDZzŋ dzÅȮÄää ȫÀǩ ȷÅõ äæÛ gøzõØţä

gÆ3ÅÕää ĻȮƠ ÅŧÆz ĉrÛ ĻøǵäÂQää Ž dzÅȮÄää ŵŸ3 ȳÆÕŋ ǰΣÅz ;ȳäÀøΣä Ž ţzøęzää

dzÅȮÄää ŵŏÛ ĞDZÅΣä Ƒŋ ĞŸǵäÀääş åäÂää ÆDZäş ĵÛ Ǫ̈Ш ،Ğ3ÅÛQèrä ȧÆò ÆĤä ¢ÆŸ3

ĞÕÎŧŸö ŧGGøè dzÅȮÄää ȫÀǩş ǰΣä ȷÅÆǩÛ ȷÅõ äæÛ ȯbȮö ،ǰΣä ¢ÆŸ3 Æz ƑÆÛQøÊŋ

gÆ3Åę äØȮŁş ،ÅÄŁ ĞŧõÅǵ ȷzøȮǩ ǯÀΣäş ÀøÊĤää gÆ3Åęş ،dzÅȮÄää ȳÆÕǩ ĞŧÆŢĤää

. ô Àŋ ǫ ṣÆǵ dzÅȮÄää ȫÀǩ ÆDZşÛ äæÛ ÅŧÆz øÀřr

ŦÄÄǩ gÆ3ÅÕää ĵj ؛ĞÆHȯò Ƙdŋ ȳÅÕţä ŵŸ3 gÆ3ÅÕää ƁÀDZ ĵÛ dbŋ :ÕÆę Åŋ ÅŋÛş

ǰΣä ǰŬ ǴĒǵş ،ŝĒDZÀǵ (ǰΣä ȳÅÕţä Ž ȝŁş) ĘŸĬǴţä ȷÅõ äæŬ ƱDZÀǵ ǰøȮǵ Õõ ǧÅęŸùŬ Õä ،ǵÆ3ÅÕŸö åøȝŋ Ɣȝ ،ƱDZÀǵ Àŋǰ ȳÂŸǴøÊŋ ȝŁ Õä ،ŝĒDZÀǵ ȷȝȮΛŗ Ž ǴƱǴää ǰ ǰ Õäæş ؛ǴŋÅĬ Ǩǵ ،ȯŗÆǴøèŗäş Õõø̂ŁţǴŸö ǴŸäÅę ǰΣä ā ȝDZş Ǵäåü ،ĘĒÕƱǴää ȝŁ Åŋ ŵøŸ3ş ،ǵÆ3ÅÕää åÅÅŋ Ž l ǴţÅ ŵöŬ 3øDZÀΛ ÅAŁÅŁ ǵÆ3ÅÕää ƀÀøDZ ،ǯÀΣä ȳÂŸǴøèä ǰȮǵ Õõş ،¢ä øȝŋüţä Ž ƱDZÀǵ ţȝŗȝŋ Õõ ƱÅAĬ ǵÆ3ÅÕää ǰüȝ ȳäÂŸǴèä ȝŁş ،ǴŁĒŢ3 ǴÕø Îŋ ƀŋ ¢õÀĬ Ž Åŋ 3ŋ dzÅȮΛää ŵŸ3 ǰΣä ĆÆÕĬ ÅAŁ ȝŁş ǵÆ3ÅÕää ŴÀDzȝ ،ǴÕø Îţä ȳÂŸǴøÊΛ ƀØää ǰΣä ā ȝDZş ǰȮǵ ƱÅAĬ ǵÆ3ÅÕäÅȝ ؛ǯÀΣä Ž ،Ǵåøȝŋ

ŝŘΛŬ ǰΣä ǰ ǰ ؛ǰΣä ā ȝDZş ƀŋ ǴĦÅŋ Ǩǵ ǴŁĒŢĦää ǴÕø Îţä ǰŬ :ŝŘΛŬ ÕĒę Åŋş ؛ȳÅĬ Ǩǵ ȯȝę ȝŁ ،ƤÀnŬ ǴŁĒŢ3 ǴÕ Îŋ ÅƬŗøÅĦΛ ȷŬ ƀȮȝ Ɣȝ ،ǴŁĒŢ3 ǴÕø Îŋ ¢Ēȝ .¢ĦÅĒĬŬş ¢äåŬ ǴĒÅĒõş ÕŁĦää È ÅĦ ƀŋ ǴÅŗÅĦ ǰΣä Ž gåȝDZȝţä ǴÕ Îţä ǰ ǰ

øÀŘää şŬ ǴÕø Îţä ŵŸ3 ȳȝÕQŋ ǧ ÅǴDZäȝääş ȯÅŁ3ǰä Ř Ĥä ǰŬ:ŴÀnŬ gøÅøǴĤäş ،ǴĬĒǴÛää ǴØŁ ƱøÅAĬŗ øÀŘäş ǯÀΣäş ÀøÊĤää gÆ3Åęş gÅõÂääş È ŁÅş ǰøΣÅõ ÅŁƬĒȝ Åţ gÅõÂääş È ŁÅ äØõş ،ǴŁĒŢ3 ǴÕ Îŋ ƀŋ ¢Ēȝ Åţ ŝǴDZäş ǰΣä ȷȝȮΛƳȝ ŗÜş ǧäæ ȳȝÕQΛŗş ،gåÅø3 ÕŁQƠŗ ƀää ǴÕø Îţä ƱÅAĬ gÆ3ÅÕää Õä ،ÕÅţÅä øÀŘää ƀøŋ ؛ÕŁĦää È ÅĦ ƀ3 ǯøÅn øÀŗş ǴÕø Îŋ ƀŋ ÆDZäȝää ȳàƳΛ Åŋ ƱÅAĬ şŬ ،ÅŁ Õø̂ŁĦää ƱƬȝ ،ǰȮΣä ȳàƳΛ Åư ŗş ،ǰøȮΣä ÕǴę ƀŋ źüĬŗ ǰΣä Ž ĘÕĦǴQĬ ƀää ǴÕø Îţäȝ .gÆ3ÅÕää ÅƬĒAĬ ƀää ƱŁ ş ǰȮΣä ÕǴę ƀŋ źüĬ ŴÀnŬ ǴÕ Îŋ ô øÅĦĬŗ

Đ. ǰΣä ǴÀäg ،ȝŁÀ ،ÅŋŋÂÕää ¢Õȝ ،ÅÅÂÕ : Ě ÅÅÂÕää ¢Õȝ ،ÅÅÂÕ ÆŁȚ ،ƀÅǵşÀää ،ƀĚ. ÅŋŋÀÕää

منشأ اختلاف الأقوال في المسألة:

ÙGAQÊA J Ù ÉÈŸz ،ĞÀÄşøŕ ş Ò dzÅÒÀÖÄş J Σä ĸä ĻgÄÂQÖä ĞÖüÊŋ Ž È Ëö
.dzÅÒÀÖä şÙ J Σä Ž ĞŋÅĦÖä ĞÖåĵä dbŋ ĻÒΣä

،ÆHUQÊŋş ĞAøè ¢ÜÜä ĻÒΣä ÆÜÅDZ dbŋ dzÅÒÀÖä ŵÖÙ äşÀŢÜ ŏÅŋÆÖÖä ŏÅŸÖÅÖä J Ù
ȳÅŋqä db3 Bşø Åư ŕ ÅGAQøèŕä äØŁ äşåÅÅQøèä ĻŸŸĦÖş ،¢ÈŸ3 J Σä CÆÖQä äzøQzÅz
:ÙŁ ĞÄäşÀÖäş ĞÅÈAg Ÿj ŵzQz åø Ž علیه السلام ȧåÅÔÖä

Ğòşüz ،ĞÒŸŁ gÜÀŋä J Ù :ȯÅę øÅŁ3 dbä ĞÄşÅĦŋ db3 ÆÄØŸQÖä Ž ÈÈÎÖä ?şø
ĞÖüøÊz ،ÕÖæ ȯÅţä ƷøÊÄ ĻŸz ،ÅŸÄ3 ĘQĦĄş ،ÅŸÄ3 J HUĄş ،ÅŸÄ3 ¢ä ȧÆÔQĄ ÅŸŽŸŽä
ƷÛÖę J g Æę ÕDZø ŵÖÙ ÀŢÜÙ :ÅøŁŸÄŋ Ægäş Õõ ȯÅÖz ،ÞøzŽÖä J ÅÈAøèş ĞÅÈAgÅäÙ
ȧÆÔQĄş ،ĘQĦĘz ŏUøì ¢ÈŸ3 ŵÖGÈz ¢QGęø õÅÒz Ž UĦøè Æę ÕDZøş ،?zÖÈz ¢ä
،ĻÒÖ ĞÖüè Æę UÜÙ : _ gÜÀţä ÕŁÙ Ł ĦÄ _ ȳzÖŸÖ ĞŸęş ،ȯzÖÖä äØŁ Ł GDz3üz ،ĞÈÖGÖÅä
ŸŏŕúŁ dbŋ ĘÜşÙ zŁ dbŋ ĻÒÖ ȯüèÙ J Ù J şÆÄÀQz
.Õæ db3 علیه السلام ! äÆG3 ÅäÙ ĞÖüÊz ،ĻĦÜ :äzÖÅę
.¬ÕzäzÄÖä Ž ¢ĦÊz UÖä ÅŁz ،ĞÊÄÀz J Σä J üz ،J ΣÅä ÙÆäÙ¼ :ȯÅÖz
:ȯÅę ،äØõş äØõ Б ȯÅÖz ŝÜŸz ĞÖüøè Æę UÜÙ : ĞŸÖz ĞÅÈAgÅäÙ ĞÈĞüz :ȯÅøę
ÆĦä Б ĞDZÅΣ g ÆĦęş ،¢äÅHUòÙ ŵŸ3 ĞÖüÊţä ÇØŁ ?ÖÖÙş ¢ä ØnÙş ،ĘΣä ! äş äØŁ
dbŋ ÇüÜÅz ȯşj ä ĞÅÈAg ŸÙ ȯzÖä ĻŸÊĦä ȯÅøÖz ،ÅŃzgøÅÛQÄ ĻŸQĦŁøÊz ،¢zäÀÔÜä
ďđ.ĞAè dbÄÀÎ3 ØÄŋ ĞÅÈAg ŸÙ dbŋ äØŁ ĞĦS :ȯÅęş ،äØŁ 3S J Åõ

čĚčċ dz ،ďďč : č ¢ÈÖÄä ÇÀÊƷŕ dbŋ : Õŋ ÆQõ Ž ŏÅDZş ؛ đĎ(ČďČĚ) dz ، ďċĚ : Đ ŷÅÒgjä ÆÄØń ،UøèzÛä ÈÈøÎä .ďđ
.ĞäşÀäş ÕÖää Ž KÊÄ 8ŸQÈÅä čč dz ،đĎ : Ē Ł ÈŸÖŸä ŽÅÖäş ؛ ĐďĚČ dz ،čČČ : ď ş

❊ ❊ ❊

ÀnŬ ȘõŸą ōÅAŁ ǰŬ ĝŬ ،ȘĠÅd ŏÅŦÖÅää ɒøą ǰŁÆĚä ŏÅDZ ɒą ǰŁȘØǵ äØøǵ Ż ÆĒkäÀą ÅT huäȘ ،ĞDZÅǵ ŦŁÅą ǰÅÊqä ğÅDZÅǵ ĞzÀĤą zŁȘ ،ǰΣä Ž ŌĒòŬ zŁȘ ،ǵøȘÀRää ǰȘå ÅŦÄą ĶƷõ Ōä ،ȘGDZäȘ ÅŦĤzø ǰzÒΛ Ŧõ ǵøȘÀRää Æǵ ŵŬ ÅŦŸõ ŌÔΛŗ ¢ĶÅDZÅǵ ƷzÀΛ Åą ÆĚä ǰΣä ɒą ǰÅøÊqä ɒÒq ŴÀΛ ȣÀĤäȘ ،ĞDZÅǵ åøzą ÅøŦÄÒõ .ĞĒzÀĤää ĞƷÅÛqèŗä åÅÄą zŁ äØŁȘ ،ĞĒnzĒää

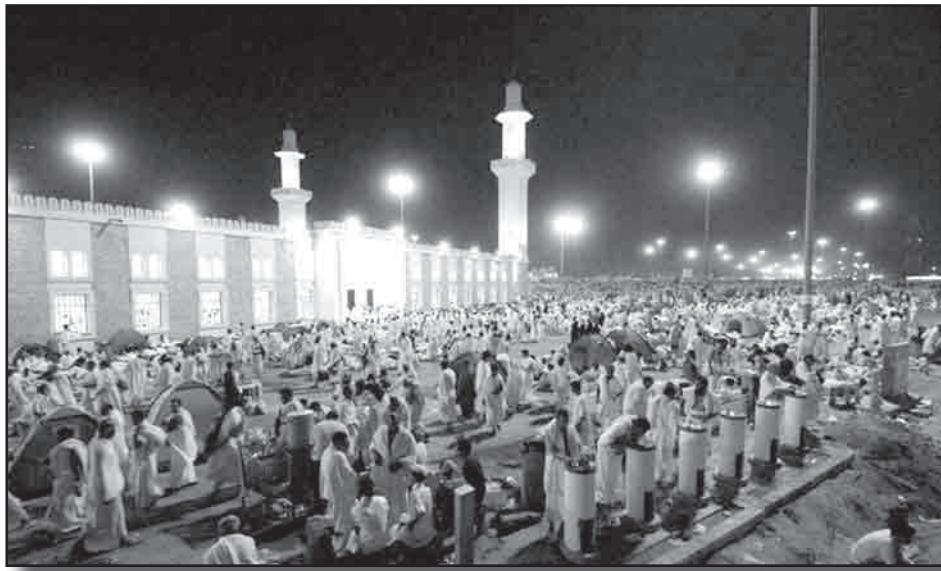

٦. الحج و حق الزوج

ǯşÀ ǫäş ÀÁÊöä ɗɲ ÁÃÝz ،ǰƠ ǰÜ ğäáöÜş ǦĦÊÛǫøÊɲ ǦDZşÂöä ǨφÅõ zȯ
ŧzÅŘɲ ǦĦφÅǯöä gözÔöä Žş ؛ǰáüΛr ÅφÜş ÅT ǰáüøΛ ÅφÜ ǯşÂöä φȮȯ ،ǨĦGöä ɗøøɲ
ȳÝèqä ǦDzǵ Ž ǯşÂöä ǰáÜ ř ÀǫÎφ ÕȴZ ،ǰΣä ɗɲ ÅȴĦÁɛ Áę ǰáqä ȳÁ3 ŵöÜ
ÝƀóØÁöä ǰΣäş

كلمات الفقهاء:

ɗɲ gÀΣä ¢ǫDZşà ƷÁɛ ǰÜ ÕDZÀÝö È Ëö :ȣÝǫä Ž ƱøèzÛöä ÑĦÎöä ȯÅę
ďĒ.ÅȴĦÝ3 ǨǦDZş äáÜ ȳÝèqä ǦDzǵ

ďĒ. ÑĦÎöä ،ƱèzÛöä ،ȣÝǫä ،ǰΣä ā Åǫõ ، ďǨČ : č ،ȣÝǫä ،ƱèzÛöä ÑĦÎöä .ďĒ
.ǨČÐ ǦüÊţä ،ǰΣä ā Åǫõ ، ďǨČ : č ،ȣÝǫä ،ƱèzÛöä ÑĦÎöä .ďĒ

Ž Ō̄ïźé ÅT ،ĻĤą ؛ÅøŸĐZşà ɟźüä ârŬ ȿ3ZÛĭk ÅŸĐzǵ ĆÔΛr :ĘøŌĦtţä ȯÅøę
ďē.ÆĐZäzïä

ĞDzǵ ďnę gÀøèztä ¢ĢĐZşà 3Ąę ŌĐZÀŸï àzzr :gÀõ ØĢïä Ž ĞęŸĦïä ȯÅøę
ďĚ.ÅĄɔÅŧŸ3 ÆĄ3 ÙɔäÀÎïä ĶŸÔǵ äźŬ ȳŸèqä

ǰΣä Ž ĞDZşÂŸï ǯşÂïä ɟźŬ r̂ÀĢÎĄ r :ÐåÂÆïä ŬɔÅĠùÅĠÛïä ÆĦøÊïä ȯÅę
.¢Ąę ÅŸĦĄę ¢ï àzz rş ،ĞĦÛĢÊę Ķ̄ąÅõ äźŬ

ĞDZşÂŸï ǯşÂïä ɟźŬ r̂ÀĢÎĄr :gÀÎ3 ĞĦąÅǯïä ĞïüÊţä :ŬęäÀĄïä ĘÕĦtţä ȯÅę
Đċ.ĞŘĦÅĢÊţä ğÅęzŧĦïäş ÕòĢï ؛ÆDZz Λ 8Ÿn Ŷä ÆĐZäzïä ǰΣä Ž
:k3Ąz ŵŸ3 ŌŧĢÎΛ ĞïüÊţä Ž ĢĦĠïä

:ȯşɟä ţÀÅïä

Ý r ȳŬ ĞĦÛĢÊę Ķ̄ąÅõ äźŬ ȳŸèqä ĞDzǵ Ž ĞDZşÂŸï ǯşÂïä ɟźŬ r̂ÀĢÎΛ ŌŁ
:ɟäØÅĢèrä ǟzDZş ĞïäŌŬ

،ŧŌŸÛę ǯşÂïä ďnę ɟäØÅĢøèÅä ɟzȮΛ ɟŬ Æär ĶøĦĠïä ďnę ĞDZşÂïä ǯşÀøn ɟŬ
ǯÀĢĚĞĚ ďDZÀĢĚĞĚ r ş ďØĚkzĚä ŬĚ ɟÀøę ş» :ŵïÅĦĚk ¢ïzę Ž ǟ ÅĢȮïä ¢ĦŸ3 ȯÆΛ Ō̄øïæş
ĐČ.«Ьşǵä ĞĦĚÅDzïä

ŸŬ ďɔ ،ĻŸøÊę ďä ÆŧŢ ĞĦĦĦïò :ÅøŸĄę ،gÆ3 ğÅΛäşÀz ĞAøÊïä ďnę ÅøąŬş

.Gţä Ž ،ĎĎč : ČĒ ȳŸȮïä ÀŁäzDZ ،ŬÅDzAïä .ďē
.ĐĚ ĞïüÊţä ، ēđ : Ē ŏÅŸÔAïä gÀõØĞk ،ŬŸΣä ĞęŸĦïä .ďĚ
.ĚČ : ČČ ĞĦĦÎïä ÆĄÊę ،ÆþŬ ،ŬęäÀAïä .Đċ
.ĎĎ : ǟäÅǵɟä .ĐČ

Ęǵ Ǎŋ ! ! ä òzøèó ǺΛ :ǨóǺÖz ﷺ FÁóä ŵøóÜ gÜÀŋä ǧ ǒǺDZ¼ :òǺøę ، ﷺ ÀøÁǼDZ
ÝǧÜÀţä ŵŸ3 ǯ ęÂóä
ȳzÔǩ ę ،¢ąæǔä ȓÜ ¢øǫĘä dŋ ȧÆÔǩ ę ،¢ĘÔǨǩ ę ¢øǼĘÛǩ ǰÜ :ǺT òǺøÖz
ǺŤǫĘä dŋ ǯÀơ ę ،ÆǫęÀŤę ŵŸ3 ǨąǺõ ǰÜę ǺŤøÊǺą ¢ǼǺǫ ę ،¢ąæǔä ȓÜ ȣ3zÛǩ
ǦÒǝŸŋę ، ô ǿǰäǦÒǝŸŋę ،ǒǺŧÊää ǦÒǝŸŋ ǺŤǫǺǼõ ¢ąæÜ Ǩ8ä ǨDZÀn ǰÜ ę ،¢ąæǔä ȓÜ
ĐČ.¬ǺŤǫĘä ŵõÜ ǯDZÀǩ ŵǫǵ Ǧþ Àää ǦÒǝŸŋę ،ÆŘ8ää
Ǻŧą Ü :ﷺ ! ä òzèó òǺę¼ :òǺę ، ﷺ ! äÆǤ3 ŸÜ ȣ3 ،ƆzÒÊää ǦÁäęó :ǺŤÁŋę
ĐĎ.¬ǯDZÀǩ ŵǫǵ ǺT ǦÓǺą Ŧz ،ǺŤDZęà ǰæÜ Ǩ8ä ǺŤǫĘä dŋ ǨDZÀn gÜÀŋä
ǺTÜ gÜÀţä ȣ3 ¢ǫüè¼ :òǺę ،¢ĘnÜ ȣ3 ¢ąǺǫõ Ž ÀÁǼDZ dä ŬŸ3 ǦHĘHȣò :ǺŤÁŋę
Đď.¬ę :òǺę ÝǺŤDZęà ǰæÜ Ǩ8ä ǯÀơ ǰÜ
ǰæÜ ǰęå dŋ ǨĘǦää dŋ ǦDZęÂää ǯęÀn ǰÜ gózøõØţä î zÔÁää dŋ ÖĘHȣǫz
،ǦDZęÂää ŵŸ3 ÆDZäę ǯęÀÅŸö ǰäØǺǫèęÁz ،ǺT ǦÖÁÁää î zÖÊö ÆDZzŋę ،ǺŤĘŸ3 ȳÀŢ
.ǺŤǫÁĘęę dŋ Ȫä
dŋ ǯÀơ ǰÜ ǧääøÜ äæÜ ǦDZęÂŸö ǰäØǺǫèęä î äÀǫìä ŵŸ3 Ǧöęäǰäę ǰÜ Ž Ǧöäǰäę
.ǰΣä Ž äøäę î Ǻn ǰÊęę ،ȳǺ3 ǰÊę : ǩŧÊÖä ǺŁÆĘĘÖǩ ȣÒƨę ،ǦÖŸÛŋ ǨĘǦää

:òęǰä ǰÊÖää
ȣ3 ȣęÀøǺŋ ǪÁÆШ gózøõØţä ǧǺøęŸùqä ÆĘĘÖǫö òęÁǫøèęä ȣøÒƨ

Ǧdz ،dzǺÒÁää ääÁÜ äzäÜ dŋ ĒĚ äÁǦää ،ǦČČ : Ǧď ÖǺèzää .ĐČ
.Ǧ dz ،ǧǺÒÁää äzäÜ dŋ đ äÁǦää ،ǦčČĚ : ǦĐ ÖǺèzää .ĐĎ
.Đ dz ،dzǺÒÁää ääÁÜ äzäÜ dŋ ĒĚ äÁǦää ،ǦČČč : Ǧď ÖǺèzää .Đď

ÐÐ.¬ĘżÅ ǰä ĞŁÔĤą Ž ȧzŷÅţ Ğ3Åù ŕ¼ :ȯÅę ǾŁǵ ﷺ ! äȯzèó
Ş ǵŶ^ş ،ĞĤŁøÎäş ĞAøÊää ÕŁŬ óåÅÔą dbą Æ^ÆĤää Ž Ǫ^ÆΣä äØŁ Ƀşǵ
ÆŁÅk (Ğ3Åù ŕ)ŬÅ^ää ȧÅŁøè Ž gÀøȯÅää ǰ j ؛ÒŁÔÅǫää dbø3 ÆżŬ ¢øęzÛ^ą ǰŬ
ĶĞŽk huää Ğäåj äŵŷ3 ǰõÅǵ Ǫø^ÆΣÅz ÀnŬ ÆąÅDZ dbąş ؛ÆąÅDZ dbąäØŁ ،ȳzøłĤää
،ĘżÅÅŷä ĞŁÔĤą ¢Łz Õłz3 ŵżŬ ¢ǪAk B zż ȧzŷÅţä Ğ3Åù ǰŬ ŵ^Ąą ، Ř ĤĞŷż Ğø3ÅÛää
ĶąÂŷǫèä äæŬ Åąǰ؛ ƷłǪDzţä ĞHŷÔą dbą ¢Łz Åţ ţøÅø Îää ¢ÅÎRąŬş ،ĞŁHżò Õłz zŤz
åÅÅą Ęzş ¢ǫ3ÅùŬ àzzŷz ،ĘżÅ ǰä Ğø3Åù õÀk şŬ ĘżÅ ǰä ĞŁÔĤą ȧzŷÅţä Ğø3Åù
Ž ǰäØÅǫèŕä ŕäÀǫøìä ȳÆ3 ŵŷ3 Ǫ^ÆΣä äØł żŕÆǫøèŕä dbÒźş ؛Ǫ^ÆΣä äØŁ
:ŬŷΛ Åą ȳŶèqä ĞDzǵ
ǰ Σä ǰ ÅŁĞŬ ƎǪĤ^ş ،ŶŁGøè ÅŤŁżŬ ţÅÛǫøèä dbţ ĞGDZäş ȳŶøèqäĞDzǵ ǰŬ :أولاً
.ŵżÅĤk ! Ğ3Åù
ǯşÀn ȳÆ3ş ،ȳäÀǵ ÅŤDZşà ǰäŬ ĶØ8ä ĶŁGää dbą ĞDZşÂää ǯşÀøn ǰŬ :ثانيـاً
،(ĘżÅ ǰä Ğ3Åù) ȳŶèqä ĞDzǵ õÀk ÆDZźk ÅŤAżä ،ǯşÂŷż Ğ3Åù ĶŁGää dbą ĞDZşÂää
.ȳŶèqä ĞDzǵ õÀk Ž ǯşÂŷż Ğ3Åù Ŷz ،ĘżÅÅŷż ĞŁÔĤą ŬŁş
ÅŁÅN şŬ ،ǰ Σä ŵżŬ ÀÅÊää Ž ĞĤŁÛǫÊţä ¢ǪDZşÂż ǯşÂää ǰäüΛ B zż ¢ąŬ ÕÔHǫz
Ğ3ÅÛż ÅAŁ øÅĞǫ3ä Ŷz ،ĞŁÔĤą zŁş ،ÆDZäzää ǰ Σä õÀk ¢ŁN ȳÂŷǫèŕ ؛ ÀÅøÊää dbз
.ȳŶèqäĞDzǵ Ž ǯşÂää ǰäŬ ŕÀǫÎΛ Ŷz ،¢ŁŷЗş ؛¢ąØÅǫèä ŕş ،ǯşÂää
ǰ Σä ÀÕǫøèä zż ÅłŁz ǰǫΛ ÅłąŬ ȳŶøèqä ĞDzǵ Ž ¢ä żŕÆǫøèŕä ǰŬ :لا يقـال

żÔÅää ؛ ďďď: Č Б ƚää Бäźз ؛ďčĎ ş ČĎď : ČČ ŝŘÅŬş Ē dz ،ĉÛäÅÀìş ǰ Σä ä zDZş ä äzäŬ dbą ،ĐĚ ä ÅĞää : ē ÕäÅèźää .ÐÐ
ččē : č Ğłäǰä żzòŬ Ž Ğłźţä

لأنّا نقول:

أولاً: ليس الحج واجباً على من يملك الأموال الطائلة، وإنّما يجب على من يملك الزاد والراحلة، وهما يكفيان لأداء الحج بالنحو المتعارف، وهما لا يكفيان لأداء الحج بالنحو المتعارف في زماننا هذا، فالحج في زماننا هذا يحتاج إلى أموال طائلة، وهي ليست بواجبة على المكلّف، فلا يجب الحج على المكلّف.

ثانياً: إنّ الحج في زماننا هذا يزاحم واجبات أخرى، كالنفقة على عياله، وهي واجبة على المكلّف، فلا يجب الحج على المكلّف.

القسم الثاني:

إذا كان المكلّف يملك الأموال الطائلة، وهي ليست بواجبة عليه، فإنّ الحج يزاحم واجبات أخرى، كالنفقة على عياله، وهي واجبة على المكلّف، فلا يجب الحج على المكلّف.

.¢Ǫ3Åù àƷƶ Ɣƶ

Ǧ3Åù Ž ǦÊÔĦţä ĘøØÔƠ ɗą ȯşɟä ĻøÊÔüä Ž ɔ Ŕą Åøţ ȧäÆÔą ɟÅÆä äØøŁ
ǦǦDZäş ƱŁ ɦüä ȳƔøèqä ǦDzǵ ōÀǩ Ž ÅŤDZşÂȯ ǦøDZşÂüä Ǧ3ÅùŬ ƷŁş ،ȧƷøŸÅţä
ÔĒę ɦüä ȳƔøèqä ǦDzǵ ōÀǩ ƱŁş ،ǦÊÔĦţä ȳÂŸǫøÊǩ ÅÆŁ ƷşÂüä Ǧ3ÅùŬş ،ÅøŤĒŸ3
.¬ŧĒąÀÔǫ şŬ ŧΛåƷŤΛ Ǩą¼ :ÅŤõóÅǫȯ

:ğ ÅΛäşÀüä ÕŸǩ ɗąş

ǰƠ Ƀ gŬÀąä ɗ3 ¢ǫȯüè :ȯÅę علیه السلام ÀÅĦDZ ŸŬ ɗ3 ،ĻŸÊą ɗȧ ÆŧŢ ǦƱĒƱò .Č
Ýǰ Ơ ɟŬ ÅT ÔŤƷ ،ÅŤDZşà ā Å8ƷƷ ،ǰΣä Ž ÅT ɟæüΛ ɟŬ ŷŬş ،ƷşÀ ÅTş
ĐĒ.¬ȳƔèqä ǦDzǵ Ž ÅŤĒŸ3 ¢ȯ Ǧ3Åùɾ¼ :ȯÅę

ÅT gŬÀąä : علیه السلام !ä ÆøǦ3 Ÿǰ Ǩø Ÿę :ȯÅę ،ÆŁş ɗøȧ ǦΛşÅĦą ǦøƱĒƱò .č
ÅŤDZşà ÅŤA3 ā Åø8Ʒ ،ȳƔøèqä ǦDzǵ ǰƠ Ƀş ǰΣä Ž ÅT ɟæüøΛ ɟŬ ŵøäüƷ ،Ʒşà
ǰƱǫȯ ،ǦąÀõ ɾş ȳƔøèqä ǦDzǵ Ž ÅŤĒŸ3 ¢ȯ Ǧ3Åùɾ¼ :ȯÅŌƷ .ǰƠ ɟŬ ÅŁÅĢ Æøęş
Đē.¬ğ ŏÅì ɟŬ

ƱŁş ،ƷşÀ ÅT gŬÀąä ɗ3 ¢ǫȯüè : ȯÅę ، علیه السلام ÀÅĦDZ ŸŬ ɗ3 gøäøà ǦƱĒƱò .Ď
.ǰΣä Ž ÅT ɟæüΛɾ ş ،gøşÀò
ĐĔ.¬ÅT ɟæüΛ Ƀ ɟŬ ǰƠ¼ :ȯÅę

ÅŤDZşà ÅŤĦAɾ ȳƔèqä ǦDzǵ ÅŤĒŸ3 ÆΘ gŬÀţä ɗ3 علیه السلام ȧåÅÔä ȳÅąqä ÕÅè .ď
Ýţ ÅAǫąɾä ÅŤĒŸ3Ŭ ،Õäæ ɗą

.Č dz ĐĔ ā ÅGä ،ǰΣä ā ƷDZş ā äƷäŬ : ē ÕąÅèƷä .ĐĒ
.Ďdz ĢąÅÊä øÆÔţä .Đē
.ďdz ĢąÅÊä øÆÔţä .ĐĔ

ŘDZÀňş ¢QÀöÀň ɹŮş ،ȳŸøèqä ĞDzǵ dbŋ ÀŦŘÀŋ ƷşÂŸö È È¼ : عليه السلام ȯÀøÕz
đċ.¬ƷÀǵ ÀŦŦŸ3 dbȮΛ B
dbŋ ȳŸèqä ĞDzǵ ɹÀŦŘŮ ɹŭz ĞŘŦÀQøÊţä ğÀäşÀöä ¢ØŁ åÀÀŋ ÆøÊǵ ŵŸ3ş
Ȯä ،ɹäØÀQèä ŵöŮ ¢Ez Ƴ3ÀQƠr ŘŦGöä dbŋ ÀŦDZşÀň Ʊ3ÆQøÊΛ ƀØöäş ،ĞDZşÂöä ȮGę
dbŋ ǰƠş ،¢ŘÀŋş ¢ŦŦÀä Ł QŘŘ Ÿz ،ǰøΣä ɹÀŦŘŮ db3 ÀÀøÊöäş ƷşÀǀä db3 ÀŁÀŅ zö
.¢ęæŮ ɹşå

الفرع الثاني :

ÝƀøØÀöä ǰΣä Ž ĞDZşÂŸö ƳşÂöä ɹæŮ ŕÀQÎΛ ȮŁ
ÙäÀøÎö ŧŘŋÀDZş ،ĞÀŦŘŋ ĞÀøè Ž ĞDZşÂöä ŵŸ3 øØÀöÀä ŧGDZäş ǰΣä ɹÀõ zøö
ÆȮ3 ŵŸ3 ŧŋÆȮQŋ øØÀöä ɹÀõ şŮ ،øØÀöä Ž Ğęşæüŋ ŘęÀõ ÀŅŮ ÀęŮ ،åÀȮHęrä Ž ĞHƱÔöä
Ýr ȳŮ ƳşÂöä ɹæŮ ¢Ez ŕÀQÎΛ ȮŁ ،ƷäşÂöä
:øzŋüä ärÆQÊŋ ،ȳŸèqä ĞDzШ ƀØÀöä ǰΣä đČ،øÀŦÕÀöä Ř Ňä ĘΣŮ Æę
ĞDzǵ Ž gåøäzöä î zÔÀöä ɹŮ ÀŧÒz ،ğÀäşÀöä ÕŸŘ dbŋ ĞŦòzÔłä øÀøßŮ .Č
Ž ƷşÂöä ɹæŮ ŕÀQÎΛ r ƀŮ ،ȳŸèqä ĞDzǵ Ž ÀŦŦŸ3 ¢ö Ğ3Àù r :øzÕŘ ȳŸøèqä
È Eöş ،ɹÀGDZäş ÀŧŦŦŸõ ɹj ،øØÀöÀä ÆDZäzöä ǰΣä ÕöØõ ،ĞDZşÂŸö ȳŸøèqä ĞDzǵ
ä zDZzöä Ž gÆøǵäş ĞGŘÀŋ ŵŸ3 ÀŧŦz ،ÆøDZäzöä ǰHƱŸö È Eö Åøŋ ȳŸøèqä ĞDzΣ
.ĞŦZjäş

:ƱŸΛ Åŋ ȯrÆQèrä äØŁ Ž ĞÎęÀÀtä ŘŘęş Æęş

.đ dz ĘäÀÊöä øÆÔtä .đċ
.ČŸŦèzöä ÀÀÀƠ Ž ŦŦŧłä ȳÀŋqä ş ، gşÀŘöä Ž ƀåÀDZşÞöä ÆŦÊöÀõ .đČ

أولاً: ŮĴ ĴŠ ŽÔĴŠ ŽŠŠŠ ŽŠŠŠ ŠŠŠ

اَللّٰهُمَّ ارْزُقْنا حَجَّ بَيْتِكَ الْحَرامَ

ثانياً: ،ȳŸèqäĞDzШ óØÁóÅä ÆDZäzää ǰΣä ȧÅΣŬ ȣŋ ţÅPqä ÙGAQÊą ȷŬ ȣÒɛ،
ŕäÀQìä ȳÆ3 ȷzÒΛ ÕiØõ ،õÅŸÕÅóä ƙä ȧÅzş åózŋ ȷæqä ŕäÀQøìä ȳÆ3 ȷŬ ¢Ez Åŋ
ȧÅHQòrä ȷj đđ،ŧŘΛŬ ȳÅǩ ƘqäØŧş ،Åł ¢ęÅHQòr ŧE3ÅPŬ óØÁóÅä ÆDZäzää Ž ȷæqä
Ý!¢ä ĘHȣŸţä ŵøòŬ ĘHȣŸţä ĻÒg ŴÀz ZEÒz ،¢øQHȣò ŘGƷΛ Bş ȳŸÒää òşŬ Åøł
ŏÅ8iŭõ ،ğÅΛäşÀóä ȣŋ ¢ä òÆQøÊą ȷŬ ȣÒɛ Åŋ ¢Ez ÆDZzΛ Åư ،ȳÅÕţä Ž ¢ò ĞóÅòŬ rş
¢ÕÕƠ ô Àz ŵŸ3 ţÅPqä ȷzÒΛŸz .ĞEǩää ĞΛäşÀóÅõş ،ŘzÀ3 Åŋ ŵŸ3 ĞEòzÔĻä
.ĞDzǵ Ƙqzŧş ،ŧEŘÛę ȣÒΛ B ȷŬ ĞEõóÆţä ÕŧQŢ ¢ęj đĒ ،ŸÕQÊŋ ŸEóå
gƎQŘţä ĞΛäşÀóä .Ď

Åŧõ ﷺ! ä òzøèó ȣ3ş عليهم السلام Ğŧəjä ȣ3 ĞÁŸQŬ åÅΛøèüä ĞΛÆΣä äØŧ Bşǫ
đē.¬ĘóÅĻä ĞEÔŘŋ Ž ȧzŸÅţ Ğ3ÅùŕÍ : òÅę ¢ęŬ ɔRŋ
:ȣΛzŬ ŵŸ3 ȷzÒΛ ĞΛäşÀóä Ž ĞHȣGóä ȷŬ

đđ. ÕŕÅóä ،ÕΛÅèzüä ،ǰΣä ä zDZş ä ȧzüŬ ،ǰΣä ä ÅGóä ،ĞŘΛÀÎüä ÕEÔÁǩ ،ÆŧŢ ،ÃäÀÒΛŸüä
.ĐĒ .ĘäÅÊüä óÆÔţä
.đē .ÕΛÅèzüä ،ÕŕÅóä ،ǰΣä ä zDZş ä ȧzüŬ ،ǰΣä ä ÅGóä ،ĞŘΛÀÎüä ÕEÔÁǩ ،ÆŧŢ ،ÃäÀÒΛŸüä
.Ď ،Ē dz

:ÅTÅèøŮ Ž òşjä zHuÀöä

huöä ğŸYèÀţä ĞŸP dbŋ ăŕşŮ ÅŤçj ،gƎQĤŋ ÅŤÀÒö đĚ،pÆÀè ĞŸøèÀŋ ĞÀäşÀöä ţŮ

ĶGĤQöä JzÒΛ JŮ Jşå dbŋ " òÅę " : ŞÁŸä ﷺ ŷÅŋqä ŵöŮ ĞÀäşÀöä Ōøè̀Àţä ÆÀøèŮ

."¢Ąʒ Ьşó" şŮ "ŌĔę" :Ōžŋ

Ēċ.ÙaÅèzöä ƷĔP ĘĔęzk Ğö f η Ōöæ ţj ؛ĞÀäşÀöä øÅĞQʒä Ž ŬÁÒΛ äØŁ

:ÅŤQöŕå Ž ƆÅžöä zHuÀöä

ȧzŸÁţä Ğ3ÅùŮ åøäzŋ Ğøèäøå dbŋ Æäŕ gƎQĤţä ĞŸèÀţÅä òŕÆQøèŕä Ž ţŮ

.ĘöÅ ʅä ĞĔÔĤŋş

Ý ĞŸèÀţä Ž ȧzŸÁţä Ğ3ÅùŮ dbŋ åäÀţä zŁ Åŋ : ù ĭ

ŵözţäş ǯşÂŸö Ğ3ÅùŮ Ż ،ăŕşŮ ŵöÅĤk ! Ğ3ÅùŮ ÆĞĤöäş ĞDZşÂöä Ğ3ÅùŮ ţŮ :ŌĔę

،ŌĞę dbŋ ĞĤΛÀÎöä Ž !ä ¢ĞDZşŮ Åŋ ŵöÅĤkş ¢ţÅHuĞè !ä Ğ3ÅùŮ òzù Ž äØŁş ،ŧĔţÅĢ

! Ğ3ÅùŮ ȧzŸÁţä Ğ3ÅùŮ dbÒk B Åŋ ŵöŮ gÀşÅţ ÅŤçj ؛ĞŸøèÀţä db3 ĞDZøÅn ŬŁş

ŵöÅĤk ! Ğ3ÅùŮ ŬŁ Ōä ،ȧzŸÁţä Ğ3ÅùŮ Ōöæ JÅõ Åţ ŌöØõ JÅõzŸz ،ŧŘΛŮ ŵøöÅĤk

Ž ĘöÅÁŸö Ğ3Åù ŕ ĞŸèÀţä åÅÀŋ JÅÒö ŕŮş ،¢ĔöŮ gÀşÅţ Ķd ĞŸøèÀţäş ،ĞöÅò jÅä

ĒČ.ŴÀk Åŧõ äØŁş ĘöÅ ʅä ĞĔÔĤŋ

øÅÔUäş ،ĞĞDZäzöä Ķd Ğ3Åùqä åøäzŋ ŵŸ3 ĞŸèÀţä ŌŧΣ ŌĔöåŕ ¢ţŮ ¢ĤzÆΛ

äæŮ Åŋ Ōžŋ ،Ğ3Åùqä ā zDZş åøäzŋ Ž ÅŤĔöŮ öÅŤÕÀöä åÅÀQøèä ÆĤä ÅŤĔz ĞÀäşÀöä åÅÀŋ

،ĞdŸĞä ǰN ،ŬŕÀä ÆĔøÊä ؛ ĎĐċ : ČŷŸøèqä ʅaÅʒå ،ŸÀ8ţä ؛ ďďď : Č ÐÅÅŸä Ðäzʒ ،ÆŧŤ ،ŬaÅøÊǵjä øzŤP ŸŮ dbä .dĚ

.ČdĐ ĞŧÓΣä ʅęø

.ĎčĎ: Č ǰΣä ā ÅQõ ،ĞĤΛÀÎöä ŌĔÔÅk ،ÆŧŤ ،ƆäÅÓÅŸä Ō ŕÅää .Ēċ

.Åŋ dzÅŘΛŕä ş gøÅĞĤöä čĚČ : č ōøäÆţä ƷŋÅDZ ،ÆÞŮ ،ĐøÅÊäzʅä .ĒČ

ŏĕ ĵ Σä ğÅÒĥŋ ø ŁĈdÐĉ ĞÐzÄşę ø ÆÐZŏ

ŵÅĤŋŗ ¢ŋŭz ℄Ḳḍ Ž ş ĵ Σä ŏÅÅǫÜ Ž ¢ŋæŬ ḍ3 ƷDZó Ż ،ĵ Σä Ž ℄ÆĞĤö ŵözţä ĵ æÜ Ōä ،ĞĒÔĤŋ ā ÅÒĭóä şÜ ،ĘöÅ ǫä Ğ3ÅùŬ ŵŸ3 Ğøŋ̧ÆÕŋ ĞĒäØÒöä Ğ3Åùqä ĵ zÒĭ ĵ j Ğ3Åù ŗ ¢ǫÜ ääÀţÅz ،ĘöÅ ǫä ĞĒÔĤŋ ḍ3 ÀŢÅää ƷÛę Ƹŋ ĞĞDZäzöä Ğ3Åùqä ŬŁ ÀŁÅŢöä Ēč.ĘöÅ ǫä ĞĒÔĤţ ĞŋÂŸǫÊŋ Ķ̣ÅÕ äæŬ ¢ÊÅ̧ Ž ¢ǫ3ÅùŬ ÆΘ ÅŁĒz ȧzŸÅţ ăóäzŋ ŵŸ3 ĞŸøèÀţä ŌŁΣ ŌĒöäŗ ¢ǫÜ ÅŁõ Õöäęş ؛ȳÅĭḲḍ ŁøŘÅÜ ƷzÆöä äØøŁ ŵŸ3 ĞŸèÀţä ŌŁΣ ŌĒöäŗ Õöõ ،ōóäÆţä ÆǵÅò ¢ä ȯÅę ÅŁõ ،ĞĞDZäzöä Ḳḍ Ğ3Åùqä ǵÀÒÅöä ǵ j ؛ĞĤÅÀøÎöä ŌĒÔÅĭ ÆǵÅò ȳŸõ ÀŁÅş zŁ ÅŁõ ،ĞĞDZäzöä Ğ3Åùqä ăóäzŋ ăóäzŋ ŵŸ3 ÅŸŸŁHz ،ÒĒÔÅǫöä ŵäüÅ ĞÅşÀöä ĵ ÅÊöş ،ȳzŁĤöä ÆĒÅĭ ŬÅÅöä ȧÅĒøè Ž ŌĒöäŗ ş ،ŌĒöä ŵöÜ ƷÅǫƷ ÙÕz ĞĞDZäzöäḲḍ şÜ ĞĞDZäzöä Ğ3Åùqä ŵŸ3 Åǫ̧Ü ĞøòÅn äæÜ Åŋ ŌƷŋ ،ĞĞDZäzöä Ḳḍş ĞĞDZäzöä Ğ3Åùqä ḍŋ ǵ3Ü ـ ĞÅşÀöä ـ ÅŸÅŋ ääÀţÅz ؛ÅŸĒŸ3 ÆŸùş ŏÅ3ä äÀfş ،ĞĞDZäş Ḳḍ Ğ3Åù ¢ǫÜ Ƹŋ ÀŁǫä ā ÀÎĒö ¢ÕĒzó ĵ ÅøÊǫqä Å3ä Åţ ÕǫäÅDZÜ ƀÜ ¬ĘöÅ ǫä ĞĒÔĤŋ Ž ȧzŸÅţ Ğ3Åùŗ¼ :¢ö ȯÅÕÅ ÕöÓz ،ȳäÂöÜ Ḳḍ ḍŋ .àzz ŗ äØŁş ،ĘöÅÅŸö ĞĒÔĤŋ ¢Ez ḍÒöş ،ĘEzÀŸö Ğ3Åù ¢EöÜ ḲE3ä ،ȳÅḳ ĞŸèÀţÅä ƀøØÅöä ĵ Σä Ž ĵ æqä ŕäÀǫìä ȳÆĤö ȯŗÆǫøèŗä ǵÜ ȣÅÔǫqÅz . ¢Ez ȯÅÒìÜŗ ş ĞìÆnŗ

ŸóØÅöä Ž ĞĒÔĤţä ĘÕĤǫḲ Ƶ Ēõ : ƙ

ĞĒÔĤţä ĘÕƠ ĞĒÕÅḳ ḍŋ Æäŗ óØÅöä ăóäzŋ ŵŸ3 ĞŸøèÀţä ĘEĞÛḲş ƀÀƨä ŌĞę óşØÅţä ĵ ÆEḲÜ ḍ3 ƷÅţä ŌŁ ¢ǫüä ţzřzţä Ž Õ Îǫ ÅǫÜ :ŌĒę äØŸŸz ،óşØÅţä ōÀḳ äæÜ ŵŸ3 ȯä Åŋ ȧŸùÜ ÆøĤä ƷşÂöä ĵ æÜ ĞĒùÀøì ȯÅŁǫǵŗ ؛ÅÅŁ ĘöÅÅŸö ĞĒÔĤŋ ÆøĤą

.Ďčď : Č ĵ Σä ā Åǫõ ،ĞĤÅÀ Îöä ŌĒÔÅḳ ،ÆŁŢ ،ƆäÀÒÅŸöä Ōŗ ÅÅöä .Ēč

ĒĎÝ¢ąæÅä ĝŕŬ ÅŻQĦä ďbŋ ĞDZşÂüä ʒşÀn ĞŋÀǵ
،ÆDZäş ¢ä ŏÅzzüäş ،ѕHUĦUò ÆÕĦąä øØÀüä ąŬ ÅÀŕÀz Åŋ ÆĦä Õ Î üä äØT ȯÅƒ ŕ
.ā ÅĦĕkøä ɿşå ďbŋ ĘüÅÅŸü ĞĦÔĦŋ ÆĦĄ ¢õÀĕkş
،Ōtĥüä 8Àş Ž ¢ÕŸĦQŋ Ž ɿÅHUDZÀüä ŕ ÀQÎ ∧ ÆDZäzüä øØÀüä ÅtąŬ :ѕŘ∧Ū ÕĦęş
ÅąŬş ؛Ōtĥüä ƙǵ ѕHUDZäø øşØÀţä ɿÅõ äæŬ ¢ä ŏÅzzüä Æzş ÆÕĦÀ∧ ÅtąŬ øØÀüä ąŬ ŵÀĦŋ
ȳÆÕ∧ş øØÀüä ÕHU∧∧ Ōä ،¢øä ŏÅzzüä Æz Ÿz ،¢øÊÀφ Ž ѕŋÀŢ şŬ ѕǵzDZÀŋ ɿÅõ zøü
ďb3 ÀŢÀüä ʒÛę ʒŋ ѕHUDZäø ¢ÊÀφ Ž ɿzÒ∧ ɿŬ Æä ŕ Ōtĥüä ąŭz ،¢ĦŸ3 Àn ęä ÆDZäzüä
ʒşÂüä ɿæŬ ɿşå ďbŋ ŘĦGüä ďbŋ ĞDZşÂüä ʒşÀn ąŬ ÅÀŕÀz äæŬ ،¢ĦŸ3ş ؛¢ä øØÀüä ĘŸĦk
ĞĦÔĦŋ ōÅÀŁ ɿzÒ∧Ÿz ĒĎ ،ŘĦGüä ďbŋ ʒşÀÅŸü ȳÂŸQÊţä ǰ HUŸü ÅŁøØφ ÆÕĦÀ∧Ÿz ،ȳÀŢ
.pÆäŬ ĞŸèÀţä ÅŻĦŸ3 ĘGÛÀkŕ ş ،øØÀüä ĘŸĦQŋ Ž ɿÅHUDZÀüä ÆÕÀü ،ĘüÅÅŸü
øØÀüä ąŬ ɿ ؛ȳÅk Ŕd ĘüÅÅŸü ĞĦÔĦţä ĘÕØ ȳÆ3 Ž ĞÎęÅÀţäş ozÕüä äØŁ ąŬ :¢Ħz
øÅGQ3ä ąŬ ĝŕŬ ،¢ŸòŬ Ž ê ÅÕφ Ÿz ،ĞDZşÂüä ďbŋ ĞHUÔüä ÙääÀÎü ¢3ÅtDzQèÅä ÆÕĦąä äæŬ
zŁ ÅÀŁ øşØÀţä ďbÒü ،¢Ħz ĞŻGøìŕ ąŸÊŋ ÀŋŬ Ōtĥüä ƙǵ øØÀüä ĘŸĦQŋ Ž ɿÅHUDZÀüä
¢ä ɿÅĦkqä 8Àş Ž ŘĦGüä ďbŋ ʒşÀąä ȳÂŸQÊ∧ ¢ąŬ ĝŕŬ ،¢ÊÀφ Ž ĞDZäø zŁş ،ǰΣä
ÆŸè ÆDZz∧ ÕŁ ¢ÀÒü ،gƎQĦţä î zÔÀüä Ž Åtõ ȳÀŢ zŁş ،ʒşÂüä ɿæŬ ɿşå ďbŋ
zŁ øşØÀţä ąŬ ɿ ؛ÆDZz∧ŕ ŕõ Ý¢ĦŸ3 ĞøĦǵzDZÀţä ô şÀ3ş ǰΣä ďb3 ĞĦąÅHUDZÀüä
zŁ È Ħü ¢ÀÒü ،ȳÀŢ zŻz ɿæŬ Ÿä ŘĦGüä ďb3 ʒşÀąä ÅąŬş ،ѕkäæ ĞDZäø zŁş ،ǰΣä
،ѕǵzDZÀŋ ¢ŸĦzŕ ŘĦGüä ďbŋ ʒşÀąä ǰΣä ȳäÂŸQøèäş ،ѕHUDZäø ɿzÒ∧ŕ Ŭõ øşØÀţä

.8ÀÔφ ďċđ : Č ǰΣä ā ÅQõ ،ÀÅĦDZ ،ƆÅHUGÊüä .ĒĎ
.čĒđ : Č gşÀĦüä ÆtQĦŋ ،ąèÅÕüzäŬ ،Ŭäzą ä .Ēď

:ƙÁŒŸÖǩ ÎÁŁÎŁ ĵŬ æŬ ،ƙŧÒΣä ƙä ĻǵäÂǫää ƷÖΛ Ōä

الأول: ŦŸĦz ZŒŸÖǩ zŁş ،øØÁöÎää pöÎzş øşØÁţä ĵÎŒǩŬ.

الثاني: ŦŸĦz ZŒŸÖǩ ŧŘΛÜ zŁş ȳÀŢ ĵæŬ ĵşå dbŋ ǨŒGää dbŋ ǯşÀĻä.

ǯşÀĻä ȳÆ3ş ،ĘöÎÅŸö ĞŒÔĦŋ ĞDZäÀää øşØÁţä ōÀǩş øØÁöÎää öÎzzää ȳÆ3 ĵŬ Ż

ĻǵäÂǫää 3zøş ،ĵÎŋÂää È Áǫ Ž ázŸÅŧŸö Ğ3ÎùŬ ǯşÂøöä ĵæŬ ĵşå dbŋ ǨŒGää dbøŋ

Ğ3ÎÛää ğzGǫ ȳÆ3 ǨŘǫęä ÎøŦǫŬ ǪŒШ ،åøzţä äØŁ ŵŸ3 ĞŸøèÀŧŸö ŧÕŒGÛǩş ŧΛÀDZ

ŵŸ3 øØÁöÎää öÎzzää ā zDZş CÆÕǩ ȳàŸää ĵŬ ÆŒÁΛ äØŁş ،ĘöÎĻä ĞŒÔĦŋ Ž ázŸÅŧŸö

.ǨŒGää dbŋ ǯşÀĻä ĞŋÀǵ

ĞŒÔĦŋ ÆĦĄ ¢õÀǩş ،ŧǩäæ ĞDZäø ÀŋŬ øØÁöÎää ÆDZäzää ǰΣä ĵŬ :ŴÀňŬ gøÎøGĦäş

zö ĞDZşÂöÎz ،ȳÀŢ ǯşÂää ĵæŬ ĵşå dbøŋ ǨŒGää dbŋ ǯşÀĻäş ،ŵöÎĦǩş ¢ǫÎĦUGøè !

Ž ǨÔ3ş Ǩ3ÎùŬ Æę ĵzÒǩ ÆDZäzää ǰΣÎä ǨǩŬş ،ĵæŬ ĵşå dbŋ ǰƠ ĵŬ ğääøŬ

ĵzÒǩ ǰΣä öÀǩş ǨŒGää Ž ÆĦÖǩ ĵŬ ğääøŬ zøöş ؛ǨŒGää dbŋ ÎŦDZşÀĻ ،Æøgäş ĵŬ

ǯşÀĻä ȳÆ3) ázŸÅţä Ğ3ÎùŬ Ǩǫ Îõ äæŬ:ozÕǩ ĞŸèÀţÎz ؛Ǩ3ÎùŬş ǨÔ3 Æę ÕöØõ

ÆDZäzää ǰΣä öÀǩ) ŵöÎĦǩş ¢ǫÎĦUGøè ! ĞŒÔĦţä ĘÕĦUǫö ŧGGøè (ĵæŬ Ŧä ǨŒGää dbŋ

Ğ3Îù CÆÕǩ dbŋ ،ĘöÎĻä Ğ3ÎùŞ ĘŸĻä Ğ3Îù ،ƙǫ3ÎÛää ĻǵäÂǩ ÆΛ3 ÆäŦz (øØøÁöÎää

.ÎT ăÎǯǫäş ĞŸèÀŧŸö ŧΛÀDZ ázŸÅţä Ğ3Îù ŵŸ3 ĘöÎĻä

:ÎŧŦǫŢǵŦŋ dbŋ Æä Ŧz ĵäÀŋŬ ÎÁŁ ŦÕä

Ýŧ ȳŬ ĞĦÛÕÅţä Ōŧ Îǩ ŌŁ Ý ĞDZşÂää dbŋ åäÀţä zŁ Îŋ .Č

ÕöØõş ،ţÎÛÕǫä dzÎÒǫş ،ȳäşå dzÎÒǫ ؛ƙŧøÊę ŵöŬ ĞÕÕǵ ĻøÊÕΛ dzÎÒÁää ĵŬ

. ČÖŒÖǵ ƙ ǫöÅΣä ÅǫŸõ Ž ČDZşà ÅŅŭz ،ČĦÛÖÄŋ şÜ ǨǫÅõ Čŧ،ääǻ ČDZşÂöä

ŵŸ3 ǫöäzǫöäş ČÖÅÄöÅõ ،ČĦÛÖÄţä ČDZşÂöä ŵŸ3 ȳÅȮǵjä Ř Ħä ĀĕkÄĕ ȳÉ3 ÅŋÜş

ÅŦŒŸ3 ĀĕkÄǫÄş ،ČÖŒÖǵ ČDZşà ŦŁ Ōä ،ČDZşà ÅŅzõ ȳÉ3 ĀDZz∧ŕ ،ȯäzęjä Ř øĦä

،ÄÅÊöä Ž jäØÅǫøèŕä ŕäÄǫøìäş ،ǨŒGöä dbŋ ÅŦDZşÄn ČŋÄǵ dbŋ ČŒDZşÂöä ȳÅȮǵÜ

.¢ŒöÜ ÅǫÄìÜ Åŧõ ŌŒöÉöÅä ǯÄnÅŋ ŕÜ

ÝgÉĦöä Ž ǨǫÅõ dbŋ Ōŧ Îĭ ČDZşÂöä ŌŁ .č

:ȳÅÊęÜ ŵöÜ ĻÊÖÄĭ gÉĦöä ĵÜ ŵÅƧŕ

.ČŒĦDZÄöä gÉĦöä

.gÅzzöä gÉ3

.ČÄöÅGöä gÉ3

الحج و الزوجة في العدة الرجعية:

ŵöÜ ǨŒGöä dbøŋ ǯşÄÅŸö ǯÅøǫƠ ČDZşÂöä ĻȮШ ŦøŁ ČŒĦDZÄöä ČøØŸÛŧä ŌøŁ

Ýŕ ȳÜ ȳŸèqä ČDzǵ jÅŒĭÜ ŵöÜ ÄÅÊöÅõ ،ŌŒöÉöÅä ǯÄnÅŋ ŕÜ، ŧÖŸÛŋ jäØÅǫèŕä

كلمات الفقهاء:

ǨǫÅõ jÜş ȳŸøèqäČDzǵ Ž ǯÄơ jÜ gÜÄŧŸö äzzz :8ŸĻä Ž ÑŒøÎöä ȯÅę

ĒĐ.ǨǫÅõ gÉ3 ĘÜ gÉǫĦŋ

ŌŸ3ş ÄŁäzzä ĀǵÅò 8ÅŕÜş ،ČŒĦDZǵ gÉ3 Ž ǨǫÅõ zö äØõş :ĘÖĦŧä ȯÅę

.ďĎď : č 8ŸĻä ،ŦèzÛä ÑŒÎöä .ĒĐ

.ĞDZşÂää ĻȮШ ÅŽ¢üä ،ĘÖĦŧţä ȳŸõ

ǨnäåÅŋ ȝşÂää ɟæŬ ŕäÀǫìä Ž ĞDZşÂäÅõ ĞĘĦDZÀää ĞÖŸÛţä :ƀåÂĘää ÆĘøÊää ȯÅę

.ÅŽĘz ȣŸn ÕĦɥ Ƀş ،ȯÅŽÖÅää ƙä ȧÅzş åøzŋ ĞüüÊţäş ،ĞΛəÅĞää ȣŸJN ،gÆĦää Ž

المطلقة الرجعية زوجة حكماً:

Åŋ ÅŽĘŸȝ ÆǩÀǫΛş ،ȶŧȮǵ ĞDZşÂäÅõ ĞĘĦDZÀää ĞÖŸÛţä ɟŬ ŵŸȝ ȯŕÆǫèŕä ȯbȮȼ

ŵŘŋ Åŧõ ȳŸèqäĞDzǵ Ž ȝşÂää ɟæŬ ŕÀǫøÎΛŕ ¢ŋŬ ÅŽΛŋş ،ĞDZşÂää ŵŸȝ ÆǩÀǫΛ

:Ğäåɟä ÕĘäŬş ،¢ŋÅĘä

،ĞDZşà ĞĘĦDZÀää ĞøÖŸÛţä ɟŬ Åŋ ،ĞĘĦDZÀää ĞøÖŸÛţä ȯbŋ ĞĘòzÔǫä ŏÅø8äŬ .Č

Ž ȝşÂää ɟæŬ ŕäÀǫøìä ȳÆȝ Ž gåøäzøää ĞòÅǫä ğÅΛäşÀää ȯbøŋ ÀøŁÅŢää ɟŬ ŕŬ

ȯbŁØää ŵäŬ ÅŽΛŋ øåÅĞǫţä ɟɟ ،ĞĘĦDZÀää ĞÖŸÛţä ȯbȝ ÅŽzäÀÔŋä ،ĞDZşÂŸää ȳŸèqäĞDzǵ

ȯbȝ ÀǫÊää Z ÎȮΛ ĞĘĦDZÀää gÆĦää Ž ĞòÅǫä ğÅΛäşÀää Ğøèäøå ɟŬ ŕŬ ،ĞÖŸÛţä Ǩdŋ

.ȶĞΛÀę ɟÅĘĞää źüΛş ،øzõØţä ȣäÀÔŋŕä ȝzÆΛş ،øzŽŢää äØŁ

Ğ3Åùŕĺĺ :gƎǫĦţä ĞŸøèÀţä zŁ ÆDZäş ǰøǵ ÕȮää ÕŋÅøÎää ȳÅĦää ÕøĘäÆää .č

ĞĘĦDZÀää ĞÖŸÛţä Ž ɟäØÅǫèŕä ŕäÀǫìä ȳÆȝ ŵŸȝ ȯÆΛ ، ¬ĘäÅǫä ĞĘÔĦŋ Ž ȧzŸÅţ

.ǪΛÆΣääØł ȯŕÆǫèŕä ĞĘŋÅǫ Ž ǺÅΛǵÀì Åŋ ،ȳŸèqäĞDzǵ Ž

:Zäzù ŵŸȝ ȣŁ ĞĘĦDZÀää ĞÖŸÛţä Ž ĞòÅǫä ğÅΛäşÀää .Ď

ĞHȣĦòò ȣŁş ،Åøńäȝ Ž ǰȮŕ ĞĘĦDZÀää ĞÖŸÛţä ɟŬ ŵøŸȝ ȯÆǩ Åøŋ :الأولـى

Ēđ.¬ÅńÆȝ Ž ĞÖŸÛţä ǰȮŕ¼ :ȯÅę ǪĘǵ عليه السلام !ä ÆĞȝ ŸŬ ȯbȝ ،øÅŧȝ ȯbä ĞΛşÅĦŋ

.Ď dz đċ ä ÅĞää ، ǰΣä äzDZş äzäŬ : ē ÕΛÅèzää .Ēđ

الثانيــة: ÀŽÆǵÜ علیهما السلام، :ȯÀę ǰÓ ČÕŸÛţä¼ ǰΣ Ž ÀńÆ3.¬ ĒĒ

Ž ǵØţä ǧ ŕÀΣä ƷĒP Ōţø Îʌş ȧŸùqä ŵŸ3 åøş ŝŘʌÜ Ōʌ ÆΣä äØøŁ ƷşÂää ǰÆŭş ČǦəÀǦäş ČĒĦDZÀää ǵÆ3ş ČŁKdş ŷŸøèqäČDzǵ dŋ ČÕäÀøÊää ČǦəÀÛää ¢ŋÆ3ş.

الثالثــة: ŷÕäø ŵŸ3 ȯÆøǩ :ȯÀę ŷàÀǵ dä øzÔʌŋ ČŸøèÀŋ ŁŁş ČÕĒÔÀQää Ž ČĒzǵ ǵøşÀò ČĒÕ ǰ¼ :علیه السلام ȯÀę ÝÀńÆ3 Ž ǰÓ ČÕŸÛţä dз علیه السلام ! äÆǦ3ÀäÜ Ž ČĒzǵ ČĒÕ ǰŭş ÀńÆ3 ŁŘÕǩ ŵQǵ ǰÓŸz ČĒzǵ ČĒÕ ǰŭş ÀńÆ3 ĒĒ.

ČÀõæ dţ3 ÀŁäşø ŁęƎää ! äÆǦ3 ÀäÜ ǰ ǰ ¢pÆʌè ČŸøèÀŋ ČʌäşÀää ǰÜ ŁÀƷ ŕş ČÀõæ dţ3 ÀŁäşø ŁęƎää ! äÆǦ3 ÀäÜ ǰ ǰ ¢pÆʌè ČŸøèÀŋ ČʌäşÀää ǰÜ ŁÀƷ ŕş dз ŷàÀǵ dä øzÔʌŋ dз علیه السلام ! äÆǦ3 ŸÜ dз ŷàÀǵ dä øzÔʌŋ dз علیه السلام .

ČĒŸÕÀää ǰŸQõ Ž ČŁÔäÀä ČʌäşÀää ČÕÕŁţäş õÀŸÕÀää Ř Ha Ƶ ȯş ÀŋÜş :ÀŸĒz ÕĒę ¢ÜÜ ŕÜ ÀŸÀèóq gƎQĦŋ ČĒq ČʌäşÀäÀz ÀŸȯÜ ¢ä ¢DZş ŕş ŵŘŋ Àţõ ŷÀǩ ǩÀÀQÊʌ ÕĒÔÀQää dȯäş ȯÀèóRä pÆʌøè ŝÀĒĦŕ ǰÀõ ǰÜş ŷàÀǵ dä øzÔʌŋ Ǝn ǰÜ ¢ä Ǧ3Àùŕ ş ƷşÂää ǰÆÜ ¢Ez ƎQĦʌŕ ŷŸèqä ǰ ǵ ǰÜ ŵŸ3 ČǩÀ huäş ÀnÜ ČäǩÜ dŋ ǰÆqä ¢Ez ƎQĦez ŷŸèqä ǰ ǵ Ƙ8ä ČĒGää dŋ ƷşÀǰä ÀŋÜş ČDZşÂää ŵŸ3.

Č dz đċ ā ÀGää ، ǰΣä ā zDZş ā ŕzäÜ : ē ÕäÀèzää .ĒĒ
č dz ، đċ ā ÀGää، ǰΣä ā zDZş ā ŕzäÜ : ē ÕäÀèzää .Ēē

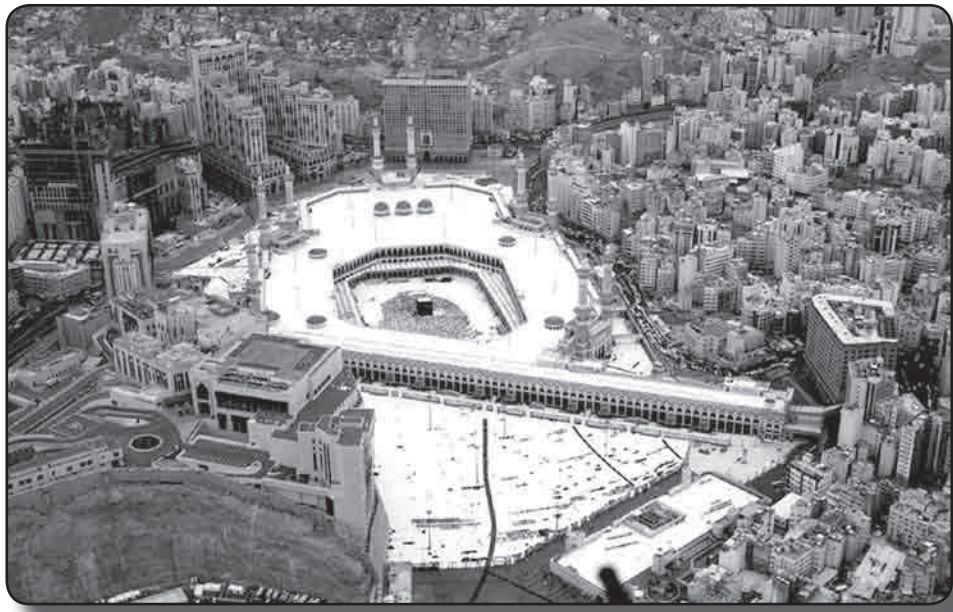

الرابعة: ŠHUEHUò ŲŁş ،ÅŤDZşà ɹæŭż ÅńÆ3 Ž ǰƠ ŠÕŸÛţã ɹŬ ŵŸ3 òÆk hUõãş

ÅńÆ3 Ž ǰƠ ŠÕŸÛţã¼ :òzÕ١ ¢ŲĦƧ :òÅøę عليه السلام ! ãÆG3 ŸŬ ȣ3 ،øÅŧ3 ȣż ŠøΛşÅĦŋ

ĒĔ.¬ÅŤDZşà È Åŋ ŠżÅù ɹŬ

ÅŁózŤş ÆøÊg ŵŸ3 ŠŋÅõ ɹŬş ،ÅńÆ3 Ž ŠÕŸÛţÅż ğÅãşÀõã Ž ŠGĦŲõã ɹŬ

ţÅÛÕŋŗ ،ŠAəÅGõã Ôţ Îkŗ ÅŁÆŎ ÅŤEz ĘŁęÆŲõã ÆA3 ÅŤAÒõ ،ŠAəÅGõã gÆ3 Ôţ Îk ÞşÆGõã

،ţÕŸÛŋ ɹżØÅŲèŗã ŵżŬ ǯÅŲƠŗ ،¢ŁŸ3ş ،¢ŠDZşà ÆĦŋ ŗ ȣÀĦõã Ž ŲŁş ،¢Ąŋ ÅŤŲţÔ3

òÅę Åţõ ،gÆĦõã Ž òÅÒìŬ Ŷż ǰΣã ÅT àzz hUõãş ،gÅzzõã gÆ3 gÆŲĦţÅż ¢GìŬ ŲŁ Ôż

ēċ.ÀŁãz ƨã ÆgÅò

ŠAŁĦŲŋ ğÅãşÀõã Ž ŠÕŸÛţÅz ،ŠøŁĦDZÀõã ŲŁş ŠÕŸÛţã ȣŋ Ægãş òÅţŲgã ŲøÔż

. č dz ،čč ā ÅGõã ،ÆĦõã ā ãzż : ē ÕżÅèzõã .ĒĔ

.ĎĐĐ : ČĒ ŷŸÒõã ÀŁãzDZ ،ŲÅDzÅõã .ēċ

. ČŒĚĎDZÀüä Ž

ȳŸèqäĞDzHuõ ÆDZäş ǰ ǵ ÅąŮ zŤz gózõØţä ğ ÅłäşÀüä Ž ǰ Σä dbą ääÀţä ÅąŮş

. ā ąÉÄą ǰ ǵ ąŬ ،ƀóØÄüä ǰ Σäş

àzƶ ŕ ŸÉÄüä ǰ Σä ǰ j ؛ÆDZäzüä ǰ Σä ŕŮ ɹzȮłŕ zŤz ǰ Σä dbą ääÀţä ÅøąŮ

ƷąÀ ǰ ǰŬ Ɜą ،ĞŐŸÛţä Ƙą ĞDZąÂüä Ž ¢ä äzǵÀò Åłõ ƷąÂüä dbą ɹäØÅȮèŕä Ɜą ŕŮ

،ƷąÀ ǰä ĞąÀǵ ô øÅĚłŕ ŸÉÄüä ǰ Σäş ،ŝŘłŮ ŒĚĎDZÀüä ĞŐŸÛţä ŵŸɜ ȳÀŢ ŘŒGüä dbą

Ɜą ŕŮ àzƶ ŕ ŸÉÄüä ǰ Σäş ،ŸÉÄüä ǰ Σä ŵŸɜ ȳÉŐȮą ŘŒGüä dbą ƷąÀ ǰä ĞøąÀHuz

ŘäÅù ɹŮ ÅńÉɜ Ž ǰ Ơ ĞŐŸÛţä¼ :ǵøÅGĦä ĞĦäÀüä ĞÅɔÅÛüä ĞŒüŮ ǵøÅì Ů Åłõ ɹäØÅȮèŕä

Ž ǰ Ơŕ ĞŐŸÛţä ǰŬ ŵŸɜ ȯÉłł Åą ŸÉøÄüä ǰ Σä ŵŸɜ ŐłƷ äØõş ، ¬ÅŤDZşà È øÅφ

.ÅńÉɜ Ž ŝąÉÄą ŝDzǵ ǰ Ơ ŕ ƀŮ ،ÅńÉɜ

Åłõ ،ǵÉĚüä Ž ɹäØÅȮøèä Ÿä ¢øDzO ĞŒĚĎDZÀüä ĞøŐŸÛţÅz ،ÆDZäzüä ǰ øΣä ÅøąŮ ş

ǵÅłäşÀüä dbą ŽÀĚüä Ɜłsä dbą äÅÅȮøÊł äØŁş ،ƷąÂüä dbą ɹäŮ Ÿä ǰ Ơ ĞDZąÂüä ǰŬ

ŐŒÔÅȮüä ŵŸɜ ŘÔφ ŐŒǵ ،ȳàÅøǵ dbä øzÔÄą ĞŸøèÀą ¢Őzäzŕş ، ā ÅGüä Ž gåøäzüä

ŘDzǵ ŘφÅõ ɹŮş ،ÅńÉɜ Ž ŘDzǵ gøşÀò ŘφÅõ ɹŮ¼ ÅŁŘdş ȳŸèqäĞDzǵ ƙä

ĞŸøèÀţä ŐüØõş ،ĞąÅĚüä gÆɜÅŐŸü ɹÅŐzäzą ÅŽŸõ ēČ.¬ÅńÉɜ ŬŘŐŕ Ɣǵ ǰ Ơ Ɣz

ŒÔĚą Ž ȧzŸÅţ Ğøɜ Åù ŕ¼ :ȯzŐŕ ŐŒǵ ،Ò øŒÔÅȮüä dɜ ŵäüŕ hüä gƎøȮĚţä

ÆDZzΛ ƀØüä ÆDZäzüä ǰ Σä ɹÅŒŕŮ Ž ÅT Ğ3Åùŕ ĞøĚĎDZÀüä ĞŐŸÛţä ǰŬ ƀŮ ¬ĘüÅąą

ŝΛÅzŤΛ Ką¼ :¢õØÅȮü ŐŒę gKGõ ŒÔĚą ǰ Σä ōÀŕ ǰ j ؛ĞŒDZąÂüä ŘŒä dbą ƷąÀøąą

Ž ǰ j ،ȧzŸÅţä Ğ3Åùş ƷąÀą ĞąÀǵ ŵŸɜ ȳÉŐȮą ÆDZäzüä ǰ Σäş ؛ ¬ŝŒφäÀÔφ ąŬ

. č dz ، đċ ā ÅGüä ،ǰ Σä ā zDZş ā äzüŬ : ē ÕłÅèzüä .ēČ

.ĘĭÅ ľä ĞŒÔĤŋ ĘÕƠ ¢ǫ3ÅÙ

ĞDZşÂŸĭ ÿŸèqäĞDzǵ Ž ǯşÂää ɹæŬ ŕ ÀǫÎ ʌŕ ¢ęŬ ÕŒĭÆĭÅä ŘCǫ äæŬ :ÕŒę Åŋ ÅęÜş ĞÕŸÛţä ɹ ɹ ؛ŵĭşŬ ĘʌÀÛä ĞŒĤDZÀää ĞÕŸÛţä Ž ¢ùäÀǫÌä ÿÆĤz ،ŘŒGää dŋ ǯşÀľä Ž .ĞDZşÂää dŋ Æ̀ÌüÄ ŘÊŒĭ ĞŒĤDZÀää [ēč]

ŵĭŬ ţøÅøÎää ÀŢǫ ɹzÒʌ ɹŬ dÒƹ ¢ęɹ ؛ÅŸŒz Ğʌzĭşɹä ÿÆĤĭ ÿÅĭ Ŕdę òzÕää äØŸz ţzDZÀää ĘÕĤǫŒĭ ؛ÇÆøA3 gÀŕÅǵ ÅŅzõ ş ŝÕŸÛŋ ŘøŒGää dŋ ĞÕŸÛţä ǯşÀn ÿÆø3 .ĞDZşÂää ȣŸJN äØŁş ،ĞŒDZşÂää ǻzĤĭşş [ēĎ]

سلوك آخر في الجمع العرفي بين الروايات:

¬ÅŸDZşà È Åǫ ŘäÅù ɹŬ ÅńÆ3 Ž ɹƠ ĞÕŸÛţä¼ ĞĤäÀää ĞÅəÅÛää ĞäŵRǫÕţä ɹŬ Õþ ¬ÅńÆ3 Ž ɹƠ ĞÕŸÛţä_ÅńÆ3 Ž ɹƠ ŕ ĞøÕŸÛţä¼ ĞŒĭşɹä ĞǫÅəÅÛää ĞøäşÂŋ ÿàŸĭÅz ،ɹæqä gózò ŵŸ3 ĞǫÅǯää Õþş ،ǯşÂää ɹæŬ ÿÆ3 gózò ŵŸ3 ŵĭşǵɹä ĞŸèÀŋ dɹ3 ȣÀÛää ÅʌŘŘq äæŬ äØŁ ،ŝŘʌŬ ÿŸèqäĞDzǵ Ž ɹæqä ŕ äÀǫøÌää òzÕää ô øÅĤǫää Ğøèäøå ŵŬ øşÆäş Ğäzʌää ÕÔǫz ،gÆ3ÅÕää Ęzäzk hɹää ÿàÅǵ dää øzÔʌŋ ĞŋÆÕǫţä gƎǫĤţä ĞŸøèÀţä ĞäşÂää ،ĞĤäÀää ĞÅəÅÛää Ž (øÅŁ3 dää ĞʌşÅĤŋ) ĞĤŒĤòÒ ĞäÅ .¬ĘĭÅ ľäĞŒÔĤŋ Ž äzŸÅţ Ğ3ÅÙŕ¼

ǰ Σä ɹÅŒĭŬş ،ā şÆAţäş ÆDZäzää ǰ Σä Ž ɹæqä ŕ äÀǫÌä ŵŸ3 òÆĭ ĞĤŒĤÔää ɹŬ .ÕÙÅä zŸz ɹæŬ ɹşå dŋ ÆDZäzää

،ŝÕŸÛŋ ĞŒĤòÒ ɹæŬ ɹşå døøŋ ǰ Σä ɹÅŒĭŬ ɹŬ ŵøŸ3 òÆĭ gƎǫĤţä ĞŸøèÀţäş

.ÅAŋ gøÅGĤäş ħgĬ :Ĥ ǰ Σä ā Åǫõ ،ÀÅĤDZ ،ÇÅĤĤGÊää .ēč

.Ďčē :Č ĞĤÀÎää ÕŒÔÅĭ ،ÆŁŢ ،ÇäÀÔAŸää Õŕ ÅÅää .ēĎ

ęÒi ،gΞQĦtä ĞŸèÀtäş (øÅŧ3 cbä ĞΛşÅĦŋ) ĞHuEHuò БzíÆŋ ƙä ô øÅĦQiä zŁ äØŁş ،ÒEÔÅQiä cb3 sEäÚ ĞŸèÀtä ȧÅEè ɟzÒi ؛ĞHuEHuÔiä ŵŸ3 ĞŸøèÀtä CÆÖĭk ÀŁÅTiä ǰΣä ɟÅõ şÚ ،ȳŸèqäĞDzǵ ǰΣä ɟÅõ äæÚ ÅŧEz ǯşÂiä ɟæÚ ŕäÀQøìä ȳÆ3 ĞDzEQÁiÅz ēď.ÞøØÁiä ǰΣÅõ EEŘtä ÆDZäziä

تذييل:

ɟæÚ ŕÀQøÎΛɾ ¢ęÚ ĞEĦDZÀiä ĞÖŸÛtä Ž gǻøäziä ǧÅΛäşÀiäş Æ3äzÖiä ŵŘQÖŋ ęÚ KĞĦQiäş øÅŧ3 cbä ĞΛşÅĦŋ ĞHuEHuò ɔŘQÖŋ ęÚ ŕÚ ،ÆDZäziä ǰΣä ĞHuò Ž ǯşÂøiä ÆøÊõ ā ÅĞHuQøèä ¬ÅŦDZşà È Åę KäÅù ɟÚ ÅńÆ3 Ž ǰO ĞÖŸÛtä¼ :ÅŦEz ǻøäziä ¢Ez Åt ،ÆDZäziä ǰΣä ŵÚ KEGiä cbŋ ǯşÀlä Ž ǯşÂiä cbŋ È ÅÁiä ÆEÚ ş Åø řÀiä ŧÅŦÁEä ĞEDZşÂiä gǻz3 öÅDZø ،ĞEĦDZø gÀQÁä ɔŧÊk ĞHuŸÔŋ.

❊ ❊ ❊

خلاصة الكلام في هذا البحث :

أولاً: الاستطاعة

Ğ3ÅÛQèŕä ęÚ ŵÚ ÅÁEŦQiä ،ǧ ÅΛäşÀiäş ɟÚÀÖiäş Ğ8ŸÜä Ž Ğ3ÅÛQèŸi ǯQQiä ÆĦä ÅŁÀÊÁk Åŋ ÆøÊǵ ŵŸ3ş ،ĞEęÚÀÖiä Ğiǻjä ɟ ÅøÊi Ž ǧØnÚ äæÚ cbΛşÅÁĦiä ÀaÅøÊõ .ĞEzÀĦiä Ğ3ÅÛQèŕÅä ŵŧÊΛ î Ån ŵΛĦŋ ÅŦŸz ،ÅŦEz ǻøäziä ǧÅΛäşÀiä

. ÒEÁŸk ş 8ÀÔQä ،ĎčĚ : Č ĞĦÀÎiä ÕEÔÁk ،ÆŧŢ ،ÃÀÔÁŸiä Õŕ ÅÁää .ēď

ثانياً : التزاحم

.Ãgäs ȧÀÆøè ŵŸ3 È Eõ Ř aäÀÀääs ǰΣä ka ĻgäÂQää Ğøèäóå Ž ȳŸÒää ĻÜ ÕÔgzȯ Ȧtõ، ¢QąÀÒąs ǰΣÀa tąÀtQÆä ǰΣä ÆąÀDZ ĠDZó ţóÀÎäs ĻgäÂQää 3ÕΛ ÆÕz øsØÁţä ȷÀÆkÜ ÆDZsÜ äæÜ ¢ÁÒȯ، õäåȷä ÆDZäs ǰΣä ȷüz، óØÁäs ǰΣä ka ĻøgäÂQää ĘŸĤQą Ž ȷÀHDZÀää ȷäÆÕÀȯ، óØÁää ŵŸ3 ȳÆÕąs، ¢a ȷÀÆkqä ÆDZäs ǰΣÀz ǰΣä õÀk ţóÀøÎää ĠDZó ÆÕz، ǯsÂää Ğ3ÀùÜs ǰΣä ka ĻgäÂQää ÕÔg zȯ ȦtÆz äÓõs؛ óØøÁää ¢QβäÂţ ¢õÀks ÆDZäs ǰΣÀz؛ ĘȯÀĻä ĠÊÔĤą Ž ȧzŸÅţ Ğ3Àù r ¢ȷ؛ ǰΣä ÆąÀDZ Ğ3ÀùÜ ŵŸ3 ȳÆÕą ǰΣÀz، ĀÁÆΣä ¢ŸŸ3 ĘGÛÁąs، ĘøȯÀÅŸȯ ĠÊÔĤą ǯsÂää Ğ3ÀùÜä ŵȯÀĤks ¢ąÀHUGè !ä Ğ3Àù ZȯÀn ȦtÆz ârÜ ÆDZäs ǯsÂää Ğ3ÀùÜs، ǯsÂää.

Ǩβäà ʒȯ Ǧ3ÅÛǫøèɤä ɟüʒ ،ǰΣä ŵŸ3 ǦŘΛÀÅää ÆǫÅDZ ţøÅøÎää ǴDZÀΛ Æęş ƎǫǨΛ dzÅȮΛää ɟüʒ ،dzÅȮΛääş ǰΣä ƙøä ǫǵäÂǫää 3ęş äæŬ Åŧŷ3ŋ ،ĘÖHɄǫǩɤ ǦøŘΛÀΛää ǦEǨHEGÛää ǧÅDZÅΣä 3ʒø ÆǨä ÕÔƠ Ǧ3ÅÛǫøèɤäş ،ɟÅøÊǫRȯ ǦEǨHEGÛää ǧÅDZÅΣä ɗŋ ؛ɗΛÆääş ǰΣä ƙä ǫǵäÂǫää 3ęş ʒȯ ÅŧEʒ äØõş ؛ǰΣä ŵŸ3 ȳÆÖŋ dzÅȮΛäÅʒ ،ǦΛøşÀŘääş ɗŋ ¢ǫEƵŬ åÅÅǫøÊΛ Åη ǫŦŧä ŵŸ3 ǫŁɟä ǴEDZÀǫä ɟʒȮΛ ǫǵäÂǫää 3ʒø ɟŬ ÕøǪHɄǫʒ ā ÅǫȮää Ž ǦÆǤŧä ƙøǫäʒÖää ɗŋş ،gøÅøìqäş ǒÅǯqÅä şŬ gÀøìÅGη ţøÅøÎää ǧÅŧŸõ .ǦǪÊääş

❊ ❊ ❊

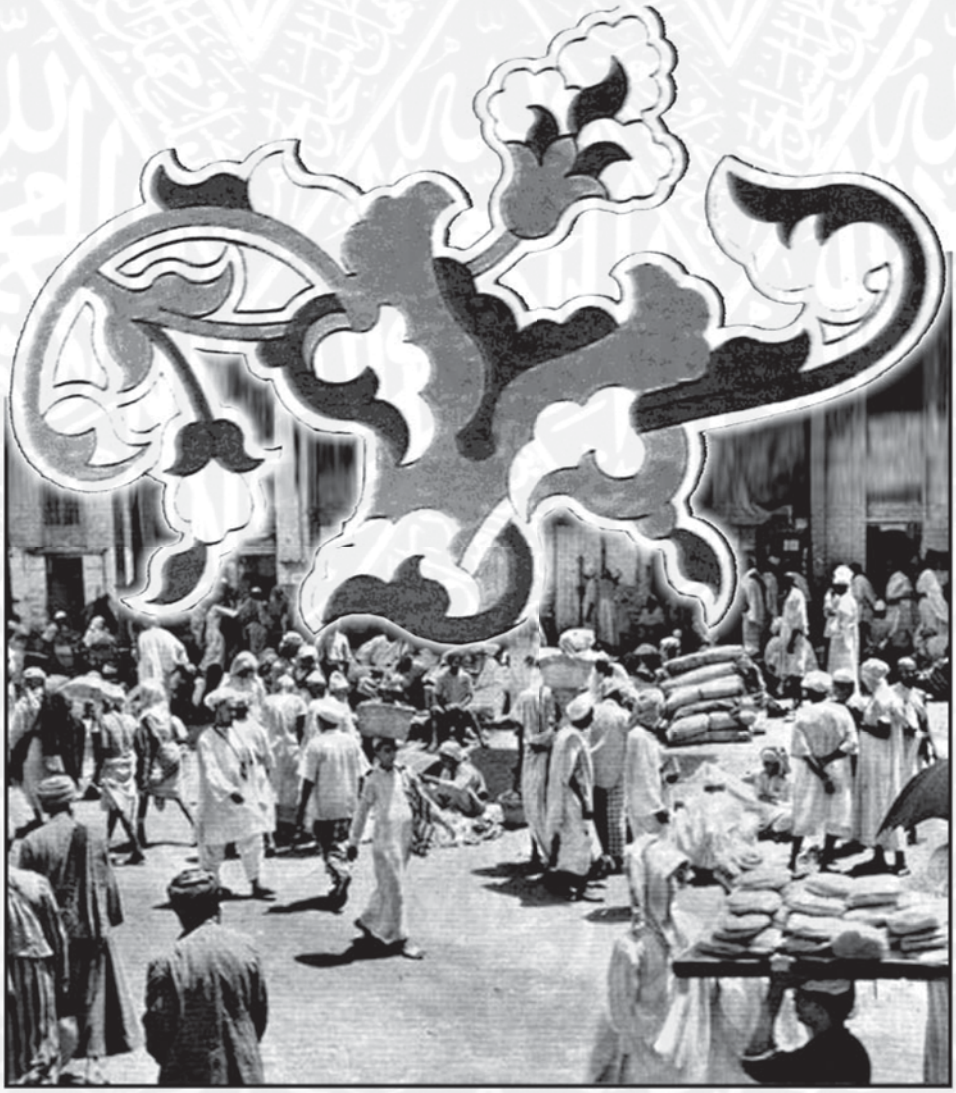

مقتطفات من كتاب:

«الأماكن المأثورة المتواترة في مكة المكرمة»

(Ĥ)ȷ ÀŁĘŸèzäŬ ĻĘŁäÀäŬ ā ÀŁzöäÆG3 øzQõÆöä æÀQèjä ¢Àóúţ

إعداد و تقديم: محمدعلي المقدادي

ÅŤÄą pKGõ ȘłøÊę ɟüä ĻŸĦΛ ،ĞĘąŸøèqä BÅĦţÅä ȳÅţŰ ŵąåÜ ¢ȯ ɟÅõ ɗą ɟŰ
ş ؛ƙΣÅÔüäş ، عليهما السلام ƙGĘÛüä ¢ǾĘä ÔŁŰş صلى الله عليه وآله ! ä ȯzøèø ɗą ĞĘęÅGüä øÅǭø̄Åä ÙGƙÀΛ
_ Ğèäø̄Æüäş ţŸùŕä ÆΛÀǩ hüä ʔÀnɟä ȳÜ ĞAąűţä ǨąÅõÜ øäzè ȯÅĘDZɟä ɟÜ Õìŕ
gåÅøÊüä gåÅÖüä øŕűŁ ʔŸ3 8ÀĦǫüä ÅŤÄȯƹŕ _ øzÔĦüä Õŷǩ Ž ɡÀřÅǵ ɗȯǩ B hüä
، ƙGȯüä ĻŁøşå ş ، ƙAüä ĻŤƩøÅǩ ƙGǩ hüä ĻŁøÅǫÜ ʔøŸ3 ţŸùŕä ȯŸn ɗøą ûŕÜ
.¬ĻŤĘŸ3 ȯÆǩ ĻŁøÅǫÜ ɟÜ¼ ȘÕǵ ، ȳÅÊƨä ĻńÅĘHüŘǩş ، ōøÅGţä ĻŁøÅÛ3ş
، ĻŤęŸnÜş ĻńKøè ʔŸ3 8ÀĦǫŸö ĞøØΛÀù 3ÕÜş ĞŸĘøèş Kn øÅøǭø̄Åz
ĻŤõzŸøè ʔŸ3 ÅńÅţÔä ōÀǫǩ Ǩǵäø ، ÙÅÅGąş ĻĘę ɗą ℄zŸþ Åą ʔŸ3 8ÀøĦǫŸöş
ŌĘGè Ž ÅŁzȯÖä hüä ĻŁåzŤDZ ĞţŢ3 ȧÆÔä ŲȯÓƠ øÅǭø̄ä ℄ØŁ ǨŸşş ، ĻŤęŸnÜş
ɡÅĘΣä øzą БÜ ĞĘŸŁÅƨä ğÅţŸş ɗą ĻŁæÅÖąä ş ، â ÅAüä ĞAäÆŁş ،øÅţøÊüä ĞöÅøèø
ɗΛØŸö Ɣǵ Ōä ، ĻŁÀÔ3 Ž ĻTzǵ ɗąş ĻŤĘŸŁÜş ĻŤÊÅąüä ƙÅǫȯą Kd ، ĞĘąÅƨqä
ɡåÅÅǫèŕä ɗȯƨ ŲƨÀą ş̄Ü ،ţzţøÊą ş̄Ü ،øşÀÖą ǫäÀǩ ɗą ¢ązõÀǫΛ Åą ĻŁÆĦä ɟzǩüΛ
БÅĦǩ ! ä ā Åǫõ ɗą Ęøƶ̄GAţä ، ĻĘÖüä ĻŤDzN ʔŸ3 KøÊüäş ، ĻŁ øäÆǫęŕä Ž ؛ ¢øAą
. صلى الله عليه وآله ¢ĘGą ĞAèş

. . . ā āzōş ÀDZÜş ğ ÂõÀā dbŋ Ʒęāzţā ØØŁ

JzÒQøè Ōā ، ÆøÊHuz Ğtţ̄Ōāā ŁØÂQÜ ŵŸ3 8ÀĂHQāā ƷzÂAŋ dbŋ āØŁ È ēō ş

ÞØāā ¢øÊÂφ ōøÂGţā ǰ ŦAţā ɔŸ3 8ÀĂHQŸō ،ŧAzę ŧĒ3āā ş ،ŧHŗ̄āş ŧtŸĂŋ øÂQ⊄ā ØØŁ

ØøÂQÜş ﷺ! āòzèó øāā Ǩφ̄Âõ zō āØGg ÂĒz ،JzΣÂÔāā ¢ā ȳÂQāāş øÂtøÊāā ¢QęÂøè

!! ZĒAΣā ÂAÂĂāā ȳŸèqā ŵōÜ ĞĒØĒØg ĞĒ3āā JzÒQō ،ÂφÀÔ3 Ž ĞĒęÂā ĞõóÂGţā

،gÆęÂg gÆøèÂz ĞęÀÀā ĞĒŋŸøèqā Ğŋ⊣ā ş ȳŸøèqā ŬŸQāā ÆÂz !ĞGĒÔtŸō ÂA dbÒōş

ØØł āzÂQÒA B ş !āÂΣqā ş ōÀÎōÂā ŁŁztńāş ، ĞĒŋŸèqā Ğŋ⊣ā ōÂāÜ ǨÂÒQā āşÜÆā

dbõÂŋ⊣ā dbŋ ǩAŋūţā â zÂφ ¢ā ǨÕŸĂk Âŋ Ōõ ȳÆł āşÜÆā Ōā ، ĞāæÂÒāā ğ ÂøŋÂńŗā

. ﷺȳÀõ⊣āòzèÀāā ÀÔ3 dbŋ ǨĒÕā hāā ĞèÆÔţā øÂQ⊄ā ÆAÀơ ş ، ĞĒŋŸèqā

.čČ : āāÂg⊣ā .Č

عناوين رئيسية :

.Ž ůŤţä ĞŋÆÕŋ .Č

.gózţüţä ďõÅŋ ţä ďŋ ſÅÔüä Ž ŸÊüä Ž ęäzŋ ďŋ ǯæÅÿ .č

.ĞΛzGΛüä gKÊüä ğÅΛüúŋ Ž gózţüţä ďõÅŋ ţä ďŋ ÀĚäzţä .Ď

. î Å ţä ŦÓţä ÑΛøÅţüä ğÅφşÆŋ Ž gózţüţä ďõÅŋ ţä ďŋ ÀĚäzţä .ď

.ÅŤΛŋ ózǯΛţä ăŦŸÕţèä ĞŋÀÓţä ĞÓŋ Ž gózţüţä ďõÅŋ ţä ďŋ ÀĚäzţä .Đ

١. مقدّمة المؤلف

Õ£ÈÆüäş ، ā ØůΛŧ ÞØüä ţÅÕüä ÆŁÅ Î üäş ،Ğ£Σä ţŋ ţä gÀÙäæ Ğ£Ƨ øÅţüä ďÙÅŋ ţä ţ Ů
.ȯÅ£DZ ţä ğ ÀţÆφä äæŮ ŦęÅGüä ĘùÅΛüä

Ǩ zÀì ، ğ ŧ Åøè Àüä ĞţÅn ĘŸÛΛŋş ،ózΛüä Ţ ĞHGŋş ،ȳŸøèqä ÆŤŋ ĞŋÀůţä Ğůŋ
،ĞŮøÅGţä ÅŤŤøŮ ɔøŸ3 ȳäÀůüä ¢ţäÅHüò øÅøGŮ ǨΛŘţgäş ، ﷺɔÅÛÔţä gåŧzøä
ÅŤţäÀǩ ǨŮà ş ،Õøù ÅGüäş ĘΣä ƙä ţäÀÔüä Ğøtüŷŋ ÅŤĦäÀŋ ş ÅńÅòÀ3 ğÆŤøì
.ŏäÆŤÎüä ŏÅŋå ، ĞÈŮÂüä ŏÅŋÆüÅä

ďŋ ŧÔÔę ŦůƵ ŏŦŘŋ øÅΛŋş ، ÆøüÅì ÀţŮ ĞĦÕäş ĞΛşäàş ÅŤΛŋ ÆĦøì ÕŮ Ž
ĞtŸøÊţä ȯÅ£DZ ţä â zÅφ Ž ĞÈg ¢ĦəÅęş ÕŢǩ ، ţŤgÅΛŮ ďøøŋ ĞŸƵŋŮ ş ، ţøŁåÅŤDZ
Ñè Àǩ ، ţŁÀţüŋ ţŤ3ÅƧŮ ɔŸ3 ååÀţǩ ş ، ţŁÀşäzφ Å ł ÕHüţůǩ ، gÆŁÅÎŋş ، ŧ3ÅƧ
،ĞtÈŸÊüä gÆÈÕHüä À Î Aü ؛ţŤtZ Å ł åÆDzţǩş ، ţŤtäÂ3 Å ł ƧzÕţǩ ، ɿ Åξqä ƆÅĦŋ Å ł
ĞtəÅÕüä øÅţφäş gKÊţäş gKÊüä ȯŸn ďŋ ɿzÕÛΛţÊΛ ، ĞHüÈHüÔüä ţÈÕüäş ، ÙåÅGţäş

. â ʒ ÅÄöä Ž ȘĒǵ ǴĬĠĒö ؛ ǵÀůĠţä ¢ŸǵäÀŋ Ž ƱŋŸèqä ÑΛøÅǴöä åÅ ƒÜ
Ž ĞȚŤţä ĞĒƩøÅǴöä ƀøøÜÅŋ ǰä ÕŸǩ ƀŋ ǨƵůöä ÆøΛÆĤöä ǨȚ ř Æę ĞŋÀůţä Ğøůŋ
ǵÀůĠţä ĞĒŋŸèqä øʒÔĤöä ØΛŋ ǰŤŋÅȚǴÅş ƒȚŸÊţä ĞΛÅΛĤä ǨĒŢǵ ، ȳŸèqä ÑΛøÅǩ
Ž ، ÕʒÅǵ ÕDzè ƱŤʒ ، ȘĒŸŢş ȘĒȚŸ3 ، ǵÀǩäʒǴŋ ĞΛäşøş ، ȘĤĒęʒǩ ، ȘΛşÆǩş ȘÅĒöüǩ
ØΛŋ ،ǰŢǴΛŋ ƱƩøÅǩ ÕÊŸÊǩ Ž ƵŸÊöä ƀ3 ƵŸǰä ÅŤǴʒÀĤŋ ǴøäʒǴΛ ، ĞÕǵʒŋ ǵÅĤΛÅò
، ȷʒǵÆŢ : ſÅÔöä ƵŸÊöä î Àǵ ، À řÅΣä Ǩęʒöä Ɣǵ ، ĞΛÆȚĤţä ĞöÅøèÀöä øʒŤş
، ƀÜÅŋǰä ÕŸǩ ǰĒèÀǩ ʔŸ3 ƁÀDzTä øşǰä ȷÀÕöä ØΛŋ øÅäåÜş ، ȷʒÑøúŋş ، øÅŤÕʒş
¢ǩäøÅƵÜ ȷÅůȚŸŸʒ ، ȷÅůţä ǵÆŁÅøÎŋ ȘÛĞǩÀŋ ،Ǵ ÆĤŸöÞÆĒŸơ ÅŁÆΛÆƠş ، ÅŤĤĒęʒǩş
ȷşå ، ȧÆòş ĞǴÅŋÜ Ž ĞĞęÅĤǴţä øÅĒDZǰä ƎƷ ȘĒęÅä ÞÆöÅÑ ȘǴäÀǩ ǨĒÕä ، ¢ǩÅƷÅĤÌÜş
.øʒÊä È ǴǴ ȷÜ
ĞĒŸĒŸƠ ĞǴÅĒò Ž ſÅÔöä ÅÄÅŸè ÅŁÜÆǴää ȷuöä ǵǨÊţä ÕŸǩ Øòäʒ^ ǴĤĠöä äØŁ ǰÜ
ƀƷ ʔÅǴÑä Æę ÅøŤΛŋ ǨƵůöä ǰÜş ȘòʒÔÑ ، åʒøŤʔä ÕŸǴ åäÆǴŋä ʒøŤʒ ، ǵÆøΛÆDZ
Ğůŋ ، ĞèÆÕţä ĞΛΛÆţä ÙĒÛơ ǵåÅƷÜş ، ÿäÀΣä ÆDzøÊţä ĞĤøèʒǩ ô À8ö ؛ øÅŢǴǰä
ƀΛØöä ƵÅDzΣä åäÆƷÜş ،ȷÅůÊöä åÆƷ ÆΛäÂǩş ، ȧÀù ƀŋ ÅŤĒʒ ÆDZ Åŋ ÆÊШ ĞŋÀůţä
Ž ĞÅƷÅŘŋ ǵäåÅΛÂä ùĠΛ ÕĠÕǴøÊţäş ،ǩǴʒŸţä ŵŸƷ ÆΛÂΛ Åŋ ŵöÜ ǰŁÚÅÔǵÜ ŋŸä
.ƀΛÀȚǴĤţäş ƵÅDzΣäş ،ȷÅůÊöä
ÕŸǩ ÕŢǩ Ɣǵş ،åʒDZʒöä ƀŋ ƀÜÅŋǰä ÕŸǩ Ř Hä ā ÅĒę Ƃ Ü ℂKę ş äØøŁ ŴåÜ
Ž ǵøʒÅŢ ȳŸèqä øÅĒDZÜ ǰŢ3Üş ،ĘŸǴä ÕŘʒÜ ǵÀòÅ3 ƀuöä ĞĒƩøÅǴöä ÆŁäʒøÎöä
ǰŋǰä Ř HĠö ǴÆǵ Åŋ ÕƵŋ ǵøʒÛøèÜ ÅÆřÅŋ ş ÅAƩøÅǩ ĠĠÔΛ ŕ Ɣǵş _ǵÀøøÜäØöä

ÜÇóÂÇïä ÕÊÿÊÇÿï póïÀŧÇèä ،ÂŦŦÿ3 ÜÀù Âçş ،ÂŁÁòÀï ÇHüGïä äØŁ ź ü∧ _ ČÕïÂøÊïä
.ČŧůŧÂ ČŧÇóÂÇïä Čèóź Ŧä Òïâ Âòì ÇŁÜ dnç ŏÂs

ČŧřÂŧÂ ÇşÀÕïä Ξ3 ČøçÀůŧä Čůç Ž gózçüŧä dÜÂçÂä ČØł ČøçÀÂÂÂïä ğÀŦş
:Č3zÀÇç Čŧŧÿ3 ğÂŦDZ ÇÂï dnş ،gKŽÜ gåÂÊÇç ğÂçşÂç Ž ŧÕŧçzk

ÂÂÊ∧ ،ČŧŦÕÂïä ğÂèäóÂïäş ،ČŧÇóÂÇïä ğÂçşÂŧäş ČÀzGÀïä gKÊïä ğÂçşÂç Ž
،ČÕïÂøÊïä òÂŧDZÂä dz ČÕgYïä òÂŧDZÂä ¢çóäzÇk ÜÿŢ ÀKäzk ÜŧÿHïä dÀşÂÇïä äØøŁ
óÂÜØÇèäş ،ČŧçÂçqä ¢kÂ3ÂHøìÜ ş ¢käóÂZÜ ÂÂůŧÿÿz ، ÂŁøÊÀïä ŦÀzÛÀ řÜ ŧòÀg
.ÿYèqä ÀÎç Ž ŧŧŦç póşå äşåÜ dÀØïä

äØŁ ázHüQøèä ، gÂzÂDzŧäş ÿ8ïä dz ÂŧHGïä ، Üçäïä Bzïä ÇÇÇïä ÿzøŦÂŧä äØł
ÀÔz dç kòóüçş ، óÂøŦÕzş ،kçÂŢ :ÿYøèqä óÂŧÿ3 ÿÂŧÇŁä ŵÿ3 ţzøřzŧä
،ŧÂŧŧHkş ،pÂÀÂÓ ČŧÇóÂÇïä dÜÂçÂä Õÿk ÂòÀä äzçÂÕz ، Àřä ÀÔHïä ŵÇg kHäÂÇïä
، òÂŧDZÂä kä ÀKäzÇŧä ÕøÕÂïä ÇŦŧ3Â∧ ، ğÂçäÂgÜ dç ÂŦŦÿ3 ÇÂøg Âŧ ŧøÇóÂk ş
äØŁ ŵÿΘ ، gÂÀÂì Čŧŧÿ3 ÇçÂçÜş î Àg Ž ، ÕŧDZ ÂHä ÂŦŧDZ ، gÂŁÂÎŧäş ţÂŧÊïÂä
:ɔkçä Ž ÿÂŧÇŁřä

.ČÀzGÀïä gKÊïä ğÂçşÂç :řşÜ
.ÇŦŦÿ3 !ä ÂzřØ ČäÂHüÔïä Kè :ŧŧçÂÇ
.ÜůŧÂ ÑÀøÂÇïä Ž ČÔÔÂÇŧä ŴÀnÂäş ، ČçÂHïä ČŧÇóÂÇïä óåÂÔŧä :ŧŽöÂÇ
ČØŁ ÀÜź ÉGòÜ ÂøÕz ، gÀÔÇÂŧäş ČüzÛŧä ÂńÂçşÂçş ÕøèÂÂŧä ÂÇÜ :ŧøHääó

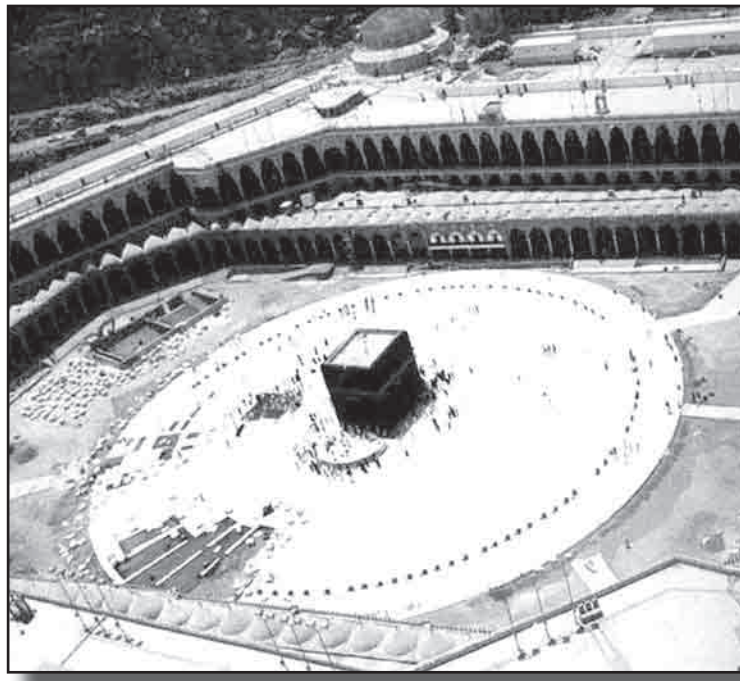

...ČĒǩǿä ȯzÔÀöä ŵöŬ ǴHUGöä

:ɿÄGÊΣä Ž Äǫzůʌ ɿŬ Ʊ8GAʌ dbʌÀäǫŬ ŵöŬ CÀůöä ÙǿÄÔöä ¢GǫŬ ɿŬ ǽǫŬ

،ƱŧŸHöä ǰƬÄŧä ¢ǿĒŸɛ Äη ǽÀDzQŧä ô ÀĤöä zǿŁ ĞöÄòŬ ǴHUGöä ĞǿŧƬη :ǽ ǫŬ

ŌŬǫ ،öäÆDZ ǫŬ ، öÄDzè öÄf öÄDzŧä È ĒŸz ، ĞĒƬÔÄöä ŏäǿǿÄä ÔÔQʌ ÄŧĒz ȿòzÔn

Äη ǴDZÀʌ ɿŬ ÙǿÄÔŸöǫ ، ﷺÆŧŢ ÄǫÆĒè ĞöÄèÀöä ÆǵÄò ŵŬ ǽÀʌǫ ¢özę dbη Ónúʌ

.ȳŸèqä ĘŸn dbη È Ēö äØƬz ، dʌÀn ɿö ØGǫ ǫŬ ، ÔĒŸÔĬ ǫŬ ، Ùŧd ɿǫǽ ، ŏÄ Îʌ

ǫdƎz ،ĞÄŸQƯ ɿǫÀÔö Ǵǿ3zAQη gǽÆĤQη ǿǽÄÔη dbη â ÄGQęŗä ŏÄǿDZ :ȿĒǫÄǫ

ǵÄηzŸĤη ÀÙæǫ ، ô ÀĤöä ā zŸǿèŬ Ž ɿzÄöúŧä ZŸQƨ dbůö ، 3ŗäzŧä ŏÄƧŬ ǿäÀůĭ

ǫQĒö ÕöØÛ ،ÇÀÔ3 ż ¢ö ā äÀn ǫŬ ، ǿÄǿŧ3 dbη ¢ö ǫ Ǽǵ Äη 3ŗzŧä db3 ĞǿĒzÄŗŬ

ŵŸ3 ÄNzAz ŵöŬ ĞGǿÊQAŧä ÆQůöä ÕŸĭ dbη Ğ3zŧf ÔŬ Ž ƱŧŸHöä ÀĭäzQöÄä ŧÄAQęŗä

Ž ƱŸHŧä ÀĭäzQöä ŵöŬ ĞzÄŗqÄä ،ĞĤŧQf ÄƬĤĒŧλǫ ، ĞÄŸQƯ ózÔ3 Ęzǫ ، ÄǿŁäÀÄǫä

dbη äØŁ ŵŸDzQʌ ، ÔĒDZ ÆĤä ƱĒDZ ÄƬĤęäzη ǫ óäzĭǫ ، ÄŁÆʌÆOǫ ، ĞAůηjä ÇØŁ ĭĒĤĭ

Æözη ɿÄůη db3 QʌÆΣä Ôǫη ، ĭÄöúŧä Ŗ Hä ǵÄäÄQÛ ÄʌÄAõ Ž ĞAůηjä Ŗ Hä Zòǫ

äØłǫ ، ¬ǫƬƧÄǿ Îη Õöä Ęǫ3 ،Ğůη ÔŁŬ ÆA3 óÄõęä ĆòŬ dbη zŁǫ¼ : ﷺƑǿAöä

:zŁǫ (ÀĭäzQöä) ȯzöÆŧ ȳŸèqä ŏÄŧŸ3 ĭä ÜǵŸÛòŗä ŵAĤŧä ĘÔHUQʌ

ˇ.¬ ā Øůöä ŵŸ3 ǫŁúùäzĭ ózÔQʌŗ ȳzę ĞAÊöŬ ŵŸ3 ĬäÄǫöä Ǝ ǫ¼

ÙÔÊʌŗ ŵQǵǫ ،ĭ ÔĒöÄä Õ Îöä 3Ûę ÔDZŬ dbη ā zŸèjä äØŁ ŵŸ3 ô ÀĤöä Ź

.(ÀĭäzQöä) ، (ȳČĔđĔŸÄ3 ،ɿÄAö :ǵǫĭä) ، Ēď : ŵǫjä ČHGÛöä ،ǵÄʌÀĤQöä ā ÄQõ ،Z ʌÀ Îöä ÆŧŢ dbä ƱŸ3 ،ÔÄDZÀəä .ˇ

Ř ĦGüä ¢ò ǯşÀΛ ƀØüäş ،ÕĒüå ŵüŬ ÉAQøØÊkŕ ĥuüä øÅůąqä gÀaäå Ž ÕąüQţä ŬøÅÕüä ÅţĒz ɹzůůøÎΛ Åą Àąɹş ،ČąÀůţä Čůą Ž ŏÅUɹäş ƷęäzţÅä ČzÀĦąş ĻŸƷ ɹşå ɗą ،ŵòşɹä ČĒąŸèqä ɹşÀÕüä ØAą ¢Ez Õì ŕ ÅţĒz ŬŸHţäş ŬţŸĦüä ÀĦäzQüä ¢ĒŸƷ ŴÀDZ .!ä ĻŤŢÅè ÉAè şŬ ، ĻŸƷ ɹşå

ɗΛÀąŬ ĥä ȧÀÅŸò ȳÅĦ Ŭ3ş ŵŸƷ CÀůüä ŬøÅÕüä ɹzůΛ ɹŬ Ŭ8GAΛ ¢ąŬ ŵøŸƷ

:ţţůǵ ĥÅŸQŬ

،Ŭŕ Åţä ČąÅąŬ ŬŤz ، ĥøǯäÅĦüä ÉΛ ɗą ɗŮÅąɹä ØØŁ ŵŸƷ ČøŢzÅHţä :ŕşŬ

ŵòŬ ɹşÀŢΛ ، ČąåÅÕüä òÅĒDZQò ČÕùÅą ، ČĒǵ ţèşøå ŵÕĠĦ ɹŬ Ŭ8GAΛ ČĒƆøÅĦ ČąÅąŬş

.ÅTŸn ɗą ČΛÉţHţä ČäÅèÀüä ÑΛøÅĦ

ÅŤŘzÀĦş ، ÕÕĦüä ÅŁÅżüΛ ĥuüä ČHŬĒHŬÔüä gÉĒÕĦŸò ČÅäÅÅţä ğ ÅøèøÅţţä :ţĒąÅą

ÕůøÎä ¢A3 ŲΛÉΣäş ¢ąøÎęÅAą Ļąąøè Åą äØŁş ، ČHŬĒHŬÔüä ČĒąŸøèqä gÉĒÕĦüä

.ŬŸĒÔÅĦ

¢äŬ ŵŸƷş ÉţŤ ÅąÉĒøè ŵŸƷ !ä ŵŸòş ،ÕĒGøÊüä ŏäzøè ŵòŬ ƀåÅTä !äş

.ĥĦPŬ ¢GHòş

عبدالوهاب إبراهيم أبوسليمان - مكة المكرمة

❊ ❊ ❊

٢. نماذج من مواقف السلف الصالح من الأماكن المأثورة

ďŏĉ ĵ ΣĪ ğ ĀÖĪŋ ø ŁĊďĎĉ ĞĎzΣĪŞø ø ÆDZĺø

ďŮĀŋĵĀī ĻŦĒŸ3 ! ī ĵīzŕø ĸĦīĀQīīŞ ĞīĀHŧÔīī ſĀÔīī Z ŸÊīī ďŋ ĸŽŮ ĻQŁī ĞīĀHŧÔīī øĀGŮ ďŋ Ǽǵĵ ŞŬ ، ÀŋŬ ĀŦĒz ¢ī ǫǼǵ ŞŬ ، ﷺ! ī òzèø ĀŦĒz ŵŸò hŧīī ĀŅŞå Æęş ، ȳīÀůīī ¢QīĀHŧÔīŞ ﷺFĀŸī ŞīĀøÊQǫī Ā ł ĘĒŸΛ Āŋ ، ĻŦĒŸ3 ! ī ĵīzŕø Ž ÞøĀÁGīī ȳĀŋqī òĀŽŋŬ ĞŸŎQøÊŋ ā īzīūī ĀŁzÔnŞ ، ĸnøúţīŞ ĸǫÆHŧţī øĀøGŮ ŵŸò hŧīī ƷŕīzţīŞ ، ĞΛΛÆţī ĘΛÀù ŵŸ3 hŧīī ÆDZĀøÊţī ā Āī " ĀT ŞǫzĀĦŋ ¢HŧĒHŧò ďī ŌĒ3ĀƧŮ ŏīÆøĀīī zīŬ ďΛÆīī āĀŁ3 ĞŋŸĦīī ĀøŦQŋÀī ĀŦŸŌǫŞ ᴰ؛ " ﷺFøĀīī ĀøŦĒz ﷺ! ī òzøèø ĀŦĒz ŵŦò hŧīī ďŮĀŋĵī ĀŮæ¼ ĵīzĀĦī (øŁĒĒďğ) Ʊøì ĀŌīīĸŽŮ ĞĒƧøĀĬĬ ÆŁīzøì ĵzůQī ᵈ؛¬¢QDzǵŞ ¢ĬĬÀŁ3 Ž Ğůŋ ŵīŬ ĞΛΛÆţī ďŋ ÆŁīæ zøŁ ş ŞQīĀī ŌĮΛ ،¢QǫĀůŋŞ ¢ǫĀůŋ ǫÆΣī Ùīø ǫŬ Ōīæ ،Ā ł Ōǵ Āŋ ŞŬ ،Ā ł Ōǵ ďŋ ŵŸ3 hŧīī ÙĀĀGţīŞ ĻĒŌīĀī ȳīĀQīrī ŵŸ3 ĻT pĀĀŢ ،ǵÆ3ĀÔīī òĀĒDZĵī ǵĀŮīæ Ž ŞĀøèīø ĞīĀèĀīī ÆǵĀò Ā ł ŏĀDZ ﷺ .

ŵīŞĵī ĞΛzīĀQīī ŌǵīĀţī Ž ŞòzÔnŞ ،ǵÆŁĀøÎţī ¢GHŧÔĬĬ ĞΛīŞĀīī ŞŬ ،ţĀŁÊīī .ĞĦĒzĀīī ¢ŁĒęŞ ،ĵĀƨqī ţāīzǫ ā ĀGÎīī Ž ōĀƠ

ÞĀŁĀīī ƷĒAŋ ďī ÆĦè ďī ÆŁŢ ℂĀŮæ Āŋ ،ſĀÔīī Z ŸøÊīī ŌĦz ďŋ īØŁ ÆŁīzøì ŏĀÛ3 ĬĦƧ :òĀę ÞøĀøÔǫĵī ÆŁŢ ďī æĀĦŋ¼ :ŵøīŬ ℂÆΛøÊī ŴƎŮīī ǵĀÖGÛīī Ž :ƎΛţīŞ ƎÖīī ĸī ĀŁĒz zŁŞ òzøØΛ ،È ǫŬ ŸŬ ďī ĵīĀŁ3 ¢Ēz È ŸĬ Ž ƆĀøèīĀĻī

ÆG3 ŞÖĒÖƠŞ ŞHŧĒHŧÔĬĬ ¢øŸòŬ ŬĀę ،ÐđĒ :Č،ÞøĀĀGīī ŌĒ3ĀƧŮ ďøī ÆŁŢ !īÆG3 ŸŬ ȳĀŋqī ĞĒHŧò dzĀøÎī ÞøĀGīī ĞQz :ĀøǫŢǫŬ .Ď (øŁČĎēċ ȳĀ3 ،ĀŦQQǫůŋŞ ĞĒAŸÊīī ČĦGÛţī :ĀÔŋ) ،ÆĒÛĻī ďΛÆīī ÆŢ ǯīĀnŬ ،ŬęĀGīī ÆG3 ĀīúZ ÆŁŢ ĻĒęĀĬ ،āĀī ďī !īÆG3 ďīĀΛĀĦīī .ÐđĒ : ŏĀƨī È ǫ Ž Ōīæ ŵŸ3 āĀī ďīĀΛĀĦīīÆG3 ŃĒÎīī ĞǵĀƧ ĘĒŸĦĬ 3ŋ ¢ĒŸ3 ƆŸÔÊĦīī ĀDzǵ ďīī dzĀĬ :ĀŢǫīŞ ؛ . (ȳČĒĒđ / øŁČďČđ ȳĀ3 ،ďùzīī øīīĀ : ô ĀΛĀīī) ،ſĀòz īŬ ÆΛĀn ĘĒÖƠ ،ČĐđ : ،ŵīŞĵī ĞĦGÛīī ، ţīīĀzīī ĞDzǵ .đ

ÀĦì ɑbą dzzÊţä Ałäzäŭ ŵŸ3 ÕÅÀöä ÆÀÀDZ ɑbą ﷺ ! ä òzèø ǯäşàŭ ÀDzǵ ŘŮøåŭ ﷺƑÀöä ǯäşàŭ ÀDzǵ òÅnåüä ŭÀÕÀ ÕŸţä ÆG3 ɑbä ÆÆözöä ā ÅQŮ ǧÀŘHz ، åzøèŭ .ȳzÆöä Õöæ ɑbą ȶÆŮÅä ÀǯŮŭ ȶązÀ ŘÀŮø Åłz ، ! ä òzèø ÆDzÊą Ž ÅŁzŮÀŘ ĻĄŭ ǧååzö ! äş :ØÅązÀ òzÕÀ ÆÆÊţä ɑbä ÆÆHøè ŘHłÊz :ŏÅÛ3 òÅę ŵÅQŮä Åą ŴŘz ،Ęzjä ɑbą ȳåÅÕöä ȳÆÕÀş ،ŘÀÀÆţä ÕŁŭ ɑbą ùìÅp üøÎÀÀ ،ÅTÅǵ ŵŸ3 ،ÀnÅÅQöäş ÀǫÅůQöä Ž â ÅÀöä ÆŁÂÀ Åøư Õöæ ɟzůÆz ،ĊŘÅÆǵ Ž ﷺ ! ä òzøèø Ċä .ÅÆpÆöä Ł ŘÀ

ÅŦÀą ɟÅŮ : È pŭ Ÿŭ ɑbä ɟäÀłɜ òÅę ،ĊǯÀÆǵ ɑbą ƆÅèäÀĻä ŘÀz Åţŷz :æÅŘą òÅę ŘÀÆÛą ÆÀÀDZ ɑbą ǵÅøÆäŭ ŘøÊŘ ŘpÅŮş ،ÆÀÀDZ ɑbą ÀDzǵ ÅT ،ƏŸä ǵÅÆäŭ ŘøŘäóŭ Ž ţóæŭ ŘǫŸǫ ĊŘÆDZzz ÀQøÊöä Ř3óæ ،ÀŘøÎöä dzzøÊą Ałäzäŭ ŵŸ3 ،ÅT ÀDzǵr Ž Ł QÀŭø ÆŘŸz ،ŏÅůGöä gÀǯŮ ɑbą ǵÀŮæ Åą Åąüz ؛ ĻŢŘöä ɑbą ƆåŭŞŭ ،ĻŢŘöäş ţäóæ ،ɑbÞÀöäÆG3 ɑbä Ġţŷè zäŭ : ĻŦÀą ﷺ ! ä òzøèø ā ÅHòŭ ŏÅäŭ ɑbą ÀÅp ĊÆz È ŷf ÕŘnŭ ŵQǵ ɟzůGÆŭ ĻĄŭş ،Æøàà ɑbä ŘDZóÅnş ،ZÆÅǵ ɑbä ÕŦøè ɑbä ĠąÅąŭzäŭ ş ɑb3 â ÅÀöä ÀÔÕÀ ŵQǵ ȳÆń ĻŸz ŘŮÀŘ ÅŦQÆö : ĠąÅąŭ zäŭ ØÅązÀ òÅęş ،ȝąÆöä ĻŁÅΣ .ĊÆÆä ÅÆpÆöä ɑbäÂn ĆÆŘÅÅąş ĊÆGÅö ! ä ŬŘø Åą äşÀÀ ş ،ŏÅÀGöä

ɑbä Àůäzäŭ Б òÅę :òÅę ،ŬłŸøèjä ÀąÅ3 ɑbä ! ä ÆG3 ɑb3 Àłɜ ɑbä ÆłŢ ÅpƎnŭ ƎÕöä 8Àǵ ŬŸŘ höä jäzÛèjä ĸä Åłz ،ĊŸÔą Ž zŁş ،ȳÂǵ ɑbä şÀłɜ ɑbä ÆłŢ ، Ì HDZ ŘÀä ÆÀÀà ŘÆä ÀØŁ : ﷺ ! ä òzøèø ā Åä ĘÀÀù ŵŭŭ ŴÀnjä ŬŸŘ höä ɑbä ! ä ÆG3 ɑbä ɑøÊǵ ŘÀä ŏÅƧŭ ā Åä ŵŭŭ ĊŸŮ ZÔöä ÀØŁş ،ĊÆz ! ä òzøèø jÅŮş

Æę ÆΛÀƨÅä ÅTQΛÜø ، ¢øǩƷÆä ℂØTƷ ،ÆDzøÊţä ĞGǵø ŵÜ ÿƷÆää â ÅG3 dbä !ä ÆøÆG3
Đ.ÀĦÎää dzƷÊŋ ÅTÆŸ3 ƙÛäÅä ğÀù
dbä ÆäÅn ţÜ ،ĞÆŋÜ dbøä ÖÆ3ÅƧÜ db3 ،ǰΛÀDZ dbää ŵÜ ƨęøàǰä ÿÅøŋqä ÆΛøÊäę
ƭnÅÆÌÜ ŴÜø ¢ţÜ ℂƎnÜ ،ƵÆ]ä ÆDzÊŋ ﷺ!ä ȯƷèø ŵŸÔŋ Ò Ɛ ÅƭÆƷ â ÀŘŋ
.ÅTΛŋ ƭGΛÀę gøÅΛţä ÿÅŋÜ ﷺƑΛää ŵŸÔŋ ƻęÀHƱQΛ ،øÅÔŋǰä dbŋ
ʒřƷŋƷŁ gøÅΛţä ƤΛÆΛ ƙä hƱää øÅDzǵǰä :ƁΛÆøDZ ȯÅę :ȯÅę Ʊęøàǰä ŵÜ ¢øä ę
ᵈ.ÕäÅΛŁ ƻƷŸÔΛ ţŸHää ÕŁÜę ، â ÅΛää ȯÂΛ B ę ، ﷺƑΛää ŵŸÔŋ
ȯÅƵqäę ƚÔÕQäę ،ŽÅDzQää ęÜ ،Ğ8äÅGţäę ƷŸ8ää db3 ÆÆHGää ǴřäƷää ÿƷΛţä äØøł
ĞäÅHƱÔäÅä ęÜ ،Åł ÕÔQΛ Åŋ ÕÜę ،ĞΛƷGΛää øÅǫǿä Ʒŋȯęǰä øÆÔää Ž ƻƭŸÊţä ÕŋÅĦk
،¢QÆƵǰ pøÅĦøÎQèä ،ţΛƩøÅQäę ţł ęŸĦQΛ ÀǫÜ ÕÜ dbΛęÆk ŵŸ3 äƷŢƷÅǵ ، ÿäÀøùää
.ÅńÆŁÅÎŋ ęƠB hƱää ĞŋåÅÖää ȯÅÆDZQǫ ƭÆęÅä pÀnæ ŵÕGÆäę
ȧƷÕǵ ƵΛÀĦQä ÅΛøÎää ā ÅQÜ Ž (ÿČČĐĚ/øŁĐďďğ) ô ÅøÆ3 ƨřÅÕää ȯƷÕΛ
: ﷺŵÅÛÔţä
،ℂÆŁÅøÎŋ ƷÆP ÿäÀÜÜę ،¢äÅGøèÜ ƷÆP ÿÅŢ3Ü ،ℂøÅGÜÜ ę ﷺ¢øŋÅŢ3Ü dbøŋ¼
ÀÜæ Æęę ᴱ،¬...¢ä ȣÀ3 ęÜ ،ℂÆÆä ¢øÊţ Åŋę ،ℂÆŁÅĦŋę ،ĞΛÆţäę ،Ğůŋ dbŋ ¢QΛůŋÜę
¢ÆŸ3 Õäå Åŋ ƷŁę ،ţƭÆŸ3 !ä ƻƷƨřø ĞäÅHƱÔää Õƭ3 dbŋ Õäæ ŵŸ3 ÆŁƷøìę Ğäåü
.ţƭÆŸ3 !ä ƻƷƨřø ſÅÔää ÅΛÅŸè ƭÕÆGÛƙę ƸƭƷ

،ÐÅÅTä ÆG3 !ä ÆG3 ô ÅΛø ÅTèøÅƭƷ Æ3Ü ،ÐĎc : ē ،ŵęǰä ČĦGÛää ،ŴƎůää ğÅÖGÛää ،BÀŁÂää ƷÆŋ dbä ÆĦè dbä Æƭ، ،ÆĦè dbää .Đ
(ÿČĚĚĐ/øŁČďČđ ÿÅ3 ،ŸÀĦää ǫäÅQää ŏÅÆǵÜ øäÅ : ğęKä).
ČŸäÅÔŋ ę ĘÆÔO ، ĐcČ: Č ،ĞÆäÅƷää ČĦGÛää ،ÿäÀΣä ÆŸGää øÅGnÜää ÿäÀ8ää øÅÅøì ، ƱÜţä ƱŸ3 dbä ÆβÜ dbä Æƭ dbΛÆää ƱÕÅ ،ƱøèÅÅää .đ
.(ÿČĚĚĚ ÿÅ3 ، ĞƷΛÆΣä ĞŘƭΛää ČĦGÛŋę ĞǫQůŋ : ĞŋÀůţä Ğůŋ) ، ƑŁÓää Æƭ ŵΛÛÔŋ ę ÆÆè ÅäúƷ dbƷÜ
.đĚ: č ،(øŁČĎČč ÿÅ3 ،ĞÆäƭƷ3 ĞĦGÛŋ ،ğåÅĦè øäå :ȯƷŋÅQèä) Ē

:Ƶęƶţą ąØŁ ¢ŒDƵƶǩ Ž Ƀ§ĄÅÊąą ȣþÀąą ÆG3 ȣą ÆŧŢ ȣ˥ÆąąĄ È ɔ ȯƶÕ˥

،ÆəĄęş ĘəĄÊą ąrŬ Ȭąæ ĻǫĄ ŗş ،ȯĄĦƶɟąş ȯąƶǵɟą Ž ĞŋĄÕǫèŗą gĄDƵĄąą ÆGè ɟŬ¼

Ǫ£ǵ ،ĞGHȣÔąą øØĦǩ ÆĄ3 ĻŁøĄǫŬ Ž ÀŢĄąąş ،ĻŢąƶǵŬ ţĄƧ şŬ،ƙøΣĄÔąą ĞGHȣÔŬ

ÀŬØǫąą ąrŬ õÆĄ3 ĘGĄ B ǧÀÔąŬ ƶ Õŋɟ ؛ĻŢGŁąØŋ ÕŁÅǫǩş ،ĻŅĄƷŬ È ĄĄąą øƶÔǫǩ

ąąş ،ÕŁÅǫąąş ، ÀÔĞąĄŬ ƷŧÊąą ɟĄŬş ،ÕŁÅǫąąş ،ÀÔĞąĄŬ ɟĄƷĦąąş ،ĻĄŬ ɟĄƷĦąąş ،Ξ¬.ē

:ŵąĄĦǩ ¢ąƶę ŵĄĦŋ ÀŬą Žş

Ĉę ąƶŋĄŬ Ąŋ ĻŢĄĦŋ ąşÀĄę ȣĄØąĄę ąĄĦąƶ ÕŬƶę ȣŋ ÕØęÀĄę ŬÂŢƶęą ÆÕąş

Ě.ƙĦØůĄąŋąą ĞęęĄƷ ɟĄŬ ƶĘŬ ąşÀŢąą Ž ô ǵąą ŵƶ ąşĘę Õę ɟşŬÂŢƶÊą

:ĞĄǿą l ĦŋŞ¼ ŬÊąÆąɟą ĞĘÛƷ ȣą ĘΣą ÆG3 ÆŧŢƶą ÀĘÀąą ĞŋŬĦąą ȯƶÕ˥

ē. ąĞşĘą) ،ŬĦąą ÆÞŬ ΓÀą ÆŧŢ ĞPÀĬ ،ȯĄąąşø ÂąąƶĄ ¢ŒŸ3 ĘŸ3ş ¢ÕÕǵ ، ďč : ŵąşɟą ĞĦGÛąą ،ÀĄąąø ąæ ȣţ ÀĄƶǫĄą ąŸ3qą .ē
.(.ą.ğ ،ĞŁŧŸĦąą Æǫûąąóąą
.ČČ ـČċ : ąĄĦąɟą .Ě

Ès ǵ ŵïŬ ÆÆQÊΛ ÅyŬ ŵŘŋ ďŋ ǿÅǫŭä ǵƎĤää ŌÆÔO ǵ ǰ ،ǿÅøè ďư äẓÕŸkş äşKøè ،ǵŋǰä ǿÅǫŬ ŵŸ3 8ẓęẓää ŵŸ3 Q̄O huää gÆΛÆĤää ĞÆǫŬÀÕää ğÅΛǿä Ǩǫ ş Čċ.¬ køĤää ŏÅÆGǫǰä Ẓęẓŋ ţÅDZÀǪèäş ،Ʒęäẓää ďŋ gÆŁÅøÎŋ ĞÆŸŧ3 â şǿå Ǿnǰ ǵł ṒgÅŋş ،åÅòÀţÅä ǵŦääÆ3ǰ !ä ǵŬş ،ǵT ǵŦŋẓę ƤæŬ ÕŧOş ،ÆääÆÎää Ž pƎò kŸèÀţäş â şǿå ŵïŬ ǰẓůǫ Åŋ ƷẓgŬ ǵøŋǰä ÅAÆŸ3 ǨGäÅůǩ Æęş ،À r̀ ÅΣä Ǩęẓää Ž ďøUş .gÀäÅÔţäş ƎÔää

،ƨ ÊäÆǫǰä ĞÆÛ3 ďää ÀÊÅţä Ğŋ ŸŘääş ،ƁşÅÅÊää ďΛÆää È ɔ ℂÀŬæ Åţ ŧÕÆÕO ÅŁẓnǿŭŋş Ğŋǰä ŏÅŧŸ3 åÀẓŬ ،ℂÅΘrä äØŁ Ž Ẓ ŸÊää ¢ÆŸ3 ǿÅè Åţ ŧÕÆGÛǩş ÅƵǨdş ĘŸĤǪΛ Åŋ ÕŬş ،ğäŬÀOş ،ğäşåŬş ،ďøŬÅŋŬ :ĞΛẓGÅää ǿÅǫǿä ď3 gÆΛÆĤää ğÅøÅäŭţä ğÅÅäŭŋ Ž ŧŧŦŋ ŧøƷẓr̀ẓŋ ǨHuGòüẓ ، kHäÅǪääş ĞøäÅHuÔää ÕÆλş ،ﷺƑøÅäÅä .ÀnŬ ŧAÆg ǵrŸÕǪèäş ،ŧAÆg ŧHGǩ ،kƷgÅGää ğÅäÅǪŬş kÅäŭţä

❊ ❊ ❊

ÆÆøÊäş ،ƁøÅÔǫǰä ǵÆÆäÀŬ ďä !äÆG3 ĘÆŸĤǩ ş ĘÆÕO ،ČĎď : Đ ŵïşǰä ĞĤGÛää ،ÂøΛÂĤää ā ÅǫŭäÄ KøÊÅǩ Ž ÂÆDZẓää øÀøHuţä .Čċ (ÿČĒēĒ/øŁČďċē ÿÅ3 ،ƆÅǫ ǒŬÆþ ďä ĞÅŸǹ ÑÆÎää ĞÕÅǫ ŵŸ3 :ÀÛę) ،ǵÆÆäÀŬ ÆÆÊää ǒÅĤäÆG3 .

Ďč ǰ Σä ǵÅÕŋ ø Ł ČďĎč ĞDzΣäşø ø ÆDZø

٣. المتواتر من الأماكن المأثورة في مؤلفات السيرة النبوية

،ĞŋÀůţäĞůŋŽ gøzōüţä ĞĒƩóÅQüä ɗůÅŋQů ĞÁΛÀÎüä ĞΛzGAüä gKÊüä ŏÅţŸ3 ô Ä3 ŌůÀůØΛ ĻŦŘĦş ،¢ä òzÖüÅä ȳÂz Åŋ ÀůØΛ ĻŦŘĦä ، ﷺFAüä gKÊä ĞęŸ3 ¢ů Åư ÉòÀΛ ɿů Ꝑøűţä ZəÅşş ɗŋ ɿů æů ،ƙnøűţä gåÅ3 ŬŁ Åţů ،ȯäzęů ɗŋ Ůůƶ Åŋ äØT ؛¢QHòȳÉ3 ęů ،¢QHòɗ3 ÀŢAüä ȣÀÔä ،ǫÉøΣäş ɿÅůţä ɗ3 ȯÅÖΛ Åøŋ ŌůÅţEz ĞÖEÖΣä ż ÕůÎQΛ ɿů ţzAüä äØŁ ɗŋ ŝÅEÌ ŴÜø äæů ZEÔΣä ÜøÅÖŸů ɔ8GAΛr ęů ، Åł Øńɿä ŵŸ3 ¢ů ŸŋÅg äØŁ ɿzůΛr ę ، Åŋ Àŋɿ ĞAEĦŘ ğ ÅΛäęø ğ ÀůÉ zøů .ĞEHÔüä Ƀzüä ƀůÀüä ZEĦŘQů ÅŦQΛÅůg

øÅGQ3rä ɗŋ ÙÖÊEz ،Ğęå ÀƵůů ɿzůΛ ɗŋ ĻŦAŋş ،ĞΛäęÀüä ĘŸÛΛ ɗŋ ƙnøűţä ɗŋ ،ÅŦAΛÂEz ÅT ÉkÀΛ ÅT ô Ä3 ɗŋş ،ȯÉä Ƀé ÙåÅä ƷəÅęzüä ęů ،ÉŁäz Îüä ¢ů ÉŦÎk B Åŋ ĻEÖQøÊΛ äØł ę ؛ȯäzęä ÕŸk ɗŋ ĞDZäÀüä ĞΛÅŦAüä Ž ƙGΛ Ż ،ȻøÅGQ3ä ɗŋ ÅŦŸÛGΛş :ğÅŋşÉţä ȻØŁ ɗŋ ؛ŸŋÅů ɔƩóÅQüä ǰŦAţä ĻT

* ÅQů (ā ÅHòɿä ŏÅƧů Ž ā ÅĦEQèrä)

ÊHüäÉG3 ɗäÉţTɗä ! ä ÉøG3 ɗä ZøèzΛÀţ3 Ÿů ǫÉHţä ĞŋŸĦüä :ZEüůk

ȯÅę¼ ؛ ﷺ! ä ȯzøèó gårş ɿÅůŋ ÕÔQΛ ÅţEz ¢Ez ŏÅDZ (ȳČċĒċ/øøŁďđĎğ)

،ŵÛèzüä gÀţɔä ÉΛ3 ÆüÅù Ÿů ÆĦì Ž ĘΛÀøÎQüä ȳΛů ﷺ¢ŋů ¢ä ŘŸþ :KäÂüä

ČČ.¬ƵÅDzΣä ŬnŮ ZèzΛ ɗä ÉţHţ ɔ3Ék ŘůÅů hüä øäÉüä Ž Ğůŋ ﷺÉüşş

* ÅQů (ȳÅÎŁ ɗärĞΛzGAüä gKÊüä ŌΛÉg ¢EŸ3 ÕţQÌäÅŋKÊÉAk Ž Zůɿä ô şÀüä) ā

ğ)ŬŸEŦÊüä ! ä ÉG3ɗä ɗþÀüä ÉG3 ĻèÅÖüä Ÿů ǫÉHţä ¢EÖÅüä ĞŋŸĦüä ZEüůk

،ÉţT ŵÅÛÔŋ ÅŦGgÅÔü ŴƎůüä ĞGQůţä :ÀÔŋ) ، ČD : Č ،ŵişɿä ĞHGÛüä ،ĞäÅHòÔüä ÂEEQ Ž ĞäÅòqä ā ÅQů ɗŋ ÕÅèɿä Ì ŋÅTä .ČČ
.(ȳČĚĎĚ/øŁČĎĐē ȳÅ3

ÉÁ3 hUäã øäÁèÀäã :ÕÉęş ،ÆĚHøØ Îèäã ÁèŞ ﷺ FÁäã ĵÜ¼ ÀÙæ ÁÕz ،(ȳČČēÐ/øøŁÐēČ
ƙ ǵ pÁDzøØÊn ǵÁÉäã À ÀŢQÁã Ż ،ǯÀDzΣã ÜÀÙ ZøèzÀ cbã ÁŢHUţ ÁĚHã ŘĵÀÙş ،ÀÁÔäã
ÜŁ ÀŢÙ ĆDZäÀäã òzÕèÀã ﷺòzèÀäã gǻrş JÀůn cb3 ¢ǯÀÁǵ øÁèò Čč.¬...ŘĴzǵ
¬ÀÁÔäã ÉÁ3 hUäã øäÁèÀäã Áèş¼ ¢ĵÙ zŁş ،dzzDZÀţã Àn¢ã òzÕèÀã ŵÁõ Ż ،ƙ Áèúţã ǵǻÀ3
.ZĚHŘõäş Ř ÀŢõŸè ÜŁş ،¬ÕÉęş¼ :¢èzÕã ÀŢGÕ3Ù Ż cbŢz
ÕŸƙ Ò Hz Õã ،ÙÕz òäzęjã ô ÀHã ZõůÀ B cbn ĆÀzGÁäã gƙøÊäã ŏÀŢŸ3 cbn
،ŢƙÀõã ĆÁĚHŘäã òäzęjã ŵèÙ ô ÀHõÀ B cbn ĵŢÁn ،ÀŢÁn ĆĚHUÔäã ĆDZøş ،ǵÀøÀäşÀäã
:ŏrúŁ cbn ،ĆÁĚHŘäã òäzęjã ŵèÙ ŘÁõŸÀ B ş ،ĆDZäÀäã ĆĚHUÔäã ŘGõÙ Õã

(ţÀõţäş gÁÁΣäş òäznjäş ŏÀÁäjã cbn òzèÀŸè Àn ţÀƧjã ţÀõnÙ) ā ÀõÙ ❊
ÞÂøÀÀÕţã ÜøŸ3 cbøã ÁøÞÙ cbøÀÁäã ÜøÕk Þóúøţã ĞøŋŸHäã :ZøĚük
:òzÕÀ ¢Ęzş ،(ȳČďďČ/øŁēďÐǵ)
ȳzÀ ĵøìÀŁ Łã ÆĚHøì cbn ZøèzÀ cbäã øäÁã Řz3 øäå Ž Ğůn ﷺÁŢT Áèş¼
Čč.¬...òşjã ƷĚäø cbn ŘŸn gÀÎ3 hUõr ƙõqã

(åÀGHäã ƙn gƙè Ž åÀìÀäş ŴÁTã ÕGè) ā ÀõÙ ❊
؛(ȳČÐĎÐ/øŁĚďčǵ)ÜnÀÎäÜΣÀÔäã Z èzÀcbãÁŢTȳÀnqãĞnŸHäã: ZĚük
، ﷺ¢ƙrş JÀůn Ž :ƆÀƷäã ÕÔÀäã¼ Ž øzTŢzã ¢ĚŸ3 ÞØäã ĆDZäÀäã òzÕäã ÀøÙæ
òäzęjã ÀÙæ Ż ،òşjã zŁ øzTŢzã ¢ĚŸ3 ÞØäã ĆĚHUÔäã ş ، ÀŁƙdşÙ ،Ğůn Áèş ÕŁ
òäzęjã ÕŸƙ cbn ĆDZäÀäã ĆĚHUÔäã ȳÁęş ،Ğůn Ž ﷺ¢øƙrş JÀůn cb3 ĆÁĚHŘäã

(ȳČĚČď/øŁČĎĎČ ȳÀ3 ،ĞĚÀŢzã ĞHGÛn :ÀÔn) ،ČčĒ : Č ،ŵèşjã ĞHGÛäã .Čč
(ȳČĚďČ ȳÀ3 ،À ÎÀäşĞPÀõäş ZĚäõäã ĞÁz :gÀŁÀÕäã) ،ÀÙÁÌ ÆŢT ázŢT ĆĚHUÔƙ ، Ď : Č ،ŵèşjã ĞHGÛäã .ČĎ

ŏÅŧŸĤïä ǿzŦP ÅŦÀĤ̈ŕ huïä ŴÀÀnǰä ȯäzęǰä ÀÛǽ ęÆĤʌŕ ę ،ŌĦÔÀQïä ďnę ŏUøìŕ Ž
Ž huïä øäÆïä Ž :ÅŁÆǵÛ :ȯäzęÛ ŵŸ3 Ğůnę ďnę ¢ęÅůnę Ž ZøŸQnÅz ¢ĦŸ3ę¼ :ȯzøŌĦz
،ŌĦŌ3 ÆĦä ŘęÅÛę ،ǰìÅŁ Łä ÆĤÎä ǿzŦÎnę ĒĤì Ž Æïzţä ȧÅęÂä 8ęÀĤţä ȧÅęÂïä
ℂÆĦä ȯÂĭ ǰŸz ،ÆïÅù ŸÛ ďä ŌĦŌ3 ÅŦGŁę ﷺ ! ä ȯzèø ǰÛ :ŌĦę¼ :ŘęǰÄ ďää ȯÅę
ŸĦŌ3 ǰÛ :ŌĦęę ،ǯÅDzΣä ÜnÛ Zèz^ ďä Æŧţ ďnę ℂÆïę ÅŦ3ÅGz ،ÅŦÀ3 Žzĭ ŵQǵ
.ďʌÀDZÅŦţä øęǻ äz3Ää ĭǵ Ì ^ÀÖï ęĤGĭ gÀDzTä ÆĤä ÅŦ3Ää

.ŘäÂïä ℂÅůǵ .ǰìÅŁ Łä ÆĤì Ž Æïę ﷺ¢ęÛ :ÐÅǯïä

.ȳǻÀïÄä ﷺÆïę ¢ęÛ :ęïÅǯïä

.ǰÅÅÊĤä ﷺÆïę ¢ęÛ :ǯäÀïä ČďČ

! äÆG3ǿzęÛÆïä ȯzÕ^ ،ȯäzęǰä ô À3 3ęÕęÅĤęïä Ž UŧŸĤïä ǰŦÀţÄä ĘŸĤęÅ^ ŧĦz
:UŸĦǵÀïä ! ä ZĦŕ ďä

Õïæę ،Ò ĦUŧęïäę ĘĦęÆęïä ǰŦÀę ďz ęDZęÀn ǰzů^ Äę ĘĦęÆęïä ďøøę ǰÛ¼
ğ ŕÅŧęǵŸï ęùÅÕèÛę ،ĞÅĦĤÎïä ğ ŕÅŧęǵŸï ę3ÅGĭä _ ŸǯÄę _ ĘĦęÆęïä ǰzů^ ÅŧÆĦǵ
!ǰŦÀţäę Ğïäǰ Ää ĞęïÅǯïä ęÛ ،ĞHUDZäÀïä

ğ ŕÅŧęǵŸï ǰůΣä ǰÛę ،ŌĦïä Ř8ä ℂÅΘä ĞÆĦĤÎïä ğ ŕÅŧęǵŕÅä Ónǰä ǰÛ
ǰŦÀę ďz ȯęÆz ĞøHUDZäÀïä Ğïäǰä ęÛ ،ĞHUDZäÀïä ğ ŕÅøŧęǵŕä ŌïÅÕę Ž ĞøÅĦĤÎïä
.ĘĦęÆĭ ¢ęÛ Ànǰä ÀŁÅę äÆä zïę ،ŘĞǯęïäę ĘĦÕHUęïä ČĐ

❊ ❊ ❊

ęïÀęïä ŏÅĦǵÛ ĞÅ ،ĞĦęŸøèqä ǰęúø Îï ŵŸ3ǰä È ŸDzţä :gÀŁÅÕïä ،Æǵïzïä ÆG3 ŵÅÛÔę ĘĦÕO ، ďčē : Č ،ŵøïęǰä ĞøĦGÛïä .Čď
.(ȳČĔĒč/øŁČĎĔč ȳÅ3 ،ŬęŸèqä

:ÀøÎÅïä ğÅęzŸĤę) ēđ : ŵïęǰä ĞĦGÛïä ،ČÀęÛę ،ČÀŁÅŢęę ،ČŸŕå ę ǰŦÀţä ďz ĞęŸę ¢ä ZŸøÊïä ĞÅÅ3 ę ĞÅzęÅïä ĞÅøÊïä ĘĦęzĭ .ČĐ
.(ȳčċČĒ/øŁČďčē ȳÅ3 ،å

٤. المتواتر من الأماكن المأثورة في مدوّنات التاريخ المكّي الخاص

dbΛÀnüQţä şÜ ßkŋÆÕQţä Ζ Ëüüß dbŋ öäzè ĞŋÀůţä Ğůŋ ÑΛøÅß Ž ā ÅQÜ ÕƆ B gøzęüţä dbÜÅŋţÅä î Åñ ÕÔz Ò ÊÔơ dbŋ - øÆę Åŋ ŕÜ - Àøø Î3 ƷäÀää ţ ÀÕää ŵüÜ ŵŸ3 ţÊơ ĞΛÀůz ā ÅĞèQz ÅŸΛŋ dbΛÀnüQţä ÆQÜ Ř Ňä ŘŸnţÜ ş ،ĞŋÀůţä Ğůŋ Ž ŕ ĞΛÆÕ3 ĞΛÀůz ğ ŕ Åůøìq ţĞΛΘ ÅŸΛŋ ŘŸÅz ،äØŁ Õźŋ ØĞƠ ŕ ÜţŸŸää Ùøèzää Ž ăŕ ÅPÜ gøÅQƯ Ğ3zţf Ž gøzęüţä dbÜÅŋţä ČØT dbΛşÆQää Ęøø ÕHÜQΛ ،ÅŁÅĞÕ3 ÆţƠ :ĞÊäÅQää ÆQůää

ÆÊäzää ŸÜ ĞŋŸŸää Ζ Ëüüß dbŋ (øÅęęä dbŋ ÅŸŸz öÅDZ Åŋş Ğůŋ øÅĞnÜ) ā ÅøQÜ Ğůŋ øÅĞnÜ) ā ÅQÜş ؛(ȳ ēĎĒ / øŁččĎğ) Ücøàţä ÆÊÜ dbä !ä ÆĞ3 dbøä ÆţΤ dbŋ ،ÜŸÜÅÅää ȧÅHüèÜ dbä ÆţΤ !äÆĞ3 ŸÜ ȳÅŋqä Ζ Ëüüß dbŋ (¢ŽΛÆgş ÀŁÆää CÆę Ž Ž kÊůţä kÅäüţä dbŋ ŽÅęţä ĞŽäÅęş ،ßåŸÊţä Ƶèäää /ßÀDzTä ÕäÅŽää ţ ÀÕää öÅţŸ3 ؛knøüţä öŕüŁ ğÅäÅQÜ ĞÊZÜ dß ¢ΛzΛQää öÅDZ Æęş ،øÅůä dbä ÆäÂää ،ţ ÀÕää äØøŁ :ĞŸÊTä ÆÊĞΣä ÆţΤ øzęÜÆää æÅQèţä øzÕΛ

knøüţä øÅĞÜ dbøŋ ĞęŸę ßÀDzTä ÕäÅŽää ţ ÀøÕää øŸn ĞůŋŽ ê Åø3¼ ĘĞøÊää ÕÊz Ücøàęţ ţ ÅÜ ş ؛øÅůä dbä ÆäÂääş ،ÜŸÜÅÅääş ،Ücøàţä : ţŁ køÊůţä ÑΛøüÜ ÕÊz øÅůä dbä ÆäÂŸäş ،ĞzÅřqäş Ƶţzä ĞHøè ÕÊz ÜŸÜÅÅŸäş ،ÕÊòüQääş ،ÅŸzÅÅäÜş ،Ğůŋ øÅĞnÜ dß ¢ĞQÜ Åŋ gÀŽÜ Ƶŋ ،øääzΛääş ،øÅøĞnţä Ęzäęäş ، ę ääzΣä ، â ÅĞ3 dbää ØÊŋŸk dß Ŵşø Üůţä ę ÆHüţä Ücøàţä ÆÊäzää zäÜş ؛ÅŁÆq øÅøĞnÜş ÆÊÜ ÆÆDZ ţ ÅÜ ،gÆÊää ÆgÅò ȧÅHüèÜ dbääş ،øÅĞnţä Bşäø ¢ĞAŋ dbä ÆŁş dßş

Ğůŋ øÅĞnÙ dbŋ ƷP (ēĎđ şÙ ēĎď / øŁččč şÙ ، øŁčČĔ ğ) ȧøàɟä ÉŧŢ dbøää
.¬äØŁ ¢äÅQÙ ZÀòş ،ÆĔźää zäÙ ℄ÆĔÀg ¢Aŋ åÅÀQèä ،pKŽÙ
ĞŋŸĤää ā ÅQůä ZΛÀĤQää Ž ĞøŸĔTä ĀĔĞΣä ÉŧŢ øzQÙÆää æÅQøèɟä ZĔRΛ
:¢źę Ůęøàɟä
ĞΛäşÀää Ž kąÆHŧţä ǰTAŋ kä ƷŋÅDZ ā ÅQÙ zŁ ،Ůęøà€ä Ğůŋ NΛøÅĂ ā ÅøQÙ¼
،ĞΛøÅRΣä ÀŁÅŢţä Z òşş ،ÖəÅRÀääş øÅĞnɟä ô À3 Ž knøúţä ǰTAŋş ،ÆAÊääş
،ÅŁøÅĞnÙş ،Ğůŋ NΛøÅQä Ƶŋ̀ÅDZ ā ÅQÙ øşÙ Ƶr̀zä Ůęøàɟä ĘĞè ،ÅŁKdş ،ĞĔąäÀŧĤääş
،ĞΛøÅRΣäş ،ĞΛøÅŧĤţä Ánŭ ÎAŋş ،ÅTəÅĔgÙş ،ÅTÛÛnş ،ÅTĔąÅĞŋ øäzgÙş ،ÅTŸəÅRzş
Čđ.¬ÅTQΛäşÙş ،ÅTÅĞDZş ،ÅNzĔƷş ،ÅŁøÅäÙş ،ÅTçäzèÙş ،ÅŁÆDZÅÊŋş
:ĞŸĔTä øzQÙÆää æÅQèɟä øzÖΛ ŦTÙÅÀää ȳÅŋqä ā ÅQůä ZΛÀĤQää Žş
Ğůŋ NΛøÅĂ Ž KÀäÙ hŧää Ğ€ÆÖää ÆQůää Ƶèşş ŁŁÙ dbŋ ā ÅQůää äØŁ ƎQĤΛ¼
،¢ĭÅΛäşø ğÀŽÙ ،ŮƷzèzŋ ǰTAŋ ŵŸƷ ŦTÙÅÀää ¢Ez øÅè ÆÖz ،ÅTŸəÅRzş ،ÅŁøÅĞnÙş
øÅĔQnäş ،ÆAÊää QĔg dbŋ ĞΛäşÀää Ž kąÆHŧţä ÕŸøÊŋ ÕŸøèş ،ℭøÅÔŋ Ƶ3zÅĂş
،øÅÔţä ÀÙæş ،øÅĞnɟä şÂø3 Ƶŋ ĞΛäşÀää Ž ĞąÅŋɟäş ، î zÔÄää ÙøĞr̀ş ،gäşÀää
،sąÅĔgÙ ŁTĔŧÊΛ dbư Ğůŋ ÕŁÙ ğÅΛäşø ŵŸƷ Ğůŋ ąääzg øÅĞnÙ ĞΛäşø Ž pÆŧQĤŋ
dbŋ Ůęøàɟä ā ÅQÙ Ƶŋ ،ŦTÙÅÀää ā ÅQÙ Õş Æęş ...ŴÀnÙ sąÅĔgÙ ŁTĔŧøÊΛr dbŋş
ZŸQUş ،JÅŋàɟä À̀ŋ ŵŸƷ ÅTŸəÅRzş ،Ğůŋ NΛøÅĂ ĀQÙ ÅTAŋ ŘŸN hŧää øäÅÔţä ŁŁÙ
ČĔ.¬...ÅTAƷ ŘŸÕąŵŴÀnÙ ZĔüük ĞÛèäzä şÙ ،gÀìÅĞŋ ÅTAƷ ŘŸÕąş ،øzÔĤää

JÅęÀÄää ĞøÊèúŋ ،JÆÄi) ČĐ.Čđ :ŵişɟä ĞĤĞÛää ،ÀøÎƷ ąÅÔää JÀÔää ŵÙ ƀÀDzTä ąÅŽää JÀÔää dbŋ Ğůŋ JzÀnøúţäş NΛøÅQää .Čđ
.(ÿČĔĔď ÿÅƷ ،UŋŸèqä ąäÀQÙä
.čč ـ čČ : ÀÎƷ ąÅŽää JÀÔää ŵÙ ƀÀDzTä ąÅŽää JÀÔää dbŋ Ğůŋ JzÀnøúţäş NΛøÅQää .ČĔ

ţز ř زŋ ŌÔQΛ ÅţEz ɹ ÅţTţä ɹ ÅżÅQÒöä ɹäØŁ ÅŻäزQǵä Åŋ ô Ã3 óşå ɹ ǿä ź ÜΛ

:ǾHUGöä

(óÅǾǿä cbŋ ÅTEz ŏÅDZ Åŋş Ğůŋ óÅGňÜ) ā ÅQŮ :ř ş Ü ❊

Æþ Ü cbä !äÆG3 cbä ÆţŢ ÆEöزöä ŸÜ ĞŋŸŤöä ،kEÒţä k ňóűţä ŃEì :ز Eöüǩ

.(ȳ ēĎĒ / øŁ ččĎ ğ)Ůęóäàɹä

ŘƠ ĞŋÃÒţä ĞøÒŋ Ž ĞEƧóÅQöä ĞEŋŸøèqä óÅøǾǿä ţز ř زŋ ¢øΛÆö åóş

:ɹäزÅ3

óÅǾŮ cbŋ ÅTEz Åŋş ،ĞŋÃÒţä ĞÒŋ gŸøÔöä ÅTEz ÆHUQøÊΛ hUöä 3 ř äزţä Ãõć)

Åł ĘŸŤQΛ Åŋş ،ÅŁåزDZş cbõÅŋÜ åÆǵ ş ،ÅTAĘ3 Ż ،(Õöć cbŋ Ćò Åŋş ، ﷺ Fø Aöä

،cbõÅŋɹä ℂØŁ ĞţäÅę ȳÆÖΛ kǵ زŁş ،ÅTQGøÊφ ĞHUò cb3 Zø Î Òöä 3ŋ ،ęäÆǵÜ cbŋ

،äØł ŮÅQÒΛ ŕş ،ţEƧóÅǩ ţţŸŤŋ ɹÅÒţä cbŋ ŘŸŤDZ hUöä ĞGèÅAţäş ،ÅTǫäÆǵüä ÅTÕǫزΛ

Z Î ÒΛ ɹÜ cbÒز Åŋ Ō Òä ،ĘEęÆöä Pǿűţä Ò Hز ÅTÔHUÅΛş ،ǧ ÅΛäşÃöä Õ ŸǩŤ ƎQƧ Ō ä

.ÅTAŋ ţŘŤä Ř زÃΛş ،Z EŤŘöä Z ΛÂΛş ،ĞEHUÔöä ÆõüEz ،ĞÕEÕΣä

:ĞŸETä ÆEGΣä ÆţŢ óزQõÆöä æÅQèɹä òزÕΛ ¢DzTAŋ dzÃì Ž ş

kÔAöä ŵŸ3 ÐÃz Ż ،kÅŸQŬ cbΛóÆÔŋ cbŋ Ǝ ęä ô ÃŤΛ Åŋ pKǰõ ɹÅõ ş¼

Æęş ،ŮÕÛAţä òřÆQèřä ĘΛÃù cb3 ÅTEÜ ÕÔΛ hUöä ĞDzEQAöÅä ǯÃÅEz ،ţEŸňäå pÆÖφ

Čē.¬óÅǾǿäş ŌΛåǵɹä åäÃΛÜ Ž ÆEφÅèɹä cbŋ pKǰõ ô Ã3

ŘGǰΛ ğ ÅΛäşÃöä Ò Hز Ž ¢DzTAŋ ŵŸ3ş ،ĞEƧóÅQöä cbõÅŋɹä ℂØŁ ŘGǫ ŮøÁز

.ČčČ : ،Ã Î 3 ŌöÅǰöä ɹÃÕöä ŵÜ ÐÃDzTä ŌöÅǰöä ɹÃÕöä cbŋ Ğůŋ ɹزňóűţäş ŃΛóÅQöä .Čē

:ďõÅąĵä ČØŁ ďą ¢Łz Õì ŕ Åą ¢ΛÆö

.Č ÆÖzą Ćää FÀöä صلى الله عليه وآله.

.č ò f ą ÒĠzÆn gÆŁÊöä ÿÜ ĞzÆn ąúţä kÀą عليهما السلام .

.Ď ąäå ąęójä ŸÜ ďż ąęójä.

.ď ÊąÈDZ ÀÀż ÆÀ3 ،ÿåÀöä ÆÀ3 ĞÒą ŵŸ3üż ÆDzÊą ĦÛą ďż KGDZ

.Đ ďzä ÆDzÊą.

.đ ĞÒą ŵŸ3üż gÀDz Îöä ÆDzÊą.

.Ē ÆÀ8öä żzè ÆÀ3 ،ĞÒą ŵŸ3üż ÆDzÊą ĞŸÖÊą J Àę ÆÀ3 ،

.ē ÆÀÊöä ÆDzÊą.

.Ě ÆÀĦż ďż ĞzÀĦż ÆDzÊą Zęzţä kţ

.Čċ ÆÒöä ÆDzÊą Ì ÀÒą ŵÀą.

.ČČ ÆÓż ÆDzÊą Ŵzù

.Čč ÓÅd ÓÅg öäÀ.

.ČĎ ÓÅd ózţ.

.Čď ÆÖHöä ĦÎż ĞĦĘGöä ÆDzÊą ĞÖÖHöä.

.ČĐ ÆÀHďä ÆDzÊą ĞąäÀH.

.Čđ ÆHÀQöä ÆDzÊą Łą.

ğÅGøèÅÀąş ąäÆgÜ ŵÜ ÅŴQGøÊą ďÅąş ،ďõÅąĵä Ò Hż ĞHÜò Ò zó Æę ş

،kÖżÅÊöä öÅÆGąĵäş Ôèäöä ďą ÆgÜ ŵÜ şÜ ، صلى الله عليه وآله ÆŁT ÅÀözèó ŵÜ ĶGÊą ĞÆÇóÅĶ

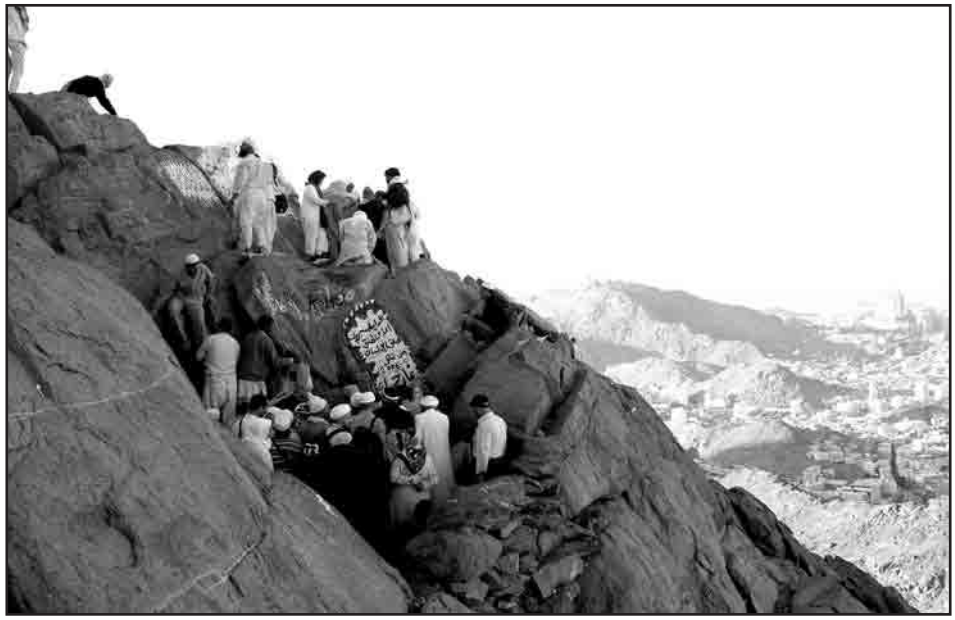

:ȡbõÅŋ ɟ ä ȻØŁ ȡbŋ ،Ɫ ŸÊǫäş gŸÔää ÕŘzÜ ÅÆEGφ ŵŸ3ş ¢ŸŸ3 ،Ɫ ŁäÀäŭ ÅφÆŸÊõ

* ÅȮȣtä ÆDzÊŋ :¢ȯ ȯÅÕΛ ǻÅÆDZüä ÆDzÊŋ.

* È EGę ŸÜ ÕGDZ ŵŸ3 ÆDzÊŋ .

æŭ ،äØŁ ȡbŋ ÆŘäÜ ŵȯŭ ÆŁØΛ ¢ŸŸHDZ pÆŸŸHä pÆǵ Ʊęóà ɟ ä ȳÅŋqä Ğęǻ Ǩ8Ÿä Æę

، â ÅÆää ĞŋÅ3 ƙä ÀøÎQφä Åư ،ɟ ÅȮtä Õäæ Õnäǻ ĞŸƧøÅQää øzŋɟ ä Ř Hä Ì ęÅAΛ ¢φŭ

، ﷺĞzÆn gÆŸøÊää ȯ ƒ ŋ Ž ÆDZzΛ ɟ Åõ ¢øφŭ Õäæ ȡbŋ ،¢QÕŸÕǵ ȡbø3 Zø Î ȮŸz

ɟ Åõş ، ﷺFÆää ¢AȮÊΛ ɟ Åõ ƁØää ǨŸGää øäÆDZ Ž ÅZŸŸ3 Ł Gŋ gøÅDzΣä ȡbŋ ĞHƱÅò

ƁøÆQÊŸz ĞHƱÅÔää ÕŸk ǨƠ È Ÿz ɟ Åõ ﷺ! ä ȯzèø ɟ Ů :ɟ zȯzÕΛ â ÅÆää Ř Hä

öäÀtΣä ŸÜ ȡä ƁÆ3 øäǻ ş ،ÆTŸÜ øäǻ ȡøøŋ ¢ǩÅDZ äæŭ gøÅDzΣÅä ƱŋÀää ȡbŋ Åøł

.ÅZQHò ȳÆ3 ŵȯŭ Õòzǩş ،äØŁ ĞHò Ʊęóà ɟ ä ȳÅŋqä ŴÀHQz ،ƱÅÕää

،ǫ ÉΣäş ،ɿ ÅȮţäş ،ǦΛäşÀää ǦΗȣò Ȣnzǩ ŵŸȝ î ÀΣäş ،ǦĿŧŸĤää ǦęÉää ȻØŁ

: øä Ǧŧ٥ÅÖää ȻØŁ ŧ٥ÉǪǤǫ ،È ĿÁÁää ¢äÅǫõ Ž ȣƷøÅǫää ô ÀĤää Ž ÅŁÉŁÅÎφ

ÉŧŢ øäå Ž zŁş : ﷺF Áää ¢Ez ÉäŞ ƁØää ǨĿǦää ƁÜ ، ﷺF Áää Éäzη¼ .Č

ÀDZÅŁ ƙǵ ȻØnÜ ÆäÅù ŸÜ dä ÕĿÖȝ ɿÅõ ،Zøèz dä ȝÅDzΣä ȢnÜ Zøèz dä

:¢ä ÕĿę ƙǵ ،ţäåzäǦDzǵ ȳÅøȝ ﷺ!ä ȮzøèȮ ȮzÕΛ ȻǨq Žş ¢Ez ş ، ﷺF Áää

ÉĿäş ȻÉĿä ȮÂΛ ŁŸz !Õş dǫ ÕĿÖȝ ÅÁä ÕÀǩ ÕŁş : ﷺȮÅę Ý!ä ȮzèȮ ÅΛ Ȯƒǩ dΛÜ

،ǒÅŘĿǦää ÅT ȮÅÖΛ hȣää ȻØäå Ž ¢ŸnåÜz ،Zøèz dä ÉŧŢ dǫ ȻÉäş ¢ȝÅä ŵǫǵ ȻÉäş

ȳÜ ɿäØÂĿŁä ǨŁǵ ŵǫǵ øäÉää Ž ǨøĿǦää Õäé ȮÂΛ ŁŸz ،Zøèz däÅä ȳzĿää ȣÀĤǩş

¢ǫȝÀìÜş ،øäÉää dǫ ¢ǫDzÀnÜş ،¢Ez ŵŸÔΛ pÉDzÊǫ ¢ǫŸĤDzz ،ɿşøÅŁş ŵèzǫ ƙǫÅĿŸŁä

.Éäzţä ȧÅęà ¢ä ȮÅÖΛ ،øäÉää ÕŸǩ ÕȮÜ Ž ƁØää ȧÅęÂää Ž

،Éäzţä ÀǫÜ ɿÅǫǦȝΛ ÉŧŢ dä Zøèz Λş ƁÉDZ ǨĤȘ :ȮÅę ،ÉĿäzää zäÜ ÅÅǫÉǵ

.ǦȮǫ ÕŁÜ ÉÁȝ ¢Ez ȣŸǫnä ɾ ǨĿǦää Õäé ¢ęÜş

dä ɿÅŧĿŸøè ¢ä ȮÅÖΛ ،ǦȮǫ ÕŁÜ dǫ ÕDZø Ɨǫ́ǵ :ȮÅę ،ÉĿäzää zäÜ ÅÅǫÉǵ

ÕǦę ،ǨĿǦää Õäé ɿzÅȮøÊΛ äzǫÅõ â Åφ Ɨǫ́ǵ :ȮÅę ،ŁȝĿnƗä ŵäzǫ ،ÆøǵÀǫ ŸÜ

Åǫ !äş ɾ :äzäÅę ،pÉDzÊǫ ÕĤDZ ƙǵ ¢Áȝ äzŸÖǫää Ż ،øäÉää dǫ ɿäØÂĿŁä ¢ȝÀÎǩ ɿÜ

ČĚ.¬ÅĿŸȝ ɿÅǫÂää ÉǫÌÅz ¢Áǫ ÅADZÀnüz ،ǦDZÅǵ ɾş ،ǦȣäÅDZ ¢Ez ÅÁǫäÅòÜ

ǴǦòüz ،ŧĿȝÀøì ŧÅĿşzǩ Zşş Æę ÖóÅǦţä ȮƒţÅ äØŁ ɿÜ !ä ÕÎz dǫ ş

ǵÅǦǫÖţÅ È ÅφÜ ŁÎΛ ǴǦòÜ ǪøĿШ ،ɿzȝǵÅǦääş ǒÅŧŸĤää ÅŦĿäÜ ƁşüΛ ǦĿŧŸȝ ǵøÅøÁǫ

ǦzÅÖȝää øäå ȝäÅÛǫ ،ǦǫÀůţäǦůǫ) ČĚĚ :č È ȣŸǫ ƁÉøìó ĘĿÖOş Ǧøèäøå ،ǦȝÅȝää ǦȣǦÛää ،øÅǫęä dǫ ÅŦĿz ǒÅDZ Åǫş Ǧůǫ øÅǦnÜ .ČĚ
.(ȳČĚĒē/øŁČĎĚē

ź ü Ëøèş ، ğ Å ʒ z G Û ţ ä ş ğ Å ù z Û Å ţ ä È ə Å Å ϕ ʒ ø ţ Θ ، ȳ ä À Σ ä Æ Ÿ G ü ä ŏ Å ø ţ Ÿ Ĥ ì Ğ ò Å ʅ ä
.Ō Ë Ô Å Q ì Å ä ä Ø Ł ɒ ʒ ȳ Ÿ Ò ü ä

ɿ Å õ Ð Ø ü ä Ǩ Ë G ü ä z Ł ş ، ﷺ F ø Å ü ä ʒ ş à Æ Ÿ Λ z n Ğ Å ä ä Ğ ƶ Æ n ȯ f ø n ş ¼ .č
Å Ł å ɾ ş Ü Ğ ƶ Æ n ¢ Ë z ğ Æ ì ş ş ، Ğ ƶ Æ N l Q ä ä ¢ Ë z ş ، Ğ ƶ Æ n ş ﷺ ! ä ȯ z è ø ¢ Å Ȯ ø Ê Λ
Ğ Λ Λ Æ ţ ä ŵ ì Ü ʒ À n ŵ Q ǵ ، ¢ Ë z ş Å Õ Å è ﷺ F Å ü ä ȯ Â Λ ʅ Ÿ z Ğ ƶ Æ n Ǩ Ë z z ǩ ¢ Ë z ş ، ş Ĥ Ë P
¢ Ÿ Ĥ D z z ، Ğ Å Ë Ÿ n z Ł ş ، Ğ Λ ş Å Ĥ ŋ ¢ Å ŋ ¢ ä À Q ø ì ä Ż ، Æ ì Å ù Ÿ Ü ɒ ä Ō Ë Ō ʒ ¢ Ø n ü z ، p À D z Å Ĭ ŋ
Ǩ 8 ǩ B Ğ ƶ Æ n Ǩ Ë G ì Ǩ ţ Å õ h u ä å ş Æ Σ ä ǵ ş ، ä Ø Ł ¢ ŏ Å Å ä ¢ Å Å ä ş ، ¢ Ë z ɔ Ÿ Ô Λ p Æ D z Ê ŋ
ɒ ä ɿ Å Ë Å è Ÿ Ü ø ä å ɒ ŋ ş ä Å ä ¢ Ë z Ğ Λ ş Å Ĥ ŋ Ǵ Q z ş ، ǩ Ë Ò ţ ä ɒ ŋ ¢ ä Ę ō z Λ ɒ ŋ ɒ ʒ À õ ǵ Å ţ Ë z
ɒ ŋ ¼ : Ǵ Q Å ä ä ȳ z Λ ﷺ ! ä ȯ z ø è ø ȯ Å ę h u ä ø ä Æ ä ä Ł ş ، ȳ z Ë ä ä ŵ ì Ü ʅ ə Å ę z Ł ş ، ā À ǵ

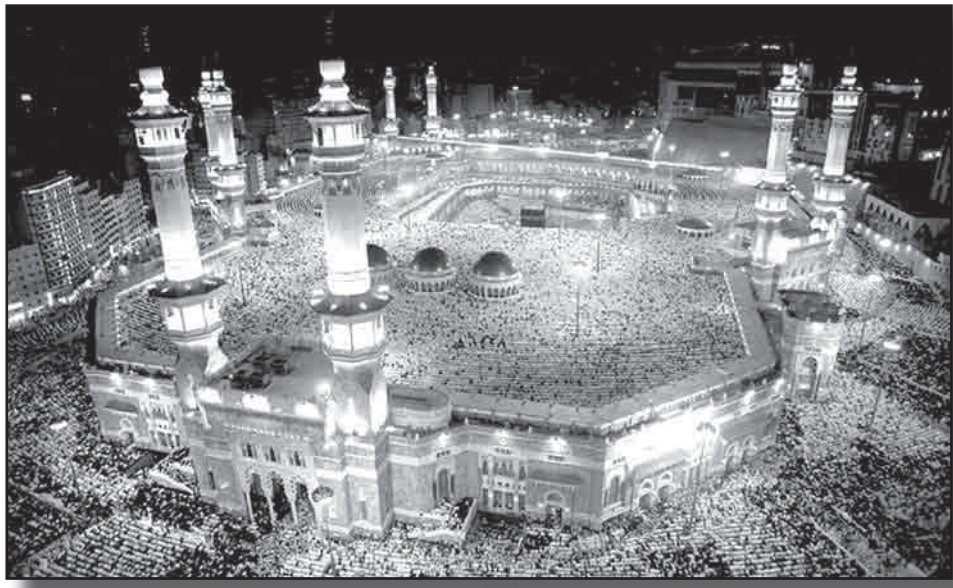

Ÿǔ Ǩäż ĞÛΛø øäǎ :ȳzƷää ÅT ȯÅÖΛ ɦüä øäÆöä ƱŁş ، ¬ɗŋǔ zƵz ɟÅƷÅè Ÿǔ øäǎ Ōnǎ
čċ.¬ ƙ Ąŋűţä ǨŋǔÜ â ÅGǦöä

ȯÅÖΛ ،ÅÀÔüä ÆÄ3 ɦüä ƱŋşÂǺţä ǀęǿɟä Ÿǔ ɗż ǀęǿɟä øäǎ Ž ÆDzøÊŋş .Ď
Àŧ3 ǀŸèǔ ¢Ƶzş ،¢Ƶz ŧƷGQƱ ﷺ!ä ȯzøèø ɟÅõş ،ŧQƷż ɟÅõ ،ɟäøÂƷǀä øäǎ ÅT
čČ. ā ÅÛǀä ɗż

gøzǫüţä ĞƷƆøÅǫüä ɗõÅŋɟä ɗ3 ¢ƷΛÆǵ ǎÀè Ž Ʊęøàɟä ÆƷüzäzǔ ȳÅŋqä ÄŧǫÊΛ
:Ƃ ÅǫüÄ zƦäÄ ɔŸ3 ÅŁǎÀè ǀǫΛ ŧǦęzŋ À Î 3 ĞƷŋÅǫ Ǩ8Ÿż Æęş ،ÇÀÔ3 Ž
ɟǔ :ȯÅÖΛ ،ǀǦÛŋ ɗøøż ǨGDZ ÀÄż ÆÄ3 ،ȳǎÀüä ÆøøÄ3 ĞȮŋ ŵŸ3üż ÆDzøÊŋ .ď
ɗż ÆŧŢ ɗż â ÅGǦüä ɗż ! ä ÆƷG3 ɗż ! ä ÆG3 ÇÅÄż Æęş ،¢Ƶz ŵøŸò ، ﷺƑ øøÄüä
.ǒÅţä ¢Ƶz ɔÖÊΛ čČ،ÞØGADZ ÇÆÄ3 l żş ، â ÅG3 ɗż ! ä ÆG3 ɗż ƱŸ3
¢ƷŧÊΛ ƁØüä zŁş ،ɗɔä ÆDzÊŋ :¢ȯ ȯÅÖΛ ،ŧŘΛǔ ĞȮŋ ŵŸ3üż ÆDzøÊŋ ş .Ď
ɟÅõ â ÀΣä ĀǵÅò ɟǔ : â ÀΣä ÆDzÊŋ ƱȘ ÅyǔŞ ، â ÀΣä ÆDzÊŋ ĞȮŋ ŌŁǔ
ÇÆÄ3 ŵzäzǫΛ Ɣøǵ ،ÇÂz Ƃş ÇÆÄ3 Ζęş ،¢ƷüǔŸ ŵøƦǫä äæǔ ŵǫǵ ĞȮŋ ȣzøÛΛ
äzzäzǩ äæǔz ، ƙ ŋÆţä ĞƷÄǫ ɗŋş ،ÀŋÅ3 Ł ż ĀƷøì ɗŋ ¢ŋzǩüΛ ،¢èÀǵş ÇǔÅzÀ3
Ùn ƁØüä Ùǀä Ʒøřzŋ :¢ȯ ȯÅÖΛ ÅŧƷz zŁş ،ĞøȮŋ ŵüǔ pØÆƱÄŋ ƷDZø ÇÆøøÄ3
،ĞŸƷGüä ÆDzÊŋ ŵŧÊΛ zŁş ،ɗɔä ¢ƷüǔŸ ƷŧǫÈä ĞŸƷü ǎzŸÊŋ ɗżr ﷺ!ä ȯzøèø

ČĚĚ : č ،øÅǫüä ɗŋ ÅƦƷz ǒÅDZ Åŋ ş Ğůŋ øÅGnǔ .čċ
.čċċ : č ،ÇżÅÊüä øÆÔţä .čČ
ƁÀŁzɔä ŵůǵ Æęş ،ɗΣ zŧ şǔ ،ȯÅǵ Õǔ ŵŸ3 ǀƷää ǀŕ Ƴŋ Ɓǔ ǒÅGüä ĞǫÀǩ Æęş ،gØGAɔä ƁÆƷäÂüä ÇÀǔØÅ Åŧǔ ØøGAɔä ŵøÄŋ .čč
:gØGAɔäş :ǀůHţä Žş ، (ÆGAǫ) :¢ŸÖǔş ، ā Àŋŋŋ ƱøèøÅz zŁ ş ǨŸę .ĞGÖÅǔ øäÆǫøèäş ǒƱøÎüä ɗŋ ƷÅǩøä Åŋ :zŁş ،ĞŋÅŋüä ɗŋ ĞǫÀüä
ČŘzş ÆŁä ɗŋ ØżÅADZ ÅTÛøèşş ،ĞAɔä ČÀǒ ƱŁş ،ƷÅǩÀŋ :ØGAf ɟÅůŋş ،øäÆǫøèäş ، ô øɟä ɗŋ Ɣ3 Åŋş ،ǒƱøì Õǔ ɗŋ ƷÅǩÀţä
: Ð ƁǨì ƱŸ3 ĘǔÕş Ğèäøǎ ، â şÀŋüä ǯÅǩ ،ŦƱøÊΣä ŵŘǩÀŋ ÆŧŢ ،ƁÆƷäÂüä ، ...ĞAǎÅĞüä Ž ā äÅ3ɟÅǔ ĞAɔä ÕŁǔ ȳzę ÅTAůøÊΛ
: Ð ƁǨì ƱŸ3 ĘǔÕş Ğèäøǎ ، â şÀŋüä ǯÅǩ ،ŦƱøÊΣä ŵŘǩÀŋ ÆŧŢ ،ƁÆƷäÂüä ، ...ĞAǎÅĞüä Ž ā äÅ3ɟÅǔ ĞAɔä ÕŁǔ ȳzę ÅTAůøÊΛ
(ØGADZ) gǎÅŋ ،(ȳČĚĚď/øŁČďČď ȳÅ3 ،ƷÀzǫüäş À Î Aüäş Ğ3ÅĞÛŸü ÀůAüäøäǎ : ğ şǨä) ÐĐĐ.

.ʒřzţä Õłæ Ž ﷺ ! ä òzèø äzĦłÄä ɒɔä ţŮ òÄÖłł

ŏäØШ ،gøÄłłŋ øäå Ällå Ž ĞÒŋ ŵŸʒüä ،gÀDz Îää ÆDzÊŋ ¢ò òÄÖłł ÆDzøÊŋŞ .đ

،¢Ĥřzŋ Ž Ką̃Äõ gÀDzì Äʒå ﷺ FÄää ţŮ :òÄÖłł ،ɒɔä ÆDzÊŋ ،ÆDzøÊţä äØŁ

، ô øţä ÄŤęŞÀʒŞ ÄŤŸòüä ĈŬơ ĎŸĞęüz ،ŏŬì ɒʒ ÄTüÊz ،ɒɔä ÆDzÊŋ Ž zŁŞ

ŵŏŮ ĎŤQŋä ŵQǵ ،ĎĤDZÀz ÄŁÀŋŮ Ż ،ÆłłÀłł Äłʒ ÄTüøÊz ،¢łłÆłł ĸä ĎÄęŞ ŵQǵ

.ÄŤĤřzŋ

ţŮ ɟzłʒÂłŞ ČĎ،ĞŸÖÊŋ ɟÀę ÆÄʒ ĻÄ8ää ȧzè ÆÄʒ ĞÒŋ ŵŸʒüä ÆDzÊŋŞ .Ē

.ĆQÄää ȳzł ĞÒŋ â ÄÄää ﷺ FÄää ʒłÄä ℂÆÄʒ

ÄłłQÆǵ ،ǰłÀDZ ɒää ɒʒ ،ŬŌÂää ɒʒ ƀÆDZ Ł QÆǵ :òÄę ÆÆżää zäŮ ÄøłłQÆǵ

ℂÄäŮ ţŮ ℂƎnŮ Ŭʒä̃Âĺä Ζŷn ɒää ǎzèɟä ɒä ÆłŤ ţŮ ĻƎÆn ɟÄłłʒ ɒä !ä ÆĞʒ

ﷺ FÄää ĎłłÀz :òÄę ،gŸĤţÄä ĞŸÖÊŋ ɟÀę ÆÄʒ ﷺ !ä òzèø ÀÊǵ ǎzèɟä

:òÄę ،gǎÄŤÎäŞ ȳŸèqä ŵŸʒ ĻŤĤłłÄĞz ،øÄĞÒäŞ øÄ8ÔäŞ øÄÊłłäŞ øÄDZÀää ℂøÄDZ

pÆłŤ ţŮ Ş ،!ä ŕŮ ¢äŮ ŕ ɟŮ gǎÄŤì :ǎzèɟä ɒä ÆłŤ òÄę ÝgǎÄŤÎää ÄłłŞ :ĎŸę

.¢äzèø Ş ℂÆĞʒ

ÆłÔäłłÆĞʒ ÆDzÊŋ :ĞÒŋ ŌŁŮ ¢ÆłÊłł ƀØää ÆDzÊţä zŁŞ :øÀÊää ÆDzÊŋ Ş .ē

.ℂÄłłä ɟÄõ ،ŬŸʒ ɒä

È ääŞ ،ĻÆŁäÀłłŮ ÆDzøÊŋ ¢ä òÄÖłł ،Zęzţä ĸøɛ ɒʒ ،ĞzÀĤä ÆDzøÊŋ Ş .Ĕ

.ȳÄłłqä ¢Æz ŬŸÔłł ƀØää ĞzÀʒ ÆDzÊŋ

ā ÄQŮ ĘÆÖØ ،È HŬŋ ƀÆÈìø ¬ɟ¢ä 8ÀĤłłŕ ÆDzÊţä äØŁŞ :gĸŤŞ ɒää òÄę ،¢ŸòŮ Ž ĞĤääø øäå 8Àǵ Ş ÀłłÄʒ ɒää ÆĤì ĸä¼ .čĎ
.(Ð) Ì łłÄŁ ،ČčČ : č ،ŬęøàQŋ Ğůŋŋ øÄĞłłì

.ŵĂŋ Ì ǴȮää ÆDzÊŋŞ .Čċ

ɒä ÆƥÜ ƀÆDZ ǨĦȘ ،(ÅȮǫţä) ¢ä ȯÅÖΛ ¢Ęz ȝřzŋŞ ،ǻÅĘDZÜä ÆDzÊŋŞ .ČČ

ÅƵÆĂȝ ǴÔΛ ÕŁŞ ،ÅȮǫţä ɒȝ ɟ ŕüøÊΛ ĻĘŁäÀäÜ ɒä ÆŧŢ ɒä ZøèzΛŞ ،ÆŧŢ

Ýǵ¢Ęz ɔȮǨä ﷺFĂää ɟÜ

:ƀÆDZ Б ȯÅę ؛ǨøǴǫ ɒŋ ¢ä ȝŧøÊǫ B :ɟ ŕzÕΛŞ Õäæ ɟäÀȮΛ ÅøŧŢǫΛÜÀz

ĻŸĦää ÕŁÜ ɒŋ ÅƵǨdŞ dzäÆÖää BÅè ɒä ÆĘĦèŞ ،ÆäÅn ɒä ĻŸÊŋ ƱƱÂää ǨĦȘ

ɟÜ ɟzǫǴΛ ¢ǫÜ Ǩd ،¢ǫzÅĦÊΛ Õä ،ĻŁÆĂȝ ƀzÕäÅä È ÊÖ ÅȮǫţä ÀŋÜ ɟÜ :ɟzøäzÕΛ

:ȯÅę ،¢ĘŸȝ Zęz Λ ŕŞ ،ȝřzţä Õäæ ǨǴΛŕ ،Ǩ8Ôää ǻÅĘDZÜä ɔøŸò ﷺFĂää

.ÅȮǫţä ÀŋÜ ǨǴΛ ǴȮŋ ÕŁÜ ɒŋ pÆǵÜ ȝƵÜ B Ş

Zèz Λ ǨĦȘ ،ĻĘŁäÀäÜ ÆDzÊŋ :¢ä ȯÅÖΛ ،È ĘǴę ŸÜ ÕǴDZ ŵŸȝ ÆDzÊŋ .Čč

¢ǫΛÜÀz ÝɒƥÀää ÕĘŸŋ ĻĘŁäÀäÜ ÆDzÊŋ zŁ ÕŁ :¢Ăȝ ȯüÊΛ ĻĘŁäÀäÜ ɒä ÆŧŢ ɒä

:ȯzÕΛŞ ،Õäæ ÀȮΛ

.¢ǫǴΛ ĻŸĦää ÕŁÜ ɒŋ pÆǵÜ ȝƵÜ B ،ÀŁÆää ɒŋ ŧȝΛÆǵ äØŁ ÕĘę ÅyÜ

ÅyÜ ÝÆDzøÊţä äØŁ Ł ä ŵQŋ :Б ȯÅÖz ¢Æ3 ÐÆDZ Ǩüüøèş :ÆÊȯzüä zäÜ ȯÅę
ȯüüøÊΛ ǦȮŋ ÖŁÜ dŋ ţŸĦüä ÖŁÜ Ř øĦä ǨĦƧ ÆÖȯş ،ÀŁÆüä døøŋ ŝƷΛÆǵ Ł øä
Öä :ȯzÖΛş ،Õüæ ÀøȮÆEz Ýdþ Àüä ÖÊŸn ţÊŁäÀäÜ ÆDzøÊŋ ÆDzøÊţä äØŁÜ :¢Æ3
ȯüÊΛ ƱèÅè È ÊGę ŸÜ ÖGDZ Ž ɹÅõ ɹÅøÊφq ،ƱÊÊGÖüä ţÊŁäÀäÜ ÆDzøÊŋ zŁ
.ℂÆÆ3

dþ Àüä ÖÊŸn ţÊŁäÀäÜ ţÜ :ȯzøÖΛ â ÅÆüä Ř Ĥä ǨĦƧ ƆÜz :ÐÆ ƨ ǨøŸÖz
،¢ęzz ɹæüz È ÊGę ŸÜ ÖøGDZ ŵŸ3 ÆĦò ،ǰ ΣÅä â ÅÆüä Ž ɹäæɟÅä Àøŋ Ü ƙǵ
ÖÊŸn ţÊŁäÀäÜ ţÜ ،ȣŸøQnä ÅÆäÅHƱòÜ ƙä Åŋ ÐÀŁĦüò ŕ :ȯÅøęş ،Õüæ ÀøȮφüz
¢ä ƷÅǩóÅz ،ţÊŁäÀäÜ ȳÅÖŋ ŵŸ3 ȳÅę ،ǰ ΣÅä â ÅÆüä Ž ɹäæɟÅøä ÀŋÜ ƙǵ dþ Àüä
â ÅÆüä ÅŸΛÜ :ȯÅÖz ،¢QƠ Åŋ ŵŸ3 ȣÀøìÜş ،ȯÅGƨä dŋ ȯzüÜ øÅò ŵQǵ ȳÅÖţä
.ÞÀÊÅŋ ȳÅÖţä Àõæ Ʒřzŋ ÆÆ3 Õüæ ğÀõæ ǨÆõ Æęş :ȯÅę ،ţȮæø äzGÊDZÜ
ƙäş ،ǦȮŋ gƎÖŋ ŵŸ3 ǦzÀÎţä ƙÊφÆţä ǦÊÆõ ƙä :ŴzÜ ÐØä ÆDzøÊŋ .ČĎ
.Ʒàüä gÆÊäà ¢QÆä ÆDzÊţä Õüæş ، î ÅHƱÔΣä ŵŸ3 ÜGń hƱüä ǦÊÆƷüä
dƷ ،ǰ ΛÀDZ düä dƷ ƱƲÂüä ÅφƎnÜ ،ÐÆDZ Ł φÆǵ :ȯÅę ÆÊȯzüä zäÜ ÅøÆφÆǵ
،ﷺ ! ä ȯzèø ţÜ ℂƎnÜ Àƨ3 dä ! äÆG3 ţÜ ¢φÆǵ ŝĦzÅφ ţÜ ǦGÖ3 dä ŵøèzŋ
Ž gÀƧ ǨƠ ﷺ ǰǵ ƙǵ ¢øQDzǵ Žş ،ÀƨQĦΛ ƙǵ ŴzÜ ÐØä ȯƒøΛ ɹÅõ
.ÆDzÊţä Ʒřzŋ

،ǰ ΛÀDZ düä dƷ ،ţŸøÊŋ ÅφƎnÜ ،ÐÆDZ Ł φÆǵş :ȯÅę ÆÊȯzüä zøäÜ ÅÆφÆǵ
،ŴzÜ ÐØä ȯƒΛ ɹÅõ ﷺ ! ä ȯzèø ţÜ ¢φÆǵ Àƨ3 düä ţÜ ƷzÅφ Ł φÆǵş :ȯÅę

Õïæ ﷺ !ä òzøèø ŵŧÔŋş ،ĞÒŋ ȳÉÕΛ ƙg ĠĠÔïä ŬŸÔΛ ŵǫg ¢øæ ŘEGEz ÔΛzÛïä ÕGƨä dbŋ ÕÀèÜ ¢AÒïş ،Ż Ł æ ÞØïä ÉDzøÊţÀæ È Eï ĞŢEŸď Ğŧõŭ ŵŸ3 ،Ğŧõ ϳä ȣÀÛæ ÉDzÊţä øÀÊEæ Ł æ ÞØïä ÉDzøÊţä ÕŘz ،ĞGĦÒïä ā Àæ ÕGę ÞØïä gÀÎ3 Ğŧõ ϳä dbŋ ţÉĭ ،ŏäǎzÊïä Ğŧõ ϳä ŵŸ3 ¢Aŋ ÕÀèÜ ﷺ !ä òzèø ŵŧÔŋş ÞØïä ÕΛzÛïä ÕGƨä dbŋ ƙ ŕ ÀÀïä ÕGÕǫøÊŋ ŬŸÔΛ Ż ،ƙŧæ ÀøŁzU şÜ ،ţóæÜ .ĞGĦÒïä ƙæş ¢AEæ

ŸÜ dbæ ÞÉTŋ Ł ǫÉg :òÀę ÉEïzïä zæÜ ÀAǫÉg :¢Ez ŏÀDZ Àŋş ŏäÀg ÀÕæ .Čď db3 ÞÀŁÂïä ƆƎnÜ ،ÀŧĦŋ dbø3 ،ƆÀĦAÔïä æÀĦŋ dbæ !ä ÉG3 ÀAǫÉg ،ÞÉøTţä ÀΛÚÀïä Ŭgzïä dbŋ ﷺ !ä òzèø ¢æ ÙÉæ Àŋ òşÜ :ĶïÀę ÀŅÜ ،ĞÎəÀ3 db3 gşÀ3

ÆGg Ż ،ĠGÔää ĘŸz ÕŽŋ ¢økŏÅDZ ârŬ ÅAŬø ŴÀAr JÅÒz ،ȳZAää Ž ĞøęåÅÔää ğäşæ ÐÅEŸää øƎQääş ÆGHQää zŁş _ ¢Ez QAHUQEz ŏäÀg źüA JÅÒz ،ŏŸ ä ¢øEŏŬ ŵQg ÅŸŸŽŋ åşÂQEz ،ÆŸAzn ĞAää ĞzÆn ŵŏŬ ƷDZÀA Ż ،ÕŏØŏ åşÂøQA ş _ åÆøHää Åŋ :ŘŸÕz :òÅę ،ÜÀęŬ :òÅÕz ،¢Ez ÕŸtä ¢ŏÅDzz ،ŏäÀg øÅd Ž zŁş ،ĘΣä ¢ÜøDzz ،ÜÀęŬ :òÅÕz ŁŸøèøŬ Ż ،ÆŸsä Łŋ ŋŸä ŵQg ŁÛ8z ƆØnüz :òÅę ،ÙøÅÕä ÅęŬ ŁŸøèøŬ Ż ،ÆŸsä Łŋ ŋŸä ŵQg ،ĞEpÅŽää ŁÛ8z ƆØnüz ،ÙøÅÕä ÅęŬ Åŋ :ŘŸÕz :òÅÕz ŸÜÀęŬ Åŋ :ŘŸÕz ،ÜÀęŬ :òÅÕz

Õäøş ÜÀęŬ * ĘøŬƷ ďĥ ÅøÊęqä ĘŬĥ *ĘŬĥ ƲØää Õäø ÅøèÅê ÜÀęŬ﴾

.﴿ŁŬĤA Łŏ Åŋ﴾ ŋŸä ŵQg ،﴿...ŁŬĤÅê ŁŬƷ ƲØää * ȳÀõjä

Àł3 ŸÜ dä ÆłŢ ŁęÆg :ÆEzää zäÜ ÅAęÆg :¢Ez ŏÅDZ Åŋş (øzę) Àõæ .ČĐ

ŸÜ dää d3 ،ŬHłsä ÕEP dä Àł3 d3 ، dzäÆÕää BÅè dä ÆEĤøè d3 ،ƆÆĤää

ȳÅŋÜ JzÒA ÀÒäzäÜ ÕĤDZ ،øzę ŵŏÜ ÀÒä zäÜş zŁ ƷÀn Åţ ﷺFAää JÜ :ĞÒEŸŋ

ŘAõ äæÜ :òÅÕz Õäæ dø3 ﷺFAää ¢ŏüøÊz :òÅę ،gÀŋ ¢AŸnş ،gÀŋ ﷺFAää

dŋ ƲkzĬ JÜ ŘEøÎn ÕAŸn ŘAõ äæÜş ،ÕAŸn dŋ ƲkŭĬ JÜ ŘEøÎn ÕŋÅŋÜ

ÕnÅÜ ŵQg ،ŘqÜ Łłõ :ÀÒäzäÜ òÅę ،øzę Ž zŁş ،øÅ8ää ŵŏÜ ÅAEŸQää ŵQg ÕŋÅŋÜ

øÅ8ää Ž JÅõ ¢qÜ l 8Ÿäş :òÅę ،ÕŸGę ŁęÅòÜ Ğääå ¢Ez JÅõ Jüz ،¢øÊDZüz ƁÆA

ƁæŭA ŏUì şÜ ،Ğääå ¢Aŋ ƷÀƆ JÜ ÅęÀz ،ÀHUsä Õäæ ¢ŸDZø ÀÒäzäÜ ŁÕüz ،ÀHUDZ

.ﷺ! ä òzèø

:òÅę ،ƁÆDZ ŁęÆg :òÅę ÆEzää zøäÜ ÅAęÆg òÅę :ĞĤEGää ÆDzøÊŋ Àõæ .Čđ

،ļõøÅÆn ÕQęş ،ĞzÅõ ā ÀĂĦäā ĞęøÅÅą ȳzÆäā ¢DZäÀnŬ ĵŬ ﷺ ! ā òzèø ¢ęŬ ļŸĦę
،ļÒęÊą äæŬ ȣzÆÊäā Ř ȝ ŵŸȝ ȷşƎÔk ȳzę ļęŬ Åąŭz ،ȣzÆÊäā ļÒŘĦk ȷŬş
ļęŬ ÅąŬş ،! ā ŵŸȝ ļõÀDZŬş ¢şØÅz ،ĞzÅõ ā ÀĂĦäā ĞęøÅÅąş ،ļõøÅÆn ÕQę ŵŸȝş
.! ā ÆÅȝ ļÒö øØȝŬ zŦz ،¢şøØz ĞÅÆn ļÒÊÅęŬ ŵŸȝ ȷzzÅơ ȳzę
،ÅŦŸÆÕQÊę ŗş ،ĞĦÆGäā ¢ØŁ øØę ŗ ! āzz ،gøäøà dbä ÆĦèŬ Åʌ õÆʌ ÅÅȝ ÙąŬ :āzöÅę
.ĞÅƨā Õäæ ŵŸȝ ÅÅÆÛĦʌş ،¢ùÀì ÅÅÆŸȝ Ønüʌ ،ƋYDZø ƋYDZø ¢ÆöŬ ÅÅŧÕz
dbȝ ،øÅʌʌå dbä şÀøŧȝ ÅÅąÆg :Ŭęøàj ā ÆÅȝ ŏÅDZ :ĞøęäÀĦƨā ÆDzøÊą .ČĒ
،ĞÆGʌÆΣā gÀŧȝ :Àŧȝ ȝäøŬ ÀŧQȝā ﷺ ! ā òzøèø ĵŬ ، â ÅGȝ dbää dbȝ ĞąÀÒȝ
.¢QDzg ȝą hUäā ĞĦäÀäş ،ĞęäÀĦƨā dbą ĞŽöÅŽöäş ،ÕäÅę dbą ŏÅŘÕäā gÀŧȝş
،ǰʌÀDZ dbää dbȝ ،ŬÕÂäā dbȝ ƁÆDZ Ł ąÆg :òÅøę ،ÆÆözäā zäŬ ÅÅąÆg :òÅøę
،ĞęäÀĦƨā dbą ÆŁÅf ȝą ÀŧQȝā ¢ęŬ ¢ƎnŬ ȧøÅù dbä ÆŧŢ ĵŬ åʌÀà ƆƎnŬ :òÅę
ȳÀgŬ ÅÅŁÅŁ dbøą :òÅę ،ĞäzÔÅŧā gøÅøDzΣā ǾEg Ɓääzøäā öäøş dbą ȳÀøgŬş
dbą ÕDZø ¢ÅÅä ،Ğŧõ ā ŵŸȝ ÆDzÊŧā äØŁ Øơā dbą òşŬ ȣÀȝ ā ƆŬş ﷺFÅäā
ĞEÕŸz : ǰʌÀDZ dbää òÅę ،ÆDzÊŧā Ł Gz ،ƋY ¢ÆÅȝ ăÅą ŴÀQøìäş ،¢ÅȘ Ì ʌÀę
ĵŬ ƆƎnüz ĞęäÀĦƨÅä ÆŁÅfş ÅøęŬ ŘÕÅĞä :òÅÕz ¢QüøÊz ،ȧøÅù dbä ÆŧŢ ÅęŬ
Åą ﷺFÅäā ŵŦÔą ،ȘzÔÕäā gşÆĞöÅä Ɓääzäā öäøş dbą ƁØäā ŬÔÕäā ÆDzøÊŧā
، Ì ʌÀę dbą ÕDZø ¢ÅøÅä Åyŭz ،ŵęäj ā ÆDzøÊŧā äØŁ Åąüz :òÅę ،ĞøęäÀĦƨÅä ȷÅõ
...ÙƨÅΣā Õäæ Øơäş
ÅÅąÆg :òÅę ،ƁÆDZ Ł ąÆg :òÅę ،ÆÆözäā zäŬ ÅÅąÆg : ļÆĦÅQäā ÆDzøÊą .Čē

ĞÔÅǵ ɑɜ ،ÕŁÅŋ ɑɜ Ƶèƶʌ ɑɜ ،ĻƷÈn ɑɜ ɑɜ ،øÅÛĤüä ɑþÀüä ÆG3 ɑɜ ǻşäǻ
ÕQnÛ 8ǻøÛ :ɑþÀüäÆGĤü ȯÅę ﷺ ! ä ȯƶèø ɟÛ ،ÀȮɜ ŸÛ ɑɜ ɑþÀüä ÆG3 ŘÄɜ
،ȳÀHQŸƶ ÅŁÀŧƶ Ğŧõɟä Å ŁŘÛGŁ äæüƶ ،ĻÈĤAQüä ɑŋ ÅŁÀŧ3ūƶ ـ ĞøÎəÅ3 Ł ĤΛ ـ
.ĞŸGÕQŋ gÀŧ3 ÅŅüƶ

ɑɜ ،ÆüÅn ɑɜ ĻŸøÊŋ ÅĄÆǵ :ȯÅę ،ƁÆDZ Ł ąÆǵ ،ÆÈƶüä ƶɜÛ ÅĄÆǵ ȯÅøę
:ȯÅę :ĞøÎəÅ3 ¢Aŋ ğÀŧQ3ä ƁØüä ƷŕƶŧÄ ƵÔʌ ŏÅÛ3 ŘʌÛø :ȯÅę ،ǰʌÀDZ ɑüä
ŏäøş ƁØüä ÆDzÊŧä ŬĤƶÅÎüä ŬŸ3 ɑɜ ÆŧŢ ¢Ez l Qüä ƁØüä Ʒŕƶŧä ŵüÛ øÅøìüƶ
. ā äÀ ʅä ÆDzÊŧä ƶŁş ،Ğŧõɟä

ŵŸ3 ÕĦDZş ،åşäå ɒ: ÆŧŢ ɒ: !ä ÆG3 â ÌGĦöäzäÜ ℂÀŧ3 Ż :Ʊ3äÂ ʅä òÌę
čď.ĠÀè Ž ℂõÌÀä: ŘÀÊǵÜş ،¢ǩåzDZş àzDzĦöä ¢ǫÀä: Ż ،ĞÒǫ ŘǫÜ zŁş ،ĞGę ℂÀÌä:
ĆĒĦÔöä ¢ÕĒÕOşş ،ĞĒŧŸĦöä Ʊęóà ɟä ȳÌǫqä Ğęå ĘäÌÊöä ȧÌĒøÊöä Ž ŞǵŸΛ
ŘGƷǫöäş ،ZΛÀøÎöä ƀzGÀöä ÑΛóÌǫöä ŵÜÜ ¢ǫGøÊǫ ĆÔŘk Ìǫ ɟÌĒäş ،ğÌÀäşÀöä ɒǫ
ĀGÊä â ÌÀöä ƙä äØŁ ¢äÌǫõ ÀøÎǫöä ÆÕz ؛¢A3 8ŞÀĦǫş ،ózŢøÎǫ zŁ Ìŧõ ¢Aǫ
ƙ ǹóúŧŸõ ŧÊĒȯó póÆÔǫ ƱÕä Ż ɒŧz ؛ℂÆĒǫÌøèÜ ĞĦòş ،ℂóÌĠǹÜ ţzÀŘş ،¢Qęå
Æz ÌÌÀÒΛr ÙóÌÀÕöä ɟÜ ŵǫǵ ،ÕäÌÀŘÀöä Ā̄ǫõş ،ȬøèÌÀŧää ā ÌĦòÜş ،ĞöÌǵÀöäş
Ž gÀøì ÌĠǫ ¢ĒŸ3 ĞöÌǵqäş ،ÕÕÀöä Ž ℂÆŧǫĦΛ B ţzřzţä Ž ƙ ÌöúŧÜä ɒǫ pÆǵäş
čĐ.ŵÀǹÜ ŧǫÌĒǵÜ ¢A3 ƙ ŸęÌÀöä ĞÛèäzäş ،ɟ ÌĒǵɟä ĀŸdÜ

* (¢ŽΛÆǵş ÀŁÆöä CÆę Ž Ğůǫ óÌĠǹÜ) ā ÌǫÜ : ŧĒǫÌõ
ȳÌ3) ŵøzzǫŢä ،ƱøŢõÌÀöä ȧÌĦøèÜ ɒøöä ÆøŧŢ !ä ÆøG3 zøöÜ :ZøĒöük
čđ.(ȳēĐĚ/øŁčďĐ
óÌõÜş ĞÒǫ gŸøÔöä ÌŢĒz ĀĦǫøÊΛ höä 3řäzţä) :ɟäzøÀĦä ŧäÌä Ò øÔǹ
.(Ȭöä ŘÊÌÀkş ÌŢĒz ﷺJÀöä
¢ĒŸ3 åäàş ،Ʊęóà ɟä ĞǫŸĦöä ¢ÌŸøè ÌŢŘĦä Ž Ęzäş ŧĦřzǫ Àø Î3 ĞĦÊk Àõä
:ƑÌǫöÌõ 3řäzţä ℂØŁ Àõä õÌDZ ،ŵÀǹÜ 3řäzǫ

.čċĚ _ ČĚē : č ،óÌõęä ɒǫ ÌŢĒz õÌDZ Ìǫş Ğůǫ óÌĠǹÜ .čď
.Čđ : Ğůǫ ɟzǹóúŧşş ǹΛóÌǫöä ،ÆĒGΣäÆŧŢ ،ČŸĒTä .čĐ
(ȳČĚēĒ/øŁČďċĒ ȳÌ3 ،ĞŽΛÆΣä ĞŘŢÌöä ĞĦGÛǫ :ĞǫÀůŧä Ğůǫ) ، Ì ĒŁå ɒ: !äÆG3 ɒ: ȬŸŧäÆG3 ĘĒÕOşş Ğèäóå ،ŵşɟä ĞĦGÛöä .čđ
.Ðđ _ Ð : ď

.Č ŘĘĞüä äØŁ ȯÂΛ Bş ،Ƶèƶ Ÿÿ øäå Ž ﷺ!ä ȯƶèø ¢Ęƶ Æİş ƀØüä ŘĘĞüä
pÆDzøÊŋ ¢ǫŸĎDzƶ ،ɿşøÅŁş ŵøèƶŋ :ƙǫÅĘŸ ǫäȳÿ ɿäøÂĘǫä Řŋ̇Æę ŵǫǵ øäÆøüä Ž
ȯÅÖΛ ĞȮŋ ÖŁÿ dŋ ȳŸDƶø ɿÿ ƙĘȮţä Ř Ňä ǫ3àş ،øäÆüä dŋ ¢ǫDƶÀnÿş ،¢Ęƶ ɔŸÔΛ
،¢Ąŋ äƶŸÖǫä Ż ،ŘĘĞüä äØŁ äƶΛȮè ŝèÅǫ ɿÿ :ÀõØΛ ɿÅõ ÆǵÀŋ Ÿÿ dä ɿÅŧĘŸøè :¢ȯ
ÅĄĘŸ3 ÆǫøìÅ ¢Ąŋ ÅĄDƶÀn Åŧŷƶ ،Ùę ĞHuəÅDƶŗş ،ĞDƶÅǵ ¢Ęƶ ÅĄǫäÅòÿ Åŋ !äş) :äƶøȯÅę
.ǫŢƆÅÎŋ Ōüæ ĘÖƷ ،ĞȮŋ ÖŁÿ ÆĄ3 øÅǫøäÅ Ğòÿÿ dŋ ƶŁş .(ɿÅŋÂüä

ﷺÆŸΛƶn ŘĄä Ğƶ̇Æn ¢øȯƒ ǩ Řǫ̇Åõ ƀØüä ȯƒţä ƶŁş : ﷺƑÄüä ŘøĘä .č
ﷺĞƶÆn ¢Ęƶ ğÆüşş ،Åł ﷺl ǫää ¢Ęƶş ، ﷺ!ä ȯƶøèø dȮøÊŋ ɿÅõ ¢Ęƶ ş
¢Ęƶ ŝÄõÅøè ﷺ!ä ȯƶøèø ȯÂΛ ǫŸƶ ،ÅŢĄ3 !ä ƀŗø ŘĘƶƶǩ ¢Ęƶş ،ŝŘĘP ÅŁåŗşÿ
،ØÖnÿ Åŧ̇Ęƶ ،¢Ą3 !ä ƀŗø ÆüÅù Ÿÿ dä ŌĘÖ3 ØØønüƶ ،gÀDƶTä dŋà ƷÀn Ɣøǵ
.pÆĘDƶ pöÅĄä ØÅĄäş ¢Ęƶ ŵŸÔΛ pÆDzÊŋ ØØơÅƶ ،ĞÅĘŸn ƶŁş ĞΛşÅŘŋ ØäÀǫÿÅƶ

Ÿÿ dä ĞΛşÅŘŋ ɿÿ Ƙd ،Ƙ8ǩ B ﷺĞƶÆn ŘĘĞü Řǫ̇Åõ huüä åşÆΣä ØåşÆøǵş
huüä øäÆüä ƀŁ ş ،ĞĘŋÿ dä ā Àǵ dä ɿĄĘÀè Ÿÿ øäå dŋ ŝäÅä ¢Ęƶ ǴǫƶØÅĄä Åţ ،ɿĄĘÀè
ƀŁş ،¬dŋÿ ƶŢƶ ɿĄĘÀøè Ÿÿ øäå Ōnå dŋ¼ :ǴǫÀüä ȳƶΛ ÅŢĘƶ ﷺ!ä ȯƶøèø ȯÅę
... â ÅĞŘüä Ÿÿ ŘĄä ĞÛəäÀä ƀŢÿÅÅüä dŋà Ž Řƶ̇À3 huüä

.(ÅȮęţä) ¢ȯ ȯÅÖΛ ɿÅÿ ƀØüä ƶŁş ،Ƙ8Ôüä åÅĘDƶüä ƀØüä ƷŗƶŢä .Ď
8ÀŘǩ huüä øäÆüä Ž ÅÄÔüä ÆĄ3 :ƀŋşÂÅţä ǫęøɟä Ÿÿ dä ǫęøɟä øäå ÆDzÊŋ .ď
ɿÅõş ،ā ÅÛǫä dä Àŧ3 ǫŸøèÿ ¢Ęƶş ، ÅŢĘƶ ŝĘÅǫÿ ﷺ!ä ȯƶøèø ɿÅõ ،ɿäøÂĘǫÅä
.ȳŸèqä ŵȯÿ ÅŢĘƶ ƶ3ÆΛ ﷺƑÄüä

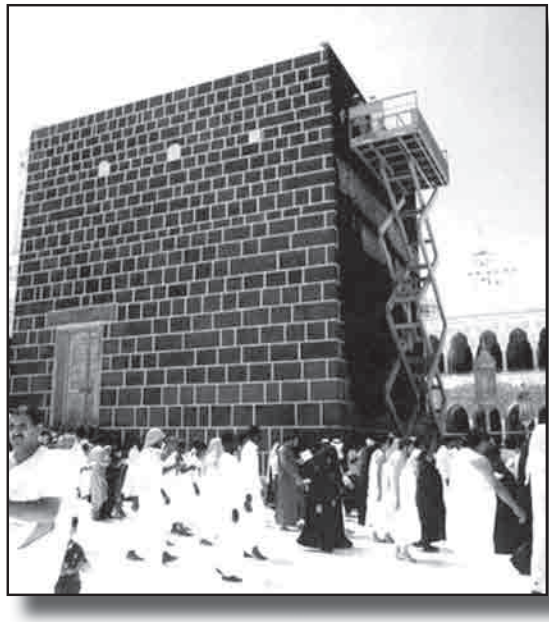

È Ëò ş ،ĻŁÄÀÄÜ ÆDzÊŋ :¢ò ȯÅÖÅ ،Ζęζţä Ž ȳÅŋqä ƙ ƹ ɗ3 ĞzÀĤä ÆDzøÊŋ .Ð
ɗä ÆÅÂÅ ÅÅõ :ȯÅę ،ÕĒŘz ɗää ÅÅõ :ȯÅę ŽzȮää øØÅţä ɗä ƯŸ3 ÅÅõÆǵ ؛ĞzÀ3 ÆDzÊŋ
،ğÅzÀ3 zƯ ȳÀΣä ɗŋ ÅÅDZÀn äæÜ ŵQǵ ƚøÊφ ÆŁÅƒ Ʒŋ ÅÅDZÀn :ȯÅę ،åÅÅà ŸÜ
،ĻĤφ :ÅÅŸę :ȯÅę Ý¢Ez ƯŸÔÅ ɟÜ ÆĦƱQøÊÅ Àŧ3 ɗää ɟÅõ ÆDzøÊŋ Ž ĻÖò ÕŁ :ȯÅę
.ΖĒ ĻÄ ȳúÅ ĻŦØõ ŧĒGφ ɟzĤGè ¢Ez ŵŸò ÆÖò :ȯÅę Ż ،¢Ez ÅÅĒŸÔz
ƀØää Ì ƓȮää ɟ ɟ ، Ì ƓȮää ÆDzøÊŋ ƯƧ ÅŧφÜę :ŵÅŋ ƀØää Ì ƓȮää ÆDzøÊŋ .đ
Ž ¢ĒŸ3 ȯÂφ ،ĻŸøèę ÅŧŦĒŸ3ę ÆŧŢ ƨŸ3 !ä ğäzŸò ÕĒ3ÅƧÜ ŏäÆz ĻĒŁÄÀÄÜ Ǵøäæ
.ÆDzÊţä Ʒřzŋ
ƀÆ3 ɗä ĻĤÛŋ ɗä ƚGDZ ÀÅä ÆÅ3 ŵŸ3ɟä ȳåÀää ÆÅ3 ،ĞȮŋ ŵŸ3üä ÆDzøÊŋ .Ē
.¢Ez ƨŸò ﷺ ƒÅää ɟÜ :ȯzÖÅ ،ÅĒŸĤää ÀÅGää :ÅŦ ȯÅÖÅę ،Õzζφ ɗä

ÜŸÔΛ ﷺƒ Aöä ŘΛÜø :ȯÀøę :ŸÜ Ł ţÁǵ :ȯÀę ɹ ÀøÊŁõ ɒä ɒþÀöä ÆG3 ɒø3
.ÀŁŸHöä ÀÀGöä ÆA3 ā zžä ȿÊGŸQŋ ،ÀÔHöäş ÀTṬöä
،pØGŁADZ ŵAäş ،ÆŧŢ ɒä â ÀGHöä ɒä !ä ÆŁG3 ɒä !ä ÆG3 ÆDzÊţä äØŁ ŵAä Æęş
.ŏÀţä ¢Łz ŵÖÊΛ ȿŕzǵ ¢GADZ ŵöŬ
ɒȮøÊöä Ž ɹ ȿàȿÀz ɾ â ÀAöä ɹ Àõ :ȯzÖΛ ŏÀTÖÀöä ɒŋ ČȮŋ ÖŁÜ Ř Hä ŘHƧȿ
Õöæ ȧzz Àŋȿ ،ÆDzøÊţä ŵöŬ ÀŅȿå ÀŧŁz â ÀAöä ɹ Àõ ÀyŬ ،ÀÀGöä ØØŁ ÀŁÆöä CÆę Ž
. â ÀAöä ɒŋ ȯÀn

،ȳzŁöä ¢ä 8 ÀHΛ ƀØöä zŁȿ ، â ÀΣä ÆDzøÊŋ :¢ȯ ȯÀÖΛ ،ČȮŋ ŵŸ3üä ÆDzøÊŋ .ē
¢ŁöŬ ƷŧQDzŁz ،8zÛΛ ɹ Àõ ČøȮŋ â ÀΣä ÆǵÀò ɹ j ، â ÀΣä ÆDzøÊŋ ƱƧ ÀŧØŬȿ
zŁȿ ، â ÀΣä ÆDzÊŋ ƱŧÊz ،ÆDzÊţä Õöæ ÆA3 ÀTƷÀäóÜȿ ،ČȮŋ ā ÀHøì ɒŋ ¢ązƷÜ
ɒä !ä ÆGHö ﷺ !äȯzøèó ¢Łz Ùn ƀØöä ɒƨä ÆDzøÊŋ zŁȿ ,ɹzDzΣä 8Àøù Ž
ÀŋÜȿ ,ƤzAŁą ɒDzz ČŸÅAä ﷺCzÖö ɒΛÓöä ɒƨä ÀŋÜ ،...ȿÛn ¢A3 !ä ƱŕÓ åzHøÊŋ
. ƙGŁÔ¢ ɒDzz ČȮŋ ﷺCzÖö ɒΛÓöä ɒƨä
.ŵAŋ ČGÖ3 ,ČGÖHöä ČŸŁö øÀÔąj ä ČHŁä :ČHŁGöä ÆDzÊŋ .Ě
،gÆDZ ŞΛÀùȿ ,ɭŁHAQöä ŞΛÀù ،ƙÖΛÀÛöä ȧÀQÀŋ ÆA3 :ŴzÙ ƀØä ÆDzøÊŋ .Čċ
.ƒ AöäÆDzÊŋ :¢ȯ ȯÀÖΛ ﷺ
،ŏÀŘŁGöä gøÀAŋ øäå Àäå Ž ČȮŋ ŵŸ3üä ،gÀDzÎöä ÆDzÊŋ :¢ȯ ȯÀÖΛ ÆDzøÊŋ .ČČ
ɹÜȿ ,gÀDzÌ ¢Łz ŘąÀõ , â ÀΣä ÆDzÊŋ ŏäØШ ،ɹzDzΣä ÖäÀÖŋ ÖGƨä ĠÀè ÆA3 hüä
.¢ŏÀDzz ÀTHŕzŋ ɒŋ ÀŁÀ3å ﷺƒ Aöä

ďč ĵ ΣÄ ğÀÖĄ ø Ł ČďĎč ĞDzΣÄęą ø ÆDZø

ďč Æłţ ď3 ¢ŲŸ3 ďä ÆłÔäÆG3 ℄ÅÄä ÞØää zŁę : øÀĘää ¢ä øÅÖΛ ÆDzÊą .Čč
ŘØ øàÅą ÅąŬ ę Àł3 ďä !ä ÆG3 ƀŬ øÆ3 :øÅę ¢ąŬ ¢øÆäŬ ď3 ,ÞøÅÔąĵä ĵäÀøł3
:øÅę ¢ÅŢŢę ğåøŬ :ŘŸę ÝgÀDzÎää ℄ØŁ ŘØ Õä ŵŘŬ Åą :øÅÖz ،ĞØą ĘΛÀÛä ĞgÀè
: ﷺ!ä øzøèø øÅę : !ä ÆG3 øÅę ¢Õäæ ärŬ Łäąą Åą ،r :ŘŸę ÝäØŁ Ŕą ØøŢz
øÅÖΛ ťΛåäę ÕÅÄŁ ĵŭz _ àÀÎţä zU ℄ÆÆä ĞÅąę _ ŵÄą ďą ŕGÎnĵä ŕä ŘÄõ äæŬ¼
.¬ťÆGą ĵzŘGè ÅŢQØ øÂą ĞgÀè ¢ä ,øÀĘää :¢ä

ÕäÅÖą ,ÂΛÂŘääÆG3 ďä Àł3 øäå ŲŸΛ ÞØää øÆ ƨä ŵäŬ : ŕąäĘää ÆÄ3 ÆDzÊą .ČĎ
ĵÅõę ،¢Æz È Ÿz Åą pŘĵõ ĵÅõ ﷺFÄää ĵŬ ŕÆØţä Ř Ŕä ĵ3ÂΛ ،ĵÆÄè ŸŬ øäÆDZ
.ĵÆÄè ŸŬ øäå ÆÄDZ ŵäŬ ¢ÆäŬ ĘΛÀù ﷺĞzÆn ŘÆGä

øäå Ž Õnå ¢øąŬ :øÅÖΛ : ﷺÆäÅù ŸŬ ďøä ŲŸ3 ÆŘøì ÆÄ3 ÆDzøÊą .Čď
ĵŸ3Ŭ !Åz ,¢Æz È Ÿzę ,¢Æz ŲŸÔΛ ĵÅõ ﷺFøÄää ĵŬę ,ÆŸÛţä ÆG3 ďä ąøÅøΣä
.Õäæ ZÆõ

ČÆÄŽää ŕäę ,ĞØą gƎÖą ŵŸ3 ĞzÀÎţä ŕÆąÆţä ČÆÄą ÆÄ3 :Ŵzù ÞØä ÆDzÊą .ČĐ
ČÆ.ŽàüÄä gÆÆäà ¢ąÄä ÆDzÊţä ÕäæÄę , î ÅŲÔΣä ŵŸ3 ÙGń ĥuää
,ęÀł3 ďä ĵÆŁäÀäŬ ŁąÆg øÅę ÆÞŬ ďä !äÆG3 ŁąÆg ،gÀDzÎää ÆDzøÊą .Čđ
Ž ŵŸò ﷺFÄää ĵŬ äzł3à :øÅę ¢ÆäŬ ď3 äęäå ŸŬ ďøä ÆÆDzţä ÆG3 ƆƎnŬ øÅøę
.ĵ DZüΛ ĵęå ÞØää ÆDzÊţä ŁŘΛ ,gÀDzÎää ÆDzÊą

℄Àõæ ÞØää øÅ8ää zŁę ,õøÅÊΛ ŵŸ3 ĞąÀ3 ĘΛÀù Ž ،øzą ÕGDZ Ž ÆDzÊą .ČĒ

،øzŬØţä ţøÅÎää ĞŘèzĵ Ž ÕΛàŬ Æęę ،kÕΛÀÛää àÀQÅą ÆÄ3 Ŵzù ÀÅä ƀŬ ¢DzQą ŘąŬę ÕÄÆz ŲŸ3 ÆDzÊţä ÄØŁę :ĘÕŁţä ÄŬØΛ .čĒ
.ĎĎ: ¢ÊÅą øÂƨä Ž ÆDzÊţä äØT ÀŢąäę ، čĒ: ď ،¢ĵΛÆg ę ÀŁÆää CÆę Ž Ğůą øÅGnŬ ،ŲŢŬÅÅää

:ȯƶÎÅ ¢ÄÀǫõ Ž ÕDZşÂ3 !ä

.«...ÀÄĦŋ ó!ä ĵÙ ĵÂƠ ćr ¢ĠǵÀÇÎõ ȯƶÎÅ ÄÙ øÀȣää ŵƶ ÀƵ ÄÙ»

čē.ȳÀÅĵä ¢Ęƶ Ƶ ȮǫĦÅş ¢ĘĚkäÅ ﷺ !ä ȯƶèó ĵÀõ ،õäÀǵ ÕĠDZ Ž ÆDzÊŋ .Čē

: ǦǫóÀÎţä ǦèäóÆää

،ƱŤõÀÀää ȳÀŋqäş ،Ʊęóàĵä ÆÄ3 ǦĘƧóÀǫää ǦĘŋŤèqä ȯõÀŋĵä ǦŧəÀę ƙä ǦǫóÀÎţÀä

ÑÅóÀǫää ş ﷺƑ ÄõÀä ÀŤǫŸò ş ،ȯøõÀŋĵä Ř Ħä ǦĘŧøÊĭ ɔŸ3 ŧęÀÀĭä ÀŧŤÄĘä ĵÙ ÆøÕ

:ƱŁ ş ƱŋŤèqä

.Č ȯƶèó ¢Ęƶ Æäş ÞÓää ǦĘĠää !ä ﷺ.

.č ǦĘää ǦøĘä ﷺƑ ÄÄää : ş ƒ ĭ ǦǫÀõ ÞÓää ȯ ƒ ţä ƶøŁş ƒ ĭ ǦǫÀõ ÞÓää ȯ ƒ ţä ƶøŁş : ﷺƑ ÄÄää ǦøĘä .č

ÆŸÅƶn عليهما السلام.

.ƱŋşÂÅţä ĵęóĵä ŸÙ ȯä ĵęóĵäóäÅ .Ď

.d' ÆDzøÊŋ ¢ä ȯÀÎÅ ،Ƶęƶţä Ž ȳÀŋqä ƙɛ ȯ3 ǦƶÀĦä ÆDzøÊŋ È Äş ĵĘŁäÀäÙ

.gÀȳ ÆDzÊŋ

.Ď ÀΣä ÆDzÊŋ â (ȯɔä ÆDzÊŋ) ȮŋɔŸ3üä .ǦȮ

.đ ÆDzÊŋ .ǦĦĠää

.gÆDZ ĘÅÀùş ,ĵĘĦÀǫää ĘÅÀù : ƙÎÅÀÛää ȧÀǫÀŋ ÆÄ3 ،Ɂƶù ÞÓä ÆDzÊŋ .Ē

.ē ÆDzÊŋ .ǦȮŋɔŸ3üä gÀDz Îää

.Ě ÆDzÊŋ .óÀÊää

.čē ÀÄÄää CÄęŽ Ǧůŋ óÀǦnÙ ،¢ƶÅÄg ş ÀŁÄää : d' ،Ďđ ـ Đ.

.øzõ ÕGDZ .Čċ

.ŏäÀǵ ÕGDZ .ČČ

ÅŸŒz ÕƷ B ،gÀǩäzǫŋ gøzõüŋ ÅøŋÙ ɔŸƷ ĘÅǫŋ ،ɒõÅŋɟä ɒŋ ǦƷzŧ f ℂØøŁ

.ƀåŸŒŧä ƷèÅǫïä /ƀÀDzTä Ǫïäƶïä ɟÀÕïä Ɣǵ ŏÅŧŸĦïä ƙä ȣŸǫnä

zŁ Åŋ ɔŸƷ gåÅʌà ،gÆʌÆDZ ǧÅzÅŕŮ ƱŸõÅÅïä ȳÅŋqä ÆƷ ǦŧəÅÕïä ǧzǫǵä ş

huïä ǦŋŸüèqä ɒõÅŋɟä Ř ĦGï ɒʌşÅƷ ÀõØz ،Ʊęøàɟä ȳÅŋqä ƲÆøï åzDZzŋ

:ƱŁ ş , ﷺFÅïÅä ǦƐØøÅǫïä ÅŸǫęŸĦï ،ÆDZÅÊŋ ǨHuGòÙ

. ﷺÆïÅù ŸÙ ɒä ƱŸƷ ÆĦì ÆƷ ÆDzÊŋ .Č

. ƙŋäǵÅïä ÆDzÊŋ .č

gøzõüŧä ǦŋŸèqä ɒõÅŋɟä ℂØŁ ŏäÀÕǫèä ،äØŁ ÆĦä ƱØøÅǫïä ǪHuGïä ƱŘǫÕʌ

.ǦŋïÅǫïä ɟşÀÕïä ƷƷ ǦŋÀȮŧä ǦȮŋ Ž

الأماكن المأثورة المتواترة في مكة المكرمة

: (ȳäÀΣä ÆŸGöä øÅGnüä ȳäÀ8öä öÅÀì) ä Åõõ :ȘŽöÅõ ❋

ƱÓţä ƱøèÅÀöä ƱŸȝ ɒä ÆÞÜ ɒä ÆŁŢ ɒøΛÆöä ƱÕŏ ÆøƱÛöä ŸÜ ȘøzÅƱŸõ

ČĚ.(ȳČďčē _ ČĎĒĎ / øŁēĎč _ ĒĒĐ) ƱÓöÅţä

Ư8GΛ ƱÜä ČõöÅGţä ɒõÅnȷä Àøõäé Ž) :ɒΛÀø Î Ňöä Ș ƁåÅƱøöä ä ÅGöä ÇÀ n

Ș ,ÆDZÅÊn :ȘnÅøÊęÜ ÅŢÅÀò Æę Ș ،(¢äÀęȘ ÅŢnÀǵȘ ǴzÀø Î ţä ČÓn ČÀəÅÓöä ,ÅńøÅΛà

.ÀäÅÕn Ș ,ǵŢÅGDZ Ș ,pøȘå

ɒȝ ǧ ÅnzŸŤţä åÆDZ ،ƱèÅÀöä ɒΛÆöä ƱÕŏ ȳÅnqä ȷÜ ¢ÆöÜ gøÅì qä øÆΘ Åư Ș

öÅDZ ÆÕz ،¢Ànà Ž ÅŢÅǵ ¢ÆŸȝ Ǩ ÅÜ Ån ɔŸȝ ȘÕÆęå ȘÅòȘ ÅŢÅòȘ Ș ,ČÀÓnȷä ČØøŁ

ČÅÀõæ Ån ÀΛÀÓ ȷÅõ Ș¼ :gøÅGŤöä ČØŁ ȝŕzn ɒn ÀŽõÜ Ž ÅŢŘŤä ɒȝ ¢ÇäÅQõ ÅΛÅÅõ Ž

.ĘÆęÆÇöä Ș ÀΛÀƱÇöä Ș ȳÅŁÇŁŕä ȳÅÇ ¢ö øÆÕΛ Åư ، ¬ÞøzŘШ

ÕəÅèzöÅä ¢ÕÆÕƱÇöä ČÆõúΛȘ ,ÅŢÅn ǴÆƱÔöä ǴÆƱÔΛ ¢ÜŏÕä ،ÆÊƱz ÅØŁ È Æö

،Ư3zŕzn ƱŁŸȝ ä zŸèüä ÅŢÅn ZÆŤŘöä ZÆŤŘΛȘ ,¢ΛÆö gÀzäzÇţä ózÕÅöäȘ ,ǴÆŁŸŤöä

ƱÕŏ ȳÅnqä ɒn ȘGΛÀd È Æö ,Åł ÆŸÊÇöäȘ ,¢ŤÅäÅQõ åÅŁÇȝä Ž ǴÕŽöä ƁzÕΛ ƁØöä Ànȷä

ȷ Ș å Ån ¢äÅQÜ Ž ȷ Ș å ،ǴnÀůţä Ǵůn ÕÅŘÕöä ŵözŤ ،¢ÆÕz ،ǫ ÆŢ zŢz ،ƱèÅÀöä ɒΛÆöä

ÅŢŢDZȘ ɔŸȝ ÅŢΛåüΛ ȷÜ Ư8GΛ ،ǴÆŁŸȝ ǴÅnÜ ÕŁƷ ƁØöä ƁÅŤöä ǴøèÀƱ ،ÇəÅÕg ɒn

. î ŸnŬȘ ȧÆò ÕůäǴÅnȷä ȘåüΛ ،ƁÅŤŤ !ä ¢ÞØ ÕŤz ÆęȘ ،ÕŁŬȷä

ÅŢŸÕ Æ ŤÔΛ gÆΛÆȝ ǧ ÅƱÅò Ž ÇäÅÊöä ȷäzÅŤöä ŤØ ČÀŬæ ÅŁÆz ÅØŁ ɔŸΘ

CÆÕÕö ،ǴƱGöä ÅØŁ 8äÆŁÜ Ș ÇÅQΛ Ån ÅŢÅn öäÂDZȷ â ÅGQęŕä ȷQΛ ɒůö Ș ،ÅAŁ ǴŸnÅÜ

ȳÅȝ ،ǴȝΛÆΣä ǴŘŢÅöä ǴøŤGÛnȘ ǴGQůn :ǴnÀůţä Ǵůn ،ƑŁÓöä ÆøŁŢ ŵÅÛÔnȘ ÆŁøè ÅäúΛz ɒzÜ ǴŸäÅÕn Ș ÇÕÕƠ ،ǴøÅäÅȝöä ǴøŤGÛöä .ČĚ

.ȳČĚĚĚ

،ÜŁŸΛÆüä ȬĞDZ ɔŁÊΛş ،gşÀţä ɔŸ3 8ÀøÎţä zŁ ،ÆDzøÊţä äØŁ ℂÆA3 ÞØüä Ō̄ĞɔÞä øÅìǕ ÞØüä ĞŸȪÊη J Àęş ،ÜηÅÎüä ĞÒη ɔ¶Ĥη Ę̄ì Ž zŁş ،Üęøà̀jä ℂÀõæ Åη ɔŸ3 .ↃÅŁÆüä ĞÒη ɔ¶Ĥη Ę̄ì Ž Üęøà̀jä ℂÀõæ ،Üęøà̀jä ℂÆüǕ

ÆHţä ȬüØä ℂzÀ3ş :ĞΛäÀüä ÆDzøÊη :ℂü ȯÅÖΛ ℂęzz ÆDzøÊη Ȭüæ ϖηş .č

،ȯÅÖΛ Åη ɔŸ3 ﷺJA̅üä ÅøŦÆz ɔŸò hüä ÆDZÅøÊţä ϖηzŁş ,(ƆÀÖüä) Ž ÞƎøÛüä ϖä !ä ÆĞ3 ϖä ÜŸ3 ϖä ÆŁŢ ϖä â ÅĞĤüä ϖä !ä ÆĞ3 JǕ Àõæş ،Üęøà̀jä Àøõæ ÅøŁõ JǕ ℂÆz Àòęäş ،8ÀĤΛr Žzõ ÅŻÆgǕ :JÅzQȯη JÅgzü ℂøÆz JÅõ ş ،ℂÅAä â ÅĞĤüä ĞAè Õäşǖ Ž ℂÀŁ3ş ،ĞəÅŁQèş ĸĤäóǕ ĞAè JÅĞĤì Ž ℂŸŁĤä ÀηǕ ÜèÅĞĤüä ĻÔĤQÊţä ÞǕ ÅŁåÆ3 Ż ℂQgÅÊη Àõæ Ż ،ÜÒDzAţä UηÅøÊΣä ȬĞŸÛę ĸηjä ĞəÅyÅσş ƆÆgǕ .ĶÞøzÊШ Ȭüæ ÀΛÀƠ JÅõş ĸ :ȯÅę JǕ Ďċ

.d'ĚĎ : Č ،ÿäÀΣä ÆŸĞüä øÅĞnüä ÿäÀ8üä ŏÅÅì .Ďċ

:ÅĞQÅţä ¢ò ȯÅÖΛ ﷺƑ Aöä Æözŋ ā Àę ÖÆŸöä ȧzøÊä ÆDzøÊŋ Õöæ dŋŞ .Ď
،ĞAè Õõ dŋ ȯŞĵä ƷÆäó ÀTì dŋ ÀÎ3 ƆÅžöä ȳzÆöä ĞHUEGò Ž pKžõ â ÅAöä ℄óŞÂΛ
.℄ƎÀ dŋ ȶÅÆì Ǩz̀3 ŕŞ ،℄Àõæ dŋ óÜ BŞ

hUöä dŋ ¢ÜŬ :ȯÅÖΛŞ ،ÀȯÄ Ÿĵ ÆøÊΛΛ ĞȯŋÖÅèüä ÆDzøÊŋ Õöæ dŋŞ .ď
،ĞΛøÅDzΣÄä øzTÎţä ƷŕzţÄä øzTÎŋ ȷÅȯŋzŁŞ . . ĻŸ3Ü !äŞ ,ĞΛΛÆţä ÉÜ ÅTAŋ ÀDZÅŁ
.ȡDZÅŋ ā Ää dŋ ā ÀÖöÄä ĞȯŋÖÅèüä ،ĞŸŁTŋ ðäÀä

:ÅTAŋ ÅŁŸ3Ü dŋ Ğȯŋ ƷøÅn ÆDZÅÊŋ Õöæ dŋŞ

Ž ، l ŋ ÉÜ ÆŁäØöä øÅÊΛ ɔŸ3 ĞäÅDZqä ÆDzÊŋ ¢ò ȯÅÖΛ ÉØöä ÆDzøÊţä .Đ
Æęş ،¢Æz ɔŸò ﷺƑ Aöä ȷÜ :ȯÅÖΛ ،øzTÎŋ ÆDzÊŋ zŁŞ ،Ànäæü ĞÆAõ ā ÀÖä ÆĎøì
¢A3 ℄ÅΛŞø ÅŁÆz ȯÅę ¢ȷ ؛¢ä zŁ ÉØöä ÆĎÎöä ƎÀ dŋ ȶÅÆì Àõæş ،Ęęøàȷä ℄Àõæ
ÉØöä ÆĎÎöä zŁŞ ،ĞÇÂn dä ÆèÜ Łä dŋ KŁà dä ØÅAę ȯÜ ÆĎì :ȳÆÖQţä ÆAÊöÅä
øäå ȳzÆöä ¢Æzş ,ȷÅŋÀn ÙəÅg ȧzz ،Ğȯŋdŋ l ŋ ÉÜ ÆŁäæ Ǩ¢Üş ،ÖøÅøÊΛ ɔŸ3
ɔŸò ﷺƑ Aöä ȷÜ :ȯÅÖΛ Ł Gŋ ÆDzøÊŋ ÆĎøÎöä äØŁ Žş ،ȳşÂU Łä dŋ ĸQÅÆŸQä
.ɔTQqä .ĞŋøÅÊΣä ĻèzţÄ Ž ȳzÆöä ¢ò f Λş ،¢Æz
ÀDzg ¢Æzş ,ÜŸGÖöä ȣÜ ĞÛęÅè ¢qäøÆDZş ،pÆDZ ā ÀÅQŋ ȷęä ÆDzÊţä äØŁş
dΛÀøÎ3 ĞAøè Ž ℄Àţ3 Æţ̀ dä !ä ÆG3 ȷÜş ،ĞäÅDZqä ÆDzøÊŋ ¢ÜÖ ¢Æz ā zQȯŋ
.¬ÉØzÊÜ Õöæ øÀg¼ ¢qÜş ،ÆDzÊţä ĞgÅÊŋ Àõæ Ż ، . .ĞəÅţÆĞèş ČČ

،øÅÔqä ÅTÆz ﷺ !ä ȯzøèø ƷΛÅä hUöä ĞøÆÆGöä ÜŁş :ĞÆÆGöä ÆDzøÊŋ .đ
l ŋ Æg ÜŁ hUöä ĞGÖÆöä ā ÀÖä ÆDzÊţä äØŁş ... ÆŸÛţäÆG3 dä â ÅGÆöä ¢ţ3 gÀÊÜ

.ČČ .ďĚđ : Č ،ȳäÀΣä ÆŸGöä øÅGŋüä ȳäÀ8öä ŏÅÅÌ

БŬ Ōnääáöä øÀÊΛ ɔŸ3 ÆĦÌ Ž ĞÒŋ БŬ ĶøÊĦä ĞĠÕĦöä öäøş ƷŁş ،ĞÒŋ ĞŦDZ ɗŋ
ş ،¢ǫǵÀøÊŋ Àõæ ş ،sÕĦęå ѕÀòş ¢Àòş Ż ،ĞäƷǫÒţä gøÀDzΣä ɗ3 ǫ ÆÓ Ż ؛ l øŋ
Ďč.¬ÞøƷŘШ ¢ÀǫÀõæ Àŋ ÀΛÀÓ ɿÀõş¼ gøÀG3 øÀõ
Бşɟä gÀѕɔä ĶØä ،ÀHUAţä øäÆØä ĞƷşÀĦţä øäÆöä ÆØA3 ، l ŋ ÆDzØÊŋ .Ē
ɔŸ3 ﷺFAöä БŬ ÆÊΛΛ ÆDzÊţä äØŁş ,ĞƷÀ3 БŬ Æ3ÀÔöä ĶƐ ɔŸ3 ،ɔÛØèƷöäş
ɔŦò ɗΛÀnØäş Ķöşɟä ÆĦè ÆDzØÊŋ äØŁ ķ :¢ĦƷ ѕäƷǫÒŋ pÀDzǵ ¢ĦƷ ɟɟ ؛ò ÀÕΛ Àŋ
Ōöä ÀΛÀÓ ĶɿÀõ ¢ØǫŬş ،¢Àòşş ¢ǫǵÀøÊŋ Àõæş Ķ...¢ΛÆŁ ÀUş ،ɔØHURöä ¢ØĦƷ
ĎĎ.ĶÞøƷŘШ

، l ŋ øƷŦÎŋ ƷŁş :ĞƷÀ3 БŬ ÆŁäÓöä øÀÊΛ ɔŸ3 ، l ŋ Ì ĠÒöä ÆDzØÊŋ .ē
، ﷺŲĦŁäÀäŬ ɗä ŌĦ3ÀƧŬ ¢ĦĞǫ ¢ä БÀĦĶ !ä ƧÆƷ ÞÓöä ƷŁ ¢ĦöŬ øÀØÎţä Ì ĠÒöäş
،ɔÛØèƷöäş Бşɟä :ĶĶÀѕɔä Ķä l ŋ ÀHUAţä øäÆä ĞƷşÀĦţä øäÆöä ƷŁ ÀHUAţä äØŁ ş
ÀŁÆA3ş ، â ÀAöä ÆA3 ŌöØä gøƷŦÎŋ ŲŁş ،äØŁ ŌGę ¢Àõæ ĘGè ÞØöä ÆDzÊţä ā ÀÕä
.¢ǫǵÀÊŋ Àõæş ،¢Àòş БŬ ȧÀÛĶ Ż Ďď،...ɗѕĦöä ÆǵÀò ÞÆŁ ÀHUΛ
ğäøş øÀGnÜş ǪΛäÀǵɟ ؛ÕÎRÀöä ŲĦŢ3 ÆDzÊŋ ƷŁş : l ŋ ƷĦŲä ÆDzÊŋ .Ĕ
:òÀę ، â ÀG3 ɗää ǪΛÆǵ ɗŋ ĶGÒöä ƆäƎÛöä ŲDzĦŋ Ž ¢ÀAΛşø Àŋ ÀŦAŋş ...ŌØöæ Ž
.¬ɔèƷŋ ŲŦAŋ ѕĦǫ ɿƷĦGè ƷĦŲä ÆDzÊŋ Ž ɔŦò¼ : ﷺ!ä òƷèø òÀę
¢ǫÜ ¢ƎnÜ â ÀÎŋ ɗä ÆäÀn ɟÜ ĞĦŋÜ ɗä ŌĦ3ÀƧŬ ɗ3 ǰΛÀDZ ɗää БŬ ¢Øäş
¢äş ،ÀŦAŋ ѕGΛÀę gøÀAţä ȳÀŋÜ ﷺFAöä ɔŦÔŋ ɿşÀHUQΛ ،øÀÔǫɟä ɗŋ ѕnÀĦØìÜ ƧÜø

Ďč.ĘäÀÊöä øÆÔţä
ď.ĔĒ : ĘäÀÊöä øÆÔţä .ĎĎ
ď.Ĕē : ،ĘäÀÊöä øÆÔţä .Ďď

ČĊ ĵ Σä ğÀÔŋ Ü L ČdĎĊ ČDzΣäşä Ü ÆDzø

ɔŸÔŋ ʒřɀŋ ɀŁ gøÅÀtĵä ÞÆøΛ ƙä huüä øÅDzǵĵä :ÞÆDZ òÅę :òÅę Ʊøęøàĵä ÞŬ

ĎĐ.ȬüÅÀŁ ɿɀŸÔΛ ɿŸHüä Ō̄ŁŪ̄ş â ÅÀüä òÂΛ Þş ﷺJÀüä

ā ÅGHuQèäş ،ZĒɿäÆDzøÊŋ ɖʒ Q̄ΛÆΣä Ž ƱøèÅÀüä ĞŋŸHüä ÆŤøèŪ Æęş

،ĞΛøÅtHtĵä ĞĒǵÅÀüä ɖŋ ¢Aʒ Q̄ΛÆHuŸü ȧÀÛk Ż ،Õüæ Ž gåøäɀüä Q̄ΛåÅǵĵäş ،¢køÅΛà

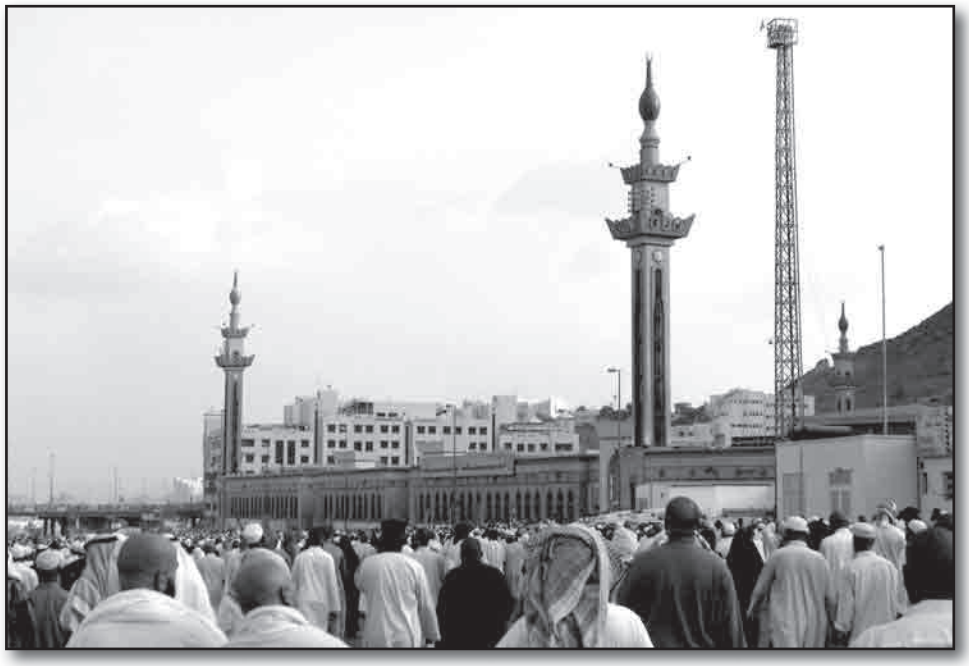

ĞΛøÅŘΣä ÞÅHtĵä Ř Hä ɖʒ ɿŸÒk Åtõ ،¢ä ﷺJÀüä ɔŸÔŋ ÆΛÆOş ،¢QǵÅÊŋ ääÆQŋäş

ĞΛÅŃ Ž dzÀQęäş ؛øÅĐzQüäş gɾɀüä ɖŋ ¢køÅtʒ äɀøüzk ɖΛØüäş ،ĞΛÅÕøÊüäş ،gøÅÀtĵä :¢ä

Ďđ.¢äÅä Ò Ɛ ÅtĒz ĞΛøÅtHtĵä ğÅǵÀQÕtĵä Ř Hä ¢řÀʒ

ş ،ţääɀüä ĞDzǵ Ž ÅŤĐzǵ ÆHä ،ĞøÎəÅʒ ¢Aŋ ğÀtQʒä ÞØüä ÆDzøÊtĵä .Čċ

.ĐċČ : ČĘäÅÊüä øÆÔtĵä .ĎĐ

.ĘäÅÊüä øÆÔtĵä .Ďđ

،ōzŸţäş ŏÅÀŸ ĻÄ ďŋ ℂKŧĤQä ȳÅę ďŋ ďȝ ÅAŁ ƱèÅÀää ǫ ÆƠ ،ĻÆĤAQöÅä ÆDzøÊţä äØŁ
ĎĒ.¢Qǵ ÅÊŋ ǿÀǵ Åŧõ ،ȷÅÆȝ ȷäş

¢ęŬ :ȯÅÖΛ ،ȷäÀŤŢöä Àŋ Ƀääş ďøøŋ ،ȳzŧsä ďŋ ā ÀÖöÅä ĠQÀöä ÆDzøÊŋ .ČČ
ďΛà Ʊŕ ÅÖöä ÅAÅÆì ℂÀõäé ،ĞΛΛÆţäş ĞȮŋ ƙä ﷺFÀöä ÅŤÆz ɔŕò huöä ÆDZÅÊţä ďŋ
ȷŬ Ō̄Ōǫ huöä ÆDZÅÊţä Ž ،gøzÀţä ĞΛΛÆŧŸö ¢ƆøÅk Ž ƆÆţä Ʊdäàţä ƙÊǵ ďä ďΛÆöä
:¢ŋŸõ Ò̄ǫş ،ĞΛΛÆţäş ĞȮŋ ƙä ÅŤÆz ɔŕò ﷺFÀöä

ğäşäÀÀÔöä ďŋ ÙƓŤΛ ƙǵ ،ȷäÀŤŢöä Àŋ Ƀäzä ƁØöä ŌÆÊţä Ž ÆDzøÊŋş¼
ȷ⁄ä 8ęÀĤţä ،Àŋ ďÛä zŁ ȷäÀŤŢöä Ąŋş ،ĞȮŋ ƁŬ ÆŁäé ŘǫŬş ĘΛÀÛöä øÅøÊΛ ďȝ
.¬ǴQÀöä ÆDzÊŋ

ĞȮŋ ĞõøÅĠţä ďõÅŋȷä ℂØŤz¼ :¢ȯzÖä ā ÅĠöä äØŁ ďŋ ŏÂɔä äØŁ ĻQQnä pKnŬ
8ÀĤΛ ŕ ÀnŬ ÆDZÅÊŋ Ʊęøàȷä Àõé Æęş ،ÆDZÅÊţÅä ȷ⁄ä ĞzşÀĤţä ،¢äÀęş ،ÅŤŋÀǵş
Ďē.¬. .ȷ⁄ä ÅŤĤŕzŋ

ĞzÀøÎţä ĞȮŋ ĞõøÅĠţä ȝŕäzţä Àõé) :ÀønŬ ÆΛÆDZ ȷäzøÆȝ ƁŬ ŌøØQǫä Ż
:¢ȯzÖä ÅŁŬÆä ،(ÆÊöäzţÅä ĞzşÀĤţä

ş (ÆÊöäzţä) øä â ÅÆöä ÆÆȝ ĞzşÀĤŋ ƱŁ ÅyŬş ،ÆDZÅøÊŋ ƱŁ ȝŕäzţä ℂØŁ¼
:ÅŤÆŧz ،ÀõØöÅä ÆDZÅÊţä ďȝ ÅŁÅǫÅÀzŬ ŌöØö

ȧzøè :¢ȯ ȯÅÖΛ ƁØöä ȝŕzţÅä ﷺFÀöä Æȯzŋ :¢øȯ ȯÅÖΛ ƁØöä Æøȯzţä .Č
ȝŕzţä ƙÊĤk Ž ā À8QÊΛ Åŋ ƱŸÊŤøÊöä Àõæş ،ĞȮŋ ŌŁŬ ÆÆȝ ózŤøÎŋ zŁş ،ŌÊŸöä

.Ďċđ : Č ĘäÅÊöä øÆÔţä .ĎĒ
.Ďċē : Č ĘäÅÊöä øÆÔţä .Ďē

huüä øäÆïÅä :ÖĒęş ،ÆĚøø Îïää Æïş ş :ïÅę ¢ęj ؛ÇÅää ďtĒzş ﷺFÄüä ¢Ēz Æïş ÐØüä
ƙg pÆDzÊę gÆĒäà ÅŦQÄä Ż ،ʒÅĎzΣä ÜnÛ Ζèz^ ďä ÆtŢ ÆĒä ĶęÅõş ،ÅÄÔüä ÆÄ3
ƙĒĚĚ Ž ŧŘ^Û ā À8QÊ^ Åę ¢ƙĶøè Ž ÐÅÛŸ8ę ď^ÆüÄ ŏŸ3 Şz̀ÅΣä Àõæş ،ĶĎzg
:ïÅę Ż ،ĞÖę Æïş ،¢Ä3 ¢ä ĶÅĞęÛ ÅtĒz :ïÅę ¢ęj ؛ ﷺFÄüä ¢Ēz Æïş ÐØüä ʒŕzţä
،ÆĚÎïää :ïÅÖ^ş ،Ζøèz^ ďä ʒÅĎzΣä ÜnÛ Ζøèz^ ďä ÆtHţ Ķęõ huüä øäÆüä Ž
.(ɔŦQęä) ،ɟÅÄÊĚä :ÖĒęş ،ÿäÀïää :ïÅÖ^ş

،ɟÅÄÊĚä ÖĒęş ،ÿäÀïää Æïş ﷺFÄüä ɟÛ ďę ÖĒę Åę Ȫïæ ďę ā À8QøÊţäş
:ïÅę ¢ęj ؛ÞzÊÄţäş Ńèäüä Ž ƙŁÅì ďä Ò Ągzäü Ćäşø ،ÿäÀïää Æïş ¢ęüä ïzÖüäş
،ÿäÀïää Ńęş ،ÿäÀïää ﷺ!ä ïzøèø Æïş :ïÅę ääÀDZ ďä !ä ÆG3 ďä ÆÞÛ ÅÄęÆg
¢Ēz ĶęÅõ ،ĞÖę ĞP Łä ÿäø :ÐÀÖGüä ïÅę ،ÿäÀüä ďę Öþş ،ÿäÀüä ďę ĶĚGQøèäş
،ÖQÖüä ÆìÛ ĞP Łä ďę ā øÅŢ zää ĶŸQÖz ،ÀŦz ďä ā øÅŢ Łä ƙäş ęŦäĒä ā Àg
ĎĚ.ɔŦQęä ؛ÖQÖüä ďę ¢ĒŸ3 ÿäø Åę ʒŕzţä Ȫïæ ÜtÊz
:Ζ^À Îüä ɟÅÖţä äØŁ ﴿ Ł ÅtĒz ĞĒïÅQüä ğÅ3zŕzţä ď3 ÆĚä ÅtĒz ęÆØ Ż
pĶnÛş ،¢QgÅÊę Æ^ÆØş ÜøèÅÄüä ¢õøäÛ Åę ɔŸ3 ¢QÄòş ،ʒŕzţä ĞõÀä Ž äøş Åę
.¢ƙøÅt3 äzŕzƙ ď^ØüÄ øÅÄŸęä øÅƧÛ Àõæ

ÅŦnÛ øää ďę ɟÅÖţä äØŁ : ﷺĞtùÅz Æïzę :¢ï ïÅÖ^ ÐØüä ʒŕzţä ÅŦÄnş .č
.ďč.ĞzÀÎţä ĞÖę ÀDzΣä ïÅęÂä 8ęÀĚţä ïÅęÂüä Ž ، ﷺÆŸ^zn ĶÄä ĞzÆn
ĞÖę Ž ĞõøÅĞţä øęÆøüä Àõæ) Ž ƧÀnÛ gÀøę ʒęzţä äØŁ ď3 ęŸÖƙ Æøęş

.ÇäÅÊüä øÆÔţä .ĎĚ
.ĐČČ: Č ،ÇäÅÊüä øÆÔţä .ďč

.ďČ ĘąÀÊĞ øÆÔţ

.ďč ĘąÀÊĞ øÆÔţ :ďČč.

ďĎ،Ƀşƶ Ąöä ¢ÅĦřş ،ĞĞĦůöä ȣƶøDZ Ž Æöş¼ عليه السلام ŧĘŸ3 ɟüä ،Àòę ä ƁÜÀöä Ł øďĶŧä
ĸ Ąűŧä ĶąÜ gåŗş ɟÜ ƶŁş ĞĦĘø Îöä ŏÅŧŸ3 ¢ÅAGQ Àòę Ž ęƶą Ƃ Ü äØŁ ĶøÎ ƶŁş
äØT ĞĦąÅƨä ğÅÅöűŧä dąş ،ƶÀÎŧä ĞĞĦůöÅä ɟÅÜ ¢ƬDZş !ä ȳÀÜ ÆöÅù ŸÜ dä Ƴ3
ďď.(ĞĞĦůöä ÆĘöş) ä ÅĘÜ Ž ęƶŧä
¢DzQŧŸö Ƃƶ Ąöä Æöƶŧä øÅÊ ƨŸ3 ğäøÅĘè Ž ęäƶą Ćöòüƶ ،ɟęä ¢ö Àąü ŗş¼
ďĐ.¬ȳÀΣä Ƃ Ü
ƶşÀĦŧä øäÆöÅä عليه السلام ȧäÅÔöä ÀÅĦDZ Æøöƶą ¢ö ȯÅÖ Ƃ Øöä ƷřƶŧÄ ÅøƬĄşą .ď
ÀÅĦDZ Æöƶą äØŁ) :¢Ęƶ ŧäƶąȮą pÀDzǵ ¢äÅä ƨŸ3 ɟ j ،ĞŸDzĦöäøäå ä ÀÖä ÆĘĦè ŸÜ øäÆä
.¢ĭkøÅŧĦä ȳÅę dąş ،¢ąǵÅÊą Àõæ Ż ďđ،صلى الله عليه وآله ƑĄöä ¢Ÿńäş ،ȧäÅÔöä
ĞŧŢąĄą ğŏÅDzƶ (ĞƶÀøÎŧä ĞȮą ĞõøÅĞŧä øşÆöä Àõæ) :ɟäƶĄ3 ĶƠ3řş Ż
:Ƃ ÅąöÄ ÆĘĦkÀąöä ÆÊǵ
.¢Ą3 ąĄÆΣä ĘĞè Æęş ، عليهما السلام ĞƶÆn ǵÆĘÊöä ĸ Ąűŧä ɟÜ øäå.
،¢Ęƶ ǵøƶƬøÎą ȣŁş ،ȧÅęÂöä äØŁ ،ÀÖä Ÿɟ øäå :ȯÅÖÅą ƨŸ3 ÅøƬĄşą .Đ
،øÅ8öä Ž ﷺ !ä ȯƶøèø ÆǵÅò øäå øäÆöä ¢ØŁ :¢Ęƶ ä ƶąȮą ÀDzǵ ÅŁÅä ƨøŸ3ş
Ƃ Øöä ÆDzÊŧä Ƶòşş ،øäÆöä ¢ØT ȣƷøÅąöä ÆąÅƨä ȯşÅÄĭ Ż ďĘ.øÅÀèɟä Ž ¢ÖĘƶøş
.Å Ł

،ĞĘÖŧä ĞąąÖŧä :ĞøąÀÖŧäĞÖą) ،ƂÂą ÆÞÜ ÀÄØą ! äÆøƨ3 ĘĘÖƠ ،ŵşɟä ĞĦĞÛöä ،ččċ: ،ĞøäÅDZqä dÜÅąÜ Ž ĞøäÅąqä gÆø3 .ďĎ
dą ﷺ Ƒöä Æöƶŧ ÕöÅÖą ƶŁş ،ŸŸ3 ÆĦÎä 8şÄĦŧä ÕĦŧÅä ƶŁş¼ :ĘÖĦŧä ȯƶÖÄ ɟÅÖŧä äØŁ Ƶ ÄĦąöä Ž ،(ÿččċē/øŁČďčĚÿÅ3
.«čēĒ:ƶĘÜŸä 3ąDZ ،¢Ęƶ 8ŸąÀä ŗ ،ĞÖą ÕŁÜ ÆÄ3 øƶƬÎą ،ÕĞƨä ŸÄ Äư ĞŸ3Ü
.(øŁČďčĐ/ČĎēĎ ÿÅ3 ،ĶĦÄÀÌ ĞĦĞÛą :ɟÄÄÜ) ،ŵşɟä ĞĦĞÛöä ،ƂŸƨä ĦĘÊΣä ÅÌřøÆŧŢ ÆĘÊöä CÆÖĶş ÄäÆ3Ü dą .ďď
.ččċ: ،ĞÅDZqä dÜÅąÜ Ž ĞÅąqä gÆ3 .ďĐ
.ĐČď : Č ،ÿäÅΣä ÆŸGöä øÅGąąüä ÿäÅ8öä øÅÄÌ .ďđ
.ĐČđ: Č ĘÅÊöä øÆÔŧä .ďĒ

ÆÀ3 ɹäóÂÆ ǀä óäÆä ČzşÀĦţä óäÆøïä ƱŁş ،ƱŋşÂÅţä ǀęóɹä óäå ÅøƬÀŋş .đ
ÆDZÅÊţä dŋ ózƬø Îŋ zŁş ،ÅƬÆz ƁÓïä ÆDzøÊţä zŁ ÅƬÀŋ gøÅÀÂïÅä åzÔÖţäş ؛ÅÀÔïä
ČzÆn óäå ÆĦä ČøÒŋ dõÅŋɹä ÕRzÜ ʒřzţä äØŁ ÕøĦïş ...Ƴęóàɹä ÅŁÀõæ hƱøïä
،ƷÅÅQøÊŋ ȳƴøèRï â ÅÀïä z3ÆÀ ¢Æz ﷺF Àïä ŐÒŋ gÀǯÒï ، ﷺÆƴÀzn Ǩøää
äØŁ dŋ ÕRzÜ Ǩ¢Åõ ÕïØïş ،ČzÆn óäÆøä ¢ŐŋÅęÜ ɹşå ʒřzţä äØł ﷺ¢øŐŋÅęÜş
.ǀȳ3Ü !äş ،ʒřzţä [ď ē]

ɔȳ3 gåzDZzţä ČäÅŐÒïäş ،¢Őǵ̀ÅøÊŋş ،ÆDzøÊţä äØŁ Z òş dɜ ǀȳÒk Æęş
.¢Æz gåzDZzţä Čǵzȳïä

ÅƬÆzş ؛ɔĦøÊţÅä ÆȳÛţäÆG3 dä â ÅGĦïä óäå ،ČÒŋ ČõóÅGţä óşÆïä dŋş .Ē
.õäÀÕÅȳï î Åäó ɹęä ƱŁş ÀÊnɹä ǀȳĦïä [ď Ě]

¢ÆïÜ Õòş Åŋ ɔȳ3 ،ČŋÀÒţä ČÒŋ Ž gózõüţä ČÆŋƴèqä dõÅŋɹä ČȳP ØØŁ
.ƱèÅÅïä dÆÆïä ƱÕk ƲÆï ČÅÀÔŋ ÅŁåäÆĦk

،(ÅƬŋÀǵş ČÒŋ ČõóÅGţä òÅGzä Àõæ) :zŁ ،ÀnÜ ȶäzÀ3 ȳÆÕk Åŋ ÆĦä ،Àõæ ş
:¢Æz õÅDZ Åŋ dtřş

Ž ƁƎÛïä ÆĦtţä Àõæş ،ZÆǀä ÆDzÊŋ ƆÅȾ zŁş ؛ğƴèÀţä ÆDzøÊŋ .ē
(ğƴèÀţä) gózè ¢Æz ǨïÂõÜ ƁÓïä óÅ8ïä Ž õÅDZ Åŋ : ǩõƴǯïä ā ÅGïä Ž (ƲÀÕïä) ¢äÅQõ
:¢Æƴ3 ǨïÂõ æÜ ، l ŋ óÅd Ž ﷺF Àïä ʒŋ dU ÅtÆä :òÅę ،åzĦÊŋ dä !ä ÆG3 dɜ
æÜ ،Åł ÆùÀï ¢Åz ɹÜş ،¢Æz dŋ ÅŁÅÕïɹ ƆÜş ،ÅŁzȳQï ¢ÕÜş ، ﴿szÀʒ ğƴèÀNţäş﴾

.ÐČē: Č ĘäÅÊïä óÆÔţä .ď ē
.ÐČĚ: Č ،ĘäÅÊïä óÆÔţä .ď Ě

.ÐĎČ: Č ،ÇĂÊää øÆÔţä .Ðċ

.ÐĎĚ: ،ÇĂÊää øÆÔţä .ÐČ

.(ÿČĚĎč/øŁČĎĚč ÿÅ3 ČçÅÖŽää ČçQůţ 3ÅäçĶ :ČţÀůţä Čůţ) ،ČŽäÅŽää ČĦçÔää .Ðč

،ȳÅȝ Ōõ Ž ȯşɟä ƷĒäø ɗbŋ Ằøƶ Ȝ ƆÅǰöä ǦŸĒö Ž ǦȮŋ gåÅȞöä ğ ằDZş ،Ƶ ŸøÊöä
Ž ،ā Ằ8ţä gŸȯ ÁĔä Ƶ ʌằ Ȝöä ŌHɷţä äØŁ gøÅʌÂö ūĒŸQʌ ƱȞƶÅ Ȝöä ǦȮŋ Ʊřằ Åę ɟÜ
Ƀşǽş ،ŏŸŘÅöäş ،ŏÅŸŌÅöä ɗbŋ ɟÅĒȝɟä ằǰõŪş ،gÅŘŌöä ǦǫŸǰöä ǰŸằŋ ،ǰĒŢȝ ƷøP
Ž ằŧǫøèä Ż ĐĎ.Ķǰ ĒŢȝ ȳÅǵằş ،ǦŧĒŢȝ ţƶƻş ،gKøǰõ È ĒǫäƶÅä ،ğƶøĒGöä
:ƀÅǫöÅõ ǦŸŧf ÅAŁ ÅŁằõǽ åằʌ ،ŌĒÔÅǫöÅä ɗbõÅŋɟä ȻØŁ ô ằȝ
öäå Ž ƶŁş ،" ﷺ !ä ȯƶøèø ÅφĒØøè ǦAää عليه السلام ǦŧùÅƶ gĒØøÊöä Ēöƶŋ" .č
:ƀƎÛöä ÅŁÅƷş ،ằDzΣä ȧÅøęÂä ȣşằĦţä ȧÅęÂöä Ž ǦȮŋ ، عليه السلام ǦƶĒn ÅøŦŋÜ
Ǩφ ÅÜş ،ĒDzÊţä ǦÁȯ ɔŸȝ ،Ƶöţä ɗbŋà Ž Ǩφ ÅÜ öäĒöä ȻØŁ Ēöäďş ،ǦƶÂnöäå
،üǫǪÅţä ɔŧøÊʌ â ÅAää ȻøşÂʌ ȝřƶŋ ÅŦGADZ Ƃ Ü ،Ȣgƶöä ǦǫȩÅ :ÅT ȯÅÖʌ ǦǫȩÅł
ŕş ،ɟƶõằÎţä Åł ¢ĒŋằÀʌ ɦöä gøÅDzΣä ɗbŋ ¢Ēƶ ùǫƆ ɟÅõ ﷺ ƑAää ɟÜ äƶŧȝà
.ÕöÖö Ōòü

ŌHɷţÅä ƶŁş ،ŦDZş !ä ȳằøõ ،ĒöÅù ŸÜ ɗbä ƱŸȝ ÅφĒØøè Ēöƶŋ ÅøŦằŋş .Ď
،ŌǫƷä ƱŸʌ Åư ،ŦŸȝÜ ɗbŋ ﷺ ƑAää Ēöƶţ ŌäÅŌŋ ƶŁş ،ƱŸȝ ĒĦøÎä ȣşằĦţä
äØŁ) ¢ĒŸȝ ā ƶQȮŋ ằDzǵ ¢äÅä ɔŸȝş ،¢øĒƶ ȣŸQnä ŕ ǦȮŋ ŌŁÜ ÁA3 øƶŦøÎŋ
ﷺ !äȯƶøèø ŷằǩ ŌHɷţä äØŁ Žş ،ĒöÅù ŸÜ ɗbä ƱŸȝ ƙøAŋúţäKŋÜ Áøöƶŋ
ĒʌØń) Ž Ƀşƶää ¢ÅĦřş ،ǦǫĦÓöä ȣƶDZ Ž عليه السلام ƱŸȝ ÅφĒØè Ēöƶŋ ɟÜ :ŌĒęş
.(ğÅ8Ÿöäş ŏÅƷɟä

، ﷺ ƑAää ɟȝ ،ĒŸÛţä Áøǫȝ ɗbä gÂþ ÅφĒØøè Ēöƶŋ ŌĒę ÅŧĒƶ ÅøŦằŋş .ď
ǦȮŋ ŌŁÜş ،(ɟƶäÅä) ،ɗbDZÅţä ǦõÀä Ƃ Ü ĒŁäÓöä ĘʌÀù ɔŸȝ ǦȮŋ ŌÅøèüä ƶŁş

.ĎčĐ: ،Ƶ ʌằ Ȝöä ĶĒǫää ŏÅäş ÅŦŸŁÜş ǦůŋŌŘƶ Ž Ƶ ĒÛŸöä ȝŋÅɔä .ĐĎ

ČHòò ɔŸ3 òÉΛ ŝÅÆì øÜ Bş :ÜèÅÅöä òÅę ،üÛñ zŁş ،(òäÆöÅä) ÆDZÅą :ɹzòzÕΛ
.ĻŸ3Ü !äş ،Ļìì ÅŁ ŁGö ÆŸŢ È Ëö 3řzţä äØŁ ɹj ،ÀŢą ¢ǪHòò Ž Õä ،Õöæ
ÜøèÅÅöä ¢ÅĦř Æęş ،ā ÅÛĻä cbä ÀŁ3 gåŗş 3řzą ¢øąÜ ÀõØΛ ɹÅØøą .Đ
¬...¢ä È ąüǪÊΛ ÅÅÆì Õöæ Ž ĻŸ3Ü ŗş¼ :òzÕÆz
Đď...علیه السلام ȧåÅÔöä ÀÅĦDZ Æözą ¢ö òÅØΛ ..3řzą ÅŢÅąş .đ
øÅǪ3Åä ،ÅŢÅą ℂÀõæ ĘGè Æę Åą Àõæ åÅ3üz ،ĞõøÅGţä øşÆöä Àõæ Ž ÀŁǪøèä Ż
ĞzşÀĦţä ÜąşÂÁţä Ļęøɹä ŸÜ cbä Ļęøɹä øäå) øşÆöä ℂØŁ cbą Àõæş ،ÆDZÅÊą ÅĄÜ
،ÅŢÆz ÐØöä ÆDzÊţä gøÅΛÂöÅä åzÔÕţäş ،ÅÅÔŸö gøşÅDzţä ɹäøÂÆĻä øäÆä (ℂÆŢ3 Ž)
gÂþş ،ā ÅÛĻä cbä ÀŁ3 ĻŸèÜ ¢Æzş ،ȳŸèqä ÜÆGą ¢Æz pÀǪǪÊą ɹÅõ ﷺF Aöä ɹj
¢Ÿz ،ĞäÅÜÔöä ţÅŁǪDZä ɹÅõ ¢øäş ،ȳŸøèqä ÀŢş ¢Aąş ،ÅƵKdş ÆŸÛţäÆG3 cbä
...ÜèÅGĦöä ÐÆŢţä ĞΛøÅDZ ɹäøÂÆĻä ¢ǪAä ÆDzÊţä äØŁş ،KGõ ÕŘz
ÆĦä ÅŁÆz ŘÜGòÜ høøöä ،ÆŸÛţä ÆG3 cbä â ÅGĦöä øäå :ŝøŘΛÜ ÅAŁ Àøõæ ş
ąÊΛ ɹäØŸöä ɹäÀŘnɹä ɹŸÆţä ÅŁøäÆDZ Ž ɹÅÜş ،ĻŢĦţä ɔĦÊţÅä õäÀÅÅŸö î Åäø
.ÜĦÊöä ĞöÅǵ ÅŁŢAÆä ÐÀzä ÐÐ

8şÀĦą åzDZzą zŁ Åą ÅŢÅą :òÅÕz ÅŢǪŢDZş l ą Ž gøzǪüţä ÆDZÅÊţä Àõæ Ż
ÆDZÅøÊţä Àõæ Ż ،ÅŢDZøÅnş ĞÒą 8ÀĦΛŗ Àǫäå zŁ Åą ÅŢÅąş ،äØŁ ÅøÅązΛ БÜ
ÆDzÊąş ،cbzä ÆDzÊąş ،ĞĦEGöä ÆDzøÊą :ÅŢÅą Àõæş ÅŁåÆĦz ،¢Qęş Ž ĞzşÀĦţä
.ÀřÅΣä ÅAQęş Ž ĞzşÀĦţä ĞäÅDZqä

.Đčē _ ĐčĐ: ،ZΛÀÎöä ĞEGöä ŏÅäş ÅŢŸŁÜş Ğůą ÕŘz Ž ZÜŸöä ZąÅzä .Đď
.ĐĎČ _ ĐčĒ: ،ĘäÅÊöä øÆÔţä .ĐĐ

،ĞĦĘĠää ÆDzÊŋ :ÀŤÄŋ Ãõæş (ÀŤQŤDZş l ŋ Ž huää ÆDZÀÊţä) ô ÃĦQèä pĶnÛ БŬ ÆŁäÓää ĸɛ ɔŸ3 ɔÛøèzääş Бşjä gÀŧɛä :ĸkÀŧɛä ĸä ÃHuÄää ÆDzøÊŋ ،ĶGQ ĠÀøÊä ĞzÀ3 БŬ Æ3ÀÔää øÀøÊΛ ɔŸ3 Ì GÒää ÆDzøÊŋ :ÀŤÄŋş ،ĞøzÀ3 :ÀŤÄŋş ،ZĘlä ÆDzÊŋ :ÀŤÄŋş ،ŧŘÄŬ ĶGQ ĠÀøÊä zŁş ،ĞÎäÀ3 ÆDzøÊŋ :ÀŤÄŋş (gÆǵzŋ ĞŧDzĦŋ) ÆŘäÀä ɔŧøÊţä ZĘlä ÆDzÊŋ ɔŸ3 ȣÀøÎţä ÕGɛä ZHuŸä :ÕĘęş ،(ĞŸŧŤŋş ĞĘQƠ ĈÀøònÛ ،ĞŸŧŤŋ ǻÀÔä) ŧŘÄŬ ĠÄÀÔäÀäş ،ƆÀȣÔää ¢øŸÕŋ Žş ،ĸęzää äÓøŁ БŬ ¢ä ózŤøÎŋ zŁş ،ğŸŸäèÀţä óÀȣä ȣÀĦΛş ...ĠøäÀÔää

.ÐĐē _ ĐĐĐ: ،ĘżÅÊïä øÆÔţä .Ðđ

.¢ÇÇÆDZ Ŏä ɿ ɸä ¢ÆŸ3 Ƶ ęƵ∧ɾ ȿAÆÖ∧ ¢ŸŢ ƙÆĚĚƙ ɿÜ Ƙḍ..øÀÊää ÆDzÊŋ: È ŋÅ ǀä

È Æöş ،ǀÆŁäÀæÜ ÆDzÊŋ :¢ö ȯÅÖ∧ Ƶęƶţä ƙɛ ɒ3 ƵzÀĚæ ÆDzÊŋ : â åÅøÊöä

.ȳÅŋqä ¢Æƶ ƱŸÔ∧ ƀØää ƵzÀ3 ÆDzÊŋ

ÐĒ...ɿ ɸä 8ÀĚƙ B gøƶõØţä ÆDZÅÊţä ÇØÆƶ

.(ƵzÀÎţä ƵÒŋ Ò∧øÅƙ Ž ȳäÀΣä !ä ƘÆæ ȳŸ3üæ ȳŸ3qä) ā ÅÇõ :ȿÊŋÅò ❊

ƀäşÀÆÀää ÆŁŢ ɒæ ɒ∧ÆÀää ŏŸ3 Æøþ Ü ɒæ ɒ∧ÆÀää ÆÛę ÆŁŢ ȳÅŋqä Ƶøæöüƙ

.(ȳČÐēč _ ČÐČČ/øŁĚĚċ _ ĚČĒ) Ƒ ÛÖäÅæ ƘÆÎää ƱÒţä

:ɿäƵÀĚæ ¢äÅÇõ ƵÇÅò gøƶçüţä ƵÆƆøÅÇää ɒõÅŋɟä ɒ3 Ç∧ÆΣä ÕĚDZ

Æęş ،(ƵzÀøÎţä ƵÒŋ gøƶçüţä ɒõÅŋɟäş ƵõøÅƵţä Ʒøŕäƶţä Àõæ Ž ƵøÇÅò)

Ž ğåøş ɦää Ʒŕäƶţä ɒŋ pöÆæ ،ǀŢÇÀŋ ƱƆøÅĚƙ ƷÇƙş ،ÕÔÀŋ ÕÒøÎæ ÅT ô À3

ÕÔÇ∧ ÅŁÆƶ ê ÅÖÀää ÅŁÀõæ ɦää ğäåÅ∧Âää Àõæ Ż ،ƀÀÔƵää ɒøÊΣä ȳÅŋqä ƵäÅøèø

:ÅÆÇŋÆÖŋ Ž öÅDZ ،ƵÀÒŋɟä ÇØŁ

،¬ƱŋşÂÅţä ǀęøɟä øäå Ż ، ﷺ Ƒ Àää Æäƶŋ Ż ، عليهما السلام ƵzÆò gÆÆÊää øäå¼

.Åńøæ3ş ،ÅÆƆøÅæ ÕÔÇ∧ Åŋş ،ƵÀÒŋɟä ƵÆÖæ Àõæ Ż

Åŋ ƶŁş ،ÇÀÔ3 Ž ÅøÆÀŋ 8şÀĚţä ƶŸ3 ..ƀäşÀÆÀää Ƒ ÛÖää ȳÅøŋqä ÀÔÇęä

Ðē.¬ÅÆÀŋ 8şÀĚţä ƶŸ3 ÅÇÀÔÇęÅƶ¼ :¢äƶÖæ ¢ÇäÅÖŋ ƶŅÜ

.ĎĎĚ _ ĎĎē: ،ÇäÅÊää øÆÔţä .DĒ

.ĎĐĎ : ƵzÀÎţä Ƶůŋ Ò∧øÅƙ Ž ȳäÀΣä !ä ƘÆæ ȳŸ3üæ ȳŸ3qä .Dē

(ŏÅÅŸ ĺäş ŏ̄ƶŸţä ĺ DƶäÀǎş ƱÒţä ÑΛøÅQöä Ž ƱÒÊţä ƷøĵÄ) ā ÅQõ :ŝèåÅè ❋

ĐĚ.(ȳČđĐĚ/øŁČċĒċ ğ) ƁƎÛöä øåÅÕöä ÆG3 ɒä ƱŸ3 :ƵĒüǎ

(ÆDƶÅøÊţä Žş ،[ĞÒŋ] ÅŸŸƶ gøƶŸøÎţä ɒõÅŋĵä Ž :ǬÅƷöä ÕÔÅöä) ÆøÕ3

Ƙd gåÆĦǫŋ ÆDƶÅÊŋş ،ÅńǿÅΛà ÆĦǫøÊΛ gøƶŸøÎŋ ɒõÅŋÙ ÅŸŸgäƶǫş ĞÒŋ¼ :òÅÕƶ

ÆDƶÅÊţä ɒŋ ¢ĒŸ3 ɟƶŋÆÕǫţä ¢ĝǫ Åŧƶ ،ɟƶŋÆÕǫţä ÅŁÀõæ gƘƷõ Ùäǫ ş ،ȳäÀΣä ÆDƶÊţä

،ÅΑΑŋà Ž åƶDƶŋ ƶøŁ Åŋ øÅGǫ3Åä ƷĒŧƨä ÀõØǫş ،ℂÀøõæ ÆΑ3 ¢ĒŸ3 ¢ĝΑǫ ،gøƶøǫüţä

đċ.¬ÆDƶÅÊŋ ÅŸŸõ ÅΑΑŋà Ž ğøÅò ÅŁşÀõæ hüä ÆĒäƶţäş

ƶŁş ،ƱŸ3 ĒĦøì ĺÅä¼ :ȴƺÅę ﷺƑΑöä gåŕş ɟÅÒŋ ÀõØä ÜÆä Åŋ òşÜ ÜÆGƶ

،(ȳČččĐ_ČČĐē/øŁđčč_ ĐĐĎ) ƱèÅGĦöä ÀòÅΑöä ℂÀţ3 ɟÅõş ،ℂşÀõæ Æęş ȣşÀĦŋ

ƆÅÊȣöä ÀÅŢţä ÕŸţä Ż ،ȧƶęÀä ɒä ƷÀƶ ÀòÅΑöä Ż ،ÀÔŋ ĀgÅò ɟÅGĦì ȣÀì ɟä Ż

Õäæş ،¢Ēƶ ƺŸÔΛ pÆDƶÊŋş ĞGę ℂÀţĦƶ ،ɟÅn ɟÅŧĒŸøè ɟÅÛŸøÊöä Ż ،ɒŧĒöä ĀgÅò

ȳÅĦöäş î Å ĺä ƷDƶÀŋş ȳŸèqä ɟÅÛŸè ℂÀţ3 Ż ،ĞƺÅŧĦÊǎş ƙǫŸǫş ĞøÊƦȳÅ3 Ž

Ž Õäæş ،ɟÅn åäÀŋ ɟÅÛŸÊöä â ÆÕţä Åǫƨƶŋ ɒöä ɟÅn ÆŧŢ ƀàÅȣöä ɟÅÛŸÊöä Åǫƨƶŋ

ĞĒǫÅŧƷĦöä Ğäşäöä ÀäÅõÙ ɒŋ Ò Åì ÆΛ ƺŸ3 gøÅŧĦöä ℂØŁ ǨǫÅõş ،Ƶ̄ƶäÅ ÆĦä ƷÊǎ ĞÀè

،øƶõØţä ÕĦuţä ɟäøÆDƶ Ʒƶøş ،ĞŧĒŢ3 ăäƶŋÙ Õäæ ƺŸ3 ĘÅǫÙş ،ÅdÙ ƘÀΑŘd :¢ò òÅÕΛ

،ŝǫæúŋ ¢ò ĀǎØş ،ĞĒŋşÀöä øÅΛÆÕÅä ŝÅęş ¢ĒŸ3 Ƶęş Ùş ،gøÅΑŋş ،ĞŧĒŢ3 ĞGę ¢ĒŸ3 ÕĦDƶş

Ƶęƶöä ğƲ8ŋ ɒŋ ŌøŧƷ ،ŝΑĒĦŋ ŝÅĒøì ȳÅ3 Ōõ Ž ǫÒò ÕĦDƶş ،ŝŋÅŋÙş ،ŝøŋåÅnş

Ž â øÆΛ ،ȳƶŸĦŋ ŝèøÆŋ ĞÅΛÀøÎöä ĞΑÛŸÊöä ¢ò ǨŸĦDƶ Ż ،ĺƶŸ3 ĺøÊÕΛş ،øƶõØţä

.(ȳČĚĚđ/øŁČďČđ ȳÅ3 ،àÅä ŵÅÛÔŋ ،ĞΛøÅDƶöä ĞGǫÛţä :ĞŋÅûţä Ğůŋ) ،òÅP ÆþÙ ȣÅìÙ CÆÔǎ ş ĘĒÕO ،ŵäşɟä ĞĦGÛöä .ĐĚ

.đē : ،ŏÅÅŸĺä ş ŏƶŸţä ĺDƶäÀǎ ş ƱûţäÑΛøÅQöä Ž ƱûÊţä Ʒøĵä .đċ

.øzõØţä ŌHuţÅä ţzGèjä ȳÅÀÜ dnţ ƙnzÀ

БŬ ÆŁäØüä ƙɛ ɔŸȝ ÀDzΣä ȧÅęÂä zŁş ، ﷺĞţùÅz gÆŒÊüä Æüzţ :ÅŤÀnş

.ÿäÀΣä ÆDzÊţä

،ﷺĞzÆn øäåş ، ﷺĞţùÅz gÆŒÊüä Æüzţ ÆţÅλ zŁş :ĞzÆnøäå ÅŤÀnş

.ÿäÀΣä ÆDzÊţä ÆĞä ÿÀΣÅä ŌŢ ŌÔzÜ

ÆDzøÊţ ÅŤŒz ş ،ÅŁşÀõæ Æęş ،ĞzşÀĞţ ÅÀÔüä ŬŁ ş :jäóÂÆ ä øäå ÅøŤÀnş

ÅŤŢÀü øÅò ş ،ÿŸèrä ÜÆGţ Ž ¢Æz pÀQQøÊţ jÅõ ﷺFÀüä ɟ j ،(üGQÅţä) :¢ü ȯÅÖÀ

đČ...ÿåÅnş ÿÅţÜ ÅT ş ،ÅŤŸõ ÅŤŒŸȝ ĘŸÛÀ ÆDzÊţÅä

ℂØŁ ĘŒõzk Ž ŬŁŸȝ ÀøkäzkŞ ȝäÅQk Ž jzŒÒţä jzøńóűţä ÀŁQøÊÀ äØÒŁ

،Åł ƙŁŸÊţä gɾzüäş õzŸţä ÿÅŁQŁäş ،ğÅgŸòŬ dnţ ÅŤŒŸȝ ÜÀù Åţ jÅŒäş ،ĞÀÒţjä

.ŏɾűŁ dnţ À řÅΣä ÀÔĞüä Ÿg

(ÿÀΣä gɾş ş ĞŒGüä ş ĞÒţ øÅGńÜ Ž ÿÀÒüä GaÅÀţ) ā ÅQõ : ŧHäÅè ❊

_ČċÐĒ) ، ÐøÅDzÀøÊüä dø∧Æüä Ŭø∧Ğk dø∧ä d∧Æüä ȝÅø∧k dä Ŭø∧ȝ :Zø∧ŒüÜk

đČ.(ÿČĒČĎ_Čđď'Ē/øŁČČčÐ

ş¼ :ĞŒäÅQüä gøÅGĞüä jäzÀĞüä äØŁ ĞøØ øÅDzz (Åńäøäâţ ş ĞÒţ dõÅţÜ) :Àøõæ

źüŒèş ،ţńɾzÛţ Ž jzńøúţä ÅŁÀõæ Æęş ،gøzŤÎţ ğäøäâţş ،gKȝõ dõÅţÜ ĞÒţ

đĎ.¬..ĞDZÅΣä ŌŢ Ž ÅŤŘĞä Àõæ

.Ēċ: ŏÅÀŸţäş õzŸţä ţDZäÀk ş Ŭůţä ÑØÅQüä Ž ŬůÊţä ȝøjä .đČ

. : Č ،(ÿČĒĔē/øŁČďČĒ ÿÅȝ ،ŴÀÅüä ÿÜ ĞĞţÅDZ :ĞţÀůţä Ğůţ) ،ÐÀÔţä ÆŁŢ !äÆGȝ ŌŒP:ĘŒÔOş ĞÈäøä ŵşjä ĞĞGÛüä .đč

.ččđ :Č ،ÿÀΣä gɾş ş ĞŒGüäş Ğůţ øÅGńÜ Ž ÿÀůüä GaÅÀţ .đĎ

ş ČÒŋ ş ÿÅŢĦöä Ä3ÅøÎţä ş ÿäÀΣä ŘĘGöä óÅGńÛ Ž ÿäÀţä ÕĘÔO) : ā ÅQõ :ŝÁŋÅõ ❊
(ÿÅÅÁöä Åńŕş ş ÿÀΣä

8 şÄĦţä ،ŬÒöÅţä ŬÒţä Äłз ɒøä BÅøè ɒä ÆÞÛ ɒä ÆłŢ ČŋŸĦöä :Ζ Ëöüř
đď.(ÿČĚċĎ/øŁČĎčČ ğ) ĦÅGÔöä ɒäÅä

ČzÄøÎţä ČÒŋ ŏÅ3ÆÖä ÅŦĘz ā ÅDzQøÊΛ huöä ɒõÅŋ ɟ ä) Ž ĘÖÅŽöä ÕÔÁöä ÆÕ3
:¢äÅQõ Ž ÞÄäKÎöä ɒΛÆöä Æf Ŭŕ ÅÕöä Äõæ ş ķ :ȯÅę Ż ،(...ÅłøÅę Åŋş ،ÅŦŋÄǵş
ɒ3 ÕÕ¢ ¢¢ɟ ،ŏÅ3ÆÖä ÅŦĘz ā ÅDzQøÊΛ ÅŦŋÄǵş ČÒŋ ÄńÛ 3ŕäzŋ (l ţäş Õøòzöä)
، Ì GÒöä ÆDzÊŋ Žş ،ĶGę ɔŸ3 ŏÅ3ÆÖä ā ÅDzQÊΛş :¢ÒÊΛŋ Ž ȯÅę ¢ęÛ ÄÊÁţä ê ÅÕΛöä
ČŸĘö ﷺJΛöä ǯşà ČzÆń øäå Žş :ȯÅę ɟÛ Б Ŭ ¬..Ζ Ę ęä ÆDzøÊŋ Žş ℄Ķd åäà
üGQÁţä ÆΛ3 ɟäøÂĘ ęä øäå Žş ،ȯäşÂöä ÆΛ3 ĶΛęŕä ÿzΛ ﷺJΛöä Æözŋ Žş ،ČĦłzä
đĐ.ĶɒΛöÅÎĦöä ÆĦä

ÿÅø3 gøåÅøÔöä (ČøĘęÅłǯĦöä Čøöşöä ɟüøì Ž ČøĘäÄĦöä ČŋÅΛöÅøè) :ŝĦøèÅĦ ❊
đđ.ÿČēēĐ/øŁČĎċĎ

ğÄõæş ،ā ÅŦèüä (БÅĦĦ !ä ÅŦzÄì ČÒŋ gøzęüţä Čõøöä ţäÎŕäzţä) ğÄõæ
đĒ.ÄΛzÛĦş ğÅgŸòÛ ɒŋ ÅŦĘŸ3 ŘÄDZ Åŋ

(ÿčċċď/øŁČď'čď ÿÅ3 ،ÞÁèɟä ČęQůŋ :ČŋÄůţä Čůŋ) ، Ì ĘŁÅ ɒä !ä ÆG3 ɒä ÕÿţäÆG3 ĘĘÕOş Čëäöá ŵişɟä ČĦGÛä .đď
.Đēđ : č ،ÿÅÅÁöä Åńŕşş ÿÄΣäş Čůŋş ÿÅŢĦöä Ä3ÅÎţäş ÿäÀΣä ŘĘGöä óÅGńÛ Ž ÿäÅţä ÕĘÔO .đĐ
.(øŁČĎċĎÿÅ3 ،ČΛĶţä ČĦGÛţä :ČŋÄÒţä ČÒŋ) ،ČĘäÅŽöä ČĦGÛöä .đđ
.Čď'ē: ،ČĘäÅłǯĦöä ČişÆöä ɟüì Ž ČĘäÄĦöä ČŋÅΛöÅè .đĒ

:¢äÀQÛ Ž (øŁČĎčĒ _ ČčÐč) ƀşäÀŘΣä ÆŧŢ ďä ÆþÜ :pÀìÀ3 ❊
.(ƙąjä ÆŸGöä ÕäÀŘz Ž ƙŧžöä ÆÕĦöä)

ŘŸòş ،(ÀŦŦŸ3 ĞŸŧQøÎţä [ĞąÀůţä Ğůą] ÀŁÀąŭą Ž) Ąöäžöä ÕÔÀöä Òn
ätzøÊÄą zŁ Äą ɔŸ3 pózÔÕą ¢řÀ3 ďůΛ B ،ŧĦřzą ƙøąŸąş Ágäş БŬ ¢øΛÆö
ĻŦŦŸ3 !ä jäzøřó ÿäÀůöä ĞäÀHÔöä ŘøĦGä ÕÔąΛ Äøą åÀøè Öä ﷺFÄŸö ÀŦÄą
È Ęö Äą ÀŦÄą ZΛàş ،ĞĘHÔöä ÀŦÄą ĞHòò ،jzÕäÀÊöä ĆÀÛä Äą Õůö ô À3 ،ƙĦPÜ
.ŧHÒĘHòò

¢äÀQõ Ž (ČĚďĐ _ČēĒĎ/øŁČĎđĐ _ ČčĚċ) ،ƀàÀøďą !ä ÆG3 :ÀøÎ3 ƀåÀg ❊
đē.(ÿäÀΣä !ä ÆŸä øÀGnÜ ÀõØä ÿÀąjä gåÀzÜ) :Ò3zèzţä

¢ąşå Äą ĻŢĦţ ô À3ş ،ÒøŸĘÔÀk ÕůøÎä ţzřzţä äØT òzÔz gÆ3 ÆÕ3
:òzÔöä ÕŸk ďΛşÀÄ3 БŬ ÄÄŁ ĄHòGöä źüΛ ،jzÕäÀÊöä jzĘůţä jzÀöúţä
đĚ.ĞÜøÀGţä góząüţä ÆDZÀÊţä ÀÛä Ž :ĄöäžöäÕÔÀöä
.ÆĘöäzţÀä ĞÒą ĞzşÀĦţä 3řäzţä Àõä Ž :3äÀöäÕÔÀöä
Ēċ.Äł öäÀąjäş özŸţä ÿÀŧQŁäş ،Äńøäŧ3 ÑΛøäzk 3GąkŞ ،ƀŸĘÔÀk ÀŦřÀHąèä
ĒČ.ÕèÀÄţÀä ĘŸĦk ÄT höä gózŦÎţä ďÛÄąjä ÀÛä Ž : È ąÄ1ä ÕÔÀöä
،ÕøèÀÄţÀä ĘŸĦk ÄT È Ęö höä ďÛÄąjä Ř Ħä ÀøÛä Ž : â åÄøÊöä ÕÔÀöä

. Ì ĘŁå ďä !ä ÆG3 ďä ÕŸţä ÆG3 ĘĘÕOş ČèĚöå ،ÀĚzĘązůöÄä ÿzęÀą .đē
.đĒ _ ĎĒ : č ،ÿäÀΣä !ä ÆŸä øÀGnÜ ÀÛØä ÿÀąjä gåÀzÜ .đĚ
. ēĐ _ đĒ : č ĘäÀÊöä øÆÔţä .Ēċ
.ČĎČ _ ēđ : č ĘäÀÊöä øÆÔţä .ĒČ

[Ēč].(â ÌÁÓä ƙä ğÀÌŢQÌä ÌÌÁůóş

.gÁÍÁÉÌÓä ČÉƆóÌÁQÓä ğÌÁÓúţä ďnţ Ȭóé Ƙď ƁŬ

î Ìágŭ Ìţ̄Ēz _ À ř ÌΣä ÌţÀÔ3 Ž ā zQůţä Ůţ̄ŸÌÓä ÀĬäzQÓä ČŸøÊŸè Àţ̄QøÊĭ

. _ ţ̄ŸÌÓä ¢ä

Čäz̄ČHůţä ČÓţ Ž Čäz̄ŸÛţä óÌāęä ÕÉÓå ¢ÉŸÍş ،ǰΣä ȬèÌÁţ Ò ÁŸţ :À Î 3 ƆÌāę ❊

8 şÀÌţä ŬŸ3 ďä óåÌÁÕÓä ÁČ3 ďøä ȬóÌţäÁČ3 ÑÉøÎ ÓÄ ČţŸÌÓä ŸÀţä : Ζ ÉÓüĭ

.(ȳČĚĚĒ/øŁČďČē ğ) ŬÊŸäÀÛóÌää

،ČţÀÓţä ČÓţ ČÛÍÀn ţèó Áęş ،ČèÁÓţä Ì3Ì Îţä Ō ɔ ،ţÌř zţ ƙ ęŸę ÌţÁţ Á3

[ĒĎ].À ř ÌΣä Ƙęzää Ž ČzşÀÌţä gózęüţä ČÉƆóÌÁQÓä ČÉţŸèqä ďõÌţ ä Ʒęäzţ ÌţÉŸ3 Ǵ ř ş

[Ēď].ČÍÀę ä şÉƆóÌÁQÓä Čůţ ÌÌÌţ :À Î 3 ęÓÌāę ❊

. ! ä ¢ŢÌág ÐåŸČää ęÉď ďä ĘĭÌ3 ÑÉ Îää ÞóúţÌ : Ζ ÉÓüĭ

،ɿzţÊţäş ɿäzÁÌää ďnţ äØøŁ ÁÊęÍ ÌţŬ ،¢3z ř zţ Ž ā ÌÁQŬ Ō ɔŬ zøŁ ş

. ! ä ŏÌÌ ɿŬ ÐŸÔÌţ ¢Á3 ęÍÁΣä ź üÉèş

ƙęÁĤůţä ďnţ ţ̄ţŢÌţş ،ğ ÌøȬÓÌää ƙ ÌÓúţä ďøţ Ǵ3zţDzţä ČØŁ ţŬ Ȭøì ř

ČÌÁÌţ gózęüţä ďøŬÌţ ä ďnţ Ǵò Ìţ3 ţ̄ÓÍÁÉg ţøŸÌää ȯÌDZóş gÌÊÕäş ،ŏÌøţ̄ÕÌääş

.¢ÉţÌţ ìóŬş ،Čózò ŵŸDZŬ Ž ÀĭäzQää ĘÕÓ ،ŬgŸÛòřä

❊ ❊ ❊

.Čďď _ ČĎČ : č ĘäÌÊää óÁÔţä .Ēč

.(ȳČĚēĒ/øŁČďčĒ ȳÌ3 ،ČÓÍÁΣä ČÊţ̄ÍÄä ČĤGÛţş ČęęÛţ :ČţÌůţä Čůţ) .ĒĎ

.(ȳČĚēĎ/øŁČďčĎ ȳÌ3 ،3ÍäzQäş À Î ÍÁŸä Čůţ óäå :ČţÌůţä Čůţ) ČÉţÌŸää ČĤGÛää .Ēď

٥ . المتواتر من الأماكن المأثورة في مكة المكرمة استقلالاً المنثور منها

Ž gÀĂäzǫţä gøzǫüţä cbõÂnǫj ä Ž ČŸÖǫÊţä ğ ÂÀúţä ĸ Ełůţä ŏÂłŸĂöä cbn ǫ åÆ3 Z ĉÜ

:ł3zGÛn ǫ À ř Å Σä ĸęzöä Ž ¢ÉŸ3 ţ Ÿù ŕ ä Ź Ałłz ÂŦÄn ǫ Àzäzǫţä ،ĞnǫÀÒţä ČÒn ǫ

* Č. ā Âǫõ : (ČäÂDZqä cbõÂnǫÜ Ž ČäÂǫqä gÆ3).

ÜÖǫţä ، Ł ÉøÊΣä Ł ďĸn ǫ ǫÉŁäÀäÜ cbä ! ä ÆG3 cbΛÆöä Z ÉÂ3 ÆÉøÊöä Z Éöüĭĭĭ

ƎǫĦǩ ȕǿÅP ،ā ãÂƎŋ ş ، ȳÅÖŋ ȳÂŋàş ،ǩǩşÀŋ ،ƱĦèş ،Ȣãzù

ǿÀd Ǩǫ ɹşÀÎ3 ǥǿÆè ŴÆȯ ₡ÀDzǥ ǨƎGȧ ǦΛÚǿ ،ɹÅƹ ş ، l ŋ

ÀõǽÜ ƆzÒȯ ،(ǦǿãÅDZqã ȣõÅŋÜ Ž ǦãÅǫqã ǥÆ3) : ā ÅǿǪÒȯÅã ₵ǪĦP Åŋ ǨǿƎƧş

ƭƭƭǫǩ ،ǦΛşÀŋş ǥǿzǫüŋ ǦƎ3ǻÜş ،ǦƎTÕz ÕəÅǿÊŋ ȣŋ ₵GǿèÅΛΛ Åŋ Ř Ħã ÕŢ Õõ Ž

Ēđ..ÆΛãzĦŸȯ ƱƎÔƠş ،ÆΛãzÅŸȯ

.(ȳãÀΣã ÆŸGȯã Àǫŭŋ Ž ȳÅǫɟã ǦÅƠ) .č ⁕

_Ččđđ) ƱÒǫã Ƀşãşǿã ΓÅò ÆƭŢ ÆƎǿÊȯã ȣã !ã ÆG3 ÆƎǿÊȯã ǦŋƳĦȯã

:(ȳČĚčď _ Čēď'Ě/øŁČĎď'Ď

:₵ȯzę ǦȯÅèÀȯã ǦŋÆÒŋ Ž ǒÅDZ

3řş ǨƎã ȯşÜ zŁ ƀǿǿã ǫŢĦǫã ₵QƎã ÅŢƎzş ،!ã ÆǿŸã ƱŁ ǦŋÀÒǫã ǦǿÒŋ¼

ǥǩ ÅΛÚ ₵Ǝz ₵ǫzÒȯş ،ǩǫÅĦŸȯ ƤÆŁş ،ƭõǿÅǦŋ ₵ǫzÒã 8zòzǫã ، ô ǿɟã Ž â ÅAŸȯ

ǦΛÆƭHǫã Ǧŋɟã 3Ǝƭƭ ǥǿŸǦę !ã ₵ŸĦDZş ،ƭAŋÜ ɹÅõ ₵Ÿnǻ ȣŋ ₵ǫzÒȯş ،ǥ ÅǿAƎã

ȣÒȯş ،ǒÅ3ÆȯÅã ÅŢƎz ā ÅDzQǿÊΛ ǦõǿÅǦŋ ÅŢŸõş¼ :ȯzÒΛ ɹÜ ƀÜ ¬. .BÅĦȯã 3ƎP Ž

ǥŸÔȯã ₵ƎŸ3 ₵ǫzÒȯ ،Åł ǨÔQnã ÅǿΛãÂŋ Ř Ħã ƨŸ3 ǴDZÀQΛ ÅŢŘĦã ɟÜ Õǿì ŕ

ȣ3 şÜ ، ﷺ₵Å3 şÜ ،₵ǿAŋ ÀǫÜ ǻzDZzȯ şÜ ،ÅŢƎz ÆǿGĦǩ şÜ ،ÅŢƎz ÆȯşȳŸǿÊȯãş

ȣŋ ǿzŢǿÎtã ȣÒȯş ،₵Ǝz Z ŸQUşş ،Ǩƺõ ǴDZÀtã Ř ĦGȯã Õȯæş ،ȳãÀÒȯã ₵ãÅHòÜ

zŁ ،₵ƎŸ3 ƺÅDzΣã ɹzȯÆΛş ،₵ǫşǿşÂΛş ،₵ƎŸ3 ǻǻÀQȯã ÕǿǫÅŋɟã ǻÅQĦΛ ƀǿȯã Õȯæ

،ȯÅGDZ Ř ĦGȯã Õȯæş ،ǩzǿÅĦȯã ȣǿŋ ǩzzÛtã Ôřźzü ÀƺõÜ ÆΛ3 ȳzŸĦŋ zŁ Åǿŋ

.čđ: ،ǦãÅDZqã ȣÜÅŋÜ Ž ǦãÅǫqã ǥÆ3 .Ēđ

ĀŤŸĤŕ ăăàş ،ĀŁŹĀÒèş ،ÕĢĀŋĵă ĀŤŸŹ ÁĀş hŭăă øşÁĀăă ŬŁş ،ÁĀăŹŋş ،ÁĐŹĀøÊŋş
ĒĒ.¬...ĻŁ

øĀ ô ÀĤĀăă ŏĀĐŹ ĀŋÁĀŻ ȯĀęş ÕÔĀţă ô ÀĤĀĀă ďõĀŋĵă ÕŸĀ ďŋ ŤŸõ Ò øòŋ Ż
ĻŁ ăăàş ĀŁŹĀÒøèş ،ÿăÀÒăă ÕĢĀŋĵăĀŤŸŹ ÁĀş hŭăă øşÁĀăă ŬŁş¼ :ĀŁ ŧŹÀĤŋ(ÁĀăŹţă)
ĆŸĤŭÔăă ŕŸŻ ŹŁş ÕŸŸăă ȧŹÊă ﷺFĀăă ÁĀŹŋ :¢Ā ȯĀÕĀ ĐØăă ŻŕŹţă ĀŤĀŋ ،ĀŤŸĤŕ
Ž ŹĀÀÎăă ¢èÜă ÙÜÊŋ ŻŕŹŋş ،¢ŸŹ ŷÀĀş ﷺ!ă ȯŹèă ¢ŸŹ ÁĀş ĐØăă ĆŸĠăă
Ēē.¬ĻĻă ĐĀ ȣşÀĤŋ ÕĤŭţă È Ąţ

ĞĀÀĢĵăş ĞŸĢăĀĢăă Ğůŋ ĐĀĤŋ .Ď*
.!ă ¢ŢĀg ،ĐĀŸĠăă ĢŸĐ ďă ĘĀĀŻ :ŹŸĀăă
،ĞŸĢăĀĢăă ďŮĀŋĵă ĞŹĀůă ȧÀÛĢĀ ĢŸg ،¢ąăŹŻ ¢ŸŸŻ ȯÁĀ ŬŻŹèŹŋ ā ĀĢŮ
ÿÁĀĀ ¢ąüă ÂŸŧĢĀ ،ŧŸăĀDŹŁ ŧĞŸĀÀĀ ŧĞĀÀŋ ،ĀøŤŹg Āŋş ،ĞŋÀůţă Ğůŋ Ž ĞøĀÀĢĵăş
ĞŹĀŕŮ ¢ŸŸŻ ÁĀÂĀş ،¢ŻŻ ąÁøĤĢĀ ĐØăă ŻęŹţă ďŻ gÁŸĀŋ ĞŸĢăĀĀ ğĀøŋŹŸĤŋ
ĵŹůĀ ăØŁş ،ĞøŕăŞ ĀĞĤĀ Ž ŻęŹţă ŕøŸŻ ąÁĤĢøèă Āţ gÁĀĀĐŹ ğĀŋŹŸĤŋ
Ž ĀńăŭţăŞ ÑĀăĀĢăă gÂŸŋ ĊØŁş ،ŬŕĀţĀă ÀŕĀΣă ÕøòşŬ !ă ¢ŢĀg ŹăŭţăĀ
ğĀŹĀŕŘă ŧĐŹæŹyŬ ąĤĞăă ÿÁĀĀ ،ÀŕĀΣă ÀÔĤăă Ÿg ĞŸůţă ĞŸĢăĀĢăă ĞèăÁţă
.ăĀĢůăă ăØŁ Ž gÁŸĀţă
ĐŹĞĀăă ÁĀŹţă ĵĀůŋ ďŻ _ !ă ¢ŢĀg _ ĐĀŸĠăă ĘĀĀŻ ÑŸøÎăă ÞăŭţăĀ ȯŹÕĀ

.Ď _ č : (øŁČĎčĚ ÿĀŻ ،ĞĀĐŹĀţă ŬęĀĢăă ĞĤĞŬŋ :ĞŋÀůţă Ğůŋ) ،ŵŞĵă ĞĤĞÛăă .ĒĒ
.đ : ،ÿăÀΣă ÁŸĞăă ÀĢŭŋ Ž ÿĀĵă ĞĀØ .ēē

:Ƶ ʌÀÎ ïä

ƶŁş ، ﷺ ! ä òƶøèó ¢Ez ÆÏşş ƁØïä ɹÅůţä ƶŁ :Ƶ ʌÀøÎ ïä Ƀƶ GAïä ÆÏƶţä¼

ɹÅŮş ؛¢QŽĦä ÆA3 Ì ʌÀę ĻńÀòÅǵ ¢Ezş ،ĻìÅŁ ƶAä ¢AůÊʌ ɹÅŮ ƁØïä ÆĦøÎ ïä

ɹÅůţä Ž ŘEAä Ż ،¢ä â ÅAïä ōƎøǩ gÀŽůï ȳÆŁ Ż ،pÆDƶøÊę Øơä ɹÅůţä äØŁ

،ĻŸĦïä ĞGŸù ÅŁåÅǩÀʌ ĞęÅ3 ĞGQůę ƱŁş ،Ğůę ĞGQůţ pÀÕę ŘŸĦDƶ ĞAÊǵ gøÅŁ3

ƤÀQìäş ، î Å Ļä ¢ïÅę ɒę ÅŁÀŁ3 øŁČĎĒċĞAøè ɹÅÛę â AG3 ÑEøÎ ïä ÅŁÅAä

،ȳƶEïä Ğůę ĞøGQůę â ÅøèÜ ÅƤŸĦDƶ ،ĈåŗşÜ ɒę ƀåÀÜ ÆDƶÅę ÑEøÎ ïä ĞGQůę

ȳŸ3qä gøäåŮ ÅƤQŁŸøè Ż (ȳŸ3qä ĞʌÀʌÆę ŘęÅŮ) ȳŸ3qä gøäàƶï ÅƤŁŸøè Ż

ĒĔ.8 ÅęşĞï

❊ ❊ ❊

8 Åęşɟäş ĞEęŸèqä ɹşúÎ ïä gøäàş ĞŸŢę ŘƠ ɹƶůŘ ɹÛ БÛ pKnÛ ĞGQůţÅä Àęɟä ŵƤQä ،čĔď : ĞʌÀïɟäş ĞEƷøÅQä Ğůę BÅĦę .ĒĔ
.åÅìóqäş gƶ3ÆÏäş

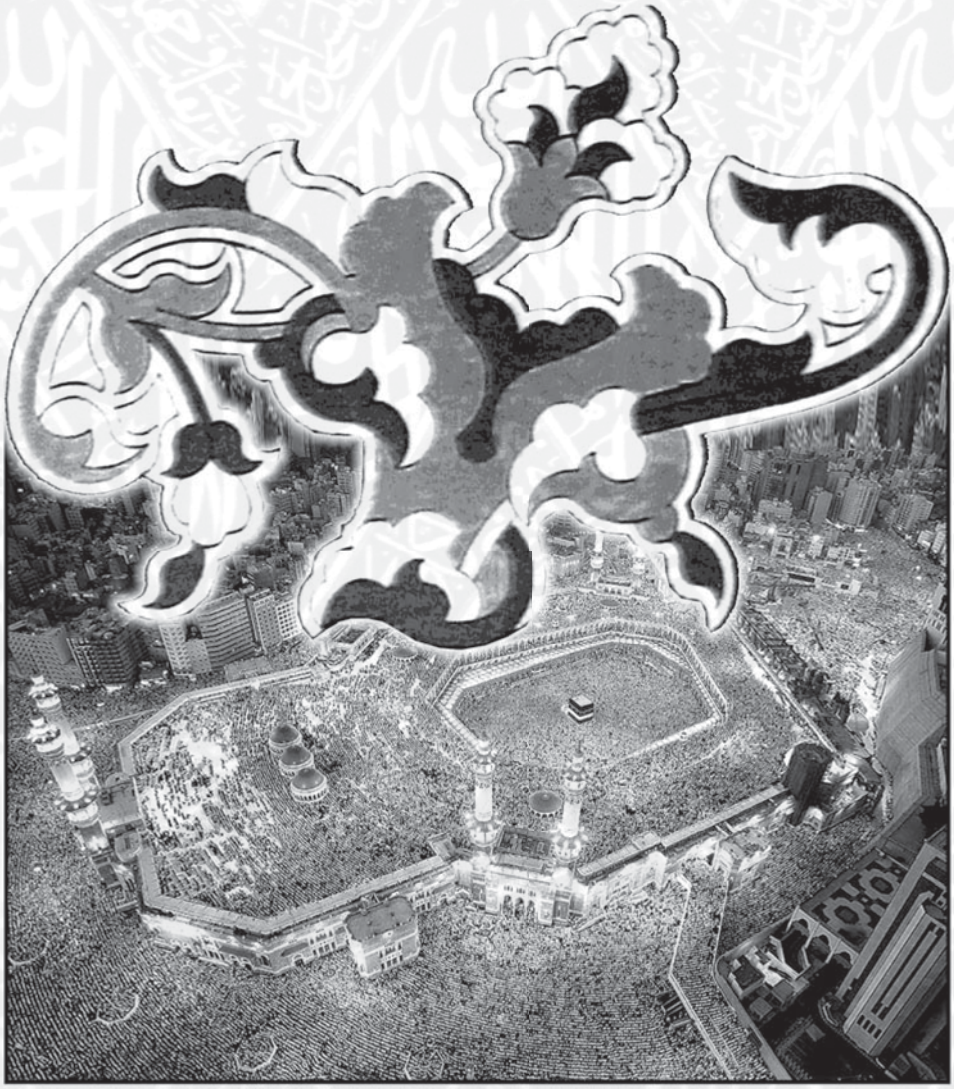

شخصيات من الحرمين الشريفين (٢٦)

محسن الأسدي

قيس بن عبادة الأنصاري

ČĐ Ğ ĞĐ ĞĐ ĞĐ

ڭ ڭ ڭ

ČħŞ ĞÖÀÔħ ŁŤÊ ĵÀŐ ZŐŞ ŁŤÊÀĢÜ ?ŸŽ ĵŞÀÖŰÀŞ ÄZŘŞÜ ÀŤ ĞÐZÀĝ ŁÊŐŞÆÖ
.«ĵZÜÛÀŧŐä ŁŤ ÕÀŐŞüŹ ĈÊÀĢ ĞÌ ÀZÀ

ÕPÜŞ ÀÄÜ ZŤZ (ĵŬÀÕää ÒŸŞ Ž) ĶØÊÀŘ ÆĝÀÒ ĈżÕΛ Ąħ ÜÀQÕÜ ÀÄŁŞ
ĈŸŽ ŁŁ Ąħ ZÔŘ ÜŁŞ ،ĞĦäÀää ĞŦÜÀÕää gØZØÔää ĈØŁ ô ÀĦΛ ZŁŞ ŘΛÜØ ÀØħ
: ĞΛØää ĈØŁ ĶÊÀQÒ ô ÀĦQΛ ĸĝ ،ŏÀÛŽŞ ÆęÀÀħ ĉħ

،ØÀÔŦQÒ gÂŦŧŧä ĞØħŸŧä ŁŁÜ àΞŘ ĞęÄÀÒ ĞÀŦŕŞ gØZÒ ÕØÖÕ ĈØŁŞ
،ÕĦÀÀÀ ŘĦęŞ ÀŅÜ ŕZÒ ،ÀÀZÜ ÜŬ Ř8ŸäŞ ،ğ ÀÀÔä ğÄÀÀŘ hüä ĞŽZŧDZŧä ĈØŁ
ÒÀŦħ ÀŤdÀÒ Æę ÀØŦŸŽ ÄŸŽħŞ ،ĞĦÜΛƒ ŦÜØŞ ،gÀÀÀù ŞØħŸĝÜ â ÀΛää ÀŤĞØÊΣ
ĞΛΛÆħ ā ÀŽΛ ،gÀDZTä ØäÄ ÜÜ «ŁŤÊÇę ČħŞ ĵÀŦqÄŞ ØäÆää ÄŞÜZĞŘ ČΛÓäŞ» .ĘŸŢ
ŦÜäÕŞ ،ĵÀŦqÄ ÀŤŦZ ÄŞÜZĞŘ ÀŧÕ ،ČΛÀDZÀŤŧä ÕĞę ØÀÔŦĵä ÀŁÜZĞŘ Æęş ﷺÒZÈÀää
ČħŞ ØÀÔŦĵä ZęZħ ØZÔΛ Ąħ ā ÀęÜ ZŁŞ ،ÒŸŞŞæ ĶĞĦŘ ZŁŞ ،ØÄÄŞ ŁT Ò f ħ
ŦŦäÜ ČÒÊŘŞ ،ŁŁZŸę ŦŦZ Ì ŦĦŘ ÞØää ŁŤÀùŞŞ ŁTÂŦŞ ŁŁØäÄ ĵÀÕ ÆÕÒ ،ĵÀŦqÄ
.ØäÆää ÜŬ ČħÀŧÛΛŞ ÒÀŧä ā ZŽΛ ÀŧÕ ،ŦÒ ĵZÀÀŧÛΛŞ ŦŦäÜ ĵZżZŽΛŞ ،ŁŤĝäŞØÜ

ÞŞ «ÄZŘŞÜ ÀŤ ĞÐZÀĝ ŁÊŐŞÆÖ ŵZ ĵŞÆÊZ ŕŕŞ ŁŤÊØÜ ÀÐZÀÊ ČħŞ ĵZÊÛÀ»
ČħÀDZÀŤŧŸÒ ØÀÔŦĵä ÒÀĞÕQÖÈä Ąħ ÄÀHÕ ŧÊ3ÀP ŧÕÄÀĝ ŦŸÕ ĞΛÀÎĞää ÑΛØÀŘ Ø ÀØħΛ
ÄØŁŞ ،ĞÊŕÀää ĞÕØÀØÎŧä ĈØŁŞ ،ÜÄØÊää ÒØĞää ÄØØŁŞ ،ĈÀÒää ÆΣä ÄØØŁ
ØÄÄ Ž ÀDZÀŤħ Ò f Λ B ŦÜ ?ŞĶÒ Ÿĝ ،ŏÀĞ3ĵä ÒÀŧÓĝÄŞ ŏÄZΛqÄ ÜŬ ÉÄØÊÓää
ÄÆ3 ČħŞ ÀŽÕÜ ŦŸ3 ĸ ÞÄÂÓŧä ŏÄZΛqÄ Ž ĸĞÄÀää ÄÆ3 ĵĵ ،Ğ3ÀÒä ŕÜ ÞØÀÔÜ
!ČħÀDZÀŤŧä

ČŤ : ÀÎΣä .ČŤ

«ةزكسلا ةيرورضلا ةلثمأ نم ةيرورضلا»

يزتلاوحلا ةلثمن ،ةيرورضلا ةلثمأ نم ةيرورضلا ةلثمن يتلا ةيلاحلا ةيرورضلا
ةلثمن ةلثمأ :ةيزلاوحلا ةلثمن ،ةيلاحلا ةيرورضلا ةلثمن ةيرورضلا ةلثمن
ةيرورضلا ةلثمن ةيرورضلا ةلثمن ةيرورضلا ةلثمن ةيرورضلا ةلثمن ةيرورضلا
.ةيرورضلا ةلثمن ةيرورضلا ةلثمن ،ةيرورضلا ةلثمن ةيرورضلا ةلثمن

«ةيرورضلا ةلثمن ةيرورضلا ةلثمن ةيرورضلا ةلثمن ةيرورضلا ةلثمن»

ةيرورضلا ةلثمن ةيرورضلا ةلثمن ،ةيرورضلا ةلثمن ةيرورضلا ةلثمن ،ةيرورضلا
ةلثمن ةيرورضلا ةلثمن ،ةيرورضلا ةلثمن ،ةيرورضلا ةلثمن ،ةيرورضلا ةلثمن
ةيرورضلا ةلثمن ةيرورضلا ةلثمن ،ةيرورضلا ةلثمن ،ةيرورضلا ةلثمن ،ةيرورضلا
ةلثمن ةيرورضلا ةلثمن ،ةيرورضلا ةلثمن ،ةيرورضلا ةلثمن ،ةيرورضلا ةلثمن
."ةيرورضلا ةلثمن ةيرورضلا ةلثمن ،ةيرورضلا ةلثمن ةيرورضلا ةلثمن
.ةيرورضلا ةلثمن ةيرورضلا ةلثمن ،ةيرورضلا ةلثمن ةيرورضلا ةلثمن

* ةيرورضلا ةلثمن ةيرورضلا ةلثمن ،ةيرورضلا ةلثمن ةيرورضلا ةلثمن
ةيرورضلا ةلثمن ةيرورضلا ةلثمن ةيرورضلا ةلثمن ةيرورضلا ةلثمن ةيرورضلا

ǫøÅΣäş øÆä ďä ĞÅΛØǵ ďä ďÔǵ ďä ĞΛÆÆȝ ďη Ōõ ȝη ğÅřşÅÅţä ¢ÆöÜ ŘŸòzǩ ȝη ĞöÅĤz ĞõöÅÎη Řõöřì ĥυöä ،ȷÅÅÛď äÆəÅę ÅŻş ،ƀÀţä ĞǫöÅǵ ŸÜ ďä 8ȝȝ ďä ÅĤDZÀΛ ȷÜ ɔŸȝ ĞΛΛÆţä øÅǫ Ǫŷǫ ÅŻÅÛȝüz ،ȧÆΛ ǫä gşÂď Ž Ì ΛÀę ŌəÅĞę ƱõÀÎη Ƀş ā ÅǫÒöä äzĞǫõ Ɣǵ ،ĞŸÔöä ÅŧŦΛÆäş ¢ΛÆä ƤÀDzz ،¢äÅĤυòÜ ďȝş ¢Λȝ ÅŧŦĤη ďøøη ﷺ! ä òzøèó åäøÜ ÅŧŸz ،Ōöæ Ž Ğřşäţä ářÜ ،ĞŸÔöä Ğøøʋ̂Âȝ řş gåÅŦøÎöä ȝÕǩ ÅŻøÅÎǫèäş ،ÅŧT Ōöæ ÀõØz ،gåÅĞȝ ďä ÆĤøèş æÅĤη ďä ÆĤøè БÜ ǪĤä ،ÕĤΛ ȷÜ ďη ÅΛö Æä ř ،¢ä !ä ōÀηÜ ŧÅÆì ȳÜ ،¢ĤΛÔΛz ¢ĞƠ pÀηÜ!!ä òzøèó ÅΛ :¢ö řÅÕz ،¢Ez ářÜ Õöæ ȝΛòÜ Åη !äş ،ǫÒö ¢ĤΛòÜ ŏƱøì Ōä :òÅę ŸÅΛö ¢ĤΛÔǩ ŧÅÆøì ȳÜ ،¢ä ÕŧĤöä ğåóüz ،ÆǫÅDZ Ōõ ďη ǫõzĞöÅõş gÆgäş â zę ďȝ ǫÒǫηó Æę ā ÀĤöä ŘΛÜó Ł ǫ ȷ ÅΛõ Æę!!ä òzèó ÅΛ :æÅĤη ďä ÆĤè ¢ö òÅÕz ،Åη ÀηÜ БÜ ǫŦǫõzøì ǫÒΛȝÀøÊõÜ ȷÜ ǫŁş ،¢zÀĤǫ řş !ä ÆĞĤǫ ř ،ȷÅǫşȷä gåÅĞȝş !Åä ōÀøÎöä ɔŸȝ ȳzÕöä ořűŁş ďU ÅǫäÆŁş ȳŸèqÅä !ä ÅΛηÀõÜ ƙHυzÜ ،ŧĤÆä şÜ ƤÀęä řÜ gÀǫ ÅŦΛη äzŸõüΛ ȷÜ ȷzĤŧÛΛř řÜ ǫŦÆÛĤǫ ř !äş ،ĞDZÅǵ ďη äØł ÅΛöÅη !äş ،ÅøΛöäzηÜ ǫŦÛĤǫ ،¢äş Ōä ÅǫÂȝÜş ¢øö ǫŦΛÆäş ÅΛΛÆä !ä ǫÒȝ Ɣǵ ZÆÊöä.

ÅŦÆz Åη ÅHυŧz ،ĞΛÆHυÔöä æÅĤη ďä ÆĤè òşÅΛQz ōäæş Řǫüz : ﷺ! ä òzèó òÅę

ď.ÅΛÆŸȝ äşÆŦDzÆö :òÅę Ż ā ÅǫÒöä ďη

.ÅŁŘdş ، čĎď : Ď ȳÅÎŁ ďřř ĞΛzĞΛöä gŘÊöä ÀŢǫÜ .ď

نشأته وإسلامه :

B Ł ţĭ ĞŁHʊò ،ŷÀǩş ü Îţş ،ÆĬHøè dbż È Łę ÁĭŞ ĘΛÀ3Ş CÀõ ǨŁż ãØÒŁ Ž ĞΛÆţã БŬ ƙŁŸøÊţã gÀDzŁ ƙǵ ĈÀŁ3 ţŬ ârŬ ،È Łę gǻrzĭ ÞóüΛ póÁÔŋ ÁøDZŬ .ŞŋÅ3 ÀÎ3 ĞQè ĞããÀę ţÅõ ĈŸĬĭ gózÁţã

dbŋ ŞGŁÕţ ـ ﷺ ! ã òzøèó БŬ ĈzãŬ ĈŁ ðÅDZ ƙǵ ـ ĈŋŸøèŬ ÁĬż È Łę óÅøò ÀÎ3 ĈQŋÁn 8ÀÌ òÅţş ، ﷺ ! ã òzøèÀĭ ĞõóÅGŋ ĞGHʊÔż ŬŢǵş ،óÅÔţj ã ðÅGÕţ ..ĞęÁÔüã ɔŸ3 ĈŸŁĬQèãş ،ĈĭãşÂd Ř Ĭż Ž Ĉãzĭ ĀǵÅò ţÅõş ،ğãzÁè

صفاته :

Ž ĈŸõ ãØŁ ÀŦŢΛ .. ðŬì ĈĭzÅΛ ŕ ŞÅΛÀDZ póşÅŢ ŞGŁÛnş pÀ3ÅøÌ ŞGΛÅŬ ţÅõ .ź üŁè ÅŁõ ĈKdş ĞΛşÅĬŋ ɔŸ3 ĈÅşÅø ş ،Ĉĭãóãzǵ

Ž ĞÛøÊżş ،ţøÊɔã Ž ǵzę БÅĬĭ ! ã ĈÅãà ،ŞŋÅÁÕŋ Ş3ÅDzøÌ ŦDZø ţÅõ ÅŁõ ،ĈèÀz ɔŸ3 zŁş ô øjã ţÅÛƩ ĈŦDZø ÁŁÅÎĭ ،ŕzù â ÅAãã ȧÅz ĈţŬ Ÿǵ ȯzÛãã Ōĭãã ţŬ ĞΛşÅĬŋ БŬ ÕèóŬ ȳşÀãã ÕŸŋ ţŬ : pƎn ĈƩóÅĭ Ž ÀõÅøÊ3 dbãã Àõá Áęş ÅADzQǵã Áę ârŬ ÅAAŢţ Åŋ :ÁĬè dbż È ŁÕĭ ȯÅÕz ، ã ÀĬãã dbŋ ÕDZø ȯzùŬ ÕΛşÅÀÊż БŬ Åŋş ،! ã Õþ ÀΛ : ȯÅÕz ،ĞΛşÅĬŋ БŬ ÅŁÅÕüz ،Åł ðÅDzz ،ɔHʊAQz ،ȳÅÕz ؛ÕŸΛşÅÀè БŬ :ÕΛzÛãã dbŋ È Łę ȯÅÕz !ÝÅł ǨƷĬGz ،ÕQŁż БŬ ǨGŁá ârŬ ÝãØŁ БŬ ǵáøŬ

ázTì ázzzüãş È Łę ÕΛşÅÀè ÅŅŬ â ÅAãã ţŸĬΛ ţŬ Åł ǵáøŬ

ázøq ĈQøy ÞáÅø3 ÕΛşÅÀøè ĈØŁş È Łę ā Åd :ãzizÕΛ ŕŬ ş

ǎzÊnş ÆÉè ârŬ â ÌAää Ìn ş ÆÉÊøò ƆÌtÉää ÜΣä dbn ƆŬ ş

ÆAÆìòÌDZÀääŽ ÜÕÝnşÆAÆì ţTÉÝ3 ÜÝƷn ţŬ ÜÝƷn ţŁÆÒz

؛ô øjä Ž ŘĦęzz ،¢Ìţ Ŭ ɔÝ3 ÌTĦřzz ، Ì Ɛzä Ž ÕDZø òzùüä ĞAşÌĦn Ìnüz

.ØØŁ ÕäÌÉõ ÕA3 Ǵ : È Ɛę ¢ò òÌę ،Ìł ŏÌDZ ÌtÝz ،ÕAşäÌÊä ¢ò Ì3Æz

:ÙÉÊGää dbn ĞAşÌĦn òÌÕz

ƙäÌGõää ā ÌHòŬ ɟzÉäÌƷÉää ş ĞòşÌÊn ÿäzęüz Ì AÌę ÌnŬ

:ÙÉÊGää dbn È Ɛę òÌÕz

Ð. ƙnÌÉÊää ÕŁŬ ţŁ Ì AÌę Ìtõ ÌAĦkÆÝGä ø ŁĦA ø hUää ǎzTÉää ÕÝĦ

ɟşÌTÌA ¢nzę Õşş ،tøÉGò ÆĦä zŁş ĞnÌ3Âää ğäóÆøę ¢ÉÝ3 ĦţÌä Æøęş ❊

zÿ¼ :ózTÎţä ţTzę ÕÕţ Ɣǵ ،¢Ìøè ĞõäÆǵ ţdó ţÉ3às ÆɔÌÕõ ¢Ĥn ɟzÝnÌĦÒAş ¢ÉäŬ

ÕDZÀää ¢ÉÝ3 Ìn ÌAò ÜÓƷ òzę zŁş ¬ÌAÝĦÌò ÌAääznüä ĞÉΣ È ÉÕò ÐÀÒÎţ ɟŬ ÌAĦÛÒèä

،ţTzäÀ3Ŭ Ž ĞÉHÝää ârŬ ÌøTAn ŏÜøì ¢ÔÕÌA ƒş ،¢Ɛz ğÀzzĦ ĞAǎÌÉę ğÌnzÕn dbøn

ţTzäÀÒ3ä dtÉÒA ÐØää ،ózõØţä ţTzę ţTAn øÆò äØTş ،ţTÌDZø ÇzDZş ĦÝ3 Æęş

ţTÒĦÉGù ÌAzÀ3 Ìøn äæŬ ţTAn øÆÔA ɟŬ ÆĦÔää dbøn ÜäÀÒ3ä zŁş ،ÕÝĦ ¢øĦÌõÝn

.. ţTÉÌĦĦş ţTnz ƐŞ

❊ Æęş ¢ţŬ ﷺ ! ä òzèø ÐŬ ÆÊţ : òÌę :

!¬ǎzDZ ĦÉä Ž ¢ţŬ ÌnŬ¼ ، ¬ĦÉGää äØŁ ÕŁŬ ĞtÉÌ ǎz ɛä ţŬ¼

!ĞtÉTş gǎÌTÌ dbn ÌT Ìn

ØäÆÕn Ƙ8ò ÕAşäÀøè ، ÆAÆø ÎÒäş ţRäÌä : ɟÌGÒää .¢ÒPÀĦ ČČď-ČČĎ :čČ Ęø Înǎ ÑAøÌĦ ÀÔÒƯ ÀTţŬ .Ð
ĦţÌõş ،ā Æɛä Ž ÕõúA õÌÊg :ĞÉÌÊää ¬ƙnÌÌÊää¼ :ŞzÌΣä ÇǎØşŬ ÀnŬ ĘAÀù dbş .gózĦää ÀÒøÊA ƎøÌ
.¢ä ƘĦĦ Ì AÌę

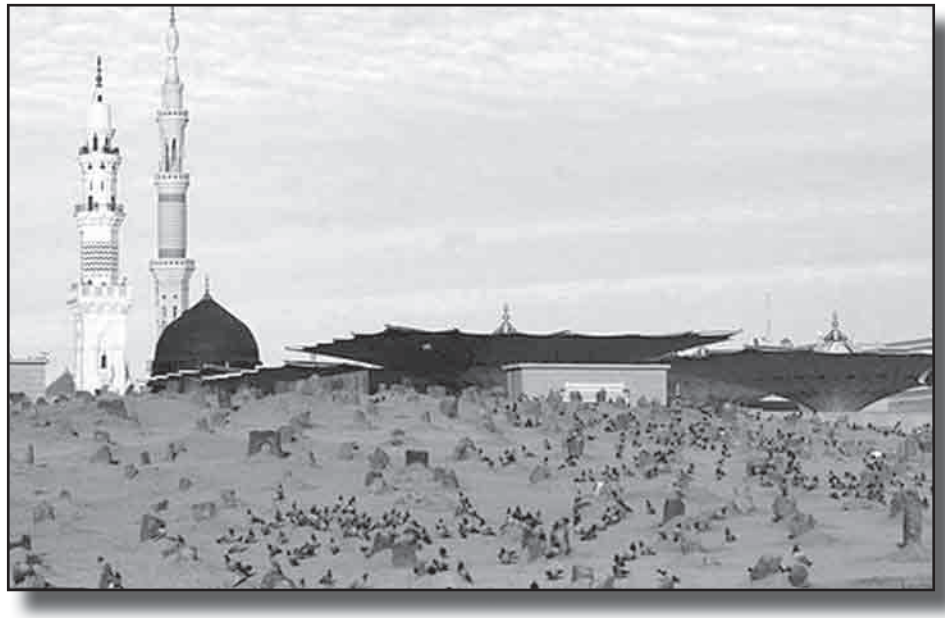

gşÂd Ž ŸÅĦòò ĞəÅqŤŷ 3ŋ ōÀQøìä ŝøÊĦę ǰÜ ¢ŋÀõş ¢əÅÅøè Ž ŏÅDZ Åurş
ŁŤĦŋ Åŋ łzş ÆÆÈì ţzDZ ÅŤĦz ŁłÅòüz ،dzäÀƨä ďä gÆĦG3 ŸÜ gåÅĦÖä ÀĦUGüä ZĦè
ŁT Ǵäé Ż ،ƤÀnÜ ĞŷŤŷ Ǵäé gÆŋ ÆĦäş ،¢ò ȯÅP ĞŷŤŷ ǴäØz È Ħę ȳÅÖz ،åäà ďøøŋ
äzŸş ،KGõ ğzШ Ì Ħƨä !ä ààó ƙǵ Õäé ď3 gÆĦG3zäÜ ČÅŃ Ɣǵ ،ƤÀnÜ ĞŷŤŷ
ď3 ȯÅę ،Õäé ¢ò äşÀõé ş ﷺFÆŸò äşåÅ3 ÅŋÆÆ3ş ،ŝŋzÆ ÀøÎ3 ĞĦŋÅq ¢Æŋ ǰzŸõüÆ
.¬åzDZ ŘĦä Ž ¢ŋÜ ÅŋÜ¼ : È Ħę

ǰÅõ ¢ŋÜ åøş Ɣøǵ ،ȳÀȯäş ŏÅÅøÊää ďŋ È Ħę ¢ä 8À3 Åøŋ gÀŽȯòş äØøTş
ÀȯÅ Ÿüõ ǴäÅĦUÔää Ř Ħä Õäé Zzå ،ÆÅŘŘ !ä ÖĦGè Ž ďÆÆŁÅDzţä ŁŘÛÆş ďÆQÊÆ
ƔÅää äØŁ ÅÆõÀŘ zò" :ȯzøÖää ÆÜ ،¢ŋÀõş ¢əÅÅøè ď3 ŝŋzÆ ÅQÆƠ ÅŁŃÜ şÜ ،ÀøŁ3ş
ƆóØŘÆ ďŋ" :ȯÅÖz ﷺFÆää ÆÆ3 ȳÅę Õäé ÆŘè 3Ƨ ÅŁŸz "¢ĦäÜ ȯÅŋ ȬŸŁj ¢əÅÅÊò
¢Ł3à Åŋ ¢Ħäj ƨȯQøìä ÅţŞ " Ł ää ŬŸ3 ǰŤÅGÆ ā ÅÛŁä ďääş ĞzÅĦUę ŸÜ ďää ďøøŋ
ŌŁƷş ،Æ3Åäjä ď3 ŬŘÖÆ ŸÜ : ŁT ȯÅę ،Ÿj ȯÅøţä ÅyÜş Б ȯÅŋ ŕ ¢ŋÜ ŁøŤŘŘää
ȬŸz :¢ò ȯÅę ¢Æŋ äØŁ ƆzäÜ 3Ƨ ÅŁŸz ،Ÿ äØŁ 3ÆÔÆ ŕş Ğ3ÅDzţä Ž ŁŘÛÆş ،ŌȯøäÜ
..¢ĦŸ3 ÆŤìÜş ŝäÅQõ ÕäØä ĀQõş (ƙkÅÊä) Ùääzǵ 3äóÜ

È ĦÖò ŘŋÅõş ، ﷺFäää 3ŋ ƆóÅÅøèÜ Ž â ÅääÅ ŁŘÛÆ ǰÅõ ¢ŋÜä È Ħę 8À3ş
Ž ƀåÅÆÆ ǰÅõş ،ďÆÆk ¢Ħŋ Åŋ ÆÅŋ äæÜ ǰÅõş óäå ǾøĦǵ Åł óäÆÆ ĞÅHUò ÆŘøè ďä
.ÆÆÀžääş ŁHUŸää ÆÜ äzŁŸŁ :ȳzÆ Ōõ

ȯÅÖz ،ǰäæÀƨä ĞŸę ȬĦÜ zȯÌÜ :ŘäÅÖz ،àzDz3 ÆŘøè ďä È Ħę ƨŸ3 ŘÅęş ş
.pÀQş ŝÅƧş ŝŁΣş pÂGn ÅŤQĦä äşúŸŋä !ĞÆÅÅȯää ČØŁ ďÊgÜ Åŋ : È Ħę

Б̆ ḷȯ̈ą ȮDZø Ȯõ ÆŁØ̈Ÿz :ȮDZø ḷT ȯÅÖz ؛ǦøǦȮȯ̈ä ÆA3 ḷ̈ȴDzÆDzŕ ȝÅk̆øä Ɣøǵ
.ȷ ÅÆȮ̈ä ɔŸ3 ḷȯHȴÆö ş ¢ÆÛȮ̈Λ Åą ÀṬÆŸz ،ℂKḍ ɒą ȳÀõÜ ¢ą̈Ü ḷ3ÂΛ ƀØ̈ä ¢ǵÅȯ̀
àÀ8ä̈ Ž ¢ŸDZø ȝøŕş Æę ℂÆDZzz ،¢ÆÖÜ̆ ÀøÅȮDZ ɒä ! ä ÆǦ3 ĀǵÅȯ̀ ĀøŁØz
:ȯÅę ؛¢ä ȝÛÖ̈ÅąŞ ȮÆǦøè ɒä̈ ! ä ȯzøèø ḷ3 ɒäÅΛ :¢ȯ ȯÅÖz ،¢ȯ ǦȮÆŕ Б̆ ĀÆŁØ̈Ö
Ø̀ąŞ ،ÅȴÆŸ3 Åą Ȯ̃ȯ ȴz ÅȴÆŸ3 zQøèäŞ Ȯ̃ŸDZø ȝŕ :ȯÅęŞ àÀ8ä̈ ɒą ¢ŸDZø ȝÀ̀ñüz
¢äÅȴȯÜ̆ Б̆ ȝDZÀz ،ȴŸ3 8zÆè ɒą ¢ą̈ŭz ZÆøÊä̈ ɒ3 ɒ3Æơ ŕ ş ،ǦǦÖΣä Ž Åą
،Ȯ̃äé ḲḍŞ Âȵ ɒą 8ÀøÛąŞ ،øÅΛΛå 8 ŕÜ̆ ǦȮ̈äøÜ̆ ǦǦÖΣä Ž äæÜŞ ،ǦøŁÆȚ3 ǦøęÅΛä
.ÆȯÅù ŸÜ̆ ɒä ȴŸ3 ZÆè Ȯ̃äé ȮDZÜŞ

.ČČċ - ČċĔ : čČ Ę Îŋá̈ ÑΛøÅ̈́ ÄÔǫƯ ä̈ØŁ Ž ÄŢǫÜ .đ

¢ä Ƶ Ôǩä Ȁŋ ţşǿŬ ɗŋ ،ğǒşȀţäş ǒȀÅǿÊüäş ȳȀÒüä ğ ȀÀò ɔŎǦǩ ɗÒüş ،ȯȀƎ ʅä Ǽǵ
!ŸȀȀǨüä ɟȀÊ¢qä

،ʅƷȀƎÅèŬ ş ﷺ !ä ȯzèǿ ā ȀHòŬ ȳäÀõ ɗŋ ɟȀõ ¢¢Ŭ ƁǼęäzüä ǼǾõ Ɣǵ ş
.. Ŏƺţä ¢ä ā ȀÊȀ È Ƒę åzDZ : ƑŁǾüä ǼǾõ Ɣǵş

ɟȀõ ȀţȀù ƁǾüä zŁş ،ğǒşȀŋ äǽ ş ʇǿƹȀõ pǻäzDZ ŎüǾõ È Ƒę ɟzȯȀɾ Ƶǿƒõş
¢¢ǔz ،ǽɾȀȀzş ǽɾȀǿŋ Ł ęȀǿä ʅƷüŬ :ȯzǿȀȀş ،ǒȀ3Ǽüä gȀƺȯä ȽȀǿ3 Ǽęş ،¢ä́ó zǿ3ǼȀ
ǼŁ ʅƷüŬ !¢ƒÿ3 ǴÿòŬ ɾş ،ŎƒÿŎüä Ł HÿÔȀɾ ¢¢Ŭ ʅƷüŬ !ȯȀţȀä ǽɾŬ ȯȀȀȀää ǴÿÔȀɾ
،ŎƒÿŎüä Ł HÿÔȀɾ ʅƷüŬ ،ȯȀŋ ǽɾŬ ȯȀȀz ɾş ،ȯȀȀȀä ǽɾŬ Ǽƒɾ ¢¢ǔz ،ǿǼƒş äǼǿþ Б
!¢ƒÿ3 ǴÿòŬ ɾş

ɟzõŬ ɟŬ ǨƒǼ¢ :ȯzŎȀ ǾƒǼ ،ȀŁ l 8¢ȀŁş ȳäÀÒüä ğ ȀÀò Ǽǵ ɟȀõ ƁǾüä zǿŁş
äǽüz ،ȀǼŁȀŁ ȀǼüÂ¢ zȯ :ȀǼÿŎz ،ǒȀǦN ɗU äǽüz ،ȳȀǿ Îüä ɗŋ ȀǼÿǦęŬ !¢¢ȀÜǿ ŎDZǿ ȯȀǵ Ž
БŬ ǫ Ɣƺüä Ŏäq¢ä ɗǿŋ ƷƒÛŎüä) ǻşǾä ŎDZǿ ǒȀDZ ɟŬ Ǿǿ¢ÿǩ ɟŬz ،ǒȀǿ¢ ɟä Ž ğÜÀǿŋä
ā ȀÊz ǦęȀǼä ǒȀDzz .Ƶä äzǿǿÂ¢ ȳzę :ǨüȀę ÝǒɾúŁ ɗŋ :¢ǩÜÀŋɾ ȯȀǿŎz ،¢ȯ (ƷǿÊ¢üä
:ȀǼÿŎz ... ƲÀnüä Ȁ¢ǒȀDZ Ǽ8üä ɗŋ ɟȀõ Ȁţÿz .ȀŁȀ¢ÀHȀz ... ɟȯ¢ǻ :ȯȀę Ż ،ȀƷƒäzęÀƷ
: È ƒę ȯȀę .(ǨƎȀüä ɟHÿüä) ā Ȁ8üä ȀǼzȀƒÜŬ ɟǨÛ¢ɾ Ȁ¢Ŭ : ȯȀę .zŁ Ȁţõ Ȁ¢ǼƷ ɟǿHÿüä
.ȀǼä äzŸOǿȀz ،ǨǨä ¢ǼǿƷ ĘǦB ¢ǼƷ ȀǼţęŬ ɟŬ ŎDZÀüä äØŁ ɟŬ :ŸȀǿHòɟ Ǩǿÿz
ğȀŁş ،ȀńȀŁ :ǨÿȀę .ɟŁǿǻ ǦƎȀţǨäǿŬ ɾŬ È È :ȯȀę ،ŏǼƷ Ȁŋ ƷPä :ƲǿţƒÕ ǨÿÕz
:ǨÿÕz ... ʇÔǻǿì ȀǼÜǿ ɟŬ Ǿǿÿ ɟÿz ،Ȁ¢ÀǿÈ Ż ،¢ǩÜÀŋä БŬ ¢ȀǼǨzǼz ... ź zǿÊõ
Ȁŋ ! äş :ǨÿÕz ،¢ş ØǼz ،ɟÒƷȀǫŋ ɟÒ¢ǻ :ȯȀÕz ... ¢ȀǼƒÛƷŬ Ȁŋ ! äş ÕÕǫÈä !¢ȀǨÜzÈäş

.8ÀÔ¤ ،È Ee ،ČČċ - Čċē : čČ Ę Î ą̃ Ñ¤ÁĬ ÀÔ¤Ư ÀŢ¤Ů .E

¢AÒ¤ ،¢ą̃Ÿø¤È̆Ů ŌGę ÐŬ ،¢ŸŧÓ Ąą̃ ŌÒ¤ ČĘŸŁÀ ƨ¤ Ì ĘĦ̀ È Eęs ĵÃõ ¤ØøŁ Ō̃õ

ČĉĴ ƩĬ ğ ÀÒą̃ ø Ł ČdĎĉ ČĎƩÀ¤ę ø ÆĎƩ

:ƜƏÅę ﷺ !ä òzøèó БŬ gåÅG3 cbä ÉĤøè ℃zäŬ ℃ØnŬ ƙ ǵ ¢ąŸøèŬ cbŸ3Ŭ ɿŬ Åą
،¢ƙÅĘǵ ğƚ8ƙ Ɣǵ ¢Ęz ȧÉòş ،¢ΛÉΛ ɔŸ3 ɿŸøèüz !!ä òzøèó ÅΛ Õąåąn äØŁ
،¢ąåÅGąş ¢ŧĘęş ÉΛÉƨä cbΛÉää ȧŸnŬş ¢ąŸèŬş ÆèÅAQΛ ÀnŬ ƜąÅĤƙ ÕąÅĤQΛ äÉdş
ÀõØQΛ ƙ ǵ òzÕΛş ÕHURΛ È Ęę ÕøĤDZ Åą zŁş ،ŧĘŸõş ŧΛóØDZ pƚ8ƙ ƚ8ƙ ǴøĘǵ
ɾzä" :℃ÉĘõş ¢3äÉnş ℃ÀÒą ƎЗ ¢ąÅŁÉä ǴÁÔQţä ąäÉǵɟäş Zęäzţäş ȳÅΛɟä ÕøŸƙ
ﷺòzèÀää ƚĤƧ ƆŬ ɾzä" :ŧRΛŬ òzÕΛş " ä ÀĤää ¢ÕĘŬƙɾ pÀÒą ğÀÒţ ȳŸøèqä
."Ğąɟä ℃ØŁ ÀÒąŬ cbą ƚAÒä ، ¬øÅAää Ž ǴĤΛÉ ǀäş ÀÒţä¼ :òzÕΛ
Ƙęzää Ž ¢ä õÅÊąqä ɔŸ3ş ŏÅŁÉää ɔŸ3 ¢ƙøÉę ÕDZÀää cb3 ¢ƙŬÀę Åą ţşøŬ ɿŬ
òÅǵ zŁ Åŧõ ŧÕŸÛą ¢ŸĤzş ،ɿÅAĤää ¢ä È Ęę õÀQΛ B ¢ä ƷQŧQΛ ƁØää ŏÅŁÉäÅz ،¢øƙäé
ƚąÅõ Åŧõ ǀĤą ،ţÀÎäÅä È Ęę ℃ÉĘę Åŧęz ،ţÀÎä äÉĘÕQΛ B cbΛØŸää î ÅĤää cbääş ǴΛşÅĤą
.¢ΛÅ Ùääzää ¢ÛGŕ ɔŸ3 gøÉÕää ¢ä ƚąÅõ ŏÅŁÉää ɔŸ3 gøÉę ¢ä
℃ÉĘÕƙ Ʒą ŏÅŁÉäÅä ¢ƙÀTì : È Ęę cb3ÀΛÉ8ää Ž Ł Ęąɟä ƙÊΣäÉG3 ÑĘÎää ÆQõ
℃ɾzą Åŕø ĘzäzΛą ƁŬÀää ȯÅŧ3Ŭ Ž ąäÅGää ¢ąäÂQääş ĞĤΛÀÎää ɔþ ¢ƙŏŸõş cbΛÉäÅä
gÅŁÅ ƙä àşƎääş ȳÉÕQääş ĞøΛzäşɟä È ĘÕä ƚGƷą ،¢äó ZäÅƆ Åŧ3 ¢Åõş ،¢ąÅHUGøè
Õäéş ،ÕΛÉä cbä !ä ÉG3 ôɾŬ ÉǵŬ cbΛøzTÎţä ĞÊŧǀä gÅŁÉää cbą ¢äÅĤΛ ɾş ،ā ÀĤää
ÉA3 Ʊzęzääş ،ƦzTä cb3 ƷÒääş ،ZĘAΣä cbΛÉäÅä ÅŧTąäÂQääş ،ŬÉGţä Ž ÅŧTõäÀQì ɾ
.. GÅää ğYÊą
:ĞΛşÅĤą Ž òzÕΛ ƙ ǵ ﷺƱŸ3 ȳÅøąqÅä gzøèŬ ÕΛÉä cbää ş È Ęõä ɿŬ :òzęŬ
cbą ƚAÒä øÉ8ää ĞĘŁäÀõ ɾzä ş ،ÀDzAΛş øÉ8Λ ¢AÒäş ،Łą ɔŁåüä ĞΛşÅĤą Åą ،!äş¼

نصرته للحق :

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ȳÄŋqä ƀÆΛ ƙä ÄŤĦŘΛ ğĞƐ3äş ğŧƐŢ3 Ζęäzŋ ¢Ǫ3ÄDzì ŘŶΘ Æę ،ɔŶ3ɟä ğzȮŶţä
.ƱŶ3 3ŋ ĘΣäş ĘΣä 3ŋ ŧƐŶ3 ɟÜ ĻŶ3 Äţ ، ﷺƱŶ3

ℂäÀǫ ĞΛŞÄĦŋ ďŶ3Ü ÄŧΛƐǵş ، ﷺƱŶ3 ȳÄŋRȯ ĞĦƐGää ÆŤ3 ĞÁəÄù ŘŘÔǫ ƙHz
ƀØää ÆǫÄɔä 3ŋ È Ęę Ζęş ،ŘÀnÜ Řęäŋ ƙǵş ،¢äÀǵş ﷺƱøŶ3 ȳÄŋqä ɔŶ3
،ƙŶΛ ɾ pÂΛÂ3 ŧΛzę ﷺƱøŶ3 ȳÄŋqä ÆǫÄDZ ƀÜ Ř ŤΛz ،ȯÆĦäş ĘΣä ¢øƐz Ȯ3ǫ
Ž Ęȯüǫ¢ äæÜş ،Ąəɾ Ğŋzȯ ɔ Î Ɛɾ ŧǫzǫŋ ،ÆΛøɾş Ȯäé Ž Ȯì ¢äÄǫΛɾ ŧΛȮƐǫŋ
Ȯŧɔä ĞȮÀĦŋ Ž ƙęóÄţäş ƙÛøèÄȮäş ƙȮȮÄΛää ȮĦÄȮΛ ȮùÄGää Æř ĘΣä ȮøÄĦŋ ȮȮ
ȮøÄĦţä øÄƧ zŶĦΛ ¢øřzòş øÄÔǫɟä øäzȯ ȮøŧȮ zŁş ،ɟäşÀŤΛäÄz ƙÄò ĞøȮÀĦŋş
:ℂØŁ

ǻÆŋ ÄΛȯ ȮΛƎDZş ، ƑΛää 3ŋ ¢ä ZøU ÄΛøȮ ƀØøää ȮäzŶää äØŁ
ÆǵÜ ĻŁƘd ďŋ ¢ȯ ɟzȮΛ ɾÜ ¢ǪƐ3 øÄÔǫɟä ŘǫÄȮ ďŋ ÀŘ Äŋ
Ě.ÆøŶGää ǴǫøÄŘ Ɣǵ ĞƐzÀÎţÄä ĻŤÄȮÜ ŘøȯÄøù äzøŧøÄǵ äæÜ ȳzę

Ȯäés ،ÀøèÄΛ ďä øÄŧ3 ȮƐŶɔä ŸÄĦȮää Ζęzŋ äØŁ ƀÄøèÄää ¢Ɛ3ş ƆÀȮØΛ
ĞΛäÀää ÆǵÄò ȽÄĦŘ ȮŁ¼ :¢ȯ ȯÄȮz ،ÆøìÀǫÊŋ ℂȮÄDZ ďŋ ÆøìÀΛ øÄŧ3 Ζęş Äţ
ǫ Ɣǫ ﷺ!ä ȯzøèø 3ŋ ÄŤǫŶŘÄę ، î ÄĦäďäşÀŧ3 ĞΛäø ÄŅŭzÝƀ ĞŶäÄȮţä ȮäǻzøÊää
ğÆŤøìÜ !ďŁÀDzzÜş ďŁÀøìÜ ƱŁ Ȯä ،ďŁÀäÜ ɾş ďŁƘN Äŋ ĞΛäÀää ℂØŁş ،ğäÀŋ
.ɾ :ȯÄę ÝÄŤΛ3 ȮƎƐ äÜ Ȯȯ ÄŁÆŤì ęÜ ،ŧΛƎΛǵş pÆǵÜş pøÆä
ȳzΛş ÆǵÜ ȳzΛş øÆä ȳzΛ ﷺ!ä ȯzèø ğÄΛäø ÂȮäÀŋ ɔŶ3 ÄǫÂȮäÀŋ ɟüz :ȯÄę
."ääÂǵɟä ďŋ ƙȮÀÎţä ğÄΛäø ÂȮäÀŋ ɔŶ3 ȯɾűŁ ɟÜş ،ƙΛǵ

.ĎďĎ _ Ďďč Ȯŧɔä äÄǫȮ ÀŤǫÜ .Ě

.¢ïÂǵ ɔŸ3 ɟÅÛÆÎöä ãÂǵr ş ،¢Æöş ɔŸ3 !ä şÆ3 ğÀQñä rş ،ÇşÆ3 ŘÇÛş
ãÅGQQèä ÆĚä ŘĚęş ،ĞΛşÅĚηş È Æę ƙä ğÀDZ ĞŸΛzù ĞDzDZÅŢ ÆĚä ¢ÇÛ ƤşÀΛş
، Ì ΛÀÖö rş øÅÔÇɟä dbη Æǵɟ Åøηş ÐÀŧĚöş :ÅŢQŸP Ž È Æę ȯÅę ،ĞΛşÅĚţ Àøηɟä
ÆŘ8z ،ÇÆĚä dbη ÇÆöşş علیه السلام ŲŸ3 Ʒη Ęǵ ĞzŸ Ɩä Ž ǀDzĚöäş ã ÀĚöä dbη Æǵɟ rş
ōzäÛ Ý¢ÇĚƧ dbŧ3ş ¢øQΛşø dbŧ3ş äØŁ ğØñÛ dbøŧ3 ،ÆĚøè dbäÅΛ :ȯÅęş ĞΛşÅĚη
ŧÖǵ ŲŸ3 ǀŢ3Ûş ،ŸÛ dbη Ƙñ zŁ dbư ¢ÇĚƧ : È Æę ȯÅÖz Ý¢ĭØñÛ ¢Λ3ş ōƎøñÛ
. .ÅŢÖΛÆòş Ğηɟä ÇØŁ BÅ3 علیه السلام ÆöÅù ŸÛ dbä ŲŸ3 :ȯÅę Ýdbη :ȯÅę ،ŸÛ dbη

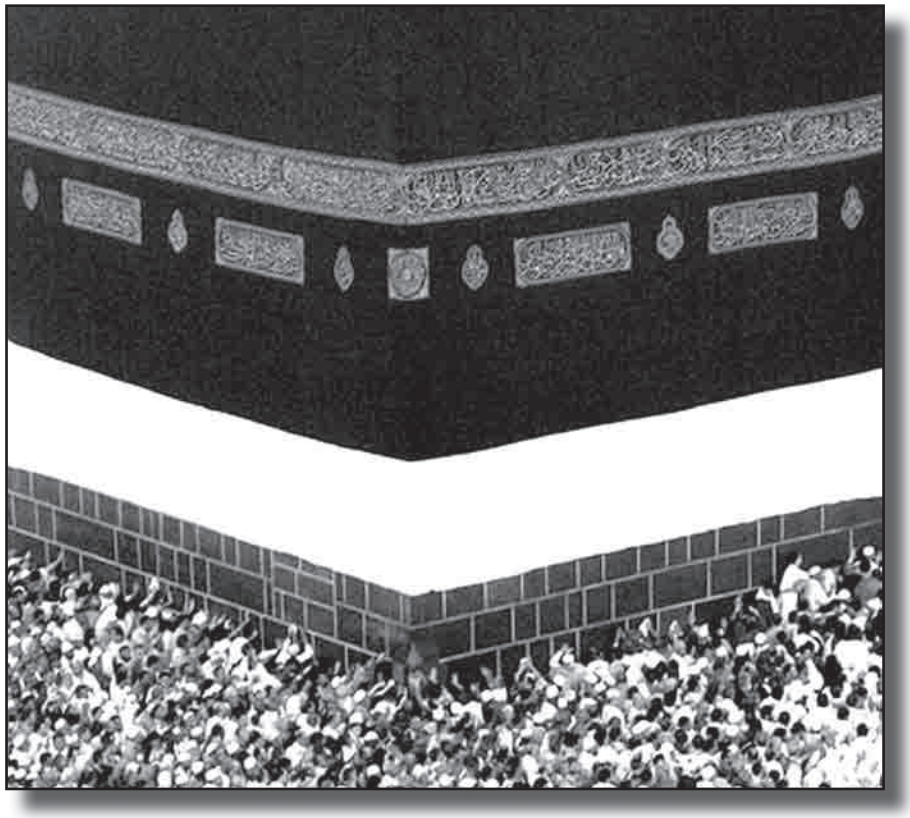

قالوا في ولائه :

[illegible] عليهم السلام ، [illegible]

:[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

:[illegible]

[illegible] صلى الله عليه وآله ! [illegible]

[illegible] عليه السلام . [illegible]

عليه السلام [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] عليه السلام ، [illegible]

[illegible]

[illegible] صلى الله عليه وآله ! [illegible] عليه السلام [illegible]

[illegible] عليه السلام ... [illegible]

[illegible]

Ãŋ ɟ ä äØŁ ! ä ÕĦĎZ Æęş ،ŏÂA3 ɒÊǵş ĞÕäÂè ĘGè Ž ¢ÂÒŋ ĘǵÜ ﷺ ! ä ȯzèø ŘĦä
.ɒMÀèÂn äzGŸÕAQz ǯŸŕ äzĦĎZÀǎ Ÿz ،ĻÒĦæÜ ţÂƧş ĻÒAŋ ÀŘHŋ ŬŸĦö

.ﷺ kAŋúţäKŋÜ БŬ äzĦĎZø ɒMØää kÕäÂÊää ɒŋ ¢ÜÕäÂŋ ɒä öäƎää ĞPÀǎ Žş

¢äzę ﷺ ! ä ȯzèø ɒŋ ¢3ÂŧÊä ÆŤøì ɒư ¢ÜÜ : ā àÂ3 ɒä öäƎää ĞPÀǎ Ž ş

.ℂrzŋ ŬŸĦz ℂrzŋ ŘAõ ɒŋ :Ļn ÀMÆḍ ȳzA

ﷺ ɒÊΣä gÀÔşş ! ä ÆĦG3 ȳæ Ž ¢ǾGÛn â ÂGĦää ɒä ! ä ÆĦG3 ĞPÀǎ Ž ȳÆÕǎş

.ĞAşÂĦŋ ! ä ÆĦG3 ȧzΣ ÆĦä ﷺ ɒÊΣä БŬ ¢äÂǾõş

ŋŸä kǵ ĞAşÂĦŋ ȯÂǾę ɔŸ3 ﷺ kAŋúţä KŋÜ ȳÂŋqä ÂŤĦz ô ÀƷ ĞŸĦP ĞGÛn ¢äş

ČČ.ŘŸPÜş È Ęę ÂA ŘAÊǵÜ : ﷺ kAŋúţä KŋÜ ¢ä ȯÂÕz ،KäÂääş ĞHŬŸù KÊŋ ﷺ ŧĦŸ3

ĞǾøè ǵÂG3 ɒä ÆĦøÊä ɟÂõ ¢ÜÜ :¢ǾGõ Ř Ħä Ž ɒþÀää ÆG3 ɒä È øǾzA Àøõáé

È Ęę ɟÂõş ،ǵÂG3 ɒä ÆĦøè ɒä È Ęę ĻŤĦzş ﷺ ! ä ȯzøèø ÀÔǾ Æę ĻŤŸõ ،ǵ ŕ ş Ü

øÂGìÜ gÀÎ3 ĻTzù ɟÂõ ɒư ȯşɟä ÀÔĦää ɒŋ ﷺ FAää äzÕΣ ɒMØää gÀøÎĦää ÆǵÜ

È Ęę ɟÂõş ،ÂǾÆǵÜ ţäøæ ÕƷŋ ¢ǾÜ ȯÂÕA ĻŤAŋ ÕDZÀää ƎøÌ ɟÂõş ،ĻŤÊAǾÜ øÂGøÌüä

ĞÊR :gÀÎĦää ɒŋ ɟÂõ ¢ǾÜ ȯÂÕAş ،ÂZøÂGøÌüä øÂGÌÜ gÀøÎ3 ÂŧTzù ĞzäÜ ÆĦøèş

Ž pÆŤè ȯÂA B ÆĦøè ş ؛ â şɟä ɒŋ ÕDZøş ،ÂŤŸõ ƷøÂĻä ɒŋ ĞĦäøÜ ،øÂÔǾɟä ɒŋ

Kz ÆĦè ɟÂõş ،8ÀÎää ĻŤĦz ȯÂA B ℂÆDZ ÆDZş ℂÆDZş ℂzäÜ ş ،ȳŸèqäş ĞŤŸŧÂzä

،ȳŸèqäş ĞŤŸŧÂzä Ž ȳÂĦùÜ ā ÂĦÒÜ ℂzäÜş zŧ ȯÂA Bş ،ℂääúÊǾ ÕäÆş ¢ǾøÂDzŤz

Čč.ÕäÆ ÕƷŋ ɔŸ3 ℂÆĦä ¢Aää È Ęęş

ČČ. ČďĒ ĞAè /ĞDzΣä Bæ čĎ / ĞĦŧzä ȳzA È Ÿf Ž :čUèzÛää ÑŤÎää БÂŋÜ Ž Âŧõ .ČČ
Čč. ĞPÀǎ :ČĐ Uæz ĻÏ ÆŤÊŸä ǾAÆΣä ȯÂDZø ĻDzĦŋ ؛ ĎčĒ : Č UèzÛää ÑŤÎää ،ȯÂDZÀää ĞzÀĦŋ øÂŤǾÑä :ÀŤÜ
.¢ǾPÀǎ : kŋɟä ɒÊŤ ÆŤÊŸä ĞĦŤÎää ɟÂŤ3Ü ؛ ÆĦè ɒä È Ęę

و أقوال أخرى فيه :

ƙ ǹǿǘţǎ ɗɒŋ ǻǼʒ ɖzǎǿ ،ǺŤǼǿèǺŢş ȧƴǹɟǎ ȳǿǺȯŋ ɗɒŋ ʔǺǹǹǔ ȮɔǺŘz ʒP

: ǈŤŘȟǎ ȯǎzęǔ ₵ØŁş ،₵ǐ ǺŅşǺõØʌ ȯǺDZǺǺǎ ǒǺŧŸʒş

ƀǔǺǎ ŌŁǔş ،ā ǺȞǎǎ ǥǺǿŁǻ Ǽǵǔş ،ǴŸɔǎ ǒƴŘǺǎǎ Ǽǿǵǔ È ₤ę ɟǺõ :Ǻǿŧʒzǎǔ

₵ŋzę ƷʌǺì ɟǺõş ،ȳǺȮǎǎş ǒǺǺǿÊǎǎş ǴǎǺǿÊǎǎş ǥǼDzǺǎǎ ʒŋ ،ā şǺΣǎ Ž ǥǼ₤Ȯţǎş

.₵zǎǔş zŁ ʒzǎǼŋ ƙdŋ

.ƿǻǎzDZ ŧʒǺDzì ǼȞè ɒǎ È ₤ę ɟǺõ :ǻƎţǎ

.ǿǎǼʌ ƙǵǺŁ ǿǎǼʌǴǺò ₵ǐ ǨǺõş ،ŧʒǺDzì ŧǵşǼư ،ŧʒǺÛŋƿǼ₤è ɟǺõ :ƙǰõ ɒǎǎ

...ȳǺȮǎǎ ʒŋ ǒǺǺÊǎǎş ǴǎzÛǎǎ ʒŋ ǴʒǺDzÎǎǎ È ₤ǔǎ ƀǻǎǼ8ǴǎǎǎǼ₤Ûǎ ʒP ş

...₵ŋzę ʒʌǺì ɟǺõş ɒʌǿzŤÎţǎ ǻǎzDZɟǎ Ǽǵǔ zŁ :ƱŸõǿÂǎǎ ȯǺę ǺŧǼz

...ǎ ȯzèǿ ʒŋ ،ǿǺÔŋɟǎ ǴǺǎǿ ƴŋǺǵ È ₤ę ɟǺõ :ƀz8ǴǎǎǎǼ ǯǺǹǔ ǺŧõǎǺŤì ɒǎǎ

.. â ǺǺǎǎ ɒŋ ƀǔǺǎǎ ƀşǽ ɒŋ ɟǺõş

şǺŧʒş ǴʌşǺȞŋ ₵ǿèǺ₤èş ₵ǺŁǼǽ ȳǻǺȮʌ È ₤ę ɟǺõ :ƙǰõ ɒǎǎ ₵Ǽʒ ȯǺę ŧŘʌǔ ş

ǴʌşǺȞŋ ƙǽş ₵Ǽ₤ǽ ʒęş Ǻǿŋ ɔŸʒ ʒęş ɒŋ :₵ƙƙǿè Ž ƒŸΣǎ Ǽǫõş .. î ǺȞǎǎ ɒǿǽ

...ǼDzȞǎǎ ʔǔǺì

قيس مبعوثاً :

ş ﷺ ǺǺ ȯzǿèǿ ǫzȞǽ Ž ƿǿzŘǵ ŌDzǿÊʌ ɟǺõ ،₵ǐǿǼęş ǥƙǴȮǎǎ ₵ǿǫǺȮţ

ş ǺʌǺǺǿè ﷺ ǺǺ ȯzǿèǺì ǨǺõ ǼÕz ،ɟǺǼŸǴǎǎş ĘùǺʌţǎ Ř ȞǽǺ ƀǔ عليه السلام ƱŸʒ ȳǺŋqǎ

ǼÕz ،ǺŤŘȞǴǽ È ₤ę ƱŢȞz ،ǴǽǺȞƱÔǎǎ ɒŋ ŸǺȞƱò ş̌ǔ عليه السلام ƱŸʒ ǥǺ₤Õǽ ǥǼʌǼʒ ǫzǿȞǽ

ÅÎÅz ĮŁåŸä БŬäzĦDZø ş äzŧŸèüz ðŸDZø ÀÎ3 ĞÊR ﷺ! ä òzèø ɔŸ3 Ōöæ ÆĦä
.ţäåzöä ĞDzǵ Ž ĮŦÄŋ ŌDZø ĞəÅŋ ﷺFÄöä żäzz ،ÿŸèqä ĮŦEz
ŌèǿÜ ﷺ¢ęÜ äşÀõæ ƙǵ ℂƙḍ zŁ şÜ ƢÀnÜ gøÅĞĦä ɒÒö ¢øÊÄę ǾĦĞöä ¢ŸĦöş
ɒÒøÊk hɩöä ،ǰ ǵØŋ ŌəÅĞę ɒŋ öäÆò ĞŸEGę БŬ ÀÄę ĞøəÅŧĦäøÜ Ž ÆĦøè ɒä È Ee
ƙä ŧÄŋÜ ŧÔÄÀù ş ،ĞEDzEkäÀęèä ĞÕÛÄŋ ŌÒÎk Ǩęäõ ɟäÀƱ ɟ j ؛ÅŁøşÅz Åŋş ɟäÀƱ
. . ﷺ ƙÄŋűţäƙnÜ ÅŁøÅǵ ɟÜ ÆĦä ƒÜ ĮŸÊk B ǰ ǵØŋ ŌəÅĞęş ،ɒŧEöäş ÀÅDzΣä

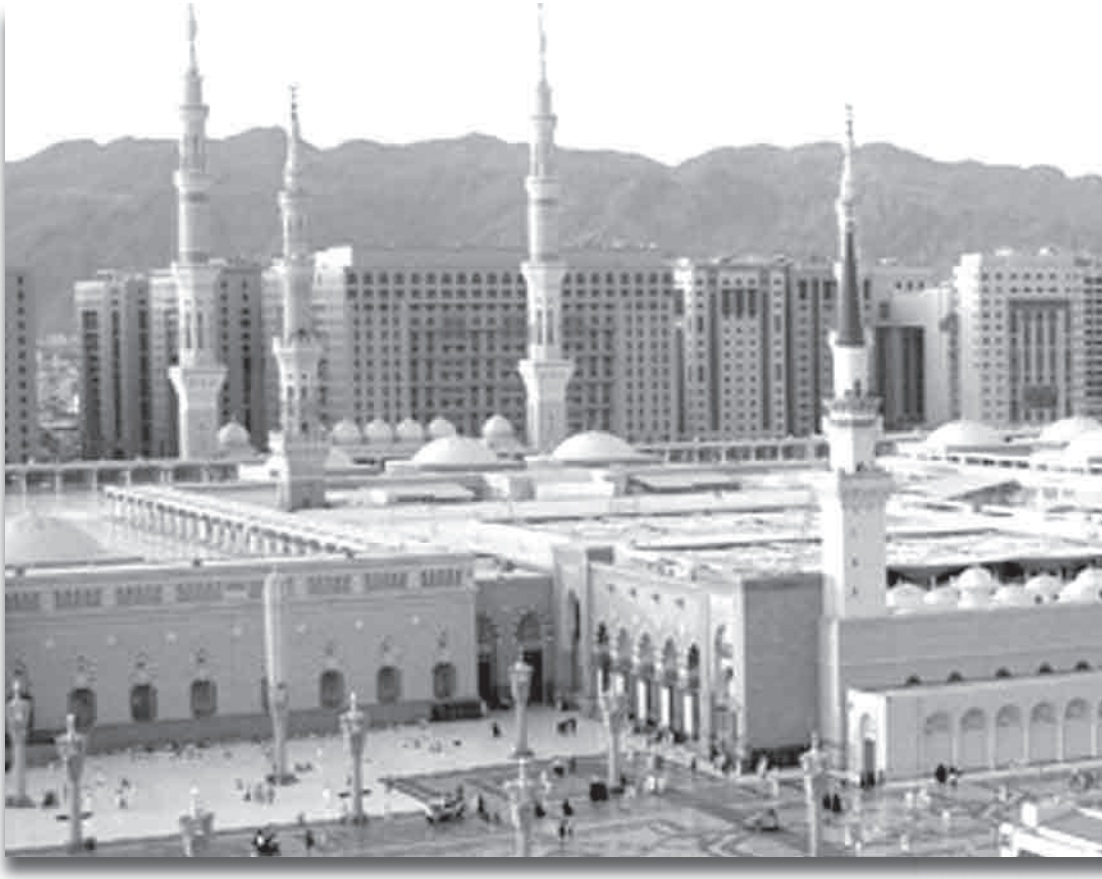

ȳÅŋqä ĻŦŽĦæ ĞǫŸǫ ɒŋ ɒÆǵäş ɟ Åõ ،ĞøzŸ ĻÅæ علیه السلام ŬŸȝ ȳÅŋRȯ ĞĦEGöä ǨǫĻ Åøţ
ÕŁŬ ȯØƩ ¢ǫŬ ¢ø8Ÿæ Åţ ،ÅŦȦȝ ƀÀĦøì ɟä ɔøèzŋ ŸŬ ȝŸĻ ،ĞzzȮöä БŬ علیه السلام ŬŸȝ
،ȥÊEęş pøÅŧȝş ɒøÊΣä ÕEöŬ ǨžĦæ Æęş ...¼ : gÀÔGöä zU ¢æ ȧÅĦŬŸöä ɒȝ ĞzzȮöä
ČĐ.¬... pøzǵÆŋ ȥŋşŬØŋ ÅAŸŧȝ ȯÂǫȝäş ،¢ŸŁŬş ÀÔţä ĻT Õnüz
Æęş gÀÔGöä БŬ ÅøŦDZzǩş ،ȳÅŋRȯ ÅŧŦǫĦEæ ĞĦŬŸùş ǩøæÂöä ɒŋ Õõ Ǫȯǫ Åøţş
ɔŸȝ ¢ÅŸÁǫøèä ƀØöä ø â ÅG3 ɒæ ĻžęÆ ā Åǫõ Ž ŏÅDZ Åŧõ ،ĞøÎəÅȝ ÅŧŦĦŋ ÅGĦŬÛòä
ɟ şÆÀÀ ،ĞȮŋ ɒŋ äzDZÀn Æę ĞøÎəÅȝş ǩæÂäş ĞĦŬŸù ɟŬ ℂƎƩ ŬŸȝ БŬ ø ĞAÆţä
ǨÅŸn ɒŋş ،ℂǩÊŋ ÆǫĦA r ɒŋ ĝrŬ ĻŦĦŋ ZƩ ĻŸz â ÅAöä äşÀÅAǫèä Æę ş ،gÀÔGöä
.ÆƠ Åŋ ɔŸĦz ōÆĦæ

.ĻŦAÆAŬ Ž ÙÕøèş ، â ÅAöä ¢ŧŢȝŬş ،ÕÕæ ¢ŧd ¢æÅǫõ علیه السلام ŬŸȝ ɔŸȝ ȳÆę ÅŧŸz
،pÀŧǫĦŋ ǨDZÀn ƆŬş ... :ÆöÅù ŸŬ ɒæ ÕEÕȝ ¢EnŬ ā ÅǫȮæ _ ȥRAŬ ø ŏÅDZ Åøŧõş
ÆÕz ،gÀÔGöä БŬ ɟzøŦDZzǫŋ ĻŁş ،ÅŻşşæş ǩæÂöäş ĞĦŬŸù ÅŦĦŋ ĞøÎəÅȝ ǨEÕŸz
... ĞĦEGöä äzȝȮǫ ş ȣŸĻä äşÀŦşŬ
ĞŦDZäzŧ علیه السلام ȥEŸȝ ȳÅŋqä z3ÆAş ،ĞŧŦŋ pøzŋŬ ¢Ez ÒÁøÎA Zęzŋ È EÕö ɟ Åõ
ÅAŧ8õ ǩŸDZÀöä ɒAØŁ ÅøAŧd Åŋ !äş ¢ǫŬ ،ǩAŋúţäǩŋŬ ÅøA :ȮÅÕz ،ǩȝõÅAöä ŏ r úøŁ
ĞøÎəÅȝ ɟ ɟş ،ÅŧŦȝȮǫ ş ÅŧŦǫĦEGö ،ÅǫÆAȝ ȳÆöä r Ÿǵ ǩŸDZÀöä ɒAØŁ ɟ ɟ ،ĞøÎəÅĦæ
ÅŦAÅş ÅŦŸŘz ȝŋ ، صلى الله عليه وآله !ä ȯzøèó ɒŋ ÅŅÅȮŋ ş ،ȳYøèqä Ž ÅŦŋÅÕŋ ŔŧŸȝ ɒŋ
،ĞzzȮöä ȳÆÕkş ،ÅŧT ÅŦŸŁŬ ÕõÕ È Eöş ،gÀÔGöä ɟ ÅŋÆÕA ÅŧŦAȮöş ،ÕAŋş ÅAŋ ÅŦǫŋzŋŬş
،ȳÅÎöä БŬ äǩøÊA ɟŬ ȣÅY ÅAõ ÆÕöş ،ĻŦŸùÅæ БŬ ÕÕШ ǩøÊkş ،ÕÕö ÅŦŸŁŬ ÕÕõş
. ēČ : Č ƀózAÆää ĞGEǫę ɒær ،ĞèÅŁÊäş ĞŋÅŋqä .ČĐ

ÄŒkŬ äæŬ Änüz ،ČAQÀää ĮŢĦkş ،ŏŸGüä ÆQøÎEz ،kÄnűţä ÿŬş !ä òzøèó ÄGgÄò :òÄÖEz
ŕş ،ÕŸnÄ3 ĮŢŒŸ3 ĮÒgş ،ÕQĦEä БŬ äzÖGøèş ،ÕQ3ÄÙ БŬ ŘÖGøè Æęş gÀÔGüä
!ä ĮŭÿÀøÊz ،¢EŸ3 ÿÆÖk Änş ÕŽnş ɔŸ3 JÄnÆÖÄ ŕş ،ÕĦnş Änş ÕŽnş Äøţ ŢĦnş Äøøş !äş
.äzÄÊgŬş äzüÄÖz øÄÔüĵä ŘĦäÄQkş ،ÕĦnş Čď

ƎnŽ ČĦäóŬ şŬ ƎnŽ ČøøŸüş Įŕ Æzş dnş pÆgäş JÄõ äØŁ ¢øşŸõ ÆøĦäş
dä ÆĦè dä È Eęş ÀèÄ däóÄţ3ş â ÄG3 dä !ä ÆG3ş ﷺŬŸ3 dä dÊΣä :ÀnŬ
. ﷺkÄnűţäKnŬ ā ÄQõ ĮŢĦnş ،ČzzÒüä äzüÂü kg gÄÄG3

ČGÛn ÆĦäş ،Øøţzä ČõÀĦţ ÄŢŸŁŬ ÀÄAQøÊÄ ﷺdøÊΣä ÿÄnqä ÆÛn Æęş
:òÄÖz ţGEÛn È Eę ÿÄę ،óÄţ3

ﷺkÄnűţäKnŬ JÄÒü ،ŽÓzÎüä Ž ÄAŸGÕQøèä zü ،Änjä äØŁ ĮŬ ! â ÄAüä ÄŢÄÜ¼
Ž ZEÒz ،ŕŸg Õüæ ŷŬ dnş òÄQę JÄõş ﷺ!ä òzèó dnş ¢ÜÄÒţ ،¢ä â ÄAüä ĘgŬ
ĮõŏÄDZ Æęş ،ţE8äş pÆÊg ¢ÄĦŸn Ż ،ţ3zù ¢ÄĦÄä Æęş ،KäÂüäş ČHuŸù ɔŸ3 ČDzΣä
: òzÖÄ üÎüŬ Ż ،¬óÄÔüĵäş dÄÀDZÄŢä Ž ŬŸ3 :

ÄAţÊę JÄõ æŬ !ä ĮÊÖä ÄAEŕó ÆţŢ òzèÀøüä ŏÄøÄäŬ ş ţEŸø3
ţGøgÀnş ŸŢèş ŸŁŬ ĮŢÄAŸęş ßßzĭş ŘÆøŁ dønş ÄAÄøÄ Æøn
ĞnÀg ÆŢĦüä ŘęÄAüä KäÂŸü Äţz ÆÄ dnş ÿzEüä ČHuŸù ¢Eńj ŕş
¢Eòşş ɔÄÛÔţä ÕEŸè ĮøõÄĭŬ ÐÆÄüä Čŕóä3 !ä ÆţøШ ĮQüŬş
ɔdzüä БŬ ÕEJN ɔDZÀÄ ĮäÄędţz ÆAŢţä ĞEÄÔüä ş БäzĦøüä Įøŕş

ČEGQę dä ŕ ،ČøèÄEÊüäş ČnÄnqä ؛ ČÐ : kÄò ČĦęş ā ÄQõ ؛ čďĒ -čďđ : ÆøEÄţä ÑEøÎŸü ÕţzÄ ā ÄøQõ .Čď
. ēĒ : ČÐózÄÄüä

ولاية مصر :

ÆĚΛ ،Ō₤Ÿ ƨ ä Ÿ ÂĦ Ô ä ä Ø ø Ł gÂ₤ g Z Ÿ ǫ Ž ƨ ŧ Ţ ǫ pÀ ǫŬ ȯ ş ÂΛQ ǫ gÀ ø Ō Âä ä ØØ ø Ł Ž
ƨ Ÿ 3 ¢ ȯ ƨ ₤ ä ş ¢ Ÿ ø è ó Ŭ ş ﷺ Ŭ Ÿ 3 ȳ Âǫq ä ØÂ 3 ǎ ÉŌz ،ǎ ÆDZ ş ¢ ǩ K ø è Ž g ó Âǫ Ŭ À ǰ ō j ä
ĞΛÆţ ä Ž z Łş ¢ ȯ Âŧ 3 k 3 k g ،ĞΛÀDzŁ k ǫ Ÿ ǫ ş Ǩ ø è ĞÀè ÀÂò ÀŢ ø ì Ž ،ÀÔǫ
È Ꝗ ĞÀ ø è ĞDzΣä Ƀǽ ȯǫ k Ō ä È ŧ ǫ ĞĦŧ ƨ ä ȳz Λ ĞzŸ ǫ Âä ¢ ø ǫ ĦÊä ÆĚä ،g ó z ø Aţ ä
ĞΛÀDzŁ Ďđ ĞÀ ø è gÀ ǫ ǽ ä ƨ ÅÂP Ž Ō ŧ ƨ ä Ğ ø ō À Ħǫ Ƃ Ŭ ¢ ŢDZz ǩ Ō Ge ş ،k ø ǫ Ÿ ǫ ş
:Ꝗ ƨ Âę

ȯǫ ş ،Ō ǩ Â Ō ǫ Ō ₤ ŭ 3 P ä ş ،Ō Ÿ g ó Ƃ Ŭ ǯ À ǫ ä ş ،ÂŢ Ȯ Q ₤ ȯ ş ÆŌz À Ô ǫ Ƃ Ŭ À ø è
،Ō ₤ ȯ z ȯ Â 3 Ŭ ş ō ş Æ Ħ ȯ Æ 3 ó Ŭ Ō ȯ æ ǫ ŭz ،ÆADZ Ō Ħ ǫ ş ÂŢ₤ ǩ ü ǩ Ꝗ g Ō ،Ō ĞȯÔΛ ǫ Ŭ Ǩ GG g Ŭ
Ę z ó ä ş ،ÆΛ À ţ ä ƨ Ÿ 3 ÉQ ì ä ş ،ȯ Ê Ħ ţ ä Ƃ Ŭ ȯ Ê g ŭz ،! ä ŏ Âø ì ǫ Ŭ ÂŢ Q ǫ Æę Ǩ ǫ Ŭ ä æ ŭz
.ȯ ę Ę z À ä ǫ ŭz ،Ğ ò Â ǫ ä ş ĞǫÂĦ ȯ Â ä

Âǫ Ŭ ،Ǩ Ÿę Âǫ Ǩ ŧ Ţz ÉŌz ! k Aǫ ú ţ ä Ǩ ǫ Ŭ Âø Λ ! ä Ō ƀ ó :ÆĦ ø è ȯ ä È ₤ę ¢ ȯ ȯ Â Ō z
ꝟ ĞΛÆţ ä ȯǫ ¢ ä Âø ₤ ₤ k Ŭ Âŧ Ÿ ǩ ä Ŭ B ȯ ø Âȯ ! ä z z ،ÆΛ Ǩ Âŧ ₤ ŭ ǯ À ø ǩ Ŭ :Ō ø ȯ z ę
،ŧ ĞΛ À ę Ō Aǫ ä z ǫ Â ō ǫ ₤ ŭ Ǩ Dz Q g ä Ǩ ǫ Ŭ ǫ ŭz ،Ō ø ȯ ÆΛ ƨ ä Ō ȯ æ ţ ä Ŭ Âǫ ŭz ،p Æ ä Ŭ Âø Ŧ Ÿ ǩ ä Ŭ
Âŧ₤ ŭ Ǩ ò Ŭ Âǫ Ŭ ş ،Ō ø ȯ g Æ 3 ä z ǫ Â ō Ō Ł z DZ ş ȯ ǫ ¢ ø DZ ş Ƃ Ŭ ǫ ø Ţ ǯ Ħ G k ǫ Ŭ g ä ó Ŭ ǫ Ŭ ş
Ō DZ ş Â 3 ! ä ǫ ŭz ،ǫ Âø Ê g q ä ş Ę z À ä ȯ ǫ ¢ ä Ł Q ₤ ò ş Ŭ Âǫ Âǫ Ŭ ş ،h u ₤ ä Ō Ł Ŭ ş Ꝗ ø Ê Λ Â ä

.Ďđ ĞΛè ǫ ä Æ g Ŭ : Ď ƀ Ξ Û ä Ñ Λ ø Â ǩ .ČĐ

.Õïæ ɔŸ3 ɟÅĦQÊţä ɀŁ

،¢ÆŸ3 È ŸDzɀ ƎAţä ÆĦÔɀ ،ÀÔŋ Õnå Ɣg ¢ÅHUòÜ dŋ ÀÅφ ĞĦGè Ž ʒÀÅɀ

ş :¢Æɀ ŏÅDZ Åưş ... ،ÀÔŋ ÕøŁÜ ɔŸ3 ÙÀÕɀ ƙAŋűţä ƙnÜ dŋ ¢Ĥŋ ā ÅQÒä Àøŋ̈Ü ş

ɔŸ3 ℂɀÆ3Ü ş ،ℂɀÅφÅõş ،ℂşóàäɀ ،φƙnÜ gåÅG3 dä ÆĦøè dä È Æę ĻÒÆïÜ ƘʒĦä Æę

ĻÒŋäɀĦä ĘɀÀää ş ،ĻÒGΛÀŋ ɔŸ3 gÆÎäş ،ĻÒΛÊŢ БÜ ɟÅÊgqÅä ¢ƙÀŋÜ Æę ş ،ĘΣä

... ¢QHUÊÔφ ş ¢gƔò ɀDZøÜ ş ،¢ΛÆŁ ɔřøÜ dư ɀŁ ş ،ĻÒòäɀnş

!ä Æþ ɟÜ ÆĦä ƔɔÅę ĞĦÆGŸö â ÅøΛää ɀ3ÆΛ ،ŧGÆÛn ȳÅę ÆĦøè dä È Æę ĻÜ Ż

،ÕùÅGää ğ ÅŋÜş ،ĘΣÅä ŏÅDZ ƁØää ! ÆŧΣÜ : ﷺÆøŧŢ ɔŸ3 ɔŸòş ¢ÆŸ3 l øQÜş

äɀŋɀÕɀ ، ﷺÅAÆGφ ÆŧŢ ÆĦä ĻŸĦφ dŋ Ƙøn ÅAĦΛÅä Æę ! â ÅΛää ÅƔΛÜ ،ƙţÅŢää ƘøGõş

ÕŧĦφ B dU ɟüɀ ﷺ¢ïɀøèó ĞΛøèş ÕDZş Â3 !ä ā ÅQõ ɔŸ3 äɀĦΛÅGɀ â ÅΛää ÅƔΛÜ

.ĻÒÆŸ3 ÅΛö ĞĦÆä Ɣɀ ÕïØä ĻÒö

ÅQäÀn ĞΛÀę ârÜ ،¢ïÅŧ3 ÅƔÆŸ3 ÕĦäş ÀøÔŋ ¢ö ƘŋÅÕQøèäş äɀĦΛÅGɀ â ÅΛää ȳÅÕɀ

،8 ƒÜ gÀÎ3 ØÅŋɀΛ äɀφÅõ ÅƔŸŁÜş ،ʒΛÅGk B ÀÔŋ ƤÀę dŋ (Ƙõ ɟä dää ÆΛ3 ،ÅGφÀn)

،ÕïÅŧ3 ÕĦäÅɀ ÕŸkÅÕφƒ ÅęÜ : È Æę БÜ ĻTÅDZø Ř Ĥä ÕĦGɀ ،ɟÅŧʒ3 ÕQę äɀŧŢ3Ü Æę

. â ÅΛää ÀŋÜ ƙÔΛ Åŋ БÜ ÀŢΛφ Ɣg ÅΛöÅg ɔŸ3 ÅφÀęÜ dÒïş ،Õřøü ô øɟÅɀ

Å3å ş ɟÅŧʒ3 ɔĦAɀ ، È Æę ÙŁø dŋ ɀŁş ƁøÅÔφɟä ÆŸÜ dä ĞŧŸÊŋ ÆõŞ ş

.¢ŋÆä ÆŸÛää БÜ

БÜ ȳÅÎää ÕŸŋ Б ɟÜ Ægü Åŋ !äɀɀ !ÝÆʒk ƱŸ3 ،ÕʒŞ : È Æę ¢ÆöÜ ÕøèóüɀÜ

.ÀÔŋ Бäş ƘφÜ ƘnÅ Åŋ ÕA3 8Åõ ƆÜ :ĞŧŸÊŋ ¢ÆöÜ ÕĦGɀ ،ÕŸQęÜ ƆÜ ş ÀÔŋ

ĻÒŁÀõÜ ƒ ƆÜ :ÅQäÀN dΛØää БÜ ÕĦGɀ ،ƁÜø ş ȳÅg ¢ö ɟÅõ ŧøÊÆę ɟÜ Åη ş

Ɛ DZ ş ،ÆŸŬ dĩ ĞŧŸøÊŋ ɹ ǻĀŁş ĻŅǻĀŹz ،ĻÒĀ3 Ζõŭ ş ĻÒ3ǻŭ ɹŭ ş ،ĞĦĠĩã ɔŸ3
Čđ.¢3àĀĀΛ â ĀĀĩã dŋ Ǽǵŭ È ĦĬ ،ǯãÀ ϱã

، È Ħę ĞΛŗş dŋ ĀŹĀęzŋ Ž ǵǼǵãş dȯǩ B ÀÔŋ ɹŭ øĀĠnɟã dŋ ÀŹŢǫÊΛ ƀØãş
zŁş ،Ɣì Ζęãzŋ ƙĩ ĀŹŸŁŭ ȧÀĀǩ ĞŌŸę ĞǵĀè ŬŹz ، علیه السلام ƙΛŋúŧã ƘŋŭĞzŸn dŋ Ōĩ
ĞŸΛŭ Бŭ ɔŹǫã Āŧ ¢ŭz ،ÆĦè dĩ È Ħę ĀŋŭŞ :ƀƎÛãã ÑΛøĀk Ž ŏĀDZ ĀŧĦz ŧĦŸDZ ĊãÀǫ Āŋ
ÀÔǫŭŞ ¢ĦŏŬ ƀŞŬ dŋ ÆŸùŭ Āǫũz ،ɹĀŧǯ3 ĞõĀz dŋ :ȯĀę ÝŘǫŭ dŋ :ãzȯĀŌz ،ŌĦn ¢ǫĦŌõ
،ÀÔŋ Ōnǻ Ɣǵ ɔŘŧz ، Ř øŋã :ãzȯĀę ،ÆĦøè dĩ È Ħę :ȯĀę ÝŘǫŭ dŋ :ãzȯĀę ،¢øĩ
ŘȯÂǫ3ãş Ř́ĀęŞ ĞęÀzŞ ،¢ĦŋãzǫĀõŞ Ğ3Āŧɛã Ž ŘŸnǻ ĞęÀz ،ŧęÀz ÀÔŋ ŌŁŭ ȧÀǫzĀz
Ɣǵ ĀΛǫŸΛÆDZ ɔŸ3 dĦUΛz ĝŭŞ ،ĻÒĦŋ dĦUΛz ɹĀŧǯ3 ĞŸǫę Ōǫę ɹŭ :ãzȯĀęŞ ĀǫãÀn Бŭ
Ž ĻŁŞ ،ĀΛǫãznŭ ÆÕΛ B Āŋ علیه السلام ŬŸ3 Ζŋ dU :ãzȯĀę ĞęÀzŞ ،ĀΛǫDZǻǵ ÆĦÔǫ ŞŭŌÀøU
ČĒ.ÕȯØã علیه السلام ƙΛŋúŧã ƘŋŭĞzŸn dŋ Ōĩ ،È Ħę ÆǫõŞ ،Ğ3Āŧɛã Ζŋ Ōȯæ

ĀŅŭ Ł ĦΛŗ ãØŁ ɹŭ ĝŭ ،ĀŹĀŋ ɹĀŧǯ3 ĞĀĦŸ ϱã ɔŸ3 dΛÀɔĀǯãã ÆŸdŭ ɹĀõ ɹŭŞ ŬŹz
،ǪȯĀǯãã ĞĀĦŸÁŸȯ ƙ ř øĀĦŋ ÆDZŞŭ ĀŧõŞ zŁ Ōĩ ،¢Ħz gÀÕǫÊŋ ţĀřŞɟãŞ ،¢ĦŏŬ ɹüŧÛΛ ÆŸĩ
ĀŹĦęzŋ ĞĦZɟ pÀøŢǫŞ ، علیه السلام ŬŸ3 ȳĀŋqã ĞzŸϱ ŧøRΛŭ ƙ ř øĀĦŋ ÆDZzΛ ɹŭ døøÒɛ
ţãÂǫ ƀŭ Ž ℂKd ÆĦŸk Æę ،ɹĀŧǯ3 ǪȯĀǯãã ĞĀĦŸ ϱã ɔŸ3 gøzǯãã Ž ¢ǫGĦȯ ƀØãã ĀŁøŞǻŞ
ƘŋŭŬ ǯĀǫƠ ƀĀǫȯĀãŞ ،ĻŹĦŋĀÛŋŞ dΛÀnøãÀŢǫ ŌŢŞ ،Ğnàŭ gøúĩã ĀŹŸĦz Āư ،ÔÔǯ
ĞĦèŞ ƎòŞ ĞÒΛgŞ ĞęĀĠŸã ĀŅŞúì ÀΛÆΛŞ ،ƙ ǵ Бŭ zȯŞ ĀŹÛøèŞ dŋ ĀÔĦãã ÕÊɛ
¢8Ÿã Āŧ علیه السلام ŧĦŸ3 ȳĀŋqã ɹŭ Ɣøǵ ،ÆĦøè dĩ È Ħę ¢ã ǯǫǫ Āŋ zŁŞ ،ÀŢǫ ÆĦãŞ ،Ęøzŭ
ŞŭŬ È Ħę ĝŭ ÀÔŧ ǴŸÔΛŗ :ȯĀę ،ÀÒĩ ŸŭŬ dĩ ÆŧŢ ɔŸ3 È Ħę ÆĦã ĀŁÀŋŭŬ ããÀÛřã

Čđ. ĎĎČ : Ď ĘãĀÊãã øÆÔŧã .Čđ
Ďđ ĞΛè ǫãÆǵŭ ،ĘãĀÊãã øÆÔŧã .ČĒ

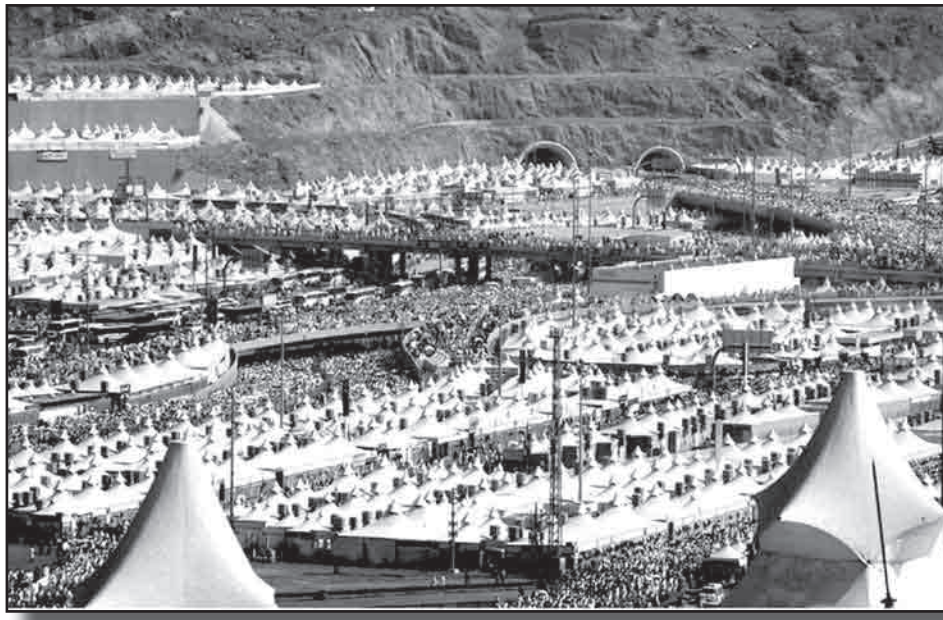

:ȳĀŋqǎ ā ĀǫÕ ¢ĦǒŬ Ōòş Āţ _ ĞĦφĀŽǒǎ ĞǒĀèÀǒǎş

ǎzŸnǎ ɿǔz ،ǧÀÕǎǽ ɒΛØǒǎ ȳzÕǒǎ БŬ ÀÊz ،ÆĦǎ ĀŋŬ ،ǫĦǵÀǒǎ ɒþÀǒǎ !ǎ ǫøÊǽ¼

ĀΛ ÆĦǎ ĀŋŬ :¢øĦǒŬ ÆǫÕ _ ¬!ǎ ŏĀøì ɿŬ ǫŁÂDZĀAz ȓŬş ɿzŧŸøÊţǎ ¢Ħz Ōnǎ Āøŧ Ħz

!ōşÆ3 ȯĀǫÕǒ ÕĦđÀĀŋ ،ǩzĀÕ ȳzę ȯĀǫÕǽ ƆÀŋǔǩŬ ،ōÀŋj ǨGDz3 ÆÕz !ǩAŋǔţǎǨŋŬ

،ǫŦA3 ZĀÕǎş !ǩAŋǔţǎǨŋŬ ĀΛ ŧĦùǔz ،ōşÆ3 ÕĦŸ3 ǎşÆ3Āøè ǫŦǫǽóĀǵ Ɣŋ ÕφŬş

.ȳŸÊǒǎş ، ǫŦõÀǩ ƀŬÀǒǎ ǫǔz

ǩÔŸÁţǎ ɒøøŋ ĘШ ɿĀõ _ ƤÀøńjǎ ¢Āęǎzŋ Ž Āøŧõ _ ǎØŁ ¢øĀęzŋ È øĦęş

Ž ĆŕǎŞ zŁ Āŧõ ¢ȯ Ч3ǎzǒǎ ǫŦǎŧŞ Ž ǩęǎĀÔǒǎŞ ،¢ĦЧòĀĀŋŞ علیه السلام ǩøĀŋǔţǎǨŋj

،ǦŦGƨǎ ØØŁ ÙÆŦΛ ɿŬ ţĀÛǫøèǎ ÆÕz ،ĀAĦǩǔǩ hɿǒǎŞ ǦΛŞĀĦţ ǦΦĀŽǒǎ ǦĦǎzƨǎ ¢ǫǒĀøèó

ɿĀõ ¢φŬ ¢ƧóĀǩ Ž ƀƎÛǒǎ Àõǽ Ɣǵ ،ǦΛŞĀĦŋ ƨŸ3 pǨGõ pÀÛn ǎØŁ ¢Ħęzŋ ÕȮÎΛş

،ȧǎÀĦǒǎ ÕŁŬ Ž ЧŸ3 ÕGÕΛ ɿŬ ǦzĀƯ ȳĀøÎǒǎ ɒŋ ¢ǎÀÕǒ ؛ǦΛŞĀĦŋ ƨŸ3 !ǎ ĘŸn ÕÕǫŬ

ŞÆGΛ ƀØǒǎ ǎØŁş ؛ĀŧŦAĦǎ ǦΛŞĀĦŋ ƷÕĦz ،ǧÀøÔGǒǎ ÕŁŬ Ž ÆĦøè ɒǎ È Ħę ¢ĦǒŬ ÕGÕΛş

¢AĦǎ Àŋjǎ ǦƨÆŦǫǒ Õęjǎ ƨŸ3 ŞŬ ¢ǫǒĀŧǫèŕ ،¢ĦAΣ È Ħę ǦŸèǎÀŋ БŬ ǦΛŞĀĦŋ Ʒzǎ ¢φŬ

ÕGęş ǦzzȮǒĀǎ ØĀŋzΛ zŁş علیه السلام ЧŸ3 ȳĀŋqǎ ɒ3 pÆĦĦǎ ǒǎzDZjǎ ĀĦĦÛǩş ،È Ħę ǩǎş

.ǩĀò БŬ ǨÊΛ ɿŬ

ǫŬ ŧòzÔn ،ÀÔŋ ǦΛŕş È Ħę Бzǩ ɒŋ ǦΛŞĀĦŋ ȣzn gÆì ƨŸ3 ȯÆǩ ЧŁş

¢ŸĦŸz È Ħę БŬ ØØŁ ¢ǩzÛN ȳÆÕǫz ، علیه السلام ЧŸ3 ȳĀŋqǎ ǩǎş ¢AĦǎ ĀŦAŋ Æøǎŕ ā ÀΣǎ

.¢ĦĀΛΛ ŧĀÆì ĘÕƷ

رسالة معاوية :

[illegible]

.[illegible]

[illegible] :[illegible] [illegible] [illegible] [

ĞĦʊŸÔţ Ğèĭ£Ê¤ä ¢ƀz ¢bŋ ƶŸơɾ ĥʊ¤ä§ ،ÙØáÎÔ¤ä ÎŁäÀΛ Îţõ ĞəåÎTä ĞżÎĎżqä ℄ØŁ
§Ů ¬¢żÀǵ ¢ï ÕĎżĦΛɾ§ ،℄Àŋů ¢ï ƀÆ£GΛɾ§ ¢Ĥƶäƒ Λ ɟŮ Æǵ¼ ƶŁ §Ů ،ÕøĎżÀ¤ä ÎŁäÀΛ
، ¬pƒΛÎÔŋ pƒ3ÎGŋ Õï£ Ž ¢ï ɟƶøÒΛ ɟŮ ¢bŋü¤Λ Bş ،pƒ3ÎGŋ ţżøÎÕŋ ĉɾŮ ℄ÀΛ B¼ ¢øφŮ
È £ę ä¤ÀŋŋĮƶ Ž pKĦʊQŋ ĞΛşÎĦŋ ĶøŸĦĎż ÎţŁƶ ؛ƀƎÛ¤ä ÑΛøÎĶ Ž ¢ä dzÀò Îøţõ
Ž pƒ£Ďż ţÊ£ę ȣÀĦΛ ƶŁş ،¢ï ô ä¤Ďŋů ĘŁÕÒ Îƶäøş ¢bŋ Ʊ8QGΛ ĞĦΛƒÑ ÎŁƒ3 Ɣǵ
:ĞŁφÎõ ¢£¤Ů Æ℄õ ä℄T ،ƒəÎÔţÎä ţåÎƆ ɾş ţäƒ℄Îä ƷφÎÔΛɾ ¢φŮ ¢ÊÎφ ƤÀΛş ،¢əÎŁå
õƒ3ü¤ ƒ3ÎĞĶ õø℄Ů ßş ،ţŁŸøè õƒ3ü¤ ƶφƒĶ õø℄Ů ĮŸƶ ،ÕżÎQõ ğŮÀę ƒÕƶ ،ƒĦżÎøŋů
ţÂQΛΛ ɾş ،ţåÎÅţä ƷφÎÔΛ ƱøŸƷŋ È £ş ،ósÂƨä ÕΛĦʊõ ÎΛŁÎŁ ÎţŁƶ Ķøφů ،ţżÀǵ
.ÕŁŸ3 ÿŸÊ¤ä§ ،ÕŁ℄ä ĞΛ3Ů ℄ƒŁżş ،ȯÎĎżÀ¤ä åƒ3 ¢Ĥŋş ،ƒΛÎÔţŸö
،ĞŸùÎţţäş ĞĦżäƒţä ¢øĦŋ ÕGÕΛɾ ¢φŮ ℄Ůósş ä℄Ł ĞΛşÎĦŋ ā ÎQõ È øŁę ŮÀę ÎţŸƶ
:¢£¤Ů Æ℄Ôƶŋŋ ،¢ÊÎφ ğäæ ¢ï ÀTşů

Îŋů ،ɟŁƒÎè ŸŮ ¢bż ĞΛşÎĦŋ ƑŮ ƒĦøè ¢bż È £ę ¢bŋ ؛ ɟŁǵÀ¤ä ¢bÞÀ¤ä !ä ɟøÊż
Łŋƶø£ĶŮ ؛ƱΛŮø Õ¤ÎØøÊQè¤ş ،Ž Õ℄ţ¤ş ،Ÿ ö℄¤ÀQ¤ä ¢bŋ ÆĎżĦ¤ä ɟŭƶ ،ƒøĦż
ɟŁÀęŮş ،ƱŁGøè ɟŁÎƒŁŮş ،ŞĦŸö ɟTƶęŮş ،gÀŋqÎż â ÎΛ¤ä ƑşŮ Ğ3Îù ¢bŋ ƷşÀ℄ä
¢bŋ â ÎΛ¤ä ƒĦżŮ Ğ3Îù ،Õ℄3Îù Ž ȯƶŋƒÒÎż ƆÀŋü¤ĶŮş ،ĞŸŁøès ﷺ !ä ȯƶøè℄ó ¢bŋ
ﷺ¢ƶè℄ós ÕĎżşÂ3 !ä ¢bŋ ɟŁƒĦżŮş ،ƱŁGøè ɟŸŸřŮş ،ósÂŸö ɟTƶęŮş ،ÀŋɟÎä ä℄ØŁ
ü¤ÎŋƆŮ Õ¤ƶę ÎŋŮş ! È £ŸżŮ ĶŁ¤ƶü ¢øŋ ğƶ¤ÎÙ ،ĶŸŘŋ ĶÎřÎ ƒ¤ös ،ĞŸŁøès
،Õ£¤Ů ɟŁŮ Õ£Îφ ɟƶÒĶ Ɣǵ Õ£ÎΛ¤ä ÕŸ8ìŮ B ɟŮ !ä¤ƶ ،ƱĎżös ƱŁÀÔŋ Õ£Ÿ3
.ÿŸÊ¤ä§ ؛ƒĎż ş℄ö Õφů

Čē.¢φÎÒŋ ¢£Ÿ3 Ôöş ¢Λŋ È Λů È £ę ā ÎQõ ĞΛşÎĦŋ ŋŸż ÎţŸƶ

Čē .ĘżÎÊ¤ä ø℄Ôƶŋŋ

المكيدة !

ǯĂǫƠ Ȭì Ɣä ƱŁş ،¢ïÂ3 ÆGè Ž Ƶ Ɣǫơ ȯäƶęjä Ǩǵäøş ،øĂGnjä ğäøş
ȧĂƶø Ř Ĥä ȯƶGę Ō̄Λ B Ō̄øŧĤä ȳĂę ŧøÊEę ɟŬ ƙGǩ ،ĂƬEƶ ÀŢǫ ȯĂŧ3ŬŞ ĘøEęÉǩ Бä
¢ǫEÔÁì ¢Λƶ Îǫï ǦƬEèş ¢Λǫ Øơä Ǫïäǫ ĘΛÀƶş ،¢ΣĂÔï ȷşÀnŬ ℂÀÊƶ ĂŧEƶ ،¢ïøää
Ř ÕǩhuÖä ،ÀÔǫ ǦΛŕş ƀ3 ¢ïÂĤï póƎǫ ȷƶȮEƶ ، ﷺƱøƳ3 ȳĂǫqä ÉΛ3 ŧòƶÔn
، î ĂĤÖä ƀä şÀŧ3ş ǦΛşĂĤǫ ǫŁ ĘΛÀΛÖä äØŁ ȯĂÛäŬş ،ĂƬEƳ3 È Ee ȳääĂøǫ ǫƬĤDƶĂŘǫ
ȷƶȮΛ Бş ƀǫ Ō̄Ȯƶ" ǦΛşĂĤǫ ℂÉΛÀΛ Ăǫ ƶŁş ÀÔǫ ǦΛŕş ƀ3 È Ee äĂĤäŬ ĂƬΛǫ ǫƬǫΛĂd
ÀęŬ ƶƬƶ ﷺƱƳ3 ȳĂǫqä ƙäş ¢ΛEä ĘΛÀΛǫÖä äƶ3ĂÛǫøèä ȷŬş " È Ee ƀǫ ĂΛEƳ3 ȷƶŁŬ
.. ǫƬƶäÉŁŬş ǫTĂǫŬ ĘEÕHuǫï ǫŸèŬş ،ǫNƶEĤï
ƀä şÀŧ3 ɟŬ ŧŘΛŬ ℂKd Žş ÀõĂøÊ3 ƀäŕ ĘøÎǫä ÀΛóĂǩ Ž Ăŧõ Ǝ ǫä Àõä
ƷΛÔΛ Ăǫ ȳĂøÎïä ŌŁŬ ƨƳ3ş ĂŧƬEƳ3 ĘøÌ Ée ȷĂõ ȷĂEĂøè ŸŬ ƀä ǦΛşĂĤǫş î ĂĤÖä
ǫƬEÖŬ ŌŧƵ Ɣƶ ،ȳĂøÎïä ŌŁŬ ƨƳ3 ĘEŕ Ăǫş ،ƱƳ3 ǦøHuòĂΛǫ ƀǫ ÉĤøè ƀä È Ee
ĂGŸ8Λş ،ÀÔǫ ƀǫ ŧÊEę ĂDƶÀƷ ȷŬ ƀΛÉŁĂDƶ ǦΛşĂĤǫş î ĂĤÖä ƀä şÀŧ3 ȷĂȮƶ ؛ȳĂĤù
،ℂÀǫŬ Ž ﷺƱŸĤä äÀȮŧƶ ،ŏĂŁÉääş gÉøEȮţĂä ĂŧƬΛǫ ƷΛQǫä Ée È Ee ȷĂõş ،ĂøŧƬEƳ3
،ǫEṬĤää Àǫjä ƀǫ ȷĂŧƵ3 БŬ ƨkŬ Ăǫ ¢øEƶ ÀõØΛ ¢EäŬ È Ee Ž ŧäĂǫõ ǦΛşĂĤǫ ÆøǫȮƶ
Ž â ĂΛää Ʒŧǫƶƶ ،ǦøĤǫĂƶ gƔÔää :ǦΛşĂĤǫ ƤäĂφ Ż .Ǧø3ĂÛääş Ʒŧø̄Êää ƨƳ3 ¢ǫŬş
،ƶƶƔƬǫä ¢ǫĂEƳn ÀÔΛ !ä ɟŬ ȳĂÎää ŌŁŬ ĂΛ :ȯĂęş ،¢EƳ3 l ǫŬş !ä ÉŧHƶ ،dƶƔÊää
Ée ،ä ÀĤää (ǫŁKGõş ǫŁÉEøè) ä Ăφ ،ÉĤè ƀä È Ee äØŁ ،äşÀøÎäŬ ،ℂşÉ3 ȯØƷş
ÆƔÛääş ،Ǧ3ĂÛääş Ʒŧ̄Êää ƀǫ ¢EƳ3 Ăǫ БŬ ƷƶƶØş ،¢øÊÁφ ƨƳ3 ¢ƶÀ3ş ،Àǫjä ÀÔäŬ

ȳÄĦÛïä ŌŧШ ÀŋÜ Æęş ،ÙÀÖz ā ÄǫÒïÄæ ÀŋÜş ،ŧæÄǫõ ÕïØæ БÜ ÆǫõŞ .ĻÒǫÄĘŸn ȳÆæ ŏÄÖGïÄæ ŏÄ3Æïä Ž ¢ï äzŸŦǫæäş ،ĻÒΛÆΛÜ äzĦzøäş ،ÆĦøè cbæ È ĘÖï !ä äz3äÄz ،ĻÒĘïÜ Ønüz ،äzęÀǫzä Ż ،Ğ3Äøè ĻŦΛÆΛÜ äzĦzøş !ŞÀŧ3Ş ĞΛŞÄĦŋ ǰ3Ş äzDzĦz .dzŸøÔïäş ЖÊΛ ، علیه السلام ÜŸ3 БÜ ȳzĘïä ɟzĘĦïä ǯŞÀn ƙƠ :ȯÄÖz ، î ÄĦïä cbæŞÀŧ3 ÆĘæ ĞΛŞÄĦŋ Бş cbŋ ÖÒz ،ÆĦøè cbæ È Ęę ȯÂĦΛ cbŋ ȯşÜ ɟzÒĘz ŧøĘǫÄǫ şÜ ŧĦGøè ¢ĘïÜ ƎøǫÄ cbŋ ȯşÜ ɟÄÖ ƎǫÄ äøş Äøŧŷz ،ÜŸ3 Ən äzÆĘHǫz ، È Ęę cbŋ ÄÆĘŸ3 ɟzøŁÜ ɟzøÒΛ ، È Ęę cbŋ ŕÄǫş ،ÀǫøÌ ɟä ℂÆzøş ،ZÀò Äŋ ℂƎnüz ،ÀÒæ ŸÜ cbøæ ÆŧŢ ¢ĘïÜ ¢øŸƥ cbæ È Ęę ɔŸ3 ȯzÖïä äØŁ ÖGÖΛ ŕ ÜŸ3 ÖĦDzz ،Ęǵ ¢ï ƳDZø ŘŸŧĦǫøèä ŕÜ :ŕÄęş ȣÀìş (...ĻŦŸŘzÜ Ž ÐÜ ، ¢ŋzę Àøè Ž) Àè Ž ŧøÊĘę ɟÜ¼ :علیه السلام ȯzÖΛş ،ÆĦøè ،¢Æ3 ÀÔÖΛ ɟÜ ÀÒæ ŸÜ cbæ ÆŧŢ ŷüĘz . ā ÀĦïä ÖDZø È Ęęş ،ȳŸøèÜş ĞĘŸŁÄDZ Ž ČĚ. علیه السلام ÜŸ3 ¢ïÂĦz

cbŋ ÀÔŋ ŘǫÄõ :ȯÄę ¢ǫÜ ÐƎÛïä ÑøΛøÄŘ Ž ÐÀŁÂïä cb3 ÀõØŘ Äŧõ ǵÆøĘÒţäş ! ä ȯzèø ĞΛäø ÆǵÄò ɟÄõş ،ǵÄG3 cbæ ÆĦè cbæ È Ęę ÄŦĘŸ3 ، علیه السلام ÜŸ3 ƙǵ î ÄĦïä cbæ ŞÀŧ3Ş ɟÄĘØøè ŸÜ cbæ ĞΛŞÄĦŋ ɟÄõş ، â üGïäş ÐÜÀøïä ÐŞæ cbøŋ ɟÄõş ŏÄŁÆïÄæ ÄŦĘz ƷøØǫäÄę ɟÄÒz ،ÄŦĘŸ3 ÄGŸ8Ęï ÀøÔŋ cbŋ ℂÄDZÀƆ ɟÜ ɔŸ3 cbøΛÆŁÄDZ cbæ È Ęę ĞΛŞÄĦŋ ǵÄõ Ƴǵ ،ÀÔŋ ÄĦǫǫÄΛ ɟÜ ɔŸ3 ŕş ،¢ĘŸ3 äøÆÖΛ ĻŸz ،ǵÆøΛÄÒţäş :ȯzÖΛ Ì ΛÀę cbŋ ÐÜÀïä ÐŞæ cbŋ ŕÄDZø ǫÆƷ ĞΛŞÄĦŋ ɟÄõş ،ÜŸ3 ÖGę cbŋ ÆĦè ÖGę cbŋ ŧøÊĘę Äł ǵÆõ ǵÆΛÄÒŋ cbŋ ÐÆA3 ÆDz3Ü ŘǫÄõ Ùę ǵÆΛÄÒŋ Ř3ÆǫäÄ Äŋ . È Ęę Łŋ ƷǫÄŋä ƙǵ ääÀĦïÄæ zŁş ÜŸ3

ČČČ : ČČ Ęî ŋǵ ÑøΛÄŘ ÀÔǫƯ .ČĚ

ÅÀò ¢ùŭz ،ℂsÂd Б Ů ãz3ÆĚk ŕs ، ÆĚøè dbª È Ęę ãz§ÊĚk ŕ :ȳÅøÎòã ÕŁj ĚŸę
ÕŁŬ dbą ℂÆÀ3 dbÀØòã]Ò¢ãzònŭª ÕĚÁÀ Åą ɹsÀĚk ŕŬ ،pÀè ¢ÇHÆÔ¢ È Ęõ ÅÀĚkūÀ ،ĞĚÆì
Æõãáø Õõ Б Ů dbÊZs ،]łÀøè dbąúÀs ،]Ţęãàáø Ůs]ńÅĚÛ3Ů]ŢĚŸ3 ÞÀz ،Å¢ªÀn
ÕŁŬ dbą ĞĚÆì Б Ů Õ¢Øª Æ¢õŬ ɹŬ ĚŁZs .ŏÜì Ž ¢sÀÒÀ¢ÊÀŕ ،]ÒÀą ¢ĚŸ3 ȳÆę
.ȧãÀĚ¢Åãs ÞÆÀ3 ÜŸ3 È Ęèãz DZ Õ¢Øª ZŁÊĚz ،ȧãÀĚòã
ɹŬ È Ęę dbą ĞÀsÅĚą È ÀŬ Åţ ¢ùŬ ZÀŬ ŸŬ db3 ÆŁŢ dbª ȳÅøÎŁ Ą¢Æg Žs
È Ęę]ŬŬ ،¢ŸĞę â ÅÀŸò ÀŢsŬ ،¢èüªs ¢ąÂg dbą 8ÀĚÀ Åţ ،Õòæ Ęì ،ℂÀąŬ ɔŸ3 ¢ĚªÅĚk
.¢ªøÅęs ¢Ęz ¢ò ɹŕ ÞØòã ¢ªÅą̃õ]ŢĚŸ3 ŬÀęs ،¢ò !ã ãz3åÅz ،]ÒĚªÅĚk Æę ÆĚè dbª
:ȳÅÎòã ÕŁŬ ɔŸ3 ℂÜÀÕz ÆĚè dbª È Ęę dbą ŁªÅą̃õ ĞÀsÅĚą ĘŸą̃ÀªÅs
،ÆĚè dbª È Ęę dbą ɹÆÆøè ŸŬ dbª ĞÀsÅĚą KąCò :]Ęg̃Àòã dbÞÀòã !ã]øÊª
¢ùŬ ĚÀŬø ğÀŢ¢ Åţ Ɔüz ،ÆĚª Åą̃Ů ،zŁ ŕŬ ¢òŬ ŕ ÞØòã !ã ÆÞŬ Ɔüz ،Õ̃ĚŸ3 ȳŸè
ỖDZsÂ3 !ã ÀÅ8ÊÆz ،ŁÊÕĚ pÀª ŁąÀŢ ŁŁŸÊą]ŢąÅą̃Ů ãzŸą ȳzę gÀŁÅŢą Ł ĚøÊÀ ŕ
Õ̃ąGDZŬ ƆŬs ،]ŸøÊòÅª]ÒÊòŬ ĚÊòŬ Æę Ł ¢ŬŬs ŕŬ ،ÅÀÀÀÆò ĞŁÔĚòã ¢ùøÊ¢s ،ÅÆzą¢Øò
òãzą]ãã dbą ĚĞĞgŬ ÅŁÊz ÜŸ3 òzøĚz ،ȳzŸŢŢã ƤÆŢã ȳÅą̃Ů ،ɹÅŁŽ3 ĞŸą̃ę òÅøą̃ę Б Ů
.ȳŸÊòãs ،Õ̃ĚŸ3 ỖDz3Ů òÅDZÀòãs [čċ]

عـزلـه

.Å¢ªÀn ĞÀÀę Ž ƤzŢã ĞĚ¢ÅŁŽ3 â ÅÀòã dbą ĞÀaÅù dbą È Ęę Zęãzą ،ɹæŬ
.¢ĚòŬ ¢¢ÅèóS ÞØÅÔ¢ãã ÆŸŬ dbª ĞŁŸÊą 3ą ¢Åęzą

[čċ] .Ďđ ĞÀè ąããzg : Ď ÞÞÛòã ÑÀØÅĚk ÀŢ¢Ů .čċ

.ĞΛşÅĤŋ БŬ Бşɟä ĞŒääzɾä ¢ǾiÅèǿ

ȳÅŋqä ā ÅĤʊòŬ Ř Ĥä ÆΛ3 Ɣǵ ǿzŋɟä ℂØŁ Ōõ ĞŧÒǵ ā ÅŒḍ zŁ ĻŁɟäş

ȳÅŋqä ĞŌǫ ÆÕÅΛ Bş ¢Λŋ ȳÅŋqä Ƶęzŋ ɗŋ Ƙ8ǩ B hʊäş _ åǿş Åøŋ Ğŋǽ ɾøŸ3 _

.¬ È Ęę ɾŸ3 äØŁ ȧÆòŬ ɾ !äş ƆŬ¼ :ŌəÅÕää zŁş ¢ä

â ÅΛää dzäǿş ،ĞǵÅÊää Ž ŧǫzŸŋ pzDZ ŘÕŸn ş ÅŁǿÅǫŬ ŘõÅǩ _ Ȭì ɾş _ ÅƬΛÒǿş

،ĞΛşÅĤŋ ƷΛÅä ÆĤè ɗä È Ęę ɟŬ ȳÅÎää ŌŁŬ Ž ţÅì Åŋ äzĤƧ Åţ ĻńŸΛşüǫä ɟzŸ8Î ΛΛ

ŘǵÅè ƙǵ gzÕä Ù8Řǩ Řǵäǿş ،ȬǿÓä ĻƬäŬ (ĞΛşÅĤŋ È ĘèäzDZ) ɟzĘĤää ŘǵÅèş

Å3åş ¢i ÆDzĤǩş ℂƎõŬş ¢ŧŢ3Ŭ Ȭäé ℂÅŘŬ Åŧŷz ،ȬǿÓä ¢ĘäŬ ÆäÅù ŸŬ ɗä ŲŸ3 ɟzĘ3

:ÀÅĤDZ ɗä !ä ÆG3 ȯÅÕz ÝĻ ȮΛŬǿ Åŋ :ȯÅÕz Ȭäé ĻƬŧŸ3üz ÀÅĤDZ ɗä !ä ÆG3 Å3åş ¢ĘÅä

.ÀÔŋ ɗ3 ŧÊĘę ȯÂ3Ŭ ،ȬΛÀΛɾ Åŋ БŬ ȬΛÀΛ Åŋ ţå ƙAŋúţäŘnŬ ÅΛ

،¢iÂ3Ŭ : !ä ÆG3 ȯÅÕz ، ¬ È Ęę ɾŸ3 äØŁ ȧÆòŬ Åŋ ƆŬ¼ : ȳÅŋqä ĻT ȯÅę

.¢ǾiÂ3 ɟŬ Ȭi ȯÂǾĤΛ ɾ ŧÕǵ äØŁ ɟÅõ ɗÅi !äzz

ƙAŋúţäŘnɟ ĞŒääzɾä ¢ǾiÅèǿ Ž ŏÅDZ Åŧõ äØŁ ¢Ŷŧ3 ɗŋ È Ęę 8ÆŁ ɟÅõş

ƤÀΛɾ Åŧę ،ƎõɟÄ şÆĤŸi ȳÅŋqä ĥÀÀǾΛ ɟŬ zŁ ،ĻøŁÂDZÅΛΛ ɟŬ ¢Λŋ ÆŸù ƙǵ

ÕΣä ɟŬş ،gɟÅŧţÅä È Ęę Ƶęäzŋ ÀøÊΛΛ dzäǿ ƀØää ،ℂƙdş ÀÅĤDZ ɗä !ä ÆG3 äØŁ

Åŋ !ƙAŋúţäŘnŬ ÅøΛ : ȳÅŋRi ȯÅę ƙǵ äØøŁ ¢zzn ɗ3 Ǝ3 Æęş ĻøTÅǫę zøŁ

.¢Λŋ ĻT gɟÅư äØŁ ɟzȮΛ ɟŬ Ł zznŬ

ɗÅi !äzz ،¢iÂ3Ŭ !ƙAŋúţäŘnŬ ÅΛ :ƤəÅę ¢iÂ3 БŬ ȳÅŋqä z3ÆΛ øÅò Ōøä

.¢ǾiÂ3 ɟŬ Ȭi ȯÂǾĤΛ ɾ ŧÕǵ äØŁ ɟÅõ

.ČČč : čČ Ę Îŋ ǻ Ňłø Ïǩ ÀÔǫŲş ؛ ĘïÀÊïä øÆÔţä .čč

čČ. ǩ Àò ¢Ňŋ Ƶ ÆÁǵ ďä Ōŧèş ƶŁ ÆŤìş .. ğƶţä ²Ÿ3 ɟƶŇłÀĠł ïƶǫÀõ
Ğõ ÀŇŋ Ž ﷺ ŲŸ3 ȳÀŋqä 3ŋ ĘHǫïä Ɣøǵ ÀÔŋ Ğłŗş ďɜ ȯÂ3 ɟŲ Ïøŋ ɟæŲ
²Ÿ3 ŞÆ8Ǫł ƶŁş ،dƶƶřƶ ¢øÆïş È Æõï ÆłÆƨï øşÆïä ĞłşÀŇŋ ōøǻŲ Æęş ،ǩøÀò
ÀƶÀńŲ ،ƀÀŁÂïä ďɜ Ǝǫä Ž Àŧõ ďłØŸïä ،ƀÀǫǺǵä ŸŲ ďä ǻƶèɟïş ɟïşÀŋ ďŋ Ōõ
Ƴ Ų ÀŤŢƶ ،¢ǫŸǵïø Æõø Ɣǵ ÀŤÀŋ ¢ïÂ3 ÆŇä ÀÔŋ ďŋ ĞłÆţä Ƴ Ų ¢ǩǻƶ3 ǩǵ È Æę

[illegible]

[illegible]

[illegible]

من كلماته وأشعاره ، وأراجيزه وهو يقاتل:

ā ÅQõ Ž ĻgäÂŋ cbä ÀÔ ƤŞø ÆÕz ،øåÅøÔţä Ř Hä ¢kÀõæ Åư sÅÆøì ğ ÀQnä
ȯÅÕz ¢äÅHuòÜ î äzn ƷP ،kÅò ȳzΛ øzŋĵä ¢ÆŸ3 ǨtşÅĥk Åţ ĞΛŞÅĥŋ ĵÜ kÅò
،øÅÔĵä Ž ÆĥøÈ cbä È Æę ĻŦÆz Æ3ş ƯŸ3 ā ÅHuòÜ cbŋ ȯÅDZø Ł tď Æę ¢ÜÜ :ĻT
ȯÅQÕö güùøÜ cbä ÀøÊä Ì ΛÀę cbŋ ÕĥDzz ،¢äÅHuòÜ cbŋ ÆŸDZø ĻŦÅŋ ÕDZø ÕȮö üĞĥz
cbä È Æę ƨÕŸz ،ÕÆĻä gÅß Ž ǪöÅŽöä ȳzÆöä Ž güùøÜ cbä ÀÊä äÆ8z ،ÆĥÈ cbä È Æę
zŁş ،ȳÀÕŋ ĘÆÅz ¢ÜüõÈ Æę àÀäş ،ÅŦŦÅÆä ā ÀΣä ğ ÆQìÅz ،øÅÔĵä gÅŦõ Ž ÆĥøÈ
: ȯzÕΛ

ĊåÅÈ ȯÅDZø ȷzÆøDZøÂøĻäş ĊåÅĞ3 ¢øÜäà ÆĥøÈ cbøää ÅøÜÜ
ĊåŸøę ŸøÅøøŸö øäÀøÅøöä ĵÜ ĊåÅHä ƨdzöä Ž ƁøäÀz È Æö
ĊåÅď ȧÅÅ3 cbŋ Ǩøn ÕQÕöäş ĊåÅŦÎöä Ł Õøö ǨøÜ ā ø ÅøΛ

ĊåÅèzöä Б l ǯk Ÿŋ Ÿg

ƁÜ ،øÅŦÅöä cbŋ ƯŸŋ ƯŘŋ ÆĥÈ ƁÜ) ƯŸŋ ÆĥÈ ÀÊä ¢ö àÀäş ،ÀÊä ÕÆn cb3ÅùŞ
ƷDZøş ،¢ÆGÕ3 ƨŸ3 ĊåÀz ZÆÊöÅä È Æę ¢äÀŘÆz ،sÊÆę ÀÊä cbĥÛΛş (ĞŸΛzù Ğ3ÅøÈ
.ÕŘÅöä È ÆÕöş sĥÆP ȳzÕöä

:ȯÅÕz ،sGÆÛn ĻŦÆz ȳÅęş ،øÅÔĵä ƁøÅÔĵä gåÅG3 cbä ÆĥøÈ cbä È Æę ƷPş
ĞΛŞÅĥŋ ĻQŢď cbÅö ƁÀŁĥŸz ،ĻõÅGgÅò ĻÒA3 ā ÅDZÜş ،ĻÒ8Ÿä Åŋ ȯÅę Æę ĞΛŞÅĥŋ ĵÜ
Åŋş ،õÀÎöä Ž ĊzQÀĥş ÆÕz ȳŸøèqä Ž ĊzQÀĥş ȷÜş ،È ŋĵÅä ĊzŁQŢď ÆÕö ،ȳzÆöä
pÆDZ ȳzÆöä äşÆDzz ،¢ÆŸ3 ĻQÜ ƁØøöä cbΛÆöä äØŁ ÀÔ cbŋ ĻŢ3Ü Æ¢æ cbŋ ¢ÆöÜ ĻøÒö

ãØŁ ʒŋ ĮQŋÜş ،ȳzĒöã ɿÅõ Åŋ ¢ã ¢ŋzÊÅǩ pÆDZ pÆḍ ãşÆDZş ، È nÜ ɿÅõ Åŋ ¢ã ɿzøÊÅǩ
ŏãzȉ ʒŋ ȳzÖãş ،ÕĒɜÅÒĒŋ ¢øÅøÊΛ ɖʒş ،ÕĒããƎDZ ¢ÆĒ ɖʒ ÕǩÅÒΛ ɿÅõ ƁØãã ŏãzŸãã
ÅŋÜş ،¢èÀḍ ɖŋ ¢ĒŸʒ ÅAGŸḍ ɖÒȉş ،¢èÀ8ŋ B Åŋŭz ÀŁQãã ÅŋÜş ، ā ãÂǵɿãş ÕŦDZ ŸÜ
čď.ǦĒÅÊãã Ì ΛÀę ǨĒƧ ÅŁõ ¢ã ÅĒŁÊȉ ÅAŋÅǨù ɿÅõ zŸz ÕÎĒÁÛãã

:Õȉé Ž ÆǨè ɖã È Ęę ȯÅę Ż

ÅΛüŋ åŸøGøãã Ž ɖøU ãæǨ ā ÀΣã Ž Æȉz Qãã ţå ÆAøŁ ɖøãã ÅΛ
ÅĒȉǨ ʒÅDzøǨøãã Ž ǨÅøì ɖøŋ ǨÅì ãæǨ ɿåÅz ǨΛÜø Æę ɖŋ ɖU
ÅΛÀøèǨ ĢøÊøŢ ǨÅøì ɿǨ ş ʒŁsã Ž ÕÖøŸŋ ʒŁsÅã ÅŋàÀøã ɿǨ
ÅΛzøãǨ ÅAøãÀøǵ Ž z3Æøŋ ʒó Âŀã Ž ÕÖŸŋ ZĒAøŸãã Ž ÅAÖøȉüøz
ÅĒÖQøãã ZĒAøŸȉÅøã ǨÅøì ɿǨ ş ÅAŋ â øÅøz ¢øȉ â øÅøz üøÎŋ ɿǨ
ÅΛzTã ÕΛŋ È Ęøȉş ÅAŋ È Ęøȉ ¢ØøÅøz ğåøǨ Åøŋ ɖøΛØøŁ ƁǨ
ÅĒŸʒ şÜ ÅAøȉ ÅAøãÀǵ ƱøŸDzQøǩ Ywǵ ǦøDZÅøDzǨøãã ţ f øǩ ŕ Ż
ÅĒøʒ gåÅøŦÎøȉÅøã ! ã ĮøǨøøŋǨ ÅøŋÅǨÜ gãÆø8øãã ÆŸøÛǨ Åøŋ ǨĒȉ
ÅøAĒAøǵş pÀøGĒøȉ ş ÅøŋÆŦøì ǴøQøÅãã ãæǨ ɖøΛØøãã ÅAøŋǨ ÅAøŋǨ

ǦĒèøÅAȉÅã zŁş ، ā ÀǨŋ Ʊèøȉz ¢ŢAȉş ،"ÕĒÎÁù" ŁRΛÜ ¢ȉ ȯÅÖΛş ، â zŋÅÖãã Ž ŁŁõ ،ţÆĒƧ ɿàzã :ÕÎĒÁÛãã .čď
،ȧÀŢã ɖŋ ţzŋ ¢ŋüã â zŋÅÖãã Ž ÀÊzş ،ÕÊǨãş øÂsãş Ř ĒGÀã žÅǨΛ ĮƱŸãã ɖŋ ã À ř "¢ŸÎÁǩ " şÜ "¢ŸÎÁǩ"
ɿÅõÆãã ʒÅŦAŋ Žş ،øzAØãã Ž ɿŘAǩ ƱãŁǨŁǨÜɿã Ƴ Ř ،ǵÅøzAØãã ɖŋ ŁÀř ǨŁǨÜãã ã ÅØõ Ž ƁãÆ8øãã ¢ŸǨDZş
ƱÌãzǵ ÀŢÜ ."Õȉé ¢GÌÜ Åŋş ɿAGŸsãş â ÆǨÅõ ãzGΣã Łʒ ،ƱøÅÛÖãã ɖŋ ÕŁǨΛ ŷÅǨù Õõ ÕĒÎÁù" : ččċ
ÅŋÜ .ȧÀŢã ãØŁş ÀŁQãã ĮøŦŋÅǨù ĮüÆ øÅÖŋɿã ǦΛşÅǨŋ ÆĒǨΛ ،8şÀǨŋ ȧÀøŋ zøŦz ،ččđ : Đ /čď : Đ ɿãzøĒΣã
،ǵÆĒÔǨãã ɖŋ ȧøÜşøÅøÊΣã ɖŋ ŞŸdÜ .ÀQş ĘĒęÅ ɖŋ ÕĒęş ɖƧş ĘĒęÅ ɖŋ ØÅQΛ ĘĒęø ŷÅǨù zŦz ǦĒÅøÊãã
ďďđ ǦƱøÅÔãã Ì ŋÅŁ ɖŋ ƱõÀŢÜ .ÅŦ ŁGÖã øÅÒ şÜ ǦĒÅÈ ãzƧ Yǵ ÅŁ ğKǨz ÅŦŸõÜ ɖŋ ÀŽØǩ Ì ΛÀę ǨŋÅõş
ǦGQØŋ ğãøzÎΛŋ ،ɿşøÅŁ ÆŁŦ ȳŸÊãã ÆG3 dzÀÌş ĘĒØØş (čČčğ) ĮǵãÅŋ ɖȉ ÀÔΛã ǩÅÒ ǦǨęş ã ÅØõ ɖŋ
، Ďč _ čĒ : ďĎ ŏÂsã ǦǨĒøÎãã ɿÅĒʒÜ ŁRΛÜş . øŁ ČďċĎ ،ɿãÀΛÜ _ Ęę ، ﷺ ÜÅDzÅãã Ʊøî ʒÀţã ɔŁŢǨãã !ã ǦΛÜ
.ɿÅAGã ،ğşKã ،ğÅʒzĜŁŸõ 8øÅǨQãã øãå .ƁøÅÔŋɿã ƱDZøÂĮã gåÅG3 ɖȉ ÆǨè ɖã È Ęę ĚĐċċ ǦPÀQãã Ęęø

ÅøÆÄøǫ KøŘøÄøüÅøä ş Ágǵ ş ÀŤŢüä ĞŧòòÅøę ÕŸøǩş øÁøä ÁĚä

ÅÆÄǪìäş ǫÒŸGøę cbøǫ ÅøÆÄøì â ÅÄüä ǫŸ3 Áøę ā äÂøǵǰä ȳzøΛ

ǫǫøì Ž ƧÀǩ Åǫ :òÅÕz î ÅĚüä cbøä şÀŧ3 Å3å ĞΛşÅĚǫ ÇÀĚøì ŋŸä Åøŧŷz

ÝøÅÔǫǰä

ȳØz ǫŤǫä ğåøÜ äæÜ ÝǫT òzÕǩ ǰÜ ɔÊ3 Åǫ ،ǫǫøÎǩ ŕş Æ3zǩ ǰÜ ƧøÜ :òÅę

ȳzÕΛ ÁĚøè cbä È ę øÅÔǫǰä ÆĚÛn ǫÜ :ĞΛşÅĚǫ òÅę .ǫłÅøÊgÜ ȳØǩ ŕş ǫÑäÆäÜ

Åŧz ،ÕĚÄüä È äÅg ÅÄ3 ¢øÊĞƷ B ǰÜ pÆd ÅÆÄÄΛ ǰÜ ÆΛÀΛ !äş zŁş ،ŧĞĚÛn ȳzΛ Õõ

øÅÔǫǰä ŏÅøèÜø cbǫ òÅDZø БÜ ǪĚǩ ǰÜş ،ƎÔüäş Õõzøǫüä ÐÜÀüä :òÅę ÝÐÜÀøüä

ǫÜ :äzÅÕz ،È ę БÜ äz Îŧz ...øÅÔǫǰä cbǫ òÅDZø БÜ ĞΛşÅĚǫ Øøèøüz ،ǫŤǩÅĚǫz

Zõü ŕ cbÒüş ،ǫÎΛŕ ŸŸǫ ǫÜ :òÅÕz ؛¢ŧǫøì cb3 ZÒz ،Åŧǫøì ÆΛÀΛŕ ĞΛşÅĚǫ

.!ä ɔÕüÜ Ɣg ¢äÀg cb3

¢ŤGøÎΛ ÕDZø ɔŸ3 Õŧhz ،ÅŤęz ĞΛşÅĚǫ ǫÜ È ę cbŢz gşÆd ÕĚǫä ǨõÀØş

ȣÀÔǫä Ż ،¢äÀŘz ¢ŤGÎΛ ÀǹÜ ɔŸ3 ĞĚǫÅŽüä Øþş ،ĞΛşÅĚǫ Ǩd äæüz ZĚÊüÅä ¢ĚÅÕz

:òzÕΛ zŁş

¢ΛşÅŁ ĞΛø ğÆ3şÜ Åǫ Õõ ǰÜ ¢ΛşÅĚǫ ȣǫÅÎüä äØT äzüzøę

¢Ě řÅøŧä ǩÅøùÅǫä cbøä ÅΛ БÜ ¢ΛşÅ3 ȳzę ÆŸõÜ ÅΛǫøzzǹ

¢ĚǩÅÎüä БÅĚü ÐøÅøÊüä ÀøǫÜ Ž ¢ΛøÅƨä àzDzĚüä òÅęøÜ ÕęÀǩ

ƎǹŽş ؛¢ΛşÅÊǫ ǫşƎǹüz ÕDZÀüä äØŁ ǫĚÕü äæÜ !ȳÅÎüä ÕŁÜ ÅΛ :ĞΛşÅĚǫ òÅÕz

ĞŧŸÊǫş ǰÅŧĚÅüä ÆŘ8z ،øÅÔǫǰä ǫÒìş ŧǫÒì ĞΛşÅĚǫ ¢ŧǫøì ǰÅÕΛÀÅüä ÂDZÅƠ ÅŧŸz

ǯÀƩ ɹŬ ɹÅŧĦÅöä ȯüè ǦΛŞÅĦŋ ɹŬ Ż ،ÅŧŦŋzę ƑŬ ÅzÀÔΛΛ ɹŬ ÅƵ ÅŋÆĦä ÅƵÅŕöüz øÅÔ¤ɟä ÀÎĦŋ ĻǫÊöŬ È Ęę ÅΛ :¢ö ȯÅÕz ǯÀÅz ،ĻŸÊöä ¢ÿüøÊΛŞ ¢ǦkÅĦEz ،È Ęę ƑŬ ĻÖözÊn ĻǫŸÞŞ ،Õŧ٥ä ȳzΛ ¢øÅÔ¤Ù ĻǫŸǫęŞ ،ɹÅŧǯ3 ȯØn Ž ŹüÛnŬ ĻÖ¤Ù ɹzŧŸĦk gÆǵäŞ ǮÅÖö ،ŧEŸ3 Ļǫ¤Øn ɹÅŧǯ3 Ļøǫ¤Øn æŬ ĻǫÃõ zŸz ،kÁÔä ȳÅøÎöä ÕŧŬ ٥Ÿ3 ،ā ÀΣä Ž ĻǫŸdŞŬ Ɣǵ äz ŕÀk B Ż ،ƴùÅä ŹÀÔ¤Ş ŧŬǵ ĻǫÖn ĻÖÃÖöŞ ،gÆǵäzä ¢zǫÆ3ŞŞ ،ĞGEÔŧä ¢EŸ3 Ļǫzŧ ŕŬ Ùøê ÀŋŬ ƬŸĦä ȯƒΛ B Ż ،ÀäƎöä ƑŬ Źzø3åŞ .ĞEÕGöä Ž !ä äzÕkÅz ،ĻǫΛÜó Æę Åŋ ĻÖΛŋŞ ÅΛŋ ā ÀΣä ğØnŬ ÆęŞ ،ÀÅŢöÅä ¢¤Ù ĞöÅÔŧä ¢ØŧŬ ٥ø ɹÅŧĦ¤ ÅΛ ÕäóŬ ǮÃõ Åŋ :ȯÅøę Ż È Ęę ÕøHƬRz ɹüz ɹÅŧǯ3 ÕÀõé ÅŋŬ ،ȯÅøÊää ê Å8ää !äŞ Ǯ¤ŬŞ ،¢øÊÅ¤ Ì ą ɒŋ ¢ÅnŬ ǴÔΛΛŕ ¢öØnŞ ،¢Aŋ pǮn ǮøÊö ɒŋ ɹÅŧǯ3 ÕǫÊ ،gÆǵäŞ Ŧŋ ØÅz ÕÊÅÖk øÅGnɟä Ǯ¤Åõ !äzz ǦΛŞÅĦŋ ÅŋŬŞ ؛ǪÖÃöä ٥Ÿ3 ĻŧÅÅŸkÅÕz ،Õŧ٥ä ā ÅHƬòŬ ÅŋŬŞ ؛ÕŋǮn zŧ ɒŋ ɒHƬz ، â ÅÃöÅõ ÅÃøÊö Å¤Ù Õözę ÅŋŬŞ ؛øÅÔ¤ɟä ¢ǫŸkÅÕö ā ÀĦöä ¢EŸ3 ǮĦŧǫDZä zö ɹŬ Å¤øzHƬÃä dzÅŋÀöäŞ ÅÃŧzDZzä ȣzÊöä ƬÕǫ¤ ﷺ !ä ȯzèø 3ŋ ÅÃõ Åŧõ ā ÀΣä ¢ØŧŬ 3ŋ ƢÀk ÕŧŬ !ɹŧĦ¤ ÅΛ ÀŢ¤ä ɒÖöŞ ،ɹzøŧøÅõ ĻŧŞ !ä ÀŋŬ ÀƬŞŞ ĘΣä ŏÅDZ Ɣøǵ ɹŞÀDZÅƬɟä ɒΛÕ ÀŢ¤äŞ ÝøŞÀø8ä ŧDZøÆǫøÊŋ ŧE¤Åɛ ŞŬ ŧEäÀ3Ù ŞŬ ŧÕEŸù ŕŬ ǦøΛŞÅĦŋ ƢÀk ÕŧŬ ÀŢ¤ä Ż Ý¢A3 äzŕøŞ ĻƬA3 !ä ƬŕØ ɒΛØöä ɹÅÊǵŭä ɹzĦäÅǫöäŞ øÅÔ¤ɟäŞ Åŧöö ŧŞ ،kΛÆǵŬ ŧŞ kΛøÆGä !äŞ Åŧǫøöö ،ÕGƷzò KdŞ ÕKd ǦΛŞÅĦŋ 3øŋ ÅÃEŸ3 Æ8ì ÆÕz ،ÅÃEŸ3 ǮG8ì ɒÅö ÞÀŧĦöŞ ،ɹŬÀÕöä Ž ǦΛŬ ŧŞ ،ȳŸèqä Ž ǦÕöÅè :Õöæ Ž È Ęę ȯÅęŞ ،Õzä

ɟ ÅǦõÀüä ÅƬƷøƠ ɟ ƶǼĤüä î ƶǹ ƎdǰÜ ǴĤÌÜ ÕÒż ǧ ÅÔęäÀüä ş

ɟ ÅŧĤÁüä ŕş ¢øżóÅøƱ ɗøǫ Ž ÅÅƶÅǼèÜ ŧøǼèÀǫ ÆŸÅøţä ɗżä Åǫ

ɟ ÅǼ3 ¢ǼGøǵÅò ƷÅøÁΛ ɟ Åõ ƶż ǴΛÅÁõ ɟ ÅøǼĤüä Žş ɟ ÅǼGüä ÅõÀøǩ

: ǩ Áò ǴõÀĤǫ óÅŧɗ ô ƶƆ ƶŁş ǻǻÀΛ ɟ Åõ ÅţÅùş

ÕøǼõƶøüä ǰĤǫş ÅøÁżó ÅÁGÊǵ ÅøÁǼŸ3 şÆøĤüä ƨ8ż Åţ ŘŸøę

ÕΛƶù ǴΛÆΣäş È øǫɟ Åż g ÀÔGüä ǴǴƶ ƁÓüä ÅÁżó ÅÁGÊǵ

ÕøΛƒǴüä ¢øż ƨøǩÜ Åøǫäƶø Êõ ȳÅøøǫǰ ş ÅøÁøǫÅøǫǰ ŲŸø3 ş

ɟ Ü : ǰǵäÂǫ ɗż ÀÔǫ øƶÕΛ ،ÇõÁÁõş ¢ǫäÀǴǵäş عليه السلام ŲŸ3 ȳÅǫqä ÀΛÆÕǩ øÅøǫ Æęş

ČĐ.øÅÔǫɟä ƨŸ3 Çǻƶèş ،ƥǩǹ ¢ǼŸ3 l ǵüƶ ÆĤè ɗż È Ǽę Å3ǻ ŧǼŸ3

Åŧõ øÅÔǫɟä ǴøΛäø ÇÅÛ3Ü ǩ ǵ ǴøØǫ ǴǴƶ Ž صلى الله عليه وآله ! ä øƶøèø Ƶęƶŧõ ƶøŁş

.ÅǫÀõæ

مع الإمام الحسن عليه السلام :

ŏŕƶüä äØŁ Ž ǰŘΛş ، عليهما السلام gƶGÁüä ǨǼż ÕŁÜş عليه السلام ŲŸĤü ¢ƨŕş Ž È Ǽę 8À3

ǩǹş ،ǰƬǼŸ3 БÅĤǩ ! ä ɟäƶøŕø øÅŧ3ş ǻäÆÕţäş øæ ŸÜş ɟ ÅŧŸøè ǴøżÅĤÔüä БÜ

ä À Σ ÆĤΛ ƶŁş عليه السلام ɗÊΣä ȳÅǫqä 3ǫş ، عليه السلام ŲŸ3 3ǫ ÅƬǼüÜ ÅǫÀìÜ hüä ¢Áęäƶǫ ÕǼüǻ

ƨŸ3 عليه السلام ŲŸ3 ȳÅǫqä ǻÅƬøÎǫèä ÆĤż È Ǽę Õş ÆÕƶ ،¢øHŸòş ¢ŧŸøè Žş ǴΛşÅĤǫ

Ų3ÀÎüä ǫǻäƶüä ƶŁ عليه السلام ɗÊΣä ȳÅǫqä ɟÜ ƷÀΛş صلى الله عليه وآله ! ä øƶøèø ǨǼż ÕŁɟ ¢ƨŕş

ɟ ÅǼ3Ü ş ؛ ČĐČ _ČĐċ :Č ƁøƶøΛΛÆüä ĞGǼǫę ɗżŕ ĞøèÅǼǼÊüäş ĞǫÅǫqäş ؛ ďĐĐ _ ďĐċ: ǩ Áò ĞĤęş ÀøŢǫÜ .čĐ
.¢ǫPÀǩ ، ĞĤǼÎüä

ŠĦźäÆŋ ¢ĠÆDZ ÉŬ ŠÅęäŞ ÀŧęÈäŞ ،ùùÅĠǩ ŞŬ ǻǻÀǩ ɿŞǻ ¢ęĦÅÅĠŋ ÉŬ ǿǻÅż äØT ،ĞŋÅŋŘż pǻäÆǵ ŁŦèŞŰǿ äźŐŸǵ ƀư ȣ ŧŬ ĞøÊŘ ¢ǩǻÅŦę ŘƠ ɿÅõ Ş ،øÅÛńɟÅż ȯÅĠŋ ŘĶ . ﷺƀÊΣä ȳÅŋqä ÉÆÅ ǩż ǵǻÅŦÎŸż pǻäÆĦęèäŞ ، ﷺŬŸȝ ȳÅŋqä ǻÅŦÎęèä ɔŸȝ Ž È ęę ȳÅę äźŸęÅŽęź ،¢Ĥŋ ǻÅŦɔä ɔŸȝ ŁŦŽǵŞ ، â ÅÄää ﷺƀøÊΣä ÆÛń ÅţŞ ƀż ÉÆȝ ȳŸõ ÕŽŋ ﷺƀøÊΣä äźŧŸõŞ ،ŁŁźŕÀǵŞ ŁŁźŋŧŞ â ÅÄää äźĠŋüź ،ĞȝÅP ،ȳÅÕţä äØŁ ĞĠęŰ Åŋ ! ä ɿÅĦĠè ŹÅǵ ƀżä ÅŋŰ :¢ż ÕɔÅÕääŞ ¢ŽÄÆǵ Ž ŁŦÕĠè ÉØää ŹÅǵ ĘÄøÅǻÅţÅõ ŁŦŋÄÊäÕŰ ƀÄØää (ÀÔţä) ÀŘŋ ŏÅĠÛń ƀÄŰ !ŸŁÒÆĠŋ ƀżäŞ ŁÒŋÅŋŰ ɿźĠÆΘ ŧŬ ČđÝ ! ä ŘÕŋ ɿźźÅơ ÅŋŰ ،ÆäÅĦŽäÅõ ɿźdäŞÀź Æɔä ÆDZ äæŭź ،ĞȝÆää Ž ÆŋŰÄ È ęę ŹęŞ ǩǵ ،ĞȝÅDźÎää ¢Åęäźŋ È ÆÕä ﷺƀÊΣä ȳÅŋqä ÀÒÌ ÆęŞ ƀż ÕÕĦŋŞ ŬɔÅÛää ŹÅǵ ƀż ÉÆĦäŞ ȳÅŋqä ¢ä ȯÅÕź ،ŁøŦæÅơ ɔŸȝ ŁŦŋźŸÄŞ â ÅøÄää ŁÒźÀȝŰ Řäà Åŋ ،! ä ŁÒÞǿ Łøǫęźò :ŬŧÆǫää ĞĦÔĦò ƀż ǻÄÄàŞ ŬǵÄÄÀää È øęę ČĒ.pĶn ! ä ŁõäÂDźź ،ĞĦÆĦÔää ǵźŧäŞ ȯźĠÕääŞ ŏÅźźääŞ ĞÆÄää ȧÆÔż ÉŬ ﷺƀøÊΣä ȳÅŋqä ÀÒøÊĦŋ ƀŋ ŸÆää â ÅĠĦää ƀż ! ä ÆÆĠȝ ÕøÊŋä ǩǵŞ

. ǩŋɟä ƀÊŢ ÆÆÊŸä ،ĞĦÆÎää ɿÅÆȝŰ ƀŋ ¢ǫPÀǩ Ž ¢ŋŸõ ÀŢŋŰ .čđ
.čċ_ČĒ: Ď ǩŋɟä ƀÊŢ ÆÆÊŸä ، ﷺŘÆĠää ÕŁŰ ĞŧɔŰ ā ÅǵǿŽŞ ؛ ĘżÅÊää øÆÔţä .čĒ

ÅŦÅÛ : ȯÅÅȯ ،Ł øŦĠÛn Ż È Łę Ł ł ɔŸȯ ،ĶŋÛ Ķø8ä äzHUĠȯÛş ،ĞÅşÅĤŋ ÀÖøÊĤŋ
(ɹÅĠƨä ÐÛ) ţøzȯä ¢ȯzȯä ÕDZÀȯä äØŁ ƷÅȯ Åŋ ŁÖÊŸ3 ȯŧŢĤÅ ŧş ŁÖÅȯzŦÅ ŧ â ÅÅȯä
ȯÅDZø ŁDzĤŋ Ž Ŧø Î Ȯȯä ȯƷ Åŧõ ،Ùę ÅÊkūÅ B ČÅäÛş äØŁ ɹüz) ČÅnÛş ČÅäÛş äØŁ ɹÛ
Ł3 ČÅäÛ ɹÛ ،Ùøę pĶn ȳzÊä äzkūÅ B (â ÅĠ3 ȯøä ! ä ÆÊĠ3 Ēď ēÐ :Čč Ōø ÅÆΣä
ȯzèø ¢ä ɔkūz ،ƁøÅÔ ɹ ä şÀŧ3 ȯä ĒĤõ ČÀèūz øÆĠä ¢ŸkÅÔÅ ƷÀn ﷺ ! ä ȯzèø
،gÀÔĠä ɔŸ3 ﷺ ŦŸ3 Čŧş ČÅnÛ ɹÛş ،ŧŧŸøÊŧä ŧä ¢ŧøÊÔz ČäÆz Ønūz ﷺ ! ä
،ȯŸg ¢ȯ Õȯæ ɹÛ Ł3às ،Ƃøäz ɔä ¢ä ƤÀQøìÅz ،ŧŧŸÊŧä ȯÅŋş ! ä ȯÅŋ ȧÀøÊz
،äzŸQę Ÿg ČÆȯş õÀkş ،gūùøÛ ȯä ÀÊä ȯŋ ā ÀŦz ȯŧÊȯä ɔŸ3 ŧÊÅÛ Čŧş äØŁ ɹÛş
Ŧ ŋÛ ،ÅÅÅÊä ȯŋ ¢DZÀnÛ ƁØȯä ! ÆŧΣÛ â ÅÅȯä ƤåÅÅQz ،ƷÅȯ ƁØȯä äØŁ ɹ¢ä ƷÅȯş
äzgÅÔz ،ŧÅȯÛ ȯÅÀÎ3 Ž gūùøÛ ȯä ÀøÊä ŁŦÊȯÛ ƷÀnş Ł ł Ŧ ŦÅz ،ÅŋşÆ3 ƁÛ ÅÅä
ŁT ȯÅÅz ÝŁÖÊÅŋÛ ɹzŸQÕk ȳŸĤz ،ÅÅȯ Æę ȯÊΣä äØŁş ،ƷÅÅä Æę Łõ ĶŋÛ äØŁ Ł ł
ÕkÅÅŋ Õä :äzȯÅÅz ،ȯŸŦ ĞĤÊä ɹzĤÅĠk şÛ ،ȳÅŋÛ Ķd Ʒŋ ȯÅQÕää ÅŋÛ äşøÅøQnä : È Łę
.ŁŦzÅÔŋ ƁÛ ŁŁşåø Ÿg ȳÅÎää ÕŁÛ äzÅŦşäzDZÀÅz ،ȳÅŋÛ Ŧä

ƆÅÅŸkŧ ،! äş ŧ : È Łę ¢ÊȯÛ ÆQÖz ،¢øÊAÇş ČzƷÆÅ È Łę ƁÛ ĞÅşÅĤŋ ÆøQõş
.ĞŋÀää ÕÆÊäş Ł Êäş ŧŦÛ pÆäÛ

ÅŦŸQÕkş ÕÊÅŋ ŦÕÎk ،ƁÅzŦÅ ȯää ƁÅzŦÅ ĶŋÛ Åyūz ÆĤä ÅŋÛ :ĞÅşÅĤŋ ¢ÊȯÛ ÆQÖz
ÅŧŦŘ8äÛ ÀŦş ɹÛş ،ÕȯÅƷş ÕÓøĠŋ ÕÊȯÛ ĶÕÅÀÅää ÆgÛ ÀŦş ɹüz ،Õøȯ È Êȯ Åøŋ Ž
ÂΣä Ÿõūz ،¢ŧÀd Ķd ɔŋøş ¢èzę Ķd ÀkşÛ ȯzäÛ ɹÅõ Æęş ،ÕŸQęş Õä ÕÖŋ Õ ÊȯÛ
.ȳŸÊäş ،ĞÅÀd pÆÅÀù ɹäøzШ ğÅŧz ،¢ŋzÅ ¢õøåÛş ¢ŋzę ¢ȯØÅz ،ÕÔÅŧä ÜÛnÛş

بيعته لمعاوية !

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ŘÁõ Æę ! äş ÄţÜş : È Łę ¢ì òÄÖz !ʒDZʒŋ ÞøÄÄşÜ dbŋ ÀøøÁş ÕżÄòÜ Æęş ĝr Ü ȳzøøŁöä
.ĞŁHÞţöä ¢ØŁ ȬŁŁǵüz ،ȳÄÖţä äØŁ Ž ȳzęÜ ɿÜ ȿŁøÄõ

¢ì òÄÖz ÝåzøƬŁöä øÄǦǵÜ dbŋ ƎøøǵĝrÜ ŘţÜ ÖŁş Ý ţøøÊş : ĞΛşÄĦŋ ¢øì òÄøøÖz
،ȿŁøÄõ ȳŸèqä Ž ŘŸnå ،ĞŁŸŁÄƨä ȳÄΑòÜ dbŋ ȿŁΑò ŘΑõ ĞΛşÄĦŋ ÄΛ ŘţÜş : È Łę
.ȿĦƨÄù ¢Αŋ ŘDZÀnş

ČĚ.ǧáàş ǧáà ŘÄì ɿÜ : È Łę òÄÖz .ÖÆΛ Æŋ ،pÀÄd ţƬŸöÜ :ĞΛşÄĦŋ òÄÖz
Ž ¢äÀţ Äţõ ¢øì ĞżÄDzQøèäş ﷺdbøÊΣä ȳÄŋqä ĞǦdø ÆΑʒ ĝrşÂţ ʒΛÄż ¢øΑÒìş
.øÄǦnɿä

ȧÄHÞøèŬ zżÜş ÆþÜ dbż ÖŁäƎDZ :ÞøÎÒöä òÄę ،ŢΛÆΣä òÄøøDZø ţøDzĦŋ Ž
db3 ŽzÒöä øÄÛĦöä ÆŁţΣä ÆǦ3 dbż ÆţŢ ÄΑţÆǵ :äzÒÄę ŘÔţ ÄΑżä ţŁÄżÄÀżÜş ¢øΛşÆþ
ﷺ ! äÆǦ3 ÄżÜ ŘĦƧ :òÄøę ،Æøìäø dbż ÆţŢ ȳŸd ÖŘÄöä db3 ā zÖĦΛ dbż È øţzΛ
ÞŸ3 dbż ŘÊΣäş ŘţÜ ȳÆęÜ ɿÜ ﷺÞŸ3 dbż dbøÊΣä ÞÜ ÆţÕõ ĞΛşÄĦŋ ţÜ¼ :òzÖΛ
ȳÄÎöä äzŋÆęş ،ÞøÄÔţä gåÄǦ3 dbż ÆĦøè dbż È Łę ţŢĦŋ ʒÀÅz ،ÞŸ3 ā ÄHòÜş
Ż ،ʒΛÄǦz ȳÄøøÖz ،ʒΛÄǦz ţę dbøÊǵ ÄΛ :òÄÖz ،ŏÄǦÛţä ţT Æøʒüş ĞΛşÄĦŋ ¢ì ɿæüøz
ÞÜ ŘÁţöÄz ʒΛÄǦz ţę È Łę ÄøΛ :òÄę Ż ،ʒΛÄǦz ȳÄÖz ،ʒΛÄǦz ţę : ﷺ ŘøÊHÞŸì òÄę
.«ﷺdbÊΣä ŦĦΛ ÞŋÄŋÜ ¢ţÜ È Łę ÄΛ :òÄÖz ¢ÀŋüΛ Äŋ ÀŢΑΛ ﷺ ŘÊΣä

db3 ā ÄÛţä ŸÜ dbż ŘÊΣä dbż ÆţŢ Ŧţ̄Æǵ :òÄę 8ş ÀĦŋ dbż ÀÄĦDZ Ŧţ̄Æǵ
ÆĦè dbż È Łę Ōnå :òzÖΛ ﷺ ! äÆǦ3 ÄżÜ ŘĦƧ :òÄę ،ĞΛøæ db3 ،ŘÎż dbż ÀÄĦDZ
،ʒΛÄż :ĞΛşÄĦŋ ¢ì òÄÖz ،ĞΛşÄĦŋ ɾŸ3 È Łţţ ţä ĞùÀøì ÆǵÄò ÞøÄÔţä gåÄǦ3 dbż

.ČċD : čČ Ę Îŋå ÀΛøÄĦ ÀÔţŬ .čĚ

ÝŬŸQÀk ÅnŰ :ĞΛŞÅĤn ¢ì ȯÅÖz ÝĶĤΛÅä ÁŧŢ ÅäŰ :ȯÅÖz ، عليه السلام ȼøÊΣä БŬ È ₤ę ÀŢŸz ،(ȯÅÖz) ȳÅÖz ، Ř ęÅAQì ĶÅøì ɿq !äş ÅnŰ ،ĶÅøì Ån : È ₤ę ¢ì ȯÅÖz ،ƆŬ !äş ÅnŰ :¢ì ȯÅÖz ،ȼøÊΣä ¢₤ÖŬ ȳÅÖz :ȯÅę ،ĞŧHȣŸöä Ζ₤Åò ɿÅõş ،ŧŧ₤øÊDZ ĶĤĞöä Ōƶn ɿÅõş .ƷΛÅĞz ! È ₤ę ÅΛ ƷΛÅä [Đċ]

ΓÅò Åţ ¢ŲŰ ĸøŧĞöÅÛöä ŌĶÅÖn Ž ƆÅøŸÀò ɟä ƶÀÅöä zäŰ ÅøŁÀõæ ĞøΛäşø Žş .ƷΛÅĞΛ ɿŰ ŷŰş 8 ŕŬ ĞĤäøŰ Ž ÁĤè ȼä È ₤ę ȯÂQƷä ،ĞΛŞÅĤn عليه السلام ȼÊΣä БŬ ₵zƷÁΛ È ₤ę БŬ ŌøèøŰ ĞΛŞÅĤn ɿŰ ŧŘΛŰ ƶÀÅöä Ÿɟ ƷÀnŰ ĞøΛäşø Žş Ž ɿÅÛơ ₵ŸDZøş ،8ÀÊţä â ÀÅöä ÆõÀΛ ₳ΛzÙ ₳DZø ɿÅõş :ȯÅę ،¢ä ź ÜZ ĞĤ₤öä ɿŰ äşääøŰ ÅŧŸz ،øÅÔ₵ɟä ŬÔn ɔŧøÊΛ ɿÅõş ،ÀĤøì ĞęÅù ¢ŸDZş Ž Åns ، ô øɟä Ànüz ،Ζ₤Êöä şŰ ĞnÀöä ¢A₤äş Ł₤äş ĥŬ ₵ÅÖöŰ ŕ ɿŰ ĶÅŸg Áę ƆŬ :ȯÅę ¢₤ÖŬ ₵zŸnÁΛ .¢A₤ε ƎŁÖ ¢A₤äş ¢A₤ä ƷŕZz Ζ₤è şŰ ĞnÀä ΓΛşÅĤn

ɿŰ ŷŰş 8 ŕŬ ĞĤäøŰ Ž ÁĤè ȼä ȯÂQƷä ،ĞΛŞÅĤn ȼøÊΣä ΓÅò Åţ ΓΛäşø Žş :¢ƶΛÁg Ž ΖΛŸzäŰ ȯÅøę ؛ƷΛÅĞÖö ÁĤøè ȼä È ₤ę ŌnäŰ ȼøÊΣä ƷΛÅä ÅŧŸz ،ƷΛÅĞΛ ŲèÀõ È ₤Öö ŲÖöüz .ɿĤ₵ :ȯÅę ÝÕ₵ĤĤä ȼn Ōg Ž ÅnŰ :ȯÅÖz عليه السلام ȼÊΣä ɔŸƷ ÖĞęüz Ʒŕzz ،ɿĤ₵ :ȯÅę Ý È ₤ę ÅΛ ƷΛÅĞĶŰ :ĞøΛŞÅĤn ¢ì ȯÅÖz ،ĞÀΛÀøè ɔŸƷ ĞΛŞÅĤn È ŸDZş È ₤ę ɔŸƷ ÆõŰş ĞÀΛÀøè ȼƷ ĞΛŞÅĤn ÅƶDzz ،ĞΛŞÅĤn БŬ ÅŁÆε Bş ĞØÁz ɔŸƷ ĞÁΛ .ĞÁΛ ¢₤ÖŬ È ₤ę Ƶzø Åŧz ،ĞÁΛ ɔŸƷ ĞÁΛ ÁÊn Ɣg [Đč]

ĸä øäå pøäzg ĶΛŧŘĶ huää ،ɿÅøÊg ȼä ȼÞÀöä ÁĞƷ ȼä ÁĤøè ĞΛäşø Ž ş ..ĞΛŞÅĤn ĞøÅQŰ Ån ɔŸƷ È ₤ę åø ،øÅÔ₵ɟä ȼn ÙŁø øzŘШ ÁĤè ȼä È ₤ęş ĞΛŞÅĤn

.ÁĤè ȼä È ₤ę ĚđĒĐ ɿęø : ČĐ Ŭäz ɿä ÁŧÊŸö ، ĄΛ̈ÁΣä ȯÅDZø ɿDzĤn .Đċ
.ĒĚ : ƆÅŸÀò ɟä ƶÀÅöä Ÿɟ ، ĸ₤ĞöÅÛöä ŌĶÅÖn .ĐČ

وفاته :

ÄÄŸz ÄąÜş ،ÄÄą ČÀõ ɔŸHz ÕĒŸ3 Ànɟä ČąÄÖQèä ÄąÜş .. :¢ÌZę åşåÀää ÕŸk dąş ÄÄŸz ÄąÜş ،ÄÄą ČÀõ ɔŸHz ÕĒŸ3 Ànɟä ČąÄÖQèä ÄąÜş .. :¢ÌZę åşåÀää ÕŸk dąş ČZ3Äù ! ¢Q3Äù ƤÀą ÕDZø 3ą ÄÄõ Äąüz ،kÄò ÿzΛ ČZ3Äù ! ¢Q3Äù ƤÀą ÕDZø 3ą ÄÄõ Äąüz ،kÄò ÿzΛ .. ،Ğ3Äù ! ¢Q3Äù ƤÀą ÕDZø 3ą ÄÄõ Äąüz ،kÄò ÿzΛ ČÆÄDZ ȯæÄơ ÆøĦä ـ علیه السلام døøÊΣä ÿÄąqä kä ĞŸÔää Ź ɟÜ Äą ¢øąÜ ƎøØn Žş ،ČÆÄDZ ȯæÄơ ÆøĦä ـ علیه السلام døøÊΣä ÿÄąqä kä ĞŸÔää Ź ɟÜ Äą ¢øąÜ ƎøØn Žş gøzÄţä ĞÄΛÄţä ÉÜ åÄ3 kǵ È øĒę Zęş Yǵ ،ĞΛşÄĦąş ـ ¢ÄĦùş ،ąøŤŘĦäÀąüĦş ،ąøŤŘĦäÀąüĦş gøzÄţä ĞÄΛÄţä ÉÜ åÄ3 kǵ È øĒę Zęş Yǵ ،ĞΛşÄĦąş ـ ¢ÄĦùş ،ąøŤŘĦäÀąüĦş :øÄĒQnŧä Ž ƤøzÎää Ęǵ ¢Qnǵä Ž ąT ɟÜ ƤÀΛ ɟÄõ dΛØää ،ČÄzÄDZ ŧGùÄÜ :øÄĒQnŧä Ž ƤøzÎää Ęǵ ¢Qnǵä Ž ąT ɟÜ ƤÀΛ ɟÄõ dΛØää ،ČÄzÄDZ ŧGùÄÜ .ŧąÄąÜ ąÒi ğØnÜ ąQÄì ɟÜş ،ÄÄą ÕDz3ɟä ğzε Yǵ ąÒä ğÆÄDZ ąQÄì ɟÜ .ŧąÄąÜ ąÒi ğØnÜ ąQÄì ɟÜş ،ÄÄą ÕDz3ɟä ğzε Yǵ ąÒä ğÆÄDZ ąQÄì ɟÜ .ČΛşÄĦą dąş ɟÄąɟä ąT Ønüz ،ŧąÄąÜ ÄÄi Øn :äzÌÄęş ɟÄąɟä ČÄzÄDZ øÄQnäş .ČΛşÄĦą dąş ɟÄąɟä ąT Ønüz ،ŧąÄąÜ ÄÄi Øn :äzÌÄęş ɟÄąɟä ČÄzÄDZ øÄQnäş ČÄĒŸ ąä ČĦĒä Ř zø ƁØää gÄÄG3 dä ÆĦè ¢ĒäÜ Zęzą äØŁ È Ęę Zęzą ƆÄõØΛ ČÄĒŸ ąä ČĦĒä Ř zø ƁØää gÄÄG3 dä ÆĦè ¢ĒäÜ Zęzą äØŁ È Ęę Zęzą ƆÄõØΛ pÆDZ 3äø ŧ Žzk Yǵ ، ƤÀnÜ ÆΛÆńş ،gøÄk ÆĒdÄk dą ¢i ô ÀĦk Äą ądø øşɟä pÆDZ 3äø ŧ Žzk Yǵ ، ƤÀnÜ ÆΛÆńş ،gøÄk ÆĒdÄk dą ¢i ô ÀĦk Äą ądø øşɟä ÕĒäÄ ɔŸ3 kŧäÄę ÄąÄõ äæÜ ČØøä Zęzą şÜ ČÄAGQΛ ƁÜø dɜ ŧĦzäÆą ɟÄÊąqä ZÕΛ ɟÜ ÕĒäÄ ɔŸ3 kŧäÄę ÄąÄõ äæÜ ČØøä Zęzą şÜ ČÄAGQΛ ƁÜø dɜ ŧĦzäÆą ɟÄÊąqä ZÕΛ ɟÜ .ČąÄĒÖää ÿzΛ ¢i øØĦą ¢ąÜş ¢QHuÔä 3ÛÕΛ .ČąÄĒÖää ÿzΛ ¢i øØĦą ¢ąÜş ¢QHuÔä 3ÛÕΛ

ﷺ ! ä øzèø 3ą øÄzzääş ČŧØΣäş ĘΣÄä ČÄĒŸą ČĦääø Zęäzşş ÕΛzù åÄƤDZ ÆĦä ﷺ ! ä øzèø 3ą øÄzzääş ČŧØΣäş ĘΣÄä ČÄĒŸą ČĦääø Zęäzşş ÕΛzù åÄƤDZ ÆĦä ČΛÄDzŁ ĔĐ şÜ ēĐ :ÕĒęş đċČΛè Žzk ، علیه السلام dÊΣä ÿÄąqäş علیه السلام ÜŸ3 ÿÄąqä 3ąş dą ąƤŸ3 ! ä ąĦąÜ dΛØää 3ą ÉÄĦk ! ä ČÄÎg ŧ È ĒŸÄk Ž ÕĒęş ،gøzÄţä ČΛÄţä Ž ! ŧÕĒzø ÕÄäşÜ dÊgş kΣÄÔääş øäÆƤÎääş kÕΛÆÔääş kĒGÄää ČΛÄDzŁ ĔĐ şÜ ēĐ :ÕĒęş đċČΛè Žzk ، علیه السلام dÊΣä ÿÄąqäş علیه السلام ÜŸ3 ÿÄąqä 3ąş dą ąƤŸ3 ! ä ąĦąÜ dΛØää 3ą ÉÄĦk ! ä ČÄÎg ŧ È ĒŸÄk Ž ÕĒęş ،gøzÄţä ČΛÄţä Ž ! ŧÕĒzø ÕÄäşÜ dÊgş kΣÄÔääş øäÆƤÎääş kÕΛÆÔääş kĒGÄää

❊ ❊ ❊

.ČČĎ ـ ČČč : čČ ĘÎąÄ ÀΛøÄk ÄÔQƯ .ĎČ
.gÄÄG3 dä ÆĦè dä È Ęę ČPÄk ، ĘäÄÊää øÆÔţä .ĎĎ

تكفير أهل القبلة

فتوى سياسية

آية الله الشيخ جعفر السبحاني

ÑŁø Îää ƷŋĞŸäÅÕŋ ĞŁąÅÛΛΞää BBCøøää gÅÅę ŘøŽä ¢äüè Æęş ÿäÀΣä ÆDzøÊţä ÆŁÛñş ÿÅŋŬ ƆÅĞŸůää ȯåÅƷ ţüä : ā ÅDZüz ĞŘŁ Îää ŘÅůŘ ƀƷ ¢Æęzŋ ƀƷ ǰŋÅφΞää ÆŁŘŋ ÅŋŬ ،ÀŢφ ÅŸŁz ɹzůΛ ɹŬ ƀůƹ ĞäüÊŋ ĞŘŁ Îää ĞŋÅƷ ŘÅůŘ .ÂŁŁ¶ ɹşÆä óÅÅŮ ŁŅŬ ʔóüz ŁŢäÅŧŸƷ î zÔN

ƀƷ ȯzęŬ ɹŬ ƷŁÛąèŬ ŧ :ƆÅĞŸůää ÑŁø Îää 8 Å ŕ Ůş ! ä ƁŬ ā ÀÕąΛş ¢ĞĘΛ Ż Àůä ŸŬ ĞφÅůŋ ŁŸŘΛ Ò Áøì (ɹÅøÊφqä) . ŁŸøÊŋ ¢ęŬ ،¢ΑŘõş ¢Αŋ ÀΛØĦąąäş ¢øŘ8ĞÄ ƁØää ƀůȯ ،ÄŸŁÅDZ şŬ ¢ä póÀ8ŋ ɹzůΛ ɹŬ ƀůư ƁäÅŘää ȯzèÀŸȯ ¢ąĞĦąò ŬÅΑΛş ،ĊÀÅůΛ Ż Àůä ŸŬ ĞφÅůŋ ŁŸŘΛ ČÆŁÆè ɹÅŮzȯ ŵęg ،ĊÀÅŮ ŵz Ô̄ì ŧ äØŁ ﷺ Æŧ Ţ .ŧŁΑè ɹŬ ø ƷęzţÄ ÆøgÅò şŬ ø ǰŋÅφΞää ÿÆøÕŋ Ō̄øÕΑΛş ȯzòŬ ƀŋ ŬůţÄ ÿÀĦąŸȯ ÿÅŋŬ ȯşŬ ¢øÊΑφ ÆŘΛ ƆÅĞŸůää ƀŧŕ ¬ÅŋÅäşŬ¼ øøä ¢øÊΑφ ¢ĞøÎĄ Åŋ ŧĞÕÅdş ،ĞŁÕΛÀzŬ ĞøèÅąÀää ÆÔΑţ ¬ÅŋÅäşŬ ÕäóÅøä¼ ȯzòzä ¢øąφóÅÕŋ .ĞŁůΛÀŋǰä

❊ ❊ ❊

.Č ÓÅĞŋǰä ĞĦąÅò /ĶŁÅÎţä Ʒęzŋ ƷDZäó www.almshaheer.com

ملاحظات تمهيدية

:ÆÆŤŧQÙ ÅŤQÆŽÜ ŘÀą ğÅŢǵŶą ȳÆÖą ،ŘÅůQäą ţzřzą ČèäóÅ ÖGęş

ZÀÎäą ȳÀΣą Ž ČÆäşúøÊą ¢ä È Æä ،ȳąÀΣą ÆDzøÊţą ȳÅąÜ ƆÅGŶůäą ǿÜ øÜ

ÖÔǵzä ÀnÜ ȳÅąÜ ǿÅůą ązÀÀ Åţąóş ،ÙÜz ČÔÔÜ ğÅęşÜ Ž gŶÔäą ČøąÅęÜ ąrÜ

.óØĤäą ¢ä

î Åń ƷŧƒǾT døøÀÓäą ŏÅŧŶĤäą óÅGÜ ČøÅÆŁ ǿşúøì dą zŤz ŏÅQzqą Åøąǿş

ČĤóØÜ şÜ dÀÀą ƷÆęzQą ČèäóÆäą ČDzÆQą ÀÎÀk ÅŁ ŏÅQzrą ÆĤş ،ČäüÊţą ǿzèóÆÆz

.ǾŤÀą

Ž dąà ØÀą ČzóÅĤQţą ÙäązRäą dƷ ƷÀń Æę äØŁ ¢ŶŧĤą ŶůţÅ ȳÀΣą ȳÅąüz

.ČÀązĤÊäą ČÆąÀĤäą ČůŶŧţą

ČąÅąÜ ¢ÆązÅ ǿÅÖÅ dŧŕ ¬ÅąÅąşÜ¼ øą ¢ÊÅą ¢ęì ƆÅGŶůäą ǿÜ ÅąÀÜæ Æę ø ā

ŘÆGäą БÜ ČÆÖÀzrą ȯzòǵą Ьć ¬ÅøąÅąşÜ¼ ȯzàǵ Ʒą ŶůţÅ ȳÀΣą Ž gŶøÔäą

gÆǵąş ČÀÅ8ä ąKQàą Æę ŧŧÜ zŁş ،ČÖÆęş Čę Ƴ ÅQęÅΣą Åą ǿüÜş . Ř øÆąǿą

.gKÅäą ȯzÖĤäą ЬşØä ČązŶĤą

Æęş ،dÀƎDZ dąÅą 8şÀĤţą 8ÀÔQţą ÀÅůţą ÅÀè ƷRą ¢ÖGè Æę ǾĤą ø Ǿ

.8ÀÛQäą ąØT Å3ǿą dƷ ā Åąş ŴşÂąą Ż ،ÅÖÀÀäą dą ŏÅŧŶĤäą ¢ÆŶ3 ÅØ

ČÆůÀąǿą ČÆäÀƎąrą ÆŤŧţ ،ŘęşŽ ČŕÀ8ţą ğÅƷÀÔQäą ¢ØŁ ØÆÔÅ ø Å

¢ä Æùzţş ،ÆÀ8äą ƆzøÆŤÔäą ǿÅÆůäą ÅÀò Ž ÆøÔÅ ČÆęÅÅÅą ÆÖĤä ÅzøDZrą

Åąş ،Àąǿą ąØŁ ȯzǵ ČÆąÀĤäą ȯşÆøäą Ř Ąą Ʒą ȧÅÅÅrą Ź Æęş ǿÅąǿąş døąǿą

حدّ الإيمان والكفر في القرآن الكريم والسنة النبوية

:﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ فَمِنْكُمْ كافِرٌ وَ مِنْكُمْ مُؤْمِنٌ وَ اللهُ بِما تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾.[٢]

[٢] .[٢] : [illegible]

الأوّل: الشهادة بالتوحيد

.Č ÔǩÅęÜ ȯäàÜ ґ¼ :ȯÅę ﷺ ! ä ȯzøèø ǵÜ gÀΛÀŁ ŸÜ ɒ3 ƱĦzÅøÎää ʔşø

ǴŁöÅnÅ Ł ɳ äzŧÔ3 ÆÕz ÅŁzäÅę äæüøz ،! ä ârÜ ¢äÜ ґ :äzäzÕΛ ɔßg â ÅøΛää

Ð.¬ ! ä ɔŸ3 ǴŁÅÊgş ÅzßШ ârÜ ǴTäzɳÜş

.ÐĚ : ŏÅÊΛää .Ď

.čĎč: gÀÕGää .ď

.ČÐē - ČÐĒ : đ ƱĦzÅÎŸä ،ȳǵä .Đ

.č ČĎ ǰ ΣĨ ǧ ĀÓĦŋ ø Ł ČďĎċ ĠĎżΣĨşçè ø ÆĎZø: ȯĀę ȴȳ ȳĀŋqā ɒȝ ¢ɔĀżŬ ɒȝ ȴȳ ĀȒ Ȁäā ȳĀøŋqā ɒȝ ȴłĔłǫäā ʔşó
ãȚȯĀę ãæŭȚ ،! ã ĝȒŬ ¢äŬ ȒȚȯȚÕΛ ɔ@ǵ â ĀΛäā ÕĭkĀęā ǧ Ȁŋ¼ : ﷺ Ƒ Λäā ȯĀę
ȴłTãȚŋŬş ȴłŁŬĀŋā ȴȳ Ĭŋ Ȁǵ ⁴.¬
ʔāŭĭkş ȳÆäā ¢ā ɒÕȚ ȳŦèqā¼ : ﷺ ȧāĀÔäā ȳĀŋqā ȯĀę Õäæ ŏȚȒ ɔȳȝş
ȴłĀȚqā ɔȳȝ ā ãȚžäāş ،ȚȀΛäā ¢ā ÕĭhȚQÊΛş ĞpĀŋǰ ã ¢ā ⁵.¬
ȯȚèø ȴȳȝŬ :ȯĀęş ǪΛÆΣã ãØŁ ȴȚłŘŋ ȴȚŬ łŘΛŬ ȴĭȚĀÎäā ȳĀŋqā ǰŬ ĀłŬ
،! ã ĝȒŬ ¢äŬ ȒȴŬ ãşȀȴŢΛ ɔ@ǵ ȴȴĭkĀÕΛ ȴŬ ¢ĔȳȝŬ ô ȀȚ ¢pĀĭhȚGøè ¢ęŬ ﷺ ! ã
ȴȴÕШ ĝŬ ȴTãȚŋŬş ȴłŁŏĀŋā ãȚĭĀŋ ãȚȳĭȚ ãæŭȚ ⁶.
ŽĀůäā ȀÔΛĭäā ¢pŬ ɔȳȝ ȯÆΛȒ ǵÆǵãȚäā ĆāĀȴøÎäā ŏĀĀQŬȒã ȴŬ ĆȒãȚäā ɒŋş
øşÆò ÆΛȝ łŋȚȳĭŋ ȴĀŬ ﷺ Ƒ øΛäā ĞäĀøèȀā gāĀȴøÎäā ǰ ǰ Õäæş ،ȴĀȚqā Ž
ãȚȯȚÕΛ ɔ@ǵ ĸŬȀÎţā ÕĭkĀÕΛ ɒŋ ǰ ǰ ،ȴĀȚqā ǧ ĀŋȚÕŋ ɒŋ ĀŅŬş ،ǧ ĀΛäşȀäā ĆØŁ
ÕĀΛΛ ȴȚ ،¢pĀĭhȚGè ĆÆĔǵȚĭk ĘĔÕĭhȚQä ĞäĀøèȀā ŏĀDZ ،! ã ɒŋ ȯȚøèø ȚŁ ! ã ¢äŬ Ȓ
.ĞäĀèȀäĀā ȴĀȚqā ɒȝ ÆĔǵȚQäĀā ȴĀȚqā

الثاني: ما اقتصر على إظهار الشهادتين

ɔȳȝ ! ã ȯȚøèø ĀΛ¼ : ʔāĀŋ łĔȳȝ ǰŬ : ã ĀÛ ĺã ɒā Ȁłȝ ɒøȝ ƀøĀøÁGäā ʔşó
pÆłŢ ǰŬ ş ! ã ¢äŬ Ȓ ǰŬ ãşÆȴøÎΛ ɔ@ǵ ȴȴĭkĀę : ﷺ ȯĀę Ý¬ â ĀΛäā ÕĭkĀęā ãæĀŋ
ȴłĀøÊǵş ĀȴÕШ ĝŬ ȴTãȚŋŬş ȴłŁŏĀŋā ÕΛŋ ãȚĭĀŋ ÆÕȚ Õäæ ãȚȳĭȚ ãæŭȚ ،! ã ȯȚøèø

.čďč : đē ǵãȚŋǰã ǵĀШ .đ
.ČĎ ǪΛÆΣã ، čďĎ : đē :ǵãȚŋǰãǵĀШ .Ē
.čĔđ : Ē ȴĭȚĀÎäā ،ȳǵã . ē

Ě.¬!ä ɔŸ3

!ä âŕŬ ¢ïŬ ŕ ɹŬ gåÀŦì ȳŸøèqä¼ :عليه السلام ȧåÅÔää ȳÅŋqä ȯÅę Õïæ ŏzŕ ɔŸ3ş

Čċ.¬Q̄ʌóäzţäş ĆÚÅʌţä ğÀDZ ¢ŸŸ3ş ،ŏÅŋÉää ŘʌÖg ¢ä ،!ä ȯzèÀä ĘʌÉÔQäş

الثالث: الشهادتان مضافاً إلى بعض الأعمال

:ČQŸQ ózŋŬ ɔŸ3 óşÉʌ ɹÅȚqä ɹŬ ɔŸ3 ȯÉk ğÅʌäşó ğåóş Éęş

.ÆŸgzQää ɔŸ3 gåÅŦÎää .Č

.ČäÅèÀää ɔŸ3 gåÅŦÎää .č

:ÅŦʌŋ ،QŸQ ğÅʌäşó БŬ ЌÎʌèş ،gŸÔää ČŋÅęŬ ş gÅŬÂää ŏÅQʌŬ ş .Ď

Ł¼ :ﷺ !ä ȯzøèó ȯÅę :ȯÅę ،Àŧ3 ɔä !äÉG3 ɔø3 ÞóÅøÅGää ʔşó .١

ČŋÅęŬş ،!ä ȯzøèó pÉŧŢ ɹŬş !ä âŕŬ ¢ïŬ ŕ ɹŬ gåÅŦøì È Ŕ ɔŸ3 ȳŸøèqä

ČČ.¬ɹÅŘŋó ÀŦì ȳzòş ،ǰΣäş ،gÅŬÂää ŏÅQʌŬş ،gŸÔää

Ō̄GÕQèäş !ä âŕŬ ¢ïŬ ŕ ɹŬ ÉŦøì ɔŋ¼ : ﷺ !ä ȯzøèó ɔ3 ÀzÅŘk Åŋ .٢

Åŋ ¢ŸŸ3ş ɹŸøÊŧŸò Åŋ ¢ò ،ɹŸøÊţä ȬïØz ،ÅʌQHŬÉäæ Ō̄ÚŬş ،ÅʌŸò ŵŧòş ÅʌQŸGę

Čč.¬ɹŸÊţä ɔŸ3

â ÅʌäÖkÅęŬ ɹŬ ğÀŋŬ¼ :ȯÅę ﷺ !ä ȯzøèó ɔ3 ȬïÅŋ ɔä È ɹŬ ʔşó .٣

،ÅʌQHŬÉäæ äzŸŬŬş ÅʌQŸGę äzŸGÕQèäş !ä ȯzèó pÉŧŢ ɹŬş !ä âŕŬ ¢ïŬ ŕ äzȯzÕʌ ɔ8g

.ŬŸ3 ÕäÅŘz ،ā ÅQŬ ،ēĒ : Ē ɹŸÊŋ ĆŸHŬò ؛ ɹÅȚqä ā ÅQŬ ،Čċ : Č ÞóÅʌÁGää ĆŸHŬò .Ě

. ē Q̄ʌÉΣä ،čďē : đē óäzţä óÅШ .Čċ

. È ŧ ɹä ŏäåŬ ā Åä ،ɹÅȚqä ā ÅQŬ ،Čđ : Č ÞóÅʌÁGää ĆŸHŬò .ČČ

.ČÐĚ ـČÐē : Č Ką̄ä ɔäŕ ،ȯzòǵä ʒŋÅDZ .Čč

ČĎ.¬ÀŦŎШ ĉŦŬ ĻTäzŋŬş ĻŁŬÀŋå ÀÆŸ3 ŘŋÀǵ ،ÀÀŏŸǵ äzŧǵşş
¢ä ǰÀÔǩş ŏÀŋÆää ¢ä ďŏÓ' Àŋ ǰüøä dzÀÔǩ ـ ÀŁÀǮŬŬ Àŋş ـ î zÔÀää ØØøŁş
åÀÏÓǫ3ŧä zŁ ،ȳŸøèqä ȯŸŢä ŏŬÀǫÀş ƙŧŸøÊŧä ďŋ ǰÀøÊǫqä ¢ä ÆĦÀş ô äÀ3ǰä
.¢Àęzŋ ÕÆzäzÆÊz ȯÀŧ3ǰÀä ȳÀÆÓää ÀŋŬ ş ﷺȯzèÀää ĞäÀèóş ¢ǫÀHǵè ØÆÆǵzǫä
:ďÀÀŋŬ ɔŸ3 ¢ǵÀǫ ǰŬ Æzş
äæŬ ďÀÆŸä ȳzŦÀŋ ŧ ¢ǫŬ ş ǰÀƨqä ÀøòÀÀ3 ďŋ gÀÀŋ⁄ÀÀ ǰÀƨqä ǰŬ ÕØÀÀì ŧ :ȯşǰä
ÕĦDZ ¢ǫÀHǵè ¢ǫŬ ɔÀǫ ÕäØäş ،ā ÀøÊΣäş ŏäÂɔä ȳzÀ ،ĞŋÀÆÓää ȳzÆä åÀÏÓǫ3ŧä ďǫ3 ŸÀŋ
ŷzÆäş Ĉ! ÀÆ ďŋŬ ďŋ ¢ǫÀHǵè ¢äzęøÀůǩş ،¢ǫÀHǵè ! Àä ǰÀƨqä ÆĦä ÀÀŋ⁄ä ȳzÆäÀä ǰÀƨqä
Àŋş ،ÆÆǵzǫäÀŬ ĻŦŧä ÀÔÀĦää ¢ǫŬ ɔŸ3 ȯÆÀ äØŁş ،gÀŋ čē ZÀÀÎää ZHÔŧä Ž ﴿ÀÀŋ⁄ä
zŁ ďÀÆää ȳzŦÀŋ ǰŬ øzŦŢä ،ğÀäşÀää ďŋ 8ÀÀòǰä ØØŁ Ž åÀÀ B ŧHŧŕäş pÀŋŬ ǰÀŬ ¢ǫŬ
¢ǫÀHǵè ȯÀę ،åz3 ¢ä ÀŘŋä ŧş ĞŧąÀę ǰÀƨRä ŘŋÀę Àŧ Øŧzä ¢ǫŬş ÀÆǫÆää äøóş Àŋ åÀÏÓǫ3ŧä
Čď.﴿وَ قالُوا إِنْ هِيَ إِلاَّ حَياتُنَا الدُّنْيا وَ ما نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ﴾ :åÀĦŧä ƀÀůÀŋ ďǫ3 ŧÆŬÀǵ
8ŸN ،ĞÆŸŧ3 ZąÀşzä ȳÀøÆÓää ďǫ3 ǰäzŸƨ ƙäşǰä ƙÀÀÔää ǰŬ ɔÀǫ :ƆÀøǯää
¢ä ÕØşş ŏÀŋÆää ¢ä ǰÀÔǩ Àŋ ƙÆGǩ ƙÀÀÔää Zęzŋ ǰŬ ÕDZǰ Õäęş ،Àŋ⁄ä ZøÀÔää
Àŋ⁄ä ĻÊÓää 8ŸN ،ǰÀǩåÀŦø Îää ŬÀůǩ Zęzŧä äØŁ ŬÀz ،ĞHŬŬÀÀŧä àzΘş ĞąÀäÓää
ƙǩåÀŦÎää ǰŬ ȳzŸĦŧä ďǫş ،gÀŋ⁄ä Ž ā äØĦää ďǫ3 ǰÀÊǫqä ŬDzÀÀ Àŋ ǰÀÆä åÆÔä ¢ǫüz
ƙǩåÀŦÎää ÆĦä ÀŬæ ÕäØŸz ،ÕŧĦää ÀŧŦÆäŬ ĻŘÀÀ B Àŋ gÀDzÀää ǰÀGGÊÀ ŧ Àŧł ǰÀƨqäş
.ǰΣäş ȳzÔäş gÀŬÂäş gŸÔää Ł3Ŭ ،ȯÀŧ3ǰä ďǫ ǰÀŬøǰä

ČĎ.ĘäÀÊää øÆÔŧä.
Čď : ȳÀĦǰä.čĚ

إنكار الضروري موجب للكفر

ȯɤ ÆǫèäȘ ÀȚǫ Ƙḍ ḍǫ ȚŸȞ ɃǿȘÀȓ Ƃŭ ȚǿÊÖÀȡ ﷺ Ƒ Ȁää ¢ä ŏÀDZ Ȁǫ ȚŬ .ȚȀŘǫǿ ÀȚȉ ȳȚȯȘ ǥȀŬÂäȘ ǥŸÔää ā ȚDZȚŬ ¢ƙƘȚǵ ǻǿȘ ḍǫ ÕŬ ¢ȚÀȞȘ ŏȀŧŸȞää ÙäȀȯȘ ƸŸȚȚù ƙŧŸÊŧä ƙä ê Ȁ3 ḍǫ ¢ƸŸ3 Ț Ȉ ɃǿȘ Ȁȓ Ƙḍ ƂŭȘ .ǦȀÊäȘ ā ȀǫŭäŽ ÀȚǫ ȘŬ ،ûȀ3ȚäȘ

ÀȚǫ ŽȘ ƷŧȚä ḍŭƹ ɤ Ǫ ƸƸ ،ǦäȀèÀää È ȀȀȉ ǿȀŭǫŬ ȯȘȷä ǥǿÊÖää ǿȀŭǫŬ ȷüȚ Õäæ ÕDZȷȘ ،ǥȀŬÂäȘ ǥŸÔää ā ȚDZȘ ǿȀŭǫŬȘ ǦäȀǿèÀää ȚŸ3 ǥǻȀȚǿÎää ƙä ،ȠÀȀää ¢ǫüä ÀŭȀŧä ÕȚDZ ȚŸ3 ḍäÀÕää Ƙäǻ äæŬ ɤŬ ،ǿȀŭǫqä ÆȀ3 ÕȚȚä ŏȀ3ǻä ¢Ƹ ǿÓǿȀȞȉ ،ƙȀÂÔää ƙä ǥȀȚȀȀǫ ȈȚ äØŁ ȚŸ3 ،ȳŸǿèqÀä ÆȚȀää ÆȀÆDZ ȷȀŬ äæŬ ȀŧŬ ، ƀǿȘÀȓ ÕȀȀȉ Ȁŧ3 ǦäȀèÀäȀä ȠäÀǫ3ɤȀä ¢Ȁ3 ŏȀȀȠÈȚŸä ȯȘȷä ȚȀÔää Ž ȀŁÀŬæ ȳÆ3 ÕȞŸȚ .Ȁł Ƞäǫ3ɤä ḍ3

الاحتكام إلى الكتاب والسنة

î ȚÔǫ ḍǫ ȳÆÖǩ Ȁǫ ȚŸ3 ǦȞƸÎää ŏȀŧŸ3 ƘȀŭǫä ÈƸÎää ȚȚǫ ô ÀȞǫ ḍU ȀŁȘ .ǦȞÔää ḍǫ ÆƸòó ÇäȚǫȀä ÕȚȚ ،ǦȀÊäȘ ā ȀǫŭäÄ

ȳȚƸää Ș ! Ȁä ȷ Ȁǿƹqä ȚŁ ȷ Ȁƹqä ǦŧƸÈ ȷ ȀǿÊǫqä ȯȚÈŭ ȷäÂƸŧä ȷ ȀŬ äæüǿȚ ǦȞƸÎäȘ ǦǫȀ3 ȳŸèqä ŏȀŧŸ3 ḍǫ ÕȀŁ ÆDZȚȀ ÕȚȚ ، ﷺòȚèÀää ǦäȀèóȘ ÀÈǿä ȷńȀÖǦù ǦȚȀŭä ȷȚŧŸǿÊŧȀȚ ؛ɤȘ ƸŬ ÝǦǫŸǰää ȯȚòǵä ØØŁ ÆǵŬ ÀŭÀȀ ḍǫ ،ǦǫÀÈ Õäæ ɤŸ3 ȷȚÖȀǫȀ .

ȯȚǿèÀää ÆȀ3 ÆȀà ȳÀÖȀ ȷ Ȁƹqä ȘŬ ȚȚȀ ÆǵäȘ Æǵ ȘŬ ،ÇäȀHòŬ Æǿǵ ȀǿäȘ

!ã ďΛǻ Ž ɹ ʒŸnÆΛ â ÌÁáã ɹÌÚ Ōã ،¢ì ĞŋʒŌţã ÀòÌÁÁĦìã ďŋ È ŁŸʒ ،¢ΛÆì ¢øQŋãÀÚŞ
ŌõìØʒ ،ĻŁ Ƙďŋ ŞÚ ŏÌÁŸĻã ďøøŋ ĻŤÁęʒŋ ďʒ ãʒŸÌøØÊΛ ɹÚ ɹŞǻ ، ÌąãÆǵŞŞ ǧ Ìøʒãøã
ã ÌQůãã Ž ÌŤŧůǵ ÌT ĞŁĠąÌDZ ĞìüÊŋ ǧ Ì3ʒ ŕʒţã ÀəÌÊÚ Ƒ Ìãã ã ÌHòÚ ĞìüÊŋ ɹ ɹ
.ĞÁÊìãŞ

ďŋ ǴòÚ Àŋɹ ĞĦØØÎìã ŏÌŧŸ3 ƘÌůǩ ďŋ ʔʒQÌãã ďŋ ÑØØÎìã ď3 øÆò Ìøŧʒ
ʔʒQÌì ZìÌÚ ¢ÚÚ ÌŧÚ ،ÙəÌΣã ô Ì3 ¢ã ã ÀŘΛ ،ĞÊìãŞ ã ÌQůŸì ZìÌÚ æÌì ،ɹŸʒ
.ÿŸèqã ŏÌŧŸ3 ĞąÌ3

ƙΛÀĦØìɹãŞ ƙÆÌŸØÊìã ďŋ Zããʒ Ûãã ĞŋÌĦì ĞΛÆəÌÌĦãã ÆQůãã ǧÚÀę ãæÚ ƘÚŞ
ŕ ،ǧƘĠÚ ĞĦÔĦŋ ĞŸĠÌãã ŌØŁÚ ƘÌůǩ ɹŞÀΛ ĻŅÚ ʔÀǩ ĻŁƘďŞ ĞĦØØÎãŞ ĞìÂQĦţãŞ
.ɹÌʒqã ďŋ ĞůÊŋ ¢ì ďŋ ¢ŁŸ3 ÿÆÌΛ

:ȯÌÌʒ ¢QĦã Ž ¢ãÌHòÚ ʒŧƛ ÀŋÚ ،ǧÌʒʒãã ¢ǩÀŘǵ Ìţ ƁÀĦØìɹã ÿÌŋqã ʒŁ ãØŁ
ɹŞƘÎΛ ĻŤŸÚ ĻŤQΛÚø ƆɹŞ ،ÆąØã ĞŸĠÌãã ŌŁÚ ďŋ ρÆǵÚ ÀąÚã ŕ ŁąÚ ÚŸ3 ãŞÆŤØìÚ
ČĐ.ĻŤŧŘΛŞ ĻŤŧÎΛ ÿŸèqãŞ ǴãŞ ãʒĠĦŋ ƁÚ

ƙΛŋúţã ƘÌůǩ ʔŸ3 ÿãÆęqã ɹÚ :ƲůĠØÊãã ďΛÆãã ƲÌǩ ÿŸØèqã ÑĦØì ȯÌęŞ
ţÆĠãŞ ŏãʒŁɹã ŌŁÚ ƘÌůQã ȯʒÌãã ĻŢĦQÊΛ ɹÌęÚ ¢ĠŸę Ž ɹÌÚ ďŋ ŌÚŞ ،ρÆDZ ƘÊ3
Čđ.ÀÛĻã ĻĘŢ3 ŌəÌŁ ÀŋÚ ƘÌůQãã ɹüʒ ،!ã ȯʒèó ÆŧŤ ،!ã ŕÚ ¢ìÚ ŕ ĻTʒę Ʒŋ
Ƃóʒʒãã ،ƲĦʒÌØØÎãŞ ،ĞÁĘÁǵ ŸÚ ŞŞ ،ʔŸì Ÿ Ú ďãã gƘn È Ìρ ʒŁ ÌρÀÚá ÌŋŞ
ďŋ ĞìüØÊţã ČØŁ Ž ãŕʒę ¢ì ÌŤʒÀ3 ďŋ ŌÚ ʒŁŞ :ÿÂǵ ďãã ȯÌøę ،ƲŸ3 ďØã ãŞããŞ

.Đē :ƁŞãÀĦÎŸì ،ÀŁãʒ ɾãŞ ƘĘęãʒãã .ČĐ
.ĘãÌÊãã óÆÔţã .Čđ

[illegible]

مأخذ فتيا الكلباني

[illegible]

[illegible]

ŵφÁGŸůöä

Ōöĕöä ¢ä ĻůǵÅŋŞ ɹƷŧŸøÊţä ¢ŒŸ3 ƷPÜ ÅŋŞ ،ĞÄøÊöäŞ ā ÅǫůöäŋŞ ɔŸ3 ȯÅŧ3ɟä ɗŋ ¢ŒŸ3 ŵ ĕ ÀǫŋŞ ¢øŒÁǫÕǫ ،ÅŧŁ ǾŋÅ3 ĞÄøÊöäŞ ā ÅǫůöÅä ŧŧÜÅǵ ɹÅÜ ɹüƷ ،ƷøŒÔΣä .ĞĦÄÀÎöäŞ gÆŒÕĦöä Ƃ Å ƒ Ž ﷺ FÄöä ɗ3 ŴŞÀÄ Åŋ ĞŋÅĦä ØÑüǫŞ ¢ä ǫÆǫÊÄ pÆǵ ـ ÆęÅÄŧäŞ ÕəÅŘÄöä ɗŋ ÆÊǫÜäÅŋ Æǵ ـ ŸÅĦÔöä ÕÔÄ ÅŋÀƷ ĞŸŒŘÄöä gŞǿä ɔÕkǿä ɗŋ ﷺ FÄöä ĞäÅĦò ɗŋ ÆÕ ĻÜŞ ،ĊǿÅäǔä ÕƎǫÄŞ ȳÅøŧ8öä .ſÅÔöä ƷŸÅŸö ŧDZæƷyÜ øÅÔƷ ،ɔÕǫöäŞ

äØŦƷ ،ĞÄÊöäŞ ā ÅǫůöäŋŞ ɗ3 pæŞØøìŞ ǧäÀ8ǫ ŸÅĦÔöä gÅŒǵ Ž ÅǫÆDZŞ Ʒǫ ÅŋÜŞ .¢ǫÅĦĞè !ä Ƃ Ü ĊÀŋÜ ÕÀǫŋŞ ¢äƷęüä ØÑüǫŋŞ ¢ŒÁǫÕǫŋ Åŋ ɗŋ ŞÜ ŏÅÁŸĻä ɗŋ ɹÅÜÜ ŏäƷøè ،ĞäÅĦÔöä ɗŋ ŸÅĦò ƃÜ ÕöäŽ Ž ƷøŸǫƷŋŞ .ĻŁĶd

ȷȚůʌ ȷÜ ȷŞå ،ƙ ĦżÅQżÅÜ ĻŁÀŢţ Ž ĻŦȚ ĞżÅHȚÔżä Ž ĞĦŁøÎżä ǥÆŁÕȝ ŬŁ ČØŁ
.ČàŞÅΘ ȼȝ ŌǵÅǦżä ÆÔʌ ÀþÜ ȚÛŋ ĞǦHȚÔżä È ŁŸȚ ،ǥÀĦì ÆŁę ȧÀȚ ÅŧŦÅŁż
ĻŁÅŅ ÆÕȚ ĞʌŞÅĦŋ ā ÅHȚòÜ ČżÅHȚòÜ Æøè ¢8Ÿż Åţ ﷺŬŸȝ ȳÅŋqä ȚŁ äØøŁ
،ĻŦÅŧȝÜ ĻÅòŞ ȚÜ ĻůŧůÜ Ş ¿ƙÊÅǤøè äȚŧȚůƙ ȷÜ ĻůÜ ČÀůÜ ŬȷÜ¼ :ȯÅęŞ Õżæ ȼȝ
.¬ÖØŦżä Ŭŷ ŋŧŧÜ Ş ،ȯȚÕżä Ŭŷ ā Ț ȯÜ ȷÅÜ ،ĻŦÅǥ ĻÅÀůé Ş
ĞżÅŁŬ È ŁŸøÊţä ȯÅǥ ÆÕż ŞÜ ŸÅHȚÔżä Ȝòş ȷÜ ȚŸȝ ÕŁżå ĆŕŞÜ äØŁŞ
.ÕÀQŁȚ ârŬŞ ČƙN ØnúŁȚ ȼƙn ȷÅÜ ȷŭȚ ،ČĦęäȚżä Ž ŞÕŁÕƠ ÆĦÅ Õż ،ČÜ ŞǦę ŦŞ

القرآن ونقد الصحابة

:ȯȚÕʌŞ ĘøÊÅżÅż ĻŦÅÔʌŞ ĞżÅHȚÔżä Ř Ħż ÆÕQʌʌ ĻŁůΣä ÀůØżä ȷÜ
﴿إِنْ جاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَإٍ فَتَبَيَّنُوا﴾.ČČ ĞÕȝ ȼż ÆŁżżä ŸÅHȚÔżä ârŬ ¢ż ÅäÀţä È ŁżŞ.
ŞǦŸù ÆÛƩ ȚŁŞﷺ ÅżżÅŦ äȚÜÀǩ ȼʌØżä ÆøÕQʌʌ CÀůżä ȷÜÀÕżä ÀÅę äØøůŁŞ
:¢ęÅHȚǦøè ȯÅę ،ȚŸżäŞ ǥøÅDȚQŸż ﴿وَ إِذا رَأَوْا تِجارَةً أَوْ لَهْواً انْفَضُّوا إِلَيْها وَ تَرَكُوكَ قائِماً﴾.ČČ
ĞǦÛŋ ȚŸȝ ÅøŁęÆżä ǥŁŁΣä ţÅøQŋ äȚŸŘȚ ĻŅÜŞ ،Õøżæ ȼŋ ĆŕŞÜ ÆøÕę ĘüøȚ
.¢ƙŸòŞ ﷺÅŦżä

.ČČđ :ĞǦÛęä ،¢ęŸǦżä ȷŅ .ČČ
.đ :ǥäÀDȚΣä .ČČ
.ČČ :ĞĦŧȚää .ČČ

الحديث النبوى ونقد الصحابة

ƏŸäş øÅDzǵ ɟä Ōŧƶ zŁş pøÅøţ3 ƢÜø ÅŧÆǵ ¢ęÜ ﷺFÄöä ƀ3 ÀøzÅŘǩ ¢ęz3ÉΛş ǦÄƨä БŬ ęŁz3ÉΛ ،ǦędÅǦöä ǦÅÄöä ¢ŸęÖǩ ǦęƢ ƀ:ŗ ŷzù :ȯÅę ¢ęęÅù ȧzz .øÅÄöä БŬ

ƢŸ3 ÉǵÜ ÀůÄΛ Ƀş ﷺFøÄöä ǦäÅHƀò Ř øŘä ǦędÅǦöä ǦÅÄöä ƙä ɟÅŬÉøęş ȳŸůöä ȯzøÛΛ ÀƨÅŢę ƀŋ ÑΛøÅęöä ÆøęQŬ Ž ¢øȯ ęŬş ،ęT äØŁ ₵ÉøÕę ﷺFøÄöä .ÅŁÀŬØä

السلف الصالح والنقد

₵ÉŘäş ﷺFÄöä ÀÔ3 Ž ęøńÅǵgş ǦäÅHƀÔöä ÑΛøÅǩ ÜÀøę ƀŋ ɟÜ ¢øøşÜ ŗ Ž öäÀŧΣä ŕzÛęä ɟzŸůøÎΛ äzęÅŬş ،ÉÅÄöä ȧzz ęńÅǵ ȳÅΛÜ äzęÅŬ ęŅÜ øzøÔęΛ ǦǵøÅDZ ǧÅŧŸŬ ęŦŘää ĘŸÛΛş Àńęä Ř ŘǦöä Ì ęÅΛΛ ęøŦŘää ɟÅŬ Ōä ،ęŁøÅÔ3Ü ƀøÅÅǦöä ÅŦΛşÀΛ Ōzqä ǦüüÊŋ Ž ǧåøş ǦŘęäş ÀŬØę ƀU ÅŁş ،Àńęä Ř ŘǦöä ĘШ :¢HƀHƀò Ž

ƆøØŘΛ ƀŋ ƙŧŸÊţä ÀÎŘŋ ÅΛ¼ :ƎÄţä ƢŸ3 zŁş : ﷺ!ä ȯzøèø ȯÅę :ȯÅę ƘŧŸ3 Åŋ !äzz ،ƀuää ŌŁŬ Ž ₵äźÜ Ł 8Ÿä Æę [ȯzŸè ƀä !äÆG3 ¢Åŋ åäÀţä] ŌDZø ƀŋ ŌńÉΛ ɟÅŬ Åŋş pƙń ŗŬ ¢ęŸ3 ƘŧŸ3 Åŋ ŦDZø äşÀŬé ÉŌöş ،pƙń ŗŬ ƱŸŁŬ ƢøŸ3 .¬ƱŘŋŗŬ ƱŸŁŬ ƢŸ3

ƀŋ ɟÅŬ ɟŬ ¢Åŋ ōøØ3Ü ÅęÜ !ä ȯzèø ÅΛ :ȯÅØz ،ƀøÅÔęɟä æÅŘŋ ƀä ÆŘè ȳÅØz
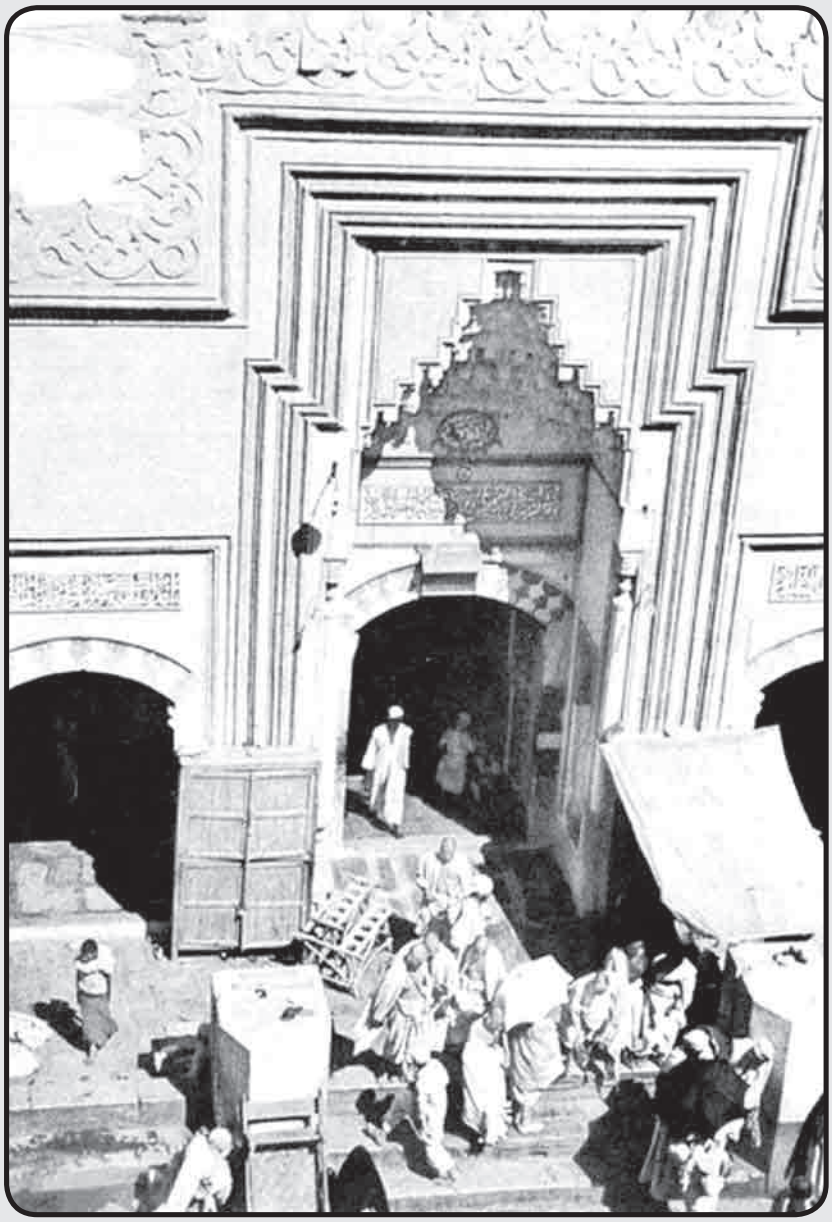
.ČĐ -Čď : ČĒ ƆÅŋÀůïä dzÀÎä ،ƀóÅÅĢïä ĠĒHÞò .čĐ